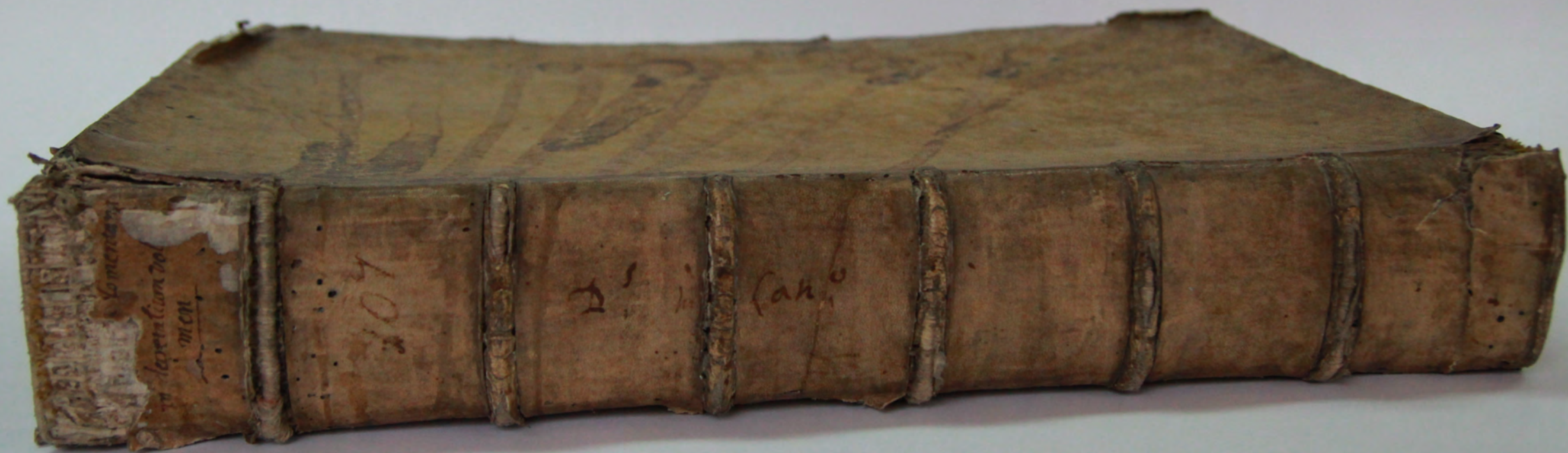

Decius in Canon.

Comentarij

de Republica Ro-
manorum

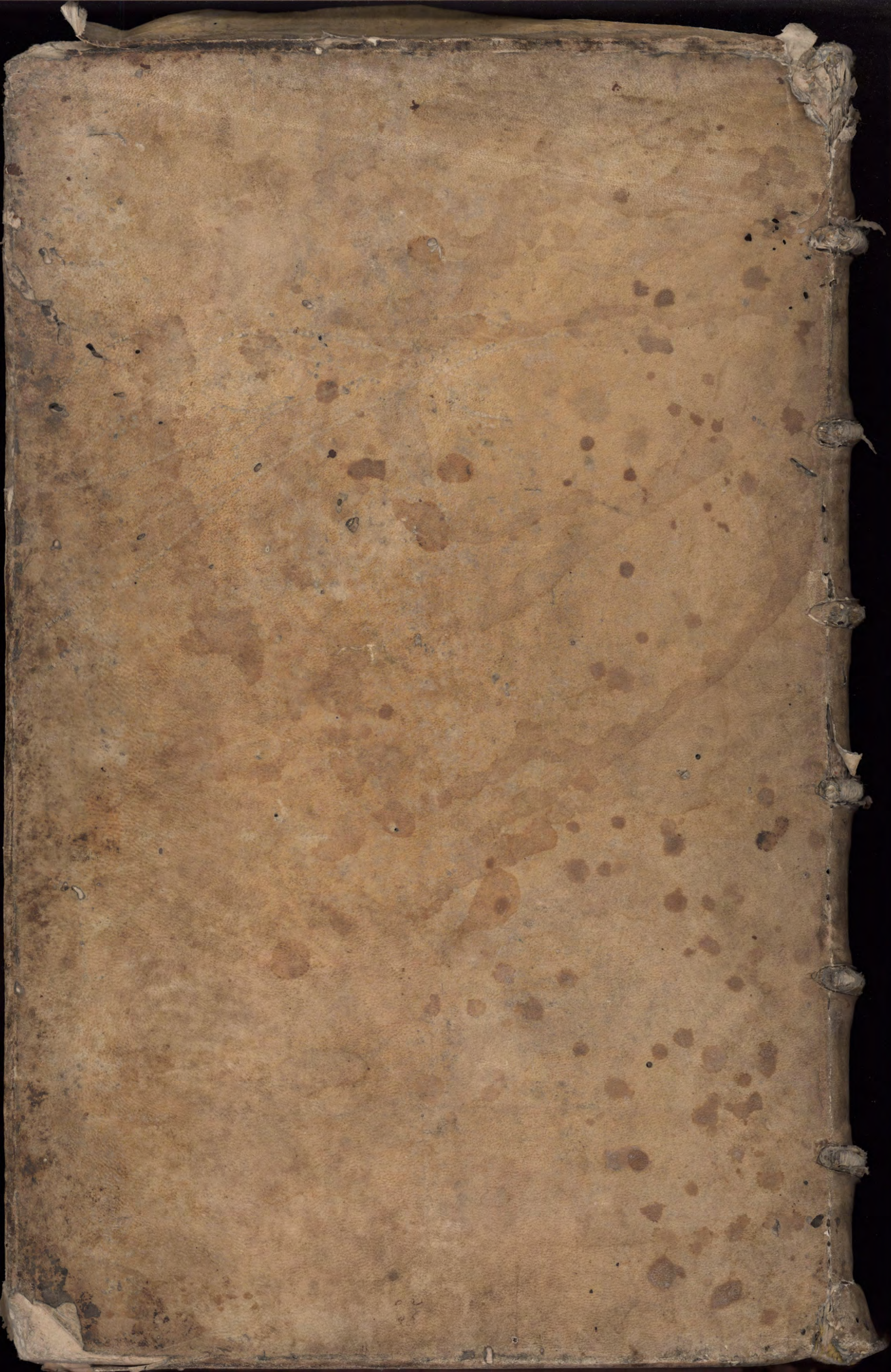
107

D. i. Can.

Decius in Canon.

WiMBP
Opole
2278st

IV

PHILIPPI DECII
MEDIOLANENSIS
IVRISC. CELEBERRIMI

In Decretalium Volumen perspicua
Commentaria:

ATQVE EIVSDEM LECTURA
in Titulum de Priuilegijs.

CVM ADNOTATIONIBVS CLARISSIMORVM I. C.
*Francisci Curtij, Syluestri Aldobrandini, Hieronymi Gigantis, Theodori Meddæ,
aliorumq; doctissimorum hominum.*

Adiectis Summarijs, & locupletissimo Indice.

Nunc postremò diligentia maxima ab innumeris mendis uindicta.

Communes verò Opiniones ab Auctore citatas hoc * signo insinuante.

V E N E T I I S, M D X C I I I.

Apud Iuntas.

K 54 74 St

Tabula Titulorum & Capitulorum ex Commentarijs Philippi Decij, ad Decretales.

¶ De consti. rub. i. lect. car. 2	De causis. c. 97	¶ De fide instr. rub. c. 283	Dilecti. c. 299
Secunda lectura. c. 4	Præterea. c. 100	Si scripturam. c. ea.	Pastoralis. c. ea.
Canonum, prima lectu. car. 5	Quamuis. c. 101	Scriptura. c. 240	§. Verum. c. 300
Secunda lectura. c. 8	Significasti. c. 102	¶ De exceptionib. ru. c. 242	Sollicitudinem. c. 301
Cognoscentes. i. lect. car. 10	Si quando. c. 103	Denique. c. 343	Dilectis. c. 302
Secunda lectura. car. 12	In literis. c. 104	A nobis. c. 244	Vt nostrum. c. ea.
Translato, prima lect. car. 14	Consulationibus. c. 105	Cum ecclesiastica. c. 245	Oblata. c. ea.
Secunda lectu. car. 15	Sane. c. 106	Pastoralis. c. 246	Per tuas. c. 303
Nam concupiscentiam, prima lectura. car. 16	Ex parte. c. 107	Cum inter. c. 248	Vt debitis. c. 304
Secunda lectu. car. 17	Ex parte 2. c. 108	Olim. c. 251	Cum cessante. c. 306
Ne inuitatis. i. lect. car. 18	Quoniam Abbas. c. 110	Cum venerabilis. c. 252	Cum speciali. c. 307
Secunda lectura. car. 18	Super eo. c. 113	Dilecti. c. 257	§. Porro. c. 308
Cum omnes. i. lect. car. ea	Causam matrimonii. c. 114	Apostolica. c. 258	Cum causam. c. 309
Secunda lectu. car. 21	Causam quæ. c. 116	¶ De appellationibus. rubr. car. 259.	Dilecto. c. ea.
Quæ in ecclesiis. car. 23	Cum te. c. ea.	car. 259.	Nicolao. c. 310
Cum accessissent. car. 27	Relatum. c. 117	Dilecti. c. 361	Sua nobis. c. 311
Cum M. Ferrarientis. car. 31	Gratum gerimus. c. 118	Inter cetera. c. 263	Dilecti. iij. c. ea.
Ecclesiæ S. Mariæ. car. 36	Prudentiam. c. 119	Ad nostram. c. 264	Ex parte. c. 312
Ex literis. car. 44	§. Adiciamus. c. 122	Personas. c. 265	Intimasti. c. ea.
Ex parte. car. 46	§. Sexta. c. ea.	Cum sit Romana. c. 267	Significante. c. 313
Quoniam. car. 46	§. Si uero. c. 123	Ad hæc. c. 270	Interposita. c. 314
De rescrip. rub. car. 49	Cum causa. c. 124	§. Eadem quoque. c. ea.	§. Ille denique. c. ea.
Sicut Romana. c. 50	Cum super. c. ea.	Ex ratione. c. 272	Inquisitioni. c. ea.
Ex parte. c. 52	Consuluit. c. 126	Meminimus. c. 276	Vna sententia. c. ea.
Ceterum. c. 54	¶ De iudiciis. rubr. prima lectura. c. 128	Ex ratione. c. 277	Si iustus metus. c. 315
Inter ceteras. c. 55	Secunda lectura. c. ea.	¶ De confirmatione. vtili. uel inuiti. c. 278	¶ De confirmatione. vtili. uel inuiti. c. 316
Si quando. c. 57	De Quod uulgo. i. lec. c. 133	Super eo. c. 279	De confirmationibus. c. 317
Cum ordinem. c. 58	Secunda lectura. c. 140	Consuluit. i. c. 143	Bona. c. 318
Eam te. c. ea.	Decernimus. c. 143	Suggestum. c. 148	Cum dilecta. c. 319
Ad aures. c. 59	Quanto. c. 148	Ad presentiam. c. 150	Ad nostram. c. 320
Si autem. c. 61	At si clerici. c. 156	Cum teneamur. c. 160	Porrecta. c. 321
Ad hac sumus. c. ea.	§. De adulteriis. c. 163	Consuluit 2. c. 164	Examinata. c. ea.
Ad audientiam. c. 62	Ceterum. c. 166	Cum parati. c. 167	Venerabilis. c. 322
Ex parte 2. c. 63	Dilecti filii. c. 167	Ad hæc 2. c. 169	Sua nobis. c. 323
Scilicet. c. 64	Interleximus. c. 169	Quæstioni. c. 170	¶ De præbendis rub. car. ea.
Pastoralis. c. 65	Clerici. c. 171	Præterea. c. 173	Vt nullus. c. 324
Quoniam. c. 67	Causam quæ. c. 176	Constitutus. i. c. 177	Non liceat. c. 325
Sedes. c. ea.	Cum non ab homine. c. 178	Proposuit. c. 179	Ratio nulla. c. 326
Ex tenore. c. 69	Quia V. c. 179	Reprehensibilis. c. 183	Episcopus. c. 327
Cum adeo. c. 70	Cum uenissent. c. 183	Ad hæc 3. c. 184	Quia in tantum. c. 328
Causam quæ. c. 71	Nouit. c. 184	Peruenit. 2. c. 186	Cum teneamur. c. 329
Constitutus. c. 72	Pastoralis. c. 186	Consuluit 3. c. 188	Referente. c. 330
Super literis. c. 73	¶ De probationibus. rub. c. 188	Ad hæc. c. 193	Maiores. c. 331
Edoceri. c. 74	Ex epistola. c. 193	De priore. c. 196	Relatum. c. 332
Postulasti. c. 75	Sicut. c. 196	Quia. c. 198	Auaritia. c. 333
¶ De consuetudine. rub. c. 76	Ex literis. c. 198	Ad aures. c. 200	Significatum. c. 334
Consuetudines. c. 77	Proposuit. c. 200	Ad audientiam. c. 201	De monachis. c. 335
¶ De postula. præl. rub. c. 78	Tertio loco. c. 201	Accepta. c. 202	§. Ad hæc. c. 336
¶ De electione. rub. car. 80	Iurauit. c. 202	Postremo. c. 206	Præterea. c. ea.
Nullus in ecclesia. c. 81	Post cessionem. c. 206	Ad hæc. c. 216	¶ De priuilegijs rubr. car. ea.
Officiis. c. 82	In presentia. c. 216	Cum in ecclesia. c. 220	Episcopalia. c. 337
Postquam. c. 83	Licet causam. c. 220	Dilecti. c. 222	Sicuti. c. 338
Significasti. c. ea.	Quoniam contra. c. 222	Præterea. iij. c. 229	Cum plantare. c. 339
Quia diligentia. c. 85	Ad nostram. c. 229	Secundo requirit. c. 230	§. In ecclesijs. c. 340
Licet deuitanda. c. ea.	Cum causam. c. 230	An sit. c. 233	Dilecti. c. 341
Cum in cunctis. c. 88	Causam matrimonii. c. 233	Nouit. c. 234	Ad hæc. c. 342
§. Cum vero. c. 89	Cum bonæ. c. 234	Sæpe. c. 239	Si de terra. c. 343
§. Inferiora. c. ea.	¶ De testibus. rub. c. 239	Constitutus. c. 243	§. Porro. c. 344
§. Clerici. c. 90	Placuit. c. 243	Constitutus ij. c. 243	Recepimus. c. 345
¶ De offic. & potesta. iudi. de leg. rub. c. 92	In nomine domini. c. 243	Ex parte. c. 243	Sane. c. 346
Quia quæsitum. c. 92	Quoniam. c. 243	Significauit. c. 253	Parentibus. c. ea.
Sane. c. 95	Insuper. c. 253	Significantibus. c. 263	Tuarum. c. 347
Si pro debilitate. c. ea.	Veniens. i. c. 263	Ex insinuatione. c. 263	
	Causam quæ. c. 237	Bonæ memoria. c. 297	

FINIS.

PHILIPPI DE CII MEDIOLANENSIS

IVRISCONSULTI PRAECLARISSIMI

Commentaria in ius Pontificium.

SVMARIVM.

- 1 Omnia Opera Christi fundamentum esse debet.
- 2 Papa Vicarius Christi dicitur, & vices Dei gerit in terris.
- 3 Digniora specialiter tractanda sunt.
- 4 Fides catholica ab omnibus teneri debet.
- 5 Constitutiones ab omnibus seruandæ sunt.
- 6 Ius scriptum, an sit dignius iure non scripto, & quare. Leges per ora Principum promulgatae sunt.
- 7 Dei permisso omnia fiunt.
- 8 Ius scriptum, an sit prius consuetudine.
- 9 Consensus expressus potentior est tacito.
- 10 Constitutio quid sit.
- 11 Regi consentiunt ea, quæ de Principe dicuntur.
- 12 Rex in regno suo est Imperator.
- 13 Constitutio largæ sumptu vocabulo, quid comprehendat.
- 14 Constitutio inferiorum, quando ius civile appelletur.
- 15 Statuta Episcoporum, vel Marchionum, vel aliorum inferioris à Principe, an dicantur constitutiones.
- 16 Constitutio est terminus generalis acceptus pro ordinatione quadam, & decreto.
- 17 Species continetur propriè sub genere.
- 18 Dilectio, tantum, non excludit casus similes.
- 19 Constitutio, unde dicatur.
- 20 Papa, an ardua explicare possit sine consilio Cardinalium.
- 21 Papam liberam habere potestatem.
- 22 Papa solus potest creare Cardinales.
- 23 Princeps solus, an legem condere possit.
- 24 Constitutio Papæ cum consilio Cardinalium, vel Concilij, Papæ ascribitur.
- 25 Etymologia impugnari non debet ex eo, quod valeat argumentum ab ea. Nomina debent esse consequentia rebus.
- 26 Lex ad sui essentiam, an requirat scripturam. Intellectus ad c. i. de iur. iur. lib. 6.
- 27 Priuilegia scripturam non requirunt.
- 28 Sententia Principis scripturam non exigit. L. 2. §. hæc disputatio, & in nouissimo. ff. de origi. iur. sensus.
- 29 Lex in ratione consistit.
- 30 Sententia Principis habet vim legis generalis.
- 31 Dilecti dicitur, quod viua voce etiam disponitur.
- 32 Scriptura aliquando fit ad faciliorem probationem.
- 33 Consuetudo non desinit esse consuetudo scriptura interveniente. Scriptura non alterat naturam consuetudinis.
- 34 Dilectio, ex denotat causam immediatam.
- 35 Necessè id est vtile.
- 36 Scriptura qualiter dicatur de forma legis.
- 37 Gratiam, & priuilegium valere sine scriptura.
- 38 Episcopus ille, qui pronuntiatus est Episcopus alicuius ciuitatis statim à Papa.
- 39 Dilectio, fiat à Papa prolata facit gratiam perfectam.
- 40 Gratia solo verbo facta non expirat per mortem Papæ, & qualiter fiat literæ in expeditione.
- 41 Gratia commissa alteri, ut impartiretur, expirat morte mandantis Papæ.
- 42 Scriptura non requiritur ad essentiam gratiæ, vel priuilegij, sed ad probationem.
- 43 Collatio episcopatus non præbet hodie p. testes, sed exigunt litteræ Papæ.
- 44 Collatio beneficij probatur testibus. Testibus, an probetur collatio beneficij doctoratus.
- 45 Doctoratus testibus probari potest.
- 46 Gratia, an probari possit testibus.
- 47 Prioritas gratis, vel priuilegij probatur testibus.
- 48 Priuilegium ampliatio testibus probatur.
- 49 Tenor amissi priuilegij probatur testibus.
- 50 Rubrica, quando habet orationem perfectam, potest allegari.
- 51 Rubrica si est generalior nigro, non est attendenda.

Prima lectura Rubricæ de Constitutionibus.

QUONIAM Ea, quæ in scriptis reponuntur, maiorem diligentiam vix requirere: idcirco, ut aius ad studium acutiori stimulo perceret, sup. isto ti. de constitutionibus, proposui quædam scribere, quibus, quum in hoc meo in priam regressu in quotidianis lectionibus laborare rim, facile poterit iudicari. Continuatur hæc rubrica fm Ab. post

alios hoc modo. Quia autor tractaturus de iure, præmisit de Summa trinitate, pro fundamento operis, arg. c. cum Paulus. i. q. i. & a fuit continuatio Host. q. oēs hic sequuntur. Sed considerandum est, quod fundam. q. s. præmittitur, non respicit spūaliter istū titulum de constitutionibus, sed in quolibet alio titulo hēret locū, quia in prin. cuiuslibet operis in Deo, & in Christo dēt fundamētū fieri. d. c. cum Pau. & s. q. s. c. non liceat, facit tex. in Auc. de armis, in prin. vbi gl. Ergo ista nō vñ bona continuatio: quia titulus, qui sequitur, dēt spūaliter applicari ad pcedētē, & titulus pcedēs aliquo respu spūali dēt postulare sequentē. l. 2. ff. de sta. ho. facit tex. in l. g. inuuius, in prin. de ver. ob. Inst. de leg. in prin. cū si. Præterea fundam. b. p. sit in sola inuocatione, vt colligitur in iuribus s. alleg. sed hic in tit. præced. ponuntur pōtōnes editæ in p. cilijs a summo Pontifice circa fidem, & ideo vñ, q. titulus generalis de const. præmitti debuit. Aliam cōtinuationem tradit And. Sic. hic dicens, Supra visum est de actu concernente ipsum Deum immortalem, congruum fuit videre de actu spectante ad ipm Papam, quia Papa Vicarius Christi dī, & vicem Dei gerit in terris, c. vñico. infra, vt ecce. benefi. in c. quanto, & in c. licet. de transla. Episc. Et ista et c. non satisfacit, quia s. in ti. præced. licet in subiecto illius tituli tractetur de Deo, tamen agitur de constitutionibus. Papæ, & concilij, editis a summo Pontifice circa fidem, vnde cōueniens fuit set, q. iste gñalis titulus prius positus fuisset, vt s. dixi. Et ideo cōuenienter sic adaptari potest. d. Nam tractaturus autor de iure scripto, quia dignius vñ esse ius scriptum de Deo ratione subiectionis: de illo prius spūaliter loquitur, nam pp. eius dignitatem conueniens fuit, quod de illo specialiter tractetur, arg. l. item apud Labeonem, §. hoc edictum, ff. de in iur. & postea p. p. tenti ordine rub. de constitu. subijcitur, arg. l. si seruus seruorum. §. inquit lex. ff. ad leg. Aquil. Vel etiam aliter continuari potest. s. dictum est de Summa Trinitate, & fide carh. quæ ab omnib. debet teneri. l. i. c. de Summa Trinitate. & merito hic ponitur de consti. q. etiam ab omnibus debent obseruari. c. i. inf. eo. & Et dum Abb. dicit, q. dignius est ius scriptum iure non scripto, hoc a quibdam declaratur, quia ius scriptum originem habuit a Deo, cum leges diuinitus per ora Principum promulgatae sint, 6. q. 3. in c. fi. & no. in l. fin. C. de præscr. lon. t. mporis. Sed ius non scriptum procedit a tacito consensu populi, merito ius scriptum diuinitus promulgatum nobilius videtur. Sed ratio ista nihil valet, g. quia quod dicitur de legibus, q. sint diuinitus promulgatae, idem videtur dicendum de consuetudine, quæ diuinitus a populo inducitur, quia omnia, quæ fiunt, permisso Dei fieri dicuntur, c. nec mirum. 16. q. 5. no. Abb. in capit. i. de sepul. & vide aliter

ADDITIONES.

- a Syl. Aldo. Considerandum. Has duas responsiones damnat hic Ripa, col. 1. nō dicit tñ cur hic titulus specialiter exigatur à præcedente. Credo ego, q. cum finis iuris cano. sit æterna felicitas, quam principaliter per medium fidei cōsequimur, sit de ea principaliter tractatur, vt de principali medio, sicut in iure ciuili, tranquillitas, & felicitas humana societatis finis est, cuius principale quoddam medium est ipsa Iustitia. ideo de ea principaliter ac primum tractatur in ff.
- b Syl. Aldo. Fundamentum. Huic fundamen. frigide respōdet hic Ripam nam fundamētum Decij est, q. sola inuocatio sufficiebat, nec exigebatur tractatus.
- c Syl. Aldo. Sati facit. Alia ratione damnat hic Ripa.
- d Aldo. Adaptari potest. Damnatur hoc Ripa, col. 2. Sed quare non posuit eadem ratione prius de consecratione, de hæreticis, de custodia Eucharistie, de celebratione missarum, vt videtur fieri in C.
- e Hier. Gig. vel etiam. Ista continuatio salua Autoris reuerentia, cui ob singularem, & excellentem eius doctrinam plurimū debeo, nō vñ usque quaque sufficiens: quia licet fides catholica ab omnibus teneri debeat, l. i. c. de Sum. Tri. & fide, etiam vnaquæq. constitutio particularis ab oib. obseruari dēt, & sic ista ratio non competit magis huic titulo, q. alijs sequentibus. Præterea, vt idem Dec. dicit sup. et in ti. de si. cath. ad sunt constitutiones. Sed ego dicere, q. tractaturus Autor de iure, quod obseruare debemus em fidem nram, prius præposuit tit. de Sum. Trin. & si. cath. tanquam fundamentum totius materie. Verum præmisso isto fundamento merito subiunxit hunc ti. de const. tanquam generale ad oēs sequentes, exēplo Imperatoris, qui in C. præposuit ti. de Sum. Trin. de legi. Verum in istis continuationibus rubricarum insistendum non puto, quia non est materia lucrosa, nec alicuius utilitatis, vt inquit D. Vincen. Peru. præceptor meus, in rub. de leg. i. in vlt. verb.
- f Syl. Aldo. Continuari potest. Damnatur hic Ferretus, no. 5. & Ripa, eo. 2. in 3. cōtinuatione.
- g Syl. Aldo. Nihil valet. Reprobatur hoc optime Boschus, vide eum, col. 5. in prin. Philip. Decij super Decretalibus. A 2

- a aliter responderi potest, a quod ius non scriptum, & sic pueru do, legem imitatur. §. ex non scripto. Instit. de iure natu. ibi, diu-
b tum, b mores legem imitantur, ergo vñ, q prius - esset ius scri-
ptum arg. l. in testamento, l. i. ff. de cod. & dem. est tex. in c. pue-
ritudo, l. dist. vbi dñ, q pro lege pueritudo suscipitur, cum lex defi-
cit, cum ergo consuetudo in defectum legis admittatur, mani-
festum vñ, quod illud, quod in primis attenditur, nobilius sit, &
g t quia in iure scripto est consensus expressus, qui est potentior,
d iuxta gl. notab. in cle. sape, in ver. partibus, de verb. signif.

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. Responderi potest. Damnat hic Ripa col. 4. & vide Boscum hic col. 8.
b Syl. Ald. Dicitur. An consue. prius fuerit quam ius scriptu, vide Roch. in rub. de consue. col. 1.
c Prin. Hoc est contra tex. c. si §. ius vero consuetudinis, ideo Decium hic repro-
bat Roc. Cur. in rub. infra, de consue. in prin. & Fran. Rip. hic.
d Syl. Ald. Potentior. Est potentius ius scriptum alia ratione considerata per Ri-
pam hic col. 3. in fi. sed si scriptura non est de essentia, quare ius scriptum pot-
est dici nobilius, vt dicit Mareseus in rub. eo. tit. lib. 6. col. 4. in prin. de hoc vi-
de Ripam hic col. 5. in prin. idem tñ dicit infra de iud. in c. clerici, col. pe. in fi.
e Significatione. Adde, quod dicit potest etiam, quod ius scriptum sit dignius co-
suetudine, eo quia est generalius nam consuetudo, vt plurimum particularis
est, & ideo Potest qui omnia iura in scriptis pectoris hère præsumitur, nō p-
sumitur scire particulares consuetudines eorum locorum, vt dicit tex. in c. de co-
fi. in §. Præterea ius scriptum dicit potest nobilius consuetudine, quia est faci-
lius probandum, quam consuetudo propter scripturam, probatio enim
consuetudinis difficilis est. Ita inquit idem Deci. infra, in c. 1. & 2. lect. vers. de
tertio, hoc eo. tit.

Pro expeditione

Eorum, quæ in ista rubrica occur-
runt, calcando vestigia D. Abb.

- a primo queritur, quid sit constitutio. a t Et fm Ab. prima conclu-
sio est, quod proprie dicitur constitutio illud, quod princeps sta-
tuit. 2. di. in c. constitutio, ad idem tex. n. l. i. ff. de const. prin. & in
§. sed & quod Principi, Instit. de iure natu. ibi, hæ sunt, quæ consti-
tutiones appellantur. t Et quod dicitur de principe, idem est in
b Rege, b d. c. constitutio. ibi, quod rex, vel imperator constituit.
t nam rex in suo regno imperator est, ut no. Baldus in l. exem-
plo, col. fi. C. de prob. in auc. hoc amplius, col. 2. vers. quæro, an
c filij regis, C. de fideicommit. & in proemio forum in l. colu-
in uer. item no. ca. cum uenissent, in 2. col. inf. de eo, qui mit-
it in pos. & ideo quod dicitur de Imperatore, in l. pen. C. de do. in-
ter vi. & vxo. secundum Bal. ibi, habet locum in rege, & no. hoc
Old. in c. conf. xxxi. vt eius, de quo queritur, & Bal. in c. Impera-
lem, §. si. de prohi. feu. ali. per Fride. dicit illud tex. qui loquitur
de Imperatore, quod habet locum in rege. t Secunda conclu-
sio Abb. est, quod constitutio large accipitur pro omni iure scri-
pto, etiam ab inferioribus a principe, c. consuetudo, §. cum ita-
que, l. dist. Et ista conclusio confirmatur, quia constitutio quo-
dam iure peculiari principi attribuitur, d. l. i. de consti. prin. & in
d. §. sed & quod Principi ibi, hæ sunt, quæ constitutiones appellā-
tur, ergo secus videtur esse in alijs, ar. l. cum prætor, de iud. in c.
nonne. de præsumpt. 2. §. di. c. qualis. Secundo ad idem tex. in d. c.
constitutio, dum dicit, quod constitutio tantum est, quod Impe-
rator, vel rex constituit, ergo videtur secus in alijs, cum tantum
de rege, vel Imperatore loquatur, cum tamen iura scripta alio-
rum etiam constitutiones vocentur, d. §. cum itaque, & 3. dist. in
c. i. vt iura ad concordiam reducuntur, consonat, ut dicamus,
quod proprie constitutio sit in Principe, in alijs large sumatur,
vt Abb. dicit. Prædicta conclusio sic comprobata limitatur se-
cundum And. Sic hic, nisi inferior a principe haberet prætem
t4 condendi ius civile, t quia tale ius civile inferioris, etiam con-
stitutio proprie appellaretur, per tex. in c. l. 3. di. vbi dicitur, quod
constit. ius civile appellatur, secus ergo f. in eum, in inferiore, q
d non potest facere ius civile, sed prætorium, a iuxta notata per
Bar. in l. 5. in prin. de verb. obl. quia dum rex in d. c. i. inquit, ius ci-
uile appellatur, te undum eum, videtur excludere prætorium.
Sed ista ponderatio nō satisfact, quia ibi manifeste patet, quod
ius civile non dicitur ad dñam iuris prætorij, sed ius civile acci-
pitur pro toto iure ciuili, ad dñam differentiam constitutionis ecclesi-
asticæ, prout in principio ibi distinguitur, quod constitutionum
alia ciuilia, alia ecclesiastica. Præterea non dicitur ibi, quod ius
ciuile dicitur constitutio, prout iste arguit: sed e contra bñ dñ, qd
constitutio ciuilis, ius ciuile appellatur. Et dato, quod diceretur,
potest intelligi largo modo, prout Abbas intelligit tex. in d. c. i.
itaque, l. dist. Et ita indistincte remanet firma communis opi-
nio, quod in inferioribus a principe largo modo dicatur consti-
tutio. t Vterius tamen cogitanti, videtur dicendum, quod statu-
tum Epi, vel Marchionis, & sic inferioris a Principe, proprie
c tñ dicitur constitutio, quia terminus iste, constitutio, gñalis vñ,
t6 cum pro t quodam ordinatione, & decreto accipitur, ut colli-
gitur, l. dist. in d. c. consuetudo, §. cum itaque, vbi constitutio ius
scriptum dñ, ibi, constitutio, siue ius appellatur, & in l. i. ff. de priua-
delic. in princip. & in cap. lex est constitutio scripta, l. dist. in facit
text. in c. l. 3. distinctione, ubi text. distinguit plures species con-
stitutionum, & in cap. fin. de rebus eccle. non alienan. ibi, non

constitutio, sed restitutio, & 4. dist. in prin. ibi, constitutionis le-
gum, & sic patet, quod constitutio, est genus, & ideo qualibet
f species constitutionis, est proprie constitutio, t quia species prop-
rie sub genere continetur, vt no. Bal. in l. 2. C. de iure aureo. anu-
lo. & facit rubrica hic, quæ simpliciter loquitur de constitutio-
ne, iuncto c. cum omnes, & c. cum infra, eo. tit. Non ob. quod
proprie in principe sit constitutio, quia non per hoc excluditur
quin etiam in alijs inferioribus dicatur proprie constitutio. Et
ad hoc facit, quia dicitur constitutio Prin. ipis cum illa qualita-
te, vt habetur in rubrica de consti. princip. & sic etiam dicitur
constitutio episcopi, vel alterius. Nam in istis proprie dicitur p-
stitutio. Non ob. quod immo absolute, & quodam iure specia-
li in principe dicatur constitutio, dum dicitur, hæ sunt, quæ con-
stitutiones appellantur, quia ista verba referuntur ad rubricam,
& sic suppleunt constitutiones principum. Secundo, & me-
lius respondetur, quod iura præalleg. loquuntur de constitutio-
nibus in principe, ad differentiam legis, vel senatusconsulti,
& aliarum specierum iuris scripti de quibus ibi loquitur, & sic
specialiter ibi constitutio accipitur prout distinguitur a lege,
vel senatusconsulto, secus videtur si absolute consideretur, quia
est genus, vt dixi. & hoc in simili Abb. dixit in ca. in generale,
l. di. & Mod. referuntur ibi. Vel tertio, & postremo, dici potest,
quod constitutio proprie accipitur prout in Principe confide-
ratur, & in genere, pro decreto, & ordinatione, & tamē prop-
ie, ut de adpione habetur, l. i. & 2. ff. de adop. & nō. Abb. in c. Ro-
dolphus, per illum tex. in l. colum. inf. de rescrip. Nec ob. text. in
d. c. constitutio, dum ibi dicitur, quod rex, vel Imperator tantu
constituit, quia taxatiua tantum, ponitur ad exclusionem sena-
tusconsulti, de quo supra proxime loquitur, in quo plures inter-
t8 ueniunt, sed constitutionem solus Imperator facit, t nam illa
dictio, tantum, non excludit casus similes, l. ob. as. C. præd. min.
& alius inferior in hoc similis uidetur, cum habeat potestatem
legis condende.

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. Constitutio. Vide hic per Fel. in j. no. Quid differat constitutio a lege,
vide l. fin. l. constitutiones, C. de iur. & facig. na. l. i.
b Syl. Ald. Rege. Vide Boscu hic col. 12. & sequen. ubi disputat. Intelligit tñ de re-
ge non recognoscente superiore, vt hic per Rip. col. 6. vbi extendit ad oēs
non recognoscentes superiores, & q rex in regno suo sit imperator, vide Go-
mef. in c. i. nu. 33. de col. lib. 6. & tradit idem Deci. in c. conf. 190. qm. col. 6. nu.
10. Soc. c. 6. §. pe. col. lib. 3. Dec. in c. conf. 269. consilium col. 3. Parit. conf. 3. nu.
106. lib. 1. l. fin. l. hac consilium, §. ex imperfecto. C. de testa. na. 3.
c Imperator. Sed certe antiquior, plenior, & dignior est auctoritas, nomen, pote-
stas regis, quam Imperatoris. vnde vt Corn. Tacitus, & Dion. autumant, Octa-
uius non fuit ausus rempublicam nuncupare titulo regis, sed ti. Imperatoris,
tanquam longe inferior, vide Petrum Bellugam in Specu. princ. rubrica 14.
Alcia. Pareg. lib. 7. c. 13. Nomen enim Imperatoris, est nomen ducis subditi,
per scripta mandata habentis Nomen vero regis, est nomen aquiretis. Bald.
conf. 3. 20. 7. in fi. lib. 1. Luc. de Penna l. i. de capita. ciui. censib. ex. lib. 1. i.
d Syl. Ald. Prætorium. Vide l. fin. l. dist. in §. sed ite. in 6. col. inf. de act.
& Bulg. in rep. rub. C. qui admittit 2. col. ubi tenet contra Bar. ibi.
e Syl. Ald. constitutio. Et ideo si compromissum sit, ut iudicetur secundum con-
stitutiones iurificabitur & in his. Ab. in c. 3. in 3. no. de eo q. i. mitti. in rub. de
consue. Nis facultatem dispensandi super irregularitate contracta ex consti-
tutione, dispensabit etiam in his, vt in simili voluit Cal. in tñ de const. confil.
19. in tit. de regu l.
f Syl. Ald. Genus. Ripa hic col. 8. limitat in odiosis.
g Syl. Ald. Anulo. Optime declarat Boe. in topicis. li. 2. fol. 34. Dec. in c. si cleri-
ci, §. de adulterijs, col. 9. de iud. in rub. de iurif. com. iud.
h Prin. Damnat hic Boschus, col. 11.

a Secundo queritur. vnde dicatur constitutio. t Et
primus Abb. concludit, quod
in Principe proprie dñ pñstō, quasi cōis statuitur, quia lex debet
esse communis, 4. dist. erit autem lex, & posteriores hic sequun-
tur. Sed ista conclusio videtur contra tex. in §. sed & quod Prin-
cipi. in uer. plane. Inft. de iure naturali, ubi patet, quod in Prin-
cipe dicitur constitutio, licet non sit communis, dum ibi in prin.
dicitur, hæ sunt, quæ constitutiones appellantur, & postea
dicit, plane ex his quædam sunt personales, ergo ista expositio
b non videtur generalis. b Præterea ista ratio, quia lex debet esse
communis, etiam militaret in inferioribus a Principe & sic soli
Principi nō pueniret, cuius pñm Abb. sentire vñ, dum spāliter
loquitur in Principe. Secūda conclusio est, q pñstō dicatur in Prin-
cipe a con, qd est simul, quia simul cū pñstō procerum legē fa-
cit, l. humanum, C. de leg. in c. per uenerabilem, §. rationibus, qui
filij

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. Constitutio. Vana uidetur dubitatio Doc. cum sit uerba a uerbo co-
stituo, quod significat decernere, & statuere. Ita in priuato sicut in principe.
b Syl. Ald. Generalis. Damnat hic Boscu col. 1. i. item Ferretus, nu. 8. ubi reprobat
etiam sequentem responsionem.
c Syl. Ald. Simul. Vel ex eo, quod omnes complectatur, vt dicit Mareseus in rub.
eo. tit. lib. 6. colum. quinta.

20 filij sint legi. & Ab. ibi no. illum tex. t q Papa non potest ardua
a explicare sine consilio Cardinalium, & no. Bal. in l. cum mul-
ta. C. de bon. quæ lib. & est dictum Io. Mona. in c. super eo. de hæ-
reticis, in 6. & tenet Car. in repe. c. perpendimus, col. 6. de fen. ex
com. cum sim. vt tradunt And. Sicu. & Mod. hic, & latius idem
And. Sicu. profectur in tractatu Card. in 2. q. 1. patris princ. &
in consi. l. ex sacris, in feda, & tertia car. in l. i. Sed tñ communis
b opi. in pñm est, b vt dicit Do. in d. c. super eo. videlicet, quod so-
lus Papa possit. & facit text. in c. cuncta per mundum, 9. q. 3. ibi,
21 absque vlla synodo. t Nam Papa liberam habet potestatem cle.
2. vt lite pendente, c. 2. de præb. in 6. & c. significasti. in fi. de ele.
ergo alios non tenetur requirere, iuxta gl. in cle. dudum, in ver-
bo, libere, de sepul. & est gl. quæ hoc tenet, in c. fundamenta, in
§. decet. in verbo, contigerit, de ele. in 6. cum sit congerunt
Mod. hic, & communiter tenetur, ut dicit Io. de Ana. in c. firmis
22 fime, de hæreticis. t Et inter alia dicitur, q Papa solus potest fa-
dere Cardinales, vt no. Io. An. in c. sane. de conuer. conu. &
Ant. de Bu. ibi sequitur, & ad hoc allego gl. notabilem in cle. ne
Rom. in verbo, potestatis, quam ibi d. Abb. ponderauit de ele.
23 t Et quantum ad propositum nostrum, quod solus princeps le-
gem facere possit, est tex. in l. i. C. de legi. & Albe. ibi, & in rub.
eo. tit. dicit, q ista est communis opinio, & q ita feruatur, & idē
Pau. de Ca. in d. l. humanu. in fi. Ex quo inferitur, quod ista secun-
da expositio non uidetur bona, quia non est uerum, quod consi-
lio procerum debeat princeps constitutionem facere, & istud
et dñt Doc. hic. Sed ulterius aduerendum est, q Et dato, q con-
siliū procerum requireretur, ista tamen expositio non satisfacit.
24 c. licet Doc. aliter sentire videatur, t quia constitutio facta a
Principe de consilio procerum, ipsi Principi ascribitur, nec ali-
quo modo a consulentibus fieri videtur, arg. l. aliud est uende-
re, aliud est vendenti consentire, ff. de reg. iur. & est quod no. Bal.
in l. 2. in 20. q. C. de rescin. uen. & ideo constitutio facta a Papa
cum consilio Cardinalium, & Concilij, dicitur constitutio Pa-
pæ, & non t Concilij, c. licet euitanda, de elec. no. Abbas in c.
g i. de pac. & in c. de sponsa. cum sit dixi in c. i. de iudi. in prin.
h Tertio Abb. concludit. Si constitutio largo modo accipitur,
dicitur a cō, quod est simul, quia omnes de congregatione si-
mul statuunt. Sed ista conclusio etiam non satisfact, quia hoc
modo non potest forte dici constitutio, ex quo non conuenit
Principi, qui solus constitutionem facit, nec constitutioni, quæ
legatus facit, iuxta no. in c. fi. de offi. leg. Item non consonat, q
alia sit etymologia, quando vocabulum stricte, & alia quando
vocabulum large accipitur, prout Abbas præsupponit, & patet
in iuribus, in quibus habetur de etymologia uocabuli. Et ideo
cōcludendum uidetur, q constitutio tam in Principe, quam in
inferiore pro ordinatione, & decreto accipitur. Et dum Abbas
in ista tertia pñsione dicit, q omnes de congregatione ita sta-
tuunt, intelligitur interpretatiue de maiori parte, quæ omnes re-
25 præstat, l. quod maior, ff. ad munici. t Postremo ad omnia su-
pradicta de etymologia uocabuli aduerendum est, quia etymo-
logia non debet impugnari ex eo, quod non valeat argumentū
ab ipsa etymologia, ut patet in mutuo, l. 2. §. mutuum, ff. de cer-
pe. In testamento, inft. de testa. in prin. In possessione, l. i. in prin.
ff. de acq. pos. cum vulgaribus. Sed responderi potest, quod in
dñs casibus, & similibus, est etymologia legislatoris, quæ impu-
gnari non potest, cum illi necessario standum sit, secus in illa, q
traditur a doctoribus, quia debet talis fieri, ut ualeat argumen-
tum, quia nomina debent esse cōsequenteria rebus, §. est & aliud
genus, inft. de dona. & facit tex. in l. tugurij, de ver. sig. Vel secun-
do responderetur, quod in casibus supradictis vbi est vocabulum,
etymologia concurrat, ut in mutuo, & testamento, & similibus,
non sic in casu isto, vbi est constitutio, quæ non est communis,
nec simul statuitur, ut sup. dictum est in Principe, & in inferiori-
bus, qui soli constitutionem faciunt, & sic etymologia in casu
nostro habet se in minus, quam vocabulum, sed in supradictis
casibus se habet in plus.

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. Cardinaliū. Hanc questionē late disputat Ioan. Cro. in rub. ea. lib. 6.
vbi limitat, & latius ea prosequitur Ioan. Hier. Albanus Bergomen. in tract.
de cardinalatu in 39. q. vbi nūmim indulgenter loquitur.
b Syl. Ald. Contrarium est. Contrarium tamen tenet hic Bosch. col. 17. in fi. &
Ferre. hic disputat, tandem tenet communem, nu. 14. Bosch. tamē hic ampli-
at x. modis, col. 22. & seq. limitat 4. modis, vbi uidendum.
c Solus Papa possit. Tamen Fran. Ripa hic nu. 20. late distinguit. vide Io. Gerson
in tract. de potestate eccle.
d Syl. Ald. Cardinales. Idē Fel. hic tenet cū Dec. & Hier. Alb. in d. tract. de Card.
q. 44. Sed contrarium tenet Fere. nu. 12. quod uidi feruari.
e Syl. Ald. C. de legib. Ad idem tex. in l. 2. §. si quid uero. C. de uete. in. enu.
f Hier. Gigas. Et non. Quæ constitutio dicat cōcilij, & quæ Pape, uide per Abb.
in c. consensus, de reb. eccl. non alienan. & per Fel. in c. i. uer. quarto nota ibi.
Et dñs meus D. Antonius Burgos Hispanus solutus erat dicere cū legeret Bo-
noniæ, quod qualibet constitutio facta in generali concilio, siue præponere-
tur, siue non nomen Pontificis, conciliaris est. & ad hoc allegabat ipse c. cū
in officiis, iuncto c. relatum, de testa.

- g Syl. Ald. Concilij. Late idem Dec. in c. i. in prima lect. in prin. inf. de iud. in c.
at si clerici, §. de adulterijs, col. 4. eo. tit. Alcia. in d. c. j.
h Syl. Ald. Tertio Abb. Hæc fuit Host. ut per Bosch. hic, col. 22. qui damnat dicta
Decij, hic col. seq.

26 Tertio, & ultimo. t queritur, an de essentia legis
a scriptura requiratur? a Articulus esset disputabilis, & primo pro parte negatiua, quam Abb. te-
net, facit tex. in c. j. de renun. lib. 6. & Do. ibi in l. col. uer. nunqd
scriptura, ponderauit illum tex. dum ibi statutum prius factum
reducitur ad scripturam pp timorem obliuionis. Sed ille tex. ni-
hil facit, quia non præcipitur ibi, q reducatur in scriptis, sed in-
ter alias constitutiones: erat enim prius extraneus illa consti-
tutio, in scriptis tamen, prout solitum est fieri. Secundo facit, b
quia sola voluntate Principis fit constitutio. §. sed & quod Prin-
cipi inft. de iure natu. ibi, quod Principi placuit. & ibi, cognoscēs
decreuit. & in l. i. ff. de const. prin. ergo scriptura non vñ esse ne-
cessaria. Sed responderetur, quod illa uerba non accipiuntur ita
simpliciter, sed intelliguntur eo respectu, quod sola voluntate
principis lex constituitur, absque alia rōne, quia in his quæ sunt
iuris positui, est pro rōne voluntas, debet tñ talis uoluntas appa-
rere debito modo, vt per gl. in d. §. sed & quod Principi, in uer-
bo, placuit. & iō intelligit scriptura interneniente, prout requi-
ritur, & hoc patet, quia talis constitutio Principis ius scriptum
dñ, §. constat. inft. de in. nat. gen. & ciui. Tertio vñ tex. in c. j. de iu-
reit. in 6. ibi, nisi iurent statuta, & constitutiones ipsarum eccle-
siarum scripta, & non scripta. Videtur ergo esse statuta non scri-
pta, ergo scriptura necessaria non vñ. Sed responderi pot, q illa
uerba non scripta, intelliguntur pro consuetudine, de qua sup.
proxime dixi, & no. ibi gl. in uerbo, scripto. Vel et intelligi pot
scripta, vel non, scilicet iura, quod in idem recidit. Quarto tex. in
c. si quis. l. q. 7. ibi in prin. dum inquit, traditionem ecclesiasticā
scriptam, vel non scriptam violat. Sed potest responderi, quod
illud uerbum, traditionem, satis verificatur in consuetudine, q
est ius non scriptum. Vel secundo loquitur ibi eo respectu, vt
fit scripta, uel non scripta inter alias pñstōnes. Quinto facit tex. in
c. institutionis. 2. §. q. 2. ibi, siue quæ scripto decernimus, siue quæ
in nostra pñsentia uidentur esse disposita: nam prout in prin-
cipio ibi colligitur, loquitur de decretis Summi Pontificis. & p-
supponitur, quod ualeant sine scriptura. Sed responderetur, quod
loquitur in priuilegijs, vt colligitur in principio ibi, quæ sunt
priuilegijs, & ordinatione disposita, t quo casu in priuilegijs
27 scriptura non requiritur, gl. in clem. dudum. §. nos & enim, de se-
pul. t Vel secundo loquitur in infia principis, in qua scriptura
non requiritur, vt gl. in c. fin. in uerbo, illustrium, de re iud. in 6. &
gl. in d. c. infōnis. hic dicit, quod loquitur in infia. Vel tertio vñ
loqui ibi de dispositis ab alijs in pñsentia Papæ, & de scriptura
nihil dñ. Sexto facit tex. in l. 2. §. hæc disputatio. & in §. nouissime.
ff. de ori. iur. ubi responsa prudentum dicuntur ius sine scripto.
28 Sed responderetur, quod ille tex. loquitur antequā data essent
responsa, quo casu disputabatur, & sic non erat ius scriptu, hoc
est non firmatum, neq; determinatum, quia in interpretatione
futura cōfistit, secus post data responsa, & firmata, quod ius scri-
ptum dñ, §. constat. in uerbo responsa prudentum. inft. de iure
natu. & ita patet, quod ille tex. parum facit. Septimo facit tex. in
c. singulorum. inft. de re. di. dum ibi dñ, quod leges scribi cape-
runt, ergo vñ, quod essent priusquam scriberentur. Sed ille tex.
vñ potius probare pñm. quia imō scriptura ibi coniuncta vñ
essentia legis, & hoc patet dum ibi dñ, de magistratib. qui creati
fuerunt, & prius nullo modo erant. ita ergo illa uerba, scribi ce-
perunt, intelligi debent, quod essentia a scriptura caperet. Octa-
uo, quia in diffinitione legis, de qua habetur in §. cōstat. in uer. l.
lex est, de scriptura nihil dñ, ergo nō vñ de essentia legis, scriptu-
ra. Sed responderi pot, quod imō de scriptura ibi dñ, ex quo ibi
lex ponit inb capitulo iuris scripti, vt patet ibi in d. §. pñst. & 1.
dist. in c. lex est, dñ qd lex est pñstō scripta. Præterea in diffinitione
apud legislatorē non ponunt oia, q in re diffinita requirunt, ut
29 no. in l. i. ff. de tes. & in l. i. §. ff. de tutel. t Nonno, q lex in rōne p-
sistit. l. di. c. pñstudo, ergo vñ, q scriptura nō requiratur. sed dic
qd sola rō nō sufficit, sed alia regunt. & tex. in d. c. consuetudo,
loquitur

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. Requiritur. Utilitas huius disputationis est, quia si liber constitutio-
num perderetur, posset dispositio probari testibus. Rota decisi. 246. in no. &
duas alias utilitates considerat hic Ferret. nu. 15.
b Syl. Ald. Facit. Hoc argumento utitur Bar. in l. de quibus, in repeti. col. 5. circa
med. ff. de legib.
c Syl. Ald. Sed responderetur, quod male intelligit Deci. quia ille tex. dicit sine
scripto uenisse illud ius ab initio, postea uero memorie cā composita esse
illam fori disputationem, vñ testē nuncupatio dicitur, ita intelligit ibi
Zafius, cuius intellectus mihi non placet: quia intelligo, quod uenit ab initio
sine scripto eo, quod tales responsiones non scribebantur in formam legis,
sed pro casuum decisione, & hoc est, quod dixit uenire sine scripto ibi.
Philip. Deci. super Decretalibus. A

loquitur respectu consuetudinis, in qua ratio consideratur absque
 30 scriptura secus vñ in lege, prout ibi colligitur. ¶ Decimo argui-
 tur, qd in principio habet vim legis generalis, l. si. C. de legi. in c.
 de causis, de re iud. sed in fine principis scriptura non requiritur
 fm gl. in c. si de re iud. in 6. ergo in effectu vñ dari constitutio abs-
 que scriptura. Sed rñderi potest, qd dñs, in fine lata à principe ha-
 bet vim legis, hoc intelligitur, si alia concurrunt, quæ in lege
 sunt necessaria, & sic intelligitur, scriptura interveniente, prout
 requiritur. Et dum dñs, in fine non requirit scripturam, hoc est verū
 si in fine simpliciter, secus vñ, qñ habet vim legis. Undecimo facit tex.
 in l. 2. §. exactis. ff. de ori. iur. ubi dñr, quod leges 12. tabu. redactæ
 sunt in scriptura, & postea pro rostris, vt apertius perciperetur,
 ergo videtur, quod scriptura solum requiratur pro maiori noti-
 tia, & ita arguit Are. hic. Sed respondetur, quod solum dicit ibi,
 quod postea fuerunt pro rostris, vt apertius perciperentur, &
 non dicitur ibi, quod propter hoc facta sit scriptura, & ibi præ-
 supponitur, quod scriptura prius esset in legib. 12. tabularum.
 Duodecimo, & ultimo, quia lex tenet eo, qd iudicio populi re-
 cepta sit, l. de quib. ff. de legi. ergo nō vñ necessaria scriptura, qd
 iudicium populi sufficit, vt etiam Are. det. Sed respondetur, qd
 intelligitur de iudicio populi debito modo declarato, sicut fu-
 31 pra dictum est de sententia principis. Et istam partem firma-
 vit latè Ioan. And. in rfa, nemo potest, de reg. iur. in 6. Do. in d. c.
 1. de re iud. in reg. iur. nunquid scriptura. Ant. de Bu. post Io. And. in
 c. si. col. 3. de consue. & Alb. post Cy. in rub. C. de legi. sentit Bar.
 in l. humanum, Cod. de legi. & tenet Rota in 1. decisi. in titu. de
 consue. in nouis.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. istam partem. Ampliat hic Bolesus co. 28. & limitat col. pen. & quod
 hic opi. sit communis, vide Marefco. in rub. c. li. 6. col. 4. in prin.

a In contrarium Vero pro parte affirmatiua, quod
 scriptura sit necessaria, plura offerun-
 tur. Primo tex. in l. humanum. C. de legi. ubi dñr, legem dñe dictari,
 31 & sic scribi. Sed rñdet, qd qd dñr dictari dñr, qd vna voce disponit,
 l. dictantibus. C. de test. Vel secundo, illa forma, fm Bar. ibi non
 vñ necessaria. Vel tertio, hñ respectus ad cōm obseruantia, quæ
 est, quod reducatur in scriptis, nō quod scriptura sit necessaria,
 vt j. dicā. Sed qd, quia lex, vel qd dñr esse ius scriptū, qd stat, de iure
 nāli. Sed dic, quod ius scriptum dñr ad differentiam consue-
 tudinis, quæ est ius non scriptum, prout ibi distinguitur, nō quod
 essentia legis in scriptura consideretur. Et eodem mō rñdet ad
 tex. l. dist. in c. lex est vbi dñr, quod est constitutio scripta, nam ad
 differentiam consuetudinis intelligit, de qua supra dixit. Tertio fa-
 cit tex. in l. leges, C. de legi. ubi præsupponitur legem esse scri-
 32 ptam, & in c. consuetudinis 1. dist. ibi, legem scriptam. ¶ Sed rñ-
 detur, illud esse ad faciliorem probationē, vt in l. pñtur, ff. de pign.
 Vel ad differentiam consuetudinis, vt dictum est. Quarto, quia si
 scriptura nō esset necessaria in lege, nulla esset differentia inter
 legem, & consuetudinem, quæ hoc modo distinguitur, vt in iu-
 ribus supra allegatis. Sed dic, qd illa differentia scripturæ proce-
 dit habito respectu ad cōm contingentiam, sicut alibi in l. con-
 tractus, ff. de reg. iur. fit differentia inter commodatum, & depo-
 situm, propter cōm contingentiam, prout illum text. declarat
 Bar. in l. quod Nerua. in 12. q. ff. de positi, & illa scriptura, ut s. di-
 ctum est, ad faciliorem probationem requiritur. Et remota scri-
 ptura, remanet tñ differentia inter legem, & consuetudinem;
 quia solo consensu lex constituitur, sed in consuetudine plures
 actus requiruntur, & ipsi, & tanq taciti ab expresso, consuetudo
 à lege distinguitur, vt no. in l. de quib. ff. de legib. Quinto, quia
 vt dictum est, distinguitur ius scriptum à non scripto, d. §. con-
 stat, & in c. lex est. 1. dist. & in §. præallegato, cū itaque. Sed in i-
 ure non scripto vñ de substantia, qd nō interueniat scriptura, ergo
 pariter e contra, in iure scripto scriptura necessaria videtur. Sed
 rñdetur, qd illa non est substantialis differentia, vt dictum est, sed
 33 cōm respicit contingentiam. ¶ Et patet, quia ē in consuetudine in-
 teruenire pñ scriptura, & tñ non definit esse cōsuetudo, vt no.
 Bar. in l. de quibus, col. 4. ff. de leg. & Ant. de Bu. in c. si. de con-
 sue. col. 5. Sexto facit tex. in d. §. constat, dum inquit, qd constat
 ex scripto, ergo immediate videtur habere essentia ab ipsa scri-
 34 ptura; quia dictio, ex, causam immediatam significat, vt no.
 in l. non dubium, vbi Barro. C. de legi. in l. eo tempore, §. si. ff. de
 pec. facit tex. in l. ex hoc iure, ff. de iust. & iur. Sed respondetur,
 qd respectu probationis ad differentiam consuetudinis immē-
 diate ex ipsa scriptura hoc cognoscitur, & probatur, sed per hoc
 non infertur, quod scriptura de substantia sit. Septimo proba-
 tur in §. singularum, in fine, de rerum diu. ibi, leges scribi coe-
 runt, & in 1. dist. in §. ex his omnibus, vbi nomine legis huma-
 næ, mores iure scripti, & traditi intelligantur. Sed dicendum
 est, quod ista, & similia iura, habent respectum ad cōm con-
 tingentiam, quæ est, quod leges scribantur: non tamen scriptu-
 ra videtur esse de substantia, sed sit ad faciliorem probationem.
 Octauo, quia constitutio accipit nomen à scriptura, d. §. cum
 ita, 1. dist. vbi dicitur, quod illa est constitutio, quæ in scriptis

redigitur: sed, vt dixi, loquitur ibi ad differentiam consuetudinis,
 vt ibi patet, non quod absolute constitutio ab ipsa scriptura no-
 minetur. Non facit tex. in l. inciuile est, ff. de legib. ubi tota le-
 ge perlecta, & c. quia debet promulgari publice, c. 1. de postul.
 prela. & ista videntur scripturam requirere. Sed respondetur, qd
 ista, & similia iura, procedunt habito respectu ad communem
 obseruantiam, & ad id, quod cōter contingit, vt s. dictum est.
 Decimo facit tex. in l. imo. in si. ff. de legi. dum ibi dñr, quod adeo
 præualet autoritas consuetudinis, ut non fuerit necesse scripto
 illam comprehendere, ergo a contrario sensu videtur quod in
 35 lege scriptura necessaria sit. ¶ Sed responderi potest, quod
 necesse, ibi exponitur pro, utile, ut in l. 1. ff. de nego. gest. Vel se-
 cundo, necessaria est scriptura, ut transeat in notitiam, & ut ob-
 seruetur, nō autem, ut sit de essentia ipsius legis per supradicta.
 Ultimo facit tex. 19. q. 2. in c. duæ sunt, in prin. ubi dicitur, quod
 lex publica est, quæ à sanctorum patrum scriptis est confirma-
 ta. Sed respondetur, quod illa confirmatio arguit, quod prius va-
 leret, ut no. in c. inter dilectos, de fide instr. licet aliter dicat Are.
 hic. Et ex his patet, quod articulus esset disputabilis, & istam par-
 tem tenent Bar. & And. Sicu. hic, & Sal. in d. l. humanum, cum
 si. vt prosequuntur Mod. hic. Sed concordando opi. Bar. in l. hu-
 36 manum, C. de legi. ¶ distinguit, quod scriptura non est de for-
 ma substantiali legis, est tamen de forma accidentali, ad indu-
 cendam obligationem ex lege, & sequitur Petr. de Anch. in re-
 gula, nemo de re. iur. in 6. in si. & idem in effectu voluit Bal. hic,
 qui dicit, quod ad primordiale esse scriptura non requiritur, sed
 obseruationem, quia aliter non posset innotescere, nec publica-
 ri, vt patet in l. 12. tab. Andr. Sicu. reprobat hoc dictum Bal. & di-
 cit non esse verum, quod pp obseruationem legis scriptura ne-
 cessaria sit. Et hoc patet, fm eum, in consuetudinem, quæ ligat, qd
 obseruatur, & tñ nō scribit, ergo pro obseruatione scriptura ne-
 cessario non requiritur, §. & non in eleganter, in fine, de iure nāli.
 Sed rñderi pñt, qd in consuetudine alia ratio esse vñ, quia longo
 tpe inducitur, ideo facile innotescit: non sic in lege, quæ momē-
 to expeditur. Et iō quod Bald. dicit, vñ recte, pcedere, & cū eo vñ
 pcedat Are. qui distinguendo concludit, quod scriptura non
 requiritur ad essentia legis, sed ad necessitate probationis. Vlti-
 rius tñ vñ, quod essentia legis non possit distingui, & separatim
 considerari ab obseruatione, prout Bal. & Doc. dñt, quia finis le-
 gis est, quod liget, l. 1. ff. de legi. vñ licet in fine legis sit prius qd
 obseruantia, tñ vñ suspensa in futurū cū dñr scripturæ, & publicatio-
 nis, ar. tex. notabilis, l. qui abfenti, ff. de acq. pos. facit tex. §. in his
 aut, in fine, de pñ. emp. ubi ante scripturam venditor non hñt perfe-
 fectionem, & essentiam eius & ad hoc vñ text. in c. in illis, §. 4. di.
 4. ibi dum inquit, leges instituntur dum promulgantur, ergo
 ante promulgationem leges non vñt. Ad idem bene facit tex.
 in Auc. vt factæ nouæ constitutiones, §. 1. coll. 5. ubi disponitur,
 constitutiones ex illo tempore valere, ex quo factæ sunt manife-
 stæ, ergo prius non vñt ualere, nec hñt essentiam legis. Vñ con-
 cludendo dicamus, quod scriptura nō est de substantia, quia si-
 ne scriptura, & sine publicatione ualet lex, & ligat statim, si con-
 ditor uelit, ut per gl. in c. 2. de her. no. in c. 2. j. eo. Sed in dubio,
 quando non constat de mente pñtoris, intentio eius uidetur
 suspensa, donec fiat scriptura, prout consuetum est tali casu nō
 uidetur, quod prius dicatur esse lex, per supradicta. Ex supra scri-
 37 ptis notandum est, qd quod gratia, & priuilegium bene ualet
 absque scriptura, ut probatur in c. institutionis, supra allegato,
 38 in c. dudum, §. nec etenim, de sepul. ¶ Vnde si Papa pronuncia-
 uit aliquem esse episcopum alicuius ciuitatis, statim episcopus
 39 esse dicitur, ut no. Bal. in d. l. humanum, in si. & statim qd quod
 d dicit, fiat, gratia statim perfecta est, ut idem Bal. dicit in l. si. in
 prin. C. de commu. fer. manu. & in l. si. colum. 2. uer. & ideo fuit
 quæ-

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Pro parte. Hic opi. tenet Bar. in l. 1. C. qd sit lon. cōsue. col. 5. in si. 2. q.
 b Consuetudo. Vnde recipit interpretationem etiam à ueteri modo, ante scri-
 pturam, & alios effectus.
 c Hier. Gig. Ex. Dicitio, ex, denotat cām immediatā, adde Bal. in c. iniuria, in si.
 de pace iur. fir. & Bar. in l. nō dubiū. C. de legib. uer. no. qd dicitio, ex, & ibi ē per
 Bal. ponit Abb. in c. inter dilectos, de si. inst. ver. no. ibi, ex eo. Et de ista di-
 ctione, ex, ponit Are. in l. qui liberis, §. hæc uerba, ff. de vulg. & pup. & Bar. in
 l. liberis, ff. de ver. sig. ver. qd si in aliqua. vbi qñt, an nepotes ueniat filiorū
 appellatione, qñ sit mēto in aliqua dispōne de filiis ex se natis. Et ista dicitio,
 ex, denotat ēt qualitatē, Bal. in l. ex arrali. C. de act. emp. & dicit Fel. in c. pla-
 cui, in ver. & dñt ille tex. qd ista dicitio, ex, appōita termino, ut puta si dicit ēt
 ex tali die, facit vt dies termini nō cōputet in termino allegat Bal. in l. a cali-
 gato milite, C. de nup. & ista dicitio, ex, facit vt tps de momēto ad momēto,
 nō cōputet, vt dñt Do. inter quos Dec. in c. sup. eo, de appel. inf. licet loquatur
 de dictione, A. tñ dicitio, à & ex, sunt eiūsdē naturæ, ut no. Do. in l. 1. ff. si quis
 cautio. & de ista dictione ex, uide Alex. in l. petens, in uer. si, sed hoc est uolū-
 tatis, C. de pact. & Pau. de Ca. in d. l. nō dubium, in uer. in text. ibi, C. de legi. & p.
 eundem Pau. in l. 1. in uer. quinto notat. C. si seruus ext. f. emi manda.
 d Syl. Ald. Perfecta est. Vide Do. in consil. 65. in si. & Fel. hic, col. 3.

q. C. sen. rescin. non pos. in l. si qua per calumniam. col. 2. uer. de
 inde vos uideris. C. de epi. & cle. & in l. salus. col. 8. in uer. scias. C.
 40 de fur. & iō si post gratiam factam solo verbo, ¶ Papa moriatur,
 gratia non expirat. debent tñ lra successores facere mentionem
 de dispo. prodecessoris, vt Bal. concludit in d. l. humanū, in si.
 41 ¶ Et ista conclusio procedit, qñ gra fuit facta simplr. secus si de
 a beret fieri per aliu cui pmitteret, vt no. Bal. tradit in l. fina. col. j.
 uer. sed pone, quod princeps. ff. de pñ. Prin. & in notabili casu p-
 42 soluit Old. in consil. 334. factum tale est, col. 2. ¶ Secundo, pñdicta
 pñt locum habere qñ ad ualiditatem, & essentia gra, uel priuile-
 gij. Sed quo ad probationē, scriptura necessaria est, ut tenet Bal.
 in d. l. humanū, in si. & in d. l. si qua per caluniam, & idem Bald. per
 illū tex. in si. & in l. idem Vlp. ff. de excu. tur. & hoc ēt in magnis
 priuilegijs Bald. dicit in c. constitutus, col. pe. in fide rescrip. & idē
 tenet Car. in procemio b cle. uer. nec sane. in si. & no. Abb. in ca.
 43 nostri. in vlt. no. de ele. ¶ ubi inquit, quod hodie non sufficeret
 probare per testes, quod Papa pronunciauit aliquem epm ad
 hoc, ut in ecclesia recipiat tanq eps, sed oportet, quod probet p-
 44 las Papæ. & idē Abb. in c. quatr. in prin. de elec. Sed tñ in hoc p-
 cū vñ de iure, uidelicet, quod gra ēt per testes probari possit, qd
 non reperit expressum in iure, quod iste sit de casibus, in quib.
 requiratur scriptura, ergo erit standū rñt, qd ponit in l. pñtū, quod
 45 bona fide. C. de pact. facit tex. in c. cum Ioannes, de fide instr. ¶ Et
 iō uidemus, qd collatio beneficij probat testib. vt no. Bal. per
 d illum tex. in c. 2. de rest. spo. & Rota in consil. 39. de prob. in anti-
 46 quis. ¶ Sic ēt doctoratus testib. probati pñt, ut no. Bal. in p. de
 46 cretali. col. 14. uer. mō quaro. ¶ Et in gra, hoc vñ tenere Oldr. p-
 c. si. 324. in si. §. allegato, & Rot. in decisi. 5. in ti. de prob. in antiq.
 & in ult. decisi. de rescrip. in antiquis. & hoc idem tenet Ang. per
 illum tex. in l. j. in ultimo no. C. de sen. pal. & facit tex. in d. clem.
 dudum, §. nos idem. ubi tex. & quiparat priuilegium, & gratiam
 concessam uerbo, uel scripto, ergo vñ parificari, quod probetur
 scriptura, uel testib. & per illum tex. in d. clem. dudum, vñ tenere
 Bal. in c. constitutus, col. pe. in fide rescrip. ibi tñ aīr debet esse in
 magnis priuilegijs, ut s. retuli. Sed illud ad faciliorem probatio-
 47 nem intelligendum vñ, iux. l. pñt. ff. de pig. ¶ Et ad hoc ēt facit, qd
 prius gratia, & priuilegijs, testib. probati pñt, ut per gl. in cap.
 duobus, in uerbo, apparet, de rescrip. in 6. & in c. si a sede. in uerbo,
 48 appareat. de pñ. in 6. ¶ & facit tex. in c. auditis, in prin. de resti. in
 integ. ubi per testes ampliato priuilegijs probatur, ergo pariter
 idem vñ dicendum de toto priuilegio, & facit tex. in c. cū olim.
 49 de priuilegijs ubi tenor amissus priuilegijs probat testib. pari ergo
 f rōne nihil obstat, qd actus agentis ēt a principio testibus probari
 possit, ut per supradicta. Vltimo in hac rubrica ad uerificationē
 septimæ conclusionis publicatæ, notandum est, quod licet fm
 50 com. opi. quia hæcenus nullus discrepauit, ¶ rubrica, qñ habet
 g orationem perfectam, possit allegari g pro tex. ut no. Io. And. in
 addi. Spe. in ti. de disputa. & alleg. §. si circa fi. & Ant. de But. §. in
 proe. col. pe. & Abb. ibi col. si. cum sit citrad Alex. in l. j. si cer. pe.
 & idem Alex. consil. 83. in uo processu cām uertentis, col. 7. li. 3. &
 in consil. 112. uis his, col. 2. eo. lib. Tamen pñm hac rōne bre-
 uiter iudex pñt, qd actus agentis nō operatur ultra corū inten-
 tionem, l. non ois. ff. si cer. per. sed rubrica ponitur ad designan-
 dum illud, quod in nigro continetur, l. 1. ff. si cer. per. ergo non
 uidetur disponere, nisi quatenus in nigro reperitur. Confir-
 matur hoc, quia rubrica vñ hñt relationem ad nigrum, ergo nō
 disponit nisi quatenus in nigro reperitur. ar. lin. testō. la. 1. ff. de
 cond. et dem. facit, quod no. Bar. in l. ad monendi. col. 9. uer. si po-
 ne, quod in lib. de iure iur. Et certe de iure pñm non reperitur.
 nam in rubricis, quæ allegantur pro tex. quæ orationem hñt pñt
 51 tam, vt in rub. C. ne fide. do. dentur in rub. ff. quod quisque iur.
 in rub. ne se uac. in rub. ut eccle. bene. cum si. nigrum concordat
 cum rub. & nigru est illud, quod tribuit auctoritatem rubricæ,
 & rub. tanquam magis nota uirtute nigri allegatur, & ita loquū-
 tur, & locum habent oēs rubricæ, quæ pro communi opin. ad-
 ducuntur. Secus ergo videtur, quando non reperitur nigrum,
 quod rubricæ correspondeat, quia tunc nullo modo uidetur,
 quod pro tex. allegari possit, per supradicta. & ita etiam dixi in l.
 h. j. si cer. per. b ¶ Et ex prædicta conclusione infertur alia con-
 52 clusio, quod si rubrica sit generalis nigro, quod non attenda-
 i tur, cuius tamen contrarium glo. & Doct. omnes tenent. i

ADDITIONES.

a Ald. Committetur. Et an scriptura requiratur ad probandam facultatem
 collatoris, vel subcollatoris. Rot. deci. 266. dixerunt in no. & an ad probandā
 commissionem conferendi beneficium, Rota deci. 397. si episcopus. in no.
 b Hier. Gi. Procemio. An bullatio sit de substantia gratiæ, uel priuilegi. Cardi.
 ponit in loco hic allegato, & concludit, quod non. quia nec ēt scriptura est de
 essentia gratiæ seu priuilegijs, nisi quod ad probadū ipsa gratia, seu priuilegiū.
 c Hier. Gi. Probat. possit. Dicit, quod imō contrarium vñ dicendum, quod gra
 pñt testib. non probet. & ita cōter tenet de stilo curiæ post longas alterca-
 tiones inter Doct. ita refert Fel. in c. ex diliget. in si. de simo. & Car. in proe.
 clem. in uer. sane. in si. ubi ad hoc allegat deci. Rotæ, quæ incit. licet Rom. cur.
 in qua dec. dñt hoc, & rōnem assignat Car. in dicto loco dicens, quod iō gra

per testes non potest probari, pp multa absurda, quæ sequerentur permitten-
 do probationem gratiæ per te. tes, apud quos difficilium cum, & quasi impos-
 sibile esset scire omnem contentum gratiæ. Nec obstat, qd prius gratiæ
 possit probari p testes, vt dicit De. hic, qd rñdet, qd illud ideo est, qd nō est ita
 difficilis ista probatio sicut probatio gratiæ, n. m. testis melius recordabitur
 de tempore gratiæ, qd de tpe ipsius gratiæ. Istam tamē conclusionem, vt gratia
 per testes probari non possit, limita vt per Fel. in c. si diligenti, in si. & adde dñ
 ibi Fel. dicit, qd circumstantiæ gratiæ, bene poterunt probari per testes. Rot. in
 deci. 132. in nouis, ubi uoluit Rota, quod qualitates, & accidentia gratiæ possint
 probari per testes, & ideo dicit, qd certa scientia Papæ per testes probari po-
 terit, tamen motus proprius testibus non probatur, sed scriptura, & est decisio
 supra allegata, quæ incipit, licet Romana curia. & adde etiam hic, qd licet po-
 testas, & autoritas collectoris apostolici in toto Venetorum Dominio proba-
 da sit per scripturam, tamen autoritas subcollectoris per testes probari po-
 test, vt uoluit Rota deci. 266. in rub. de proba. in nouis.
 d Syl. Ald. Testibus. Idem Bal. in rubr. de rescrip. col. j. Ro. consil. 328. Bellam. deci-
 sio. 746. Dec. in consil. clxxx. col. 2. in prin. ubi dicit, qd etiam mandatum vica-
 rius potest probari testibus.
 e Syl. Ald. Et in gratia. Et qd in gratia expeditio literarū nihil pñt nisi respectu
 probationis cū solo uerbo Principis pñciatur, cle. j. de sepul. Arch. & Io. And.
 in p. 6. Old. consil. 126. qd articuli col. 2. cum sit per Pari. consil. 5. n. lx. li. 4.
 f Syl. Ald. Probat. Quales autem debeant esse eo casu testes, vide late Dec. in
 auct. si quis in aliquo, nu. 18. C. de eden.
 g Syl. Ald. Allegari. In notabili casu in constitutione quadam Marchiæ consulu-
 tari. in consil. 53. nu. 93. lib. 3.
 h Si cer. pe. nu. 7. ubi ostendit communem esse contra Decium. Adde Pet. Paul.
 Bar. in consil. 53. lib. 3.
 i Syl. Ald. Omnes tenent. Doc. omnes tenent post Bar. in l. j. si cer. pe.

SYMMA RIVM.

- 1 Natura humana proclius est ad delinquendū, & est imitatrix uitiorū.
- 2 Concupiscentia radix omnium malorum.
- 3 Legum condendarum causa, quæ fuerit.
- 4 Scriptura semper loquitur.
- 5 Constitutio quid sit.
- 6 Canones veniunt appellatione legum.
- 7 Rubrica si nigro sit generalior, ea attendit, si orationē haberet pñtā.
- 8 Constitutio unde dicatur.
- 9 Dicitio solus, non excludit in episcopo capitulum, & in principe consiliū.
- 10 Papa solus etiam explicat ardua.
- 11 Et solus creat Cardinales. nu. 11.
- 12 Papa solus Cardinales non deponit.
- 13 Papa solus canonizare potest sanctos.
- 14 Canonizatio a solo Papa fieri potest.
- 15 Añus non attribuitur consentienti sed facienti.
- 16 Lex ad sui essentiam, an requirit scripturam.
- 17 Gratia Papæ, an exigit scripturam.
- 18 Ius constitutionis potentius est quam præcepti.
- 19 Dominium potest alicui auferri per uiam legis, non præcepti.
- 20 Præceptum perpetuum est lex.
- 21 Ius constitutionis potentius est, quam priuilegiū.
- 22 Cuius ex forma statuti uerus cuius est ac si esset originarius, prater quā
 fauore filiorum.
- 23 Ius constitutionis potentius est quam dispensationis.
- 24 Legatus non potest statuere contra ius, sed bene dispensare.
- 25 Statuto multa sunt, quæ pacto fieri non possunt.
- 26 Princeps suo pacto ligatur, non sua lege.
- 27 Canon qui dicatur.
- 28 Decretum dicitur, quando de consilio Cardinalium Papa ad nullius
 consultationem disponit.
- 29 Decretalis epistola, quæ propriè dicatur.
- 30 Dogma, quod dicatur.
- 31 Mandatum dicitur doctrina de moribus.
- 32 Interdictum est constitutio prohibitiua sine pena.
- 33 Interdicere est prohibere.
- 34 Sanctio est prohibitio cum pena.
- 35 Pragmatica sanctio dicitur constitutio promulgata super aliqua cau-
 sa ventilata in consistorio principis.
- 36 Anotatio, quid sit, & quid differat a pragmatica sanctione.
- 37 Constitutio conciliaris, quæ dicatur.
- 38 Episcopus non derogat constitutioni conciliari.
- 39 Clausula, nō obstantibus generalis, non tollit cōstitutiones conciliares.

Secunda lect. Rubri. de Constitutionibus.

Pro solito more Papiensium lecturis iterum de p-
 stitutionib. quem superiori anno
 diligenter interpretatus sum, procedam breuiter perscrutando
 ea, quæ prius dicta sunt, & quandoque addendo, prout oportu-
 nū uideatur. Et in primis inuestigando cām huius tractatus, consi-
 derandū est, quod cum Deus creasset hominē ad similitudinē
 suam, vt hñ 33. q. 6. c. hæc imago, & in l. si qs in metallū. C. de pe.
 cū eo prodijt ius naturale, quod incepit ab exordio rationalis
 creature, cap. 1. in prin. 5. dist. Et multiplicatis hominibus, iuxta illud
 qd hñ Genesi. 1. Crescite, & multiplicamini, erant homines ad
 malū prouiores, ¶ quia humana natura quodammodo labit ad
 Philip. Deci. super Decretalibus. A 4 delicta.

- 50 Papa solo verbo facit episcopum, vel sacerdotem.
 51 Papa, & Imperatori nulla lex imponi potest.
 52 Princeps solo verbo transfert dominium.
 53 Papa male electus, dicitur diabolus, & habere clausas inferni.
 54 Princeps non est solus ratione naturali.
 55 Successor non ligatur lege predecessoris.
 56 Infideles, qui dicantur.
 57 Saraceni unde dicantur.
 58 Gentiles, qui dicantur.
 59 Iudei magis odiosi sunt alijs infidelibus.
 60 Infideles ligantur quo ad penas corporis, & pecunie.
 61 Iudeus cognoscens Christianam, qua pena puniatur.
 62 Lex quando liget in foro conscientie.
 63 Prescriptio cum bona fide etiam in foro conscientie procedit.
 64 Ius accrescens, de quo in l. 1. si ex fundo. ff. de her. inst. habet locum etiam in foro conscientie.
 65 Lex canonica non discrepat a foro conscientie.
 66 Gabella iniusta licet potest fraudari.
 67 Contrahentes, an possint inuicem se decipere in foro conscientie.
 68 Forum conscientie ad terminos iuris naturalis, & gentium reducit.
 69 Conscientia non ligat, quos natura non obligat.
 70 Electio habito consensu clientium valet, licet forma non fuerit seruata.
 71 Alienatio rei ecclesiasticæ ex causa legitima valet, etiam forma non seruata.
 72 Pena imposita a lege p. delictum, an & quando in foro conscientie debeat.
 73 Fur in foro conscientie non tenetur ad penam furti.
 74 Pena debet commensurari delicto.
 75 Lex impoens penam respicit publicam utilitatem, & ideo dicitur iusta.
 76 Captus iustus, peccat si augetur.
 77 Obligatio ex delicto resp. pena est de iure naturali.
 78 Actiones aliquando dicuntur actus extrajudiciales.
 79 Clausula, tuo sensu, quid importet.
 80 Verba, que alijs importarent liberam voluntatem, si agatur de praedictio iuris, intelliguntur pro arbitrio boni viri.
 81 Voluntas in compromissis, pro discretione, et arbitrio boni viri accipitur.
 82 Verba ad iudicem relata important arbitrium boni viri.
 83 Consuetudo ante omnia in iudicando, inspicienda est.
 84 Practica prestat veram interpretationem, & ab ea non est recedendum.
 85 Consuetudo interpretatur non exigit prescriptionem.
 86 Proprietas verborum in iudicando quando attendatur.
 87 Proprietas verborum etiam lata attenditur etiam in odiosis.
 88 Benignior intellectus accipendus est, & quando.
 89 Similia quando in iudicando attendenda sint.
 90 Interpretatio a Principe petenda est, & quando.
 91 Index habet potestatem interpretandi leges.
 92 Index dubitans et inuitis paribus potest causam consulendam committere.
 93 Opinio communis quando attendenda sit.
 94 Opin. Glo. an praeualeat communi opinioni.
 95 Matrimonij fauore, an singularis opin. praeualeat communi.
 96 Media via quando a iudice sit eligenda.
 97 Opinio vltima pluribus relatis attenditur, & quando.
 98 Aequitas facit, ut prima opin. relata censetur probari.

Anonum. Summa, & diuina, vt p. Abb. & alios hic. p. primo no. fm. Ab. hic, q. p. appo-
 ne canonis q. libet constitutio ecclesiastica comprehenditur. & idem dicit Car. & Imo. & Mod. simp. hic sequuntur. Sed aduertendum est, quia cum simpliciter tex. hic de canonibus loquatur, & constitutio ista edita fuerit in Concilio Meldensi, ut ex superscriptione colligitur, consonat, q. fm. qualitate Concilij loquentis intelligatur, & sic de canonib. Conciliarib. sicut alibi Bal. dicit in c. cum venisset. col. 2. in ver. in tex. ibi, fm. ius. j. de eo, qui mit. in pos. q. si Rex Anglia faciat mentionem de iure, de suo iure regio intelligitur. Verum quia illud, q. hic dicitur, loquum habet in qualibet constitutione ecclesiastica, q. ab oib. dicitur observari, c. si Romanorum. 19. di. satis dicit p. pp. subiectam man. q. ca. no. hic largo mo. accipiat, put. dicit Abb. & Doc. hic, & facit tex. in c. j. di. ibi, ecclesiastica p. canonis noie ceter. hic tñ non vt immediate p. bari p. istu. vt dicit, sed potius per alia iura, & idem no. Abb. in c. a nobis. p. illu. tex. j. de testi. & fm. hoc illud dictum Bal. in d. c. cum venisset. declarat, vt pcedat, nisi subiecta ma. a. r. suaderet, p. istum tex. declarando, vt dixi. Et dñ Ab. dixit, q. canones dñr leges ecclesiasticas. hoc idem Ab. tradit in c. j. in prin. de re iud. & in c. ius gñale, in prin. j. d. & Mod. ibi. Et an lex canonica di. ca. diuina, Abb. declarat in c. j. in 7. no. de iur. cal. c. si vt And. sic fecit in c. filius, in 4. no. de testi. An autem app. canonis veniat p. stō epi. Bal. hic i. prin. tenet, q. no. q. a. fm. cū, lequere, q. ius municipale eēt ius cōe. Cōtrariū tenet And. Sic. hic, & mouetur primo, q. a. absurdum n. vt, q. ius municipale, cōe appellat, ut in no. q. Bal. dicit in l. i. col. xij. ver. q. no. dico. C. de p. Sed rñdēt q. Bal. ius cōe. de quo in libello dicebat, de necessitate de iure municipali intelligebatur, q. illud tñ phibitū erat de iure municipali & in iure cōi illa phibitio non poterat verificari, vñ, ut libellus sustineat, ius cōe. p. iure municipali ibi intelligit, fecus in casu nro vt, ubi fm. ius cōe verba intelligi, & verificari pñt.
 6 Secdo ad idē all. Bal. in l. 2. C. de bo. q. lib. j. vbi maritus, q. p. mittit

dotē restituere, fm. ius cōe, obligat fm. opinionē Martini, q. seruatur de p. iustitiae, ut no. in l. dos a p. re. C. fo. ma. Sed rñdēt, q. p. fuerit de qua loq. Martini in d. l. dos a p. re. gñalis, & cum ab oib. gñalib. dēret observari, satis dñr ius cōe. secus vt in statu particulari epi. de quo Bal. hic loquitur. Tercio q. Bal. adducitur tex. hic, ubi appl. loc. canonis q. libet p. stō ecclesiastica p. tinetur, vt Do. hic dñt. Sed rñdēt p. r. q. hic intelligit de p. stōne ecclesiastica iuris cōis, q. ab oib. observari dēret, ut hic dñr. secus ut in p. stōne particulari epi. q. illa nō vt p. phēdi sub noie canonis, vt Bal. hic dicit pro quo facit tex. in cle. i. in prin. de priu. vbi primo dñr de canone, & postea de p. st. puincialib. ergo vt q. noie canonis, solū de p. mulgato a Papa, uel a Cōcilio intelligat, & ita Car. ibi, in 26. q. ad hoc pōderauit illū tex. & hoc vt pcedere in mā odiosa, put. tex. ibi loq. & ita dictū Bal. hic intelligēdum vt. secus est in mā fauorabili, vt no. Cal. distinguit in p. l. 19. q. Abbas hñs priuilegiū. i. ti. de r. vbi pcludit, q. si q. hñt p. tatem dispēdandi q. canones, & q. p. stōnes ordinis poterit dispēlare, q. mā fauorabilis est, & lae dēret interpretari. secus dicit in mā penali, put. loq. tex. in d. cle. i. dñ priu. & p. sua dñt. all. tex. i. c. p. de ver. si iud. c. h. j. de p. b. & hoc idē tradit Cal. in p. l. 17. an appone canonis. i. ti. de p. st. & simplē sequunt Mod. hic. Sed vltimus aduertēdū est, nā primo dictum Bal. hic, q. tñ ad tex. hic, de plano, & sine dubio vt pcedere: quia tex. hic loq. de canone, & p. stōne ecclesiastica, q. ab oib. observari dēret, & hoc in tali p. stōne epi. verificari nō pñt, q. in eius diece si tñ restringit, c. 2. et in 6. Secundo si res agat in loco, in quo viger, & obseruet p. stō epi. pp. subiectā mān. q. Bal. dñt, q. p. p. p. stōne canonis in tali loco ē p. stō epi. p. phēdāt, & hoc ex plurib. suadet. Primo p. istu. tex. fm. cōem intell. nā quā rōne canō large accipit, p. qualibet p. stōne ecclesiastica pp. subiectā mān, q. in qualibet p. stōne ecclesiastica verificatur, vt Do. hic dñt, & hic ē hñt locū in mā odiosa pp. oimodā rōne. p. tōne idē dñm est in p. stōne epi. q. ē in loco. p. Secundo hoc p. probat, q. sicut verba intelligunt fm. p. dōne p. stōne, al. plen. s. equit. & de vñ, & ha. ita fm. qualitate loci itelligi dñt, & ita arguit p. Abb. Ca. in cōl. 23. o. alijs 228. dubitat primo. col. v. valet. n. ar. de p. stōne loci, l. i. s. filius, iud. l. 2. ff. ne quis cū, & verba intelligēda sunt fm. qualitate loci, ubi p. stō epi. p. canone hñt. Tercio facit tex. in c. r. l. s. p. porro. 3. di. ubi cōstō Concilij puincialis venit sub noie canonis, q. ideo idē cōstōne epi. Quarto, q. canō r. dñt, can. canon. 3. d. & talis r. l. in cōstōne epi. veniat. Quinto facit tex. in c. si de clādest. depō. i. si. ibi canonica n. effugiet vñonē. & eo. mō loqutur tex. i. c. nihil. de ele. nā ista uerba ē intelligerent, fm. p. stōne epi. q. ē in loco, si i. p. dñtis casib. p. oneret penā. Et sic ē in mā odiosa, vbi oimō ē ē r. o. supradicta hñt locū, nā ē in mā odiosa dñt f. p. dñt, q. loquitur gñalib. gñalib. itelligit. l. i. s. q. dñt. ff. de alea. & in l. 10. cū l. de testi. & ē r. i. mā odiosa pp. p. idētatē rōnis, sit extēsiō ad g. caum, q. sublatā significatione uocabuli p. tñt. l. filii hēo. ff. ad l. 1. Mace. l. 2. s. si mī. ver. q. si curatores. ff. ad Terr. no. d. Ant. in c. i. in mā extēsiōnis, in j. tal. j. de conlue. Do. in c. j. de tē. ord. in 6. Nō ob. tex. in d. cle. i. de priu. q. illa specificatio n. tollit, q. n. ē abiq. illa specificatio cōphēderet, vt pbat in d. c. r. l. s. p. porro. nā l. p. numero sit, vt ipēs cū gñe exprimat, vt in rub. C. de ser. & aqua. 12. j. Vel scdo expōsiō, q. sit ibi de canone, & de snis latis ab hoc, q. n. sit resp. cōstōnis puincialis. Nō ob. tex. in d. cle. i. de p. b. quē 13. Cal. adducit, q. nihil facit, cū ibi de canone nihil dicat. p. Secundo d. no. q. cōstō canonis ab oib. dēret, observari. h. & idē dicit Inno. 14. hic, q. cōditori canonis ois creatura subiciit, vt no. Inn. i. c. sup. his. col. j. de uoto. & idē gl. dicit i. c. p. s. p. in verbo, q. Deo, j. di. 15. de peni. t. & Papa est p. patrū, & cum ois ordinario concurrat, vt no. Bal. in c. j. in prin. col. j. in ti. qui fea. da. pos. & in c. i. col. i. in ti. q. s. dica. Dux. vel Marchio. cū sit tradit Mod. hic, quib. addatis iura, q. expresse hoc dñt, videlicet tex. in c. quanto. j. de transla. 16. epi. vbi dñt, q. factū a Papa, p. reputatur factū a Deo, q. ipse n. puri hominis,

A D D I T I O N E S.

- a Syl. Al. Cōciliarib. Pro hoc uid. Ia. i. l. si. illa hñt liceat. s. h. i. 2. co. ff. de ver. ob.
 b Syl. Al. Diuina. Hoc satis pbat tex. i. c. n. ius de iure i. a. c. 2. de priu. lib. 6. sed dñr diuine ea rōne, qua & seculares diuine dñr. l. i. vbi gl. i. ver. diuino. C. de p. l. i. de. s. q. a. i. g. i. p. i. a. in Auth. de i. l. cau. & ff. de i. l. i. c. si. ne clei. vel mo. q. lex ciuiliis ē pars legis diuinae, & Theologiae seq. Bal. idē dicens de feud. in p. re. fea. col. 3. uer. app. i. g. i. e. n. lex donū, & in Auth. de i. l. i. c. si. d. l. i. Quod nō. Idē. Fel. hic i. c. si. de s. i. m. o. t. i. r. i. a. Ripa sup. e. i. rub. nu. 17. tenet opi. Siculi. Sed uerior est opi. Bal. & cōis, iud. c. modificatio Decij inf. e. n. 7. & 8.
 d Syl. Al. Personae. Vide Fel. in c. causam q. uel. col. 12. de re i. c. i.
 e Locum. Contrarium uoluit Fel. hic tenet, q. in materia odiosa canonis appellatio, constitutio episcopii non venit.
 f Syl. Al. Gñaliter intelligit. Adde Are. in l. cū lege. de testi. Dec. cōl. v. in causa col. i. si & col. si. & in c. i. 2. co. ver. sed p. dñtis, de p. b. i. c. q. a. frōte. col. 1. uer. in causis. de ap. in c. i. p. n. t. a. col. 1. p. ver. ab ista ipugnatione, de p. in cōl. 27. col. si. cōl. 1. 28. licet in casu. col. 1. in si. q. declara. vt per Gozadi. in repet. l. q. ii. se patris. col. 26. C. vnde lib. & uide aliqua per Dec. inf. eo. c. col. x.
 g Odiosa propter Dec. infra eo. nu. 23. conf. i. 5. con. i. 6. 17. in si. conf. 649. & An in lult. col. 1. de conl. prin.
 h Syl. Al. Observari. Vide eundem in c. si. in prin. inf. eo.

17 hominis, sed vicem Dei gerit in terris. Et ipse est successor Petri, & Vicarius Christi, ut dicitur in c. licet, de trans. epi. & in c. 18. vñico. s. porro. j. de eccle. bñ. Et solus Papa habet plenitudinē p. tatis. c. decreto. 2. q. 6. ead. honorem, de auto. & vñu. pal. Et ideo dicit Bal. in rub. pro cōmij decretalium, uer. ibi epi. q. p. Papa non solū est epi. sed culmen p. tōrū, & carcerorum, quos intellectus 20 imaginari pñt, & q. illi data est clauis plenitudo, & Papa summa m. est sacerdos, & solus hñt p. tātē, q. oēs patriarchae habuerunt, ut inq. Bal. in l. rescripta. col. 2. ver. de Papa aliq. dicā. C. de p. i. 21 impe. offe. j. Et Papa oia pñt, q. p. Deus, clauē non errante, vt no. Host. in c. quanto. de transla. epi. Abb. in c. p. p. u. col. 3. de p. c. 22 pben. j. Et maior est auctoritas Papae, q. sanctorū. xx. di. c. i. vbi glo. in summa. no. Abb. in c. ne innitatis. j. e. in c. qual. el. 2. in princ. j. de accu. in c. cū cām. in 5. no. de ele. in c. cū apostolica. j. de his, q. sunt a p. a. & de Papa And. Sic. plura scribit in c. nouit. in 7. 23 car. de iur. j. Et de illa auctoritate, quodcūq. ligaueris sup. terrā, b intelligit statuto, uel pcepto, ut Abb. hic dicit, & in c. traslato. j. e. & in c. q. rō. col. p. de p. lue. & declarat clauē nō errante, ut no. Abb. in c. licet de euitanda, in prin. de ele. & in d. c. p. p. u. col. 3. de p. c. pben. Tercio no. fm. Car. hic in 2. no. q. terminus, statutu. acci 24 pñt hic pro iure cōi, q. dñt hñt nō vt bñ p. bari hic, q. a. tex. nō loqutur de statuto simplici, sed fm. q. d. statutus canonis, q. tñ alibi dñt de statutis canonis in c. licet, de trans. epi. In se tamen dictum verum est de proprietate sermonis, quia terminus, statutu. generalis vt, q. accipitur pro deliberatione, & decreto, l. i. s. h. uer. 25 verba. ff. q. quisque iur. & ē in fin. verificat, c. in his, vbi Abb. de ver. si. merito ē iuri cōi adaptat, vt probatur in c. statutu. in prin. & Do. ibi, de re sc. in 6. & q. appellatione statutu. veniat cano nes, no. Dom. p. illu. tex. in c. ut offm. s. ad p. scribendas, in vltimo no. de h. z. in 6. facit tex. in c. statutu. in prin. c. i. in 6. in c. statutu. 26 de ele. in 6. in c. j. de ren. in 6. Imo q. plus est, ē sub noie statutu. dñt p. stitudo includit, & ut in no. q. Bal. tradit l. 2. ad fi. C. de bo. q. l. i. & seq. Al. in p. l. 18. mature digestis. col. 3. l. 2. Et p. dñt, p. cedat in p. dñt uerborū, p. p. tātē, q. a. statutu. dñt, quasi statutu. publicu. tñt, ut Al. dicit in prima parte statutu. q. j. fed. de cōi uñ loquēdi statutu. accipit p. aliquo iure particulari, ut Al. p. dñt in d. i. q. & in no. q. tradit Rota in j. deci. in ti. de p. b. in nouis. cū si. 27 ut tradit Mod. in c. nōnulli. in prin. de re. j. Quarto no. fm. An. de Bu. & Io. de Imo. hic, q. ista uerba, facias seniu tuo, uñr impo tare liberam uoluntatē. & certe in textu uerū est, q. pro libera uoluntate accipiunt, dñt aduersariū dñt, nemo suo seniu, sed auctoritate canonū ducat. Hoc tñ nō uidet ē ē p. p. tātē uerborū, sed ex mō loquēdi hoc colligit. Nam idē hic fuisset, si uerbis uerē, q. alias arbitrium boni viri, & uoluntatem istam significaret, ut quia tex. dixisset, Non tuo arbitrio, sed auctoritate canonū ducat. Tali. n. casu ē illa uerba. Suo arbitrio, liberam uoluntatē importarent, q. p. p. tātē eorū nām, & ita patet, hoc nō esse de uerfermonis, put. ē inferius dicam. In gl. prima, p. cōl. est q. tex. iste 28 de canonib. gñalib. intelligat, q. a. leges locales, vel personales, ab oib. nō dñt observari, facit tex. in c. statuimus. s. his oib. l. x. di. & in c. nō ē t. & in c. p. tñt. 6. q. j. & s. sed & q. prin. ver. plane. Infi. de iure nā. Nō ob. q. lex dñt fieri p. cōi utilitate, ut in c. erit 29 al. lex. 4. di. q. An. Sic. rñdēt, q. talis p. stō particularis non erit lex, sed quoddā bñplacitū, vt no. Bal. in l. iudicib. C. de ap. Vel scdo cōmō rñdēt, q. p. licet lex facta sit in fauorē alicuius priuati bñmeriti p. p. uirtutem eius, satis dñt facta p. publica utilitate, vt no. Bal. in auth. habita. col. 4. C. ne fil. pro patre. & ita dñt Mo. in c. cū oēs. col. 3. j. e. Sed ista rñsio nō satisfact, quia attēta tali p. dñtatione lex dñt dñt cōis, & hoc vt dñt in d. s. sed & q. p. tātē, vbi ipā lis dñt p. stō, si quid princeps ob meritum indulset. Præterea, tex. in d. c. erit al. lex, dñt loq. de cōi utilitate, & nō de priuato cōmodo non verificat in isto casu, ubi solū in effectu de priuato cōmodo tractat. Vñ dñm est, q. iura s. allegata locū hñt in lege, i. c. ius in cōstōne principis, dñt sed & q. principi, & in effectu hoc priuile 31 giū uidet, c. priuilegia. 3. di. j. Et dñt dñt hic q. ab oib. custodiant apparet p. stōne esse gñalē, l. 3. de legi. i. bñ. uel ad oēs iusta est princē. & ibi alia signa ponunt ad cognoscēdū, qñ p. stō dicat gñalis, & no. ibi Bar. & Pau. de Ca. & p. gl. in c. ut circa. in uerbo, perpe 32 tuo. de ele. in 6. j. Et inter alios casus, qñ Papa rñdēt ad consulta tionem alicuius, uidet esse ius commune, aut p. gl. in c. ex tua, i. 6. gl. de fil. p. r. asby. q. allegat tex. in c. ex multa. j. de uoto, & idem gl. i. in c. consultationi de temp. ord. & no. Car. in clem. fi. in secunda opp. de p. r. ab. cum si. ut tradunt Mod. hic, qui etiam dñt 33 q. quicquid statuitur in fauore ecclesiæ, uidet esse ius gñale notabiliter Bal. dicit in Auth. nisi rogati col. 2. c. ius Trebel. ubi allegat tex. in s. h. uer. ergo, in auth. de non alie. Sed addē, q. contrarium uidetur uelle Host. in c. cum super. de sepul. ubi inquit, q. statutu. pro una ecclesia tunc demum ius generale, intelligitur, si in corpore iuris redactum sit, & sequuntur ibi Io. And. & Ant. de But. & hoc est non solū in ecclesia, sed in qua libet alia constitutione locali, uel personali, quae in corpore iuris inserta esset, quia tunc ius commune esse uidet, ut per gl. i. x. dñt in sum. & in c. j. de loca. ergo nullum uidet esse speciale

in ecclesia, & dictum Bal. non vt probari iure, quia tex. in d. s. hac ergo, quē ipse adducit, vt procedere ex eo, quod Imperator ibi vltius procedit, ita disponendo per viam extensionis, ergo alias secus vt, quia ead. rō est in ecclesia, cum limitate, & spā liter aliquid sibi concedit, quia limitata cā limitatum effectum producit, in agris. de acq. re. do. facit tex. in d. s. sed & quod prin cipi. ver. plane. Infi. de iure pñ. Dictum Bal. saluari potest, quādo effemus in dubio in materia fauorabili p. sumitur ius reale, & non personale. glo. in l. forma. s. quamquam. de cens. Bart. in l. pater filia. ff. de serui. leg. no. etiam in l. quia personale. ff. sol. ma tri. Vltimo notandum est, q. si cōstō in principio gñalis sit, licet postea interantur aliqua uerba, quae certas personas uideant, tur respicere, & tñ tota cōstō gñalis esse intelligitur in p. cōtō h initio. tex. h. no. in l. regula. s. & licet. ff. de iur. & facti. ign. quem ad hoc pro notabili allegauit Imo. in l. si ita quis, in s. ea l. ff. de uer. ob. In gl. 2. ibi, abrogata id est, sublatā & correctā secundum 36 Abb. hic, & no. j. differentiam esse inter corrigere, & reprobare, nam corrigitur, quod prius ualebat: reprobatu. uero, quod nunquam ualuit, ut no. Car. dicit in cle. statutu. in 4. nota. de elec. & in cle. si Romanus pontifex, in prin. de p. r. ab. Sed tamen ista differentia non uidetur iure probari, quia etiam reprobatu. illud, quod tenuit l. sed uidetur reprobari in prin. ff. de excu. tut. & in l. vt gradatim. s. sed ut reprobari, de mune. & hono. ubi dicitur reprobari medicus, qui fuerat approbatus, & ad idem tex. in c. sententiam xxxv. q. 9. vbi etiam reprobatu. quod prius tenuit, & etiam corrigitur illud, quod non tenuit. c. ad aphe. s. p. r. ea, de re iud. in 6. vbi Papa l. dicit paratum corrigere, quod male fecisset, faciunt iura, quae dñt, quod corrigitur excessus, cap. qualiter. s. ad corrigendos. cap. sicut, in prin. de accu. cap. licet, c. irrefragabili, de of. ord. cum si. Et circa glo. hic col. 37 legitur, q. quod cōstō, quae abrogata sit, non attenditur, nam poenam falsi incurrit, qui legem correctam allegaret, ut no. Bar. in l. fin. ff. de fal. & est tex. in s. hunc igitur in prima constitutione Codicis, quem no. ibi A. b. & Pau. de Ca. & Bal. ibi per illum tex. inferunt idem esse in statuto correcto, & idem tradit Bar. in l. omnes populi, in si. ff. de iur. & iur. Et ista cōclnsio procedit, qñ lex fuit abrogata, id est, sublatā in totum, prout loquitur gl. facit tex. in l. derogatur. ff. de uer. sig. & per gl. 3. dist. c. in istis, in s. leges. secus uero si derogatum fuerit legi, & sic pro parte tantum lex sublatā sit. d. l. derogatur, quia pro alia parte obseruari dñt, vt no. Bal. in l. 1. s. iur. item no. C. de lati. lib. 38 tol. j. Et ratio manifesta uidetur, quia correctio antiquae legis facta non intelligitur, nisi expresse appareat, ut no. per glo. in uerbo

A D D I T I O N E S.

- a Syl. Al. Habuerunt. De potestate Papae vide plura per Dec. in c. oti. in c. quae in ecclesiis, & per d. Cataldi. in trac. de transla. conc. Basil. & ibi Bologni. in add. vbi de potestate Papae, & Cardinalium, & extant integri tractatus.
 b Super terrā. Augusti. de Ancho. in trac. de potestate. eccle. q. sequitur Archi. p. scd. Flo. in 2. par. 3. par. suae summ. in re. de summis Pontificibus dicit, q. ista uerba, super terrā, dupliciter intelligi possunt. primo, ut referantur ad ligamē videlicet quodcūq. tu existens super terrā ligaueris. Secdo, ut referantur ad illud quod ligatur, ut sit super terrā, & attenda ista vltima intelligenda vt dicendum, q. Papa nō possit dare indulgentiā pro mortuis, qui non sunt super terrā, sed sub terra sunt. & hanc opinionem tenuit Augusti. de Ancho. in d. suo tract. q. 30. in 4. ar. uerum tamen est, quod indulgentia accepta pro mortuis proliue illis per modum suffragij, ita uoluit Ric. char. d. dist. Innam. in c. quod i. a. m. de p. o. m. i. & rem. & ibi Io. And. in nouella, in prin. uoluit, quod indulgentia ē mortuis dñt ē p. r. o. f. i. t. & dñt Io. in d. c. quod ar. in si. quod Papa habet potestatem cōcedēdi indulgentiā ex istis uerbis, quodcūq. ligaueris & c. Vide Fel. de hoc & superius dictis in suo trac. uel sermone de indulgentia plenaria, & de istis uerbis, quodcūq. ligaueris & c. & uide cū dē Dec. ff. in c. traslato. in 2. lec.
 c Syl. Al. Canones. Vide Ias. in l. omnes populi, in 1. lec. in 2. col. de iur. & iure.
 d Syl. Al. Includitur. De ueritate uide Ias. in l. p. r. e. s. c. i. p. r. e. s. c. i. p. t. i. o. n. e. col. 4. C. si contra ius, uel utri. publ.
 e Syl. Al. Voluntatem. Vide Ias. in l. si sic, in 3. col. ff. de leg. 1. & p. s. u. inf.
 f Consultationem. Deci. in c. pastoralis, in prin. inf. de excep. Phi. Fran. in c. 1. de priu. in 6. Pet. Philip. Corne. in conf. 1. 17. lib. 2. Soci. in rep. l. cum ams. de cō. & dem. Ant. Corfe. in singula. in uer. consultatio.
 g Syl. Al. Commune. Puto ego Doc. nō intellexisse illam gl. in intelligi. n. dēt qñ nō uñquid statuit, ē tñ differentia inter responsionē ad consultationē, & ad sup plicationē, ut declarat hic Fel. & limita nisi responderet in casu alias nō de cō. ut per Dec. in c. ad aures, col. 2. de re sc. in c. inter ceteras, in prin. c. oti. h initio. Facit illud uulgare, q. exempla non arctant regulam, seu generalitatē, La Diuo Pio, in prin. ff. de re iud. l. damni inf. c. i. stipulatio. s. ff. de dñ. inf. c. i. inf. ne cleu. mon. notandum tamen est, q. vbi p. r. e. c. i. t. a. l. i. q. u. i. p. e. r. i. t. u. m. m. e. r. a. t. o. & p. o. l. t. e. a. i. m. m. e. d. i. a. t. e. a. p. p. o. n. i. t. u. r. g. e. n. u. s. , t. a. l. i. c. a. s. u. g. e. n. u. s. r. e. s. t. r. i. c. t. u. r. a. d. i. p. s. e. n. u. n. e. r. a. t. a. s. , & s. i. m. i. l. e. s. t. e. x. e. l. t. o. r. i. a. d. h. o. c. i. n. l. i. f. i. s. c. u. i. d. u. l. c. i. a. , s. i. d. e. u. i. n. o. , t. r. i. t. i. & o. l. e. o. l. e. g. a. r. a. m. e. n. u. i. d. e. D. y. n. i. n. c. g. e. n. e. r. i. d. e. r. e. g. i. u. r. i. n. 5. q. u. i. u. o. l. u. i. t. , q. u. o. d. i. l. l. u. d. c. o. n. t. i. n. g. a. t. i. n. i. l. l. o. t. e. x. p. r. o. p. t. e. n. a. t. u. r. a. m. c. o. p. u. l. a. , & r. e. i. c. o. p. u. l. a. t. a. Syl. Al. Vide Dec. in c. 1. in x. col. ante fi. de proba. & ex hoc inferebat Imo. in l. si ita quis. ea lege. ff. de uer. obli. quod si constitutio in prin. est generalis, licet postea inferantur aliqua uerba denotantia, & respiciantia p. r. o. n. a. s. , t. a. l. i. c. c. o. n. s. t. i. t. u. t. i. o. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. u. r. e. s. s. e. g. e. n. e. r. a. l. i. s. , l. e. q. u. i. t. u. r. Dec. in c. 2. col. x. de iud. in cōl. 302. col. 1. & ideo si principium graue incurritur rescripti, uel statuti generale est, totum quod sequitur, generale p. r. e. s. u. m. i. t. u. r. Dec. in conf. l. j. co. 21.
 i Syl. Al. Allegare. Vide late Corfe. in add. ad Abba. in c. nouit. de iud.

uerbo, nisi in Authen. de non alie. §. fin. & tex. in l. penulti. vbi
a Bal. C. per quas perso. no. acqu. Et in statuto a in notabili casu
tradit Pau. de Ca. in prima conf. C. in prin. in ver. no. hunc ver.
in alio casu consulit Ang. in consi. 72. pro parte, & in simili de
pacto no. Bar. in consi. 72. ex facto. col. v. Secundo, conclusio
gl. intelligit, qd allegat principaliter ad decisionem casus. secus
si in arg. quia allegari potest, licet correctio sicut no. Bar. in d. l. si.
de fal. in l. i. in fi. si de iun. cu. em. l. i. vbi allegat tex. in cautoria
te, de conce. prob. in 6. ubi Do. post Arch. in gl. fi. in si. cum sim.
b vt tradunt Mod. hic. Sed addet, qd in contrarium est glo. in l. i. in
prin. per illum tex. in uerbo. imaginē. C. de lati. lib. tollen. quæ
expresse dicit, qd ex legib. correctis ar. fumi non pōt, per illum
tex. qui bene facit, ad idem tex. in Auth. de nau. viur. in prin. &
no. And. Sic. consi. 60. stat. h. statuto. col. 6. lib. 1. & ibi concludit
qd ex testamento reuocato non pōt argui uoluntas testatoris.
Et rō uidetur manifesta, qd quod allegatur in ar. uenit a simili,
vñ si lex correctio non pōt quod expresse, & principaliter dispo
nit, minus vñ probare a simili, & in ar. facit tex. in l. in testō, de
cond. & dem. l. i. Non obstat tex. in d. c. authoritate, quia ibi
39 allegatur ab eo, qui habet ptem legis condēdit t. Terrio, cō
fio gl. non procedit quod ad rōnem legis, qd non tollit, licet lex
c correctio sit. fm Ant. de Bu. & Imo. hic, p. l. eas. ff. de capi. dimin.
& no. Do. post lo. An. in c. j. illū ar. in fi. de testi. p. in 6. Et rō
vñ, qd rō legis vñ separata a dicto. unde licet lex tollat, rō non tolli
40 tur, quia nō fit correctio, nisi expresse dicat, ut s. dictū est. t. Ecce
tra tñ, correctio rōne ipsa, lex correctio vñ glo. in l. i. ff. de legi. tut.
in uerbo. prudentia. cum sit ut tradunt Mod. hic, & in c. i. j. de
d ref. col. fi. Sed addatis, qd tñ t. tenet lo. And. in c. p. transla
tionem, in gl. in uerbo. cessante. de renun. ubi inquit, qd licet rō
legis correctio sit, remanet tñ autoritas legis, & hoc idem uoluit
R. in singulari. in uerbo. ratio, ubi ad hoc alle. tex. in §. fecmina,
inst. de adop. iuncto §. pcedentes. Et facit ratio superius al
legata, quia rō a dicto separata vñ ab ipsa lege. unde correctio rō
ne, non vñ lex corrigi, vt s. in casu econtra dictum fuit. Erhoc vñ
intelligendū nisi ratio, q allegat, esset causa finalis legis, qd cē
sante cā cessaret dispositio, ut in c. cū cessante. de ap. l. adigere, §.
quis de iure pa. Vel nisi ratio hñet correlationē, uel connexitatē
cum ipsa lege, ut in d. l. i. ff. de leg. tu. in l. ne lucrū. C. de cura. fu
rio. & no. Sal. in l. j. de rap. iur. col. j. facit, quod no. in c. transla
tio. §. eo. Quarto, lex correctio allegari pōt, qd concordat cum no
ua, fm Arch. in c. fi. de of. dele. in 6. sed dicit Imo. non uidere quo
modo lex noua concordari possit cū antiqua, quæ corrigi. An.
Sicu. & Mod. respondēt, qd hec exemplificari pōt, quando nouus
legislator prius oēs ueteres leges annullaret, & postea nouas p
deret in aliquibus laterib. conformes, & ipse Imo. hic ita declar
rat, & respondet. Sed considerandum est, quod tali casu vis ro
ta est in lege noua, & per hoc non vñ, qd antiqua allegari possit.
In fi. gl. secunda primo secundum gl. Abb. concludit, qd tex. hic
c pcedit canonib. p. p. entibus, secus est in consuetudinibus, & quia
consilium non astringit. §. quod pceptum, allegato in glo. & 4.
di. in c. hac si legibus, in fi. & in cle. exiui. de ver. sig. Et idem Ab.
41 i t dicit qd canones de honestate loquunt, quia nō obligant. Ab.
Inn. in c. i. de uita, & honesta. cle. vbi idē Abb. & alij sequuntur.
Et hoc dictum intelligendū vñ de honestate, quæ in effectu p
consilio accipit Aliās uero est quæ honestatē respiciunt, pcepti
esse vñr, cum inter alia iuris pcepta dicat, qd quis debeat ho
f neste uiuere, iustitia vñ, §. iuris pcepta, ff. de iust. & iu. nam nō
g solum, quod licet, sed etiam quod honestum est atēdit, §. item
per ff. de ritu nup. t. Publica. n. honestas impedit mrimonium,
42 c. iuuenis, & in c. ad audientiam de sponsa, & no. in c. non deber,
de consangu. & affi. t. Et ius honestatis ab omni reuerētia exce
43 pruatim intelligit, ut no. Bal. per illū tex. in l. qd ex libera. C. de
44 opel. li. dicens t. qd mulieres subdita alicui dño, non dñt cōpelli,
vt vadant ad domum eius ad tripudia, rōne honestatis, in istis
n. & similib. non vñ habere locum dictū Inn. qd vñr esse præce
45 pti. t. Et quod dictū est de pñlio, limitatur, nisi ex contemptu p
h quis ueniret t. legem consilij. h. glo. in c. in quis autē, x. dist. Ab.
hic, & in d. c. i. de uita, & hone. cle. cum si. ut tradunt Mod. hic,
& latius And. Sicu. in rep. c. Ray. de testa. col. 163. Sed conside
randum est, qd tex. in d. c. qd aut, loquit de admonitionibus pñis,
q vñr pceptū importare, facit tex. in l. j. §. si. ibi, in quilibet
admonere. ff. de offi. pñe. uig. in l. alimenta. ff. de li. agno. ibi, si
46 nā, nec hic mō admonetur, & in c. apostolica. §. sed licet de re
i. in 6. Confirmat hoc, qd tex. ibi apparet leges. principū, rñs
patrū, & admonitiones paternas, ergo ut aquirario procedat
vñ qd ista tria pcepta sint. Præterea in his, qd sunt de consilio
simpliciter, non vñ qd cadat ptemptus, & iō tex. 14. q. i. in c. pe. dicit
qd qui non utit pñlio, nihil mali patitur. Sed cō, cōcō gl. pcedit
in consilio perfectionis, ut est tex. in c. paratus. 23. q. i. ubi hoc de
claratur. secus est in consilio reuerentie, i vt per gl. in c. ad au
res, per illum tex. de ara. & qua. & ibi Ant. de But. Abb. hic, &
in d. cap. 1. de uita, & hone. cle. ad idem gl. in uerbo. consulis, in
46 c. Matheus de Simo. in c. i. in uerbo. hortamur de testi. t. Et d.

consilium reuerentiæ, qm̃ materia necessaria est, vt Abb. hic di-
cit, & est gl.in clem.in verbo, hortamur, de testi. In quo aduer-
tendū est, q̃a si m̃a necessaria sit, tunc in effectu ṽ pceptū esse
& nō p̃siliū, cū ipla materia attendat, & non verba, vt probatur
xi. q. 3. in c. rogo. Abb. in d. c. j. col. i. de vita, & hon. cle. & videbi-
mus in c. nam & concupiscentiam. vj. eo. Vnde dicendū ṽ q̃ in
p̃s. reuerentiæ materia non sit p̃cise necessaria, quia exercitium
actus omnino nō phibet, sed pp reuerentiam consuli, q̃ actus
non fiat, vt in c. testm. cum gl. in verbo, humiliter. 6. di. & in d. c.
ad aures, de ata. & qua. & in c. Mattheus de simo. in c. sponfus.
23. di. & 30. q. 5. in c. sponfus, & casu quo in dictis casibus m̃a est
necessaria non esset p̃siliū, sed præceptum. Vñ concludēdo
47 pro resolutione tres casus considerari possunt. ¶ Primus est in p̃-
s. p̃fectionis, & tūc nō peccat, q̃ illo non vtit, d. c. pe. 1. 3. q. i. Et rō
vñ manifesta, q̃a tale p̃siliū p̃fectionis, respicit fauorē eius, q̃
consulit: iō illi p̃r renūciari, c. ad aplicā. de rta. Secundus est casus,
qm̃ m̃a est de p̃cepto, & tunc in effectu est p̃ceptū, licet uerba
aliter sonēt, iō p̃ueniens mortaliter peccat, c. 2. de ma. & obe.
Tertius casus est in cōs. reuerentiæ, q̃ non hēt præciām prohibi-
tionem d. c. testm. & d. c. sponfus 30. q. 5. & intelligit nō mor-
taliter, sed venialiter, sicut nō. Arc. in d. c. testm. in f. 6. di. In glo.
ab omnib. Ex gl. & his, q̃ Abb. dicit plures conclusiones elicun-
48 tur. ¶ Prima est, q̃ lex inueneris alis ab omnib. recipitur, & intelligi-
tur. (subditis) & hoc probatur in c. a nobis, el primo, de senti-
ent. facit rex. in l. 1. §. quod ait p̃tor. ff. qui tanl. cog. cum simi. vt
radunt Mod. ibi, & no. in l. §. nunciatio. ff. de op. no. nun. cum
concor. ut tradit ibi Ale. 7. And. Sicu. hic in 5. char. cum. 2.
49 ¶ Secunda conclusio est, q̃ regula, quæ ponitur hic, non hēt lo-
cum in summo pontifice, quia ip̃e nō ligat per statuta cano-
50 nicū. ip̃e n. est 5. ius. c. propoluit, de conce. pben. t̃ & iō vñco
verbo pōt facere sacerdotem, vel episcopum, vt no. Ang. in l. 2.
C. de cri. faci. & in l. i. C. de sent. pa. cum l. vt per Mod. hic. & ad-
de in proposito, quod nō. Bal. in c. i. circa f. ver. secundo casu, in
r. de alie. fen. ubi inquit, q̃ Deus Papæ, & Imperatori leges su-
51 biecit, t̃ & eorum celsitudini nulla lex imponi potest, allegat
tex. in Aushen. de cons. & in l. i. C. de legib. vnde solo verbo a
52 principe dominium transfertur, t̃ vt no. Ang. in l. officium. ff.
de rei ven. cum concor. vt tradit Ale. in cons. 3. ex his q̃. col. 3. lib.
5. Mod. in l. traditionib. C. de pact. Et prædicta procedunt, quādo
53 fuit legitime electus, t̃ quia tunc est Deus in terris, secus si fue-
rit male electus, quia tunc diabolus est, & claus habet infernū,
vt no. Bal. in l. fin. prin. C. fen. rescindi non posse. tunc enim non
apostolicus dicitur, vt inquit tex. in c. si quis pecunia. lxxix. dist.
facit gl. 23. q. i. in c. Acatus. el j. Secundo q̃ didum est de prin-
cipe, verum est quo ad vinculum legis, quo alij subditi ligantur,
nam ip̃e non subicit. ideo non dicitur esse sub lege, l. digna vox.
C. de leg. sed in lege bene esse dī, quia ad eius obseruatiōē ca-
ratione

A D D I T I O N E S.

a In statuto. Adde, q̄ statutum antiquum correctum allegari non potest ad decisionem casuum, quæ emeruerunt post statutum correctum, sed bene allegari poterit tale statutum correctum ad decisionem eorum, quæ ante correctionem emeruerunt, nec illo casu punitur allegans statutum correctum, ut notanter dicit Bar.in Lomeas populi. in vit.col. f. de legi.

b Syl.AL.Sed adde.Vide quæ ponit idem Dec.in fin. 2. llec.col. 2.

c Syl.AL.Correcta fide. De hoc vide A.re in l. 1. in 7.col. de vulg. & pup. & ibi non declarat, & vide quæ ponit idem Dec.in fin. 2. llec.col. 2. in fi. & Io.Crot.in re.pel. l. f. constante. in xl.col. circa me. ff. fol. mar.

d Contrarium. Idem Dec. in l. f. flect. 2. n. 8. C. de bo. poss. cont. rabu.

e Syl.AL. Confluentibus. Considera nunquid confilij. Principis necessitatem inducat, ut in simili dicit gl. in l. j. in ver. sed ego. ff. q̄ ius. & vide eund. Dec.in c. cleri ci, in prin. infra, de iud.

f Hærese. Adde quod non videtur posse quis facere, quod honeste fieri non potest, i. nepos Proculo. ff. de verb. fig. & est non, tex. ad hoc in l. filius. ff. de condi. insti. facit. 2. q. 2. c. faciat homo.

g Syl.AL. Attenditur. Vide eundem in l. semper in contractibus. ff. de reg. iur.

h Syl.AL. Confligij. Vide Dec. in c. cum non ab homin. in 7. no. de iud. in c. prudē. tiam. in gl. arguendus. de offi. deleg.

i Syl.AL. Reuerentia. Vide Dec. in c. nam concupiscentiam. inf. eo. & in c. a. f. pro debilitate. in 2. col. de off. deleg.

K Syl.AL. Subditis. Vide eundem infra, in 2. lect. in 3. col. & in l. omnia. ff. si cert. pe. Io. Cro. in l. f. constante. col. j. in prin. ff. fol. mar.

l Syl.AL. Pontifice. De hac conclu. & illatione ex ea, vide Fortu. oino. in l. 1. in prin. in 4. col. ff. de pa. & in non. casu ita respō. Car. in confi. 2. circa statutu. Fel. hic, col. x. ver. 4. declaratio. Roch. Cur. in rep. c. fin. 9. q. prin. de cōsue. p multa ibi allegata p eum, qui dicit hoc. prædere dato, q̄ in consuetudine inducenda interuenit consensus Principis. Hac tibi declara, nisi lex rōni naturali intretur, vt non. declarat Bal. in c. j. s. ff. col. j. q̄ seu. da. po. seq. Mar. Lau. in tra. de Prin. cipe. ver. 3. o. bonæ, & naturalis. bene facit, q̄ uoluit Bald. in l. 2. in 7. col. ver. ite non. q̄ si Papa. C. de ferni. & aqua ubi dicit nullus labioluere principē pos se a l. naturæ, & dictamine rectæ rōnis, vel legis æternæ, sequitur Fel. hic. col. x. i. 6. declara. Rex ut. ligat consuetudine regni secundum Bal. in auct. omnes peregrini. col. 2. ver. consuetudo feudorum. C. cōm. de suc. in c. j. ver. & nota hic q̄ principes, de natu. feud. Soc. in confi. x. 8. super opposita, col. 1. lib. 3. & ita debet intelligi Ioan. Fab. in l. digna uox. C. de legi.

rōne, astringitur, quā dicit, Patere legem quā tu ipse tuleris. c.
 cum omnes. §. eo. Et alijs non debent legem imponere, quam
 negligunt observare, ut dicitur in c. pro illorum. §. de praben.
 Et hoc est qd dñ in l. digna vox. C. de legi. vbi Imperator se spon-
 54 te propria, alligatum profert. ad idem tex. 2. §. q. 1. §. his ita. † In
 hoc n. ratio naturalis vertitur, à qua principes non est solutus,
 cum sit animal rōnale, vt Bal. dicit in l. 3. col. 1. ver. 18. C. de
 ferui. & aqua; Et supradicta locum habent in his, quæ sunt de
 iure postiuo, iuri vero naturali Imperator subiicitur, de quo
 in c. quæ in ecclesiarum. §. eo. videbimus, & ideo ex contractu
 55 obligatur, c. 1. de prob. de quo latè dixi ibi. † Tertia conclusio,
 quod dictum est de principe, idem est in successore, qui non
 ligatur constitutione prædecessoris, c. innouit. de ele. ibi, suc-
 cessorib. nisi nullum potuit prædicium generare, & Abb. ibi
 in 6. no. facit tex. in c. non debet. de consangu. & affi. in §. fin.
 Inst. de iure natu. & hoc, causā subsistente, aliter non uidetur,
 qd possit saltē de honefate, vt per gl. in c. non liceat. Papa. 2.
 q. 2. adeo, qd peccat reuocando sine causā, s. q. 9. in cap. senten-
 tiam. in glōf. fina. aliās in c. poenitentiam. Quarta conclusio est,
 56 quod iste tex. non habet locum in infidelibus. † Et quantum
 ad propositum, infideles dicuntur, qui non sunt Christiani,
 quorum aliqui dicuntur Saraceni, qui nec vetus, nec nouum
 testamentum recipiunt, sed varios Deos, imò dæmōnes ador-
 rant, & colunt. Et isti pagani dicuntur, qui sacrificant accenso
 igne, victimas interficiendo, & pateris libando vina, quæ om-
 nia eis sub nobis degentibus interdicitur. l. pe. vbi tex. C. de
 pag. Sic etiam illis interdicitur, ne inspectione iecoris, extarum-
 que præfagio aliquid futurum diuinent. l. 2. C. cod. tit. de pag.
 57 † Et dicuntur Saraceni à Sara uxore Abrahæ, à qua ipsi uolue-
 runt nominari potius, quā ab Agar, ancilla Abrahæ, de qua eo-
 rum fuit origo, ut no. 3. 2. q. 4. in cap. recurat, & in c. dixit Sara,
 58 ut per Host. in sum. de Sar. in princip. & §. 1. † & prædicti etiam
 aliō nomine Gentiles appellatur, ut probatur 28. q. 2. in c. caue-
 re. no. in c. secundo, de concess. praben. Alij etiam infideles sunt
 qui Iudej dicuntur, & à paganis distinguuntur, 50. dist. cap. qui
 vero odij. ibi, paganus, uel Iudeum occiderit. facit rub. infra
 de Iudeis, & Sara, & isti vetus testamentum sequuntur, & le-
 gem Moisaicam ad literam obseruant, unde qui ueteri testa-
 mento inhaerent, dicuntur Iudaizare, quod Christiani facere
 59 non debent, cap. 1. §. ungitur. da fac. vnc. † Et tales Iudej sunt
 a magis odiosi, & peiores alijs infidelibus reputantur, ut dicit
 b. tex. 1. q. 1. in cap. nonne. & glo. ibi in uerbo, priores declar. quia
 c. respectu nostræ fidei uidetur eorum perfidia. Isti omnes ab ec-
 clesia alieni sunt, & constitutionibus ecclesiasticis. ideo non
 antantur, quia nihil ad eos attinet de his, quæ foris sunt 2. q.
 1. in cap. multi, & in cap. gaudemus. de diuor. & hoc uerum est
 in ceteris ecclesiasticis, & in poenis spūalib. q. amā respiciunt. &
 60 isto respu ista tertia pso. pcedit, † secus est in penis corporalib. &
 d. pecuniarijs, in quib. etiā infideles ligantur, † gl. no. quæ ita decla-
 rat, in c. scep. in glōf. fin. 28. q. prima, & probatur in cap. in
 Archiepiscopo. de rapt. in cap. post miserabilem. de uis. in l. 2.
 61 in l. ne quis. C. de Iudej. † Et aliās dubitatum fuit qua pœna pu-
 e niatur Iudeus, qui Christianam carnaliter cognoscit, & uide-
 tur, quod morte. c. reos. 2. q. vbi dicit, quod Phinees Iudeum
 cum Madianita coeuntem gladio transfixit, & hoc reputatur
 fuisse ad iustitiam, & idem tex. habetur 2. q. 7. cap. nos si incom-
 petenter, §. his responderetur. el. 2. Sed ista iura loquuntur de iure
 antiquo ueteris testamenti, ut expresse dicit tex. in d. §. his ita.
 Et ideo concludendum est, quod pœna arbitraria sit, ut Oldr.
 tradit in consi. 3. 3. qualiter puniatur Iudeus, & no. And. Sicu.
 in consi. 63. lib. 4. colum. penulti. dixi in c. contuluit. clemen. 3.
 62 de appella. † Successiue Abb. querit, an lex 1. get in foro. con-
 scientie. † & ex dictis eius plures conclusio. colliguntur, in qui-
 bus breuiter instandum erit. Prima est, quod ubi lex distin-
 guit forū conscientie ab alio foro, non recedatur à disposi-
 tione legis, quæ clara est, c. tua nos. de sponsa. secundum com-
 muneū intellectu ad idem tex. in cap. quicumque. 1. 7. q. 4. in
 princ. ibi, sed iure fori, non iure poli. in cap. inquisitioni. in fi.
 de senten. excomm. vide Imo. in proc. supra, in fi. princ. Se-
 cunda est, quod si lex iusta sit, non nutrens peccatum, debet
 63 seruari in foro conscientie, q. quia edita uidetur authorita-
 te Dei per suos ministros, ut per Ab. hic. Et hoc modo tex. hic
 ampliatur. & ad hoc est glōf. l. in c. quæ in ecclesiarum, ubi Bal.
 infra, cod. & idem Abb. concludit in procem. supra, Rex pacifi-
 cus in 2. q. Fed. in consi. 21. nunquid hæres. Pet. de Anchar. in
 consi. 14. uideretur prima facie, cum concord. ut Mod. hic latè
 prosequuntur. Et adde Bal. qui istam regulam facit in authen-
 tiquegressi. col. 8. C. de sacrosan. eccl. & idem Abb. in c. vigilan-
 ti. col. 2. de præscrip. & in c. 2. de testa. Flor. in l. ex parte, §. seruo.
 ff. fam. erc. & tradit Alex. in consil. 18. statutis in 4. col. lib. 2.
 & Archid. Flore. in summa, in prima parte, tit. 18. cap. 3. volum. 2.
 63 † Et ideo iura, quæ loquuntur de præscriptione cum bona fi-
 de etiam in foro conscientie procedunt, h. ut est dictum Imo.
 in c. cura. de iure patr. Petr. de Anch. in reg. possessor. in 2. cli-

de reg. iur. in 6. Abb. in d. c. vigilanti. cum simi. ut ibi. Moder.
64 tradunt. † Et ius accrescendi. de quo in l. i. §. si fundo. ff. de here.
i. instit. etiam habet locum in foro conscientie. Abb. in c. 2. de
65 testa. & no. Pet. de Anch. & Imo. in cap. i. eo. tit. de testa. † Ista
cōclusio præsertim videtur habere locum in lege canonica. quæ
a foro conscientie non videtur discrepare. ut no. Pet. in cap. con-
stitutus. de appella. & Abb. in cap. cum causam. colum. 4. de testi.
K Tertia conclusio est. quod lex iniusta. k vel statutum iniustum.
1 non ligat in foro conscientie. vnde Abb. insert. † quod Abb. de-
66 la iniusta licite fraudari potest. vnde per Bart. in l. vectigalia. ff. de
m. publica. Bald. in l. 2. in fine. C. de iure auo. anul. cum concedi.
ut tradit Roman. in d. l. vectigal. in fine. ff. de public. & habetur in
tracta. de roman. in 9. parte. in l. q. no. Abb. in consil. 13. vniuersi-
tas. circa finem lib. 2. Similiter ex ista conclusione inferri potest.
67 † quod iura. quæ contrahentibus permittunt se ad inuicem de-
cipere. ut in l. in causis. l. 2. ff. de mino. in §. pen. in liem si in pre-
tio. in fine. ff. loca. no. Bald. in rubr. C. de contrahen. en. p. no. in
n. † 2. q. non habeat locum in foro conscientie. n. Et ita tenet Ab-
bas post Anto. de But. quem refert. in cap. quia plerique. in 9.
q. de immu. ecce. idem Abb. in c. de emp. & ued. & Bal. in c. cum
causam. el. secundo. de testib. Sed tamen aduertendum est. quod
o leges. quæ permittunt contrahentes se decipere. secundum Cal.
in c. nauiganti. de vii. intelliguntur qñ re ipsa decipiuntur. secus
si ex

A D D I T I O N E S.

a Hic. Gl. Iudaei. Ad q. Iudaei quoti die execrantur, contemnunt, & blasphemant nomē Domini. Inquit Iesū Christi. Ita dicit Vincē, de Persio præceptor meus, in rub. ff. de operis nōi. nunc ubi examinatur per Docto. alio quæsitio, an nota rursū conficiens insectum inter iudeos, debeat apponere illa uerba, in no mine Domini. Nec ulet legatum factum collegio Iudeorum, ut concludunt Bar. Paul. de Ca. & soc. in l. Senatus. ff. de reb. duv. & si cōtra Hebræorum coram iudice Christiano promutator scriptura manu ipsius, Hebræicæ scriptæ, & iudex nesciat ipsam legere, an de illius intellectu iteatur dicto amicus Hebræi, vel plures requirantur, uide per Alex. in l. j. s. eadem, in i. col. ff. de uerb. oru. obl. & ibi per præfat. in Dominum meum. & Alex. in cons. 35, incl. ubi scriptura priuata, in ueris. circa secundū dubium, & Iudæi dñr esse sub pñre suorum parentum, ut p. Alex. in cons. 123, in ver. nam Iudæi, in i. vol. & pñr dato libelli repudiij uxorem dicitur, ut per Alex. in d. consil. proxime allegato, & Iudæus non potest illicita matrimonia contrahere, quia Christianiorum legibus ē in iudici subijctione, ut in iudici non nobilitat Cy. in l. in copulatis. C. de nu. Nō tamen Iudæi, licet sint pesti nō infideli, repelli possunt de ciuitate, nec eis bona per Principes auferri sine causā legitimā, ut dicit Are. in c. licet uiuimus, de testib. & Iudæus ratione delicti cōtra coram legem seu mores fortior forū ecclesiasticū, & similiter quando peccat contra naturam, uide adhuc Abb. in c. post miserabilem, in fi. de uisur. infra.

b Syl. Al. Infidelibus. Vide eundem, infra, in l. lect. col. 4, in fi.

c Ite omnes. Et hoc simpliciter uerum est, ex in d. c. gaudemus, fundatus in uerbis Apotoli, i Corin. & ita sentiant omnes ueteres Theologi, nec non & recentiores.

d Syl. Al. Ligantur. Vide aliqua per Deci. in l. 2, in i. col. C. de iust. & subf. & uide Ioan. Caldin. consil. 30, de testam. ubi in causis inter Hebræos unit seruari L. Mosaycam, & uide Soc. in l. j. in 6, col. ff. si cert. pet. & eundem in consil. 70, in present. uer. secundo, quia, in j. vol. ubi dicit ligari legibus, & statatis loci, ubi habitant. Illud non posset esse uerum, nisi res ubi dicit iurisdictionis secularis in locis, ubi eisdem prelati substant.

e Syl. Al. Cognofcit. Pro hac opi. habeo con silia Pau. de Ca. Nel. de S. Gemin. & Alex. de Benciennus, q. non sunt imprefa, de quo uide Deci. in c. consiliat. c. in i. no. C. de fer. fug. Ghirlan. in suo tra. c. lib. Hypo. consil. 101.

f Syl. Al. Conscientia. Et q. lex ligat in foro conscientia, uide Imo. Ant. de But. Abb. & alios in c. in fin. de i. qua. pferat. de immu. ecc. in c. quamquam, de usur. lib. 5, And. de Iser. in c. 1, in fin. de pa. iur. firm. Fed. de Sen. in cons. 21, nunquid hæres. Pet. de Anc. consil. 1, quideretur. Flo. in Lex parte 5, seruo. f. a. c. l. a. in l. meo potest, in 2. lect. col. pe. uer. 4, mouet. ff. de leg. 1. in §. sed ille, in 196, in fi. de act. in consil. 180, cōmune. col. fi. lib. 2, in consil. 191, placet mihi, col. 2, uer. nec hinc, col. Soc. in l. moribus, col. 9, uer. ex qua conclusione ff. de uul. & pup. diuis Thomas. 2. par. Sum. q. 96, art. 1.

g Conscientia. Thom. Aquinas. 1. 2. q. 95, arti. 4, par. 1, titu. 18, de iure ciuili §. 1, Alex. consil. 19, nu. 16, lib. 5, And. Tiraq. tra. c. de retrac. lignag. in præfa. nu. 73, de legi. conubia gl. 2, nu. 15, cum seq.

h Procedit. Adde q. in tñi hoc est uerum, q. pñribus bona fide situtus in foro cōfciē. dato ē q. in malafide supueniat completa pñcriptione pñribus est tutus in foro cōfciē. ita uolunt Car. Imo. Abb. & Felin. cuiganti, de præscr. q. aut dicendum sit quando probaretur, q. concurrente pñcriptione præfens ibi in mala fide, uide per Felin. d. c. uigilanti, in fi.

i Al. Hanc q. uide lat. examinatur per Balb. in tra. præsc. col. totius operis. 69, uer. nono quarto.

Syl. Al. conscientia. Vide Imo. in d. §. si ex fando, in rep. col. 12, uer. interdu uero. I.ance. Galiau. in tra. j. Centurio. col. 7, uer. non ob. de uul. & pu.

K Lex inuita. Adde And. Tiraq. in tra. c. de retrac. ligna. in præfa. nu. 67.

l Syl. Al. Conscientia. Vide Iafin. l. fi. in antepe. col. C. uide leg. Dec. in c. nam cōpñficiam. in 2. col. in prin. in l. eia. infra, eod.

m Syl. Al. Fraudari pōt. Limita nifi ex pmissu principis effect impofita, ut per Fe. hic, col. 1, & est commune opi. ut per Soc. regu. 1, 2, ubi limitat plurib. modis. Adde tamen pro principali decisione hic posita, Bald. in l. cum proponas, in fi. C. de uant. feno. in l. 1, in prin. col. 1, ubi Cor. in 4, nota. C. de cad. tol. Pe. de Anc. in c. poffeffor. col. 15, uer. 4, queritur, de reg. iur. lib. 6, in c. quamquam, in d. q. de cens. eod. lib. 6, Abb. in c. in nouamus, de censib. Gnid. Par. consilio clufo col. 1.

n Syl. Al. Conscientia. Vide Dec. latē de hoc in l. fi. quis in conscribendo. C. de pac. Iafin. §. fed ite. Infi. de actio. col. 26, in prin.

o Decipere. Adde Deci. in l. semper in stipulationibus, ff. de reg. iur.

fi ex pposito qs deceptus fuerit, quia nō licet de iure canonico
etiā in foro cōfētiōis decipere, & Abb. sequitur in c. in ciuitate,
de iur. vñ si nō licet in foro cōfētiōis, a fortiori nec in foro cōfē-
a tiōis. Sed in deceptione, q̄ re ipsa facta sit, ex quo pmittit a iu-
b re canonico, et in foro p̄sciā, vñ qs tutus. ex eo, qd̄ supradictū
est, q̄ si lex fundata sit in p̄sumptione, in foro cōfētiā non
obligat, q̄ veritas in p̄sum sit. all. Inn. in c. quia plerique, de iur.
eccl. & idē loā. An. & Abb. post alios in c. iis qui de sp̄on. Bal. in l.
cū qs, col. 8. ver. quaritur, an lex positua. C. de iur. & facti. gl.
68. Per. de Anch. in reg. possessor. col. 13. de reg. iur. in 6. † Forus. n.
p̄sciā ad terminos iuris naturalis, & gētiū reduciť, ut no. Abb.
69. in c. 1. in fi. de rest. in int. all. Ant. de Bu. in d. c. ga. p̄liq̄, † Et cō-
70 sciētia nō ligat quos de veritate p̄stare poterit. † Quinta cō-
fētiō, q̄ p̄na, q̄ imponit a lege nat. nō obligat, ut Bal. inquit in
71 l. 1. in fi. C. de vect. & p̄mi. † Ex ista p̄cone infert, q̄ valet ele-
ctio, habito plēntu eligētū, licet forma seruata non fuerit, ut
no. Inn. in c. quia pp. de elec. & Abb. sequitur in d. c. 1. in fi. ubi ex
hoc infert & valere alienationē rei ecclesiasticā factam ex cā,
licet solēnitās requisita nō interueniret, quasi illa forma, & solē-
nitās faciat p̄sumptionē, q̄ in foro aīe non attendit, sed veritas
c ipsa inspicit. Et idem effert in foro p̄tētiōis, q̄ nō p̄sumptio
nō de veritatē p̄stare, vñ solū vñ esse dicit in hoc, q̄ facilius in
d foro p̄sciā de veritate p̄stare poterit. † Quinta p̄cō, q̄ p̄na
72 q̄ imponit a lege p̄ delictū in foro p̄tētiā, nō debet, q̄ gl. no.
c 12. q. 2. in c. fraternitatis. Et rō duplex vñ fm Abb. Prima, quia
p̄na, q̄ imponit in foro p̄tētiōis, a iudice imponit. 13. q. 2.
cano. vñaque, in hoc, alias nō, ergo. Sed rō ista parit valet, q̄
vt s. dicit et in 2. conclud. lex ciuilis licet in foro ciuili, & p̄tēti-
ōis tō dirigit ad iudicem, habet tñ locū in foro p̄sciā si iusta sit.
vñ quis p̄na p̄tētiā, p̄dici, q̄ et in foro p̄sciā hēat locum, ex
quo iusta lex vñ q̄ hēat rōnem, vt delictū puniant, vt j. dicam.
Sed rō est, q̄ p̄na ad terrorē aliorum imponit. l. aut facta. ff.
de poen. q̄ rō cessat in foro p̄sciā, sed rīdet p̄t, q̄ immo p̄na
imponit, vt delictū puniat, & r̄t p̄na delictū p̄mēsurat, vt j.
dicā, qd̄ Abb. dicit, q̄nq̄, & nō r̄t p̄cedit. Et p̄dictas rōnes Abb.
et alius rōnib. reprobat. And. Sic. in c. Rayn. col. 117. de testamē.
Aliā rōnem adducit Mod. q̄ in p̄na cessat peccatū cū respū
pōne nihil restituendū sit, iuxta r̄sam, peccatum, de reg. iur. in 6.
Sed rīdet, q̄ militat rō, ut delictū puniat. Et ista vñ iusta rō im-
ponēdi p̄nam, vt j. dicā. Quicquid tñ sit, gl. in d. c. fraternitatis
cōiter approbat, vt Bal. in l. post decisionē, in fi. C. de fur. per illam
73 gl. dicit, † fur in foro cōfētiā non tenet ad p̄nam furti, & idem
Bal. in l. iubemus in c. sane. col. 1. ver. sed nunquid in foro cōfē-
tiā, C. de sacros. ecc. & in auth. ad hac, col. v. ver. sed hic du-
bitat. C. de vñ. & in l. id quod pauperib. in ix. q. in fi. C. de epis.
& cle. & in l. quibus diebus. §. dñs. in fi. ff. de col. & dem. Mathe.
fi. in no. 23. no. quod leges. Per. de Ancha. in consi. 47. pro cla-
riori, circa fi. Ale. in consi. cix. vñ processū, col. 3. lib. v. P̄dicta
conclusio limitatur secūdm Abb. hic, non procedere q̄ p̄na
ipso facto imponitur, quia tunc statim fisco ius est quāsitum. l.
commissa de publi. Ideo tunc et in foro cōfētiā p̄na da-
batur, & idem Abb. in c. dilecti. in 4. col. de arb. Et eod. mō, quā-
do reus esset iam condemnatus de delictō, quia obligatur ad
p̄nam, et in foro cōfētiā, secūdm Bal. in d. l. id quod
pauperibus, in 9. q. in fi. & sequitur Per. de Anc. in regula, pos-
fessor. char. 8. ner. 3. queritur, de regul. iur. in 6. & Mod. hic. Sed
ista dicta non videntur procedere sine dubio, stāte conclusio-
ne supradicta pro vera, quia si non tenetur ad p̄nam, quā
ratione delicti imponitur, pariter non debet teneri in cōfētiā,
licet p̄na ipso iure sit imposita, uel condemnatus sit quā
rō, quā pōt cōsiderari in conclusione, ut quis in cōfētiā ad p̄-
nam obliget, utique etiam militare videtur in p̄dictis casib.
In herede forte hoc procederet, qui ex p̄so na alterius cōue-
nit, & ipse non ex delictō cōuenit, sed pp̄ additionem hereditatis,
& ita iura allegata per Abb. loquuntur. Tertia conclusio pro-
cedit in p̄na legali, scilicet vñ in p̄na conuentionali, quā a libe-
ro arbitrio procedit, ut no. tradit Per. de Anc. in d. reg. possessor.
col. 3. in uer. p̄alleg. Nam cum talis p̄na debeat ex contra-
ctu, habet uerum consensum, merito & in foro cōfētiā
obligatur. Quarto, non habet locum in p̄na, quā esset in in-
teresse respectu recipientis, secūdm Do. in c. commissa, §. si de
ele. in 6. Quinto idem esset in p̄na tubrogata in locum inter-
esse, q̄ esset inastimabile, puta pro membro debilitato, quia
etiam talis p̄na in foro cōfētiā debetur, ut no. vult Per.
de Anch. in regula, peccatum. col. 23. ver. sed remanet dubium,
de reg. iur. in 6. Modo his relatis circa conclusionem s. factam
de g. in d. c. fraternitatis, adueriendum est, quia si p̄na cōmen-
74 furata sit ad delictū, videtur quod non sit uera. † Nam p̄na
habet debet commensurari delictō, h̄ cap. quāsitur in fi. de his, quā
fiunt a maiori parte capituli in cap. felix. §. illud de p̄. in 6. &
75 24. q. 1. in cap. non afferamus frateras. † Et si p̄na sit cōueniēs,
lex videtur iusta, quā fundata est in publica utilitate, quā est, ut
delicta puniantur, c. ut fama, de sen. excō. ergo etiam in foro
cōfētiā obligare vñt s. in prima cōcōne dictū est. Facit gl. in c.

76
77
78
79

ius gentiū, in uerbo, seruitutes. i. di. ¶ quæ dicit, q̄ iuste captus
dici pōt de sensu sapientis; iuxta gl. in l. si mādato Tini. ff. mā.
i peccat, si' auctig; & idē gl. in cle. pastoralis. in uerbo, per uio-
lentia, de re iud. ¶ Et quia obligatio ex delicto respectu pœnæ
est de iure nāli, vt no. Bar. in lex hoc iure, col. fi. de iur. & iu. gl.
in l. seruus. ff. de his qui no. in. ius. tex. in l. si. ubi An. C. de col. fun.
patrii. li. ii. & bonus tex. in l. infia. q̄ debitorē. ff. de iure fisci.
ergo ē in foro cōsciæ obligari vī, q̄a forus cōsciæ, s̄m ius nāle
inducit, ut s. dictū est. Gl. in d. ca. fraternitatis, saluari pōt, q̄n
pœna delicti excessiua; est tali casu esset lex iniusta, q̄ in foro
cōsciæ nō ligaret, ut s. dictū est in scda p̄tione. Ex quo infer-
tur, q̄ lex, q̄ pœnā imponit, rōne pœnæ nō plus, uel minus
cōscientiā astringit, sed solum uis tota in hoc consistit, an lex iusta
sit uel iniusta, licet Doc. cōiter astruquant, & glo. in d. ca. frater-
nitatis. And. Sicu. in c. Ray. in col. 113. de re lit. reprobant alijs
trib. q̄ leuiiores sunt. Non omittit talem resolutionē, quā tradi-
dit Pe. Phi. de Corn. in cō. 69. de duobus q̄rit. in fi. in 2. lib. & in
cōf. 2. circa primū. col. 7. dicens, q̄ gl. in d. ca. fraternitatis, hēt locū
ex parte debitoris, ut in foro cōsciæ ad pœnā nō teneatur,
secus, s̄m eū vī ex parte creditoris, quia cum bona cōsciā ab eo
pœna peti, & exigi pōt. Sed ista dictō nō satisficit, q̄a si in
foro cōsciæ pœna non dētur, ergo vī, q̄ exigi nō possit, q̄a ista
sunt correlatiua, & qd disponit in vno, hēt locū in alio, l. si. C.
de indiuidu. tol. & in pposito no. Pau. de Ca. in cōf. 19. præsen-
tibus dubiū. col. 2. vñ cōcludendū est, ut supra dixi. ¶ In glo. in actio-
nibus. cōis cōclusio est, q̄ uerbū, in actionibus pro actibus ex-
iudicialibus accipiat, ut Abb. hic post alios cōcludit, & poste-
riores sequunt, & ad hoc facit tex. in auct. hoc ius porrectum.
C. de sacro. eccles. in c. 16. de maiori. & obedi. in ca. significasti; de
eie. per gl. Insti. de act. in prin. Et iste intellectus bñ procederet
si tex. copulatiue loqueret. Sed cum alternatiue dicat, in actioni-
bus, uel iudicijs, consonat, ut pro eodem ponant, facit tex. in
l. 1. in prin. ff. de dolo, & gl. in uerbo iudiciū, & in l. p. ff. de in-
iur. voc. & erit sensus, q̄ ex primo dicto gnali inferat ad iudi-
cia, in quibus oīa dēnt tractari. In glo. fin. ibi, uel sentū. l. maio.
And. Sic. reprobant istū intellectū, q̄a s̄m eū, a p̄rio sensu si habe-
ret bonū sentimū lequeret, q̄ dēberet atēdi. Sed dicatis, quod ma-
lus sensus hic intelligit quilibet sensus, qui canonicus non con-
ueniat; & hoc modo tolluntur oīa, quæ And. Sic. dicit. ¶ In figl.
inducit a q. de compromisso. Et conclusio est s̄m Abb. quod
uerba ista, uel sentū, important arbitriū boni uiri, p̄ Anto. de
Bur. ut ipse refert, & ad hoc And. Sicu. prius, & Moder. postea
trina allegant. Primo tex. in l. diuus. ff. de offic. p̄sidi. ibi, sen-
tū sanior est. sed ille tex. parum facit, quia respectu furoris lo-
quitur

A D D I T I O N E S.

- a Syl. Al. Conſcientia. Vide Iaf. in l. p. in j. no. C. de pac. in l. ſemper in contra-
dictio. ff. de re. iu. vide ramen Iaf. in d. §. ſiſt. iſſe. col. 28. et dixit Dec. hic pot
reſponderi hiſ. que idem dixit in c. conſtitutionis. in 2. col. de app.
- b Tutus. Quid qm in contradic. interuenit deceptio re ipa q ſi tutus eſt in fo-
ro conſciē. eſt coſis opti. Doc. in c. in ciuitate. cōtra qua inſurgit ibi lo. de An.
facilis tamē eſt reſpoſo ad eius motiua. Aduertendum tñ eſt. q ipſa coſis opti.
limitada eſt. ut nō hēat locū in eccleſia q plus recipit nō pōt. q res valeat. gl.
eſt in uer. ut plus in c. e. a. n. §. hoc ius porrectū. x. q. 2. Tamen cōtra eccleſia talis
contractus admittit. ut probat p c. cū cā. in f. de emp. & uen. & eſt tex. in c. pe.
de reb. eccl. nō al. Mihi at dicendū vſ. q ſicut eſt contractus contra eccleſia.
admittit. ita p eccleſia admittat. q qd dixerit gl. in d. e. a. n. §. hoc ius porre-
ctū. & pro hoc facit tex. in l. ſi ſoluitur. in f. ibi. neq. villa rōne concedere.
C. de reſcind. uenditio. vbi tex. dicit. quod nulla ratione talis contractus
reſcindi poteſt. præterea abſurdum uidetur q huiusmodi contractus admittat
ratur contra eccleſiam. & non pro eccleſia.
- c Contentioſo. Iſte ſentit Dec. q ſi conſet alienationem rei eccleſiaſticę faci
eſt iuſta cā. ſeruanda eſt etiā in iudicio. licet de defectu ſolemnitatis appareat.
idem Dec. in c. q. eccleſiaſiarū. 9. q. ſi uia ueritat uero. alijs cōcurrenti-
bus. Primo dūmō etia cōſet. q eſſet in uilitatem eccleſia. gl. in l. cū hiſ. cā tra-
factionem. de traſ. lo. Fab. in it. de eo. cū l. i. cū. bo. adici. ad f. Cepol. cō. ciu.
cōſi. 14. nu. 1. Ant. Coric. in ſing. ver. pupillus Bo. adici. 124. nu. 5. Adde ſecū
dum modo alienatio ſit temporalis. ut in Auth. de alie. & emph. §. emph.
reſuſm. Et ita quandoq. iudicatum fuit in Senatu Pa riſienſi. & bene. qa ſolen-
nitates iſte nō ſunt introductę. ut eccleſiaſticis liceat decipere. ſed duxat ne
eccleſia decipiat.
- d Conſcientia. Poena an debeatur in foro conſcientie. adde hic Fel.
- e Syl. Al. Debetur. Vide Fel. in c. adiuuandis de ſimo. & c. in q. noniam
contra in 17. col. & ſeq. de prob. Abb. in c. cum cauſam. col. 4. de testi.
- f Syl. Al. Approbat. Vide Iaf. in §. ſiſt. fed. col. 27. de action. & uide Abb. in
proce. Rex pacificus. & Iaf. in l. ſi. ante. C. vnde legi.
- g Condemnatus. Idem Fel. hic. Ant. para. 2. tit. i. c. 13. §. 8. Claua. in ver. inobedi-
entia. Dec. in l. quod a quoaum. de reg. iur. quicquid hic dicat.
- h Syl. Al. Delictio. Vide omnino Dec. in l. quod a quoaum. ff. de reg. iur. in cap.
quoniam contra. in 16. col. de probatio.
- i Auſugit. Io. And. in cap. in rub. de iure in. Iaf. in l. ſi duo patroni in f. ff. co. tri.
Flo. diſputa. 2. And. Tiraq. in tract. de retract. ligna. in præſa. nu. 58.
- K Syl. Al. Naturali. Vide de hoc Fortu. in l. legiuma. col. 24. in f. ff. de pac. ubi
diſputat an in delictis ex conſenſu naſcatur obligatio. & tenet contra alios.
- l Exceſſus. Sequitur Alcia. in l. ſi qui maior. gl. 2. in f. c. de tranſi.
- m Diſtinctio. Omnia bona eſt. & eam pulchre contra Dec. uetuer Franc. Purpur.
in l. rogatiſ. §. ſi tibi. nu. 87. ff. ſi cer. pe. quia creditor exigens facit authorita-
te. debitor a reum non interpellatus iuſte putat creditorem nolle hoc pigrore
ui. & ſi non eſt par ratio.

loquitur, & ibi etiam pro libera voluntate accipiuntur illa verba, quia solum ad exclusionē furoris prolata sunt. Præterea, text. ibi loquitur de sensu saniori, & sic qualificato, sed no. Barto. in l. illa institutio. de hære. insti. q. a tunc non agitur de sensu simpliciter. sed fm qd. de sensu sapientis scdo tex. in c. utinā. 76. dist. ibi, vnaqueq; quincia abūdat in suo sensu, & in c. certificari de sepul. Sed illa verba et itelligi pnt pro libera uoluntate quia in statutis qd sunt iuris positiui, est pro ratione voluntas, ut no. in l. 1. §. pueri tñ ff. de postulādo. Tercio tex. in l. fi. c. de legi. ibi, regalem sensum cōtēnat. Sed ibi non loquitur de sensu simpliciter, sed de sensu regali dicit. Et ita patet, q. ista iura, q. Mod. adducunt, non probant. Vnde concludendo, primo tex. hic nihil facit, q. ut dixi §. in 3. no. ex modo loquendi colligit, q. ista verba non pnt in tellici pro arbitrio boni iuri, ideo accipiuntur pro uoluntate simplici, ut §. dictum est in tertio no. & vltierius pderādū est, q. ista verba, suo sensu, non tm accipiuntur hic pro uoluntate simplici & libera, sed pro uoluntate regulata, prout iudici æquum, & iustum videbit. talis tamen sensus regularis ad discretionē, & prudentia singulari iudicis, non attenditur, si canones, & leges contradicunt, quia auctoritatem canonum iudex præcisē sequi tenetur ut istud est, quod uoluit dicere tex. hic, ad idem tex. in c. relatu 37. di. & in c. iudicet. 3. q. Secūdo in questione cōpromissi opi. Abb. verissima vī, quod ista uerba non accipiātur pro libera uoluntate. Et hoc tali ratione comprobatur, q. quia uerba, quæ aliās importarent liberam uoluntatem, si agatur de præiudicio tertij, intelliguntur, pro arbitrio boni iuri, ne tertio præiudicium inferatur ut no. dicit Anto. de Bat. hic, colum. pen. uerfi. non obstat Lap. allega. 61. uis literis. col. 2. Abb. in c. dilecti. de iu. & colligitur ex dictis Bar. in l. filius ff. de do. l. i. ff. de testam. mili. Cū ergo in compromisso a tractetur de præiudicio tertij, concludendum est, q. talia uerba pro arbitrio boni iuri intelligantur, & istud est, quod Bald. dicit in c. Quinualis circa fi. §. de iurei. q. quod in compromissis voluntas pro discretione, & arbitrio boni iuri accipitur. facit, quod no. dicit Imo. post Host. in c. significauē runt. de testi. q. uerba, quæ ad iudicem referuntur, semper important arbitriū boni iuri. Tercio, in materia indifferenti de proprietate heremonis vī quod sensus pro graui iudicio accipiatur, cum seniores a sensu sapientes dicantur. 84. di. in c. fin. & xx. di. fin. in c. fin. & cum glo. ibi in uerbo, seniores. Et sensus vī, q. pro iudicio accipiant, in cap. Abbate. de verb. signi. ibi, sensus rector est. Postremo Abb. insinuat quod iudex deat in casu dubio iudicare. & ex dictis eib. plures pclusiones colliguntur. q. Prima est, q. in casu dubio inspicit primo illud q. puerum est. l. minimi. ff. de leg. c. cum dilectus de cōsue. vera. n. interpretatio a practica sumit, ut Bald. citat in c. j. in prin. in ti. de seu. sine cul. nō ami. 4. §. iō ab antiqua practica b nō est recedendum, ut no. Bal. in l. lud. per illum tex. ff. de excu. tu. & Pe. de Anch. in confi. 177. visis 5. ver. quinto allegatur consuetudo, in tali consuetudine interpretatio pscriptio nō requirit, ut no. uoluit Ant. de Buin c. fin. de consue. in 5. char. uer. ex his dicit Nic. de Mata, & sequit Aret. in cap. cum M. infra eodem, & in consilio 11. procedendum 6. est & Ale. in confi. cvij. pro inuestigatione. col. p. lib. 2. §. Secūda pclo, q. cessante cōsuetudine ad proprietatē uerborū recurrat, facit tex. in l. j. §. is, q. nauē, uerfi. in re igit dubia. ff. de exerci. & in 71. no. aliter de leg. 3. §. Et ita pclusio in tm pcedit, q. licet materia odiosa sit, fit tñ late interpretatio, quatenus proprietas uerborū requirit, ut no. Ang. dicit in l. fi. in prin. col. lin. uerfi. 3. q. ritur. ff. de cōsti. prin. Cal. confi. j. in ti. de cōsangu. & affi. & no. Aret. per illū tex. in l. cū lege. ff. de testa. §. Tercia pclo, successiue fm distinctionem Abb. est, q. in dubio benignior d intellectus accipit, q. uario mo. tex. intelligi pōt. l. proxime. uer. fed in re dubia. ff. de his quæ in test. del. c. facit tex. in l. benignius. ff. de legi. in l. si fuerit, in fi. de leg. 3. ibi, hoc ualere benignum est. facit et tex. in c. fi. de re iud. in l. inter pares. ff. de re iud. & in l. lege Iulia. ff. de manu. Et ex ista conclusione, iuncta præcedenti, patet q. ppietas uerborū p prius attenditur, ut colligit ex doct. Abb. hic, & ad hoc 9. est gl. in l. nō possunt. ff. de leg. 1. Quarta pclo, si mā sit indifferens, ad familia recurritur, in l. nō pnt. ff. de legib. & de ar. a similib. uidebimus in c. translati. j. eo. Et ut colit ex pceden. pclone, vī q. in mā fauorabili nō recurrat ad familia, sed vī, q. pars benignior prius eligatur. Sed in hoc triū vī uelle gl. in l. cum de nouo. C. de legi. & in l. nō possunt. ff. de legib. prius pcedat ad familia, & in subsidiū ad benigniorē intellectū recurrat, & ad hoc facit, q. a titulo ff. de legi. l. non pnt. præcedit, & l. benignius sequitur. Pro priori tamē opi. facit, q. benignior interpretatio ex ipsa lege immediate colit. ergo ad sūa nō vī recurrēdū, cum casus in ipsa lege comprehendat. l. neq. leges. ff. de legib. Non ob. q. l. benignius. fit posterior, q. talis ordo ibi nō attendit, ut patet ibi in pueritudine, de qua ultimo loco ibi ponitur, tamē illa in primis nō attenditur, ut §. dictū est. §. Quinta conclusio, in subsidiū recurrendū est ad principē in casu dubio. c. inter alia. j. de sen. ex com. facit tex. in c. in intro. isti de appel. in l. j. & 2. C. de relati. in fin. C. de legi. in l. diuus. ff. de officio pdis. in l. diuus. ff. de fal. in l. 1. in fi.

ne ff. de quaest. in l. ad bestias ff. de pe. & in cap. per venerabilem. j. qui. fi. sint leg. Et ista conclusio intelligit. quando iudex à seipso resolui nō potest. nam prius ipse debet dubiū. qđ occurrit diligentem p̄curari. qđ respectu causā. & qđ coram eo vertitur. iudex debet potestatem interpretari. leges. & canones. ⁊ ut est dictū Inn. in c. cum speciali. de appella. quod refert. ⁊ sequit Abb. in c. r. in t. no. de iura. calū. in c. cappellanus. de fer. col. r. & in c. cum uenissent. col. 3. de iudici. ⁊ qđ quando iudex dubitat. eniam inuitis partibus. pōt cā. consulem dā. committere. ut. nō. uoluit Inn. in c. sup. qđ nū. j. de offi. dele. Et hoc pro nō. refert. & sequit Ang. in l. 2. c. de sen. ex breui. reci. Et p̄ gl. ibi dicit. qđ in re dubia pōt iudex. licet peritus sit. dicere. qđ uelit habere colloquū cū peritis. & sapientibus. Et f̄m eum caurē agit. si hoc facit. ex quo v̄ inferri. qđ petere possit. ut in causa à doctoribus cōsulat facit tex. in l. dubium ubi Ang. post Cy. idē dicit. c. de repu. & no. Bal. in l. nō fine. per illum rex. c. de bon. qua. libe. ⁊ Sexta. & ultima cōf. Abb. est. quando in dubio. de quo agitur. sunt variæ opin. inter Doct. communis opi. attendat. ⁊ Et pro ista cōclufione est bo. tex. in c. nouimus. ubi Anto. de But. ibi. & quorundam fir opinio à pluribus approbata. de verb. signi. & in c. i. de iudiciis. 2. q. 3. c. in canonicis. 1. q. d. ff. & in l. i. ff. de offi. q̄sto. & gl. p̄ illū tex. in ca. fin. de p̄niten. dist. 1. cū fir tradit Mod. hic. Et ulterius hoc idē no. Bal. in c. i. §. iudiciis. co. pe. de pa. iur. fir. in ff. de sena. Ale. in conf. 95. visis. p̄cel. sibus. col. 2. lib. 2. & in cōsi. 51. r. uideretur. col. 3. lib. 5. Limitatur conclusio. ut non habeat locū. quando communis opi. meliorib. rationib. conuincitur. ⁊ ut Abb. hic dicit post Ioan. And. & alios. Et ad hoc est bon. tex. in cap. cappellanus. ubi Abb. de feriis. idem Abb. in c. ex literis. el. d. i. pon. in cap. 3. in fi. de censu. & Domi. in c. 1. in l. colu. in 3. no. de sum. Trin. cum fir. ut tradunt Mod. hic. & vltierius idē no. Bal. in d. c. 1. de iudiciis. ubi allegat illum tex. quem Abb. hic adducit. & idem Abb. in conf. 1. in fi. in cap. tua nos. col. 2. versio. nō. bene hoc dictum. de v̄sur. & in c. prudentiam. in princ. in 3. no. de offi. deleg. & idem Ang. tradit in confi. ex. sanctissima. & illustissima. col. 6. vbi al. legat tex. in l. Aemilius. ff. de mino. ⁊ Sedo litat. qđ cōm opi. est opi. gl. quia illa p̄ualeat. f̄m lac. Bu. ut in l. i. c. qui pro sua iurisdic. not. Bald. in l. cū h̄reditas. c. de po. cum fi. & per Mod. hic. Sed ad

A D D I T I O N E S.

- a Compromisso. In quo verba quatuorvis generalia, censentur probata sub cōfidentia arbitrorum. Anr. Bu. in c. Quintauallis. inf. de iuricu. Deci. Conf. 11.
b Syl. Ald. practica. Idem Deci. in Conf. 1. i. co. 8. sed declara dummodo non sit erronea. bal. in l. i. in ver. & ideo videtur. ff. de offi. iuris.
c Syl. Ald. l. i. r. i. Idem Deci. in Conf. 1. i. co. 3. in fi. & iustit. sup. hoc. c. c. co. 2.
d Hic. Gig. Benignior. Adde hic, q. benignior opinio, seu intellectus dī, qui est pro testamento. text. est in l. si pars. ff. de inoffic. testam. Item qui est pro libertate. in l. obscura. ff. de regu. iur. l. inter pares. ff. de re iudi. Item intellectus q. est pro reo, benignior est d. l. inter pares. Et q. pollefore. l. pari causa. ff. de regu. iur. & intellectus verifimilior benignior erit. In obscuris. ff. de offi. Et si cōfessus qui magis fauet equitati, q. rigori, dicitur benignior. l. in omnibus, de regu. iur. idem in intellectu pro dote. l. in ambiguis. eo. ti. Intellectus qui sonat in non delictum benignior erit. l. merito. ff. pro socio. Et est opinio qua fauet iusto, benignior est arg. c. venerabilem. in fi. inf. de ele. item opinio q. fauet religioni & Cause pie. l. i. inter personas. ff. de religi. & sumpt. fundem in opinione qua est pro pupillo, uidua, & miserabili persona. Item qua est pro actis, ut potius valeant, unde text. in c. si de re iud. & vide Mathe. in trac. ius opinio.
e Syl. Ald. Dubio. Idem Deci. in l. fin. in j. no. C. de pac. & hęc interpretatio non potest fieri nisi femel Ale. in l. i. quidquid attingenda. post gl. ibi. de ver. obl. unde tamen Deci. in c. cum venissent. in 3. col. de iudi.
f Hic. Gig. Canones. Istud dictū Inno. refert. & sequit. Do. Abb. in c. i. vers. ex hi duabus solutionibus, de postula. prela. & adde, q. iudex alias potest rescriptum interpretare ad certificandā suam auctoritatem ad hoc, ut pronunciet an sit iudex, & ad quē extendat suā iurisdictionē, text. est ad hoc, in c. super lris. inf. de rescrip. quem ad hoc allegat Abb. in d. c. j. in 5. col. ubi etiam dicit, quod legatus interpretari potest mandatum Papæ. Et quid in iudice, an possit suam sniam interpretari, & quid in arbitrio. Et aduertendum est, q. illa interpretatio, quā facit iudex de lege, est interpretatio necessaria quod ad partes, sed nō quoad alios iudices, qui illam non tenentur sequi, ut dicit Abb. in d. c.
g Hier. Gig. Communis opi. Not. tamen, q. licet iudex indicando debeat attendere cōmunē opinionē, nihilominus si iudicauerit in opinione sibi pceptoris licet illa sit ptra cōm, excusatur in iudiciatu. illa uoluit Ang. in l. terminato. C. de fruct. & lit. expen. & Old. in l. 1. §. quæsumus. ff. de fin. inf. quos refert Fel. hic. vers. 5. no. Et cōfessus opinioē iud. magistri excusatur ab expēis, ut inquit Abb. in c. i. de posthū. §. la. in 6. col. vers. & vide, q. dixi. Et in tm est verū, q. cōis opinio est sequenda, q. si iudex indicauerit secundū illā, licet sit minus vera, excusat tñ, q. cōis opi. doctorū hēt i. ff. pabellē errorē, ita dicit Abb. in d. c. j.
h Syl. Ald. Attendat. Adde Deci. in Conf. 1. i. col. g. fin. & in Conf. 3. col. g. fin. vers. nō obstat si dicatur. ubi late de hoc, & de cōi opinione, unde lat. in l. sciēdi. §. si. co. ff. q. fati. Cog. in l. 2. in 3. co. pe. de iu. iu. & q. cōis opi. auctoritas rationi coniuncta, sit tenenda, probat. l. 1. §. si. ff. de usufruct. Et q. plurimi facienda sit multorum opi. testatur Alci. lib. 5. Parado. in prox. ubi coprobat pluribus exemplis. rationem autem quare cōis opi. attendi debeat, adducit Deci. in c. prudentiam. in prin. in 3. no. de off. delega. & de hoc uide etiam Deci. in Conf. 1. i. 8. col. 2. in princ. & vñ; adeo attendi debet, q. pcedatur dispositioni l. uel statuti, & sicut quis psumitur scire l. ita & cōis opi. ut per Lancel. G. lla. in repetitio. l. Centurio. col. 56. ff. de vulg. & pup.
i S. Ald. Communia. vide oino Dec. in cōf. 381. col. fin. in fi. ubi plura addit. Adde D. c. in Conf. 259 & Franci. Purpura. in Conf. quid. no. 83. §. si cer. pet.

a Sed aduertendū est, quia non dicit Ia. Bu. q. op. gl. pferat cōi. op. sed q. q. sunt op. gl. pferat, prout Ang. cū refert in d. l. j. & hoc mō de gl. loquit Bal. in l. i. ff. de vul. & pup. l. j. in fi. C. de sen. q. si cer. q. i. & i. p. l. 98. ad eundem lib. j. & i. p. l. 4. q. dā mercator. eo. lib. Ang. in p. l. 188. visis actis in fi. C. in p. l. 44. ab arbitrali. post prin. & in p. l. 6. pponit in prin. Ful. in conf. 22. nobiles. in fi. Ale. p. l. 47. p. p. c. t. s. col. pe. lib. 5. tradit And. Sic. qui alios plures refert, in cap. ne in nitaris. col. 3. inf. eod. & in conf. 60. col. 9. lib. 2.

95. t. Tertio fallit in singulari op. q. stare p. mōmonio, b. q. illa p. fertur cōi. op. p. ut est no. dictū Host. in c. si iur. de cogn. spiri. c. vbi Abb. & idem Abb. in c. si in prin. de re iud. & Mod. simp. hic sequunt. Et adde, q. pro ista op. An. Sic. in conf. 60. scriptū est, lib. j. allegat tex. in c. si de re iud. & p. illū tex. v. hoc dictū de matrimonio extendere ad causam libertatis, & testi. & i. s. i. s. i. b. s. fauorabilibus causis, in quibus v. hoc procedere, quando essent variae op. vel p. i. a. inter Doc. prout loquitur tex. in d. c. si tūc. n. d. t. p. e. g. u. l. e. r. e. op. q. stare p. matrimonio. Secus v. q. cōi. op. e. f. e. t. in contrarium, quia fauore matrimonio non v. recedendum esse a cōi. op. quia sic fauorabilibus causis debitorum sumus, q. aliis iniuria non fiat, c. ex tenore, de foro compe. & in c. fin. de do. inter virum, facit tex. in l. si pars. ff. de inoffi. testa. & ita p. illū tex. tradit And. Sic. in cōf. 3. scribit p. clare. col. pe. in ver. non ob. in primo lib. Et v. Abb. sentire in d. c. si in prin. de re iud. Quarto, conclusio supradicta b. p. cedit stare cōi. op. pur loquitur, sed quando non esset cōi. op. & vario mō Doc. loquuntur, bonum est habere iudicē p. p. i. u. m. q. poterit adhaerere cui op. voluerit, & non tenetur in syndicato, ut Abb. hic dicit, & idē Bal. in d. c. i. s. i. u. d. i. c. e. s. col. pe. Et hoc v. intelligēdū, seruato ordine supradictō, ne videatur se incontinenti corrigere, arg. l. non ad ea. ff. de cōdi. & demon. & tali casu, q. vario mō Doc. loquuntur, & cōi. op. p. d. i. c. e. r. n. i. n. o. p. t. t. i. c. i. u. d. e. m. e. d. i. a. v. i. a. m. e. l. i. g. e. r. e. p. t. u. n. o. v. o. d. l. u. i. t. P. e. d. e. A. n. c. h. i. n. p. l. 2. i. i. n. t. r. e. r. i. a. & ita Mod. simp. hic sequunt. adde Bal. qui hoc idē dicit p. illū tex. in l. si p. familias. §. si ff. de hare. insti. & idē Ale. in l. Titius, p. illū tex. ff. ad Treb. cū si ut dixi in c. j. col. x. de p. b. a. t. Et q. plures op. simp. referunt.

97. i. dubio ultima op. approbata intel. gl. no. l. q. filiū. §. Sabinus. ff. ad Treb. cum con. in tradunt Mod. hic. Et adde Bart. periculum tex. cum gl. in l. bona fides. ff. de p. o. & Bal. p. illū tex. in l. si mater. C. ne de sta. defun. & in l. si idē ubi infert ad dicta Inn. de iur. om. iud. l. si ego. §. partus ff. de publ. circa fi. in auth. ex testō. col. 2. de colla. ver. ex quo vltimo in l. i. circa fi. ff. de const. Prin. Card. p. l. 29. iudex. col. 5. Ang. Are. i. §. p. i. u. i. p. illū tex. Insti. de p. h. e. emp. Ale. in p. l. 67. Franciscus. col. fi. lib. 5. Barb. conf. 28. lib. i. char. fi. Limitatur tamen gl. in l. qui filiū. §. Sabinus, nisi post op. ipsius gl. dicatur, alii dicunt, quia illa non reputatur approbata, sed prima, ut col. p. ex gl. in rub. ff. si cer. p. e. dum inquit, alii dicūt. i. u. n. t. o. e. o. q. d. n. o. p. e. r. g. l. i. n. l. c. e. r. t. i. p. d. o. i. n. p. r. i. n. f. f. e. o. t. i. f. i. c. e. r. p. e. & no. Bart. in l. i. C. g. & aduer. quos, & tradit Mod. Peru. in l. cum antiqui.

98. tas, in glo. in verbo, interrogari. C. de testam. in l. extraneum, col. j. ponderando uerba Bal. ibi. de C. hare. insti. t. Secundo limitatur, nisi ultima op. haberet rigorem, & prima aequitatem, quia tunc prima approbata v. ut no. voluit Are. in cōf. 163. diligenter. col. 6. ubi ad hoc allegat gl. in l. si cum exceptione. in §. sed & si quis. ff. q. d. met. cau. in verbo, omnimodo. ubi glo. dicit prauale re ibi dictum Iulia. quia aequum, & tamen ibi in tex. alia op. alte rius Iurisconsulti ultimo ponitur.

Philippus Decius Mediolanen. Papiæ legens.

ADDITIONES

- a Ad. Aduertendū. Cum contraria tamen op. transi. Deci. in conf. 22. col. fi. & adde no. casum, q. cōtra cōem est cōsuetudo, ut per Dec. in c. at si clerici. col. 15. de iudi.
- b Matrimonio. Deci. in c. direct. de appellat. in cōf. 5. et in fi. Nic. Euerar. in locis legatar. a contrario sensu, in fi. Ant. Cor. in fin. ver. op. & Ang. Clauasi. in sua summa. in uer. matrimonium.
- c Ad. cōi. op. Idem Deci. in c. direct. in ult. no. de appella.
- d Ad. Eligere pōt. Declara. nisi extaret cōsuetudo, Dec. in c. at si clerici, in prin. colum. 15. de iudi.
- e Ad. Intelligi. Vide Iaf. l. i. ff. de iud. ubi limitat ultra Dec. hic.
- f Syl. Al. Approbata uidetur. Idem Dec. in l. in omnibus quidem ff. de reg. iur. Iaf. in l. i. tibi, in §. no. ff. si cer. pe.

Secunda lect. d. c. Canonum.

S V M M A R I V M.

- 1 Prelati dicuntur custodes canonum.
- 2 Canonis appellatio, venit omnis constitutio ecclesiastica.
- 3 Argumentum ab etymologia non valet affirmatiue.
- 4 Regula cancellaria non constituit ius generale.
- 5 Decisiones Rotæ non habentur pro lege, ibidem.
- 6 Vir bonus, & iustus, liber est a lege peccati, non superioris.
- 7 Cardinales an ligentur canonibus.
- 8 Indicia ecclesiastica, quomodo regulari debeant.
- 9 Statuta laicorum seruantur inter clericos in ordinatione litis.
- 10 Reformatio quid differat a statu, & quid sit, nu. 10.
- 11 Reformati uerbum, quomodo intelligatur.
- 12 Constitutio articulus inserta in corpore iuris, quando fiat ius commune.

- 13 Privilegia licet inserta in corpore iuris, aliquando remanent privilegia.
- 14 Lex correctæ, an, & quando allegari possit.
- 15 Contemptus causa quis magis grauatur.
- 16 Contemptu quando quis dicatur aliquid facere.
- 17 Contemere quis dicatur.
- 18 Verba quantumcunque generalia non referuntur ad impossibilia statuentib.
- 19 Vniuersalis terminus, quando restringatur.
- 20 Princeps obligatur ex contractu, ita q. nec ex plenitudine pōt. contravenire.
- 21 Contractus principis omnes sunt bonæ fidei.
- 22 Argumentum de pacto ad statum, quomodo valeat.
- 23 Papa obligatur ex iuramento, & sine causa non potest se absolueri, aut absolui facere.
- 24 Nec potest alium sine causa absolueri, nu. 24.
- 25 Cathecumeni non subiciuntur constitutionibus ecclesiasticis.
- 26 Cathecumenus quis dicatur.
- 27 Iudei in causa usurarum, decimarum, uel matrimonii non conueniuntur coram ecclesiastico.
- 28 Iuramentum inter iudeos non confirmat contractum.
- 29 Dispositio c. quamquam, de usu. lib. 6. an habeat locum in iudeo.
- 30 Iudei qualiter legibus nostris ligentur.
- 31 Lex iniusta seruanda est ob timorem scandali.
- 32 Forus conscientie veritatem attendit.
- 33 Intel. & declaratio ad c. qui scandalizauerit, de reg. iur. in antiq.
- 34 Ecclesia non debet plus in isto pretio recipere.
- 35 Forum conscientie adimus, quando in cōtento nō possumus nostris ius cōse.
- 36 Culpa levis, uel leuissima, an obliget in foro conscientie.
- 37 Presumptiones in foro conscientie non attenduntur.
- 38 Index debet non solum indicare secundum l. sed secundum consuetudinem.
- 39 Causa si commissā sit, ut indicetur secundum leges, & consuetudines, attenditur potius consuetudo.
- 40 Placuerit, uerbum hoc importat arbitrium boni viri.
- 41 Intel. ad l. Thais. §. si orem, ff. de fideicom. lib.
- 42 Opinio differt a voluntate, & quomodo.
- 43 Iudicem habere proprium, quando expedit.
- 44 Index non tenetur in syndicato, quando non est communis op.
- 45 Index ex causa potest leges transcendere.

In tex. ibi, custodianē. i. obseruent. c. i. de pac. afs. uerbum, custodiat, intel. ne ab alijs videat, t. & hoc prin. ad platos, q. d. custodes canonum. 2. §. q. 2. in c. lunt. qdā in fi. & in c. p. r. i. u. i. n. fi. 4. q. §. & in c. si cut. de accu. t. Primo no. q. applone canonis, venit ois pōt. eccl. i. a. f. i. c. a. Sed v. dixi, hoc notabile non pbat hic per istum tex. q. simp. loq. & p. l. o. n. a. t. q. intel. t. p. p. r. i. e. q. a. d. i. t. u. m. fuit hoc statutu a p. c. i. l. i. o. g. n. a. l. i. declarado ut dixi. & adde qd Ab bas. hic d. r. quod proprie, & stricte cano accipit p. restōne edita i. p. s. i. l. i. o. g. n. a. l. i. i. u. x. t. a. g. l. 3. d. i. i. n. s. u. m. m. a. O. b. s. t. a. r. e. v. r. q. u. o. d. A. b. d. i. c. i. t. q. cano idē est, qd regula, ut h. r. in 3. d. i. n. c. c. a. n. o. n. a. f. m. i. s. t. a. d. e. r. i. a. u. t. idē v. i. n. p. s. t. o. n. e. P. a. p. e. & aliorum, ex quib. ē r. f. a. t. r. a. d. i. t. Sed rideri p. t. quod in p. s. t. o. n. e. c. a. n. c. i. l. i. a. r. i. i. n. p. o. t. i. o. r. i. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. o. r. e. g. u. l. a. u. e. r. i. f. i. c. a. t. u. r. i. n. s. i. m. i. l. i. d. e. c. a. n. o. n. e. P. a. p. e. n. o. C. a. r. i. n. c. l. e. i. n. 26. q. de priu. & hoc idē in s. i. t. i. t. r. a. d. i. t. A. r. e. i. n. l. i. f. f. d. e. t. e. s. t. c. o. l. 3. ubi hoc mō saluat diffinitionē Iurific. ab impugnatione Pau. de Ca. ar. l. i. §. q. in perpetuū. ff. si ager ued. t. Vel at. r. i. d. e. r. i. p. o. t. q. u. o. d. a. r. a. b. e. r. y. m. o. l. o. g. i. a. n. o. n. u. a. l. e. t. a. f. f. i. r. m. a. t. i. u. e. u. t. n. o. i. n. l. 3. §. a. p. p. e. l. l. a. t. a. f. f. i. c. e. r. p. e. i. n. l. i. i. n. p. r. i. n. f. f. d. e. a. c. q. u. o. p. o. f. & dixi in rub. j. de iudi. Secdo no. quod pōt. canonis ligat oem creaturā. Et circa istud notabi. le a. s. m. u. l. t. a. d. i. x. i. n. u. c. a. d. d. o. p. r. i. m. o. t. q. u. o. d. i. s. t. u. d. q. d. d. f. d. e. p. s. t. o. n. e. a. e. c. c. l. i. a. s. t. i. c. a. n. o. h. e. r. l. o. c. u. i. n. r. i. s. c. a. c. e. l. l. a. r. i. a. q. a. n. o. p. s. t. i. t. u. u. n. t. i. u. s. g. e. n. e. r. a. l. e. u. t. n. o. P. e. d. e. A. n. c. i. n. p. l. 297. efficaciter, in primo, & idē Car. in p. l. 99. dico quod acceptatio. in fi. de quo tamen uidendū est, qd tradunt Mod. in c. 2. col. pe. de rescr. & melius per Fran. Pa. u. l. a. u. d. i. t. o. r. e. m. R. o. t. a. c. e. l. e. b. e. r. r. i. m. u. i. n. p. l. u. d. i. j. s. i. n. e. x. t. r. a. u. a. l. o. 2. i. c. o. l. 2. Et idē in decisionib. Rotę, q. a. n. o. h. a. b. e. n. t. p. l. e. g. e. v. t. p. e. r. D. o. i. n. c. d. u. o. b. c. o. l. u. m. 7. de rescr. lib. 6. & tradunt Car. & Mod. in c. p. a. s. t. o. r. a. l. i. s. c. o. l. p. e. d. e. f. i. d. e. i. n. s. t. r. & l. a. t. i. u. s. F. r. a. n. P. a. u. i. n. l. o. c. o. p. a. l. l. S. e. d. o. a. d. d. e. q. i. s. t. a. r. e. g. u. l. a. q. p. o. n. i. t. h. i. c. n. o. n. p. r. e. h. e. n. d. i. t. u. i. r. u. m. b. o. n. u. i. & i. u. s. t. i. t. u. t. q. e. s. t. l. i. b. e. r. a. l. e. g. e. p. e. c. c. a. t. i. l. i. c. e. t. n. o. s. i. t. l. i. b. e. r. a. p. r. a. t. e. s. u. p. i. o. r. i. s. u. t. n. o. p. g. l. i. n. c. l. e. a. d. n. r. a. m. d. e. h. a. r. e. i. n. u. e. r. l. i. b. e. r. i. & t. r. a. d. i. t. A. b. b. i. n. c. l. o. l. i. t. a. i. n. 7. n. o. d. e. m. a. i. o. & o. b. e. & i. n. c. l. i. c. e. t. i. n. 3. n. o. d. e. r. f. a. t. t. e. r. t. i. o. a. d. d. e. q. s. t. a. t. u. t. a. c. a. n. o. n. u. n. o. l. i. g. a. t. C. a. r. d. i. n. a. l. e. s. f. m. P. e. d. e. A. n. c. i. n. c. o. n. f. i. 116. p. r. o. c. l. a. r. i. o. r. i. e. u. i. d. e. n. t. i. a. & R. o. m. a. i. n. c. o. n. f. 498. i. n. c. a. s. u. q. u. o. q. u. e. r. i. t. u. r. c. u. m. s. i. t. r. a. d. u. n. t. M. o. d. i. n. c. a. p. a. d. a. u. r. e. s. i. n. u. e. r. s. i. c. o. c. t. a. u. a. c. o. n. c. l. u. s. i. o. d. e. r. e. s. c. r. i. p. t. i. s. & M. o. d. e. r. i. b. i. c. o. n. c. l. u. d. u. n. t. c. o. n. t. r. a. r. i. u. m. i. b. i. q. u. i. b. u. s. a. d. d. a. t. i. s. B. a. r. t. h. o. l. o. B. e. l. l. e. n. i. n. t. r. a. c. t. a. t. u. d. e. c. a. r. i. a.

ADDITIONES

- a Cancellaria. Idem Deci. in l. j. in fi. ff. si cer. pe. & adde Fel. in c. j. de re iud. Fel. & Fran. Ripam in c. 2. de rescr. p.
- b Al. ius generale. Adde eundem in l. j. in add. noui. in illa q. q. u. a. l. e. t. a. r. g. u. i. a. b. a. u. c. o. r. i. t. a. t. e. f. f. i. c. e. r. p. e. B. e. l. l. e. n. i. n. c. e. x. p. a. r. t. e. d. e. f. e. u. I. a. f. i. n. l. j. c. o. l. 5. ff. si cer. pe. cōtra. r. i. t. i. t. t. e. n. e. t. P. a. i. n. p. l. u. d. e. x. t. r. a. u. a. l. a. l. e. g. a. t. u. s. h. i. c. p. e. r. D. e. c. i. t. h. o. 44. i. t. e. f. u. i. t. q. u. i. d. i. t. A. n. S. i. c. i. n. c. o. l. 57. c. 2. lib. j. S. t. e. p. B. e. r. r. a. i. n. c. o. l. 292. visis copiis. col. 3. lib. 3. C. a. s. t. a. n. e. u. s. c. o. n. f. 10. u. i. f. o. c. o. l. 5. & h. a. n. c. d. i. c. i. t. m. a. g. i. s. c. o. m. m. u. n. e. m. L. u. d. G. o. m. e. l. i. n. p. r. o. c. e. r. e. g. u. l. a. r. u. m. c. a. n. c. e. i. n. 2. q. u. a. s. t. i. o. u. b. i. d. i. s. p. u. t. a. d. p. a. r. t. e. s.

rita. subsidio. in q. 66. vbi longo apparatu tenet. Illud consilium Per. & Ro. t. Tertio not. q. iudicia ecclesiastica, fm rōnes dēt r. f. a. r. i. & nō fm leges. Et hoc p. cedit, et si de re ecclesiastica agatur corā iudice seculari, fm Abb. hic, post Guil. Nai. quē refert. Tex. hic non v. p. b. a. r. e. h. o. c. q. a. l. o. q. u. i. t. i. n. i. u. d. i. c. i. j. s. e. c. c. l. i. a. s. t. i. c. i. s. e. r. g. o. nō v. h. a. b. e. r. e. l. o. c. u. m. i. n. i. u. d. i. c. i. o. s. e. c. u. l. a. r. i. S. e. d. r. i. d. e. r. i. p. o. t. p. i. l. l. a. v. e. r. b. a. i. n. i. u. d. i. c. i. j. s. e. c. c. l. i. a. s. t. i. c. i. s. a. c. c. i. p. i. u. n. t. u. r. p. c. a. u. s. i. s. & n. e. g. o. c. i. j. s. e. c. c. l. i. a. s. t. i. c. i. s. & e. r. i. t. s. e. n. s. u. s. q. n. e. g. o. c. i. a. e. c. c. l. i. a. s. t. i. c. a. d. e. b. e. n. t. f. m. c. a. n. o. n. e. s. d. e. c. i. d. i. t. E. t. e. x. i. s. t. a. g. n. a. l. i. t. a. t. e. i. d. e. m. e. s. s. e. s. i. c. a. u. s. a. c. o. r. a. m. s. e. c. u. l. a. r. i. a. g. a. t. & o. b. i. e. c. t. u. m. i. n. s. e. v. e. r. u. m. e. s. t. v. t. n. o. A. b. b. i. n. c. e. c. c. l. i. a. s. t. i. c. a. p. e. r. i. l. l. u. m. t. e. x. j. c. o. & i. d. e. m. A. b. b. i. n. c. q. c. l. e. r. i. c. i. s. c. o. l. 5. d. e. f. o. r. o. c. o. m. p. e. v. b. i. a. d. h. o. c. a. l. l. e. g. H. o. s. t. i. n. s. u. m. & t. e. x. i. n. a. u. t. h. c. l. e. r. i. c. u. s. C. d. e. e. p. i. s. & c. l. e. I. s. t. a. p. c. l. o. p. e. d. i. t. v. b. i. a. g. i. t. d. e. d. e. c. i. s. i. o. n. e. c. a. r. s. e. c. u. s. s. i. d. e. m. o. p. e. c. c. e. n. d. i. & d. e. o. r. d. i. n. a. t. i. o. n. e. l. i. t. i. s. a. g. a. t. u. r. v. t. A. b. b. i. h. i. c. d. i. c. i. t. q. t. a. t. u. n. c. l. e. g. e. s. & s. t. a. t. u. t. a. l. a. i. c. o. r. u. m. s. e. c. u. l. a. r. i. d. e. b. e. n. t. g. l. o. s. i. & d. o. c. i. t. e. r. h. o. c. t. e. n. e. n. t. i. n. d. c. q. c. l. e. r. i. c. i. s. i. n. f. i. v. t. d. i. x. i. i. n. c. e. c. c. l. i. a. s. t. i. c. a. j. c. o. c. o. l. 10. I. t. e. m. q. d. i. c. t. u. m. e. s. t. h. e. r. l. o. c. u. m. v. b. i. p. u. t. a. d. a. c. t. i. o. n. e. p. e. r. s. o. n. a. l. i. v. t. n. o. A. r. c. h. i. c. & A. n. t. q. u. e. r. e. f. e. r. t. i. n. d. c. q. c. l. e. r. i. c. i. s. d. e. q. u. o. d. i. c. e. n. d. u. m. e. s. t. v. e. i. b. i. h. i. c. Q. u. a. r. t. o. n. o. q. c. a. n. o. n. h. i. c. d. i. c. i. t. s. t. a. t. u. t. a. & s. i. c. v. i. q. i. u. s. c. o. e. s. t. a. t. u. t. u. m. a. p. p. e. l. l. e. t. v. t. C. a. r. i. n. 2. n. o. h. i. c. d. i. c. i. t. S. e. d. i. s. t. e. t. e. x. v. t. d. i. x. i. p. a. r. u. f. a. c. i. t. q. a. e. x. p. r. e. s. s. e. d. i. c. i. t. d. e. s. t. a. t. u. t. i. s. c. a. n. d. e. q. u. o. d. d. i. c. i. t. e. s. t. v. t. d. i. x. i. t. & t. r. a. d. i. t. d. i. a. m. e. s. s. e. i. n. t. e. r. s. t. a. t. u. t. u. m. & r. e. f. o. r. m. a. t. i. o. n. e. m. a. q. a. s. t. a. t. u. t. a. s. u. n. t. i. l. l. a. q. s. u. n. t. c. a. p. e. r. p. e. t. u. r. i. u. r. i. s. d. i. c. t. i. o. n. i. s. R. e. f. o. r. m. a. t. i. o. n. e. s. v. e. r. o. d. i. x. i. q. s. u. n. t. p. r. o. u. t. r. e. s. i. n. c. i. d. i. t. i. t. a. B. a. l. n. o. i. n. c. i. n. c. a. u. s. i. s. d. e. r. e. i. u. d. S. e. d. m. e. l. i. u. s. d. i. c. i. p. o. t. q. r. e. f. o. r. m. a. t. i. o. n. e. s. s. u. n. t. i. n. p. r. i. m. i. o. 3. n. o. d. e. o. f. f. i. o. r. d. f. a. c. i. t. r. e. x. i. n. c. i. f. i. c. u. t. o. l. i. m. & i. n. c. o. l. i. m. d. e. a. c. c. u. & e. s. t. t. e. x. i. n. l. i. u. i. u. g. e. n. i. n. s. a. d. e. o. f. f. d. e. p. a. c. & n. o. B. a. l. i. n. c. o. n. f. i. 3. e. t. d. i. c. e. n. d. u. m. l. i. b. 2. & i. d. e. o. r. e. u. o. c. a. t. i. s. s. t. a. t. u. t. i. s. t. o. l. l. u. n. t. r. e. f. o. r. m. a. t. i. o. n. e. s. a. q. a. s. t. a. t. u. t. a. s. u. n. t. i. l. l. a. q. s. u. n. t. i. n. v. e. r. i. t. e. m. n. o. d. i. a. m. f. f. d. e. p. u. b. l. i. c. a. i. n. g. l. o. i. h. i. l. i. m. i. t. a. t. i. o. a. d. t. e. x. v. t. n. o. n. h. e. a. t. l. o. c. u. m. i. n. p. s. t. o. n. i. b. u. s. p. a. r. t. i. c. u. l. a. r. i. b. u. s. & h. o. c. c. o. n. f. i. r. m. a. t. & d. e. c. l. a. r. a. t. v. t. a. l. i. a. s. d. i. x. i. t. E. t. a. d. d. e. n. d. u. m. e. s. t. q. d. i. c. t. u. m. g. l. o. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. n. i. s. i. c. o. n. s. t. i. t. u. t. i. o. p. a. r. t. i. c. u. l. a. r. i. s. a. d. a. l. i. a. s. p. e. r. s. o. n. a. s. p. o. r. r. i. g. a. t. u. r. v. t. d. i. c. i. t. I. o. A. n. d. & A. n. t. o. h. i. c. p. e. r. c. u. i. i. n. h. i. b. i. t. o. d. e. c. l. a. n. d. e. d. e. s. p. o. n. t. E. t. v. i. f. a. c. t. a. p. r. o. r. o. g. a. t. i. o. s. i. t. a. l. i. s. p. s. t. o. i. n. f. e. r. t. a. s. i. t. i. n. c. o. r. p. o. r. e. i. u. r. i. s. t. q. u. i. a. t. u. n. c. v. i. u. s. g. n. a. l. e. v. t. M. o. d. h. i. c. d. i. c. i. t. a. l. l. e. g. D. o. c. i. n. c. u. s. p. e. r. d. e. s. e. p. u. l. & g. l. o. i. s. d. i. s. t. i. n. s. u. m. m. a. a. d. d. a. t. i. s. g. l. o. i. n. c. i. n. c. a. u. s. i. s. d. e. r. e. i. u. d. & i. n. l. m. e. t. u. m. §. s. e. d. q. p. r. o. t. i. n. v. e. r. b. o. c. o. l. l. i. i. n. f. i. f. f. q. m. e. t. c. a. u. & n. o. A. z. o. i. n. s. u. m. d. e. l. e. g. i. l. c. o. l. 2. & P. a. u. l. d. e. C. a. s. t. i. n. l. 3. i. n. v. e. r. v. l. i. m. o. s. e. i. a. s. C. d. e. l. e. g. & i. d. e. m. H. o. s. t. i. e. n. i. n. c. i. d. e. l. o. c. a. & h. o. c. f. a. n. e. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. i. n. d. u. b. i. o. s. e. c. u. s. q. n. i. n. t. e. r. t. i. o. f. a. c. t. a. s. i. t. p. m. o. d. u. p. r. i. u. i. l. e. g. i. j. v. t. n. o. D. o. m. i. c. a. g. n. o. r. a. n. t. i. a. 3. d. i. s. t. & c. o. i. t. e. r. D. o. c. t. e. n. e. n. t. i. n. c. i. d. e. l. o. c. a. t. E. t. a. d. h. o. c. f. a. c. i. t. q. u. i. a. m. u. l. t. a. p. r. i. u. i. l. e. g. i. a. i. n. f. e. r. t. a. s. u. n. t. i. n. c. o. r. p. o. r. e. i. u. r. i. s. q. u. a. t. n. i. r. e. m. a. n. e. t. p. r. i. u. i. l. e. g. i. a. v. t. p. g. l. i. n. r. f. a. q. a. i. u. r. e. c. o. i. d. e. r. e. g. i. u. r. i. n. 6. & i. n. c. l. e. p. s. t. o. n. e. d. e. r. e. g. & i. n. c. f. a. n. e. d. e. p. r. i. u. i. & i. n. p. r. o. p. o. s. i. t. o. e. s. t. t. e. x. c. u. m. g. l. i. n. l. d. e. n. i. q. u. e. C. d. e. c. u. r. l. i. b. x. & n. o. p. e. r. g. l. o. i. n. p. s. t. o. n. e. C. o. d. i. c. i. s. i. n. §. p. e. n. i. n. v. e. r. b. o. r. e. s. c. r. i. p. t. i. v. b. i. B. a. r. & S. a. l. y. S. e. c. u. n. d. o. d. i. c. t. u. m. g. l. o. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. u. r. q. n. i. p. s. t. o. c. o. c. e. d. i. t. a. l. i. q. u. i. b. u. s. i. n. p. r. i. u. i. l. e. g. i. u. m. s. e. c. u. s. s. i. p. e. c. c. a. t. a. d. o. b. s. e. r. u. a. n. t. i. a. m. i. u. r. i. s. c. o. i. s. v. t. n. o. D. o. p. e. r. i. l. l. u. m. t. e. x. i. n. c. i. g. n. o. r. a. n. t. i. a. 3. d. i. s. t. & i. b. i. e. t. i. a. m. a. l. l. e. g. t. e. x. i. n. c. i. d. e. i. u. r. a. c. a. l. & i. o. f. o. r. m. a. d. a. t. i. n. r. e. s. c. r. i. p. t. o. i. n. t. e. r. a. l. i. o. s. & a. d. a. l. i. o. s. p. o. r. r. i. g. i. t. v. t. n. o. D. o. i. b. i. c. i. r. c. a. s. u. i. b. i. a. d. h. o. c. a. l. l. e. g. c. l. i. c. e. t. i. o. q. 1. & a. d. h. o. c. n. o. d. i. c. i. t. i. n. r. u. b. d. e. r. e. s. c. r. i. b. i. v. b. i. d. e. b. i. d. e. m. i. n. §. i. n. g. l. o. 2. d. e. l. e. g. e. c. o. r. r. e. c. t. a. d. i. c. e. n. d. u. m. e. s. t. v. t. d. i. x. i. a. d. d. e. d. u. m. d. i. c. t. u. m. f. u. i. t. q. l. e. x. c. o. r. r. e. c. t. a. e. t. i. a. m. i. n. a. r. g. a. l. l. e. g. a. r. i. n. o. p. o. t. q. a. p. a. l. l. e. g. a. t. u. r. i. n. a. r. g. v. e. n. i. t. a. s. i. m. i. l. i. v. n. d. e. s. i. l

legi. Sed rñdet, q̄ cum Imperator sit dñs totius mundi, l. de p̄t̄io, ff. ad l. Rho. de iac. x. rñsimiliter dictū est, q̄ eēt subditus, n. de exemptione. p̄bet. Et q̄ obligat Papa, vel Imperator ex dñtōne p̄ntis, q̄ est de iure nālī, cui Imperator, & Papa subiicit clem. pastoralis. de re iud. & ista rō militat siue dñtus sit cū regisue cum priuato. Vltierius etiam opponit, & vñ, q̄ princeps ex dñtu non obliget, q̄a nō obligatur lege, l. princeps. ff. de legi. Et pari p̄cedunt ll. & dñtus, vt no. in rub. C. de decre. ab ord. fa. lib. 22. Mod. in c. 1. de p̄ba. col. 2. rñdet, q̄ affirmatiue, valet arg. f̄ga n. pactum p̄t illud, q̄ statutum. sed negatiue nō valet, q̄a non o. a b p̄t pactū, p̄t statutū. Sed ista rñsio nō est vera, q̄a imo negatiue v3 arg. quia potentius est ius statuti q̄ pacti, vt no. Bar. in alijs. s. elegat, fol. ma. dixi s. eo. in rub. vñ vt stare ar. si princeps nō obligat lege, pariter nō vñ obligari pacto. Sed rñderi p̄t, q̄a regula fallit in isto casu p̄p̄ diuersitate rōnis, vt dixi in d. c. 1. nam princeps legem facit tanḡ princeps, cui soli talis facultas cōpetit. ff. C. de legi. sed dñtum facit tanḡ princeps, cui soli talis facultas cōpetit. l. h. C. de legi. sed dñtum facit tanḡ priuatus, q̄a vt iure cōi, & nō p̄sident tanḡ princeps, vt ibi dixi. Circa scdm, cō. 2; eluso Abb. est, q̄ Papa obligat ex iure & sine cā, non p̄t se ab soluere, vel aboliui facere, per se, vel per aliū, cum ēt aliū sine cā absolueri nō possit. idem Abb. in c. quanto. col. 3. ver. ex quo infero, de iureiur. & in c. p̄posuit. col. 7. ver. ex quo inferi. de conce. p̄ben. & in dictis locis in ar. adducit c. fi. de insti. & c. p̄ nostras, de iur. pa. ¶ Quod alit̄ alium sine causa absolueri nō possit no. Car. in j. c. l. 1. s. ff. p̄cto. l. 7. de iureiur. Paul. de Ca. in p̄si. 2. i. 6. p̄rāp̄p̄o. ro. col. 2. & in auth. facta. col. 3. C. si aduer. vend. Rom. in cōl. 3. 37. in casu p̄posito. circa fi. Alex. in cōf. 42. sup̄ p̄misso. col. pe. lib. 1. facit tex. in c. quamuis. de pac. lib. 6. no. Arch. dist. 9. ex causa vero c. vñ, q̄ Papa seipsum ab soluere possit. ita Abb. sentit, dñm negat hinc sine cā, & q̄a tūc cessat rō. s. allegata q̄a alium ex cā p̄t, ergo d pariter seipsum. Nec ob. d. r̄a c. si de insti. & ca. p̄ nostras. de iure pat. quia Mod. hic rñdet duob. modis. Primo, quia alteri p̄t cōmittere abolutionem, iuxta gl. in c. si de cōf. de offi. deleg. Sed ista rñsio non tollit arg. q̄a si absolutio alteri cōmittat̄, nō erit verum, q̄ seipsum aboluere possit. Præterea ēt nō vñ, q̄ alteri committere possit, q̄a ille vñ representat p̄sonam eius, & Papa in eff. tūc videret̄ facere per alium, vt ip̄e Abb. dicit in c. fi. de insti. Sed d. Mod. hic dñt, q̄ illa est regula iuris positiui, cui Papa non subiicit. Sed replicari p̄t, q̄ immo si r̄a iuris nālīs, vt sit distinctio p̄sonarū, & hoc vñ Abb. sentire in d. c. quanto, & in d. c. p̄p̄o fuit, nisi dicamus, q̄ immo talis regula vñ ēt de iure positiui, quia nō habet locum in iurisdictione voluntariā, si cōsul. ff. de ado. nec ēt in iurisdictione cōtentiosa, nō habet locum in Papa, q̄ in cā p̄pria iudicare p̄t, vt no. in c. cum venisset. de iudi. vnde si p̄t in cā p̄pria iudicare, ergo pariter vñ, si casu sup̄radicto seipsum c. absolueret, & ēt alteri posset hoc cōmittere, q̄ hoc faceret iure p̄prio, & non nomine summi Pontificis, vt no. Abb. declarat in c. fi. de insti. Succesive s̄m Abb. regula istius tex. non habet locum in infidelib. de quo dicendum, vt alias dixi. ¶ Et adde q̄ f idem est in catechumenis, q̄ qui nō subiiciunt cōfessionibus ecclesiasticis, vt sentit Do. in c. audire, 23. dist. 2. no. dum dñt, q̄ ibi cōprehendunt̄, q̄a p̄batio p̄hitur ēt de iure diuino, cui catechumeni subiiciunt̄, & sic vñ sentire, secus esset in p̄sonis iuris positiui. ¶ Et de catechumenis, qui vult esset Christianus, & est intra g tps p̄bationis, vt no. Bar. in l. 1. c. Ne sacrum bap. & p̄ gl. in c. dilectus. de capel. monacho. & in c. p̄ catechismū. de cogn. sp̄i. Nā volentibus venire ad fidem christianam olim dabat terminus 3. mensium, vt instruerentur in fide, vt h̄r in c. iudai. de cōf. dist. 4. hodie vero dat terminus tñ l. dierum, h̄ in c. ne q̄ abst. eadem dist. 4. de cōf. & no. Abb. in c. debitum. de bap. & Do. in c. audi te. Facit q̄a ante baptismum nō est Christianus, nec saluari p̄t, de cōf. dist. 4. in c. catechumenū, & p̄ gl. 3. o. g. 1. in c. puenit. Et ex eo, q̄ dñctm est, q̄ infideles subiiciunt p̄sonis iuris ecclesiasticis. infero no. Pe. de Anc. in regula, ea q̄ in 6. q. de reg. iur. in 6. f̄q̄ iudai in cā v̄suarum, decimatur, vel matrimonio, nō dñt com ueniri coram ecclesiastico, q̄a tales cause ad ecclesiasticū deferuntur propter periculum animarum, q̄ rō cessat in istis infidelib. ¶ Inferi ēt, q̄ iur̄m inter iudæos nō cōfirmet dñtum, vt no. Bal. in c. 1. s. item facta. col. 3. ver. quaro. de pace iur. fir. & hoc sequit̄ Maria. in cōf. 60. circa prin. col. pe. & cōf. seq. col. pen. & idē 29 Rom. tenet in cōf. 1. s. 5. p̄missum laudum in fi. ¶ Similiter in f̄erā q̄nēm, de qua fuit alius dubitatum, an dispō c. q̄q̄. de v̄su. K in 6. annulet testm̄ iudai manifesti v̄suarj. k d. Bart. Soc. cōsult. q̄ no. in cōf. 70. & idē cōsulerunt D. Joan. Bapt. de S. Seue, & Alex. vt patet ibi in cōsilijs seq. 71. & 72. & idem Arc. in cōf. 188. copiose, & subtiliter, & p̄cto istorum non tñ vñ p̄cedere sine dubio, q̄a ista p̄ena annullationis testamenti ita pariter p̄t habere locum in iudæis, sicut in Christianis, per ea, quæ dixi in c. j. de p̄ba. col. 13. vbi videndum est. ¶ Et de materia quō iudai ligentur legibus, & p̄sonis nostris l. tradit And. Sic. in cōf. 65. col. pen. lib. 3. & in cōf. 13. & in cōf. 73. in 4. lib. Aretin. in d. cōf. 158. in secundo dubio, vbi plurib. medijs p̄bat, q̄ disposi-

tio, quæ locuitur simpli, nō includit iudæos. Subsequenter Ab
 m psequitur, qñ lex liget in foro pscia. m & circa hoc Abb. ponit di
 stinctionem eius, ex qua plures psones colliguntur, in quib. di
 cendum est, vt alias dixi. Et adde primo, q̄ sicut forus animæ cō
 sideratur, idem etiam quæ sit forus animæ reperitur, de quo no.
 Abb. in c. significasti. l. 2. in gl. credendum. in fi. de ho. Scdō adde.
 31 d. m. Abb. & Doc. pcludunt, t̄ q̄ et lex iniusta dēt seruari in foro
 pscientia, qñ est timor scandalī, & idem tradunt Mod. in c. 2. de
 pscier in 45. specialiter pp scandalum, & hoc idem no. lmo. in p.
 32 enio Decr. in fi. prin. Nam ista pco dubitabilis vī. t̄ quia in foro
 pscia veritas attendit, p̄ no. Innoc. in c. ubi perique, de immu.
 ecclē. & Abb. hic, veritas potius, q̄ scandalum attendi dēt, quia vti
 lius scandalum nasci pmittit q̄ vt veritas relinquat. c. qui icanda
 lizauerit de reg. iur. ergo vī. q̄ lex iniusta rōne scādali dēt obse
 33 uari. Sed rñderi pōt, t̄ p̄ tex. in d. c. qui scandalizauerit, locum ha
 n beat in teste, vel milite, quia rōne officij debet veritatem sequi, n
 vt no. Abb. post Inn. in c. officij. de pce. & remis. factus in alijs, in q̄
 bus ista pco saluari pōt, vel intellē. fm dist. in d. c. 2. de test.
 ope. no. nun. & q̄ hī in glo. summa. l. 3. dist. Tercio circa gl. in c. 2.
 fraternitatis. l. 2. q̄. 2. qua. voluit, q̄ pena non debeat in foro
 conscientia, de qua late scribunt Mod. & ego in effectu illā effi
 caciter reprobaui, vt in priorib. scriptis patet, quibus addo, q̄ illa
 gl. non bene allegatur, fm And. Sic. in c. Raynal. col. 1. 13. de test.
 quia loquitur in ecclesia, quæ non debet petere penam, ad q̄ fa
 cit gl. no. in c. hoc ius. x. q. 2. quæ dicit, q̄ ecclesia non dēt plus iur.
 34 slo precio recipere. t̄ Vnde ex hoc non bene inferit, q̄ idem sit in
 laicis. Sed rñderi pōt, q̄ licet gl. circa medi. loquat̄ in ecclesia, t̄ i
 gl. gñaliter loquit̄ dum dicit, q̄ si quis p̄stet funum sacerdoti, nō
 dēt iniungi pnia p̄ pœna. hoc. n. dictum gñale et locū hēt in la
 icis, quod tenent cōfiteri, c. ois. de pē. & remis. Sed dato, q̄ gl. hic
 voluerit, non dēt vera. fm And. Sic. in c. Rayn. q̄ seuerius agit
 in foro conscia, q̄ in foro contē. ioso. vt patet in c. nouit. de iudi.
 35 t̄ vbi recutrimus ad forum conscie, qñ non possumus ius nrm
 consecui in foro contentioso, vt no. Bar. in tract. ad reprimen. in
 ver. videbitur. cum ergo in foro contentioso pœna debeat, c. cō
 stitutum. & c. tua. de pœ. a fortiori in foro conscientia debita vide
 tur fm eum. Sed rō ista parum valet, q̄ pcedit, qñ tractat de in
 teresse, nē vnus lucrēt cum iactura alterius: nam rōne peccati re
 currit ad ecclesiam, licet rō ista cesset in pœna, quia ille, qui pœnā
 petit, non prætendit interesse, sed velle lucrari. bene verum est,
 q̄ gl. p̄legata in d. c. fraternitatis. non vī vera p̄ rōnes, quas effi
 cacious induxi in prioribus scriptis, quas grā breuitatis non refe
 ro. Quarto, dum Abb. dicit, quod quandoque lex iniusta est
 ex autoritate constituentis, per l. fina. ff. de iurisdic. omnia in iu
 dic. adde, quod tali casu lex videtur nulla, ex quo facta est ab eo,
 qui non habet auctoritatem. Sed responderi potest quantum
 ad effectum, de quo agitur, vt non debeat obseruari, quia paria
 sunt, quod sit nulla, vel iniusta. Quinto adde no. esse dictum
 Innocent. in c. sicut dignum, de homi. t̄ quod quis ex leui, vel le
 36 uissima culpa non obligatur in foro conscientia, & illud di
 ctum Abb. hic sequitur, & idem Abb. in cap. dilectus, de arbi. in
 c. quoniam de proba. in c. i. de custo. Eucha. & in c. presbyteri,
 de ho. & hoc pro dicto singulari Rom. tradit in sing. 105. pridē
 fui

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Statutum. Vide Dec. in c. quæ in ecclesiis col. 4. ad fi. de consti. Io.
 Cro. in repe. l. si iussus. §. diu. de leg. l. col. 1. in prin.
 b Negatiue. Dec. in l. nec ex pratorio in fi. de reg. iur. Alex. conf. 120. in fi. lib. 6.
 Fran. Cur. in tract. de sequē. q̄. 12. in fi.
 c Scip. ium. Jac. Alma. in c. lēntē. ar. l. 8. q. 1.
 d Syl. Ald. Nec obli. Faciunt ea, quæ idem scribit in l. singulari, in 6. fol. in scrip
 tis meis. ff. si cert. per.
 e Absolvere. Adde q̄ Papa, qui cōfiteri debet peccata sua, committit facer
 doti absolutionē. ita Car. in cle. 1. §. 1. in ver. 8. quarto, de religiosis dōmib. l.
 & ponit Abb. in c. significasti. 5. col. in ver. rigor tamē de fo. com. inf. & sic
 vide Fel. in c. eane. l. 2. in ver. gl. in ver. terminand. inf. de of. dele.
 f Cathecumini. Scribendum erat cathecuminis. Idem vulgo putant de infarni
 tibus Christianorum non baptizatis, vt per Card. in cle. vnicia, de iudic. & 8.
 Bonifa. de Vital. in cle. 2. de pgn. Sed immo cum sint de populo Christiana
 non sint de ecclesia eia: sub sunt, eisque debetur baptismus, qui nō debet
 fuisse infidelium, vel iudæorum, nisi adulti fide p̄fiteatur sponte, vt poer
 Tho. Aqu. in c. 2. q. 3. re. de iud. p̄. in c. 4. sent. dist. 9. Tho. Aqu. in problema 2. 2.
 art. 7. Cald. conf. 3. art. de iud. p̄. c. si quis de iudic. quamvis Claua. post Seco
 tum, ver. baptismus. Vide & Math. Aff. dec. 1. Neap. §. aliter dicant.
 g Syl. Ald. Probationes. Vide Abb. in d. c. dilectus in glo. 1.
 h Syl. Ald. XL. dierum. Si quis hodie baptizatur ante quadagesimum diem, & ef
 fer p̄sumptio fraudis, ut per Dec. conf. 130. col. 2.
 i Syl. Ald. Contractū. Poterunt in cogi seruare iuramentū, nisi fit contra ius ci
 uile, Sozi. conf. 66. col. p̄. Pau. de Ca. in conf. 100. vī. §. col. 2. in anti.
 K Syl. Ald. Vfurarij. Vide Dec. in c. 1. col. 2. ver. tertio, quæ de proben.
 l Syl. Ald. Nōkris. Vide aliqua in proposito per eundem in l. 2. in 2. no. C. de in iu
 sti. & subdi.
 m Syl. Ald. Conscientie. De hoc vide late per Iac. in l. fina. in antep. col. C. vnde
 leg. vbi plura ponit circa hoc.
 n Syl. Ald. Sequi. Sequitur idem Dec. in l. 2. in 3. col. circa med. C. de eden. in a. c.
 quoniam contra in 4. not. de proba.
 o Syl. Ald. Conscientia. Hoc idem voluit Iac. Infi. de actio. 5. sed ista in 2. 9. col.

fui interrogatus. Sed aduertendum est, qd de illo dicto Inn. Abb. dubitauit in c. si egressus, per illum tex. de iniur. vbi lex canonica obligat in foro contentioso dantes danu ex culpa leui, vel leuissi-
a m. ergo vñ hoc est hñc locum in foro cōfciēcie, & idem Abb. in c. si in prin. p. illū tex. co. ti. de iniur. & idem An. Sic. in d. c. Ray. col. 14 Abb. in d. c. si egressus. conatur rñdere, & dicit qd emenda-
tio damni est pœna ex parte solutis, & pœna in foro cōfciē-
tia non dēt, fm gl. in d. c. fraternitatis. Sed ista rēpōsio nō placet
42 duplici rōne. Prima est, quia talis rō ē militaret in lata culpa, quā-
tē ex parte solutis est pœna, & tñ illa in foro cōfciēcie peti
pōtēt, fm Inn. Secunda, qd gl. in d. c. fraternitatis, dato qd sit ve-
ra, intell. de pœna propria ex pte vtriusq. & nō habet locū in pœ-
na solum ex parte solutis, ut no. Do. 1. c. commissi. §. si de cle. c.
in vñ. Mod. in d. c. si cut dignum, adit rñdent, & dñt qd iura, qd
obligant datem damnum ex culpa leui, vel leuissima, sunt funda-
ta in p̄sumptione, quā in foro cōfciēcie nō attenditur, t vt no.
37 Inn. in c. ga pleriq. de immu. ec. c. si, vt dixi hic, in 4. p̄clusionē.
col. 8. Et si dicatur, qd ista rō ē militat in lata culpa, rñdent Mod.
q. illa p̄sumptio est adeo potēs, & indubitata in lata culpa, qd ve-
ritati acquipollet, & ita singulariter liandū est dictum Inn. in d. c.
ga plerique. Sed ista dicta ē non placent, qd iura qd obligāt p cul-
43 pa leui, vel leuissima, non vñt fundari in p̄sumptione, sed potius i
veritate, qd loquunt de damno dato, l. & 2. C. ad l. Aql. & f. i. q. i. to-
tum, & sic p̄supponunt, qd in veritate sit danum culpa eius, qd cō-
uenitur. Præterea, si essent fundata in p̄sumptione, iura p̄allegata
non haberēt locum, qd veritas ēēt in p̄sum, id ē esset danū in lata
44 culpa, qd in foro cōfciēcie nō tenent, ex quo veritas esset in p̄sum, &
sic nō eadē rō militaret in lata culpa, qd esset in leui, vel leuissima.
Et rō potremo dici pōt, qd in foro aīe illa iura, quā obligant pro
culpa leui, vel leuissima, non attendunt, qd deficit voluntas, qd in
45 foro cōfciēcie consideratur, vt l. i. xv. q. i. in c. j. in prin. & p. totū, & talis
voluntas vñ esse in lata culpa, cum sit dolus p̄sumptus, l. q. Ner-
ua. ff. de positi. Non obāt qd de iure canonico danum datum dāt
emendari: quia non fē quāt, qd id ē sit in foro cōfciēcie: quia non tñ
q. disponit iure canonico, locum habet in foro cōfciēcie, vt no.
Ant. de But. in c. inquisitioni, in 6. no. per illum tex. de sen. excō.
idem Abb. in c. eum cām, col. 4. de test. & de dicto Inn. in c. si cut
dignum, vid. dñm. qd, qd hñ in summa Angelica, in ver. culpa. in
b si, vbi illud dictum reprobāt. b In gl. in verbo actionibus. Abb. di-
cit, qd gl. ita expōnit. i. ciuilibus, metu p̄ij, quia fñciebat dicere,
in iudicio, quia comprehenditur tam ciuile, qd criminale, vt no.
in rub. de iud. Sed cōsiderabis, qd per expōsitionem quam glo. fa-
cit, tollitur ar. quia ex quo iudicium dñt ciuile, & crīale, verbum
actionibus, expōndit ciuilibus, superfluum fuit, quia satis erat
dicere, in iudicijs. Vñ pōt rñderi, qd qñ simpliciter dictum est, de
iud. apprehendi potuisset ciuile, & crīale, sed cum sp̄aliter dictum
sit de actionib. bñt expōnunt ciuilibus, quia proprie actio, ciuilis dñt,
vt no. in st. de act. in prin. & dixi in rub. in fin. de iud. Et verbum,
iudicijs, tali casu dñt criminalibus tñ intelligitur, non de ciuili-
bus, de quibus sp̄cialiter dictum fuit. Communis intellectus vñ,
q. verbum actionib. non accipitur pro actione, fm qd hñ In st. de
act. in prin. sed actib. extraiudicialibus, vt a bb. hic dicit post
alios, nam nō est nouum, qd terminus actio accipiat qd actū extra
iudiciali, ut no. per gl. in st. de act. in prin. cum sit ut alias dixi. Dic-
tū, tamen quod ista expōsitiō cōueniret, si tex. copulat loque-
retur, sed cum altematiue dicat in actionibus, vel iudicijs, vt pro
eodē expōsiuissē actiones, & iudicia, sicut qñ dñ Alex. siue Paris.
Replicat tñ pōt, qd illa altematiua in effectu resoluitur in copula-
tiua, & est sensus, qd nec in actionib. i. in actib. extraiudiciali-
bus, nec in iudicijs omnino dēt qd moueri suo sensu, sed au-
thoritate canonum. t In gl. si dicendum, vt dixi & adde dum in
gl. dñt quod debet iudicare iuxta fm leges, & iura, idē est in cō-
d. fuetudine, d In st. de offi. iud. ad idē tex. in Liubemus. vbi Bal. &
Sa. C. de iud. cum sit ut tradunt ibi Alex. & Mod. Et adde notabi-
dictum Bal. in st. de pa. Constan. in ver. finit quoque, in si. vbi in-
quit per illum tex. t qd si fuit commissā cām fm leges, & consuetu-
dines, potius debet determinari fm consuetudines, qm fm leges.
Et ex ista gl. Abb. infert ad q. i. de compomisso, in quo dictum
e fuit qd arbitrer debeat iudicare sensu suo, e de quo dicendum est,
vt late dixi supra in p̄cedenti lect. col. x. ver. in si. glo. Et adde
qd Abb. inciderit dicit, qd vbi verbum placuit, importat arbi-
trium boni viri, f per tex. in l. Thays. §. forore. ff. de fideicom. li-
b. vbi libertas data seruo, si heredi placuerit, intelligitur arbitrio
boni viri, & ita per illum tex. tenet Bar. in l. si se. de leg. i. in l. Cre-
ditor. §. Lucius, mandati. & in trac. ad reprimen. in ver. videbitur.
& idē sequitur Ang. in confi. i. i. in facto p̄sumponitur. & Roma. confi. 3. si volumus dicere in prin. & licet ista sit com-
munis opi. non tñ vñt probari. Et in cōtrarium facit, qd dñ 22.
q. 2. in c. i. nō esse mētendum cā placēdum hominib. & facit tex. i.
§. sed, & q. principi placuit, In st. de iure natura. Adde, qd in prin-
g cipe in his, quæ sunt iuris positiui, est pro rōne voluntas, & iuxta
gl. in l. legati. ff. de poe. & nō in c. q. in ecclesiis iuri, q. co. Nō ob-
41 tex. in d. Thays. qd appa. b̄t parat de volūtate testatoris, q. prius

significauerat mentē suā fororū, vt ille seruus redditus rōib. effice
ret liber, vt expresse tex. ibi dicit. Et ideo nimirum, si per illa ver-
ba, si hīdi placuerit, non vñ recessum a uoluntate testōris, de qua
constabat. Præterea et dici pōt, q̄ ibi agat de fauore libertatis, &
q̄a hoc idē est in verbo, liberit, q̄ liberā uoluntatē significat, l. fi-
deicōmissoria libertas la. 2. de fideic. liber. no. Bar. in l. alia. ff. de ali.
& c. h. leg. ego pariter idē dicēdū est de verbo, placuerit, q̄a rō di-
uersitatis nulla iussisse vt. Et dū Abb. in l. dīam facit iter opi-
nionem, & uoluntatē, uideatis no. Arch. j. dist. in c. humanū. col.
2. vbi dicit, q̄ uoluntas accipit in bonam partem, & cupiditas in
malam, & seq̄ Dom. in gl. in verbo uult. Ant. de Bu. in p̄mio, in
prin. col. j. in ver. dīa est. Postremo Abb. instat q̄io iudex se ha-
bere de beat in iudiciō in casu nouo, vel q̄n sunt op̄i. et de quo tñ
late dixi in priorib. scriptis, col. pen. Et adde primo, quod dum in
fi. Abb. dicit, qd̄ caueat iudex a poena, c. cū aterni. de re iu. in 6. qd̄
non iudicat p̄ conscientiam, a addatis, & p̄ iustitiam, ita loquitur
tex. in d. c. cum eterni. & ita debet suppleri dictum Abb. quia di-
ctum Doctōrum intelligitur & in tex. quem alle. non solum. §.
si liberationis. ff. de lib. l. c. Et quod vtrūq; copulatiue regrat, vt
net Abb. in ca. j. col. 3. de off. or. immo plura alia requirit, vt no.
Bal. in l. si. ver. item no. C. de p̄. iudi. qui male in. † Secūdo adde,
dum Abb. dicit, qd̄ ubi non reperitur communis opinio, bonū
est hīc iudicem propitium, & idem no. Bal. in c. j. §. iudices. de pa-
ce iura. fir. Et hoc in simili de iudice no. Card. i. c. p̄ tuas. & mod.
ibi, de test. q̄ dñr, bonum est habere iudicem propitium in exa-
minatione testū † Et in casu nro, qñ nō reperitur cōmunis opi-
iudex non tenet in syndicato, si ille cā partem, q̄ uelit, sequat, vt
Abb. hic dicit, & fuit dictum Ang. in c. cum prolatis. ff. de re iu.
& Abb. refert, & sequitur in c. j. col. 4. de re iu. & Bart. in l. si. C. de
p̄. iu. q̄ male in. cum si. vt Ale. i. d. l. cum platis. de re iu. † Tertio,
& vltimo adde, qd̄ iudex pōt leges trāscendere, i. vt est dictū Inn.
hic, qui allegatur, & no. Bal. in l. si quis filio. §. hī autem. in. si ff. de
iur. iur. nup. rest. & in l. si feucior. C. ex quibus cau. infai. irog. facit
tex. in l. si hominē. & quod ibi Bar. ff. man. c. si similib. ut late tra-
dunt Mod. hic, in 2. fal. post And. Sicu. in charta pen. hic, & idem
And. Sicu. in repet. rub. C. q̄ admittit. col. 29. Et ista cōclusio simi-
latur primo nō habere locū qñ superior consuli pōt, quia tunc
recurritur primo ad eum, & vt no. Ro. in l. si viro. §. de viro. in 46.
fal. ff. sol. mat. per tex. in l. diuus. la. ultima. ff. de fal. lib. i. Imperator
restituat, & Modernio. hic sequuntur. Sed ille tex. parum facit,
quia secundum gl. ibi dicit, & in effectu tex. ibi loq̄ in eo, q̄ hīc
iur.

ADDITIONES.

a Ergo, Et bene, idem contra Inno. glo. in cap. consulti. i. q. 5. Ad. de trafr. quodlib. 5. Claufr. ver. quampis, in fi. Pe. Rebutin cap. postulat. num. 5. i. de cle. ex. comm. in quibus Inno. sequatur Cypo. in trafr. de finula. con. 1. & Lud. Rom. in fing. 1. os. pridie. & idem Dec. infra de probatio. c. quoniam contra falsam. nu. 3. i.

b Syl. Al. d. Reprobatur. Crederem ego contrarium teneri posse ex eo, quia in ea culpa inest ex negligentia etiam praesumptus quidam animus nocendi minor, tamen ex leuiori praesumptione, quod inde cognoscimus, quia in quibus nulla est voluntas, aut animus, non tenentur aliquo modo. sed & fi. iniuriarum. ff. ad l. Aq. i.

c S. Al. Copulatium. Probat. responsio in l. cum quidam. C. de uerb. sign. in c. calice. de conse. dist. 2.

d Syl. Al. d. Confutudine. Vide Dec. in rub. de resc. in prin. col. 1.

e Senfuso. De ista q. & de alijs similibus, puta quando dictum est, committimus uoluntari tue, arbitrio tuo, fm conscientiam tuam, & si dicitur procedas de iure, de facto, uel leuato, secundum mentem tuam, & ceteris similibus, uide per Fely. hic, & de his questionibus, uide plene per Isr. remissive tñ loquentem in s. in bono fidei. col. 3. In d. de actioni. & de uerbo, prae dicitur tue. & Decipit Abb. in c. ne imitatis.

f Syl. Al. Boni iuri. Adde Dec. in l. pascenda. 2. no. in prin. C. de pactis. Bar. in l. j. in 11. col. C. de sacrosan. Eccl. Gozad. in repe. l. qui te patris in 11. col. Cunde libe.

Syl. Al. Idem Pan. in cuern. no. ult. de fo. compe. Isr. ff. si. ff. de leg. j. Alb. Bru. tract. de forma, & solenci. arti. quando censetur forma renutia, in fi. Non obstat iura, quae Dec. in contrarium citat, quia ibi secundum materiam subiectam hoc uerbum intelligitur.

g Syl. Al. Voluntas. Adde Dec. in rub. de prob. col. 2. & sciunt dicta per eum in rub. C. de edo. col. fi. & uide in e. in ecclesiastiarum in 13. col. ubi late, & in c. si pro debilitate. pen. col. de off. dele.

h Contra conscientiam. Quando index teneatur indicare fm conscientiam suam & non fm allegata, & probata coram eo. uide late per Fely. in cap. pastoralis. s. q. uero. col. 2. ner. g. lin. uer. teneatur. ubi facit regulam, q. index fm conscientiam indicare non det, sed fm acta, & proba. ad eum limitat eam sepiem modis, ubi per eum. & uide d. la. in s. i. minus in 5. co. in uer. in ea. glo. ibi. nisi. In fi. de actio. & plura pulchra, & aurea dicta de conscientia posuit Isr. in s. de i. ff. in 2. col. In fi. de o. d.

i Syl. Al. Transcendere. Declaro, dummo hoc faciant ex causa publicam utilitatem consequente, Sal. in aub. hodie. C. uide Isr. in l. si quis filio. s. si ar. ff. de iniuri. tñ. in c. obertus. quali. o. fenale. pen. in l. obli. tuare. in x. q. ff. de offi. procon. & leg. in c. 2. de re. iud. de hac tamen q. uide late Hyppo. in l. vnus facinorosus. C. cognitum. pen. col. ff. de qua. l. Bulg. in rub. C. qui admittit. 2. col. in prin. And. S. in c. iñd. in fi. de offi. dele.

Adde Dec. in rub. de proba. in c. sic. & de appel. c. cum sit. Ro. col. 4. c. consulti. j. & in l. pacta. nouissima.

k Syl. Al. Ad eum. Vide Isr. in s. ex maleficio. col. 3. In fi. de actio.

Philip. Dec. super Decretalib. B 2

in iurisdictionem limitatam, & casus, de quo ibi agit, iurisdictionem eius excedebat, vt et dicit And. Sic. hic, vnde pro dicto Rom. est melior tex. in l. i. in fi. de pœ. Scd. o limitatur nō habere locum in minoribus magistratibus, s̄m Bald. in auth. hodie. C. de iud. in fi. Sed tñ aduertendum est, qd Bal. loquit̄ in minoribus magistratibus, qui iurant seruare statuta. vñ et idem esset in maioribus, qui præstarent iur̄m præcisē de seruando statuta, q̄ et tenet Bal. in l. qd ergo. §. pœna grauior col. 3. ver. iuxta hoc quero. ff. de his, q. nō infia. vbi inquit, q̄ ptas, q̄ iuravit seruare statuta, non pōt recedere à statuto, licet durum sit, vt dixi in rub. C. qui admit.

A D D I T I O.

2 Syl. Al. Statuta. Vide aliquid per Ray. de Forl. in repe. l. oēs populi in fi. verb. de iusti. & in q. habetur in lect. Alb. de Rom. & vide Iaf. in l. i. col. 2. C. de precib. impe. off. ubi aliter limitat, vide tamē Bal. sibi cōtrariū, vi fere se per in l. clari. C. de fideic. & ita ē tenet Saly. l. i. & si f. uenior. col. pe. in 4. q. C. de inf. vbi nō cōstitutū hanc dñam inter l. & statuta, & opi. hac verior vñ q̄ia iuramentum intelligitur nulla causa extrinseca superueniente.

S V M M A R I V M.

- 1 *Rei appellatio venit per personam.*
- 2 *Legis natura est recipere futura.*
- 3 *Statutum, quod bannitis solvendo x. liberetur, de quibus bannitis intelligitur.*
- 4 *Delinquendi occasio dari dicitur, quando pena minuitur.*
- 5 *Statutum imponens penam pecuniariam pro homicidio, non valet.*
- 6 *Puniri non debet quis sine culpa, & causa, licet aliquando sine culpa.*
- 7 *Occasio quando dicatur.*
- 8 *Statutum, quod vnus pro alio puniatur, an valet.*
- 9 *Statutum, quod filij mercatorum teneantur ad debita patris, licet non sint heredes valet.*
- 10 *Caute ad evitandum dictum statutum, ibi, nu. 10.*
- 11 *Et odiosum est, ibi, nu. 11.*
- 12 *Statutum, quod vnus pro alio obligetur, intelligitur in pena pecuniaria, non in corporali.*
- 13 *Coniunctio, ut quis ad penam pro alio teneatur, an valeat.*
- 14 *Nullitas actus, an dicatur damnum, aut pena.*
- 15 *Prohibita naturaliter sunt inuvalida.*
- 16 *Pena dicitur si cui interdicitur facultas negotiandi.*
- 17 *Statutum inhabilitans aliquem, dicitur penale.*
- 18 *Dispositio dicitur aliquando favorabilis, licet actus annullet.*
- 19 *Extensio prohibita in penalibus, an procedat hoc in annulatione actus.*
- 20 *Commendare, id est punire.*
- 21 *Statutum, quando afficiat ignorantem.*
- 22 *Ignorantia absque culpa excusat ab omni pena.*
- 23 *Ignorans qui est in lata culpa, quando puniatur, ac si tunc in dolo.*
- 24 *Ignorans, quod communiter scitur ab omnibus, non excusatur.*
- 25 *Culpa lata quibus casibus dolo non equiparetur.*
- 26 *Dolus si expresse requiratur, lata culpa non sufficit.*
- 27 *Præsumitur quis talis, qualis eius habitus indicat.*
- 28 *Culpa lata non equiparatur dolo, quando dolus tacite requiritur.*
- 29 *Statutum, quod percussus aliquem puniatur in 100. dolum non exigit.*
- 30 *Pena decapitationis dolum exigit.*
- 31 *Statutum de furto ex falsitate exigit dolum.*
- 32 *Statutum imponens penam mortis pro homicidio, intelligitur dummodo dolo, & proposito fiat.*
- 33 *Statutum puniendi homicidium qualitercunque commissum, qualiter intelligitur.*
- 34 *Ignorans qui fuit in leui, vel leuissima culpa, non puniatur criminaliter.*
- 35 *Statutum adiens penam in facto damnato de iure communi, licet ignorantes.*
- 36 *Delicti locus attenditur in delictis.*
- 37 *Constitutio à quo tempore liget.*
- 38 *Dispositio simpliciter facta non intelligitur respectu penae, quae odiosa est.*
- 39 *Constitutio inferioris à principe statim ligat à die scientie, & respectu ignorantium tempus arbitrarium est.*
- 40 *Publicatio constitutionis requiritur ad hoc, ut liget.*
- 41 *Constitutio principis ligat post duos menses, & etiam ante si habita sit notitia.*
- 42 *Constitutio privilegii valet statim ligat.*
- 43 *Privilegium ligat à die scientie quo ad eum, in cuius favorem emanavit.*
- 44 *Privilegium concessum per viam legis differt a concessio per viam rescripti.*
- 45 *Ignorantia qualiter probetur.*
- 46 *Probatio per iuramentum non admittitur, nisi in subsidium.*
- 47 *Nec admittitur stante presumptione scientie, ibi, nu. 47.*
- 48 *Nec ubi aliquid esset publice notum, ibi, nu. 48. Nisi agatur de leui preiudicio ibi, nu. 49.*
- 49 *Nec sufficit ubi agitur de preiudicio tertij, ibi, nu. 50.*
- 50 *Ignorantia probatur probando absentiam à loco.*
- 51 *Bannum ad hoc, ut liget necesse est, quod vadat per totam civitatem.*

Ognoscentes. In tex. ibi, rem qua culpa ca
ret. Res hic p psona accipit.
† Nam rei appellatio generalis est, l. i. ff. si cert. petat.
adeo, qd et psona includunt, l. omnia, §. fin. de leg. 2.
vbi tex. in l. Paulus. §. si. ff. de pig. hic tñ nō accipit gñat, sed pp su
biciat mām, solum ad psonas restringit, & vide qd nō. Bal. in l. j.
§. de statu ho cū si. & nō. And. Sic. hic, & cñ. 2.6. lib. 2. † No. qd nā
legis est, futura respicere, ad idē tex. in c. si. §. co. vbi videbimus. nā

p oēs Doc. iſta mā ibi reſeruat. Non omi to tñ illud, qđ Abb. di-
cit, v. 3, qđ hoc nō hēt locū, qđ lex pena remittit, ga tūc, ne occa-
ſio delinquēdi pñſct, p futuris caſib. non intell. tñ vñ ſtatutum, qđ
a bannitus ſoluendo x. liberct, de pñteritis, & nō de futuris intelli-
gi tñ, alleg. Bar. in l. cū lex. ff. de leg. vbi hoc dicit, & idē Bar. in l.
omnes populi. col. pe. ver. quid de rpe. ff. de iuſt. & in. Alb. in vlt.
parte ſtatutorū. q. 56. ſimilis. & Ang. in confi. 67. ex themate. iſe
cādo dubio. Sal. in l. 2. p. illum tex. C. de gene. aboli. cum ſi. vt tra-
duat Mod. in c. ſ. j. eo. Reperio tñ dñm Nel. de S. Gem. in ſuo tra-
cta. bāni in 3. parte 2. temp. in x. q. circa ſig. qđ dicit, hoc dñm pcede-
re, qđ delictū impunitum ex toto remanet: ſecus, ſm cū ſi pena
minuat. Et iō in terminis qñōis, put Abb. loqđ, qđ ſoluēdo decē l.
beret: dicit ipſe, qđ hoc nō vñ verū, quali velit, qđ licet pena miti-
get, qđ hoc tñ occaſio delinquēdi nō praſtet. Et hoc reſert, & ſe
quitur do. Io. Bap. de S. Seue. in repe. l. oēs populi. in 2. 3. char. col.
4 1. de iuſt. & in. ſed p hoc nō eſt recedendum a cōi opti. qđ et qñ
pena pñſcta minuit, occaſio delinquēdi pñſta dñ, licet in totū pe-
na non tollat, ad hoc allego tex. ſing. in l. operis. C. de pœ. t. Et ad
hoc facit, ga ſm cōem opi. non valet ſtatutum imponēs penam
b pecuniariā p homicidio, b ga dñt Doc. qđ occaſio delinquē-
di praſtat, vt nō. Hoff. & Abb. poſt alios, in c. ſ. j. de pñſe. Alb. in
2. parte ſtatu. q. 122. Itē qñco, qđ ſi vt tradit lo. de Ana. & Mod.
in rub. j. de ho. Et iō in pñſito, ſi bānitus forte p homicidio, vñ
pro alio graui crimine poſſet liberari ſoluendo x. dareſ occaſio
delinquēdi, vñ ad futuros caſus non porrigit, vt Bar. dicit, & be-
ne. Si tñ ſtatu. qđ pena remittit, delictum iam miſſum eſt.
ſet, licet non dñ fuiſſet bānitus, videret hęc locum ſtatutū, a ce-
ſſante rōne Bar. Cōtrarium tñ dñt Bal. & Pau. de Caſt. in d. l. cum
ſa ga ſtatutū loquēdo de bānitis, & iſte nō erat bannitus. Sed pōt re-
c. ſponderi, qđ lex, & ſtatutū ſp loq dñ l. Arriani. C. de her. & hoc
vñ ſentire Bar. in locis ſ. allegatis, & Ab. hic, dñ inquit ſtatutū ha-
bere locum in futuris bānitis, ceſſante illa rōne, qđ occaſio delin-
quēdi remoueat. In gl. i. conſuſio glo eſt, tñ fine culpa, & cā,
non eſt qđ puniēdus, ſed abſque culpa ex ſola cā, bene qđ puniri
pōt, & idem gl. in c. cantiga, de priuile. facit tex. in c. qm fr̄e quen-
ter. ſ. i. vero aliter. in ſi. bi, fine culpa, ſed nō ſine cā, vt l. nō con-
teſt. Et dñ Abb. hoc eſſe intelligendum de cā legitima, alias ſm
cum eſſet occaſio, nō cā, vt nō. in c. ſolita. in prin. de ma. & obe.
& Mod. ſequunt. Sed iſta dñia, quā Abb. facit in pñſito non vñ
bene applicari, ga talis dñia vñ pcedere, qđ cā hēret in ſe culpam,
tūc nā ab occaſione diſtinguit. Sed quantum ad glo. hic, qđ tenet, qđ
ex cā abſq; culpa qđ puniāt, iū pariter ex occaſione, ſicut ex cā po-
terit puniri. Et parer hoc ē exēplo, qđ ipſe Abb. ponit, dices quod
p viluitatem publicam qđ iure ſuo priuari pōt, l. iſe vñ verberatū,
ſi de rei ven. nam tali caſu, cū ſine culpa ſua puniāt, nō magis ex
cā qđ occaſione rei ſuā puniūt. In alia mā, vbi cā reſpū culpa conſi-
deratur, tñ dicendum eſſet, tñ occaſio dñ dicat, qñ cā non eſt or-
dinata ad eſſectū, de quo agitur, & accidentaliter, & a caſu illud
contingit. Ad hoc facit tex. in l. ſi. ſ. ſed cum in ſcda C. de fur. in
l. reſpectum. ſ. i. ff. de diſtra. pig. in l. gñaliter. ſ. ſi quis alienū. ver.
plane. ff. de fideic. libe. Et iō aliud eſt, qđ aliquid ex aliquo acquira-
tur, vel eius occaſione, ut nō. Bar. in l. fori. C. de aduo. diuer. iudi.
3 facit, qđ nō. gl. in d. c. decreto. de homi. t. Et ex his, qđ gl. hic dicit,
f inferi ad qñem. An valeat ſtatutum, qđ vnus pro alio teneatur,
g & puniatur. & cōmunitē teneatur, qđ ſic, vt teneat Bar. in iure
h prouiſum. C. de fabri. lib. 1. r. in l. ſancimus. vbi Bal. per illum tex.
i C. de pē. cum concor. vt per Mod. hic, & in princ. Decreti. colū.
pe. & Alex. qui alios reſert, in l. ſape. de re iudic. colū. 4. & in l.
lex Cornelia. colū. 2. de vulg. & pup. & nō. Moder. in l. de qui-
bus. ff. de legi. in ſ. actiones. Inſti. de actio. t. Et inter alia plura,
que

A D D I T I O N E S.

- a Syl. Ald. Bar. Et o. dec. Bart. refert, & simpliciter seq. Iaf. in l. si vnus. §. illud. ff. de pac. in lat. pte. la. l. in 2. col. ff. de iureiur. Dec. in 2. lect. in 2. no. late Iaf. in l. 1. in 2. lat. & de. cod. ex lege. vi. vide pro limitatio.
- b Syl. Al. Homicidio. Vide Ro. in sing. l. no. iud. ex Aug. in lib. malch. in ver. & ex interuallo, d. l. Titius. in 2. col. si. Decia. l. in prin. ff. quod quique iur.
- c Respondet. Sed dicitur inspicendum esse mentem, & causam finalem statuti, si enim factum ex causa pacis, vel ad fedandas discordias, & tollendum metum confiscationum, tunc locum habet statutum, etiam in nondum bannito, vel accusato, si vero statutum est ob aliam ad hanc extensionem impertinentem causam, vel absque ratione, tunc non extendit, & procedit opin. Bal. & Pauli.
- d Occasio. Decia. l. certi conditio. in prin. ff. si cer. pet.
- e Syl. Al. Contingit. Et quz dicatur causa, & quz occasio, vide Deci. in rub. C. qui admi. in 4. col. l. certi conditio. in prin. ff. si cer. pet. & quz dicatur occasio, bene declarat Bal. in conf. i. 19. col. si. lib. 2.
- f An valeat statutum. Statutum, q. vnus pro alio ampliat, an valeat, vide per Fel. hic, ver. & hac faciunt ad questionem ampliatibem.
- g Syl. Ald. Et puniatur. Vide Deci. in fin. 2. lect. in 3. col. & eundem omnino in conf. 58. col. 2. circa medium.
- h Quod sic. Bal. in rub. C. ne fil. pro pat. Alex. i. conf. 42. nu. 14. lib. 1. Car. Ruin. in conf. 8. lib. 5.
- i Mod. Dec. in hoc tit. per Mod. intelligit Fel. in iure canonico, & lafonem in iure civili.

C. Cognoscentes. Prima lec. de const.

¶ hic referuntur, no. est decisio Bal. in l. dotis. C. de in. dot. vbi in
quit valere statutum, qd filij mercatoru teneatur ad debita prisil
lo mortuo, licet nō sint hīrdes. nā tale statutū valet, licet durū sit, &
requiritur Pe. de Anc. in c. 1. s. eo. in repe. car. 17. col. 3. & idē vo-
luit Imo. in c. p. de p̄ue. circa fi. & sequit Ale. in p̄. xlij. super p̄a-
misso. col. 8. lib. j. Bal. tñ in l. dotis. ¶ tradit cautela, vt statutū non
habeat locum, vcz, qd filij ex hīrēdit. Mod. in l. si filius, q. par. in 3. no.
dñt qd talis cautela hodie non v̄t pcedere, qd causa legitima re-
quiritur, p̄st nō valet. §. aliqd quoq; capitulum. in Auth. vt cū d. a
cog. Sed p̄st rīderi, qd illud pcedat in ex hīrēdatione iniuriōsa, put
loquitur rex. in d. §. aliqd quoq; secus v̄t in ex hīrēdatione fauora-
bili, qualis ista eēt, ar. rex. no. in l. multi. ff. de li. & posthū. & no.
Arc. in l. si necessarij. col. pe. ff. de acq. hē. ¶ tverba tamen talis sta-
tuti debent diligenter p̄scrutari, qd odioſum est, & stricte interpre-
tari debet, vt no. Ang. in p̄. lxi. q̄ntur. & idem Pe. de Anc. in p̄. xc.
pro specifica, & clariōr. & in p̄. 271. in primo dubio. & in varijs
casib. l̄ape. consulti. 4 Flo. vbi tale statutum uiget. ¶ Et p̄dicta
conclusio, qd statutum vnum p̄ alio obligare possit, pcedit, & lo-
cū hīrēti poena pecuniaria, secus eēt in poena corporali, vt no. Bal.
in rub. C. res inter alios ac. col. i. verum tō. & in l. C. ne fi. p̄ pa.
cōcor. vt tradit Ale. in d. l̄ape. & Mod. hic. & Ro. in consi. v.
plura sunt. & ad hoc p̄cipue allegatur. rex. cū gl. 2. q. v. in c. cū hō,
ver. supplicium. ¶ Et licet nō valeat statutum, valeret cōsuetudo,
f̄ vt qd ad poenam corporalem p̄ alio obligari possit, vt f̄ sentē
re gl. in d. c. cum hō. quā ad hoc p̄ singulari allegauit Ro. in su. no.
13. i. tu. scis. & Bar. Verō. in consi. l. Lucius. col. antepet. Sed qd il-
lam gl. arguit Mod. hic. qd aut talis cōsuetudo est irrationabilis,
& non dē valere. ca. fi. j. de consue. aut eēt rōnabilis, & pariformi-
ter dēret valere statutū, cuius qd v̄t cōiter Doc. dñt. Sed aduer-
tendū est, qd gl. in d. c. hō. non facit dīam inter statutū, & con-
suetudinem. nā primo loquitur in spēdo iure cōi, & in princi-
pio dñt qd nullo iure reperitur, qd fideiusso. p̄ alio ad mortē obli-
gari possit. Et ad tex. ibi qd hoc p̄bare, gl. in fi. in dñt. qd habuit
resp̄m ad cōsuetudinē loci, nō qd istud eēt de iure cōi, & ita gl.
vult valere consuetudinē, qd fideiusso. ad poenam corporalem
astringatur, & tali casu eēt valeret statutū, & gl. ibi hoc negat. Nec
ob. qd Doc. cōiter tenēt statutū non valere, qd non loquitur in fi-
deiusso. sed qd abq; facto suo immediate a statuto eēt obliga-
tus, nec sit v̄t in fideiusso. re, qui propria voluntate eēt obligatus.
Nec ob. si dicatur, qd non dēret valere eēt consuetudo cū non sit
dñs mēbroru suoru, p̄t ēr illā gl. arguit Mod. in prin. decreti.
¶ Itē qd rīdetur, qd cū uoluit eius ad mortē cōsuetudinis con-
currat, merito eēt corporaliter astringi pōt. ¶ In gl. in verbo disp̄-
dij. gl. xponit, id eēt dānis, siue retractationibus, & cū in tali ex-
positione ponantur, vt diuersā dānum, & retractatio, actus col̄r.
¶ Itē Abb. ¶ qd nullitas actus nō sit dānum, & p̄ qñs non sit poena
Sed ista illatio nō v̄t bene inferri ex mō loquēdi, quo utit gl. qd
dñs inquit dānis, siue retractationibus, potius v̄t sentē p̄iū. qd
qd pro eodē ponant. Sicut cū dñr, Ale. siue Paris, ut p̄ gl. in l. ad p̄-
i. legēda. C. de in. līt. d. tut. An aut in se verum fit, qd annullatio i
K actus nō dicatur poena. K dominus Abb. late inſiſtit, & finaliter

naturaliter, id est proprie dicitur, quod tollitur^{ius} quaestura. Et ideo
 per nullitatem actus proprie non dicitur poena^{ha}, cum agatur de
 iure querendo, prout voluit lo. And. in c. si. de ele. in 6. & Doc.
 ibi in glo. 2. idem lo. An. in regula, odia, circa fine de reg. iur. in 6. in
 mercu. & sequitur Bal. in l. nemo martyres. in fi. C. de sac. san. ec.
 cle. Sed ista conclusio etiam non videtur uera, quia immo poena
 dicitur, licet ius quaestum non tollatur. l. fenatus. ff. de contrah.
 emp. c. si religiosus. de elec. in 6. l. turpia. de lega. 2. Pro resolutio
 ne considero tres casus. Primus est, quando annullatur in odium
 personae. Secundus, quando in fauorem. Tertius, quando propter
 formam, vel sollemnitate introductam propter utilitatem pub-
 licam. † Primo casu conclusio Bal. videtur uera, pro qua allego
 tex. in l. mortis. §. sunt autem. ff. de poe. ubi poena dicitur, si aliquid
 interdicitur facultas negociandi, vel conducendi ea, quae publi-
 ce locantur, vt in l. si quis forte. §. si iunda laut damnum. in prin.
 ff. de poen. & in l. testamento Centurio, in fi. §. de ma. testa. fa. cit
 tex. in l. hi qui. C. de apostha. & est tex. in c. super literis. §. tri. 1. ibi in
 poenam suae peruersitatis nullum ex illis literis commodum co-
 sequantur. in c. si religiosus. de elec. in 6. Ad idem est tex. in l. si is,
 qui haeres ff. de vulg. & ibi Pau. de Ca. † quod statutum faciens
 contra inabilem, dicitur esse poenale. nam cum talis prohibitio
 absolute facta sit in odium personae, fortior dicitur, quam si phi-
 beatur aliquid fieri sine certa sollemnitate, quia fortior est prohibi-
 tio praecisa, quam modificata, vt no. Bal. in l. j. in prin. ff. ne quis eum.
 Secundo casu res clara videtur, quod non sit poena, quia si in fauorem
 minoris, vel mulieris alienatio prohibita sit, respectu ipsorum
 non dicitur poena, cum illud in fauorem statutum sit, & nullum
 sit delictum. ergo non est poena. l. sancimus. C. de poen. & per gl.
 in d. l. si. vbi Bal. C. de bo. libe. Et licet hoc tendat in praediciu-
 m aliorum contrahentium cum minore, vel muliere, venit in con-
 sequentiam, † & dispo dicitur fauorabilis, quamuis actus annul-
 letur, vt no. Ale. per illum tex. in l. 2. ff. de libe. & postu. In re-
 ctio casu videtur idem, quod si actus annullatur per regulas iuris co-
 munes, non videtur poena & ideo iura, quae annullant testamen-
 ta, vel sententias non seruata sollemnitate requisita de iure com-
 muni, non sunt poenalia, & tali casu videtur habere locum dictu
 Bal. in d. l. non dubium. A. de leg. quod Ab. hic refert. Nec obst.
 huic conclusioni ibi, quod in d. l. fin. A. de posthum. her. infir. quia non
 absolute dicitur ibi, quod sit poena: sed de non poenam praeteritionis
 patiantur, & sic est poena praeteritionis, & non poena simpliciter,
 & per consequens largo modo, & improprie poena dicitur, ut
 not. in l. i. ff. de dona. Si uero contra rasi iuris communis actus
 specialiter annullatur, videtur poena d. l. fenatus. Ex quo. n. tollit
 quod de iure communi commetebat, satis dicitur poena, per supra-
 dicta in primo casu, & videtur, poenaintinseca, ut no. l. mo. in d. c. fi.
 de relig. Et non videtur ita odiosa sicut extrinseca, quae in afflic-
 tione corporalis, vel in solutione pecuniae consistit, vt no. uoluit
 gl. in cle. 2. de here. di. ingi. in ver. ex nunc, in fi. q. illa consuetudo
 praeterita extenditur quo ad nullitatem actus. sed non respectu poenae,
 quae extrinseca uenit, & illa gl. coiter approbat. Ex quo inferri videtur
 iu-

ADDITIONES.

- a Syl. Al. Durū fit. S. q. Iaf. in l. de quib. in xv. col. ff. de leg. & in §. actiones, col. pr. Infr. de act. Dec. in l. posthumum. in 2. lec. in 4. not. C. de contrab. b Syl. Al. Requiritur. Accedit, quod exheredatio illa facta in fraude opitulati non debet, cogita. c Syl. Al. Iusta est. Item d. Iaf. in l. multi. in ff. de li. & posthu. vbi oīno ui. l. de Confulū. Conf. 3. §. 9. & conf. 3. §. 5. d H. Gigas. Ale. Adde q. Bal. in d. rub. C. res inter alia. ad. uoluit. q. statutu irrogans infamia alteri. p. delicto alterius, vel panam corporale, non valeat. f. Ale. in d. l. sape ver. ex qua rōne. circa infamia tenuit contra Bal. cuius opinio nē sequitur circa pānam corporalem, & contra Bal. et in infamia, te nēt idem Dec. in fin. 2. lec. huius ca. nollit. in 2. col. ver. in gl. i. f Consecuto. Bal. de pace Constatia. l. de Ana. in c. ficut. de iud. Capol. cau farum crimina. conf. 46. sed non valet ut i. procedat de iure, quidquid fit vbi procedat de facto, ut per duces Bal. & quodam principes. g H. Gigas. Spottel. Dicās salua reuerentia tanti viri, qd. op. Fely. prior v. nam Doctōres concludunt hic. rō ualere statutu, & alter p. delicto alterius corporaliter puniat. Nec obſt. dicere, qd. hic accedit consensu fideiussoris, q. p. factio adfuit, quia talis consensu nullus ē mōmēti, qd. nemo fit dñs mebrōrum suū, liber hō. ff. ad l. Aquil. Nec dici pōt, qd. auctoritas cōsuetu dinis det robur cōsensu fideiussoris, quia cōfirmas iuralidit, vñ de nouo fa cere, l. j. & ibi gl. & Bal. C. de codicil. sed statutu hoc nō posset ex se inducere, vt. l. ergo &c. & p. perea dico qd. in quātū Gl. i. d. cū homo. c. 2. §. q. s. te nēt ualere cōsuetudine, qd. fideiussor obligari possit ad pāna corporale, quod minus bene loquitur, & ad tex. in d. cū homo. dicās, quod ibi fideiussor fuit de facto punitus, vt eadem glo. f. entit. h In glo. Vide hic per Fely. in ver. in gl. d. pendis. i Annulatio. Ale. conf. 36. num. 13. lib. 4. & conf. 90. in fi. lib. 7. k Syl. Al. dicatur pāna. De hoc articulo uide per Iaf. in l. non dubium in 3. not. C. de legi. & uide eundem Dec. in 2. lec. col. 3. ante f. Arc. in l. his potest. colum. 4. ff. de acq. her. Iaf. in l. turpia in 1. not. ff. de leg. 1. Domi. in ca. fi. col. 4. de electio. & omnino Ale. in d. l. turpia in 1. not. Cor. conf. 2. §. 7. lib. 4.
- 1 Syl. Al. Et licet hoc. Vide quā dicit idem Dec. in c. intelleximas. in 2. col. in fi. de iudicijs.

iura, q̄ phibent extensionem fieri in penalis, non vñ in annul-
latione actus pcedere, i qua nō tollit ius quesitum Et isto reipe-
ctu verificat, & pcedit op. lo. And. in d. c. h. de ele. in 6 in d. regu-
la, odia. in fi. & Bal. in d. l. nemo martyres in fi. Et istud intelligo,
qñ actus annullat nō seruata solennitate, quo casu phibitio mo-
dificata est. Secus si phibitio esset pñcia, & facta absolute in odiu
pñone, put dictum est in primo casu, q̄ tunc extensio vñ phibi-
ta, sicut in alijs iuribus penalis, quā extendi prohibent, p ea, q̄
s. in primo casu dicta sunt. In glo. p̄mendet gl. exponit, id est pu-
niat, & Doc. sequuntur, & istum tex. cum gl. ad hoc allegant Al-
be. in Dictionario, in ver. p̄mendamus, q̄ p̄ commendare idem
est, q̄ punire. Sed ista expositio mihi nō placet, q̄ verbum, com-
mendare, de se nō importat punire, nec in aliquo loco hoc scriptu
reperit, facit tex. in l. p̄mendare, de verb. sig. in l. Lucius, ff. de po. in
l. si vero non remunerandi, §. cum qdam, ff. man. cum si, vt per
Alb. in loco pal. Vnde hic, verbu, p̄mendet, dēt p̄migi cū ver. dispē-
dijs. Et est sensus, p̄mendet dispēdijs, id est, patitur damnum, vel
damno verificat, & est ornatus modus loquēdi. In glo. si, primo
21 Abb. instat, qñ statutu afficiat ignorātes. Ex dictis eius prima cō-
clusio est, q̄ si ignorātia sit abiq; culpa, excusāt, & euitat oēm pe-
nam, facit tex. in c. 2. eo. ti. in 6. bo. tex. in l. Metrodori, ff. de poe. &
gl. no. in l. ff. de recepta. in ver. latrones. ad idem facit tex. i. c. apo-
stolica, de cle. excō. mi. in c. si vero, de sen. excō. in c. si vir, de cog.
spi. Et p̄babiliter ignorātia ē excusat, ne q̄s lucro priuē. l. si, ff. de
le. no. Bar. in l. auunculo. col. si, ff. de p̄d. sine cā. Et fm istā p̄clo-
nē, q̄ ex p̄babili ignorātia q̄s excusāt, in no. casu Abb. p̄lulit in
22 c. 1. in l. lib. Rom. in p̄. 474. lo. de Ana. in p̄. 7. Sig. p̄. 1. 2. i
tertio dubio. Bar. in p̄. 46. col. pe. lib. x. & Fed. de Sen. in cō. 1. i.
clericus p̄cussit, & q̄ tradit Nellus in 3. parte secūdi tēp. q̄ s. i. in
tract. bānitorū. §. Scdā p̄clo, q̄ si ignorās sit in lata culpa, p̄misi, si-
cut si cēt in dolo in casib. in qbus lata culpa dolo agparat, prout
est r̄t. l. q̄ Nerua, ff. de po. l. mulier, §. si heres. ver. sed etiam, ff.
ad Tre. l. 1. §. si ff. men. fal. mo. dix. Et ideo nō excusāt ille, qui
ignorat illud, q̄ cōiter oēs sciūt. c. si, ff. ma. accu. pos. l. sed & si
pupillus, §. p̄scribere, ff. de inst. & in no. casu tradit Ro. in p̄. 58.
in 3. dub. in p̄. 27. in fi. Tertia p̄clo, si lata culpa non aequiparat
dolo, non tenetur de dolo, sed pro modo culpa puniendus erit.
25 Et inter alios casus, in quibus lata culpa dolo nō agparat, duos
26 Abb. ponit hic. Primus, qñ in aliquo actu exp̄sse dolo regit, la-
ta culpa non sufficit, inducit tex. in c. si vero, el. de sen. exc. iun-
cto ca. si q̄s suadente diabolo. 17. q. 1. & simplr sequunt Mod. &
fuit do. Bar. in l. q̄ Nerua, col. 3. ff. de po. per tex. in l. i. in prin. iun-
cto, §. si q̄s aut. ff. ne vis fiat ei. & in l. 2. in prin. iuncto §. hac actio
ne, ver. si publicanus, ff. vi bo. rap. & idem Bartol. in l. j. §. finat, ff.
si q̄s test. lib. & sequit Alex. in p̄. 65. lib. j. Sed aduertendum est, q̄
primo tex. i. d. c. si vero, nō vñ p̄bare, q̄ Abb. dicit, q̄ nō vñ log in
lata culpa, cum ibi esset p̄babilis ignorātia, q̄ erat clericus in ha-
bitu laici, & talis q̄s esse p̄misi, qualis ex habitu indicat. l. item
apud Labeonem, §. si quis virgines, ff. de inu. si r̄ iura, q̄ alleg.
Bar. nō vñ loqui in lata culpa. Scdō q̄ Bart. & Abb. vñ tex. in d. l. j.
§. hac actio, ff. si men. fal. mo. dix. Et licet Bar. in d. l. q̄ Nerua,
conetur respondere, q̄ ibi illud sit per viam extensionis, quia iuric,
ita declarando vltius pcedit, hoc vñ p̄ illum tex. vbi primo dē,
q̄ nō tenet agrimenfor de culpa, sed tñ de dolo, & reseruet lat
culpam, ergo nō vñ p̄ viā extensionis, vt Bar. dicit, sed quia dolo
agparat, vt tex. ibi exp̄sse dē, & sic vñ tex. ibi, q̄ licet dolo exp̄sse,
& p̄cise regat, vt patet ibi p̄ dictionē, tñ, nō tñ lata culpa exclu-
dit. Tercio hic p̄firmat, q̄ cum lata culpa dolo agparat r̄t ex in-
terpretatione passua, q̄ dē de dolo ē in lata culpa intellr, arg. l. j.
§. lex Falcidia, ff. ad l. Fal. §. Scdā casus, in quo lata culpa non a-
parat dolo, est qñ dolo tacite requirit, p̄nt est, qñ actus in plo-
nam alterius puniūt, put Ab. hic dicit, & latius tradit Bart. in d. l. j.
§. nō aut. ff. si q̄s testa. liber. & Mod. simplr sequunt. Et Sed q̄ hoc
vñ dictum Bal. in l. 3. §. q̄ p̄tor. ff. ne q̄s eum, vbi ingt, q̄ in statuto
quo cauēt, q̄ si q̄s aliquē p̄cussit, puniat in centum dolo nō re-
quirīt p̄ illū tex. & idem Bal. in l. actionib. in prin. ver. sed qd si
statutu dē, ff. de in lit. iurā. Pro p̄cordia cōsiderandū est, q̄ statutu
dēt intelligi, fm ius cōc, vt no. in c. cū dilectus, de p̄iue. in l. 2. C. d
noxa, facit tex. in l. si qñ. C. de inoffi. testa. Et iō si statutu in tali
casu loquit, in quo de iure cōi dolo requirāt, eodē mō ē statu-
tū dēt interpretari. Si vero p̄ena, q̄ a statuto imponit rōne cul-
pae, imponi pōt de iure cōi, tunc ē statutu p̄ culpa intellr. Et ita
Angel. distinguit in l. 1. ff. de legi. in ver. item qñ si statutu. Vñ
ibi inferit, q̄ si p̄ena decapitationis imponat, dēt subaudi, dū-
modo dolo dē stat. alleg. tex. in l. cū aut. §. excipit. el. j. in ver. capita-
lem, ff. de ad. edic. Et idem no Bart. in d. l. 1. §. non autem, dum
inquit, q̄ sunt quodam delicta, in quibus de iurā dolo requi-
ritur, vt in furto, vel falsitate, p̄nde statutu de furto, vel falsita-
te intelligitur, q̄ dolo ē stat. Et ex quibus inferitur, q̄ statutu im-
ponens p̄enam mortis pro homicidio, intelligi debet dummo-
do ex dolo, & ex proposito committatur. & ita exp̄sse in sta-
tuto de homicidio tradit Bald. in l. data opera, col. 4. ver. item
si statutu p̄cise punit homicidium, C. qui accusare, & idem

Bal. & Saly. in l. 2. C. de nox. cum p̄cor. vt tradit Alex. in l. 1. & si se-
nior. C. de infā. in p̄. 140. vñ in casu p̄posito. col. 3. & in p̄. 11.
1. 4. post reddidit p̄siliū. col. si. col. li. Et ita de facto dē se r̄ndit
se Pau. de Cast. in d. l. & si senior. & p̄ singulari alleg. illud dictū
Bal. in d. l. data opera, & idem Pau. de Ca. in l. nemo, C. de epifau-
diē in l. 1. in prin. C. vbi sena. vel cla. & in l. si de leg. in fi. & in cō-
sil. 1. 9. in cā carceratorum, in prin. & idē Ang. in l. 1. §. cum telo.
C. de sic. in fi. quē refert, & legē Fulg. in p̄. 134. vñ denūcia. in
fi. Et fm istam concōnē dē p̄lulit Car. in p̄. 44. p̄ dño Christo-
phoro, circa fi. vbi ad hoc ē alleg. lo. And. q̄ hoc dicit i regula, p̄
possessione. col. 2. de re iur. in 6. iur. & Bart. Veron. in cō. 30.
& in p̄. 31. Et ampliat ista p̄clo, si statutu exciperet cām defen-
sionis, vt q̄a excipiat vñum casum, nō tñ ampliat r̄ta statutu quo
minus intelligatur, fm ius cōc. f. dolo interueniente, vt no. voluit
Car. in clator. de ho. vbi lo. de Ana. in col. si. in ver. vlt. quarit Flo.
33 Et p̄dicta p̄clo de homicidio limitat nō pcedere, qñ statutu
f. loqueret de homicidio qualitercūq̄ p̄missio, q̄a tunc etiam in
g. homicidii, absq; dolo p̄missio hēret locum p̄na statuti, s vt no.
voluit Sal. in l. 2. col. 3. C. de noxa. & refert, & sequit Alex. in d. l.
& si senior. C. de infā. Et hoc dē p̄terque Mo. in varijs locis
simplr sequunt. Sed tñ temperat ista limitatio, vt non locu-
hat homicidium commissum ex cā necessariā defensionis, h vt
no. tradit lo. Bap. de S. Seue. in repe. l. omnes populi, ff. de iust. &
iur. char. 29. in ver. quanto infert. Et ad superius dicta videndum
est, q̄ no. Bar. in l. iuste possidet, circa fin. ff. de acq. pos. & Are. ibi
col. pe. opponit de d. l. 3. §. q̄ p̄tor. ff. ne q̄s eum, & alt r̄ndit q̄ s. di-
ctum sit Bar. in l. 1. §. non aut. ff. si q̄s test. lib. & Abb. hic, dicit ibi
Are. q̄ nō vñ dñā, an statutu loquat in rem, vel in personā, q̄a
in effectu ista vñ correlatiua, vt latius ipse deducit. Sed r̄ndit
p̄t, si esset verum, p̄derato eo, q̄ in p̄ntia venit. Sed Bart. loq̄,
attento eo, q̄ principalr statutu vñ respicere. Et in simili casu
hoc modo ē distinguit Bar. in l. si quis pro eo, col. 3. ff. de iudic. &
in auth. sacra p̄buerum, col. 3. C. si aduer. ven. & no. Car. in cō-
sil. 9. in ti. de iur. cum si. Quarta p̄clo Abb. est, q̄ si ignorans
fuit in leui, vel leuissima culpa, non puniūt criminalr, vt no. Cyn.
in l. data opera. C. q̄ accu. Et hoc verum, vbi ciuilitr puniūt p̄t,
arg. l. qui ades, ff. de incen. rui. nau. alias secus, & tali casu pcedit
q̄ no. Bar. in l. respiciendum, in §. delinquent, ff. de pe. vt per cū
hic, & Mod. sequuntur. Sed aduertendum est, q̄ quia Bart. in d. l. re-
spiciendum, §. delinquent, C. yn. alleg. illum tex. in d. l. q̄ ades, q̄
parum facit, quia non vñ q̄ ibi criminalr puniatur, licet ciuili-
ter puniri non possit, q̄a illa commutatio in p̄nam corporalem
sit ibi accidentalr, quando nō pōt soluere estimationē dam-
ni, & debet fieri de voluntate creditoris. l. in vbi Bald. ff. de in ius
voca. & tex. in l. respiciendum, §. delinquent, ff. de pen. quem ibi
no. Bar. vñ pcedere quis in illo casu ē ciuilitr agi potuisset. Vnde
Bal. in l. data opera, col. 4. ver. nunc de tertio. C. qui accidit esse di-
stinguendum, an sit culpa in faciendo, vel non faciendo, & se-
quitur Paul. de Cast. in l. 1. ff. de leg. Bal. in d. l. data. An. in c. si de his,
qui se occi. & idem Bald. in d. l. 1. ff. legi. dñam facit inter leuem
culpam, & leuissimam, & sequitur Bar. Veron. in cō. 42. C. Pe-
trus, coi. pen. Et in isto casu ē alt r̄ distinguit Ang. d. l. 1. de leg. di-
cens, q̄ ordinaria p̄na nunquā criminalr imponit p̄ culpa le-
ui, vel leuissima. Secus est in p̄na extraordinaria, de qua loquit
tex. in d. §. delinquent, & ita etiam Bal. in l. in actionib. ff. in lit. iur.
ran. dicit illum, §. in p̄na extraordinaria procedere. Et ista con-
cordia p̄babilis vñ alter ē cōcordā Cy. & Bart. distinguit Sa-
ly. in l. 1. in fi. C. de sic. Et An autem statutu addens p̄nam in fa-
cto damnato de iure communi liget ignorantem, Ant. de But.
hic late insitit in 4. colum. in ver. ex his deciditur dubium, &
fina.

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. Non sufficit. Hoc idem repetit in l. in actionib. in gl. in uer. culpa, ff. de in lit. iur.
b Syl. Ald. Requiritur. Vide l. in l. 1. in 3. col. ff. de legi.
c Culpā. Alex. in l. 1. §. ne quis eum, qui in ius voc. Dec. in auth. qui rem. nu. 4. C. de sacrosan. eccle.
d Dolo. Alex. in cō. 109. nu. 5. lib. 1. Dec. in l. in actionib. nu. 20. de in lit. iur.
e Syl. Ald. committatur. Vide quē scripsi super statuto Flo. 125. lib. 3. de p̄na homicidii committentis, & l. in l. omib. in 7. col. in fi. ver. ex hoc infer. ff. de in lit. iur. vbi omnino Dec. in gl. in ver. culpam, ver. in ea. glof. ibi, nec quantum ad corporalem.
f Qualitercūq̄ commissio. Adde q̄ contra hanc limitationem eff. decisio eiusdem Dec. in cō. 37. vbi cōsiliū, statutu Florentinum quo cauēt, q̄ nullus magnus possit, vel audeat quoq̄q̄ portare, seu tenere p̄cta arma rebellium, intelligitur tamen ne liceat tenere talia arma dolose, & sic cōsiliū pro quodam Petro de Pucijs, qui habebat p̄cta domi talia arma, q̄ non deberet puniri, nisi probaretur, q̄ dolose ea teneret.
g Syl. Ald. Statutu. Adde l. in l. 2. §. p̄tor aut ff. qui fatid. cog. in l. in actionib. col. 7. ff. de in lit. iur. vbi vide omnino Dec. in gl. in ver. culpam, vbi reprobat.
h Syl. Ald. Defensionis. Hoc negat sub dubio Sal. in l. 2. §. p̄tor aut ff. qui fat. co.
i Syl. Ald. Ignorantem. Vide Dec. in c. ceclesia S. Maria. in 18. col. inf. de consti. lo. Bap. de S. Seue. in d. l. 1. fol. 23. Fel. hic, col. 4. lo. Cro. in cartanarum in glo. in ver. ignorantes de const. lib. 6.

finaliter tenet, q̄ non. & idē Do. post lo. An. in c. 2. colum. pe. in
gl. in verbo, statuta. eo. ti. in vj. Contrarium vñ voluisse Bar. post
Cyn. in l. 1. col. 5. ver. 2. q̄ro. C. de sum. Tri. cum simi. vt referunt
Mod. hic. Et ista opi. verior ē est de iure, licet alia aequior sit, vt
concludit Ab. in c. a nobis, de sent. exc. col. pe. q̄a dicit ipse, quod
ignorantia non est p̄babilis, ex quo factū est dñatū, allegat bo-
nū tex. in l. vulgaris, §. si quis es, ff. de fur. Sed tamen ille tex. parū
facit, q̄a ibi cōsiderat interesse p̄tis. iō veritas inspiciat, q̄d esset
aurū. Mod. hic arguunt, & vñ sequi primā opi. q̄ p̄ ignorātiā
excusāt p̄ tex. in c. si q̄s cū duab. in c. si q̄s cū matre. 33. q. vlt. sed
illa iura de ignorantia nihil dñt. Secundo, q̄a cōfessio, q̄ dēt exten-
dit p̄terita fm ea, q̄ hñr in c. si. j. e. non extendit rōne p̄nae, ne
ignorans p̄nam patiat, vt p̄ glo. in cle. 2. de hē. Sed r̄nde q̄ in tali
casu ignorantia est multum p̄babilis cum ignorātī imputari ni-
hil possit, secus in p̄posito vñ, vbi factū est reprobātū de iure cōc.
Tercio, q̄a dñ reus incurrit p̄nam, p̄currere vñ q̄d naturalis ob-
ligatio ad p̄nam, & d. l. Imperatoris, ff. de iure fisci & no. Bart. in l. 1.
ex hoc iure. col. si, ff. de iust. & iur. q̄ non cadit in ignorante. Sed
r̄ndit p̄t, q̄ ex quo dat operam rei illicitā reputat p̄sentire ē in
eo, q̄d sequit p̄ter eius intentionem, vt patet in ca. si de ho. in vi.
Quarto, quia respectu p̄nae vñ lex noua, q̄ non ligat ignorantē.
Sed dici potest, q̄ ista nouitas non attēdit in isto, quo operam p̄-
stat rei illicitā, vt dictum est. Vltimo allegat tex. in l. eū qui. §. pe-
fide in iur. Sed loquitur ibi, qñ vñ iniuria fit ex persona alterius,
quo casu animus iniuriantis simpliciter inspiciat, vt declarat Bar.
in l. diuis, ff. de sic. Et ideo, vt Abb. dicit in d. c. a nobis, verior de
iure videtur opi. Bar. pro quo facit rō. c. si de ho. in vj. ibi, cū pote-
rit cogitare, & c. Cum vnaqueq; ciuitas hēat p̄pria statuta, & a-
bunder in suo sensu, vt dñ in c. vñam, 76. dist. 1. Et iura volunt,
q̄ in delictis locis delicti attendatur, auth. qui in puincia. C. vbi
de cō. l. sacularij, in §. sunt qdam, ff. de extraor. cri. no. Bart. in d. l. 1.
j. C. de sum. Tri. Bal. in l. 2. in fi. C. de noxa, cum si. Et p̄ ista p̄clu-
sio, facit tex. in l. si quis alig. §. qui arborionis, ff. de poe. in fi. &
qd no. Bar. in l. respiciendum, §. delinquent, in fi. ff. de pan. Et primo
principaliter Abb. prosequit, an ad hoc, vt cōfessio liget indistin-
dē, tps duorum mensium attendat. Et primo cōcludit, q̄ si
tps sit determinatū, p̄ci se illud attendit, adeo q̄ si dicat ex nūc, sta-
tum ligat, quantum ad hoc, vt actus sit nullus, sed nō respō p̄nae,
vt per gl. in cle. 2. de ha. quam Car. & Imo. ibi sequunt Mo. sim-
p̄r hic, & do. An. Sic in cō. 34. col. si lib. j. Et sic no. est q̄ di-
sp̄sio facta simpliciter nō intellr respō p̄nae q̄ odiosa est, &
in si sit est gl. no. in cle. 2. in ver. sanctam, de vi. & ho. cle. c. si, in gl.
si de poe. Facit, quod de p̄na no. Bar. dicit in l. in testō. la. 1. ff. de
condi. & de Bal. in l. 1. in 9. q. C. de his, q̄ poe. no. & qd tradit Bal. in
l. cū pater certam, de leg. 2. Scdō Abb. cōcludit, q̄ constitutio in
ferioris a principe, statim ligat, a die scīe, & respō ignorantū;
tempus arbitrium est, & idem voluit Host. eo. ti. in sum. §. ali-
qñ Bar. in l. oēs populi. in 5. q. de iust. & iur. & Pe. de Anc. in c. j. 2.
q. prin. circa fi. in ver. hic etiam quā p̄t. lib. 1. §. eo. tit. cum si, vt
tradunt Mod. hic, & idē Abb. in cō. 35. vñ primo lib. 1. Et ad
de, q̄ scia simpliciter nō sufficit, sed ē publicatio q̄ requiritur, vt
no. Bal. in l. vnica, §. si per illum tex. C. de cadu. tol. Ang. in §. si cir-
ca fi. in Auth. de nō eligē. Abb. in d. cō. 35. & no. in c. 1. j. de po-
stu. pla. & tradit Ale. in cō. 39. vñ in fi. lib. 1. Et Tertio Abb. cō-
cludit, quod constitutio principis ligat post duos menses, & e-
tiam prius, si habita sit notitia, vt per gl. in c. 2. de reb. ecc. non
alie. in verbo, haētus, in 6. & Bar. in d. l. omnes populi, §. q. cū
si vt tradunt Mod. hic, & idem Abb. in c. 1. col. 2. de post. pla. vbi
ad hoc ponderauit illum tex. in ver. sufficit. & videtur idem vel-
le Fede. in cō. 2. 1. factū tale est, index, col. pe. Nec ob. q̄ Ant.
de But. videatur tenere p̄rium hic, in 4. col. ibi, puto tamen de
mente iuris, dum inquit, quod imo ante duos menses cōstitu-
tio principis non ligat etiam scientem, nisi hoc exprimat, p̄ text.
in d. Auth. vt fac. no. const. quia Mod. respondēt, q̄ data scia ante
duos menses, frustra postea expectatur terminus duorū mēsiū,
cuius euentus nihil operatur, ar. c. cum contingat, de offi. de leg.
ista responsio bñ pcederet, p̄supposito pro constanti, q̄ tps duo-
rum mensium solum constitutum sit ad habendum scientiam.
Sed istud fortasse voluit negare Ant. de Bu. pro quo multum fa-
cit tex. quem ipse adducit in d. Auth. dū in rub. & in tex. dicitur
cōstitutionem valere post duos menses, videtur, q̄ prius & ante
non valeat. & q̄a vñ tps duorum mensium esse determinatū, ergo il-
lud attendit, vt s. in prima cōclusionē dēnt est, & q̄a si constitu-
tio principis ligaret scientem aī duos menses data scia, non esset
dñā inter cōstitutiones principis, & aliorū inferiorum, cuius cō-
trarium Doc. cōiter dñt & ista opi. vñ de iure sustentabilis. Non
ob. tex. in d. c. 1. de post. pla. in ver. sufficit, quia non dicit simplici-
ter de scia, sed requirit, q̄ sciat cōstitutionem solenniter editā,
& publicē promulgatā, & ista satis includunt tempus duorum
mensium, quod est a iure determinatū, q̄ Quarta conclusio
Abb. est quod constitutio priuilegiaria statim ligat, & idem re-
net Bar. in d. l. oēs populi in 5. q. in prin. & in l. pen. C. de decu. li.
& ibi Bar. dicit hoc esse quātum ad eum, in cuius p̄iudiciū tē

dit. & ad hoc illum tex. p̄ singulari allegat Ro. in cō. 33. 30. circa
primum, col. pe. Et Sed quātum ad eum, in cuius fauorē cedit pri-
uilegium, scia requirit, vt Abb. hic dē per tex. in c. j. ver. ex p̄e, de
cōcē. p̄. i. vj. p̄ quē tex. ita ē tenet Car. in p̄. cle. in ver. vñuerfi-
tati, in v. q. idē no. Bar. in l. i. ff. de const. prin. ver. quāro, qñ sit in-
terpretatio, vbi allegat tex. cum gl. in l. i. C. de consti. lib. 1. 2. vbi ē
Bar. & no. Pau. de Ca. in cō. 1. in casu p̄nti. & in no. casu tradit
Pet. de Anc. in cō. 399. p̄mitto. & in cō. 168. vñ puncto.
cum si vt tradunt Mod. hic, & Ale. in l. q̄ absēti. ff. de acq. pos. vbi
p̄ hoc reprobat dēnt Bar. in l. i. C. de sen. pal. Sed aduertendum
est, q̄a huic cōclusioni p̄cise aduertatur, qd Bart. dicit in d. l. oēs
populi in d. v. q. in prin. dum ibi cōcludit, q̄ statutu priuilegia-
rium, qd cōmodum p̄tinet, statim operat suum effectum ad si
militudinē legatī. loā. de Imo. hic, in 3. col. p̄dēt de ista p̄tate,
& vñ r̄ndere, q̄ aliud sit in priuilegio p̄cesso p̄ viam legis, vel
statuti, & aliud, si p̄ viā rescripti priuilegium cōcedat. & ad hoc
facit, q̄a statuta aequiparant vltima voluntati, vt no. Bar. in l. j.
C. de his, qbus vt iust. merito Bar. in d. l. oēs populi, arguit de le-
gato ad statutu, in quo solum cōmodum continetur. Sed ista
p̄cordia non satisfact, q̄a si per viā rescripti, & p̄tate, notitia
requirit, ergo idē vñ per viam legis, q̄a nō legis est, q̄ scia requi-
ritur, vt hic, & iō melius accommodatur distinctio, quā Car. tra-
dit in d. p̄o. cle. in ver. vñuerstatem, in qō. vbi inquit, q̄ priuile-
gium ignorātī p̄dēt, sed non efficaciter, anteq̄ sciat. Nā statim
ignoratī ius q̄rit, vt priuilegium reuocari nō possit, sed cum esse
cū aī notitia nō dē esse ius q̄situm, & ita verba dñi Car. declara-
ri p̄nt. Postremo instat Abb. quā ignorātiā p̄betur, & con-
m cō vñ, q̄ p̄ iur. probari possit, vt p̄ gl. in r̄ta, p̄misi de re iur. i.
6. in c. p̄posito iur. 82. d. in c. innotuit de elec. in c. statutu, de re-
sc. in vj. in ver. proprium iur. facit tex. in c. pasto. de exce. & in
c. si vero, el. 2. de sen. exc. in c. nulli de elec. in 6. cum si, vt tradunt
Mod. hic, & adde gl. quā ibi no. Bar. in l. at qui nā. §. cum me ab-
sente, ff. de neg. get. & ad hoc facit, quia ignorātia p̄ndet ab aīo.
ergo vñ q̄ iur. probari possit: q̄a ea, q̄a cōfessum in aīo, p̄nt proba-
ri p̄ iur. gl. in §. alia. In d. de aī. in c. significasti, el. 1. de ho. fa-
cit gl. 2. in l. j. C. de sic. & isto casu iur. vñ probatio scia, vt late
dixi in rub. de prob. Et ista conclusio non ita firmiter, & absolu-
te procedit, sed temperat arbitrio iudicis, vt Abb. hic cōcludit. &
idē in si Abb. tradit in c. ex ratione, de app. in 4. qua. cum simi.
46 vt dixi ibi. Et in hoc erit arbitrium iudicis, vt talis probatio per
iuramentum non admittatur, nisi in subsidium, qñ aliter proba-
ri non potest, vt no. voluit Car. in cle. 1. in 8. q. de p̄lan. & affi. &
simpliciter Mod. hic sequuntur, adde Car. qd idem ē in cle. in
ver. si in fi. de poe. & ad hoc facit, quia vñ ista probatio priuilegia-
ta, & ius cōmune, & iō in subsidium admitti dēt, vt i simili di-
cit tex. no. in l. 2. §. diuis, el. j. ff. de iure fisci, si verum aliter non
inuenitur, & quod no. Abb. in c. j. de prob. cum simi. vt ibi dixi.
47 Et Similiter arbitrari debet iudex, q̄ talis probatio p̄ iuramentum,
non admittatur, qñ scietia a lege p̄sumitur, quia tunc nō suffi-
cit

ADDITIONES.

- a Verior. Idem Petrus Perticus in repe. l. j. C. de sum. Tri. Albe. in j. par. statuto.
q. 15. & par. 3. q. j. la. d. l. j. & ibi lo. Bap. de S. Seueri. Henr. de Bottis, in trac-
de Synodo, par. 3. art. 2. nu. 17. Et placet, nisi p̄na esset valde excessiua, ad de-
de lo. Cro. c. j. super gl. in ver. ignorantes. eo. ti. in 6. Hier. Gra. cō. 49.
b Syl. Ald. Facit. Vide l. in d. l. 1. in 1. lec. in 7. col. 1. in 6. Hier. Gra. cō. 1. lec. in 5.
fo. col. 1.
c Syl. Ald. Ad p̄nam. Vide l. in c. 1. in 1. lec. in 9. col. post prin. eo. tit.
d Concludit. De hac cōclusionē vide Ale. de Imo. in l. oēs populi, ff. de iust. &
iur. q. 8.
e Syl. Ald. Odiosa est. Vide Fel. in c. cām quā. col. 3. ver. limita primo, de rescr.
Dec. in c. 2. requirit de app. in cō. xc. col. fin.
f Arbitrium est. Henr. de Bottis in tract. de Synodo, par. 3. ar. 3.
g Publicatio. Barb. cō. 3. lib. 1.
h Syl. Ald. Notitia. Vide infra, eo. cin. 2. lec. col. 4.
i Sustentabilis. Tu dicas, q̄ cōis opin. est verior, vñ q̄ cōfessio ligat hñtem sciam
ipsum ante lapsum duorū mensiū. Nam tale tps constitutu est solum, vt ip-
sius legis habeatur notitia, vt probat tex. in d. Auth. vt fac. nouē cōst. in prin.
quare licet facta sint leges, tñ non sunt cognita. & idem probat ille tex. in
ver. cur. n. culpabimus eos, & in pluribus alijs locis illius text. cū ergo ex
tali causa sit appositus terminus duorū mensiū, ergo cōstitutio ligabit scie-
tem antea, q̄a frustra expectatur tps, cuius euentus nihil operatur, vt inquit
hic Fel. Præterea pro ista cōi opi. est tex. qui in cōtrariū allegatur i d. Auth. i
p̄galegato ver. cur. n. p̄derato tex. ibi, dū dicit, quod quis panlo post scri-
ptā legē eā ignorās testamentū fecerit, & cōcludit illā testamētū valebit, er-
go si illā scriuerit, vñ inuere tex. q̄ testm nō ualisset. & hoc idē probat aper-
te ille text. i. uer. nō n. infringi. Nec ob. ille tex. i. iucta rub. dū dicit, cōfessio
post duos menses valere, quia non propterea negatur ibi, q̄ antea constitu-
tio non valeat, quo ad scientes eā. Præterea terminus duorū mensium
appositus est, ut cōstitutio innotescat oibus, vt in d. tex. probatur, & ex
his firma maneat comunis opi. quidquid dicant Ant. & Dec. hic. Gigas.
K Syl. Ald. Requiritur. Ro. & alij in d. l. qui absēti. & Pe. de Anc. in cō. 169. vñ
fis. Dec. cō. 661.
l Syl. Ald. Sed aduertendum est. Vide l. in l. i. col. 9. de const. prin.
m P̄bari possit. Vide l. in l. i. de aī. §. sed ista. col. 2. Bal. cō. 310. lib. j. Soci.
reg. lxxij. Ab. in c. quodam, de p̄sum. & vide ibi Fel. col. 2. & latius hic, 6.
Ale. cō. 1. col. 6. lib. 2.
Philip. Deci. super decretalibus. B 4

a cit iurū, vt no Doct. in c. eos q. col. 1. in gl. de tēp. or. & Mo. sim
pñt sequit̃, & ad hoc facit r̃sa no, quā ponit Bart. in l. inter oēs. §.
b recte. ff. de fut. q. nō stāt iura, qñ est p̃mptio b̃ iurātē. & hoc
c in terminis de ignorātia tradit Ale. in pñ. 71. videret. col. . lib. 1.
48 † Et iō vbi effect aliquid publicē notū, qā sc̃ia p̃sumit. c. fin. q. ma. ac-
cu. poss. nō postq̃t ignorātia pbari p iurū, vt no. Rom. i. pñ. 48. i.
pñtis, in fi. & Abb. in c. pastoralis. col. . de excep. † Et hoc intellē,
nisi agat de leui p̃iudicio, qā tūc nō obstante p̃sumptione recipit
pbario p iurū, f̃m Ab. in c. quodā, circa fi. de p̃sum. Vel nisi aga-
tur, q̃ pena cuitē, vt no. A. re. dicit in c. 1. col. 4. in princ. de accu.
vbi alleg. iur. in c. 2. de tēp. ord. in 6. Cōtrarium tñ ṽ sentire Bar.
in d. l. inter oēs. §. recte. nisi dicat̃ q̃r. loquat̃ in his, q̃ de sui
50 nā mala sunt, & p̃hibita. alias secus. † Siste si agat de p̃iudicio
tertij, nō sufficit p̃bare ignorantiam per iurū, vt no. Doct. in d. c.
eos q. de tēp. ord. alieg. tex. in c. ex infuinatione. de p̃c. & Mo. hic
sequunt̃. Sed hoc dictū nō ṽ sine dubio, qā in c. nulli. de cle. in 6.
in c. pastoralis. de exce. agit de p̃iudicio tertij, & tñ sufficit iura-
mentum in fini. casib. nisi dicat̃, q̃r ibi agat de leui p̃iudicio, vt s̃.
y dcm̃ est. † Succesius Abb. colligit ex gl̃y num lūmum modum
d p̃badi ignorātiā, si abntia p̃betur a loco, a p̃quo est tex. & ibi
Bal. in l. plane. ff. de execu. tñ. de c. si. qui ma. accu. poss. & in l. tres
fratres. vbi a. ng. ff. de pac. & in l. Titius. §. Lucius. vbi Bal. & Doc.
ff. de lib. & posth. & no. Bar. in l. is potest. col. 5. de acquir. h̃ere. &
tradit Rom. in pñ. §. 9. ad discutendum, ad fi. Ab. dicit referendo
51 Arch. in c. q̃ dicitis. 16. diff. † q̃ ad hoc, vt bannum liget, opus est,
q̃ vadat p totam ciuitatem, sufficit tñ, q̃ in locis principalib. ciui-
tatis publicet̃ f̃m Ab. hic, & idē Imo. hic, & no. Fed. in cōsi. 21. i.
super themate p̃missō, col. fi. facit, q̃ no. gl. in cle. . in ver. publice.
de sep. cum si. vt tradunt Mod. hic, nec aliter dicendū est Arch.
voluisse in d. c. quod dicitis 21. diff.

ADDITIONES.

- a. Alex. Iuramentum. Ad dec. in c. i. u. de dec. de pol. pra. la. in §. al. in §. inf. de act. col. 4. in 2. lim. vbi ad hoc plura alleg.
- b. Præsumptio. Hip. Mar. in o. 63 §. 5. in i. ub. de prob. Alciat. in tract. præsump. reg. 3. præsump. 13.
- c. Syl. Ald. Contra iuramentum. Idem Dec. in c. nouit. col. fi. de iud.
- d. Syl. Al. Loco. De hoc vide Dec. in c. super litens. col. 4. & cōsidera, an sufficiat in allegare absentia, ut vult voluiff. Spe. quatenus Bartol. in si pot. velle. ff. de ac. qui. hz. videtur uelle, q. sufficiat, q. probetur ad excludenda iactura de quo vide inf. de act. §. rursus. col. 1. & ciro Dec. in c. iud. 64. col. 3. ad fi.

Secunda Lectura c. cognoscentes.

S V M M A R I V M.

- 1 *Rei appellacione veniunt persona.*
- 2 *Dammum, & pana differunt.*
- 3 *Item damnum, & expense, ibi. nu. 3.*
- 4 *Dammum non comprehendit furtum.*
- 5 *Nec fructus ibi, nu. 5.*
- 6 *Dictio, quod item importat, quod semper, & de eius significatione.*
- 7 *Et quando pro pluribus vicibus accipitur, ibi nu. 7.*
- 8 *Promittens prestare aliquem toties quoties, qualiter teneatur.*
- 9 *Ius nouum quando dicatur statui.*
- 10 *Puniri non debet quis sine culpa.*
- 11 *Legis natura, quando sit futura respicere.*
- 12 *Statutum, vel consuetudo, qua quis in ducatur ad delinquendum, non valet.*
- 13 *Statutum, quod spurij succedant, non valet.*
- 14 *Quod operatur propositum in proposito, operatur oppositum in opposito.*
- 15 *Contrariorum eadem est disciplina, & quando.*
- 16 *Statutum, q. duo testes sufficiant in confessione testamenti, sufficient etiam in uenocatione.*
- 17 *Statutum, q. solutio probetur solum per instrumentum, facit vt debitum & probandum sit per instrumentum.*
- 18 *Contradictus si sit bone fidei, erit bone fidei etiam distractus.*
- 19 *Donatio sicut nudo pacto perficitur, ita nudo pacto resoluitur.*
- 20 *Pignus sicut nudo consensu sine traditione constituitur, ita & resoluitur.*
- 21 *Statutum, vt vni pro alio infamia imponatur, non valet.*
- 22 *Pena corporalis, & infamie equiparantur.*
- 23 *Infamie pena de iure positio est.*
- 24 *Statutum, q. vnus pro alio puniatur, intelligitur de delicto commisso in territorio statuentium.*
- 25 *Statutum, quod pater teneatur pro filio mercatore, non habet locum si filius negocietur extra territorium.*
- 26 *Statutum, q. vnus pro alio corporaliter puniatur, non valet, sed consuetudo sic, & ibi, nu. 27.*
- 28 *Sententia in causa criminali transit in rem iudicatam, si pars non appellat.*
- 29 *Renuntiare quis non potest defensionibus suis, ut morti subiciatur.*
- 30 *Annulatio actus, quando sit pena.*
- 31 *Clausula decreti annullatiua ligat ignorantes.*
- 32 *Retradere quid significet.*
- 33 *Ignorans, an & quando excusetur a pena.*
- 34 *Annulatio actus sit etiam contra ignorantem.*
- 35 *Statutum, quod allegari non possit ignorantia, valet, & ibi, nu. 50.*
- 36 *Dolus si quo casu requiratur, non sufficit lata culpa.*
- 37 *Dolus verus vbi exigitur, non sufficit presumptio.*

38 *Dolus* verus a presunto quomodo distinguatur.
39 *Homicidium* culpa etiam lata commissum, non punitur pœna homicidij.
40 *Culpa leuissima* non punitur criminaliter, secus in leui.
41 *Tempus statutum* intelligitur a die scientie.
42 *Papa* in beneficialibus, & spiritualibus liberam habet potestatem.
43 *Retractare alium perfectum sine causa*, in quo sit tertio ius quesitum, an Princeps possit.
44 *Publicatio legis*, an sufficiat in curia Roma. & ubi facienda sit.
45 *Testis assignans rationem*, quia vicinus, probat.
46 *Vicini qui dicantur*.
47 *Vicinitas locorum que dicitur*.
48 *Ignorantia*, quando iuramento probetur. (pugnæ.
49 *Iuramento adicius si standum sit*, intelligitur, nisi qualitas personarum re-
50 *Iuramentum probatio quando admittit probationem in contrarium*.
51 *Iuramentum si pro plenaria probatione habeatur*, non admittit probationem in contrarium.
52 *Ignorantia*, an probetur probata absentia.

In tex. ibi, cognoscētes, & inf. quare iste modus loquēdi repe-
riat saepe numero in decre. declarat Io. And. in c. a nobis, de iure.
pa. in prin. vbi dicit hoc factum fuisse pp. illos, q. erat in illo tpe, &
studuerāt in antiq. opilationib. & pp. gl. antiquas q. allegabat ista.
1 principia. † In tex. ibi, rem q. culpa caret: nā res hic accipit p. pō-
na, v. talias dixi, hic primo no. Bar. in l. i. ff. de sta. ho. cum si.
vt tradit And. Sic. hic, & in pñ. 20. l. i. lib. in tex. ibi, damni id est
penam, vt colit ex seq. & sic vñ probari hic, q. appellatione dam-
2 ni pēna comprehendat. † Et hoc verum vñ largo modo. p. pñe vero
a aliud est pēna, & aliud est damnum. † Sicut aliud est damni, &
3 aliud sunt expēsa, b. c. nra. de iniur. † Sic et appōne damni nō ve-
b niunt, vt no. Bal. l. nauia. §. quecūq. p. pillum tex. ff. nau. cau. cū
4 si. vt Alex. tradit in l. 2. de dam. infe. & l. pñ. 167. requisitis l. 2. quod
5 pñiliū repetitū est in pñ. 20. l. 5. §. sic et appōne damni nō veniūt
6 fructus, vt no. Bald. in d. de pace Costā. in verbo, possessionis. † In
tex. ibi, quoties, ista dictio hic vñ idem importare, qd. pñ. facit tex. l.
l. ficut iteruamus. ff. qb. mo. v. fuf. amit. & no. Card. & Imo. hic, &
7 adde Bar. in l. q. certari. §. si. de ver. ob. vbi pñ. q. dictio, quoties
p. plurib. vicib. accipit noua cā supeniēte, & bñ facit tex. l. i. §. j.
ver. toties quoties. ff. si. fa. fur. fecit. dicat. & Insti. de eo, cui liber. cā
8 qō. addi. in §. in primis, in prin. † Et ex hic And. Sicu. hic infert ad
bonē de illo, q. pñist pñtare aliquem toties quoties opus fuerit:
nam fñm Ang. in l. si finita, in princi. ff. de dam. infe. vñ, q. solū bis
pñtare teneat. Sed pñum tenet ibi lo. de Imo. & ista opin. verior
est, vt Alex. ibi pñcludit, col. 2. & idem Alex. in pñ. 1. 45. qm. abide,
9 li. 2. † In tex. ibi, nouum qd. statuit, qñ ius nouum statui dicat, no.
Ang. in l. i. ff. q. qñ. iur. cū si. vt tradit And. Sic. hic, & p. gl. in c.
gñali. de ele. in 6. verbo, de nouo. cū si. vt tradit Alex. in rub. de
10 ope. no. nun. col. fi. † Primo noto, q. sine culpa nō est qñ punien-
dus, vt in rñ. sine culpa. de re. in 6. cum si. & facit tex. 24. q. j. §.
ibi. aia. q. peccauerit, moriat. & videbimus in gl. a. rñ. sen. i. probat
hic, q. ille q. est in culpa, dēt puniri, vt pbat expñse in fi. hic. Et
facit tex. in c. vt fame. de sen. exc. & q. fuit stultus in culpa, erit
sapies in pēna, id est, q. pēna efficiet sapies, c. q. ea. 3. dist. Et itm
diuina iustitia vñ hoc requirere, q. dñt Theologi, q. si pñ est in pa-
difo, gaudet videre filium in inferno, vt dñs Abb. refert in c. j. in
pe. no. de post. pñla. & ad hoc facit, q. iustitia est, indignari qñ ma-
1 los ex celo disciplina, vt dñr 45. dist. in c. vera. † Scdo no. q. nā le-
gis est futura repicere, & hoc, nisi occasio delinquēdi pñet, vt
Ab. hic dñr. de quo dñm est, vt alias dixi hic in primo no. & adde
q. qñ occasio delinquēdi dare, q. non heat locū in futuris. in no-
tab. qōne tradit Do. in c. j. col. fi. ver. qd. si eps. de fil. pñby. in 6. vbi
concludit, q. si pñto habilitat illegitimos ad bñicia, non intellē-
d de futuris, & ne dñr mā delinquēdi, & facit tex. notabilis in c. ex
2 parte, de pñe. † Et ibi Abb. in scdo no. dicit, q. non valet cōfuetu-
3 do, nec est statutu, p. q. inducat q. ad delinquendum. † f. & hac rō-
ne pñcludit Fed. in cōfi. 26. §. calus talis est, non valere statutu, q.
4 filij spurij possint succedere, de quo no. Bar. in l. te. si factio. ff. de
test. & late ibi Are. Insti. & ad pñcta bñ faciūt q. dixi in c. j. col. 3.
5 de app. † Tertio no. fñm Car. Imo. & And. Sic. hic, q. illud, quod
operatur. ppositum in proposito, operatur oppositum in opposi-
to. facit tex. in c. hospitium. 3. 2. dist. in fi. & in l. & si pñabulis.
ff. de vulg. & pup. in l. fi. in prin. ff. de leg. 3. facit tex. in l. fñm natu-
6 ram. ff. de regu. iur. † & no. Bald. per illum text. in l. pen. in fin. C.
de sol. & hoc modo intelligitur, quod contrariorum eadem sit
dici-

ADDITIONES.

- a Poena. Fran. Ripe l.3. de dam. infect.
b Expenſa. Alex. l. fi tibi decem. s. quædam ff. de pac. & confi. 168.
c S. Al. Prædictor. De hoc vide eundem in fco. c. h. per to. vbi hñ hęc materia.
d S. Aid. De futuris. Vide in l. ait prætor. l. a. in 2. col. ff. de iurisci.
e Syl. Al. Succedere. Exat. Peruñ huc ſtatutum. ſuper quo conſuluit Bart. de Saly. quod non ualeat. cuius conſilium eſt apud me. lib. 2. confi. 7. in dub. Contrarium tamen conſuluerunt fere cõd. Bon. vt habes in ſeq. cõſ. & vide Io. Bap. de S. ſeuc. in re. l. omnes populi. ff. de iuff. & iu. colum. 41. ver. ſeipſo queritur. Dec. in c. re. præſentia. col. 16. in ff. de proba.

1 disciplina, id est, per primum a effectu, vt no. Bar. in linter stipu-
lantem. §. sacra. de ver. ob. & hoc pcedit, nisi esset eadē ratio in
vstroque. §.rio, quia tunc, qd statuit in vno, habet locū in alio, vt di-
cit Bar. in d. §. iacram. & tradit A. in rub. de acq. pos. per gl. in
cle. fi. de app. in verbo, repulsiō. & facit, qd no. Bal. in l. fi. col. pen.
16 C. de fidei. vbi tenet, qd si ex forma statuti duo testes sufficiunt
in confectiōe testamenti, eodē mō in reuocatiōe plures non
erunt necessarij. Et in simili no. Bal. in c. 2. de rec. i. pol. cum fi.
vt tradunt Mod. in rub. de acq. pos. q. b. addatis P. de Anc. in consi.
17 301. i. vbi pcludit, qd si ex forma statuti solō debiti nō pōt. p-
b. bari, nisi p instm, idem erit in §.rio. in debito. & Et si p. ius sit
bonafidei, & diffraclat erit bon. vefidei. lab. emptiōe. vbi Bar. &
18 Doc. fide pac. & Et sicut hodie donatiō nudo pacto perficitur, fici-
etiā nudo pacto resoluitur, vt dnt gl. & Doct. in d. lab. emptiōe.
20 & Et sicut pignus constituitur solo cōsensu absque traditiōe. l. i. ff.
de pig. a. l. i. tibi. §. pignora. cū gl. ff. de pac. fici. & solo cōsensu
resoluitur. l. p. c. de pig. Facit regula, nihil tam naturale, de reg. iur.
& in c. j. de reg. iur. & in l. j. & c. qñ liceat ab empt. discedere. &
in §. fi. Inst. q. mol. tol. ob. l. in gl. j. dicendum est, vt afs dixi hic
in col. 2. & adde primo, qd sicut nō valet statutum, vt quis p alio
puniatu corporaliter, vt dictum fuit: sic et in poena infamiae, qā
21 non valet statutum, qd vni p alio infamia imponatur, vt not.
Bal. in rub. C. res inter alios acta, col. j. dicens poenas corporales in
famiae per statutum innocentib. pro alienis delictis imponi non
22 posse, quia est §. ius diuinum. & sic f. m. Bal. poena corporalis, &
poena infamiae aequi-parantur. l. iuxta. vbi gl. ff. de manu. vindic. l.
isti quidē, ver. qd si dederit. ff. de me. cau. Ale. tñ reprobat hoc di-
ctū in l. i. l. p. col. 6. ver. sed aduert. ff. de iud. per text. in l. q. q. s.
Cad. l. lul. maie. & in 6. q. j. in c. fi quis cū militib. vbi filijs poena
infamiae imponitur pro crimē lesae maiestatis a patre commissio. &
ita Mod. sequuntur. j. dist. in c. si gñale. col. 9. ver. si in quantū.
Sed aduertēdum est, qd qd Alex. dicit, nō bene probatur in iurib.
pallegris, qā loquuntur in casu spālī, & tali casu et valeret statu-
tum, qd poena corporalis imponeret. & probat in d. l. q. quis, & in
d. c. fi quis cum militib. dū ibi dē, qd filij paternō drent puniri sup-
plicio, sed illis est humanitate Imperatoris vita conceditur. vñ nō
23 mirum si poena infamiae imponi pōt, qd et poena corporalis im-
poni potuisset. Pro opi. tñ Alex. facit, quia poena infamiae videtur i
ducta de iure postiuo, vt in l. j. ff. de his, qd nō infia. ergo vñ, qd va-
leat statutum a cessante rōne Bal. facit text. in §. fi. Inst. de i. nat. &
sicut valet statutum in poena pecuniaria, vt quis p alio punia-
tura vñ valere in poena infamiae. Secundo addo, qd in casibus
24 in quibus valet statutum, qd vnus p alio puniatur, tale statutum
intellr de delicto commissio in territorio statuentis, vt no. Bar. in
trac. reprefaliam, in j. q. prin. & Bald. in l. j. 3. q. C. ne fil. pro pa-
25 & Et ideo stante statuto, qd p teneatur pro filio mercatore, tale sta-
utum non hret locum qñ filius negociatus fuerit extra territo-
rium. Et ita afs cōsultuerit Maria & Are. Do. Bar. 4. refert, & se
d quirit in l. Modestinus. ff. de exee. Sed tamen ista conclusio vñ
dubitabilis, cōsiderata vñ, & proprietate verborum, qā attenditur
et in mō odiosa, vt dixi in c. j. s. eo. Nā dum statutum disponit, qd
p teneatur in loco, in effectu pariter loco filij obligatur, & fm
pprietatem verborum intelligitur, qd p teneatur in oib. casib. in
quib. filius teneatur. sed ita est qd filius pro delicto cōmissio extra
territorium conueniri potest in loco domicilij, & in loco origi-
nis, si ibi reperitur, vt no. in c. fi. de fo. comp. ergo vñ, quod et tali
26 casu p teneatur, quia absolute p filio teneatur. Tercio addo, qd
vt aliās dixi hic, col. 2. ver. & ex his, qd gl. dicit, doc. cōiter tenent,
qd licet non valeat statutum, qd vnus p alio corporaliter punia-
tur, valet tñ confuetudo, & fm gl. 23. q. 5. c. cum homo. in verbo,
supplicium. & ad illa gl. plura allegat Mod. in c. legebatur. col. j. de
maio. & obe. Sed §. illam gl. arguunt Mod. hic, quia confuetudo
est irrationabilis, & non debet valere, c. fi. de confuetudine. Aut
est rationabilis, & pariter debet valere statutum. Ad hoc re-
sponderit, vt aliās dixi, qd illa gl. non facit dñam inter statutum,
& confuetudine, sed solum in fine dici valere de confuetudine,
qd fideiusor pro reo principali ad poenam corporalem obligetur.
& tali casu illa gl. nō negat quin et valeret statutum, qā regulari-
ter a pari pcedunt confuetudo, & statutum, vt not. in l. de quib. ff.
27 de legi. Et si dicatur, doc. cōiter tenent non valere statutum, qd
vnus p alio poena corporali puniatur, vt no. Bal. in rub. C. res in-
ter alios. cū fi. Rñdetur, qd Doc. loquitur, qñ qñ immediate ab-
sque facto suo esset obligatus, & tali casu et nō valeret cōsuetu-
do. Secus est qñ qñ obligat p alio tāquā fideiusor, qā valeret cō-
fuetudo, prout loquitur gl. in d. c. cū homo. & tali casu et valeret
statutum, vt §. dixi. Et rō diuersitatis manifesta vñ, quia in fideiusor-
e concurrat voluntas ipsius, qui per stipulationē obligatur. l.
blanditus. C. de fideiul. Et ista rō cessat in eo qui immediate sine
facto eius, & absque voluntate sua a statuto obligatur. Nec ob. si
dicatur, quod voluntas fideiusoris non attenditur in ista poena
corporali, cum quis non sit dñs membrorum suorum, l. ita vul-
neretur. ff. ad l. A. qui. & ita arguunt Mod. in c. ius generale j. dist.
in fl. & fuit iura rō Bar. in l. i. si quis reum. in princ. ff. de custo. reo.

q̄a ē ad hoc r̄nderit, q̄d isto casu cum uoluntate fidei iussoris, au
f. Aforias conclusiōdinis i cōcurreret, ut alijs dixi. f. Et hoc ulterius
g. comprobatur, q̄a uideamus, q̄d fententia in cā criminali tranſit in
28 r̄ iudicatā, si pars non appellauit. l. j. in fi. de q̄d. i. diui fratres. ff.
29 de p̄c. f. & tñ non p̄t pars renuociare defensionib. suis, ut mortu
h. iubeat. vt no. Bar. in l. custodias, ff. de pub. iud. facit text. in
l. non tñ, ff. de ap. sed trāsit in r̄ iud. cum pars nō appellauit, non
ex taciturnitate partis simpliciter, sed q̄a cum taciturnitate eius
auctoritas legis concurrit, nā licet q̄s nō sit dñs membrorū suo
i rum, ip̄a tñ est publica dñā reputata, & habet p̄tātē, vt no. Bart.
dicit in l. i. titio centum. §. Titio centum. el. j. in uer. tertia ratio ē.
ff. de cond. & dem. & idē Bar. in l. i. si quis reum. ff. de custo. reor.
In gl. in verbo, dispēdijs. Abb. tractat an annullatio actus dicatur
poena. de quo dicendum est ut alijs late dixi hic, in l. ec. col. 3.
30 in glo. in ver. dispēdijs. f. Et addatis primo, quod no. Bal. in l. i. glo.
per lris. col. j. & ij. de resc. ubi inquit, q̄d annullatio actus qui gñali
ter fit pmissus de iure gen. est poena. alle. l. tenatus. ff. de p̄hē. emp.
& l. fi. c. de posth. har. inf. Et hoc q̄d actus annullatur rōne doli,
uel culpa. sed si ex defectu sollemnitatis actus non ualet, ista non
est poena, sed defectus pudentia, & ita diffinitio Bal. satis con
firmatur cum his, ut alijs dixi. Secundo adde An. Sic. in confi. 17.
col. pe. lib. j. vbi alle. istā gl. q̄d annullatio actus sit pena. Tercio ad
de, q̄ argui p̄t, q̄ annullatio actus nullo modo sit pena, q̄a pena
nō afficit ignoriātes, ut pbat hic, & in l. i. de decre. ab ord. fac.
31 f. Sed cā decreti annullatio afficit et ignoriātes, ut actus redda
k tur nullus, c. j. ver. adijciebatur de ecclē p̄bē. in 6. ergo ut, q̄d an
nullatio actus non sit poena. Sed potest r̄nderi, q̄d non sit poena
ita odiosa quo minus afficiat ignoriātes, q̄a cā tollit lucrū, & ius
q̄rēdum. Secus in alia poena, q̄ tollit ius q̄ritū, & damnum infert.
Quarto, & ultimo adde aduertēdū esse circa gl. dū loquitur de re
32 tractationib. f. nā ut p̄supponere, q̄ actus ualeret, & dñent retra
ctari, id est rescindi. l. retractare C. ne fi. rem. quā uēdi. euincat. li.
x. & in l. j. in prin. ff. ne de sta. defun. not. in l. qui sub p̄textu. C. de
trāl. cum fi. quo casu erat ius q̄ritū. ideo talis retractatio proprie
ut poena, q̄a tollit ius iam q̄ritū, non sic ut in annullatione actus
33 facta a prin. & de hoc loquuntur Doc. f. In gl. i. primo Abb. pro
sequitur an, & q̄n ignoriā excuset a poena, in quo addēdū ē pri
oribus scriptis. Primo, dum in prima conclusione dīr, q̄d si ignoriā
tia sit abque culpa, excusā, & euitat oēm poenā. in q̄ritū ut text.
in c. in lectum. 2. q. j. ubi marito, q̄ ignoranter, & sine aliqua cul
pa, cognouerit fororem uxoris, pnia imponitur. Sed gl. libi dicit,
q̄d ad cautelā talis pnia iniungitur. Secundo adde q̄d p̄dicta cō
clusio intelligitur, ubi culpa cōsideratur. Secus ut in casib. in qui
bus sine culpa q̄s, sed ex cā p̄niri p̄t, q̄a non obstante probabili
ignorantia ex tali cā poterit puniri, & ita not. An. dicit in l. j. in
prin. ff. si q̄s omis. cā test. Tercio adde q̄d conclusio p̄dicta p̄cedit
in dubio, secus si constaret de mente legis, q̄d uelit ignoriā
34 comprehendere. hic f. patet in annullatione actus, q̄d et habet locū
q̄ ignoratē. c. j. adijciebatur. de concef. p̄bē. in 6. & p. glo. i. cle.
35 2. de here. f. & q̄a ualeret statutu, q̄d ignorantiā allegari nō possit,
ut no. Bald. in l. i. uer. sed an ualeant. ff. de leg. per l. i. diuus la. in
prin.

A D D I T I O N E S.

- a Syl. Ald. Contrarium. Vide Doc. in rub. ff. de acqui. poss. & addi. Deci. in l. nihil tam naturale. ff. de regul. iur.
- b In debito. Fallum est, cum dicta statuta intelliguntur quantum ad impediri-
dam executionem. Sed poterit probari solutio per testes, & recepti, vt per
Bart. l. i. §. & parui, quod vi acti clam.
- c Syl. Ald. Territorij. Et idem e conuerso in statuto obligante filios pro parte
fallito, vide Deci. conf. 359. & vide quæ scripsi in commen. statu. Floren-
tibus rub. qualiter pater pro filio conueniatur, & quæ scripsi super 2. statu-
de cessantibus vide Deci. in l. posthumum. in 4. no. in 2. lecti. C. de contratib.
in l. si fugitiui. in prin. C. de ier. fug.
- d Bar. Bartholomæus Soc. in d. l. Mode. Idem tenet Dec. in l. fi. de iur. iud.
iur. & ita consuluit conf. 359. & bene, quaniuis hic contrarium sentiat.
- e Syl. Al. Consecutudo. Seq. Bal. in l. neque. C. ne fil. pro pat. in c. de breui. d. vi
reitur. col. 3. in l. 2. C. de confil. pæ. Pe. de Anchar. in rub. de fideliorib. ibi
Imo. Ro. in confil. 15. Sal. in l. ad commentum rhenfem. C. de cult. reco.
- f Consecutudinis. Sed quod hæc consecutudo non valeat, consuluit Syluester
Aldob. vt ipse hic refert.
- g Syl. Al. Concurrere. Ego tamen contrarium consului. C. de consecutudine non
valere, & per consequens non præstare talem auctoritatem.
- h Syl. Ald. Subiugari. Idem Deci. in c. iurauit. col. pe. de prob.
- i Hiero. Gig. Potestatem. In superiori lecti. huus cap. in apoli. apposta super
verbo, potest. tenui contra opi. Decij. ibi pro defensione opi. Fel. nec diu
deram dicti per Deci. hic, qui addit aliquid fundamentum contra opi. Fel. fed
salua eius reuerentia istud fundamentum mihi non videtur fringere cōtra
Fel. & pro response dico, qd. idem sententia in casu criminaliter trahit in
rem iudicata si pars non appellat, quia non appellando, pars vt acquiesce
re sententia. poterat. n. delictum committeri, & ex sua confessione ueniebat
damnandus. l. proinde. ff. ad l. Aqu. Prætera non appellas est is, qui deliquit.
sed in casu noluit fideiusor nullum delictum commisit, & sic puniri non
debet. melius est si. impunitum relinquit facinus nocens, quam in nocenti
damnari. l. abfentem. ff. de pæ. & ex his apparet hoc fundamentum non
obstare.
- k Syl. Al. Nullus. De hoc vide Deci. l. c. ceteri. col. 4. de resc. ver. scd o principa
liter. & potest esse rō, quia vbi reperitur consensus partium non operatur
aliquid, Fel. in c. i. accessissent. col. 1. de cōst. Deci. in c. olim. 2. de excep.

prin. ff. de fal. vbi Bar. hoc idem dicit, de quo dicendum est, vt Ro. tradit in l. de pupillo. §. nunciacione. de ope. no. nun. ¶ In quantum aut Abb. concludit, qd in aliquo casu dolus expresse requiritur, non sufficit lata culpa, de quo dixi in tertia cōcl. in ver. pms. & vltra ea, quae ibi dicta sunt, §. ista p̄clusionem, facit tex. in l. 1. in prin. ibi, si de malo, in nōto. §. nō aut. ibi, sed culpa dolo proxima dolum representat. ff. si quis testa liber esse iussus fuerit. & licet Bart. ibi, col. 1. reprehendere conetur, reprehensio sua est diuinatiua, vt et dixi declarando tex. in l. 1. §. hanc actio. ff. si men. fal. mo. dixi. & §. p̄clusionem Abb. et facit tex. cū glo. in l. 3. §. inter dū. de neg. gest. & in l. si mora. cū glo. sol. ma. & q. no. Aret. ibi, post Pau. de Ca. in 2. no. Pro p̄clusionē tñ Abb. facit, quod no. 37 Ang. in l. si id. quod. §. doli mali. ff. de iur. om. iud. vbi inquit, ¶ q. vbi verus dolus requiritur, non sufficit p̄sumptio. ¶ Quo distinguatur verus dolus a p̄sumpto, no. Alex. in in consi. 110. v. p̄mo. col. p̄li. j. & p̄cludendo distinguit p̄t, vt tradit in d. l. 3. §. inter dū. de neg. gest. q. in statutis, & in materia odiosa p̄cedat p̄clusio Abb. secus est in materia iuris cōis, q. odiosa si sit. Quarto adde, q. dum Abb. p̄cludit, q. ingnorans ex lata culpa nō punit in casibus, in quib. lata culpa dolo nō equiparatur: inferit q. homicidii committit culpa, et lata, nō punit pena homicidii, q. tali casu culpa non aequiparatur dolo. a. l. in lege Corne. ff. ad l. Cor. de fcar. & in l. i. in l. i. data opera. colum. 4. C. qui accus. cū si, vt late hic dixi, col. 5. ver. p̄cordia. & latius hoc v. in cōf. 9. inter cōf. fil. impressi, vbi late consilii. & notandū est, q. Abb. dicit, licet q. non punitur de homicidio, de culpa tñ puniti debet, f. m. qualitatē eius, facit tex. in l. lex Corne. in prin. cum si, vt in cōf. palle. & ex dictis ibi hoc limitat, nisi homicidii committat in actu licito, quia tunc nullo mō punit. c. lator. de homi. cū sim. vt h. in d. consilii. vbi inducendo plura in causa mihi p̄missa cōsiliū, q. p. homicidio commissio in ludo pugnorum f. m. p̄tudinē p̄re, nō erat quis aliquo mō puniendus. b. Et ad p̄dicta adde Pau. de Ca. in consi. 192. in cā. lo. de Ana. in cōf. 6. P̄supposito & q. no. 40 Ang. Aret. in vers. scienter, & dolo. in trac. malef. ¶ Vltimō ad de dū dixi, q. culpa leuissima nō punit criminaliter, secus est in leu. alle. Bal. in l. 1. de leg. addatis, q. Bal. idem tenet in l. data opera. C. q. accus. & ibi hoc mō concor. tex. in l. q. ades. & l. q. fortuito. ff. de incen. rui. & idem Bal. tenet in l. 3. §. q. p̄tor. ff. ne quis eū. g. & lo. de Ana. sequitur in c. si de i. qui si occi. & idē Ang. in l. si vlt. fructus. ff. de vlt. fruct. Hec ē distinctio Abb. p̄babilis v. declarando, vt Sal. tradit in l. 1. in f. C. de fca. Secundo Abb. principi paliter p̄sequitur, an indistincte requiratur tps duorum mensiu, ad hoc vt p̄tō liget. Et primo p̄cludit, q. si constitutio exprimat tps, post cuius lapsum velit ligare, standū est tempori determinato. alle. c. cū singula de p̄ben. in 6. Sed aduertendū est, quia ille tex. loquitur qñ exprimitur tps certū a die sciētiē, ibi, intra mētem, post q. p̄sens constitutio peruenerit ad eōdē, ¶ Idē tñ v. qñ statuitur tps simpliciter, quia a die sciētiē intelligitur, vt habeat locum pena c. si cum glo. j. ne cle. vel mon. Facit quod not. Abb. in c. nos quidem, col. 7. ver. vnum tñ no. de test. & in terminis no. Do. in c. seruus. §. 4. diff. in gl. 1. ad fi. & ibi dicit hoc procedere, nisi scientia temporis exprimat, q. tunc p̄cise illud tēpus attenditur, per tex. in c. statum. de p̄ben. in 6. ibi dū ingt, post mētem a die, quo bñficiū uacauerit, numerādū. & gl. ibi, & facit tex. in l. si in diem. in prin. ff. de cōd. & demon. cū si ut dixi in c. super eo. el. 2. de app. & v. Abb. hoc sentire, dum hic dicit standum esse tēpori determinato, & subijcit, q. hoc intell. quantum ad retractationē actus, nō aut respectu penae, quia absurdū esset ad p̄oniam ligare ignorantem. ¶ Sed aduertendū est: nā quod d. de retractationē actus, v. habere locum in beneficiabus, & in spiritualibus, in quib. Papa liberam habet p̄tatem. c. 2. de p̄ben. in 6. & in cle. 1. in f. v. lit. pen. & no. Pau. de Ca. in p̄f. 280. primum dubium, col. 2. cum si, vt dixi in c. quae in ecclesiariis, col. 4. j. eo. & ita loquitur tex. in c. 1. §. adijciebat. de p̄cel. p̄b. in 6. & in d. cle. 2. de hanc, in verbo, ex nunc. quam Abb. adducit hic, & tali casu v. q. et respectu penae ignorans ligari possit, quia in beneficiabus, & spiritualibus non v. absurdū, cū ē sine causa Papa dñum auferre possit, vt no. Pau. de Ca. in consi. 5. allega Sed in alia materia nō beneficii maius dubiū uidet, in quo dicendum est primo, quātum ad annulationem actus a principio, videtur q. hoc fieri possit, quia tollitur ius querendū, ¶ sed retractare actum perfectum, in quo esset tertio ius quāsitum, non videtur, q. fieri possit sine causa, ut not. Bar. in l. quacunque, C. de fide instr. lib. x. cum sim. vt tradunt Moder. in d. c. quae in ecclesiis, & a fortiori non videtur, q. ignorans puniri possit sine causa, iuxta not. in d. cap. quae in ecclesiis. ¶ Secundo priorib. scripris adde, dum in f. Abb. concludit, quod debet publicatio fieri in provincia, & non sufficit, quod facta sit in curia Romana, per cap. 1. de postu. praela. cum sim. vt per eum. nam Card. Alexan. tenet contrarium in d. cap. 1. de postu. praela. illud fuit exigentia facti. Nec obstat q. absurdum videtur, q. publicatio fca in curia, ad loca ualde remota extendatur, quia respondet, quod illi, qui non habuerunt notitiam, erunt excusati. & ita Card. Flo.

ren. dicit in procemio cle. in ver. vniuersitati. in 4. q. Sed tñ dictū Abb. defendi potest, & idem, quod Abb. tenet. Imo hic, col. 3. ni si esset p̄tendū in p̄m & mouetur rōne Abb. q. ex quo ita statutum est, tex. in c. cui. de p̄ben. in 6. debet seruari de iure ca. no. quia p̄m non reperitur, vt not. in c. 1. de ope. nouinu. Nō obstat quod illi, qui erunt remoti, excusati erunt, vt Car. Alex. dicit, quia considerandum est, q. aut erunt excusati allegando ignorantiam simpliciter absque alia probatione, & tunc videt, q. publicatio facta Roma non sufficit. & sic habes intentū f. m. intentionem Abb. aut erunt excusati probando ignorantiam, prout loquitur Card. Flo. in loco p̄alle. & tunc idem esset, facta publicatione in provincia: quia licet p̄sumatur notitia, p̄m tñ p̄b. potest, vt cōter Doc. dicit. Circa tertium membrum principale, dum Abb. concludit, q. ex vicinitate locorum notitia p̄sumatur, est notandum, q. vicinus p̄sumitur scire facta vicini. 45 Ex quo inferitur, quod bona ratio est in teste, ¶ qui interrogatus de cā scientia respondet, quia vicinus, ut not. Bar. in l. 1. ff. i. cer. pe. & hoc intelligitur in his, quae cōter cadunt in notitiam vicinorum, alias secus, vt no. Bal. in l. p̄nticula. C. de epi. & cler. col. 5. tenet idem Bal. in l. 1. in f. C. de collu. detegen. facit, quod no. idem Bal. in l. qm foror. C. de his quib. vt indi. & tradit Alex. in consi. 80. examinato. lib. 2. & in consi. 30. In causa, & lite, lib. 5. 46 ¶ Et dum Abb. loquitur de vicinis, et intelligitur de illis, q. ad uocē f. audiri possunt, ¶ vt per Bar. in l. si tēter. §. vicinis. ff. de aqua plu. arc. ¶ Sed de vicinitate locorū Abb. distinguit in ca. quodam de p̄sumpt. & per glo. in c. felicitis. in ver. vicinarum. de p̄e. in 6. cū sim. ut tradunt Moder. in d. c. quodam. ¶ Postremo in vltimo mēbro Abb. p̄sequitur, quando ignorantia iuramento probetur, de quo dicendum est, ut dixi, col. 7. uer. postremo in stat. Abb. Et adde primo dum Abb. concludit arbitrarium esse, qñ ignorantia probari possit per iuramentum, nam ista conclusio non probatur in iuribus per eum allegatis, videlicet in c. innotuit. cū glo. de elect. quia glo. ibi absolute dicit, quod ignorantia iurō p̄batur. nec etiam tex. in c. si de iure iud. videtur probare hoc, quia loquitur de arbitrio dato iudici in deferendo iurē magis iuri parti, q. alteri. Pōt tñ dici, q. ille test. alle. in ar. & dictum Abb. iustificat i. videt ex eo, q. iura uario modo loquuntur, arg. l. 1. C. de iure de. li. Et tale arbitrium regulari debet f. m. ea, quae alias dixi. ¶ Secundo adde, q. in casibus, in quibus statuitur iuramento alicuius, intelligitur nisi qualitas personarum aliud suaderet. & alia indicia essent in contrarium, ut not. Bald. in l. 1. de collu. detegen. & illud dictum Bal. sequitur And. Sic. in consi. 26. col. 5. lib. 2. ¶ Tertio adde dum Moder. hic concludunt, quod ignorantia non potest probari per iuramentum, quando statutum prohiberet ipsum ignorantiam allegare, quo casu valet statutum, ut no. Barto. in l. Diuus. la. 1. ff. de fal. Bald. in l. 1. ff. de legi. Abb. & lo. de Ana. in c. ad fallariorum. de crimi. fal. Nam aduertendum est, quia si ignorantia nō pōt allegari, ergo videtur, q. non possit probari aliquo modo, & si non potest probari testibus, multo minus non poterit probari per iuramentum, & hoc indubitatū videtur. Secundo in tali statuto p̄siderandum est, quia aut statutum voluit punire factum sine dolo, & culpa, ex aliqua causa: quia ut supra dictum

ADDITIONES.

- a Syl. Al. Dolo. Adde ad idem Hippo. in l. lege Cornelia. §. cum quidam. ff. ad l. Cor. de Sica. & ibi Ang. qui alle. pen. C. de custo. reo. & in l. p̄e. ff. de incē. rui. na. quod quis capitaliter puniatur etiam ex lata culpa, & uide Ver. in in consi. 30. col. 2. & in consi. 33. col. 3.
- b Syl. Al. Punientis. Vide Ver. in repe. l. si fugitiui. C. de ser. fug. col. 4. in f. cum seq. l. in l. in actionib. col. 4. ff. de in lit. iur. col. 6. & idem Ver. in d. consi. 30. vbi dicit quāto tēpore debeat relegari, & vide Cre. in f. sig. 149. mos puerorum, & ibi in addi. & uide quae scripsi alias Florentie in simili casu. & ita consilii Pet. de Anch. in consi. 272. iure stricto. Alex. consi. 109. Pro inuestigatione, col. 5. lib. 2. Io. de Ana. in c. felicitis. de tornea. An. Sic. in c. cum venerabilis. col. 5. de consue. in c. cum consuetudinis. col. 4. de consue. Hip. in repe. l. si. C. de proba. in 6. q. in l. 1. nu. 101. ff. de fca. & hoc consilium, de quo meminit hic Deci. habetur in consi. x. per totum. seq. Marf. in trac. malef. in §. vltimus, col. pen.
- c Scientia. Faciunt quae dicit l. in consi. 83. q. forensis si per annū in loco man. ferit, p̄sumitur scire statuta.
- d Syl. Al. Romana. Et hinc alias consilii Ferrarij, quod regulē de publicādis re signationib. non sit satisfactum per publicationem factam in curia. uide quia postea fuerunt impressa commentaria. Lud. Gome. sup. reg. cācel. ubi super reg. p̄dicta, q. 9. attingit hanc materiam.
- e Syl. Al. Secus. Adde Doct. omnes in d. l. 1. & uide quae add. Bar. ibi, & Fely. in c. literis. de p̄sumpt. Soc. consi. 197. in controuersiam. lib. 2. Alex. consi. 36. col. 2. lib. 1.
- f Syl. Al. Audiri possunt. Dicuntur tamen plerumque ex possibilitate conu. fandi simul. Bal. in l. si tertius. in prin. ff. de aqua plu. ar. in l. si uicinis. C. de nup. in f. Signo. in consi. 32. qui dicantur.
- g Hic. Gig. Suaderet. Et ideo qui semel periurus fuisset, non poterit solo iurō suo ignorantia probare, quia ei iuramentum etiam in defectu semiplenae probationis non deferretur, vt dicit no. tex. in c. parui. l. 2. q. 5. & ibi gl. & no. in c. teltum. de testib. nec etiam tale iuramentum erit sufficiens ad p̄bandam ignorantiam in eo, qui facilius est ad iurandum, quia etiam isti in defectum probationis non deferretur, ut notat. dicit Bald. in l. qui sub conditione. ff. de conditionib.

dictum est qñq. quis punitur ex causa sine culpa, & tali casu valet statutum cā subsistente, quāuis nō esset in dolo, neq. in culpa. Aut statutum voluit punire factū ratione doli, vel culpa, put. v. in dubio, alio casu non apparente, & tunc statutum prohibēs allegari ignorantiam, debet intelligi, quia ignorantia non possit allegari probando illam per iuramentum, non tamen videt excludi quominus contrarium possit probare per alias probationes legitimas, nam isto casu statutū satis operatur, & dum modo aliquid operetur, debet restringi quātum potest, c. cum dilectus, de consuetu. Et per hoc respondetur ad illud, q. dicunt Moder. q. tale statutum si intelligatur de ignorantia supina, prout Doc. videtur intelligere, erit statutum superfluum, q. in intelligendo, q. excludi iurē, non erit superfluum, & dum Moder. ad iustificatiōē dicti statuti allegat tex. in c. vidua. de reg. vbi scientia p̄sumitur, ignorantia probari non pōt. ridentur ad illū text. quod ibi erat pro testō ius, q. non valet, c. cū M. j. eo. Et ibi erant manifestae signa scientiae. ¶ Quarto adde, q. licet ignorantia probata sit per iuramentum, p̄m tamen per adueritium probari pōt, vt not. Bar. in l. si cui. §. eundem. ff. de accu. & per glo. in c. eas. in ver. affectata, de tempo. ord. in 6. cum sim. vt per Moder. hic, & ad idē glo. in ca. 1. in ver. caput. de frig. & malef. & in c. p̄ aut. 27. q. 6. 7. in ver. probare. & no. Abb. in cap. p̄nebatur. de depon. imp. & in c. proposuisti. de prob. cum sim. & late Alex. tradit in l. qui bona §. qui damni. de dam. inf. & idem Alex. in consi. 1. 4. in cā. & lite. lib. 4. & est gl. quam no. ibi Pau. & Alex. in l. 2. §. si habēs. in ver. iudicio. ff. si ex nox. causa agat. & idem not. Do. post lo. in c. statum. §. cum vero, col. 4. ver. sed an contra iurē. de rescript. in 6. ¶ Et ista conclusio limitatur non habere locum quādo iurē h. p̄ plenaria probatione, quia tunc p̄cise standū esset iurē, nec p̄m probari pōt, gl. no. in cle. 1. in ver. narramus, de proba. per tex. ibi, fidem plenariam, & sequit Alex. in l. 1. §. si abens, & in d. §. qui dāni, col. 3. Secus tamē est, si dicat iurē habere p̄ plenaria probatione, quia tunc p̄sumitur, quia tñ p̄batur p̄t, f. m. Alex. in p̄f. 1. 4. col. 3. sed tñ v. idē dñm in p̄paratiuo, q. licet iurē hēatur p̄ plenaria probatione, p̄m h. p̄t poterit probari, §. gl. in d. cle. 1. quae mouetur per illum tex. q. loquitur in summo Pontifice, in quo speciale v. p̄ singularem eius auctoritatē, ne de mendacio arguatur, & ita Aret. in l. si duo, in gl. fin. de acq. h. ar. alias excepta persona summi Pontificis, secus videt, q. licet per instrum. fiat probatio manifesta, c. licet cām, de prob. cōtrariū tñ probari p̄t, c. inter dilectos, c. cum lo. de fi. instru. & q. Aret. dicit. rōne confirmatur, quia dum iurē h. p̄ plenaria probatione, satis operatur statutum, quia v. integrari iuramentum, q. non est legitima probatio. c. si q. met. cau. vnde non debet vltimus interpretari, quia videtur excludere probationes in cōtrarium, ar. l. si quando, C. de inoff. testa. & c. cum dilectus, de consue. ¶ Quinto, & vlt. dum Moder. concludunt, quod probata iusta causa ignorantia, puta absentia a loco, tunc ignorantia probari potest per iuramentum, alleg. Cald. in consi. 4. in tit. de senten. excom. & Card. in consi. 36. ff. est in consi. 3. lite in Romana curia, nam considerandum est, quia probata absentia, videtur probata ignorantia etiam absque iuramento, c. fin. qui matri. accu. possit. & ponit Abb. hic, cum sim. ut alias dixi. & ex his expedita sit hac secunda decree.

ADDITIONES.

- a Probitio est. Vide l. in l. 1. §. si abens. ff. si ex nox. cā agatur. Dec. in c. proposuisti. in 3. not. de prob. Alex. in consi. 112. col. 2. lib. 4. Aduerte tamen, quia mihi videtur quod Dec. & qui nocet. verbum n. plenaria, non est comparatiuum, sed positiuum, & si uerbum latinum non sit. dicitur n. comparatiue plenior probatio, non plenaria.
- b Extensio fit a similitudine rationis etiam in penalibus.
- c Extensio de stricta significatione ad latam facilius fit.
- d Statutum in electione habet locum in promissione, & postulatione.
- e Extensio non fit in iure correctorio simul, & penali.
- f Extensio in materia correctoria fit quando ratio est expressa.
- g Nisi materia sit etiam penalis, ibi. num. 6.
- h Aequiparata si duo sunt, statutum in vno, habet locum in alio. Si aequiparatio est facta in eadem materia, ibi. num. 8.
- i Vel quando fit per modum regulae, ibi. num. 9.
- j Expressum non dicitur quod virtualiter intelligitur.
- k Executio non potest peti pro inter. fte, si in instrumento habente executionem fuit promissum factum, & ibi de veritate.
- l Executio competit pro tacita stipulatione a lege subintell. cā in instrum. a 10 dot. is.
- m Expressa censetur quae sunt de natura contractus.
- n Interesse dicitur tacitum in instrumento promissionis facti.
- o Connexum quod est iudicium.
- p Connexum quod dicitur.
- q Statutum in principali habet locum in connexis.
- r Coherencia iudicatur pariter sicut, & principale.
- s Vniuersum vniuersis est dispositio.
- t Statum super principali non porrigitur ad appendicis.
- u Restitutio concessa super principali non porrigitur ad accessoria.

22 Testes qui admittuntur contra regulas iuris ad probandum delictum principale, non admittuntur ad probandum administracula.

23 Argumentum a connexis quomodo procedat.

24 Similia sunt illa quae sunt eiusdem iuris, & conditionis.

25 Simile dicitur quod non est idem formaliter, sed in effectu.

26 Similis gratia quae dicitur.

27 Argumentum a simili valet.

28 Etiam in delictis, nu. 28.

29 Etiam si in aliquibus sit dissimilitudo, nu. 29. & O. & 31.

30 Similia non dicuntur ea quae in pluribus diuersa sunt, quam conformia.

31 Comparatio literarum exigit omnimodam similitudinem.

32 Consuetudo favorabilis est, & debet extendi.

33 Statuta, & consuetudines recipiunt interpretationem extensiuam.

34 Argumentum a simili non procedit, quando induceretur correctio iuris.

35 Neq. in simili per fictionē i. statuto, n. 7. Si statuti sit contra ius cōe, n. 3.

36 Statutum loquens in casu vero, habet locum in fido in materia iuris.

37 Statutum quod uerba statutorum intelligantur ad literam, facit, vt habeat locum argumentum a simili.

38 Et tale statutum parum operatur, nu. 41.

39 Statutum, sola voluntate inductum non extenditur ad casus similes.

40 Statutum quod trahitur ad praeterita non extenditur ad similia.

41 Et est odiosum, & exorbitans, nu. 44.

42 Argumentum a simili, non habet locum in contractibus.

43 Neque in penis, nu. 46.

44 Neque in prescriptionibus, nu. 47.

45 Simile quod prius inspiciendū sit iuris cōis, an statuti, vel consuetudinis.

Translato. ¶ Primo no. quod lex recipit extensionem a similitudine rōnis, & hoc fecit cum Abb. et p̄cedit in penalibus per tex. in l. 2. ver. quid si curatores, ff. ad Tert. & in c. si post §. cū gl. de cle. in 6. De argumento a simili videbimus post glo. hic. Quantum ad id, q. Abb. dicit de materia penali aduertendum est, q. primo tex. in d. l. 2. non v. absolute hoc probare, cum ibi facta sit extensio de tutore ad curatorem, qui largo modo potest dici tutor. l. pater Seuerinam, §. additionem, de condi. & demon. ¶ quo casu fit extensio de stricta significatione ad latam, c. l. filium habeo. ff. ad Ma. no. Anto. de But. in c. si de consue. in 1. fallentia, dñi p̄sequitur materiam extensionis, & idem Do. in ca. j. de temp. ord. in 6. Sic etiam tex. in d. c. si postquam, §. vbi statutum in electione habet locum in promissione, & postulatione, f. m. glo. ibi. hoc procedit, quia illa sunt aequiparata in c. 1. in princ. & in ca. vt circa, cō. tit. in 6. & facit tex. hic. Vnde in dictis iurib. non probatur simpliciter, q. Abb. hic dicit, & idem Abb. tradit in cap. fina. colum. 2. de rescript. Sed pro dicto eius est bo. tex. in ca. j. porro. in tit. quae fuit prima causa be. amitt. & et c. ff. de iur. om. iud. cum concor. vt ibi tradit Alex. & ad idē est tex. quem ibi ponderauit Alexan. in l. cum mulier. ff. fol. ma. & plura ad hoc Ro. adducit in consi. 429. considero in secundo dubio, & Ang. Aret. late insitit in §. ius aut ciuile. Inlt. de iur. na. in 6. cap. 1. vbi ad hanc gl. 2. cum lauit. ¶ Limitatur ista conclusio, nisi est ius penale, & correctorium simul, f. quia tunc extensio fieri non potest secundum glo. no. in cle. 2. ver. in eisdem, quem ad hoc allegauit Ant. de But. in d. c. 1. col. 3. de temp. ord. in 6. Sed p̄siderandum est, quia si ius correctorium sit penale, illa p̄ona non v. esse in consideratione, ex quo in solo iure correctorio extensio non admittitur, vt not. in auth. quas actiones. C. de sac. fan. eccle. ¶ Ad hoc breuiter dicendum est, q. immo et in materia correctoria fit extensio, qñ ratio expressa reperitur, ut not. p̄ glo. in cle. 1. de cle. in ver. eligatur, no. in d. iur. quas actiones. in l. his folis. C. de reuo. dona. ¶ Hoc fallit, qñ agitur de correctione, & etiam materia penalis sit, q. non sit extensio, licet ratio sit expressa. & ita procedit gl. in d. cle. j. de eta. & qua. quam hoc modo declarat Alex. in l. si constante. in prin. col. 5. ver. 3. lita. ff. fol. ma. alie litationes colliguntur ex his, q. tradit Mathe. in l. ius tract. extensionis, & Ro. in auth. fite. C. ad l. Falc. Imo in l. si vero. §. de viro. ff. lo. ma. & late p̄sequitur Ang. Aret. qui oēs refert in d. §. ius autem. ¶ Secundo not. q. qñ duo sint aequiparata, statutum in vno, habet locum in alio, vt Abb. hic dicit, per istū tex. & not. glo. &

ADDITIONES.

- a Penalibus. Al. in prima par. stat. q. 204. Decius, l. factum. §. in penalibus. de reg. iur. Sed uide late Io. Crot. in l. si constante, ff. fol. ma.
- b Syl. Al. Aduertendum est. Hoc idem dicit Io. Crot. in l. si constante, in 30. col. ium. ff. fol. ma. in f. vbi respondet plurib. modis.
- c Syl. Al. Ad latam. Vide in fin. 2. lec. & in c. ecclesia S. Mariz, col. 7. inf. eo.
- d Syl. Al. Amit. Respondeat hac iura, vt sup. in 2. lec. in 1. not.
- e Syl. Al. Cum lauit. Vide Dec. in l. factum. §. in penalibus, col. 2. ff. de reg. iur. l. factum. cum quidam, in 3. col. ff. de lib. & posthu.
- f Syl. Al. Simul. vide Io. Crot. in repe. l. si constante, ff. fol. ma. col. 3. r. Adde Ro. consi. 150. & l. factum. 2. lib. 1.
- g Syl. Al. Reperitur. Adde Dec. in c. ecclesia S. Mariz. in 7. col. inf. eo.
- h Syl. Al. In alio. vide l. in l. si constante, in 5. col. ff. fol. ma. & hanc conclusio nem examinat ibi late Io. Crot. col. 26. in vers. secunda conclusio. & ibi ponit, l. ex limitationes ad hanc regulam.

a Translatio. De hoc uerbo uide eundem in regula, non uult habere, col. 2. de regu. iur. & quod fecus sit in uerbo, concedo, uide lafin l. j. de confi. princip. Decian c. cum uenerabilis in ult. no. de excep.

quolibet sacramento in effectu, p. suprema pte in administranda sacramenta quocumque. sic summo Pontifici, q. summus sacerdos appellatur, 2. diff. in c. clerici, & tale sacerdotium a Deo p. cessit, ut dicitur in Auth. q. oportet episcopo in prin. Alter vero sacerdos dicitur, q. d. presbyter, 2. diff. in c. clerici, hoc proprie stricte, sed largo modo appellatione sacerdotis venit oēs, qui in sacris sunt, ut no. Abb. in c. 1. de coha. cle. & ma. & quique appone sacerdoti & veniunt epi, ut no. Abb. in c. non pot. in 3. no. de re iud. 6. diff. in c. ibi, translatio sacerdotii, h. n. sunt ablati absoluti, qui de sui natura important condonem, 1. la. testore, vbi Bar. ff. de 2. di. & de m. lab. empione, vbi Bar. ff. de pac. Cal. in conf. 1. de ver. sig. cum sit h. n. facit condonem, quia cadunt super eo, q. certum est, quo casu no. facit condonem, ut no. tradit Bal. in l. 1. de leg. 2. in c. 1. opp. Circa istum tex. primo dicit Abb. p. claudat p. tem legis p. d. esse apud vicariū Christi, p. f. m. p. illa verba, quod dicitur ligaveris, ut h. 2. q. 1. in c. quodcumque, nā dicit verba f. m. Abb. hic, intelligunt p. ceptum, vel statuto, & idem Abb. in c. quanto, col. 3. post l. n. quē ibi refert, de p. u. & idē Abb. in c. licet de euitanda, de c. in 1. no. & in c. p. p. u. col. 3. de p. u. Aduerte tñ, q. illa verba, quodcumque & c. vñ solū recipere forū aī, dum dī, ligatū erit & in celis, & nō forū cōtētiōis, quod agitur in terris, t. Et adde, q. illa p. r. s. p. d. d. est penes Papā, & non apud Cardinales sedē vacāte, clem. ne Roma in prin. de elec. 2. Ex isto tex. successiue colliguntur p. Abb. duo notabilia, de quibus dicendum est, ut alias dixi hic, primo no. prima lect. t. Et adde primo dicit Abb. in 1. no. dicit, q. in penalib. potest fieri extensio iura, q. ipse all. nō bñ p. bāt, ut dixi. Ego tñ p. dicto Abb. allegauit tex. in c. 1. p. p. r. s. q. fuit prima cau. bene. ami. Sed addat, q. ad illum rēderi pōt tribus modis, ut tradit lo. de lmo. in l. si vero, §. de viro, col. 13. fol. ma. Secundo allegauit tex. in l. cum mulier, vbi Alex. fol. ma. sed rēderi pōt, q. loquitur ille tex. q. rō fuit expressa in l. & ita ē Alex. ibi loquitur, & iō regula in p. r. s. firmari pōt, q. in penalibus non debeat extensio fieri, prout lmo. concludit in d. §. de viro, col. 13. vbi ad hoc plura inducit, & facit tex. in l. si. C. de inter. ma. & circa hoc latius distinguit Math. in trac. extensionis, in pen. col. & no. Abb. in c. p. p. u. in 2. de sen. ex com. vbi inquit, q. fit extensio in penalibus, q. a q. q. maior pena imponitur p. frequentia delicti, & breuiter in hoc placet conclusio, quā ponit Ang. Are. in §. ius autē, col. 2. r. Infi. de iure nat. vbi concludit, q. in hoc certa doctrina dari non pōt. sed singuli casus debent p. siderari, t. Secundo no. q. q. duo sunt equiparata, statum in vno habet locum in alio, de quo dicendum est, ut alias dixi hic, in prima lect. 2. no. & adde, q. tale argu. procedit licet in illis equiparatis dentur plures diuersitates, & instantia, ut no. tradit Are. per illum tex. in l. ex facto, in prin. in 6. no. de vul. & pup. Tertio no. f. m. Ant. hic, in 4. no. & in pe. no. q. ex eo, quod dicitur est, q. statum in vno habet locum in alio, li. mitatio colligitur ad regulā, q. dicit, t. q. unius inclusio, alterius exclusio est, l. cū p. r. s. de iud. & in c. nonne, de p. r. s. ut nō habeat locum q. r. a. tione connexitatis inclusio facta sit, & bene facit, quod no. Anto. in c. r. in vltimo nota. de pac. Et ad dictam regulam plures alias limitationes tradunt Moder. in d. c. nonne, & dicit ibi addatis Salyc. in l. de crimine, in 2. oppo. C. qui accu. 13. t. Quarto not. q. consequentia debet necessario concludere, sic etiam dicit ipse, debet esse in probatione, quae est consequentia actoris, c. in p. r. s. de proba. facit tex. in l. non hoc. C. vnde legi. & no. Bald. in l. multis, C. de libe. causā. cum sit, ut late dixi in p. r. s. allegato c. in p. r. s. t. Et ad primum dictum, quod consequentia debeat esse necessaria, facit illud vulgatum, quod ad tollendum consequentiam sufficit dare instantiam, all. tex. in l. creditori, de ope. no. nun. in glo. pe. & ad idem gl. 1. in casu, ut virge ri. 1. q. 1. cum sim. ut tradunt Moder. in d. l. creditori. sed tamen Sal. in l. p. r. s. col. 2. de impu. dicit, q. miser Canonista, ut vtr. verbis eius, ita dicunt q. ad tollendam consequentiam sufficit dare instantiā, & q. hoc sibi nunq. placuit, quia per casum specialem non debemus a cōmuni regula recedere. Et breuiter concludendum est, quod sufficit q. consequentia, licet non sit necessaria, ex p. r. s. iuris adiunctur: sicut dicit de proba. 15. ne, quae licet necessario non concludat, sufficit, t. q. f. m. p. r. s. iuris iustitiae, & h. p. r. s. concludenti, ut no. Bal. in d. l. non hoc, in col. fin. C. vnde legi. cum plurib. si. ut dixi in d. ca. in p. r. s. t. Et ideo satis est fundare intētionem eius f. m. regulam iuris, quia qui habet regulam pro se, dicitur certus, ut no. Bar. in l. quorū, ff. si quis cau. & idem Bar. in l. 2. col. 1. ff. si quis in ius voca. non ier. vbi alleg. dictum Innoc. in l. 2. col. 1. ff. de dila. & hoc pro notabili dicto tradit Mathe. in no. 20. no. q. sententia & hoc casu bene procedit dictum Sal. quia ad tollendum fundamentum, quod sit in regula cōmuni, non sufficit dare instantiam simpliciter ad regulam, nisi detur specialiter in casu, de quo agitur, prout inferius videbimus de arg. a simili, sed q. nō esset regula, q. fundaret intētionem, haberet locū, quod no. per gl. in d. l. creditori. t. In glo. 2. dum Abb. infert ad concordiam testium, quando fieri potest, considerando, q. eadem res

successiue fuerit apud plures diuersis tēporibus, & in f. m. not. Bar. per glo. ibi, in l. operis, ff. loca. in prin. facit, quod not. Do. in c. 1. in prin. de confi. cum sit per Mod. hic, & est regula, quae h. in c. cum tu de testi. iuncto c. cum Ioannes de fid. in l. vbi co. pia sit p. reiteratione actus, & in tali materia non loquitur Pe. de Ancha. in conf. 486. licet pridie, col. 2. vbi cōcludit, quod testes qui deponunt aliquem fuisse infirmum die 12. mensis, concordantur cum alijs, qui dicunt talē die fuisse sanum, distinguendo diem in mane, & in sero. Et plura similia de concordia testium ponit Ro. in l. 1. in prin. ff. de ope. no. nun. in addi. in uer. in quātum Bar. hic, & ibi. in Ro. efficaciter arguit, q. talis p. r. s. d. n. l. lo modo fieri possit, quia uerba testium debent intelligi sed in cōm vnum loquendi, ut no. Inn. in c. cum clamor de testi. ut latius ibi per eum. Sed rēderi potest illud esse verum, quātū ad p. bationē, secus est quātū ad tollendā falsitātē. Est tamen notādū q. talis concordia fieri debet, dūmodo uerba manifeste non repugnent, ut no. tradit Pet. de Ancha. in conf. 297. visis articulis, & no. Bald. in d. c. cum tu, col. 2. & Ro. conf. 30. in proposita cōfultatione. Et subiicit Abb. hic, ponderando plura uerba, ex quibus 19. concludit datam fuisse p. r. s. Petro principaliter. t. Et alleg. bonum tex. in c. ita dominus, 99. diff. ibi, ut beatissimum Petro omnium Apostolorum summum principaliter collocare, & 21. diff. in c. nouo, in prin. ibi, quia ipsi primo Pontificatus in ecclesia Dei datus est, dicente domino ad eum, tu es Petrus & c. & facit tex. in c. in illis, in fi. 80. diff. ubi dicitur, quod inter apostolos par fuit institutio, sed unus praefuit omnibus, & facit, q. d. habetur in summa Pisana, in ver. Papa in primo casu summi, ut tradit Mod. hic, & idem Abb. in c. si. col. si. de confir. v. uel iur. & bene facit tex. in c. 1. 2. diff. vbi dicitur q. Petro tradidit clauē regni celorum pro omnibus alijs, & plures rationes ad p. bādū, q. Petrus primatum habuerit inter apostolos, tradit Ioann. de Turrecre. in summa eccle. in 2. lib. cap. 5. & 6. & in sequenti bus ponuntur nonnullae rationes in p. r. s. r. s. q. cōstantur. Et dum hic alleg. quod h. Matth. 18. quaecumque ligaueritis, ibi al. loquitur omnes apostolos, & ita vñ q. data sit p. r. s. omnib. sed rēdetur, q. licet data sit omnibus, non tñ aequaliter, quia Petro in primis, ut probatur in iuribus, allega. & quare Petrus electus fuit in principem, & non lo. declarat Hiero. in l. 2. contra Iouinianum, & Catholicon refert in uer. Petrus. Et ad praedicta uideat tex. no. in c. beati, 2. q. 7. vbi dicit Petrus, & Paulus aequales sunt meritis, hoc intelligitur quo ad Deum, sed in officio maior fuit Petrus, ut probatur in iurib. p. r. s. t. Et quare Paulus f. m. consuetudinem ecclesiae ponitur a dextris, quando pinguitur cum Christo, & Pet. ponitur a sinistris, & idem est in bullis papalibus, uideat rōnē, h. quā ponit Spe. in libro, q. intitulat Rōnale diuinorū, in 7. li. in ca. de euangelij, col. si. quem et refert Card. Alex. in c. e. quauis, 21. diff. Et dum Abb. p. r. s. t. alleg. gl. in c. per principale, 10. q. 3. videndum est ad declarationem illius glo. quod no. Card. in conf. 142. videtur dicendum, & do. Abb. in c. si. col. si. de confir. uel iur. ut tradunt Moder. in c. quā in eccle.

ADDITIONES.

a. Hic. Gig. Conditionem. Adde Socan. l. Centurio, col. 15. ff. de vul. & pup. Ita in l. l. i. uo. legatō. §. si testator, col. p. ff. de leg. 1. l. rub. ff. fol. ma. ubi omnes Mod. & in testamentis inducunt conditionem etiam si cum eis sit dictio, ut, & dicitur condō expressa. Dec. conf. 53. col. 2. conf. 89. col. 2. & in legibus Dec. conf. 466. col. h. & condō dicitur expressa. Deci. conf. 582. col. 3. & nouam doct. tradit Ale. in l. quare reuoc. ff. de verbo. sig. & inde Deci. conf. 466. nu. 18. limita ut per eum conf. 183. nu. 5. conf. 578. nu. 12. Al. d. adde quod ablatiui absoluti condōne faciunt et si cum eis adiunctur dictio, ut ita no. uoluit Bar. in l. sub condōne, col. 2. ver. uenio ad secundū, ff. de solu. quem etiam refert, & sequitur idem Deci. in conf. 89. 2. col. uer. prima est, & in conf. 63. in 2. col. in uer. nam ista uerba, & utrobique dicit, quod talis conditio quae refertur ablatiuis absolutis, dicitur expressa. Al. legat Bar. in l. 1. col. si. ff. de cond. & dem. & alias dixit idem Deci. in conf. 1. r. in 8. col. in uer. secundo principaliter, quod ablatiui absoluti important formam.

b. Syl. Ald. Statuto. Declara ut sup. in c. 1. lect. in 2. no. in 3. col. 50. tit.

c. Syl. Ald. In penalibus. De hac regula, an, & quādo in penalib. licita sit extensio, uide eundem in l. factum, sum, §. in penalibus in 2. col. de reg. iur. Taf. in l. cum quidam, col. 3. de lib. & posth.

d. Moder. Scilicet Iaf. in l. si pro fundo, in fi. C. de tran. Cur. feni. conf. 10. num. 3.

e. Syl. Ald. Instantiam. Vide Iaf. in d. l. creditori, col. pen. ad fi. de ope. no. nun.

f. Syl. Ald. Fundamentum. Vide omnino Abb. in c. constitutus, in 3. no. de app. ubi propter unam instantiam non est a cōmuni regula recedendum in alia materia, sequitur Galiaula in l. C. t. uo. col. 16. in prin. ff. de vul. & pup.

g. Syl. Ald. Temporis. Vide Iaf. in l. 1. col. 3. ff. de quis eum, Deci. in l. pacta nonnulla, in 1. no. C. de pact. ubi plene, & ibi dicit, quid attendat, ubi est tanta contrarietas quae iurari non potest, plene per eundem in l. fin. C. de eden. in 1. no. & in conf. 11. col. 2. vbi dicit, quod etiam impropria uerba, q. habet locum in contractibus, uide quae addidit Bar. in l. si ti. bi. in prin. ff. cer. pet.

h. Syl. Ald. Rationem. Non fit hoc ad ostēdendam potestatem clauium, sed mī nisterium temporum ante & post dominicam passionem, tradunt Io. de Selua in trac. de benef. in 5. q. prima par. in 3. requisito. Ludo. Gomez in c. 1. de consil. l. 6. nu. 37. & uideanda sunt quae ponit Card. sancti sexti, lib. 2. de ecclesia. nu. 13.

in ecclesiis, in fi. eo. ti. t. In glo. si. gl. arguit, quod de similib. ad similia idem habendum sit iudiciū. And. Sic. dicit, q. iste tex. nō loquitur de similib. sed de connexis, & certe hoc non ignoratur gl. quae cum ministerio loquitur, & dicit, q. arg. est, & in mā duar conclusiones colliguntur. Prima est, q. de connexis idē sit iudiciū, secunda q. de similib. ad similia idem valet. Circa primā plura addidit ultra ea, quae tradunt Mod. hic, ut patet in 4. no. & vltimis additis tex. in l. Lucius Titius, §. Paulus respondet, & ibi Bar. no. illum tex. a d. rō. sent. ff. de adm. tu. & tradit Arer. in l. Gallus, §. & quid si tñ, col. 1. de lib. & posth. t. Et ad hoc facit, q. d. de correlatiuis, quod statutum in vno habet locum in alio, et quo ad poenam, no. Bar. in l. si. C. de indic. vid. tol. & in l. fin. ff. de accept. cum sit, ut late congerunt Mod. s. in prope. in l. p. r. s. t. ibi, Doctoribus, & scholaribus t. Et ibi dicitis ad singulariter illud non habere locum in poena conuentionis, quia si appositū sit in contractu in persona venditoris, non habet locum in emptore, de quo nihil dictum fuit, ut no. Bal. dicit in c. 1. qualiter dominus prop. p. r. s. t. in prin. quia secūdu eum, non debemus conuentionem extendere, alleg. l. fidei iussores, §. pro Angelo ff. de fidei ius. & q. dictum est de connexis, intelligitur quando de iure accessorie alius secus, prout Are. distinguit in d. §. & q. d. si tantum, col. 4. t. Circa secundam conclusionem primo nō randum est quae dicantur similia, ut alias late dixi col. 3. in gl. si. in 1. lect. & additis Bal. in l. neq. ff. de legi. vbi inquit quod illa sūt similia, quorum diuersi sunt termini, & vna est ratio, b. & idem Bal. in l. illud, col. 2. ver. item no. C. de fac. san. ecc. dicit, quod illa dicuntur similia, in quibus est eadem, vel maior ratio, & secūdu Bal. hic, col. 1. in fi. est similitudo paritas rationis diuersis terminis & idem Bal. in c. inter carteras, col. si. de refer. & no. And. Sic. in conf. 50. col. 4. lib. 4. & idem Bal. in c. cum speciali, col. 2. de app. dicens, quod illa dicuntur similia, inter quae ratio diuersitatis reddi non potest. Et ibi no. dicit, quod ad iudicem per ueritatem nonnullae rationes in p. r. s. r. s. q. cōstantur. Et dum hic alleg. quod h. Matth. 18. quaecumque ligaueritis, ibi al. loquitur omnes apostolos, & ita vñ q. data sit p. r. s. omnib. sed rēdetur, q. licet data sit omnibus, non tñ aequaliter, quia Petro in primis, ut probatur in iuribus, allega. & quare Petrus electus fuit in principem, & non lo. declarat Hiero. in l. 2. contra Iouinianum, & Catholicon refert in uer. Petrus. Et ad praedicta uideat tex. no. in c. beati, 2. q. 7. vbi dicit Petrus, & Paulus aequales sunt meritis, hoc intelligitur quo ad Deum, sed in officio maior fuit Petrus, ut probatur in iurib. p. r. s. t. Et quare Paulus f. m. consuetudinem ecclesiae ponitur a dextris, quando pinguitur cum Christo, & Pet. ponitur a sinistris, & idem est in bullis papalibus, uideat rōnē, h. quā ponit Spe. in libro, q. intitulat Rōnale diuinorū, in 7. li. in ca. de euangelij, col. si. quem et refert Card. Alex. in c. e. quauis, 21. diff. Et dum Abb. p. r. s. t. alleg. gl. in c. per principale, 10. q. 3. videndum est ad declarationem illius glo. quod no. Card. in conf. 142. videtur dicendum, & do. Abb. in c. si. col. si. de confir. uel iur. ut tradunt Moder. in c. quā in eccle.

ADDITIONES.

1. Syl. Ald. Conuentionalis. Adde Deci. in l. 1. col. 3. C. de in ius uoc. & infra in c. 1. in l. lect. in 12. col. eo. ti.

2. Syl. Ald. Ratio. Idem Deci. conf. 329. col. penul. & uideanda sunt quae ponit C. c. in rep. l. omnes populi, col. 133. ff. de iust. & iur. & si testes dicant aliquid simile, quomodo intelligatur, Deci. in c. cum venerabilis, col. 4. de excep. & an similia dicantur, quae in plurib. discordant, vide Iaf. in l. 1. in 2. no. C. de in. empht. quod declara, ut per Deci. in c. cum venerabilis, in 4. col. de excep. & quid si simile, vide Deci. in conf. 493. col. 3. in fi.

3. Syl. Ald. Infamia. Et generaliter ubi agitur de pena, gl. in c. mixta, super uerbo, iudicium, circa fi. in fi. de act. & Fel. hic, & in c. 2. de sponsa. Nico. Euerl. in sua centuria argumentorum, in loco x. a similib. in 3. limitatio.

4. Natura legis. In uerbis legis facilius fit extensio, quam in uerbis hoīs. Alcia. lib. 1. de uerb. sign. & l. 3. in prin. & in fi. & in l. 1. si quis ita. nume. 32. de uerb. obl. Pet. Philip. Corn. in l. 1. C. de condi. infer.

5. Syl. Ald. Causum. Vide omnino Deci. in l. humanitas, C. de impub. & omnino Io. Fran. Balbū in trac. de p. r. s. t. in 8. col. circa med. & in additi multa ad hoc in d. l. qui rem.

SYMMARIUM.

1. Lex prohibitiua extenditur ad ea, quae ex illo sequuntur, si necessario sequuntur.

2. Cupiditas est radix omnium malorum.

3. Cupidi ordinari prohibentur.

4. Legis virtus est prohibere.

5. Prohibitiua dispositio fortior est, quam permissiua.

6. Dispositio affirmatiua in primo actu verificatur, secus in negatiua.

7. Indefinita negatiua aequipollens vniuersali de proprietate, secus affirmatiua.

8. Negatiua praeccepta efficacius obligant quam affirmatiua.

9. Legi contrariens, quando peccat mortaliter.

10. Et quid in statuto ibi, nu. 10.

11. Mulier contrahens sine consensu requisito a statuto an peccat mortaliter.

12. Renunciare non potest mulier, vel minor statuto, quod obligetur sine aliquo consensu.

13. Ieiunij praecceptum transgrediens peccat mortaliter.

14. Iniusto praeccepto contrariens non peccat.

15. Praeccepto iniusto Papa non est parendum.

16. Consuetudo licet excuset a pena temporalis, non excusat a gehennali.

17. Praeccepto superioris ex aliqua iusta causa non obtemperans, non peccat.

18. Peccatum mortale non incurrit, non soluens ad mandatum iudicis.

19. Praeccepto diuino contrariens quantum semper peccat, secus est in humano.

20. Lex consilij non astringit.

21. Praecceptum, & consilium quomodo differant, & qualiter cognoscantur.

22. Praeccepta uerba accipiuntur pro consilio secundaui subiectam materiam.

23. Aulus non indicatur ut uerba sonant.

24. Imperatiua uerba, an semper importent praecceptum.

25. Imperatur si quid, id fieri necesse est.

Nam concupiscentiam. t. Primo no. q. lex prohibitiua extenditur ad ea, q. ex illo sequuntur. Ita Abb. hic, ad idem tex. in l. non dubium. C. de leg. ibi, & si quid fuerit subsecutum ex eo, & ibi Bal. in 5. no. facit tex. in l. 1. §. si cōdum est, de do. inter vir. Et istam regulam ponit Bal. in l. 2. ff. de iur. om. iud. col. si. ver. quarta regula est, & idem Bal. in l. 1. co. pe. in ver. secunda regula. C. si rect. prouin. & no. Bar. per illum tex. in l. sed & he. §. p. r. s. t. ff. de procu. & in no. q. ita arg. concludit Sign. in conf. 66. quāstio talis est in prin. vbi plura iura ad hoc adducit. Et hoc videtur procedere quando necessario sequitur, ut no. Bal. in l. quamuis. C. de fideicom. Et circa hoc latius distinguit Bal. in d. l. 2. ff. de iur. om. iud. & no. in l. 1. §. si vir. ff. de acq. 2. post. t. Secundo no. quod omnia mala ex concupiscentia proueniunt cupiditas enim est radix omnium malorum. 47. diff. in c. bonorum. §. cognitio. & §. est quoque. in Auth. ut iud. sine quoquo suffra. t. Vnde cupidi ordinari prohibentur, quia facile a iusto denient, ut dicitur in ca. 1. 47. diff. Omnes enim uirtutes patiuntur detrimentum ab hoc uitio, ut dicit tex. de poen. diff. 5. in c. 1. facit quod dicit gl. no. in c. diaconi sunt, in glo. in uer. uitio. 93. diff. t. Tertio no. vnam uirtutem legis, quando prohibet, ut in l. legis, ff. de leg. t. Et fortior est dispositio legis prohibitiua, b. quam permissiua, ut no. Bar. in l. 3. §. liberti, per illum tex. ff. de c. fupse. tuto. & facit tex. ubi Bal. in l. i. Rufinus, C. de test. mili. & quod no. gl. in c. cum dilectus, de consue. quae dicit, quod negatiua d. u. a. magis negat, quam affirmatiua affirmet. Et quod uoluit gl. 6. no. in l. hoc genus, ff. de condi. & demon. dicens quod licet dispositio affirmatiua in primo actu verificetur, l. boues, §. hoc sermone, de uerb. signi. tamen secus est in prohibitiua, quae in infinitum intelligitur, & not. Oldr. in conf. 16. thema tale est. Titius. Pau. de Aast. in d. l. hoc genus. & Do. Sign. in conf. 68. quādam mulier. col. 3. uer. deinde sic offendendo facit, quod no. Rapha. Fulgo. in l. iuris gen. §. sed si fraudandi. per glo. ibi. ff. d. pact. ubi inquit, t. quod negatiua indefinita aequipollens vniuersali de proprietate sermonis, licet secus fit in affirmatiua, quae Et ad hoc etiam facit, quod no. Archid. 2. quāst. 1. ca. si peccauit. rit. t. vbi inquit, quod praeccepta negatiua efficacius obligant, & magis praecise adstringunt, quam affirmatiua. refert, & sequitur Abb. in cap. nouit, de indi. in 4. col. uer. si. secundo quāritur, dum tractat, an denunciatio Euangelica sit de praeccepto. Circa

ADDITIONES.

a. Syl. Al. Sequuntur. Vide eundem inf. in 2. lec. in 1. nota.

b. Prohibitiua. Deci. inf. eo. c. cū Martius. in c. in p. r. s. t. de prob. in l. si Rufinus. C. de testa. Alex. conf. 100. lib. 3.

c. Syl. Al. Permissiua. Adde omnino Dec. in conf. 3. in 3. col. in fi. ubi uoluit, q. si reperiantur duo statuta in eodem volumine contraria, atredatur prohibitiui, non permissiui, & idem in priuilegijs, ut per eum ibi, & in c. p. r. s. t. col. 3. in fi. de appe. & adde aliam differētiā per Io. Cro. in rep. l. 1. ca. 1. de p. r. s. t. col. 17. ff. fol. matrimonio. q. licet notorium cadat super facto affirmatiuo, secus est super negatiuo, & uide Deci. in c. cum. Micol. 4. infra, eod. §. i. no. casu uide eundem Deci. inf. eo. c. t. in cap. penul. 2. col. & in ca. 1. col. 4. de test. scrip. & in ca. ar. si clerici, col. 15. ubi no. declarat, de iudic. & in conf. 520. col. 1. secunda. & conf. 267. col. 1. limita tamen nisi affirmatiua esset specialis, negatiua generalis, Deci. in cap. significati. col. fin. de offic. delega.

d. Negatiua. Dec. d. l. si Rufinus. num. 7. & in l. 1. num. 14. C. de pact.

e. Syl. Ald. Intelligitur. Sequitur idem Deci. in conf. 3. col. 3. & in cap. fit. col. si. de appella.

f. Syl. Ald. Affirmatiua. Idem uoluit Fel. in c. fin. de treu. & pa. & idem Deci. in conf. 4. col. 3. Lud. Gomez. Infi. de actio. in rub. col. 3.

Circa ea, q̄ do. Abb. scribit, conclusio, & regula sit, q̄ si constat de mente legis, q̄ quod precipere velit, vel verba preceptiva sint, q̄ ueniens ad peccatum mortale obligatur, c. 2. de ma. & obed. 1. q. 1. in c. quod precipitur, & in c. in his, de ver. sign. bo. tex. in cap. nulli phas. 1. q. 1. dist. in c. violatores, 1. q. 1. & no. do. in c. de testan. da. in prin. de p̄cel. p̄ben. in 6. ubi ad hoc plura iura adducit, & idem no. Car. in cle. dudum, ver. si. in 3. no. de sepul. & in cle. 2. in ver. ult. de vita, & ho. cle. Et hoc et habet locū in statuto muni cipali, vt no. do. in c. 2. in gl. 3. eo. ti. in 6. & ibi et dicit hoc p̄cede re, si alia pena imponat, p̄ gl. ibi, & idem do. per illum tex. in ca. perpetua. in 6. no. de ele. in 6. & in c. commissa, §. si. in 2. no. eo. tit. in 6. Et ex ista conclu. infer. Bar. in l. si quis pro eo. col. 4. in 3. memb. ff. de fideiuf. & in l. cum lex, col. 3. eo. tit. & in auth. sacra pube. C. si aduer. ven. t̄p. mulier, vel minor, qui t̄rahit abiq; cō sensu propinorum q̄ prohibitionē statuti, mortaliter peccet, & sequuntur Moder. hic. Sed in hoc Pau. de Ca. in l. legis virtus, ff. de legi. & in auth. sacra pub. tenet p̄riū, b̄ quia cum tale statu tū respiciat commodū, & fauorē eius, q̄ prohibet, in effectu v̄ esse cōsiliū, & nō p̄ceptū, & idē Pau. de Ca. in l. si cui bonis de ver. obl. Sed r̄ndi p̄t, q̄ ex quo tale statutum fuit ad obuiādū, ne mulier, vel minor ex eorū fragilitate in p̄hendo decipiantur, tale cōsiliū in effectu p̄ceptū v̄. Vnde p̄dicto statuto nō v̄, q̄ minor, vel mulier renunciare possit ex eo, quod no. p̄ gl. in l. 1. C. ne si le. do. den. Bar. in l. de his, ff. de trans. cū sim. & quia si ef fectu esset cōsiliū, vt Pau. de Ca. dicit, sequeret, q̄ mulier, vel minor non obligaretur ad obseruantiam statuti, quia cōsiliū non astringit, 4. dist. cap. fin. in §. legibus, in fin. & hoc falsum est, Alia t̄r ratione dictū Bar. non v̄ procedere, vt j. dic. Similiter ex p̄dicta conclusio Abb. infer. in rub. de obser. iei. in fin. t̄p. ille, q̄ transgredit p̄ceptū ieiunij, mortaliter peccet, & in simili no. Abb. in c. sacris, col. si quod met. cā. in c. peruenit, in prin. de deci. t̄ Et conclusio §. facta primo limitet non procedere, q̄ ef fectū iniunctum p̄ceptū legis, quia vt §. dictū est, in c. j. lex iniuncta nō ligat in foro p̄cia. t̄ Et t̄ p̄cepto iniuncto summi Pontificis nō est p̄cedūm, q̄ ut per Inn. in c. inquisitione, de sent. ex. no. Abb. post alios in c. significauit, de of. or. in c. cum teneamur, 7. de p̄re ben. & in c. si q̄n. ubi videbimus, 7. de rescrip. Secundo fallit, q̄n tali p̄cepto esset derogatū a cōsuetudine, quia tūc p̄faciens, da to q̄ cōsuetudo non valeret, leuiter peccat, c. 1. m. lo. And. in c. fin. de cog. spi. in 6. quem refert, & sequit do. ibi, in gl. uer. cōtrahit, & Moder. hic. Additis, q̄ in p̄rium est gl. no. in c. deniq; in ver. cō suetudine, 4. dist. quae dicit, t̄p. licet cōsuetudo excuset a pena t̄porali, non excusat a pena gehennali, & sic non excusat a pec cato, de quo agitur hic, & no. Ro. in c. 466. videt prima fra re. in prin. Sed r̄ndi p̄t q̄ gl. in d. c. denique, v̄ p̄cedere in con suetudine, q̄ esset p̄ceptum iuris naturalis, uel diuini, in quo p̄ ueniens non v̄, q̄ p̄textu alicuius cōsuetudinis excusari possit a peccato, f̄ & ita illam gl. declarat d. Abb. in c. cū uenerabilis de p̄ fuetu, pro quo est bo. tex. in c. dilecto, de excus. p̄la. Secus v̄ in alio p̄cepto, de quo loquitur Io. An. in d. c. si de cog. spi. facit, q̄d no. Car. in p̄ro. cle. in uer. uniuersitati, & in tali p̄cepto licet p̄ue nientes ratione cōsuetudinis a peccato excusentur, ut dictum est, secus t̄r ut in illis, qui a principio contrauerunt, in quibus ratio cōsuetudinis cessat, ut no. Abb. post alios in c. j. de treu. & pa. Alex. in c. conf. 1. 3. uia facti narratione, in prin. lib. 1. Tertio fallit, q̄n p̄ceptum obcurum esset, quia uario modo intelligi potest, quia tunc p̄ueniens a peccato excusatur, ut est not. dictum Inn. in c. per tuas, el. 2. j. de simo. refert, & sequit Bald. in l. ab eo, col. pen. ver. sed quid si p̄p intricaciones. C. quo, & q̄n iud. Abb. in c. capellanus, col. 3. ver. & no. ex hac glo. j. de fer. facit, q̄d no. Abb. in c. prox. j. eo. ubi uidebimus, nā excusatur a peccato, q̄ ex aliq; iustia cā p̄cepto superioris non obtemperauit, t̄ vt not. Abb. in c. licet ex quadam, col. 2. de testi. in c. eam te. in 3. not. j. de res. Quarto aduertendum est, quia regula, & conclusio §. facta, ḡnaler non uis uera, sed solum uidet procedere in ḡnālī casibus, ut j. dicā. & ad hoc primo facit glo. not. in summa in 4. q. 1. que dicit, t̄p. non soluens pecuniam ad mandatum iudi cis, non tamen peccatum mortale incurrit. Secundo ad hoc est no. dictum Arch. 77. dist. in c. utinam ubi inquit, t̄p. licet ve, niens contra p̄ceptum iuris diuini, semper peccet mortaliter: non t̄r sic ligat p̄ceptum iuris humanum, nam euitare p̄t, si q̄s habet aliquid iustā cām p̄ueniendi, & refert, & sequitur Abb. in c. licet ex quadam, col. 2. de testi. & in c. q̄m contra, in ult. no. de prob. Tertio istam cōclusionem tenet, & efficaciter probat Io. de Imo. in c. 2. inf. de ma. & obe. ubi primo dicit, hic non proce dere in p̄cepto iudicis secularis, q̄ cum ipse non habeat p̄tatem respectu peccati, q̄ respicit aliam, quae spiritalis est, ar. c. decer nimus, de iud. & per istam rōnē dicitur Bar. in d. l. si q̄s p̄ eo. de fideiuf. cum sim. §. all. non v̄ verum, b̄ Secundo in iudice eccle siastico et idem dicendū v̄. Nā aut fuit factū p̄ceptū in materia, in qua alias §.m ius diuini, uel canonicum, transgressio obliga ret ad peccatum mortale, tunc p̄faciens incurrit peccatum uirtu te legis diuinae, uel canonicae, & non p̄p p̄ceptum q̄d factum

v̄ §.m subiectam materiam, ar. l. si non. in prin. ff. loca. aut p̄ce pum emanauit in tali materia, in qua alias p̄ueniens nō incidit in mortale peccatum, & tali casu et non v̄, q̄ p̄ceptum simpliciter respiciat peccatum, sed potius intelligatur, q̄ adus factus in p̄ trariū sit nullus, vel quod alia extraordinaria pena imponatur, vt latius idem Io. de Imo. tradit in c. cum contingat, in 10. char. §. de iureiu. solum ergo p̄dicta conclusio v̄ habere locum quando q̄s ex p̄emptu faceret p̄ceptum superioris, vel q̄n a iudice ec clesiastico pena peccati expresse iungeret. Postremo, superius dicta b̄ p̄cedūt in his, q̄ de p̄cepto sunt, secus si de p̄silio sint. t̄ quia lex consilio non astringit, 1. q. 1. c. quod percipit, & 4. dist. in §. si. Abb. hic, & dictum fuit in c. 1. §. eo. t̄ Quomodo autem p̄ceptum a cōsilio cognoscat, & distinguat, prima conclusio sit, q̄ si cōsistat subiecta materia esse de p̄cepto, illa attendit, & ver ba, q̄ de sui natura importarent p̄siliū, impropriatur, vt Abb. hic dicit, & est tex. in c. rogo, 1. q. 3. ubi gl. & in c. 1. i. ver. hortamur, ubi gl. expost. i. p̄cipimus, de testa. & per gl. in cle. 1. in ver. horta mur, de testi. cum si. vt tradunt Moder. hic. Sed p̄siderandum est, quia non v̄, q̄ tali casu verba debeant impropriari, prout glo. & Doct. dicunt, quia non est inconueniens, q̄ quis hortet ad illud, q̄d facere tenetur, peruenit. 8. 4. dist. Et ideo uerbi, rogo, & ver bum, hortamur, in locis praallegatis proprie intelliguntur, & non inducunt p̄ceptum, sed per alia iura, materia p̄cepti eē di citur. Secunda conclusio est, si materia de qua agitur, cōsiliū sit, & non p̄cepti, licet verba p̄ceptiva sint §.m subiectū materiā, p̄silio accipiunt, vt no. Abb. hic, & idem Abb. in c. 1. col. 3. de vit. & hon. cle. no. per gl. in l. cum pater §. mando, in ver. consilij de leg. 2. in c. dilectissimis in gl. 1. 2. q. 1. in c. si quis ingenuus, in ver. faciat, 1. q. 1. cum sim. vt p̄ Moder. hic, & isto casu b̄n verum est, q̄ verba improprie ponuntur, quia natura p̄siliū repugnat, vt p̄ceptum dicatur. Et ex his duabus conclusionib. inferunt, q̄ a dūs non inducuntur, prout verba sonant, t̄ sed §.m subiectam ma teriam, & ab effectu rei denominatur, vt no. Bald. in l. 1. in ver. sed iuxta hoc quo. C. cōmo. ubi alle. tex. in l. infula. ff. de p̄scrip. ver. & idē no. do. Abb. in c. 1. col. 2. dū alle. l. si uno. §. loca. j. cōm. facit tex. in l. si olei. C. loca. in l. ubi ita donatur, ff. de do. cau. mor. Tertia conclusio Abb. est, q̄ in dubio p̄ceptum, uel p̄siliū, §.m q̄d verba sonant, debet iudicari, ut probatur in c. quod p̄cipi tur, cum alibi §. alle. & tex. in c. integritas, 3. 2. q. 1. in prin. ibi, p̄ cō silio suadeo non p̄o imperio p̄cipio. Et est regula cōis, q̄ in dubio a proprietate verborum non est recedendum, l. nō aliter, de lega. 1. l. 1. §. sed & is, qui nānē, in ver. i. regit dubia. ff. de exer. t̄ Dubitatur t̄r de quibusdam uerbis, an de sui natura p̄ceptū inducant, & praesertim in uerbis imperatiuis, de quibus Abb. di cit, quod ex se non semper importat p̄ceptum, ut in cle. exini. §. nos itaq; de uerb. sig. & idē dicunt aliqui Doct. hic, per text. in c. paratus, 2. 3. q. 1. sed t̄r v̄, q̄ imo de sui natura importent p̄ce pum, t̄ quia quod imperatur, necesse est fieri, vt d̄r in d. c. q̄d p̄ci pitur, 1. 4. q. 1. & bo. tex. in d. c. integritas, 3. 2. q. 1. ibi, dum d̄r, q̄ vir ginitas suaderi, & non imperari potest. Allegata in p̄rium proce dum secundum, quod supra dictum est in secunda conclu. quā do apparet, q̄ materia non est p̄cepti, & ad supradicta quae dif ferentia sit inter p̄ceptum, & consiliū, tradit Arch. Flor. in Sum. sua. in prima parte. in tit. 1. 4. c. vnico. §. 7. & ibi refert Sanct. Thom. in 1. 2. q. 108. arti. 3.

ADDITIONES.

- a Legi. Veniens contra legem, an peccet mortaliter. Fel. hic in prin.
- a Syl. Ald. Contrarium. Vide Ias. in auth. sacra pube. ram, col. 4. C. si aduer. ven. Adde q̄ idem tenet Alex. conf. 2. 7. lib. 2. Abb. in c. cum contingat de iureiu. & vltia Fel. hic, late Ale. in d. c. cum contingat, nu. 10. & nu. 22. §. bene cessante fraudatione proximi, licet And. Tiraq. de legib. conu. glo. 2. nu. 18. cogitandum relinquat.
- c Syl. Ald. Renunciare possit. Idem ponit Ias. in l. 2. pen. col. ff. de lega. 1.
- d Syl. Ald. Parendum. Et ideo alias inferrebat non esse parendum. Cardinali de accedendo ad curiam, si uerrebatur periculum h̄rehs in diecijs, cuius ipse erat administrator, vel si iusta causa ipsum impidebat. Adde q̄ principi parendum non est, quando ex eius mandato scādalum se queretur, siue magnum peccatum, vt inquit Abb. in c. que in ecclesiariū, & ibi Fel. col. 1. 1. ver. limita quarto, & duodecimo, alias dixit gl. no. in c. ca cerdotes, 2. q. 7. quod a p̄lato non seruante Canones imbiti recedere possunt.
- e Syl. Ald. Peccat. Etiam si consuetudo esset nulla. Deci. in auth. si quis in ali quo, col. 6. in fi. C. de eden.
- f Syl. Ald. Peccato. Vide inf. in secunda lec. in 4. col.
- g Seculares. H̄c sententia Imo. est contra dicta Apostolorum. 1. Pet. 2. Ro. 9. & contra Imo. tenet Ale. in d. c. cum contingat, nu. 102.
- h Syl. Ald. Non videtur uerum. Vide eundem in secunda lect. colum. 3. & uide Mathesi. in notab. 78.
- ui Si de consilio. Vide bonum tex. 2. q. 7. c. qui defisit, & de maio. & obe. c. 1. in fi. Abb. in c. omnis utriusque fexus de peniten. & remil.
- K Subiectam materiam. Alex. conf. 1. 29. lib. 2. Deci. in l. quoties idem sermo. ff. de reg. iur.
- l Syl. Ald. Verbis. Limitari possunt h̄c, nisi uerba prolata sint a principe, quā uis enim rogationem sapiant, inducunt p̄ceptum, gl. in l. 1. §. si iussum, ff. quod iussu. tradit idem Deci. in c. clerici de iud. in prin. Idem in patre, vt per eundem sup. eo. tit. in c. 1. in 1. lect. col. 3.

SV M.

SYM M A R I V M.

- 1 Concupiscentia sonat in malam partem.
- 2 Volunt. ut in bonam.
- 3 Dist. & c. an differat si breuiate, vel extense scribatur.
- 4 Et comprehendit consuetud. nu. 4. Non tamen iuramentum. nu. 5. Nec quae sunt de substantia contractus, nu. 7.
- 6 Iuramentum addi non p̄t ab eo, qui h̄t p̄tatem extendi instrumentum.
- 8 Frangens ostium causa libidinis, si sequatur furtum, & si non teneatur a ditione furti, tenetur tamen ad damnum.
- 9 Prohibito al. quo omnia prohibita c̄fmer, per quae ad illud peruenitur, quod declar. & limita vt ibi. nu. 11. 12. & 13.
- 10 L. oratio. ff. de sponsa. non probat illud, ad quod communiter allegatur.
- 11 Pena contrahenti matrimonio non habet locum in sponsalibus.
- 12 Pena statuta in electione an habeat locum in postulatione.
- 13 Causillus de elec. lib. 6. non habet locum in postulatione.
- 14 Postulatio non est medium ad electionem, sed via per se.
- 15 Generalis prohibitio omnes species includit.
- 16 Generaliter, & regulariter differunt, & de utriusque significatu.
- 17 Lex debet esse bona.
- 18 Ius est quandoque equum, & non equum.
- 19 Obdiuere recusans etiam principi seculari, peccat mortaliter.
- 20 Contrahens legi peccat.
- 21 Consuetudo excusat a peccato, & ab actu prohibito, num. 24.
- 22 Statutus, & decernimus, p̄ceptum important.
- 23 Relatum est in referente cum omnibus qualitatibus.
- 24 Notitiam de aliquo quis habere tunc dicitur, quando notitiam habet de esse illius, & proprietate illius.
- 25 Testes deponentes de fama debent scire, quid sit fama, & idem deponentes de consuetudine, nu. 29.

Secunda lect. c. Nam concupiscentiam.

- 1 In tex. ibi, concupiscentiam, hoc uerbum in malam partem accipitur vt no. Hoff. hic, facit tex. in c. quanto, in fi. de transla. p̄cia. & q̄o. Arch. in c. col. 1. 1. dist. ubi d̄r iam facit inter concupiscen
- 2 nam, & voluntatem. t̄ Concupiscentia enim in malam partem accipitur, & voluntas in bonam, & sequitur Ant. de Bu. in proce.
- 3 Syl. 1. t̄ In tex. ibi, & c. hac dictio ponitur hic articulate cū om nibus syllabis, & eodem modo h̄r in c. 2. de reg. iur. & in c. fin. de libel. obla. & tali casu accipitur, prout uerbum sonat, sed q̄n bre uiate ponitur, comprehendit aliqua ultra praecedentia, & compre hendit illud, q̄ est solitum sequi, vt no. Abb. in d. c. 2. Sed ista di stinctio prima facie non sapit: quia non v̄ d̄r, an abbreviate, v̄ extense ponatur, nam licet abbreviate ponatur, uirtualiter exten se legitur, & in casu nostro hic, ubi expresse ponitur comprehen ditur t̄ illud, q̄ comprehendit fuisse, si abbreviate posita fuisse, t̄r d̄r non v̄ in hoc consiliter, an dictio, & c. posita sit abbre uiate, vel extense, in hoc non est vis. Sed considerandum est, an indeterminate ponatur, & sic aliter non declaratur, & tunc ve niant consuetud. b̄ & ea, quae sunt de natura p̄ctus, vel actus, de quo agitur. l. Gallus. §. idem credendum, de lib. & posth. & in l. magis p̄ro. §. si pater de reb. eorum, & in l. si ita quis. ff. de euic. & in l. periculi. ff. de nau. foeno. Si uero dictio, & c. b̄r, vel exten se determinate ponatur, tunc illa includuntur, quae exprimuntur ibi, vel per relationem ad aliud, auth. ex causa. C. de lib. p̄ate. l. nā quod, §. qui compulsi. ff. ad l. rebel. & in l. si cui. §. qui legatorū, ff. in pos. lega. & in l. si duo patroni. §. si quis iurauerit. ff. de iu reur. & hoc modo intelligendo doctrinā Abb. bene dicit, t̄ Et no tandum est, quod quando dictio, & c. indeterminate ponitur, licet videatur comprehendere consuetud. nunquam t̄r includit, q̄ poena apponatur, si hoc ex p̄ssum non fuerit, vt notab. Bal. dicit in l. si. col. 1. C. de execr. iud. & Ale. sequitur in c. conf. 28. vilo, col. 4. lib. 2. t̄ Secundo non venit, vt includatur iuramentum, q̄ requirit formalitatem verborum, vt no. Anto. in c. penu. de iure iur. & ibi concludit, t̄ quod ille, cui data est potestas extendendi instrumentum, non potest addere iuramentum, q̄ Abb. ibi col. pen. dicit est notabile, & tradunt hoc Moder. Senescentes in d. l. Gal lus §. idem credendum, de lib. & posth. t̄ Tertio sub ista dictio ne, & c. non veniunt illa, quae sunt de substantia contractus, d̄ vt no. Bal. in l. cum in iure peritus. col. 9. de offi. deleg. Primo no. q̄d lex prohibita extenditur ad ea, quae ex illo sequuntur, de quo di cendū est, vt dixi, & no. Pau. de Cast. cōfi. 4. 7. in nouis. Et adde q̄d ista conclusio procedit §.m Bal. hic, q̄ sequitur ex illo prohibito, vel per illud, secus si occasione eius perueniat, & non per illud, alleg. tex. in l. verum. ff. de fur. l. 1. ubi ille, qui fregit ostium mere tris libidinis causa nō tenetur pro furto commisso ab alio, qui per ostium fractum domum intrauit. Sed contra hoc prima facie facit tex. in l. non dubium. C. de legib. ubi etiam prohibitum v̄ quod ab id fecutum fuit. R̄ndi potest q̄d tenetur, q̄n fuit se cutum ex eo, vel propter illud, vt Bald. dicit, q̄d illud prohibitum erat ordinatum ad hoc, & tunc saltem fuit causa remota. t̄ Secus si accidentaliter occurrat, prout loquitur tex. in d. l. verum. Et vl

terius aduertendum est, quia licet in casu d. l. verum. ille, qui fre git ostium, non teneatur furti, quia non habuit causam furandi, l. qui iniuria. ff. de fur. in prin. t̄r in effectu teneat ad affirmationē damni, vt no. Bar. ibi, & sic et ibi verificatur p̄cto, q̄ prohibitua 9 p̄cto extenditur ad ea, q̄ ex prohibitione sequunt. t̄ Sic et, q̄n ali quid prohibetur, v̄n oia prohibita, p̄ q̄d ad illud peruenitur. tex. est in l. oratio. ff. de spon. ubi si prohibetur m̄fimonium, et sp̄osa lia prohibita sunt. t̄ Et licet ille tex. ad hoc cōiter allegetur, pri ma facie contrarium probare videtur, videlicet quod prohibitio facta in matrimonio non habeat locum in sponsalib. quia per e yam extensionis ibi illud statuitur, vt colligitur ibi, dum tex. d̄ cit, vt supplicatur quod orationi deest, ergo datur intelligi, q̄ prius non esset, quia non fuisset opus supplemento, & isto modo ar guendi vritur Bart. in auth. quas actiones. C. de fac. san. eccl. dum alle. l. si furiosi. C. de nup. & illum tex. in l. oratio, ita declarat Bal. in l. 1. C. si rec̄t. prouin. Sed tamen responderi potest quod sup plementum ibi, consideratur respectu verborum, quod patet, vt videtur, q̄ oratio non erat locuta de sponsalibus, & supplicatur re spectu verborum litera, & non quo ad mentem, quae utique e rat etiam in sponsalib. Et ad regulam d. l. oratio, notandum est, t̄ quia primo limitatur, quando prohibitio est perpetua, secus si ad tempus: quia tunc prohibito matrimonio, non sunt prohibi ta sponsalia. l. si quis officium. ff. de ritu nup. & ita concludit Ioā. And. post Dyn. in regula, cum quid prohibetur, de reg. iur. in 6. & facit tex. in l. solet. §. si. ff. de his qui notan. inf. de quo tamen dicē dum est, vt no. in l. 1. C. si rec̄t. prouin. t̄ Secundo dicta regula lo cum habet, quando finis absolute prohibetur, secus si tantum modus prohibitus sit, vt no. dicit Bal. per illum tex. in c. innouit, de elec. col. 1. vers. non prohibito aliquo. t̄ Tertio ista regula nō procedit respectu poena, quia poena imposita contrahenti matri monium non habet locum in sponsalibus, vt per gl. no. in cle. 1. in verbo, contrahere. de consan. & affi. De hoc tamen videtur glo. in contrarium in c. 1. in glo. fi. de postu. p̄la. & Abb. ibi, qui dicit, quod ubique duo ita habent, quod de vno perueni tur ad aliud etiam in materia poenali, statutum in uno habet lo cum in alio. t̄ Et ideo poena ibi statuta in electione habet locum in postulatione, per quam ad electionem peruenitur electio. Aliter tamen in hoc loquitur do. Abb. in c. 2. de testa. ubi conclu dit, t̄ quod dispositio c. nullus, de elec. in 6. non habet locum in 16 postulatione, & hoc verius videtur, t̄ quia postulatio non est me dium ad electionem, sed est via per se, vt no. Inn. in c. 1. in fi. de post. p̄la. & glo. in d. c. 1. potest habere locum, quando postula tio, & electio essent equiparata in illa materia, quia tunc statutū in uno haberet locum in alio, c. si postq̄ in fi. cum glo. de elec. in 6. cum similibus, ut dixi §. in c. translati. t̄ Secundo no. q̄ sub ḡnā li prohibitione oēs species comprehendunt, & q̄dem proprie, ut no. Bald. in l. 2. C. de iure auren. anno. & no. d̄r iam esse, an aliquid constitutur ḡnālī, uel r̄t: t̄ nam, q̄ regulariter fieri, habet plerum que exceptionē, h̄ ut inquit glo. in rub. de reg. iur. in 6. & no. Abb. post Car. in c. quoniam. in prin. ut li. non contest. facit tex. in l. regulariter. ff. de pe. h̄re. & in l. regula. ff. de iur. & facigno. & in c. pen. de re iud. cum concor. & tradit Io. And. in rub. de reg. iur. Sec us si ḡnālīter aliquid disponatur, quia oia sine aliqua exceptio ne includuntur, cum plus sit aliquid ḡnālīter fieri, q̄ regulariter, ut probatur in c. uenerabilem, de elec. ibi, p̄r & generat. & Ab. ibi ad hoc ponderauit stricte, & idem Abb. in d. cap. q̄m, in prin. & Moder. ibi sequuntur. Sed tamen aduertendum est, quod ista disse

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. Sequi Adde Bal. in c. 398. lib. 3. Roma. in c. conf. 3. 43. col. 1. Deci. cōfi. 67. co. 2. dicit Imo. in c. conf. 86. q̄ si quis in actis iurauit, & c. dicitur solenniter iurasse, & quid si minor in contractu iurauit, & c. Bal. cōfi. 133. col. 2. lib. 3.
- b Consuetudo. Nō tamen, quae nouam dispositionem inducat, adde Socin. conf. 94. lib. 1. cōfi. 1. 1. lib. 3. Corn. cōfi. 137. lib. 4. Lauren. C. ca. conf. 47. & cōfi. 70. Aymo Crauer. conf. 34. & cōfi. 75. & 4. decisio. conf. 449. ubi tenet q̄ nec venit constitutum.
- c Hic. Gigas. Distio. & c. de hac dictione, & c. vide late p̄ Soc. in l. Gallus. §. idē credendum in 2. col. ff. de lib. & posth. & uide late per Fel. in c. cum p̄tabel ho. in 2. col. uer. sexto quæritur. inf. de fide instr. & Old. in cōfi. 138. in fi. & de hac dictione, & c. uide etiam, quae late scribit Ias. in d. l. Gallus. §. idem credendum, in 2. col. & Car. in c. conf. 133. in 1. col. Corn. in c. conf. 225. inci. antequam, & in cōfi. 326. inc. v̄. in 3. no. Et de effectu huius dictionis, & c. vltia alios plene per Andream Tiraquel. in trac. de confli. pos. par. 3. limita tio. 3. nu. 2. 3. & 10.
- d Syl. Ald. Contractus. Adde q̄ similiter nō venit constitutum, vide Dec. in cōfi. 249. co. 4. in fi. contrarium vide per Pau. de Ca. in c. conf. 10. fi. uera, in antiq. & uide Cor. con. 137. col. 2. lib. 4. omino Soc. conf. 101. in 3. limita. & q̄ nō ueniunt ea, quae sunt de substantia contractus, uide Ias. in l. si duo patroni. §. si quis iurauerit col. fi. de iure iur.
- e Syl. Ald. Statuitur. Idem dixit in c. iurauit, in 3. col. de prob. in l. generaliter, §. cum autem, in 2. no. C. de inf. & subit. in l. 1. in fi. ff. de iur. iur. com. iud.
- f Syl. Ald. Sponsalibus. Adde Ias. in l. cum quidam, in 3. col. ff. de lib. & posth. in l. si. co. 2. ff. de in ius vocan. l. 2. col. ff. de iur. iur. com. iud.
- g Vt dixi. Idem Deci. in c. 1. in fin. de postu. p̄la. p̄l.
- h Syl. Ald. Exceptionem. Vide Deci. in l. 1. ff. de reg. iur. in prin.
- i Syl. Ald. R̄ḡr. Vide Deci. in l. 1. co. 4. ff. de reg. iur. in l. omni. in prin. ff. de cer. pe.

Philip. Deci. super Decretalib.

differentia non vñ vera, qñ rñ pñtuit ex oratione vñ, vel indefinita. quæ gñalis dñ, vt p gl. in rub. de reg. iur. in 6. & in rub. ff. de ergo rñ vñ significare gñat, vel vñt, qñ qñ verba rñ loquunt. & probat in d. c. qñ. vbi dñ, qñ rñ testes an sit. conre. non recipiunt. & talis rñ et hñ gñat in rub. vt li. non pñt. ergo pro eo ponunt. & facit rex. in l. obfione gñali. de pig. vbi gñalis obfio modificat, & alias nō eñt dñ, an lex gñat vel vñt loqueret, qñ no. p. Bart. in l. gñali. §. vñ. ff. de vñt. leg. & no. Alex. in confi. 118. in cau. lib.

19. §. T. Tertio. no. fm And. Sic. hic, qñ lex dñt eñt bona, sed istud notabile non pbat hic, quia simpñt dñ, qñ bona est lex, quæ malum phibet. nā non sequit, eñt bona: ergo dñt eñt bona, sicut nō sequitur, lex mala est, qñ malū permittit, ergo dñt eñt mala. in se dictū verū eñt quia lex dñt eñt bona, & iusta. 4. dist. c. erit aut lex. §. No. randū tñ eñt, qñ qñqñ ius eñt equum, vt hic, & in l. 1. §. 1. ff. de iust. & iu. & qñqñ bonū, & non equū, vt per gl. & Bart. in d. l. 1. & no. Bal. in rub. §. de pñt. princi. Vltimo fm Abb. col. rñ iuncta glo. qñ veniens pñ prohibitionem legis peccat, in quo Ab. late insitit & alia plura dixi, col. 2. 1. lec. ver. circa ea, quæ do. Abb. & aliterius.

21. §. Primo adde, qñ nō obediens principi seculari mortali peccat, vt no. Abb. in c. 2. in fide ma. & obe. Nec obe. qñ iudex nec princeps secularis, videtur hñe pñt ligandi aīam ad peccatū, cū aīa tanqñ spūalis subijciat ecclesiastico, vt dicebat lmo. qñ alias allegauit in c. 2. de maio. & obe. quia pñt rñderi, qñ nō obediens principi seculari, incurrit peccatum pp pñtōnē ecclesiæ, qñ asserit obediendum eñt principib. secularib. c. 2. & c. solita. in prin. ibi, siue regi, siue ducibus. de maio. & obe. xj. q. 3. cap. rñsitit, & c. iulianus. Secundo adde, qñ pñueniens pñtōni peccatum incurrit, et si alia gñalis pñna constituta sit, vt no. Domi. in c. perpetue. per illum tex. & in c. pñmissa. de ele. in 6. cū si. & tradit Mo. hic, & alias dixi. Sed in pñm facit, qñ notab. scribit Matthe. notab. 78. no. do. etiam mirabile. vbi inquit, qñ si in rñ continentur aliqua facienda a religiosis, & certa pñna apponatur puta, ieiunij duorum vel trium dñt, pñficiēs nō incurrit peccatum, qñ intentio cōditoris fuit limitare pñtōnē tñ ad illā pñnā exprellā. alle. Hosti. & lo. And. in c. relatum. ne cler. vel mon. Et istud dictum confirmat, quia vñius inclusio alterius eñt exclusio, canōne. de pñsump. l. cum pñtor. de iudi. vñ apponendo spālē pñnā ieiunij vñ alias pñnas excludere. & facit quod no. Cy. in l. nō dubium. C. de leg. Bart. & Docto. in l. pñtor. in prin. de ope. no. nun. Et tenendo istud dictum Matthesi, non ob. tex. in d. c. perpetue. & c. com. missa. quia ibi vñt qñ pñna exprimitur, vt col. rñ ibi, dum dñ, pñter diuinam, qñ incurrit offensā. vñ de non mirum, si vñt qñ pñna locum hñt, secus vñ qñ pñna limitata fuit ad vñam, put loquitur Matthesi. sed tñ defendendo qñ Dom. & Docto. dicunt, confi. derandum eñt, qñ licet pñtor rñ apponendo spālē pñnā, ipse non videat de alia pñna cogitare: tñ exclusio non vñ pñna, quæ ex alio fonte proueniat. & iō distingui pñt, qñ aut spālīs pñna imponit in mā, qñ alias erat phibita, ut vñt spālē pñnā hñt locum et pñna gñalis, qñ eñt, vt faciens pñ prohibitionem peccat. nam tali calū illa spālīs pñna imposita vñt pñt faciens solus grauetur, & inducitur ad vñm finem non dñt operari pñm. l. legata inuti l. iter. de leg. 1. aut illa pñna spālīs apponit in mā prius non prohibita. & tunc non solū illa pñna expressa intelligit hñe locū, & isto casu loquit Matthesi. & ista distō colligitur ex his, quæ Docto. tradunt in d. l. pñtor. de ope. no. nun. §. T. Tertio adde, qñ licet, vt alias dixi, pñt faciens prohibitioni excuset a pñtōne consuetudinis, vt no. Dom. post lo. And. in c. f. de cog. spi. §. Et sic ratione cōsuetudinis quis excuset ab actu prohibito. & ad idem facit glo. in c. cū venerabilis in glo. 1. in f. & Abb. ibi, de consue. & quod no. Bart. in l. quis sit fugitiuus. §. apud Labconem. ff. de ad. l. edic. Petr. de Anch. in c. cñsi. 50. consuetudo. circa f. facit quod no. Ioan. And. & Ant. in c. 2. de fide instr. vbi tenent, qñ pñtudo excuset a pñna. In pñm tñ alias allegauit gl. in c. denig. 4. dist. quæ in effectu vult, qñ pñtudo non excuset a peccato. Et rñdendo dixi, qñ consuetudo non excuset contra ius nāle, vel diuinū, alias secus. Et ad de gl. in ver. flagitio, 1. 2. q. 7. & facit tex. in c. non satis. de simo. & in c. inter dilectos. de excet. prala Et ulterius aduertendum, quia sicut in talib. casib. non excuset quis contra ius diuinū, vel nāle a peccato, pariter non vñ excusari in foro contentioso, & in pñna temporali, vt probatur in iurib. pñalleg. & ideo non verificatur glo. in d. l. denique. qñ dñam facit inter pñnam aternam, & temporalem. Quarto aduertendum ad dñam, quā Abb. facit inter verba cōia, & verba pñceptiua, qñ illa distinctio, qñ Ab. facit in verbis cōibus, ponderando mām, talis distō et vñ hñe locum qñ eñt, verba pñceptiua, quia in effectu subiecta materia attenditur. Et etiam considerandum eñt, quia verba ista cōia, statim, & decernimus, in effectu vñt pñceptum importare, maxime si pñna apponatur. facit tex. in c. in fine. de reb. eccl. non alie. & in c. quanto. de vñt. & in l. decernimus. C. de sacrosan. eccle. Quinto, & vltimo, dum Abb. concludit, qñ in religiosis eorum pñfessio tantum respicit tria substantialia, & non alia singula exempla, quæ in regula continentur. Et aduertendum, quia ista conclusio videtur contra istum tex. vbi vñ prohibitio, vñt

prohibita, quæ sequuntur ex illo, & quia relatum eñt in referentia dñ in omnib. qualitatib. eius, vt no. Bar. in l. 1. ff. de recepta. ergo pñfessio, quæ refertur ad regulam, videtur referri ad singula. Sed rñderi pñt ad primū, qñ alia capitula regulæ non sequuntur ex illis trib. substantialibus, sed parata sunt, & ita tollitur primū argm. Secundo non ob. qñ vñ facta relatio ad oīa, quæ in regula continentur, quia hoc negari pñt per ea, quæ no. Bart. in l. f. cui. la. 2. §. a filio. de leg. 1. Præterea dato, qñ ad oīa eñt facta relatio non tñ intelligitur equaliter, sed aliter, & aliter, fm quod regula loquitur ut probatur in d. c. exiui. In gl. hoc. n. no. qñ Apostolus sciebat per experientiam facti, quid eñt concupiscentia, sed eius proprietatem ignorabat, & isto respectu dicebatur nescire. §. Ex quo notandum eñt, fm Anto. & lmo. hic, qñ proprie quis dñ hñe notitia de aliquo, qñ notitia hñt de effectu, & proprietate eius, qñ notandū eñt qñ testes, qui deponunt de fama, qñ dñt scire proprietatem, & effectus eius. Et iō testes, qui deponunt de mala fama, si interrogantur, quid sit mala fama, & nesciat, non pñt bar. f. ut no. Bal. in l. 1. ff. de his, qñ sunt sui, vel alie. iur. Alex. in confi. 150. in cau. & lte. col. 6. li. v. & idem Bar. dicit de mutuo in l. 1. ff. si cer. pet. cum sit ut tradit ibi Alex. & idem Ale. in pñ. 45. uis. col. 1. lib. 2. ubi Alex. qñ hoc idem dicit in consuetudine, de qua testes deponunt, & facit glo. in c. concertationi. de app. in 6. uer. sci. uit. & illam pro notabili alle. Alex. in confi. 114. ponderatis his, col. 2. lib. 1. qñ ubi requiritur scia, dñt haberi cum qualitatib. eius, & idem Roma. in confi. 343. expositio. circa f. & tradunt Mod. in c. quod ad consulationem. col. f. de re iudi.

ADDITIONES.

- a Considerandum. Idem. §. de testi. in c. in nomi. c.
- b Consuetudinis. Roma. in sing. xix. an cōsuetudo. Pet. Gerar. sing. lxxxvij. Ancha. confi. 46. & confi. 289. Alex. confi. 8. lib. 7. & Aymo Crauet. confi. 255. nume. 12.
- c Syl. Al. prohibito. Quinimo & consuetudo reprobata excusat. Ro. sing. xx. an consuetudo. & consuetudo excusat, licet de re alias prohibita, si est introducta sub spe pñmissa. Dec. in l. 1. in quarto notin. f. C. de insti. & subit.
- d Referente. Dec. in confi. 47. confi. 291. & l. vn. ca. C. de errore calculi. Bal. cōf. 338. lib. 2. Are. confi. 155. limitat. Are. in confi. 1. c. 1. Curtius feni. confi. 49. C. de fama. Dec. Tholof. 30.
- f Syl. Al. Probat. Adde quæ late posui in l. j. ff. si cer. pet. & ibi Deci. in gl. in ver. bo. vñt ubi omnes.
- g Qualitatis. Alex. in confi. 114. lib. 1. vñ non nocet ratificatio, nisi lectus sit tenor. Oldra. q. 29. Bal. confi. 177. lib. 2. Pa. confi. 465. lib. 1. confi. 382. lib. 2. Corn. confi. 165. lib. 2.

SYMMARIUM.

- 1 Index non debet indicare secundum suam prudentiam, sed secundum leges.
- 2 Index aequitate vñt debet, & qua.
- 3 Prudentia verbum, quando importet liberam voluntatem, vel arbitrium boni viri, & quid in commissione. nu. 4.
- 5 Bonus vir, pro iudice intelligitur.
- 6 Sanctorum patrum dicta, an seruari debeant de iure, & quando auctoritati Papæ præponantur, vel non. nu. 8.
- 7 Sancti non sunt data potestas legis condenda.
- 9 Doctores ecclesiæ si variant, quibus magis standum sit.
- 10 Medico chirurgus potius standum est, quam physico de vulnere.
- 11 Doctores canonum, an Theologus magis standum sit.
- 12 Episcopus si eligendus sit, quis præferatur, Theologus, an Canonista.

Ne innitatis. §. Primo no. qñ iudex non debet sed secundum decreta canonum, & secundum leges, vt Abb. hic dicit. facit tex. in c. relatum. 37. dist. in 2. §. questio. 2. in c. institutionis. Et sic reprobat hic singularis prudētia iudicis, quia canonibus, & iuraduatur alias vero bñ debet iudex indicare, prout sibi iustum videtur §. 1. in Auth. ius. quod præstat ab his, & ibi vñt debet sequi aequitatem. ad idem tex. 4. q. 4. in c. 1. §. ibi iudices autem aequitate vñt debent. & in l. quod si Ephesi. ff. de eo. qñ cer. loc. Et hoc intelligitur de æquitate informata a iure, vt no. Abb. per illum tex. in c. ex parte. el. 2. infra, de offi. deleg. in 3. no. Vel in subsidium, quando ius scriptū non reperitur, vt dicit tex. in c. fina. infra, de transact. facit tex. in l. 2. §. item Vanus. in f. ff. de aqua plu. arcen. §. Secundo no. qñ verbum, prudentia tua, importat liberam voluntatem, fm Ant. de But. prout Abb. refert. ipse tñ tenet pñm, quia hic talia verba ponuntur improprie, vt per gl. hic, & idem dñt lmo. & Mo. hic. Sed

ADDITIONES.

- a Syl. Al. iure. Aliter Dec. in c. ex parte in 3. nota. de off. deleg. & in l. f. tibi. in 5. notab. ff. si cer. pet.
- b Adde Bal. in rub. C. de consli. pecu. & c. onfi. 97. lib. 2. fm veterem, alias con fil. 102. lib. 3. secundum nouam impressionem.
- c Syl. Al. Voluntatem. Adde Fel. in c. 1. sup. eo. col. 35. Ale. in l. f. sic. ff. de legat. 1. vñ multum eleganter dñt, & respondet ad istum tex. & vide infra in secunda lect. in princip.

Sed aduertendum eñt, quia primo Ant. de But. non vñ hic accipere prudentiam pro voluntate simplici, prout Abb. refert, sed dicit, qñ ista verba, fac fm prudentiam tuam, intelliguntur de prudentia non stata a iure, sed per hoc non inferitur, qñ pro voluntate simplici accipiantur, & vere hic pro voluntate simplici non accipiuntur, quia pro libito voluntatis iste non mouebatur, sed ex singulari eius prudentia, credens se facere, qñ iustum eñt. Sed talis prudentia in iudice non attenditur, ex quo canones pñdicūt, & istud eñt, quod voluit dicere rex hic. §. Secundo dum Abb. cōcludit, qñ commissio facta prudentie tue, arbitrio boni viri scā vi deatur, idem tenent lmo. hic, & Mod. §. Ant. de But. per rōnes, quas Abb. inducit, & idem Abb. in c. j. de sequest. pos. & fruc. col. 3. Sed tñ prima facie opi. Ant. de But. probabilis vñt, quia rō, quam Abb. potissime adducit, vñt procedere in prudentia, quæ absolute consideret. secus vñt qñ prudentia tua: aliquid cōmittitur, quia singularis prudentia vñt considerari, prout verba sonant. Et licet talis prudentia hic reprobat in iudice, quæ fm iura dñt iudicare, non sic vñt in commissione, quæ a voluntate partium, vel superioris regulat, & istud vñt de vi verborum. Nihilominus pp ve rissimile voluntatem superioris, vel partium, qñ cogitauerunt de isto tanqñ de bono viro, qui debet facere, qñ iustum eñt, cōcludendum eñt prout cōiter Docto. dñt, qñ arbitrio boni viri cōmissio facta intelligitur, quo casu arbitrium boni viri a iure, & status loci debet regulari, sicut in iudice hic dñt, §. quia bonus vir pro iudice intell. l. vir bonus. ff. iur. fol. l. continuus. §. cum ita, de ver. ob. & ita tradit Alex. in confi. 5. puto. col. 1. li. 4. Et ad prædicta faciunt, quæ dixi in c. 1. §. eo. Non ob. §. hic illa verba prudentie tue, non accipiuntur pro arbitrio boni viri, quia ex modo loquendi hic apparet de mente superioris, qñ non possint intelligi pro arbitrio boni viri, prout in simili dixi in c. 1. §. cod. de illis verbis, suo sensu. Vel dicamus, qñ qñ prudentia alicuius reprobat, non accipitur pro arbitrio boni viri, vt hic fecus si approbatur, prout eñt, qñ prudentia tua: aliquid cōmittitur, vt 5. dictū eñt. §. T. Tertio no. qñ dicta sanctorum patrum seruati debent, & ad idem tex. 20. dist. in c. 1. in f. & idem no. Abb. per illum tex. in ca. cum ab apostolica, in 3. no. de his, quæ sunt a prala, sine consensu cap. vt tradunt Mod. hic, & idem Abb. in c. cum cam. in 5. no. de elec. in cap. 1. de offi. deleg. Et ad hoc eñt glo. in c. cogitatio. in ver. eloquiorum. in Auth. vt iudi. sine quoquoqñ suffra. quæ dicit, qñ scripturæ diuinæ pñt allegari ad decisionem cārum. Sed aduertendum eñt, quia ista conclusio, qñ pro regula ponunt Mod. hic, non vñt vera. Nam solum hoc vñt procedere in casib. in quib. hoc expressum reperitur, vt hic, cum similibus §. alle. nam in talib. casibus de dictis sanctorum patrum eñt facta lex, vel decretalis, cū standum eñt, pp auctoritatem summi Pontificis, aliā ergo se cus vñt. Et ita de auctoritatibus aliorum auctorum eñt dñt lac. But. & Pau. de Ca. in l. j. ff. si cer. pet. Et in proposito de dictis Salomonis prout rex. hic loquitur, hoc specialiter do. Abb. tradit in c. j. de pñsump. in princip. dum inquit, qñ ibi statut dicto Salomonis, quia a summo Pontifice approbatur, alias fecus, quia Salomon non habuit potestatem legis condenda, & ista ratio vñt habere locum in omnibus dictis Sanctorum. Et Abb. hic expresse circa f. h. d. dñt, qñ præualeat pñtutio Papæ dictis Sanctorum, §. quia Sancti non sunt data auctoritas legis condenda, & idem Abb. in ca. qualiter. el. 2. in prin. de accu. & no. gl. 20. dist. in summa. Nam ex ista ratione absolute inferitur, qñ dicta Sanctorum non habeant auctoritatem legis, ista opinio de iure vñt vñt. In vñt tñ facta su Sanctorum dicta auctoritati Papæ præponuntur, videlicet, qñ sunt munita auctoritate noui, vel veteris testi, vt dixit glo. no. in c. de libellis. 20. dist. in ver. illorum. Abb. hic, & in c. d. cap. qualiter. Ro. in sing. 587. dicas. & Mod. hic. & ratio videtur, quia Papa contra nouum, vel vetus testamentum disponere non potest. 25. q. 1. in ca. sunt quidam. Ex quo duo inferuntur. Primum eñt, quod tali casu non statim dictis Sanctorum propter se, sed propter auctoritatem veteris testamenti, & non bene verificatur, qñ dictum Sancti præferatur auctoritati summi Pontificis, & ideo ista limitatio non bene cadit. Secundo inferitur, quod in casibus, in quibus Papa potest ex causa derogare iuri diuino iuxta not. in cap. quæ in ecclesiis. infra eodem, tunc constitutio Papæ, & auctoritas eius præualeat, a cessante ratione. argu. cap. cum cels. fante, de appel. in l. adigere. §. quamuis. de iure patronat. §. Vltimo notandum eñt, quod si Doctores ecclesiæ vñt vario modo loquantur, illi potius credendum eñt, qui in professione, de qua agitur, magis peritus sit, vt no. voluit glo. secunda in cap. vt veterem. 9. dist. & Docto. ibi, & Moder. inferunt, qñ quod de vulnere, an sit mortale videtur potius credendum chirurgo, quam physico. & idem in examine Doctoris dicunt Moder. hic, quod præualebūt voces illorum, qui peritiores sunt, & magis proficentur facultatem, in qua quis debet approbari. Et pari ratione inferri potest, quod si Barto. & Ioan. And. dissentirent in materia legali, Barto. & in materia iuris canonici, potius Io. And. credendum eñt. & sic de similibus. & no. Domi. in confi. 114. si procurator. in pen. col. Et ad hoc bene applicatur questio, de qua sepe numero dabi

tari contingit, an magis sit standum Doctorib. canonum, quam Theologis. §. Et breuiter concludo, qñ circa interpretationem iuris diuini quo ad opera Christi, quatenus interpretatio tendit ad spiritualitatem, & ad cognitionem vera fidei contra hæreticos, & Iudæos, magis credendum eñt Theologis. Sed quatenus interpretatio iuris diuini respicit moralem philosophiam, recur rendum eñt ad doctores iuris canonici, puta in matrimonio, in voto, in decimis, in vñt, vt late tradit Petr. de Anch. in disp. in ci. antiquis, & modernis temporibus. refert, & sequitur Ioan. de Ana. in cap. in ciuitate. in 4. char. de fur. Alexan. in confi. 1. circa prin. col. 5. & 6. lib. 2. & ad hoc bene facit, quod voluit Host. in c. 1. de consan. & aff. quem Abb. post alios sequitur. vbi concludit, qñ quod si eligendus sit episcopus in loco vbi plures sint hæretici, Theologus debet præferri. Si vero causarum ventilatio ibi frequens sit, canonista præferendus erit.

ADDITIONES.

- a Syl. Al. Videtur. Vide Iafin l. f. sic. in 2. col. ff. de leg. 1.
- b Ald. Non oblat. Hæc fuit responsio Alex. in l. f. sic. ff. de leg. 1.
- c Hic. Gigas. Seruari debent. Adde no. per do. Fel. hic, & in c. 2. in pen. col. ver. de libris aucto. & in antepen. col. uer. auctoritates diuinæ scripturæ. de ref. & per Alexan. in l. i. col. 8. uer. sic. circa tñtiam partem. ff. si certum petat. Et auctoritas diuinæ scripturæ allegari possunt in causis. l. usura. C. de usur.
- d Reperitur. Idem Dec. in f. de offi. deleg.
- e Syl. Al. Auctorum. Idem Iafin l. i. lillam. in 2. no. C. de colla. in l. 1. col. 7. ff. si cer. pet.
- f Syl. Al. Ecclesiæ. Vide Decium in c. proposuisti. in ultima not. de proba. & an credatur illis sine iuramento, Iafin in repe. l. admonendi. colum. lxxvj. ff. de iure iurando.
- g Hic. Gig. Theologis Adde, qñ Doctor theologia: ratione subiecti alius est dignior, ut no. Docin. c. clerici. de iud. ubi Dec. & ponit idem Dec. in rub. ff. si cer. pet. in 2. col. uer. Et uide eundem in l. cum quid. in 3. col. in uer. secunda regula. eodem tit. ubi ponit, quando & quibus casibus Doctor Theologic Canonistam præcedat, de quo uide etiam per eundem in d. c. clerici. in 4. §. 6. colum.
- h Præferri. Host. sequitur gl. prag. titu. de colla. §. in super. uer. habeant. At Ant. par. 3. tit. 1. c. 2. §. uili. c. uel ceteris parib. præferendum Theologum. Quidam censent simpliciter præferendum Theologum.

SYMMARIUM.

- 1 Citatio ad audiendam voluntatem non sufficit in probatione sententiæ. Sententia lata citata parte ad audiendam voluntatem non valet.
- 2 Index non indicat secundum suam prudentiam.
- 3 Conscientia iudicis scrupulosa reprobat.
- 4 Prudentia importat liberam voluntatem, & aliquando simplicem scientiā, & voluntatem. num. 5. proprie tamen accipitur pro voluntate regulata ex maturo consilio. ibi. nu. 6.
- 7 Sanctorum patrum dicta, an seruanda sint, & allegari possint, & an habeant auctoritatem iuris. num. 8. et si in eorum dictis sit diuersitas, vñt magis credatur. num. 9.

Secunda lect. c. Ne innitatis.

Primo No. secundum Abb. iudicem non debere indicare secundum voluntatem eius. §. & ideo quando fertur sententia, si citatio facta sit ad audiendum voluntatem iudicis, non ualet, ut tenet Ro. in xvj. dec. retento eodem themate. de re iudi. in nouis. Matefi. in nota. 8. & lo. de Ana. post Imol. in cap. ad petitionem, colum. 6. de accusa. debet enim exprimi ad audiendam sententiam, vt no. Domi. in cap. 2. in v. no. de dolo. & contum. in 6. & per glo. in clemen. sepe, in uerbo, ad id. de uerbo. significa. cum sit ut tradunt Mo. ibi, & in c. consili. luit. de offi. deleg. §. Similiter non debet index indicare secundum suam prudentiam, ut hic dicitur. & sic reprobat singularis prudentia iudicis, quæ canonibus aduersatur, declarando vt dixi, §. Et adde, qñ etiam scrupulosa conscientia iudicis reprobat, quia debet secundum iura, & iudicium rationis confirmari, ut not. Abb. in cap. si quaestio. in prin. de simo. & idem Bald. in l. 2. colum. fin. C. de sen. ex breui reci. Abb. in cap. constitutus. in secundo notab. de appella. cum similibus, ut dixi ibi. Secundo no. secundum Anto. de But. qñ quod uerbum, prudentie tue, importat liberam uoluntatem, aliter tamen Abb. dicit hic, de quo concludendum eñt, ut alias dixi. §. Et adde, quod pro opi. Anto. de But. facit, quod prudentia quandoque accipitur pro simplici scientia, & uoluntate. l. qui ades. ff. de incen. rui. nau. ibi, si modo sciens prudens, & facit tex. in cap. f. de despon. 6. impube. §. Sed pro opinio. Abb. facit, quia prudentia proprie accipitur pro voluntate regulata, & maturo consilio. cap. statutum. §. notarium. de rescrip. in 6. ibi, prudenter refertur. in proce. ff. in prin. ibi, prudentia nostra, & in proce. l. f. in §. cum faciat.

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. Non ualet. Et idem tradit Maria. Soz. in trac. de cita. artic. xx. q. xvj. D. c. in c. consiliuit. col. v. in f. de offi. dele.

facratissimas. ibi. veteris prudentia. & in ver. si. ibi. iuri prudentes nobis obtulerunt. Et id est. q. oporteat epm esse prudentem. xxxvj. dist. in prin. & c. qui reliquitis. ea. dist. vbi dicit. Estote prudentes sicut serpentes. Tertio no. fm Abb. q. dicta t. Sanctorum patrum servari debet per lege. rex. tñ hic loquitur de decretis patrum simpliciter. & non de dictis Sanctorum. & isto modo est loquitur. in l. abolitionem. C. de adul. ibi. patrum decretis. Doct. tñ dicit dñs. q. dicta sanctorum pñt allegari in decisionib. eorum. Sed ego als di. hoc non esse verum. nisi in casib. in quibus hoc expressum reperitur. in quibus de dictis Sanctorum est facta consilio ecclesiastici. vt de dictis Salomonis no. Ab. in c. j. de pñsum. Et in sili de dictis poetarum no. Pau. de Ca. in l. j. ff. si cer. per. Sed nunc addatis. q. in dictis Sanctorum hoc expressum reperitur gñat. t. q. habeant autoritatē iuris. vt probat in c. j. in fi. xx. dist. vbi expresse dicit. q. in causis diffiniendis dicta sanctorum fm obtinent locū. videlicet. post summos Pontifices. & sic inducuntur quatenus canonici non pñt. & in c. cum apostolica. vbi Abb. in tertio no. de his. que. si. a. ma. par. ca. t. Notandum tñ est. qñ in dictis Sanctorum esset diuersitas. ga vario modo sentirent. tunc quis pñt eligere opinionem. q. velit. vt no. Io. And. hic. & Bal. in l. capto. rias. col. pen. ver. & scias. C. de test. milit. cum si. vt tradunt Mod. hic. & Alex. in pñ. s. lib. 2. & Io. de Ana. in c. j. de here. Et hoc intelligendum vt. nisi opi. alterius esset cōter approbata. ga ab illa non esset recedendum per ea. quae dicta sunt in c. j. s. cod.

S V M M A R I V M.

- 1 Consuetudo. q. canonici non residentes percipiunt fructus. valet. Secus in distributionibus quotidianis. ibi. nu. 2. Nisi essent in casu. quo dubium esset de iure. an deberentur. nu. 3.
- 4 Statutum episcopi contra ius licet non valet. tamen ex consuetudine potest interpretari contra ius.
- 5 Statutum contra consuetudinem de non residendo. non valet.
- 6 Residere beneficiati tenentur.
- 7 Statutum. per quod fit redditus ad ius commune. reputatur favorabile.
- 8 Consuetudo tollitur a statuto. sed an tollatur futura. nu. 9.
- 10 Bona capituli annexi possunt praebendis. quae tenues sunt.
- 11 Episcopus tenetur de suo angere praebendas tenues. quae supplere non possunt.
- 12 Canonici largo modo dicuntur successores.
- 13 Canonici contrahendo non potest obligare successorem.
- 14 Commisionem faciam canonico non transire ad successorem.
- 15 Statutum si fiat in odium certae personae. an possit appellari. Et si non sit appellatum. an reclamari possit. nu. 16. & infra quod tempus. num. 18.
- 17 Sententia iudicis fortior est. quam statuti.
- 18 Dolus in statuendo non facit statutum nullum.
- 20 Ius querendum facilius tollitur. quam questum.
- 21 Maior pars. an & quando possit facere in praedictum eius. qui non consentit. num. 27. 28. 29.
- 22 Prohibentis conditio in re communi melior est. praeferat quam ad vsum. ad quem res est destinata. nu. 23.
- 24 Liberationis favor facit. vt factum a maiori parte valeat.
- 25 Ius dirimendum favore valet factum a maiori parte.
- 26 Patronorum maior pars sufficit.
- 27 Maior pars. an possit tollere. quod omnes ordinaverunt.
- 28 Renotatio exigit solennitatem requisitam in consuetudine.
- 29 Eligere ad hoc vt possit extraneus cum his. qui ius eligendi habent. necesse est. quod omnes consentiant.
- 30 Capitulum si vires suas velit alicui committere. omnium consensus exigit.
- 31 Officialis reformation non valet facta a maiori parte communitatis.
- 32 Appellatio. an deuoluatur si vnus ex pluribus iudicibus deferat. alij non.
- 33 Ius suum ad hoc vt tolli possit. an omnes consentire debeant.
- 34 Statutum. quod omnium consensus requiratur. an valeat. ita quod factum a maiori parte non valeat.
- 35 Statuentes. an sibi possint legem imponere. a qua non possint recedere.
- 36 Delictum factum a maiori parte vniuersitatis non ligat alios.
- 37 Actus factus ab vniuersitate contra formam traditam. an valeat. & an videatur illi forma derogatum.
- 38 Absentes. an & quando notandi sint.
- 39 Absens proprie dicitur. qui non est in ciuitate. aliter dicitur secundum sub iuram matrimonium. nu. 42.
- 40 Alienatio bonorum ecclesiae. an exigit vocationem absentium.
- 41 Vniuersitatis homines non sufficere diuim consentire. sed in vnum conuocatos. nisi omnes consentiant. num. 46.
- 42 Electio fieri debet simul. non diuim.
- 43 Patroni debent simul pñt sentire.
- 44 Personarum distinctio quibus casibus habenda non sit.
- 45 Nobilitas inter monachos. & religiosos non consideratur.
- 46 Vniuersitatis duae partes requiruntur in actibus explicandis.
- 47 Vniuersitas in vno residere potest.
- 48 Nomina illorum de collegio. an sint exprimenda in instrumento alienationis bonorum.
- 49 Syndicatus instrumentum ad vendendum bona debet continere bona vendenda. nec sufficit si dicitur simpliciter. ad vendendum.

Vm omnes. t. Primo no. cum gl. fi. q. valet consuetudo. vt canonici percipiant fructus beneficiorum non residendo. & idem tenet glo. in c. dudum. el. 2. in glo. pen. de elec. in c. ad audientiam. de cle. non resi. in gl. j. & in c. de refer. in 6. t. Secus tñ est in distributionibus quotidianis. in quibus non valet consuetudo. b. vt no. glo. in c. j. per illum te. in ver. improbant. de cle. non resi. in 6. t. Et hoc verum intelligitur. nisi esset dubium in iure. an deberent ga tunc valerent consuetudo. vt in no. casu tradit Bald. prout reperit inter cons. Card. in cons. s. dico. q. ista quotidiana distributiones. vbi pp consuetudinem ecclesiae approbat opi. Io. And. in c. cum olim. de re iud. & sequi ibi Car. q. illud consilium sub. scripsit. t. Et ad hoc facit. q. singuli volunt Ant. de But. in c. cum dilectus. de consue. in s. col. ibi. ex quo inferitur. q. licet non valeat statutum episcopi ius. tñ ex consuetudine pñt interpretari. & q. de se operatur statutum virtute consuetudinis extendit. & dicit hoc esse no. ga alibi non hñ. t. Secundo no. valere statutum pñt tudinem. q. erat de non residendo. & no. Hof. & Doc. in c. ad audientiam. de cler. non resi. & Abb. ibi post alios. & do. Abb. in c. cū M. in 2. no. j. eod. tit. Et hoc in isto casu clarum vt. ga per statutum res ad ius cōter reuertitur. qd est. t. q. beneficiati residere teneantur. c. pñt. el. 2. de app. c. cum inter quatuor. c. conquerere. & c. p. de cle. non resi. t. Et ideo tale statutum reputatur favorabile. vt d. per gl. in c. statutum. in ver. numerandum. de pñ. in 6. alias tñ extra istum casum & tñ numero reperit. t. q. a statuto pñt recedendo tollatur. in leos. C. de viti. in auth. nauigia C. de fur. & in cle. statutu. de elec. & ibi per glo. in ver. consuetudine. t. q. per hoc futura pñtudo tolli non vñ. de quo late scribit Alex. in l. si mihi. & tñ. s. fi. de le. j. t. Tertio no. q. singularia bona capituli annexi pñt praebendis. q. forte tenues sunt. Et idem de capellis Abb. h. d. t. Et adde. q. si non sint bona. quae applicari possunt. cps dñt de bonis suis supplere. vt no. Ab. in c. propofuisti. de pñ. & idem Ab. in c. j. in glo. 2. de ec. ed. facit. q. idē Ab. dicit in c. fi. circa fi. e. ti. de ec. ed. t. Quarto no. q. canonici dñt successores. & hoc fm Abb. c. largo modo intelligitur. proprie vero canonici non dñt hñe successores. vt per glo. in c. quod sicut in ver. consentire. circa fi. de cle. vbi Abb. no. Bar. in l. bonorum. in fi. ff. rem. r. ha. Doct. in c. fi. duo. in prin. col. 2. de p. in 6. t. Et idē no. pñt pñt obligare f. suc. cessorē. s. ut tradit Im. & Doct. in c. fi. ne pla. vices fu. Ang. in pñ. g. 24. t. ga oē bonis. col. x. t. Sic. & consilio facta canonico ad successore eius non porrigit. b. vt no. Io. An. in c. qm Abb. de of. de. h. le. Bal. in l. pñs. col. pe. C. de cond. infer. Pe. de Anc. in r. a. priui. uilegiū. in fi. char. vlt. ver. sed iuxta pñt dñt q. de re iud. in 6. Dom. in c. statutum. in pñ. col. 3. de ref. i. 6. Imo. i. cle. fi. principalis. de ref. i. col. 3. & in c. dilecto. col. fi. de pñ. Quinto no. t. fm Abb. tex. hic. pro opi. Bar. in l. omnes populi. ff. de iust. & iu. vbi voluit. t. q. si factum sit statutum in odium particularis personae. ab eo possit appellari.

A D D I T I O N E S.

- a Syl. Al. Residendo. Declara duobus modis. vt per eundem in 2. lec. in 2. col. hoc tñ notabile non bñ colligi ex hoc tex. docet hic Ferretus. Et declara fm Bal. hic. col. 4. qñ consuetudo inducitur est cōsensu episcopi. & capituli salu. tacito. vt hic per Fel. col. 4. Item declara. nisi esset multum praedictis ecclesiis. c. j. de consue. in fi. & dicit Abb. in cons. 96. lib. 1. q. est communis consuetudo a iure approbata per totam Italiam. tradit Roch. de Cur. in tra. de cons. fol. 50. col. 3. in par. ver. item inferitur ex limitatione praemissa.
- b Syl. Al. Consuetudo. Idem Henr. hic. in fi. & Fel. col. xx. & est cōs. opi. & ratio est. quia quotidiana distributiones dantur p. labore. & seruicio. & eas capiunt clerici. sicut alij operarij diurni denarij. late Par. cons. 3. lib. 4. c. Syl. Al. No. residendo. Intelligit. si fuisset omnib. cōs. alias fecus Hof. & Inn. in c. ad audientiam. de cler. non resi. & declarat hic Ferr. in 2. notab.
- d Hic. Gig. Favorabile. Adde eundem Dec. in cons. 3. vbi voluit. q. statutum. per quod causa reuertitur ad ordinariū. sit favorabile. quia per ipsum re. ditur ad ius commune. Adde Dec. in l. fi. C. vnde legi. Fel. in c. cum accessisset. inf. eo. Alex. cōf. 77. nu. 5. lib. 5. And. Tiraq. in pñt. tra. de re. tra. nu. 58.
- e Syl. Al. Successores. Et idē qñta intuitu praebendae debent capitulo. nō successori. Abb. in c. ex literis. col. v. de prob. Pet. de Anch. in d. reg. priuilegia. de reg. iur. col. 3. lib. 6. Distigui tamen solet. an sit certus numerus praebendarum distinctus. & in illo hñt successorem proprie. aut non. & procedant hic dicta. ita est de mente Pet. de Anch. in c. relatu. el. 2. col. 2. de test. Abb. in c. ex literis. col. 5. Imo. hic. & Ferr. & ad notata hic. adde Fel. in c. ex literis. col. 4. ver. tertio declara. in c. qm Abb. col. 4. de of. del. & Dec. ibi. col. 7. & in c. 3. de proba. col. 5.
- f Obligare. Ita tenent omnes in simplici canonico. & circa locationē ad modicum tps. ut Pan. disp. 3. Anch. cons. 296. Gem. cons. 27. & bene. quia sum. plex canonici non habet administrationem bonorum suar praebendae. quae sunt capituli. penes quod est ius agendi. & disponendi. non penes canonici cū. 16. fi. colonus velit esse tuus. dñt capere a capitulo. vel eius autoritate. in pñtato autem habente administrationem. qui locuit ad modicum tps. multum variant Doct. in c. fi. ne pra. vices fu. Sed de iure crebrior. & sanior est opin. standum huic locationi alias recte. & sine fraude facta.
- g Syl. Al. Successores. Et idem voluit Abb. in c. ex literis. col. 3. de proba. Dec. in c. 3. col. 5. de proba.
- h Syl. Al. Porrigitur. Idem Fel. in c. quoniam Abb. col. 3. de of. deleg. i. Gig. Quinto no. De hac qñ. vide qñ latissime sup. ea scribit Fel. hic. j. & 2. col. K Personae. Dec. cons. 335. laf. Claud. de Seyfel. in l. j. in prin. ff. de leg. Franc. Ripa. lib. 2. respon. c. 22.

a appellari. arg. l. 2. in fi. ff. de excep. do. & idem tenet Abb. in cap. consilium. el. 3. de pac. Bald. in l. 1. in prin. ff. de leg. cum concor. vt tradunt Moder. & adde Alexan. in cons. 179. mature digestis. car. 2. in 2. lib. & idem Alex. in cons. 179. vifis. quae in themate. col. 3. & in 3. lib. & dixi in d. c. consilium. Secundo in ista quaestio ne Abb. tenet. t. q. si appellatum non fuerit. nihilominus re. clamari potest. quia extrajudicialia non transeunt in rem iud. & Mod. simp. sequuntur. t. Et pp hoc in proposito dicit Bal. in l. j. s. similiq. modo. i. fi. C. de lat. liber. rol. q. fortior est iñia iudicis. 18 quam statuti. t. Notandum tñ est. q. talis facultas nō est perpetua. sed solum per annū & durare vñ. & Bar. singulariter scribit in lam. bñtia. col. pe. uer. quero j. quantum tps. ff. de decre. ab or. fac. vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla. quia lex debet esse rationabilis. cōmunis. & honesta. 4. dist. in c. erit autem lex. er. go tale statutum iniquitatem continens nullum vñ. & Mod. simp. sequuntur. & idem tenet Are. hic quia sicut iñia tñ ali. quem sine citatione est nulla. cle. pastoralis. de re iur. ita in isto ca. su videtur Sed tamē in hoc communis opinio vñ esse in pñtati. i. videlicet. quod immo valet & statutum. licet iniquum sit. quia dolus in statuendo non facit statutum nullum. vt not. Ange. & vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauos. C. de cēsi lib. xj. Tertio Abb. concludit. q. immo in tali casu lex sit nulla.

tur principaliter de interesse alterius, & tunc maior pars sufficit, ne impediat actus in praedictum eius, pro quo principaliter consideratur, & hoc modo procedit, quod dictum est de paronibus, & in alijs duabus limitationibus. Proxime praecedentibus. Vltimo fallit in casu, quem ponit Bar. in l. 4. §. Caro, si de ver. ob. de quo dicendum est, ut notat Alex. ibi, col. 1. §. 2. Secunda ratio est, quia ex glo. colligitur, quod in his, quae contra sunt pluribus, ut vniuersis, puta in rebus collegij, vel vniuersitatis, attendit, quod sit a maiori parte. l. 1. qd maior. ff. ad mu. gl. in c. 1. i. ver. tractatus de reb. eccl. nō alie. in 6. cū si ut tradunt Mod. hic, & Alex. in l. iurisgen. §. si qui inci. pit, hodie, circa si ff. de pac. Pet. de Anch. in consi. x. v. efficaciter. col. 2. And. Sic. consi. 7. lib. 1. Lap. alle. c. xxxj. q. j. Et maxime ista conclusio procederet, quod dictum esset in aliquo casu, quod maior pars facere possit, quia tunc absolute valet factum a maiori parte, ut no. Ang. tradit in consi. 267. non est dubium. Et ista conclusio limitatur primo, ut procedat in actu necessario, vel saltem vti li. fm Inn. & Doct. hic, no. Lap. alle. c. xxxj. j. scripta sunt, in prin. Bal. in l. i. ff. de magi. conue. Secus est in actibus voluntarijs, fm glo. hic, quam Doct. communiter sequuntur. Sed tñ Abb. in effe. ctu post Card. tenet trium, dicens istam opin. de iure veriorē, per d. l. q. maior, quae gñaliter loquitur. Et hoc talitōne confirmari potest, quia in facto vniuersitatis, vel collegij, non agitur de interesse singulorū. l. tñ. §. i. vniuersitatis. ff. de re. diu. l. si hac, §. qui manumittitur. ff. de in ius voc. ideo maior pars sufficit, quia repraesentet totam vniuersitatem. d. l. q. maior. Et ista ratio etiam militat in actibus voluntarijs, ergo etiam in illis sufficit factum a maiori parte. Dñs And. Sic. pro communi opin. duo iura inducit in quibus dicit ipse, maior pars non sufficit, quia actus non erat voluntarius. Primo tex. in l. si quis hac lege. §. quoties. ff. qui, & a quib. vbi in accusatione liberti, ut in seruutem reuocetur, omnium patronorum consensus requiritur. Sed rñdetur, quod ibi non erat illud ius cōe plurib. ut vniuersis, sed ut singulis, ideo in proposito nihil facit. & dato quod ageretur de actu vniuersitatis, posset dici esse speciale in fauorem libertatis. Secundo allegat tex. in §. si in Auth. de defen. ci. vbi in reformatione officialis non sufficit maior pars. Sed ibi ponitur casus spālis, ut no. Bar. in d. l. quod maior. Nam talis reformatio erat ordinem ibi datum, quod vltra biennium non duraret officium. vnde non potest cōueniri, nisi fm modum, qui ponitur ibi, ut illud fiat nullo reludare. & ideo, ut Abb. & Card. dñt, verior vñ opin. §. glo. hic. Secundo fallit, quod aliquid deberet fieri p proprias constitutiones, ut per Inn. in c. accedentib. de pri. & re. & sequitur Abb. in c. veniens. col. 6. ver. ad idem adduco, de praescriptionib. Ex quo infero Ro. in rub. de arb. col. 7. q. si maior pars velit statuere illud, quod oēs ordinassent, non potest, quia oīum consensus requiritur. d. l. q. maior. Ro. in consi. 253. quod dñt primo, in tertio dubio. Sed tñ trium tenet Bal. in l. i. C. de auto. praestan. dicens, quod omnium ordinationem potest maior pars statuere, quia totam repraesentat vniuersitatem. Moder. hic, his relatis distinguunt, quod aut maior pars mouet ex necessitate, & poterit reuocare, quod factū fuit ab omnib. aut ex simplici voluntate, & non poterit. Et idem simpliciter dicit Mod. in d. l. maiorem, & fuit ista concordia And. Sic. hic, quae non satisfacit, ut j. dicam. Sed primo tñ quantum ad dictū Inno. in d. c. accedentib. considerandum est, quia non dicit, quod factum a maiori parte non valeat, sed quod vnus potest impedire, quod illud, quod fit, est contra honorem ecclesiae. immo tali casu qd offendit dignitas ecclesiae, etiam omnes concordēs non pnt ōuenire. Et ita illud dictum Inno. allegat Ro. in consi. 252. §. allega. to, & idem Abb. in c. cum accessissent. j. c. circa si. vbi videbimus. Praeterea dictum in se ēt non vñ verum, quod maior pars proprie pstitutioni ōuenire non possit, quia sicut maior pars posset nouā condere constitutionem: ita vñ, quod tollere antiquam possit. Et hoc de plano vñ, quod talis constitutio a maiori parte facta fuisset, quia actus eo modo, quo contrahitur prio modo dissoluit. c. j. de reg. iu. in antiquis, & in l. nihil tam naturale. de reg. iu. cum si. Sed quando oīum consensus in tali cōstōne interuenisset, tunc efemus in alio casu, in quo Bal. & Ro. dñcunt. Et non placet concordia Mod. quia illa attendit nihil operaretur, quod oīum consensus interuenisset. Et quia talis distinctio in effectu reducet ad opin. gl. hic, quae de iure non vñ procedere, ut s. dictum est in prima limitatione. Proxime praecedenti. Et pro opi. Ro. indistincte facit, quia in reuocatione eadem forma requiritur, quae in constitutione. Auth. contra si filius, in fi. C. de repn. facit glo. in l. cū proponeretur. de leg. 2. Et ideo aliter cōcludendum vñ, videlicet quod aut in primo actu omnium consensus interuenit, & hoc data opera, & studiose factum fuit, ad hoc, ut aliter actus non posset reuocari, & tali casu etiam in reuocatione pñsus omnium erit necessarius, argu. glo. no. in c. vbi periculum. §. idem quoque in ver. singulis. de elec. in 6. & ita opi. Ro. procedere videtur. Aut in primo actu simpliciter omnium consensus interuenit, & sic ex accidenti illud fuit, & tunc forma data non vñ, quia accidentia liter, & ex abundanti illud fuit, & hoc casu dictum Bal. locum habet. Et hoc confirmatur, quod quia in reuocatione actus sufficit, quod

adhibeatur illa solennitas, quae erat necessaria in cōfectione, & si vltra necessitatem aliquid interuenit, illud in reuocatione non requiritur, vñ no. Bar. in l. actor. ff. rem rat. ha. co. pe. ver. sed iuxta praedicta, Pau. de Ca. in l. tria. ff. de ferui. rufi. praedio. Inno. in c. 2. de testi. in 6. tradunt Doc. in c. edoceri. j. tit. proxi. Et per hoc apparet non ob stare, quod s. dicebatur, eandem solennitatem debere adhiberi in reuocatione actus: quia illud verum est, quod erat necessaria, alias secus & specialiter no. Pau. de Cast. in d. l. tria. j. Tertio fallit, quod agitur, quod vnus extraneus ad electionē simul cum alijs de collegio admittatur, quia omnes debent consentire, ut voluit Compostellanus, quem refert ibi. & sequitur Abb. in c. colum. in c. scriptum. de ele. Et hoc pro dñō singulari tradit Ro. in xlvj. no. quia heri. & sequuntur Mod. hic, & sequitur Ro. in l. de pupilo in prin. col. 1. de ope. no. nun. ubi tñ dicit, quod ratio p quam mouetur Compo. non est uera, dum inquit, quod in re communi melior est conditio prohibentis. Nam illa regula procedit in his, quae communia sunt plurib. ut singulis, & nō in his, quae communia sunt pluribus, ut vniuersis, prout agitur hic Do. Abb. in d. c. scriptum. videtur uelle, quod isto casu tractetur de interesse illorum de collegio. singulariter, ne extraneus simul cum eis admittatur, quia cuiuslibet interest, ne extranei admittantur, cum ex hoc diminuat cuiuslibet potestas. & si ita esset, ratio Compostell. bene procederet. Sed hoc non bene consonat, quia immo tale interesse vñ vñ considerari, ex quo in tali actu electionis attenditur quod sit a maiori parte, cap. cum inter, c. auditis, & c. coram, de elec. Et ideo dictum Compostell. non vñ probari de iure, ut Ro. dicit in d. l. de pupilo. in prin. sed pp eius auctoritatem in practica praualeret. Quarto fallit, quod capitulum uelit eius uices aliquibus committere, quia omnium cōsentim. requiritur, fm Arch. in c. pps. c. 6. i. q. 7. & Mod. simpliciter hic sequuntur. adde gl. & Abb. in c. quia pp. de ele. per illum tex. ibi, eligendi potestas aliquibus uiris idoneis committitur, qui uice omnium, & c. & no. etiam Abb. in c. scriptum. col. 2. co. tit. de ele. & in c. constitutus. de app. Sed in cōtrarium facit, quia si maior pars sufficit immediate in ipsa electione, ut s. dictum est, ergo pariter idem vñ esse dicendum in compromisso de eligendo, quia in effectu uidetur facta electio ab illis, qui potestatem eligendi habent. Item eorum. §. si decuriones. ff. quod cuius vniuersita & no. Barto. in l. unum ex familiaribus, §. si de falcidia, de lega. 2. Et quia hoc interesse uidetur pluribus, ut vniuersis competere, ut s. dixi, ergo maior pars uidetur sufficere. Retenta tamen communi opinio. limitatur procedere in compromisso facto simpliciter, secus in compromisso secundum formam cap. cum dilecti. supra. de electio. ut no. Doct. tradit in c. cum expediat. colum. pe. de ele. in 6. tali enim casu maior pars sufficit, ut ibi post Lap. concludit Non ob. tex. in d. c. quia pp. quia uice omnium eligunt, quantum ad iuris intellectum, ex quo factum a maiori parte, ab omnibus factum reputat. quod maior. ff. ad municip. j. Quinto fallit in reformatione officialis, ut est tex. in §. si in Auth. de defen. ci. i. quem pro casu speciali allegat Bar. in d. l. q. maior. & in l. omnes populi, in 2. quast. in prin. de iust. & iu. cum si, ut Mod. hic tradunt, & uide etiam Bar. in d. §. si. qui dicit illud esse speciale ibi, in honoribus continuandis. Vel dicamus esse speciale ex eo, quod tex. ibi ulterius procedit. Valet enim statutum, uel lex, quod omnium consensus aliquo ca-

ADDITIONES.

- a Hic. Gig. A maiori parte. Adde, quod factum a maiori parte dicitur concorditer factum, ut inquit idem Dec. in consi. c. incipit in causa inquisitionis. in 7. col. uer. secundo potest reōderi, ubi ad hoc allegat c. cum olim, cum glo. in c. ubi periculum, de electio. in 6. in uer. idem quoque.
- Syl. Al. Vide in l. i. §. i. sum. §. hodie. in 3. col. de pac. Corset. in uer. vniuersitas. & in addit. ad Abb. in c. 2. de ope. no. nun.
- b Syl. Al. Vult. Idem consiluit Petrus de Exo, ut habes in consi. 103. in 2. dubio. lib. 3.
- c Voluntarijs. Idem Pet. de Anch. in c. peccati. de reg. iur. in 6. Pet. Philip. Cor. consi. 81. lib. 2. And. Barb. consi. 7. lib. 1. Iaca. San. Geo. in l. & sum. §. hodie, in lec. 2. in fi. de pac. & est communis. Sed verior est opinio Abb. & Decij, nisi minor pars ex rationabili causa dissentiat, ut uult hic Fel. & bene.
- d Syl. Al. Requiritur. Pro hoc facit regula l. i. ubi tam naturale. ff. de reg. iur. & regula contrariorū, de qua ibi per Decan. c. 2. in l. 2. col. sup. eod.
- e Dictum Bal. Tene simpliciter hanc sententiam Bal. reiectis dictis distinctionibus sequentibus, nisi minor pars contradicat ex iusta causa, & ita uult Panor. disputatio. j. & bene, quicquid in eodem casu contra scripserit Ro. consi. 366. quem sequitur Iacobatus trac. de concil. lib. 6. ar. 3.
- f Requiritur. Vide in l. i. §. i. sum. §. hodie. in 3. col. de pac. Corset. in uer. vniuersitas. & in addit. ad Abb. in c. 2. de ope. no. nun.
- g Extraneus. Idem Dec. in consi. c. 1. lec. & in c. constitutus. de appella. l. i. in l. maiorem. ff. de pac.
- h Syl. Al. Admittatur. Idem in c. constitutus. el. 2. in 2. col. in 3. no. de appel.
- i Moderni. Scilicet. Fel. fallen. 14. Idem Pan. in c. in causis. no. 4. de electio. Ber-tachin. trac. de epil. par. j. lib. 3. q. 53. In l. i. §. i. sum. §. hodie, de pac. Alex. ab Exea hic, nu. 296. & est cōis, sed de iure non probatur. unde si non agatur de oī perpetua potestate, sed tantum ad certum actum, puto standum regulam, sentit Dec. hic, & firmat, in d. app. c. constitutus, 2. no. 3.
- K Syl. Al. Vice omnium. Idem in c. constitutus. el. 2. in 3. no. de app. ubi residet in opi. contraria.

su requiratur, ut j. dicam. Sexto limitatur in no. casu, quem ponit Rota in decil. §. 2. utrum si a grauamine. de app. in antiqui. ubi tenet, quod si vnus ex tribus delegatis appellationi detulerit, causa de uoluitur, licet alij duo non detulerint. & hoc propter reuerentiam sedis apostolicae, arg. c. si duob. de app. & in cap. si a sede. de praeb. in 6. Sed ista iura loquuntur ceteris paribus. Et ideo p deter minationem Rota vñ esse communis opinio, videlicet quod ex declaratione vnus iudicis ex pluribus, causa ad superiorem non de uoluitur. & ita tenet Bal. in Auth. hodie. verfic. sed quid si appellauit. de app. & sequitur Peru. in c. si in 6. q. j. eo. & idem Ang. in l. si cum dotem. §. eo aut tpe. ff. sol. mat. ver. hinc dixerunt Doct. & Car. in cle. si in 26. q. de app. & idem Imo. ibi, col. pen. facit tex. in cle. i. ibi, coram ipsis, vel maiori parte ipsorum, & hoc idem late Dom. tradit in c. cum appellationib. §. i. verfic. sed quid si erant, de ap. in 6. j. Septimo fallit, quando tractatur de auferendo alicui ius suum, ut in l. vendito. §. si constat. ff. commu. praed. quia tunc omnes de consi. consentire debent, fm Ang. in consi. 270. visis, & examinatis. ver. secundo principaliter. & Mod. hic sequitur. Sed considerandum est, quod aut subsistente cā legitima illud factū fuit, & vñ q. maior pars sufficit: aut sine cā, & tñ omnium consensus non vñ sufficiens, ut alicui ius suum sine causa tollatur, per praedicta s. in 5. no. Non ob. glo. quam Ang. adducit in l. 2. C. quae sit long. consue. dum inquit, quod maior pars non pōt detrahare patrimonio singulorum, quia idem esset in tota vniuersitate, quia sine causa hoc facere non potest, & glo. ibi hoc non negat. Nam ratio, quae est in maiori parte vniuersitatis, pariter militat in tota vniuersitate, ut iuri priuatorum abique causa praediciare possit.
- Octavo fallit, si ex forma statuti, vel constitutionis, omnium consensus requiratur, a glo. in c. vbi periculum. §. idem quoque, in ver. singulis. de elec. in 6. Et ita illi de vniuersitate statuere possunt, ut no. in c. constitutus. de app. facit tex. in d. §. si in Auth. de defen. ci. ubi ita statutum est. Si tñ constaret de voluntate statuentium, quod uoluissent a statu recedere, etiam vñ, quod ualeret statutum a maiori parte, quia sic legem imponere non poterant, a qua non liceat eis recedere, iuxta ea, quae no. Pau. de Cast. in l. 1. in prin. ff. ad l. falc. Bald. in l. 2. C. de fer. expor. Bartol. Vero in cau. telis in char. pe. j. Nono fallit in delictis, quia factum a maiori parte non praediciat alijs, ut no. Bal. per illum tex. in l. i. ff. de magi. conue. in uer. & hoc facit ad plura, & idem Ang. in l. & sum. §. hodie. ver. attende tamen. ff. de pac. & idem Ange. in l. si quis. §. i. in fi. §. quicquid vniuer. Pet. de Ancha. in consi. x. videtur eff. facit. col. 3. & And. Sic. in consi. 7. lib. 1. j. Decimo fallit, quando fit actus ab vniuersitate contra formam requisitam a statuto vniuersitatis. Nam valet actus, quia tacite vniuersitas uidetur illi formae derogare, ut no. Bar. in l. vniuersis. in fi. C. de precl. ipe. offe. Bal. in l. 1. col. i. ver. vñ hic quaro. ff. de legi. Pau. de Cast. in l. 1. in prin. de consi. prin. in l. 1. in prin. ad legem falcid. Sed in tali requiritur, quod omnes a de collegio, vel vniuersitate sint praesentes, ut singulariter uoluit Barto. in l. obseruare. C. de decu. rio. lib. 10. in 3. no. Vnde cum alijs Senis fuisset facta conducta cuiusdam Doctoris non seruata forma statuti, dicebatur non esse derogatum formae statuti, & dictum Barto. in in d. l. vniuersis. non habere locum, ex quo omnes consilio non erant praesentes, quod no. Tertia conclusio ex glo. principaliter habetur, quod ad hoc, ut valeat factum a maiori parte vniuersitatis, j. abentes debent vocari, & secundum Abb. conclusio glo. clara est, quando abentes sunt a capitulo, licet tamen sint in ciuitate, quia praesente sunt, ex quo in loco reperiuntur, & idem tenet Cald. in consi. 3. eod. tit. in fi. cum si. ut tradunt Mod. hic. j. Et probatur ista conclusio, quia proprie abentes dicitur, qui non est in ciuitate, ut no. Doct. in c. vbi periculum. §. 1. colum. si. verfic. quaro quando dicantur Cardinales abentes, de elec. in 6. facit quod no. Bar. de citatione facta propter absentiam, in l. 4. §. prator ait, colum. prima, de dam. infec. cum concor. ut per. Alexand. ibi, colum. 2. Et not. Ro. in consi. 454. in re praesenti. colum. 2. & quod not. Fulgo. in consi. 115. mulier quadam de curatore absentis, alias abentes uario modo dicitur secundum subiectam materiam, ut per glo. in Auth. de fideiuf. §. primo, in uer. praesentes. cum concor. ut tradit Alexan. in l. prima, in princip. ff. de uerborum obligatio. in l. secunda. §. uoluntatem. ff. solut. matr. In abentibus uero extra ciuitatem duae sunt principales opiniones. Prima negatiua est secundum glo. in ca. secundo, in uer. ipsorum. de test. in 6. quam Bald. Card. & Imo. hic sequuntur, & idem tenet Old. in consi. 259. impugnatur electio. colum. fina. Fed. in consi. 183. si potero. in fine, Calder. in consi. quarto, in titulo de his, quae fi. a pra. cum simi. ut tradunt Moder. hic. Et ista opinio communiter approbatur, ut Innocent. hic dicit, & in c. fina. de maior. & obed. in secunda columna. Secunda, quod in arduis debent uocari abentes, ut uoluit Imo. in c. 1. de ope. no. nun. ubi Ant. But. & hic sequitur, & in c. fi. de maio. & obed. columna 2. idem tenet Abb. hic, & in c. primo, col. fi. j. de his, quae fiunt a maio. par. cap. cum simi. ut prosequuntur Moder. hic. j. Sed ista opinio uidetur efficaciter impugnari, ex eo quod in alienatione

bonorum ecclesiae uocatio absentium non est necessaria, Auth. hoc ius porrectum. C. de sacro. eccl. ubi Bal. in 2. col. in uerfic. subsequenter queritur, per illum tex. ad idem tex. ubi Arch. x. q. 2. in c. hoc ius. Nec satisfacit responsio Abb. & Mod. hic, qui dicunt, quod talis alienatio non vñ esse grauis praedicij, si facta sit in casu licito, quia in persecutando hoc res ardua, & prauidialis vñ. Et hoc patet ex eo, quod talis alienatio prohibetur absque magna solennitate. Nam ex hoc arguitur, quod res sit non leuis, puta ubi maius periculum est, cautius agendum est, in c. ubi periculum. in prin. de elec. in 6. l. j. §. partu. ff. de Car. edic. facit tex. in l. fi. C. de uen. re. ciui. lib. xj. & quod per illum tex. inferius dicam. & ideo non est recedendum a prima opin. quae communis est. quem et sequitur Fed. in alio consi. 287. casus talis est, in quodam publico instrumento, & in consi. 148. casus talis est, alij sunt canonici. Et idem tenet Imo. in c. cum apostolica. in glo. 2. & in c. j. col. 3. de his quae fi. a pra. & ibi etiam dicit, quod glo. in d. c. j. communiter tenentur conueniri. & Pau. de Ca. in d. Auth. hoc ius porrectum. idem sequitur Pet. Philip. de Cor. in cōsi. 181. uisus, in 2. lib. Et de ista questione etiam late scribit Maria. in tract. de citat. c. q. xv. & Laur. de Ro. in repe. c. sine exceptione. xij. q. 2. in 6. q. j. Quarta, & ultima conclusio in gl. praedicta firmatur, quod in actibus vniuersitatis, & collegij, debet simul congregari, & non sufficit, quod separatim consentiant. In hoc Abb. insistit. Et ex dictis eius post Bar. in l. omnes populi. de iust. & iure. duae conclusiones principaliter colliguntur. Prima est secundum glo. quod in agendis ab vniuersitate requiritur consensus in communi, facit tex. in c. cum accessissent. j. eodem. ibi, communiter statuere. in c. cum ecclesia Sutrina, de causa pos. & proprie. etiam no. Bartol. in d. l. omnes populi. colum. 4. Pet. de Ancha. in c. i. s. eodem, in char. xvj. uerfic. ulterius quaro post Barto. Bal. in Auth. hoc ius porrectum. colum. 2. uerficu. sed pone. C. de sacro. eccl. & idem Abb. post Imol. & alios, in c. in Genesi. de elect. cum si ut profectur And. Sicul. & Moder. hic. Et considerandum est, quod ista conclusio Doctorum de plano procedit, quando homines collegij, uel vniuersitatis separatim simpliciter consentiant, quo casu uiderent consentire, ut singuli, & proprio eorum noie, arg. l. magis. ff. de solu. Et clarum est, quod talis consensus non sufficit, cum nomine vniuersitatis requiratur, & aliud tñ singuli, & aliud vniuersi, ut no. l. in tñ. §. vniuersitatis. ff. de reum diui. in l. sed si hac. §. q. manumittit. ff. de in ius uoc. Sed maior dubitatio uñ, si isti de vniuersitate separatim pntentirent, noie tñ vniuersitatis,

ADDITIONES.

- a Syl. Al. Requiritur. Declara, ut per Dec. in l. lec. pen. col. in l. aliud est uendere, & referre. de re. in. l. i. rescripti. in j. no. ff. de pac. ubi aliter declarat.
- b In delictis. Id. de Ana. in c. dilectus. 2. de simo. Pet. Phil. Cor. consi. 224. lib. 4. Cur. sen. consi. 20. & consi. seq. Ange. consi. 246. Dec. in l. culpa caret. ff. de re. iur. nisi in actu successiuo. Dec. consi. 286. in fine.
- c Syl. Al. Vniuersitatis. Vide omnino Dec. in consi. x. uisio puncto, in prin.
- d Omnes. Immo sufficit, quod duae partes, iuxta l. nulli. quod cuiusq. uniuer. no. l. nominationum. C. de decur. lib. x.
- e Hic. Gig. Praesentes. Adde, quod hoc, quod omnium de vniuersitate requiritur praesentia, quod actus sit ab vniuersitate contra statuta vniuersitatis, non uidetur uerum, nam maior pars vniuersitatis potuit statum condere, ut no. Bart. in l. omnes populi. in 2. q. prin. uer. alius modus est de iust. & iure. & maior pars poterit actum facere cōtra statum, seu ad minus duae partes uniueritatis, quia eadem solennitas quae requiritur in faciendo statum, requiritur in eo tollendo, ut no. Bar. in d. l. oēs populi. facit glo. in l. cū pponeretur. ff. de leg. 2. quam exclamar Ale. in rub. ff. de acq. pos. Nec ob. no. p Bar. in d. l. obseruare. quia Bar. loquitur in consilio, quod conuocari debet, & si non conuocetur, non ualet, nisi oēs sint praesentes. non tñ negat Bart. q. si consilium sit cōnotatum iuridice, & adnotat duae partes consilij, tunc consilij nō possit actum facere contra statuta facta per eum, sed requiritur praesentia omnium, ut in casu suo. & maxime ista procedit, quod statum vniuersitatis fuisset factum a maiori parte vniuersitatis, iuxta dicta superius per Dec. in superiori. col. i. uer. praeterea dictum.
- Syl. Al. Adde Deci. in consi. x. uisio puncto. col. 2. in fi.
- f Hiero. Gig. Ciuitate. Adde tex. in l. abentem. ff. de reg. iur. al. i. abentes dñ, qui uocem alterius audire potest, tantum distat a loquente. l. j. in prin. de uerb. obl. alio mō abentes dñ, qui non est praesens in iudicio. l. 4. §. prator ait. ff. de dam. infec. uide ad hoc glo. in l. fi. in uer. inter abentes. C. de praescrip. longi tempo. & glo. in d. l. abentem. de reg. iur.
- Syl. Al. Et quis proprie dicatur praesens, uel abfens, declarat bene Balbus in trac. de praescrip. col. lxxxv. uer. secundo quaro. Iafin. §. rursus. In fi. de act. col. j. Bal. in repet. l. fi. C. de praescrip. longi tempo. col. si circa fi. in ult. q. & omni no. Alex. in l. j. in prin. ff. de uer. ob. in l. j. §. uoluntate. col. 2. ff. sol. mat. & capitur secundum materiam subiectam. Alcia. in l. mulieris. in fi. ff. de uer. sig. & uide Alex. consi. 108. lib. 5.
- g Syl. Al. Abfentes. Quod hoc non sit uerum, & in quibus casibus procedere possit, uide Iaf. consi. 54. col. 4. lib. 1. uer. nec ad hoc obstat illud.
- h Syl. Al. Necessaria. Adde gl. in c. fi. in gl. 2. in uer. praesentium. de mai. & obed. in c. cum in ecclesijs. in uer. commoda. de praeb. lib. vj. in c. cū apostolica. in uer. totius de his, qui fiunt a pra. Bart. in d. Auth. hoc ius porrectum. col. j. uer. circa istam partem quaro. Iafin. consi. 54. col. 3. lib. j. uer. ista sunt tria.
- i A prima. Scilicet negatiua sub praedicta exceptione de arduis. Alex. ab Exea hic, nu. 26. facit regulam negatiuam cum fallentis.
- K Syl. Al. Consensus. Vide Iaf. omnino in l. fi. quis a filio. §. fi. in pe. col. ff. de le. j. Philip. Deci. super Decretalib.

tis, & in ea intentione expressa, vt actum vniuersitatis expeditur.
 Et idem tñ dicendum esset, q̃a talis consensus nō sufficeret, ex quo
 debito modo non prestat cum debeat simul congregari, & q̃a
 militant rōnes, a quas ponit Bart. in d.l. oēs ppli. col. 4. ver. q̃ro qd
 si oēs de populo, & id delictum, neq; alius actus vniuersitatis non
 imputatur, nisi ex consilio simul deliberato factum sit, vt no. tra
 dit Bar. in laut facta. §. si. col. 4. ver. vltius quero. ff. de pe. bi al
 legat text. in l. ip. §. si in sepulchro. ff. quod vi aut clam, & no. Pau.
 de Ca. in consil. 104. in cā Sfortij. Ang. in consil. 60. & super hoc,
 & in consil. 355. visis, cum si. vt tradunt Mod. hic, & idem Ang.
 Pau. de Cast. in l. scit. §. j. ff. q̃ cuiusq; vniuer. Bal. in consil. 70. p
 mittendum. lib. 4. Alex. in consil. 68. & visō. col. 1. lib. 1. † Et vltra
 ea, quę Mod. hic dñt, limitatur ista conclusio non hñe locum, qñ
 oēs de vniuersitate aliquid fecissent, quia tñc vñ illud factum ad
 vniuersitatem, licet non essent solenniter conuocati. † ad hoc vñ
 gl. no. in l. scit. §. j. in ver. debetur. ff. q̃ cuiusq; vniuer. & ibi Bald
 in c. j. & hoc expresse voluit Barto. in Lobseruare. C. de decu. lib. x.
 vbi inquit, q̃ si oēs de vniuersitate non solenniter congregati sunt
 pñtes, & aliquid faciunt, valet q̃ actum est, perinde ac si vniuersi
 tas solenniter congregata fuisset, quia ex quo sunt oēs pñtes, non
 est qđ quis lædatur, ex eo, q̃ vocati non fuerint. Et hoc idem vo
 luit Bal. in l. nulli. ff. q̃ cuiusq; vniuer. in gl. in ver. dñs. vbi inquit,
 qñ oēs sunt presentes non requiritur conuocatio. Immo, q̃
 plus est, dñs lo. Milis in suo repertorio, in ver. vniuersitas. colu. 3.
 gñaliter tenet cōm opi. q̃ si maior pars vniuersitatis aliquid fa
 cit, et absq; alia deliberatione precedente, vniuersitas obligat co
 pio, q̃ maior pars consentit. l. q̃ maior. ff. ad mu. Et dicit, q̃ iure
 cautum non reperitur, q̃ talis cōuocatio consilij requiratur, & q̃
 tex. in d. l. semper. §. si in sepulchro, nō probat opi. Bart. vt ipse ibi
 latius deducit. Sed eius opin. nouissime reprobat Pet. Philip. de
 Cor. in consil. 124. considerata forma. col. v. & vj. in 3. lib. vbi se
 quitur, & tenet, q̃ dictum est grā breuitatis, non refero eius verba.
 Scđa conclusio Abb. est, q̃ et in actibus pertinentibus ad particu
 lares ēt requiritur, q̃ oēs simul consentiant, qñ maior pars pre
 iudicare pot̃t minori, & ad hoc primo allegatur tex. in l. & sumi. ff.
 de pac. & Doc. oēs sequuntur. Sed aduertendum est, quia ille tex.
 iudicio meo, non vñ probare hoc. Nam si conueniunt credito
 res, q̃ pars debiti remittatur, talis conuentio, prout ad literam ibi
 dñt, obest creditoribus si in vnum, & cōi consensu declarauerint
 quora parte debiti contenti sint. Si vero dissentiant, tunc prato
 ris partes necessarie sunt, quia decreto suo sequetur maioris partis
 voluntatem. vnde illa verba, si in vnum consentiant, non accipiunt
 pro congregatione simul facta, vt Doct. dicunt, sed pro cōi
 consensu, qui etiam haberetur, si omnes singulariter consenti
 rent. & illa verba, in vnum, & cōi consensu, pro eodem ponunt
 r. pro consensu omnium, ad differētiā eius, quod dñt in ver.
 si vero de consensu maioris partis. Cum. n. ille vers. si vero, ad
 uerteretur dicto precedenti. l. si vero. ff. qui satis. co. in eo, q̃ ibi dñt
 de maiori parte, non requiritur q̃ in vnum consentiant, vt bene
 aduerteretur. ergo patet, q̃ illa verba, si in vnum, non accipiuntur
 pro conuocatione simul facta, quia hoc ēt in maiori parte requi
 reretur, cuius prius ibi videtur velle tex. ergo intellectus cōis ad
 illum tex. non vñ procedere, & potius contrarium vñ ibi probari.
 & facit tex. vt dixi in vers. si vero dissentiant, vbi aduersatur dñt,
 qñ dissentiunt. ergo vñ in dicto precedenti, q̃ solum loquatur tex.
 qñ consentiunt. Et sic considerantur duo casus. Primus qñ consen
 tiunt, & secundus qñ dissentiunt, & de conueniendo simul,
 ibi nihil dñt Secundo pro ista conclusione videtur tex. in l. si. C. q
 bo. cede. pol. ibi, omnibus in vnum coadunatis. & Bal. ibi illum
 tex. ad hoc ponderauit. Sed ille tex. etiam nihil facit, quia non lo
 quatur, q̃ creditores debeat simul congregari, prout allegatur:
 sed dicit, q̃ ille, qui est creditor in maiori summa, alijs in vnum
 coadunatis, reputatur maior pars creditorum, quia quantitas debi
 ti, & non numerus personarum, consideratur. ideo in proposito non
 meretur allegari. Tercio vñ tex. in c. venerabilem. de elec.
 & Abb. ibi illum signatur pro dicto Bart. intelligendo, q̃ electo
 res ibi eligant, vt singuli. † Sed rñdetur, q̃m alium intellectum,
 q̃ immo electio facta ab electoribus vñ facta, vt a collegio. quo
 casu simul fieri debet, quando fit iure collegij, vñ no. Feder. in
 consil. 02. nobilis. col. 2. ver. 2. dico, Lap. alle. lxxvij. vacauerat ec
 clesia. col. 1. Ioan. And. in c. 3. de iu. pa. Doct. in c. sicut. col. 2. ver.
 ex hoc no. de elec. in vj. & ita patet, q̃ ista secunda conclusio non
 probatur iure. Et in contrarium facit, quia cum istorum consensu
 pro singulorum interesse requiratur, sufficit quocunque mo
 do praefectur. l. per fundum. ff. de serui. rusti. pra. & tex. in d. l. &
 sumi. vt supra dictum est. † Retenta tamen hac secunda com
 muni conclusione. Abb. infert, quod etiam vbi sunt plures parti
 culares patroni, debent simul praefatēre, q̃ maior pars par
 tular, & minor posset trahere alios in eorum sententiam, & idē
 Abb. dicit in c. j. de iu. patr. in c. in Genesi. de elec. & Mod. hic se
 quuntur, qui dicunt Ferrarie ita consuliisse. Sed tamen in contrariū
 idetur communis opin. quia quando plures patroni
 eligunt, vt singuli, non reperitur iure cautum, q̃ debeat se con

congregare, vt dicit Fed. in d. conf. 102. nobilis. col. *. Lap. in d. all. lxxvij. vacauerat. & Io. And. in d. c. 3. de iu. pa. in ver. fed. incidit dubium, vbi fequitur Ant. de But. & ip. fa. opin. facit, q. dixi. §. per d. l. per fundum, de ferui. ruft. pd. & fm cōm opi. confultit ipfe Ab. in conf. 76. plura funt, in fecundo dubio, lib. 3. Nec ob. illa ratio, q. minor pars poffit alios in fententiam eius trahere, vt in l. fi in tres. ff. de arbi. l. duo ex trib. ff. de re iud. quia illa iura loquuntur in actibus iudicialibus, qui confulte expediri folēt, & in quib. agitur de præiudicio tertij. Secus vt in calu ifti in patronis, qui folum pro intereffe ipforum requiruntur, ideo pñt fm gl. cōfentire, arg. d. l. per fundum, & ifta communis opi. verior.

49 Vt. In gl. pe. ibi, oēs partes effe debent. Ab. concludit, quod in vefibus, & cibarijs, vt habenda diftinctio perfonarum, & non cōgatur. xij. diff. & in l. fed & fi quid. §. j. ff. de vfur. & in l. habitatio. ff. de ven. in pof. mit. & no. Abb. in c. ftatuimus. de maio. & obe. cum concor. vt tradunt Mod. hic. Sed aduertendum eft, quia gl. hic loquitur in Canonicijs, qui funt in eodem collegio, & idem effēt in monachis, qui funt in eodem monafterio, vel conuentu. nam conuenit quod etiam in vefibus, & cibarijs ifti funt pares, & facit tex. in c. cum ad monafterium, §. porro, de ftatu mo. vbi fpēcialiter conceditur de bilibus, & infirmis ex difpenfatione abbatis, vt cibis magis delicatis vi poffint, ergo fecus vt effe de iure communi, & quod ifti dicuntur fratres, vt no. in c. cām, quę de iud. c. dilectus. el. 1. de pbē. inter quos debet effe æqualitas. l. cō oportet. C. de bo. quę lib. in prin. ¶ & ideo inter ipfos non confideratur nobilitas, nec hī diftinctio perfonarum. ea, quę ibi gl. of. de ftat. mo. allegata per Abb. & Doc. hic, videtur habere locum in alijs perfonis, quæ non effent in eo collegio vel conuentu.

51 ita etiam loquuntur. ¶ Postremo in ifta materia fm Abb. quærit quorū debeant interuenire in actibus vniuerſitatīs, & concludit, q. fm communem opin. canoniftarum, & legiftarum, duę partes requiruntur. & probatur in l. nulli. ff. q. cuiusq. vniuer. ibi, or do dedit. cum duę partes adeffent, & in l. nominationum. C. de decur. lib. x. & maior pars iftorum fufficit, & fic intelligitur. l. q. maior. ff. ad muni. vt Abb. hic dicit, & idem Abb. in c. j. circa fi. d. his, quę fa. ma. par. & in c. cum vniuerſas. in pe. col. 7. de elec. & idem Do. in c. j. §. fi vero, poſt gl. ibi in ver. duę partes, in fi. de cle. egro. in vj. cum fi. vt tradunt Mod. hic. & fuit doctrina Barto. in l. q. maior. in prin. ff. ad mu. in d. nominationum, & in l. 2. ff. de decretat. ordi. fa. & eft communis opin. licet Ioan. de Imo. in c. fi. de ma. & obe. col. 3. ver. item no. ex glo. dicat hoc procedere de iu. ciu. Secus fecundum eum videtur de iu. cano. quia iura canonica ſimpliciter de maiori parte loquuntur. Sed poteſt rñderi, q. etiam iura ciuilia ſimpliciter dñt attendendum effe, q. fit a maiori parte. l. maior. l. aliud. in §. referat. ff. de re iur. & tñ recipiunt declarationem fm alia iura, quę duas partes pñtes requirunt, vt ſ. dictum eft. Si ergo iura canonica, ſimpliciter loquuntur, ita debent declarari, quia cum hoc expreſſum fit de iu. ciuili, debet etiam habere locum de iure cano. ex quo canones expreſſe non contradi cunt, vt no. in c. j. de ope. no. nun. Et prædicta cōcluſio, quę communiter approbatur, locum habet niſi effent abſentes per contumaciam, quia tunc de neceſſitate duę partes nõ requiruntur. ſed in illis, qui pñtes funt totum ius vniuerſitatis reſidet, vt Abb. concludit, & in hoc damnat opi. Bar. in d. l. omnes populi, qui dicebat, q. ſp. duę partes præciſe requiruntur. Et idē

52 Abb. tradit in c. in cāis. in vlt. no. col. 3. de elec. vbi dicit, ¶ q. ſicut vniuerſitas pōt in vno reſidere. l. ſicut. §. fi. ff. q. cuiusq. vniuerſita tis. ita vt q. in paucis præſentib. pp. aliorum contumaciam poſſit repræſentari. Et idē Abb. in c. cum nobis. col. pe. de ele. & Mode. ſimpr̄ hic ſequit̄. & adde Bal. qui no. hic idem dicit, l. j. col. fi. C. quando non peten. part. & tradit Bartol. Veron. in cautela. xxxj. Sed

ADDITIONES.

- a Syl. Al. Rationes. Dicit tamen opin. Bar. damnatam esse Dec. in c. prudentia col. 3. de off. dele. & dum fubdit id esse in delictis, vide Io. de Lig. in clej. de pgn. vbi dicit ex his defendit ciuitatem Bononice.
- b Al. Licet non. Idem Alb. in d. nulli. Ang. con. 45. Io. Cro. in rep. Lompe populi. & ibi Ioan. Bar. de Cacialup. de iust. & iur.
- c Al. Conuocari. Vide in no. ca. Dec. in con. fi. x. vif. col. 2. in fi.
- d Al. Prefatere. Vide Ferretum hic no. lxj. qui late difputat hanc q. Quicquid dicit. Deci. hic, illario relata ad conclufionem uera eft, quamuis fententiam Decij hic firmet Aug. con. fi. lxij. Tamen fi omnes patroni coeueniant, valet confenfus fuae prefentatio particularis. & plus, q. et fi aliqui, vel vnus quidem prefentet vnum, valet, alijs non concurrentib. infra tps prefentandi, & illi quocunq; alter, vel alij fue ad tps, fue in ppetuum negligent, vel excludantur, tenent Bar. c. qro. & ibi Barba. in d. iudi. Ale. in l. fi mihi, & Titio, in fi. de ver. obl. Roch. Cur. in rub. de iure patrona. ver. Inff. q. vj. Fran. Ripa, rep. l. re conuincti, in fi. de leg. 3. fed q. inff. temp. conqueratur, vel diffentiant. Et hoc late Roch. Cur. in d. rub. de ver. honorificum. q. lxx. & alia praftitatur, in tantum, q. fi vel vnus folus ex plurib. difcordet nifi: q. dictum tempus fimul coeuenient, lapfo temp. ordinarius promittit, et fi plurium particulares pfitationes in vnum coecurrunt. Et 3. minoris partis, vel vnus, qui congrue vocauit alios, q. conuenire contempnit prefentatio praualebit. & plures in fenatu Parifienfi iudicati funt.
- e Al. Requiritur. Vide Dec. con. 46. ftante ftatuto, col. pe. uer. & breuiter.

Sed aduertendu est, qd si tante ista legitimatione inferri vñ, qd co-
 clusio, facta de duab. partib. pñtib. non sit vera, nec possit verifi-
 cari, quia cum oēs de vniuersitate debeant vocari, vñ. no. Bar. in l.
 quod maior ff. ad muni. & in l. obseruare. C. de decu. lib. 10. & in
 l. oēs populi, col. 4. vñ. q. uero principaliter, de iust. & iu. & in l.
 nulli. in fi. ff. quod cuiusq. vniuer. vbi inquit, qd licet maior pars,
 vel duae partes sufficiant, oēs tñ debent vocari. Et no. Ang. in pñ.
 268. non est dubium, si illi, qui non veniunt nā cōtūmaces, faci-
 unt qd totum ius vniuersitatis in pñsentib. remanet, vt Abb. di-
 cit per d. cum nobis, de ele. Inferitur, qd dictum Bar. non sit ve-
 rum, qd duae partes oīno debeant esse pñsentes, & non solū duae
 partes, sed nec et maior pars vniuersitatis non erit necessaria, qd
 quos is refidit in pñsentib. quotquot sūnt pp contumaciam a-
 sentium. do. Abb. in d. c. in causis. vñ sententiam difficultatem
 & ridet, quod tex. in d. l. nulli. cum alijs s. alleg. habet locum, qñ
 vniuersitas per se congregatur, tunc n. duae partes oīno requirun-
 tur. Secus qñ auctoritate superioris conuocatur. Sed ista diffini-
 tio non satisfacit, quia consonat, qd iura praealleg. quae de duob.
 partib. loquuntur intelligant & in aliam regulam iuris, quae est,
 qd vniuersitas debeat congregari auctoritate superioris. Et quia
 sunt absentes aduocati auctoritate superioris non pñt dici contu-
 maces, vnde et à duab. partib. pñtib. actus non posset fieri in pra-
 iudicium absentium, qd absentes agere possent de contemptu.
 Etideo verior vñ opi. Bar. per s. dicta. Nam et ipse Bar. in l. j. ff. de
 albo scrib. hoc idem tenet, qd si illi de vniuersitate vocati non ve-
 niunt, absq. illis proceditur ad electionē. Sed hic intelligit, dum mō
 duae partes sint pñtes, prout idē Bar. dicit in locis s. alle. Et si opi.
 Abb. esset vera, sequerēt qd duo, vel tres pñtes, alijs vocatis nam
 accedentib. haberent ius totius vniuersitatis, qd absurdū vñ. Nec
 ob, qd ius vniuersitatis et in vno conferuatur, vt l. sicut. s. fin. ff.
 quod cuiusq. vniuer. qd illud verum est, qñ ali non reperitur. Se-
 cus qñ adiunt, qui pñt congregari, qd tunc agit de interesse vniuer-
 sitatis, qd oīno duae partes interueniant, cū magis integrum iudi-
 cium fit, qd plurimorū snijs confirmat, vt dicit tex. in c. pruden-
 tiam in ver. illa quippe. de off. dele. ¶ Vltimo nō omitto vnum, de
 quo superiori anno Florentie erat alteratio, videlicet an in his,
 quae aguntur per vniuersitatē, singulorum noīa inscribi debeat.
 ¶ Et bñ pcludendum est primo, qd in infirio alienationis bonorū
 collegij, necesse est, qd singulorum noīa ponantur a nō in infirio, vt
 no. Bar. in l. j. ff. de albo scrib. per tex. in l. f. C. de ven. re. ciui. lib. xj.
 & idem Bal. dicit in l. ciuitas. ff. si cer. pet. in fi. & in l. j. de magi. q.
 ne. Ant. de But. in c. j. col. j. de synd. & ista et cōis opi. vt Alex. tra-
 dit in confij. col. 3. lib. 4. & de hoc est dictū Arch. 12. q. 2. in c. fine
 exceptione. re. feret, & sequitur Bal. in c. Imperatorum, de iura. cal.
 col. 2. in ver. & adde quod dicit Arch. in c. tertio loco. col. 3. qd
 prob. ¶ Et in tali alienatione est aliud speciale, quia si bona debēt
 inscribificari, non sufficit si in infirio syndicatus dicatur, ad ven-
 dendum bona vniuersitatis, vt no. voluit Bal. in rub. C. de contrah.
 emp. in 3. q. vbi dicit se ita consuluisse, allegat l. prohibere. s.
 plane, ff. quod vi aut clam. Ex quib. inferri vñ, qd alias alienationis
 reputatur multū prejudicialis, quod nō. est ad illud, qd dixi de
 absentibus, qui non debent rñ vocari. Secundo in vniuersitatib.
 magnis etiam Doc. communiter tenent, qd nomina inscribi nō
 debeant, Bar. in d. l. j. per tex. in c. f. de procur. & idem tenent do.
 Ant. & Abb. in c. j. de synd. Bal. in d. l. ciuitas. circa fi. Ange. in d. l.
 nulli vbi tamen dicit, qd et in magnis vniuersitatib. in arduis, &
 quando res sit de longinquo, consilium est, qd singulorum nomina
 inscribantur. Tertio in collegijs, & paruis vniuersitatibus,
 vario modo Doct. loquuntur. Nam Bar. in d. l. j. tenet qd debeant
 singulorum nomina notari, & inscribi. Et dicunt Alb. & Bal. in
 d. l. nulli, quod ita obseruatur de consuetudine. Sed tamen de iure
 necessearium non videtur, vt concludit, & late probat Albe. in
 d. l. nulli. colum. 3. versi. ex quo etiam dependet quatio. & idem
 Ang. ibi, Ant. de But. & Abb. in d. c. j. de synd. idem Abb. & Imo.
 in quanto, de his, quae fiunt a praela. De consilio tamen totius
 est, qd exprimentur, vt Doct. dicunt in locis praealleg. & ad praedi-
 ta vide And. Sicu. in confij. 18. lib. 3.

A D D I T I O N E S

- a** Nomina ponantur et quo iure non caueatur, contrarium verius est, vt tenet
Per. Philipp. Corn. conf. 81. lib. 2. dico tamen q^d omnis eius, quod passim
confertur est, fuspicionem facit.
- b** Hic Gius. Specifiari. Quod specificatio bonorum requiritur in alienatio-
ne bonorum vniuersitatis, vnde eundem Dec. in consil. 62. in vlt. col. vbi est
voluit, q^d ad hoc, v^t valeat licentia impetrata a Pontifice de alienatione bono-
rum ecclesie faciendi, continere debet specificationem bonorum.
- c** Syl. Ald. Vniuersitatis. Idem Dec. in l. ciuitatis, col. 8. n. 3. ff. de cer. per.

S V M M A R I V M.

- 1 *Indefinita in probationibus, an aequipollcat vniuersali, & quid in dispoſitio-*
ne legiſ. nu. 2.
2 *Lex ſi aliquam dubitationem decidat, omni alio reſpectu habilitatem pre-*
ſupponit.
3 *Inſtitutio aliquando largo modo accipitur, & quid ſit proprie.*
4 *Conſuetudo, ſi canonici percipiant fructus per abſentiam in abſentia valet,*
aut intelligi, quando abſentia eſt ex iuſta cauſa, nu. 6. nec valet in re-

1. *neſcijs curatis. nu. 6. & intelligitur dummodo per alios ſerviant. nu. 54.*
2. *Episcopos quando ſolus ſine capitulo poſſit ſtatuer.*
3. *Statutum ſi fiat in odium particularis perſonæ poteſt appellari etiam a principe.*
4. *Absentia principis non appellatur.*
5. *Principis intentio non exiſtimatur. vt velit tertio fieri præiudicium. Appellari poteſt a mala informatione principis.*
6. *Conſuetudo q. omnes canonici æquales ſint in perceptione fruſuum. valet.*
7. *Iuniores canonici ſunt aliquando potiores in portione percipienda.*
8. *Antiquiores canonici non intelliguntur ætate. ſed gradu. & receptione.*
9. *Antiquioris. vel*
10. *Maiores appellatione veniunt maiores ætate. ſi abſolute ponatur.*
11. *Reſidentia ſola ſufficit ad poteſtatem percipiendorum fruſuum non præſentia in diuinis. dummodo dicat officium priuatum. nu. 6.*
12. *Officium ſi quis clericus non dicat. tenetur ad fruſuum reſtitutionem.*
13. *Canonici dicuntur poſſidere præbendam.*
14. *Præbenda dicitur poſſideri a canonico.*
15. *Statutum factum ab epifcopo de conſenſu capituli. per quod menſe ſuæ aliquid applicetur non valet.*
16. *Conſentire alteri poteſt qui facere quid non poteſt.*
17. *Canonici ſine epifcopo non poſſunt ſtatuer.*
18. *Epifcopi conſenſus exigitur in ipſo facto actu faciendo a capitulo.*
19. *Conſenſus epifcopi exigitur per modum auctoritatis.*
20. *Auctoritas in ipſo actu requiritur.*
21. *Vicarij conſenſus. quando ſufficiat ubi conſenſus epifcopi exigitur. & numero. 26. 27.*
22. *Inſtitutio ſpectans ad epifcopum non poteſt fieri per vicarium.*
23. *Capitulum ſede vacante poteſt ſtatuer. vel quaſi vacante. nu. 29.*
24. *Epifcopus non poteſt ſine capitulo in arduis ſtatuer.*
25. *Prælati habens eccleſiam pleno iure ſubiectam etiam ſi ſit de inferiori. po teſt ſine epifcopo ſtatuer.*
26. *Maior pars. quando poſſit aliquid facere nu. 4. 1. 45.*
27. *Pius cauſis etiam non poteſt maior pars ſtatuer in præiudicium minoris.*
28. *Feudum non poteſt alienari etiam pro anima.*
29. *Pius cauſis non ita ſauere debemus. vt alij iniuſti ſimus.*
30. *Sepultura ratione conceditur. q. nec pie cauſe ſimpliciter concederetur.*
31. *Deſtinatio ad vnum certum plurimum operatur.*
32. *Bona eccleſie auferri poſſunt etiam ſine cauſa. quia in eis non habetur dominium.*
33. *Princeps rem communem alienat inuito ſocio.*
34. *Vniuerſitas. que habet ſuperiorem. non poteſt diſponere de rebus ſingularium.*
35. *Vniuerſitas ſi non ſit ſoluendo. poteſt ſingulis colleſtam imponere.*
36. *Colleſta imponi poſſunt pro neceſſitatibus vniuerſitatis.*
37. *Conſuetudo quod omnes. vel due partes collegij. debeant conſentire. non valet. & quando.*
38. *Omnia. Si Statutum velit aliquid fieri ab omnibus. an verificetur in maiori parte.*
39. *Utilitas eccleſie neceſſitati æquiparatur.*
40. *Preſentans ab omnibus patronis concorditer omnino debet inſtitui. non obſtante quod poſtea maior pars vniuieruit.*
41. *Citatio vniuerſitatis. vel capituli ſit citando prælatum. & maiores.*
42. *Maior pars non ſufficit. niſi ſit ſanior.*
43. *Sanior pars cuius reſpectu dicatur.*
44. *Absentes an in arduis vocandi ſint.*
45. *Conſenſus in reb. collegij. vel vniuerſitatis debet præſtari communiter.*
46. *Conſuetudo quod illiſde capitulo. vel collegio ſingulariter conſentire poſſint. an valeat.*
47. *Miſſa ſi quotidie celebranda eſt per ſacerdotem ex diſpoſitione teſtatoris. po teſt per alium celebrari.*
48. *Cuare non poſſunt alius due partes collegij. vel vniuerſitatis.*
49. *Vniuerſitatis minor pars requiritur a duabus partibus. an opponat. quod velit expectari finem termini iuris.*

Secunda lectu.c.cum omnes.

In tex. ibi, canonici, ista indefinita hic accipit pro oib. cano-
 a cis, & capitulo, q̄a aliter non valuisset statutū. Ad idē tex. in c. si
 canonici, in prin. vbi Dom. de off. ord. in 6 & in c. ad decimas
 in prin. de rest. spol. in 6. & in dictis locis. Do. & idem And. Sic. post
 Do. & reprobat Oldr. in consi. c. in executione. qui dicit, q̄ si in
 infrio dicatur simplr, q̄ canonici talis ecclesiā hoc fecerunt, nō
 intelligitur necessario, quod omnes, vel maior pars fecerit, quia
 talis sermo verificari pot̄ in duob. Mod. hic in pen. char. dicunt,
 b q̄ dictū Old. procedit in materia probōis, b quā dēt de necessi-
 tate

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. Statutin. An autem quando fit mentio de canonicis, uel ancianis, intelligatur collegialiter, uel singulariter, vide Corfe. in reperto. Abb. in verficu. in definita. aliquid per Decin. cap. tertio loco, de probat. colum. 4. & si est facta petito, uel concessio a canonicis, uel hominibus castri, an æquipollat uisuerfali, ut intelligatur, vt canonicis, uel vt capitulum fing. ver. Dec. conf. 61. col. 2.
- b Probationis. Idem Dec. infra de prob. c. 3. & conf. 61. An Corfin. fing. ver. in definita. Alex. conf. 7. nu. 1. lib. 1. & conf. 201. nu. 2. lib. 7.

tate pcedere, e. in pntia. de proba, sed in alia m̄a habet locum iste
 tex. cum si. & fuit concordia, q̄ prius tradit Alex. in l. rescriptum.
 1 in prin. ff. de pac. Et primo quantum ad illud, qd dictum est de
 probatione, bene facit, quia in probationibus indefinita non acqui-
 pollet vti, vt no. Inn. Abb. post alios, in c. auditis. de p̄c. & tradit
 a Alex. in cōf. 1. 10. vifis acutissimis. col. j. in li. j. cum fuit p̄ Mod.
 in d. c. auditis. Scdō in alia m̄a, prout tex. hic loquitur, ad Sic. in c.
 requisisti. col. 40. de test. dicebat, q̄ ista iura procedunt in actib.
 qui non pnt fieri a canonicis. nisi vt a capitulo. & ideo, vt actus
 valeat, dictū de canonicis intellr de capitulo. Sed ista r̄fio nō va-
 let, q̄a attenda tali rōne idem est dicendū de probōib. q̄a in casu
 in quo Old. loquitur, p̄curatoris nō valet, nisi facta sit a capitu-
 lo. & ita dñt Mod. in d. c. auditis. Sed replicari p̄t, q̄ talis interpre-
 ratio, vt actus valeat in dubio nō sit in probōib. q̄a de sui pecu-
 liari nā pcludere dñt, e. in pntia. de prob. Scdō ad istum tex. cum
 si. dñt Mod. in d. c. auditis. q̄ loquitur, q̄n verbū canonici. profici-
 a qd cum alio resp̄u habilitas pcurat. el. qui testō. in prin. ff. de test.
 b plurib. de leg. 2. Tercio vltius p̄siderandū est, q̄a in isto tex. cū
 si. sunt verba narratiua legislatoris incidenter prolata ad aliū effe-
 ctum. vnde intelligunt, q̄ canonici hoc p̄stiterunt debito mo-
 do, quia q̄n apud legislatorē quārit de vno dubio, p̄supponit,
 c qd cum alio resp̄u habilitas pcurat. el. qui testō. in prin. ff. de test.
 c. vñco. de acta & quali. in 6. & de his ē tradit And. Sic. in c. cum
 3 M. j. eo. & in c. 3. loco. col. x. de prob. T In tex. ibi, vel de cartero,
 hac alternatiua non erat in verbis consōnis, q̄a inepta locutio
 fuisset, sed apposta fuit per summū Pontificē referentē effectū
 consōnis, & prima pars alternatiue poterat hñe locū in illis, qui
 iam recepti fuerant post consōnem vñq; ad tps querelā. & ita
 declarat Imo. hic. In tex. ibi, instituti, largo modo accipit in l. 10.
 d sicut in c. j. de regu. iur. in 6. Et proprie quā dicatur in l. 10. no.
 4 Abb. in c. ex frequentib. & in c. auctor. de instit. In tex. ibi, pares,
 supple, quia oēs recipiebant redditus in absentia. & hic f̄m cōm
 intellectum. Primo no. f̄m Abb. quod valet p̄suetudo, vt canoni-
 ci percipiant fructus prabendarū in absentia. de quo dicendum
 5 est, vt dixi. Et adde duo. Primū est, q̄ talis p̄suetudo intelligit,
 q̄n quis absens sit ex iusta causa, & non hñt locum in illis qui va-
 carent, vt no. Inn. in c. ex tū. vbi Abb. col. fi. & Imo. ibi. col. 5.
 6 de cler. non refi. T Scdō, qd talis p̄suetudo non valeret in curatis
 beneficijs, ēt q̄s feruiret per vicariū, vt no. Arch. in c. sacerdoti
 bus. 3. i. dist. in ga. electa est industria personā, cum per se debeat
 residere. c. extirpanda. §. qui vero. de p̄b. c. q̄a nonnulli. de cle.
 non refi. ergo alteri committi non p̄t. c. si de of. dele. & ita tenet
 Do. in c. si. de refc. in 6. in gl. in verbo, fructib. & Mod. sequuntur
 hic. Sed considerandū est, q̄ ista conclusio vera est, q̄n generali-
 ter, & absolute consuetudo vellet, q̄ curatus non residens perciperet
 fructus, quia esset irrationabilis. ideo non valet, c. j. & si. de
 consuet. Secus vñ, si non consuetudo esset limitata in aliquib.
 casib. quia valeret. nam cum posset ex causa ordinarius dispensare,
 c. licet canon. in fi. de elec. & in c. cum ex eo. co. tit. & bene facit
 tex. in c. relatum. de cler. non refi. pariter, q̄ valet consuetudo.
 Et restringendo tex. nostrum hic in absente ex iusta causa, vt su-
 pra dictum est, secundum Imo. inferri videtur, q̄ non sit differe-
 rentia inter curata beneficia. & simplicia, sed solum respectu cau-
 sę erit differentia, quia in curatis iusta causa requiritur. Et simili-
 ter inferri p̄t, quod etiam in distributionib. quotidianis ex cau-
 sa valebit consuetudo, vt in absentia recipi possint, sed non gene-
 raliter, prout loquitur tex. in cap. j. de cler. non refi. in 6. Secundo
 no. quod contra consuetudinem de non residendo, valet statu-
 tum capituli, de quo dicendum est, vt dixi hic, in prima lectu. in
 2. no. Et adde quod Abb. videtur intelligere hoc, quando eccle-
 sia esset destituta suffragio canonicorum, & tali casu clarum est,
 7 quod valet statutum: t̄ nam tunc etiam solus episcopus, si capi-
 tulum non velit consentire, potest hoc statum, vt no. Abb. in c.
 ad audientiam. col. 2. de cle. non refi. facit tex. in c. pen. eo. tit. non
 tamen videtur, quod tex. hic restringatur, ad hoc, quia a contra-
 rio sensu, cessante inaequalitate, de qua hic dñr, absolute videtur,
 quod valeret statutum, & maxime, quia res reducitur ad ius cō-
 8 mune, vt alias dixi. Tercio no. quod singularia bona capituli
 possunt annecti prabendis, si fructus prabendarum sunt tenues,
 & ob hanc causam necessitatis vinea annexa fuerunt praben-
 dis, vt Abb. dicit hic. Hoc tamen non probatur in tex. qui loquitur
 simpliciter, sed dici potest, quod cum p̄supponatur hic factum
 fuisse intelligitur quod ex causa factum sit, ēt causa illa vi-
 detur esse, quando prabendę tenues sunt. Quarto no. istum tex.
 secundum Abb. pro opi. Bar. in l. omnes populi ff. de iusti. & iu-
 9 r. q̄ quod si factum sit statutum in odium particularis personę, po-
 test appellari, imo secundum Abb. tale statutum non valet, de
 quo alias dixi hic, in 5. no. & in c. consiluit. el. 3. de app. Et adde,
 quod istud dictum etiam locum habet in constitutione princi-
 10 pis, vt no. Abb. supra eo. in rub. T Ex quo inferri, quod licet a sen-
 tentia principis non possit appellari, l. j. in prin. ff. a quibus appe-
 11 non licet, ab isto tamen actu extraiudiciali appellari potest. & ra-

tio videtur, quia tractatur de p̄iudicio tertij. quo casu princeps
 10 p̄sumitur circumuentus, & male informatus. t̄ quia intentio
 sua non vñ esse, vt tertio p̄iudicium inferatur, §. 1. 2. §. si quid a
 principe. ff. ne quid in lo. publi. c. super eo. de off. deleg. & a mala
 h informatione principis appellari potest, l. j. §. quatuor. ff. de
 11 appel. non sic in sententia videtur, quia causa cognita procedit.
 T Quinto no. valere consuetudinem secundum Abb. quod om-
 nes canonici, antiqui & iuniores, æquales sint in perceptione fru-
 ctuum. & hoc ēt videtur esse de iure communi. vnde tantum va-
 let vox iunioris, sicut senis, etiam inter Cardinales, vt Bal. hic di-
 cit. Et adde, quod etiam quandoque iuniores canonici sunt po-
 12 tiores in portione percipiendā, t̄ videlicet si maiores sint in ordi-
 ne, c. statim. de maio. & obed. & illud tex. pro sing. alleg. Ro-
 ma. in sing. 6. i. maior in ordine. & no. Abb. in d. c. statim. &
 13 facit gl. no. 1. 6. dist. in c. l. fid. T Et ad p̄dicta notandum est, quod
 antiquiores canonici non intelliguntur ætate, sed gradu, & rece-
 ptione, vt per gl. no. in c. si. in verbo, antiquiores. de consue. in 6. &
 dixi in c. de iud. & ratio videt, quia antiquitas intelligitur re-
 spectu qualitatē, cum qua coniungitur: nam ille, qui esset ætate
 antiquior, non esset antiquior canonicus. secus videtur si absolu-
 14 tē dicatur de antiquo, vel maiori, t̄ quia tunc ratione ætatis in-
 telligitur, vt in no. q̄ tradit Pet. de Anch. in c. j. char. 444. versic.
 consiluit etiam Bal. supra, eo. cum si. Alex. in consi. 4. pondera-
 15 tis, lib. 4. & Mod. in rub. de maio. & obed. circa fi. T Sexto no. se-
 cundum Ant. quod ad potestatem percipiendi redditus benefi-
 cij sola residentia sufficit, & p̄cise non requiritur interestia
 in diuinis, sicut in distributionibus quotidianis. c. 1. de cler. non
 resid. in 6. & quod no. per glo. ibi in verbo, affuerit. & istud dictū
 Antonij intelligo, dummodo dicat officium in priuato. alias nō
 16 videtur, t̄ quod licet percipere possit fructus beneficii, imo
 tenetur ad restitutionem, vt no. Calde. in c. j. de cele. missa. & se-
 quitur Do. in c. si. de refc. in 6. in 1. no. & in cap. si can. §. statui, in
 prin. de offic. ord. in 6. et verum, quod Card. & no. Abb. tenent
 contrarium in d. c. 1. colum. fi. & Mod. sequuntur in c. postu. co-
 lum. 1. 5. de refc. primam tamen opin. tenet Summa Ange. in
 verbo, hora canon. §. xj. & ista verior videtur in puncto iuris, sal-
 tem in foro conscientie. sed in foro contentioso videtur habe-
 17 re locum opinio Abb. vt concludunt Mod. repetentes in cap. 1.
 de accu. char. 22. colum. 1. T Vltimo no. ibi possidentibus, quod
 canonicus dicitur possidere prabendam. k ad idem tex. in cap.
 18 ex literis. de proba. de quo dicendum est, vt ibi habetur. In
 glo. prima, circa intellectum gl. dicendum est, vt alias dixi. Et vlti-
 mus secundo notandum est, quod Abb. dicit post Hosti. q̄n in
 terminis istius decretalis valeret statutum factum ab ep̄o de con-
 sensu capituli, quia in episcopo cessaret ratio tex. cum non agatur
 de interesse suo. secus ergo videtur, si mensa suę deberet aliquid
 applicari,

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. Vniuersali. Vide Dec. in l. actionib. ff. de in liti. in glo. 1.
 b Gigas. Adde, quod ēt quando indefinita affirmatiue profertur, non æqui-
 pollet vniuersali, quando uero profertur negatiue, tunc sic, ut per eundē
 Dec. in consi. 3. in 4. col. comprobatur. & intellige sane, q̄ indefinita prola-
 ta affirmatiue non æquipollet vniuersali de proprietate sermonis, nā ita
 loquitur Dec. in d. consi. Et quod indefinita non æquipollet vniuersali in
 probationib. vide eundem Dec. in consi. 6. in 2. col. ubi uoluit idem, quod
 hic, uidelicet quod consilium Oldr. procedat solum in materia probatio-
 num. & idem Dec. in consi. c. in 4. col. uer. circa secundum. ubi limitat hanc
 conclusionem dicendo, quod in definita æquipollet. uel in teste, quando
 fit relatio ad capitula. & uide etiam per eundem in consi. 146. in 3. col. uer.
 nunc. j. q̄ in fi. & eo. consi. col. in fi.
 b Syl. Ald. Vniuersali. Et quod in probationibus non æquipollet, uide bene
 per Dec. in c. 3. loco. col. 4. de prob. in consi. 6. i. col. 1. & an, & quando hoc fit
 uerum, uide eundem in consi. c. col. 4.
 c Concurrat. Vide quæ posui in c. seq. in prin.
 d Adde eundem Dec. infra eo. c. quæ in ecclesiis. in prin. c. 1. infra de iud.
 c. tertio loco. infra de proba.
 d Syl. Ald. Instituti. Vide Cur. in tract. de iure patro. col. 5. uer. 5. quæro.
 e Al. Vacant. Adde Henr. Io. de Lig. Bal. Imo. Ant. de Bu. & Car. hic, & Bal. hic
 ponit exemplum de eo, qui abest causa partialitatis. tamen ex quo inole-
 uit communis consuetudo, q̄ etiam absentes percipiant, & cōsuetu do-
 leratur a Papa, uidetur q̄ si noua consuetudo superinducatur in ecclesia,
 ea intelligatur si uoluntaria sit absentia.
 f Syl. Ald. Appellari. Et si princeps ille superiorem recognoscat, ut dicit Bal.
 in l. j. in fi. de of. p̄f. p̄f. p̄f. Pau. de Cast. in consi. 225. super primo du-
 bio, in fi. Dec. in c. pastoralis. col. 2. de app.
 g Syl. Ald. Inferatur. Vide Dec. in c. cum uenissent. col. 2. in prin. de iud. princi-
 pis tamen uoluntas p̄sumitur in dubio esse talis, qualis esse debet. l. acin-
 l. iust. col. 2. ff. de iust. & iu. Dec. consi. 48. in fi. in consi. 96. per totum, in co-
 si. 80. col. 2. & ideo uerum est, q̄ non censetur uelle p̄iudicare tertio,
 ut plene Dec. in consi. 520. col. 2. etiam in iure ad rem, ut per Dec. in con-
 si. 525. colum. 2. in fi. & etiam in minimo, ut per eundem Dec. ibi. col. 3. in
 prin. ubi addidi.
 h Principis. Dec. infra, de app. c. intima. ff. de consi. 580. Mar. in trac. de pri. §. 42.
 Pau. disp. j. episcopus. Alb. Bru. consi. 31. Fran. Luc. in trac. de priui. fisci. Bal.
 in l. fi. c. de relar. facit tex. c. sententia. §. 5. q. 9. c. cum apud. 11. q. 3. Card. Flor.
 in cle. pasto. de re iud.
 i Syl. Ald. Pet. de Anch. Late Dec. in consi. 463. col. 4. post medium.
 k Syl. Ald. Præbendam. Adde Dec. in c. 3. in 2. no. de proba.

18 applicari, q̄a non valeret statutum, cū in facto proprio nō possit
 auctoritatem interponere, c. 2. de reb. ecc. & ex dicto Hosti. vñ,
 q̄ licet canonici ipsi statum non possint, tñ ep̄o statuenti cōsen-
 19 ti facienti consentire, t̄ q̄ ista diuersa sunt. l. alud est vendere. ff.
 de reg. iur. & no. Bar. in l. cum p̄. §. libertis. ff. de leg. 2. Bal. in l. 2. in
 20 q. C. de refc. ven. cum si. Tercio Abb. refert aliū intellm, q̄ nō
 valet statutum ex defectu p̄fatis, q̄a non potuerūt canonici ab-
 sque p̄fatu ep̄i hic statum, sed Abb. dicit istum intellm non p̄-
 uenire literā, quæ in rōne inaequalitatis fundat, & sic non vñ de-
 fectū p̄fatis p̄siderare & vltius hoc p̄fatur, q̄a hic non du-
 bitat de ualiditate statuti rōne inaequalitatis, p̄sumendū est, q̄
 omni alio resp̄u valeret statutum, & sic q̄ p̄fatus ep̄i interuenit,
 21 q̄a q̄n de vno defectu quārit, in alijs habilitas p̄supponit. l. q̄
 in tello. in prin. ff. de test. & in c. j. de acta & quali. in 6. T Quāto
 notandū est f̄m Abb. illud, q̄n in se uerū est videlicet, q̄ non pos-
 22 sint canonici statum super residentia sine ep̄o, vt per gl. in c. 2. de
 ver. sin. 6. & probat in c. cū p̄suetudine sine ep̄o. no. Pe. de Anc.
 in c. j. car. 13. de consi. ver. de sexta, & no. Old. in consi. 181. de au-
 ditione. circa fi. ubi loquitur in terminis huius decretalis. & idem
 Abb. dicit in ecclesijs inferiorib. subiectis ep̄o, vt est dictū Inn. in
 23 requisi. vbi Abb. in 8. no. de t. sta. & idē Abb. in d. c. cū p̄ueto
 24 dimis. cū si. vt tradit Mod. hic, & tali casu nō sufficit, q̄ p̄fatus
 ep̄i superueniat, sed in ipso actu requirit, vt no. Do. in c. cluicetū,
 25 col. j. de refc. in 6. & rō vñ, quia t̄ p̄fatus ep̄i per modū auctorita-
 tis requirit, vt no. Ant. in d. c. cum consuetudinis, t̄ quæ auctori-
 26 tas in ipso actu interuenire debet. d. obligari. §. tutor. ff. de auct.
 tu. & per gl. in c. j. de reb. ecc. non alie. in 6. & no. Bar. in l. tam is.
 §. ff. de do. cā. mor. cū si. vt tradit Alex. in l. q̄s mihi bona. §. in-
 27 sum. vbi videndū est ad declensionem huius dicti. ff. de acqui. hare.
 28 T Nec ēt in tali casu, in quo p̄fatus ep̄i requirit, p̄fatus vicarij
 sufficeret, vt no. Fed. in consi. 264. licet canonici. ar. c. de off. vi-
 29 carij. in 6. & sequit Ro. in fin. 2. & longqua in fi. & Mod. hic. sed
 aduertendū est, q̄a tex. in d. c. si. loquitur in collatione beneficii, quæ
 30 ēt principalis fieri per ep̄m, sed in isto casu solū agit de p̄fatu
 ep̄i requirit in statuto facto principalit̄ a capitulo, & talis p̄fatus
 31 ep̄i, q̄ p̄ vicariū p̄stari possit, q̄a vñ accessorius. sicut dñr de in-
 32 stione p̄fante ad ep̄m, quæ t̄ p̄ vicarium fieri p̄t. c. ex frequē-
 33 tib. vbi Abb. de inst. talis. n. p̄fatus vñ potius affirmari instōnib.
 34 collationi. T Vel saltem illud verum est, q̄ absente ep̄o vicarius
 tunc poterit p̄fentire, vt no. Arch. in c. renatus. 6. dist. in fi. facit
 35 tex. in ca. dilecti. el. 2. de app. T Et supradicta locum hñt, vbi agit
 de reb. grauib. & ponderosis, secus est in reb. leuib. pertinen-
 36 tibus ad capitulum, puta qualiter capitulum debeat p̄gregari, vel
 qualiter distribuatur quotidianæ distributiones, vñ qualiter mas-
 37 sa grossa diuidi deat, & de similib. vt per gl. in d. c. ij. de ver. sig. in
 38 6. & tradit Abb. in c. cum p̄suetudinis. col. j. & facit, q̄ no. Cal. in
 39 consi. 2. eo. titu. de consi. T Secundo p̄dicta procedunt stante
 ep̄o, sed illo mortuo, & vacante sede, capitulum poterit statuta
 40 facere. b no. Fed. in consi. 6. capitulum ecclesię cum sanc. vt
 late tradunt Mod. hic, & latius insitit Franc. Pausinus in trac. ne
 sede vacante. q. 6. prin. in prima parte, & idem Abb. in c. cū olim.
 41 in 7. q. de maio. & obed. & q̄ dñr de ep̄o mortuo, & sede vacante,
 idem est f̄de quasi vacante, c. si ep̄s a paganis, de suppl. negli.
 42 p̄la. in 6. cū gl. T Et adde q̄ sicut canonici sine ep̄o, ita ep̄o, non
 43 p̄t ep̄s sine consensu capituli, & hoc intellr in arduis, sed in alijs
 p̄siliis sufficit f̄m Inn. in c. nouit. de his, quæ sunt a p̄la. &
 44 Abb. sequit in c. 2. de instit. de quo no. Abb. in d. c. nouit. & in c.
 ad audientia. de cle. non refi. & in d. c. cum p̄suetudinis. & q̄ dñr
 45 q̄m p̄t de ecclesijs inferiorib. intellr nisi p̄fatus inferior hñt
 ecclesiā sibi subiectā pleno iure, & iuxta gl. in cle. j. de reb. ecc. nō
 alie. de qua per Mod. in c. auditis. de p̄f. in egl. circa fi. plu-
 46 ra colliguntur, f̄m Abb. hic, & primo, t̄ q̄ in his, quæ cōia sunt
 47 minoris partis. de quo alias dixi, col. 3. ver. in egl. circa fi. & c. T Et
 adde hoc ēt procedere in reb. pijs, vt no. Abb. in c. col. 7. ver.
 48 2. no. ex dictis Inn. de his, quæ sunt a maio. & facit tex. in c. j. §. do
 nare. qualiter olim seu. alie. pote. vbi secundum ēt pro anima alie-
 49 nari t̄ non p̄t, & no. Ro. in auth. f̄st. col. 9. in 1. §. speciali in 3. t̄
 50 bus. Cad. l. Fal. & ad hoc etiam facit, t̄ quia pijs cau. sis, & fauora-
 bilibus sic debitorum sumus, ne alijs iniustitia committat. c. ex te-
 51 nore. de or. cog. hoc tñ fallit rōne sepulture, l. iunt personæ. ff. de
 religio. & in l. plures. eo. tit. per gl. in l. Sabinus. ff. communi diui-
 52 dum. T Et retenta p̄dicta conclusio limitatur primo, nisi res
 cōis plurib. vt singulis, destinata sit ad certum vñm, vt in gl. hic
 habetur per tex. in §. religiosum, ver. in commune vero sepul-
 53 chrum. de re iudi. Sed p̄siderandū est, q̄ illud, q̄ ibi dñr de cōi se
 pulchro, ēt hñt locum in cōi fundo, fauore religionis. d. l. si plu-
 54 res, & l. iunt personæ. ff. de reli. nam in cōi sepulchro hoc proce-
 dit f̄m regulam iuris cōis, cum sepulchrum sit destinatum ad
 hoc, f̄d in fundo cōi illud statum ēt t̄pali rōne religionis, & se-
 55 pulchre. & de ista limitatione no. ēt Ab. in c. rō nulla. de p̄b. &
 facit, q̄ dicit Fulg. in cōf. incip. duo vicini. quem refert, & sequi-

tur Bar. Vero. in tract. de seru. in tit. de pariete, & muro, in fi. Scdō
 limitat non hñe locum in redditib. ecclesię, per tex. in c. fi. de his,
 quæ sunt a maio. de quo dicendū est, vt alias dixi hic, col. 3. ver.
 37 regula, q̄a bona ecclesię non sunt p̄prie p̄glau. T Et adde, q̄ ad
 hoc bene facit, q̄ no. Pau. de Ca. in p̄f. 181. primum dubiū, vbi
 inquit q̄ bona ecclesię auferri p̄nt, ēt sine cā, q̄a in talib. reb. non
 hñt dñum, & no. Abb. post Ant. in c. p̄stutus. col. 2. de reli. do.
 cum si. vt dixi in c. quæ in ecclesiis. col. 14. j. eo. & de alijs limi-
 38 tationib. dicendū est, vt alias dixi. & dñr limitat rōne facilioris
 administrationis, vt in l. 3. de adm. tuto. videndū est, q̄ hñt in l. fi. C.
 39 de auct. tut. T Et adde ēt, q̄ p̄clusio s̄ dicta non hñt locū in princi-
 40 d p̄, qui rem cōm inuito iocio alienare d̄t. l. 2. C. de comm. re.
 alie. no. Abb. in c. nulla rō, de p̄b. T Et dum Abb. pcludit, q̄ vni-
 41 uersitas, quæ hñt superiorem non pōt disponere de reb. singulo-
 rum, f̄m gl. in l. vnica. C. quæ sit lon. cōf. nam illa gl. intelligit, q̄n
 vniuersitas uellet obligare singulares pro facto alicuius personæ
 singularis, secus si pro facto p̄terente factum publicum vniuer-
 42 sitatis, vt no. Bal. in d. l. 2. & sequit Alex. in l. 4. in j. col. ff. de iur. T Et
 ita in effectu vult Ab. hic dum dicit, q̄ si vniuersitas obligata sit,
 c & non sit soluendo p̄t collectam singulis imponere, vt per gl.
 43 in l. j. §. si. q̄ cumq; vniuer. & Bar. ibi per illam gl. dicit, t̄ quod
 pro necessitatibus vniuersitatis collecta imponi debet, & idem
 Bar. in l. solent. de alim. & cib. leg. Ang. in l. 4. §. actor. in prin. ff. de
 re iud. dicens se de facto habuisse Paducum, cum p̄cor. vt tradit Alex.
 in d. l. 4. in prin. col. 4. ff. de re iud. & idem Alexan. in consi. 5. 2. vi-
 44 sis his. lib. 5. & Mod. in c. cum dilecta, circa fi. de refc. T Secun-
 da conclusio ex gl. hñt, q̄n in reb. collegij, vel vniuersitatis atten-
 ditur quod sit a maiori parte. de quo dicendū est, vt dixi, col. 3.
 ver. 2. regula, & no. Abb. in c. licet, de elect. in 9. no. & de ratione
 huius conclusionis no. per glo. in l. iud. §. referunt. de regu. iur.
 no. Arch. in c. Necena. 32. dist. & Bal. in c. non potest, de iud. &
 alibi etiam habetur, quod maior pars reputatur pro toto, vt per
 Bar. in l. cum de laionis. §. Sabinus. ff. de fundo instru. in l. pro-
 45 pter litem, vbi Bal. ff. de excu. tur. & in c. j. §. illum. de refc. iud. in
 6. T Et p̄dicta conclusio adeo procedit, quod consuetudo in p̄-
 trarium non valet, sic non valeret consuetudo, quod omnes, vel
 duæ partes deberent consentire, quia vtilitas ecclesię sepe uime-
 ro impediretur, cum homines faciles sint ad dissentendum. ita
 no. Abb. dicit in c. 1. in antepen. no. de his, quæ sunt a maio. par.
 46 ca. Sed tñ reperio, q̄ p̄rium tenet Bal. in d. c. non potest, de re iu.
 vbi inquit, quod attenditur, quod sit a maiori parte, nisi esset sta-
 tutum in contrarium, quod omnes requirerentur. & illud, quod
 Bal. dicit de statuto, patet non habere locū in consuetudine, arg.
 l. de quibus, ff. de leg. & quod valeat statutum, vel consuetudo,
 facit gl. per illum tex. in c. vbi periculum. §. idem quoque, in ver.
 47 singulis. de elect. in 6. & no. Abb. in c. p̄stutus. col. 2. de app. Sed
 concordando distingui potest, quod aut constituitur generalit̄
 f in omnib. casib. & non valet statutum, neque consuetudo, quia
 difficile esset expedire negotia ecclesię, & ita loquitur Abb. in d.
 c. j. Aut hoc constituitur in aliquo casu particulari, & valet statu-
 tum, vel consuetudo, & hoc modo procedunt allegata in 3. r̄iū,
 & facit tex. in c. licet, de ele. & q̄ dictum est de maiori parte, in-
 48 telligitur de maiori parte respectu totius capituli, vel vniuersita-
 tis. c. ecclesię. el. j. & ibi Abb. de elect. T Et adde, q̄ iura, quæ in ma-
 49 teria collegij, vel vniuersitatis loquuntur de omnibus, etiam ver-
 50 rificentur in maiori parte, per regulam l. q̄ maior. ff. ad munici-
 g & de hoc est tex. in l. rescriptum. in prin. vbi Bal. ff. de pac. vt no.
 per glo. in l. quicunque. la. 2. in verbo, omnium. C. de omniagro
 defer. lib. 1. & ideo tex. in c. sine exceptione. 12. q̄. 2. licet dicat
 de

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. Fieri potest. Et ideo licet vicarius generalis non possit conferre, po-
 test instituire. Dec. in consi. 121. col. 2.
 b H. Gigas. Statuta facere. Adde q̄ sede vacante licet capitulum succedat ep̄i-
 scopo, tamen non succedit in his, quæ episcopo competeant de iure spe-
 ciali, ut per eundem Dec. in consi. 128.
 c Syl. Ald. Succedit. n. tunc capitulum in iurisdictione, de quo uide no. dictū
 Abb. in c. scriptum. de ele. col. 4. & uide Dec. in c. si clerici. §. j. col. 2. de iur.
 & uide Ro. dec. 311. fuit dubitatum. in no.
 d Syl. Ald. In arduis. Est. n. hic reg. quod episcopus in maiorib. negotijs non sta-
 51 tuit, gl. in c. 2. de maio. & obed. ubi Ant. de Bur. Abb. Card. Henr. in c. con-
 52 questus, de ferijs, in 3. dist. Fel. in cap. quod super his, colum. suā.
 uer. & no.
 d Syl. Ald. Alienare. Vide Hippol. in l. cum quidam instit. ff. de quāf. & uide
 Dec. in consi. 235. nūm. 7. l. al. in l. qui sine, in §. limitatione. ff. de condi. si-
 ne causa.
 e H. Gigas. Collectam. Quod vniuersitas urgente necessitate possit collectam
 imponere, uide Io. de Imo. in consi. 66. incip. in casu p̄missio, in 1. col. uer.
 circa primum.
 Adde Alex. consi. 178. lib. 6. Fran. Rip. de refc. respon. 4. & hoc uerum de
 iure hoc tantum casu, alias est de reuerentijs supremo Principi. Jacob. de S.
 Geor. in tract. seu. ver. cum mero imperio. & ver. qui quidem inuesti. p̄f. l.
 in fidei. & in tract. de homag. vide Gui. Pap. dec. Delphi. 88. Aufer. in add.
 decif. Tholo. 348.
 f Generaliter. Adde Al. in l. collegarum. de uer. sig.
 g H. Gigas. In maiori. Videndus est Dec. in consi. c. 7. col. uer. 4. dicitur, in fi.

de omnib. intelligitur, q̄ idem sit in maiori parte, & hoc sanè pcedit, nisi constaret de mente legis, quod præcisè omnium consensus requiratur per s. dicta. Et dum Ab. dicit idem esse, vbi agitur de vtilitate ecclesie, sicut de necessitate. † Est notandum, q̄ vtilitas ecclesie necessitati æquiparatur, de quo no. do. Abbas post Car. in c. venerabilem. col. fi. de elect. cū si. vt tradunt Mode. in c. cum super. in prin. de testi. cog. † Predicta conclusio limitata procedere in actib. necessarijs, scetus est in voluntarijs, vt gl. hic concludit, de quo dicendum est, vt dixi, col. 4. ver. ista conclusio. Et adde tñ, q̄ opinionem glo. hic sequitur do. Abb. in c. quia pp. s. j. col. 2. de elec. & And. Sic. conf. 27. col. 3. lib. 2. & in consil. 7. col. fi. lib. j. Scdō limitatur non hñe locum, qñ pars vellet venire illud, q̄ oēs ordinassent, vt per R. o. in rub. de arb. colū. 17 de quo videndum est, quod alias late scripsi. Et adde no. dictum Io. 47. And. in regula, in re cōi. in fi. de reg. iur. in 6. vbi inquit, qd̄ † presentatur ab omnib. patronis concorditur, omnino dñi instituiti, non obstante, q̄ postea maior pars variaret, alium presentando, & sequitur Lap. alleg. 78. vacauerat. col. 3. ver. item posito, & considera, quod non negat Io. And. quin variatio possit fieri: sed vult, q̄ pars instituitur. Ex quo notandum est, q̄ licet factum a maiori parte videatur factum ab omnibus: tamē illud, quod fit ab omnib. vere reputatur firmius, quod notandum est. Tertio limitatur non procedere, quando vnus extraneus, qui non sit de collegio, debet admitti ad dandam vocem, quia tūc maior pars non sufficit. Secus si ad consulendum, vt per do. Compo. dicitur in d. c. scriptum. & Abb. etiam ibi in ver. dicit tamen Compo. & de alijs limit. dicendum est, vt dixi. Et adde, quod regula non habet locum in electione summī Pontificis, in qua maior pars nō sufficit, sed duæ partes requiruntur. c. licet. de elect. † Item limitatur regula non procedere in citatione vniuersitatis, vel capituli, in qua nō est opus maiorem partem requirere, sed sufficit prælatum, & maiores, siue presidentes vniuersitatis citare, vt per gl. in c. bona. et. i. in verbo, singulares, de elec. in cap. fi. capitulo, in verbo, factum, de concess. præben. in 6. & no. Bar. in l. fin. ff. quod cuiusque vniuer. & in l. non potest. de regu. iur. † Vltimo notandum est, quod non sufficit maior pars, sed etiam sanior ^b requiritur, quia communiter iura copulatiue loquuntur de maiori & saniori, c. i. de his, que sūt a maiore ibi, quod a maiori, & saniori, & Abb. ibi, in prin. & in c. quia propter. de elect. vbi Abb. in 5. no. & in c. ecclesia nostra. eo. tit. circa fi. & Abb. in gl. fi. late declar. 50 rat, q̄ ista sanioritas consistit in tribus. † Primo in maiori auctoritate eligentium, vt quia sint maiores dignitate, ætate, vel gradu. Secundo consideratur in zelo, qui in animo consistit, videlicet, vt non moueatur propter consanguinitatem, vel amicitiam. Tertio consideratur ex merito vius prius electi, & quod dictum est, etiam tener Abb. in c. prudentiam. in prin. col. 3. de offic. deleg. cum sim. vt tradunt Mod. hic, & idem Abb. in cap. fi. de his, que sūt a præla. & in c. in Genesi. de elect. vbi Abb. in prin. & ista conclusio procedit in testib. ecclesiasticis, scetus est in profanis, & secularib. in quib. iura ciuilia specialiter dicunt, quod maior pars attenditur, prout Alex. concludit in l. maiorem, de pact. † Circa tertium, an debeant vocari absentes in arduis, alias sum securus opinionem negatiuam, vt hic, col. 6. ver. tertia conclusio, quia videtur magis communis articulus, tamē esset disputabilis, & pars affirmatiua hoc modo suaderi potest, quia quod dñi in illis tribus casibus, in quibus tantum debent vocari absentes, & m. glo. in c. 2. de testi. in 6. & per Abb. hic, non vñ esse aliqua specialitas in illis tribus casibus: sed illa iura videntur loqui simpliciter secundum regulam iuris, vt in d. c. quia propter. §. illud. ibi, nisi sit absens in eo loco, de quo debent aduocari, & in c. quamuis. de offi. ordi. in 6. & in d. c. cum in ecclesijs, de præben. in 6. ibi, absentes, si commode fieri valeat. & quia ratio, quæ potest considerari in dictis casibus, etiam videtur militare in alijs casibus similibus. In contrarium solum allegatur duo iura, videlicet tex. in auct. hoc ius porrectum. x. q̄. 2. vbi tantum presentes videntur requisiti. ibi, aliter dñi maiori parte ibidem seruitum placentie. Sed inderi p̄t q̄ ibi non agebatur de graui præiudicio capituli, quia erat questio inter episcopos de iure primatias, vel ibi illud fuit ex forma commissionis Papæ, qui ita commisit. † In quarto, & vltimo dñi Abb. post gl. concludit, quod in actibus collegij, & vniuersitatis debeat consensus præstari cōiter etiam simul, dicendum est, vt dixi, col. 7. ver. i. est & m. glo. & inter alia dictum fuit, quod tex. in l. & sum. ff. de pact. non probat illud, ad quod allegatur, quia illa verba, si conuenerint in vnum, & cōi consensu statuerint, accipiuntur pro consensu simplici, q̄ patet in ver. seq. vbi aduersariue dicitur, si vero dissentiant, ergo in d. præce. questione loquitur simpliciter, qñ consentiunt, declarando latius, vt dixi. † Et adde tñ, quod valeret consuetudo, quod illi de capitulo, vel collegio consentire possint singulariter, vt no. Bal. in auth. hoc ius porrectū. col. 3. C. de sacros. ecc. de quo tamen dicto dubitant Mod. in c. cum causa. col. 6. de re iud. & in c. eam te. col. 16. de refer. q̄ consensus, qui præstat singulariter, non vñ ita deliberatur, sicut qñ simul, & collegialiter præstat, & ideo ecclesia posset damnifi-

cari.& ideo talis consuetudo veluti præiudicialis ecclesiæ,nō va-
 let c.j. de consuet. sed responderi potest,q̄ talis consuetudo non
 vñ multum præiudicialis ecclesiæ:& ideo valet, vt no. Abb. in d.
 c.j. in fi. de consuec. & probat hac rōne, quia si consensus probat
 singulariter, sufficit, vt tollat ius, q̄ alicui p̄petit singulariter, vt in
 l. per fundit. fi. de fer. rusti. præd. à fortiori talis consensus præstitus
 singulariter debet tollere illud, quod competit alicui vñ tanquam
 vni de collegio, vel vniuersitate. & ficalis non vñ multum præ-
 iudicialis.† In gl. fi. no. est, q̄ valeret consuetudo, quod in absen-
 tia redditus percipiatur, de quo dictum fuit no. & dicebat Host.
 q̄ talis consuetudo intelligitur dummodo seruiat per alium. &
 licet Abb. aliter dicat, tñ dictum Host. notorium vñ, quia cum ta-
 lis consuetudo sit f̄ ius cōe, intelligi debet, vt minus derogetur
 iuri cōi arg. c. cum dilectus. de consuec. & ista rō bene procedere
 in statuto. sed in consuetudine p̄siderandum est, qualiter consu-
 tudo f̄ habuerit: nam si fuerit consuetudo, q̄ perciperentur red-
 ditus non ponendo vicariū, h̄ret locum, q̄ Abb. dicit, & prædi-
 cta procedunt, qñ de iure cōi residentia esset necessaria.† sed qñ
 non esset necessaria, non esset opus consuetudine, prout in nota-
 bili casu tradit Lap. alleg. c. 36. vt rum. vbi inquit, q̄ si testator dispo-
 suit de capella, q̄ ibi deberet missam celebrare sacerdos, potest
 per alium celebrari, quia f̄m cum non est de iure cautum, quod
 per se debeat seruire. c. vltimo Abb. in stat. q̄ debeant esse præsen-
 tes in actibus vniuersitatis, de quo dicendum est, vt dixi, & adde
 ad declarationem eorum quæ Abb. dicit,† quod due partes nō
 possunt alios de vniuersitate citare, sed debent vocare, vel requi-
 re, quia citatio pertinet ad iudicem, vt no. Immo. in c. cum nobis.
 colum. fi. de elect. & ad ea quæ Abb. dicit, vide Cal. in conf. x. &
 xj. de iur. pat. † & an facta requisitione à duabus partibus minor
 pars opponere possit, quod vlen expectare finem termini dati
 à iure in illo actū. no. Immo. in clem. 2. colum. 7. in fi. de iure pa-
 tro. tibi tenet, quod non detur tamen loquuntur Moder. in si. ca-
 su in capitu. cum Berto. colum. 5. de re iudica.

A D D I T I O N E S.

a H. Gigas. Vtilitas. An autem vtilitas ecclesiæ p̄sumatur statim quod allegat-
 ur, vt puta si quis in supplicatione porrecta Pontifici, dixerit alienationē
 bonorum ecclesiæ cedere in eius vtilitatem, vide eundem Dec. conf. 124.
 in 4. col. in ver. vltimo non obstat, & dicia per eum ibi procederet etiā
 quando allegaretur necessitas ecclesiæ, per regulam traditam hic, q̄ vtilitas
 ecclesiæ & necessitas æquiparantur.

b Sanior. Fel. hic. Alex. ad Exeā, nu. 129. adde Nic. Boer. dec. Burdegalen. 3.

c Syl. Ald. Seruire. Idem voluit hic Henr. col. fi.

S V M M A R I V M.

- 1 Preces à quocunque porrigantur, non refert.
- 2 Legislator si de aliqua questione quærat, omni alio respectu habilitas præ-
 supponitur.
- 3 Index ex officio supplet, vbi agitur de vtilitate ecclesiæ.
- 4 Tertius, de cuius interesse non agitur, admittitur quando index ex officio po-
 test supplet.
- 5 Inopia, &
 Paupertas, an differant.
- 6 Allegauerit, id est, probauerit.
- 7 Probabiliter, quod dicatur.
- 8 Liberum habeat facultatem, quid significet.
- 9 Libere fieri dicitur, quod sine alterius licentia sit, tamen hæc verba recipiunt
 determinationem secundum alia iura. nu. 9.
- 10 Cives possunt in eorum ciuitate statuta condere etiam si sint contra ius com-
 mune. nu. 11.
- 12 Clerici etiam cum episcopo non statuunt contra canones.
- 13 Statuendi potestas ab homine concessa, non comprehendit potestatem sta-
 tuendi contra ius superioris.
- 14 Statutum excedens fines legislatis, est nullum.
- 15 Forum fortiori & statutis ligari, & pari procedunt.
- 16 Statutum laicorum non potest disponere super reb. ecclesiasticis, etiam stan-
 te iusta causa. nu. 17. 18. etiam si dominum vtile sit laicorum. nu. 19. nisi
 quando concernit eorum laicorum præiudicium. nu. 20.
- 21 Cassata constitutione, non tolluntur contractus illiusque facti.
- 22 Forma electionis annullata, non annullatur electio prius facta.
- 23 Statutum ad præterita non porrigitur, maxime decisa. nu. 24.
- 24 Sententia lata prætextu statuti nulli, non valet.
- 25 Cassatio aliquando ad factum, non ad ius refertur.
- 26 Alienatio bonorum ecclesiæ duo requirit, formam, s. & iustam causam.
- 27 Alienatio rei ecclesiæ valet non seruata solemnitate, si est in utilitatem
 ecclesiæ.
- 28 Contractus non seruata solemnitate factus, valet in foro conscientie.
- 29 Contractus factus sine solemnitate sanore ecclesiæ potest ratificari.
- 30 Feudum etiam vrgente necessitate non potest alienari.
- 31 Iure poli quid significet.
- 32 Forum conscientie secundum naturalem æquitatem regulatur.
- 33 Villa, vel
- 34 Castellum subiectum ciuitati in reb. suis statuere possunt, etiam si nō habeat
 iurisdictionem. nu. 36. non tamen appointunt penam. nu. 37. nisi q̄ pactū
 se obligant. nu. 39. vel haberent ex consuetudine. nu. 41.
- 35 Statuere est iurisdictionis.

- 41 Statutum vallatum p^{er} a^uth^{or}itatem p^{ot}est tolli, si solum statutum.
- 42 Constatutum valet aliquando, licet non valeat statutum.
- 43 Princeps secularis ex causa ius diuinum potest.
- 44 Papa ex causa contra ius diuinum dispensat.
- 45 Papa dispensat in omnibus praterquam in articulis fidei, & ibi de multis dispensationibus.
- 46 Dispensare potest Papa cum monacho, vt contrahat matrimonium, idem de clerico in sacris consilio. nu. 47.
- 47 Dispensat Papa in matrimonio contrahat per verba de presenti, item carnali copula consummato. nu. 49.
- 48 Dispensat Papa super iuramento ex causa super irregularitate ex bigamia. nu. 51. super iuris. nu. 52. circa modum dicendi officium. § 3.
- 49 Officium diuinum Papa potest tollere ex toto.
- 50 Statutum, q^{uo} bannitus possit occidi, valet.
- 51 Statutum concedens premium, occidenti bannitum, valet si zelo iustitiae fiat. nu. 56.
- 52 Statutum, q^{uo} bannitus pro debito pecuniario possit occidi, non valet.
- 53 Statutum, vt contumax ad mortem puniatur, non valet.
- 54 Contumax quis non potest puniri in amissione totius causae.
- 55 Statutum, q^{uo} bannitus occidi possit, non intelligitur in filio, nec in fratre. nu. 58. nec in uxore, nec in nō legittimo bannito. nu. 64. nec in occidente seipsum. nu. 66. aut proditorie. § 8. vel veneno. 69.
- 56 L^o minime ff. de relig. qualiter intelligatur.
- 57 Statutum loquens de homicidio, non habet locum in parricidio.
- 58 Statutum de bannitis, q^{uo} occidi possint, habet etiam locum in cancellato minus legitime.
- 59 Item in alio bannito, vt gaudeat dicto statuto. nu. 67.
- 60 Veneno occidens dicitur proditorie occidere.
- 61 Proditorie occidere quis dicatur ibi.
- 62 Veneno occidere atrocius est, quam gladio.
- 63 Statutum, quod accusatio de homicidio post duos menses non admittatur, nō habet locum in beneficio.
- 64 Princeps supremus non potest ius diuinum nunquam limitatum limitare.
- 65 Mulier, quae occidit potest ex forma statuti, non potest adulterari.
- 66 Adulterium minus malum est, quam homicidium.
- 67 Adulterium ex causa fuit aliquando permittum.
- 68 Adulterium est de se malum, & Papa non dispensat.
- 69 Dispensare non potest Papa super adulterio.
- 70 Papa non dispensat super adulterio, etiam in Rege habente uxorem sterilem.
- 71 Causa non praesentatur contra ius diuinum.
- 72 Princeps non dispensat contra ius diuinum, nisi ex magna causa.
- 73 Papa in temporalibus, & Princeps laicus in spiritualibus, non possunt se impedire.
- 74 Indeus per baptismum consequitur remissionem peccatorum in foro poli, non fori.
- 75 Absolutus a crimine in foro ecclesiastico, non potest conueniri in seculari.
- 76 Baptisma non liberat a poena delicti in praeiudicium reipub.
- 77 Ecclesia non defendit in se condemnatos pro delictis.
- 78 Princeps ex causa statuere potest contra ea, quae sunt de iure naturali, vel gentium.
- 79 Defensio naturalis tolli potest ex causa.
- 80 Citatio ex causa tolli potest a principe.
- 81 Prescriptio, an sit contra ius naturale.
- 82 Princeps ex causa potest rem alteri auferre, dummodo precium persoluat. nu. 91. nisi causa habere culpam domini. nu. 92. vel nisi lege generali tolleretur. nu. 93.
- 83 Cessante causa, non cessat effectus consummatus.
- 84 Princeps non subdit non auferit dominium rerum suarum, etiam ex causa, nisi res in domino eius esset. nu. 97.
- 85 Privilegium concessum non subdito reuocari non potest.
- 86 Princeps solus non inferiorum est iura alterius tollere. nu. 102.
- 87 Causa quaelibet motiva sufficit in principe, secus in statuto.
- 88 Statutum populi inferioris a principe potest res suas alicui tollere.
- 89 Ciuitates possunt suis statutis alterius iura tollere.
- 90 Princeps supremus de plenitudine potestatis potest nobis dominium auferre nulla subsistente causa.
- 91 Commissio generalis non includit, ut alteri dominium auferri possit.
- 92 Ciuitas statuit contra ius commune.
- 93 Reservata principi si inferioribus concedantur, non recipiunt illam plenitudinem potestatis, quae in ipso principe consideratur.
- 94 Papa, vel Imperator iuri naturali, vel gentium sine causa non derogat, etiam per indirectum. nu. 108.
- 95 Papa, vel Imperator infidelibus bona sua non auferit sine causa.
- 96 Infidelibus non possunt bona auferri sine causa, nec offendi personaliter, vel in bonis.
- 97 Papa in beneficialibus habet liberam potestatem, & ideo potest ius quiescentium ecclesie sine causa auferre, non autem in bonis patrimonialibus clericorum. nu. 111.
- 98 Clerici magis Papae subijciuntur, quam laici Imperatori.
- 99 Bona patrimonialia clericorum si pluribus gaudent privilegiis clericorum, et ecclesie.
- 100 Princeps potest cogere ad compromissum.
- 101 Alienatione prohibita prohibetur compromissum.
- 102 Alienare qui non potest, non potest facere actum, ex quo alienatio sequatur.
- 103 Intellexit, ad eum inter de elec.

- 119 Princeps etiam sine causa potest modicum pra*i*udicium inferre.
- 120 Princeps non pra*s*umitur uelle pra*i*udicare etiam in iudicio.
- 121 Princeps non potest sine causa tollere ius qua*s*itum de iure ciuili, vt in pra*s*criptione, & sententia.
- 122 Dominium uile tolli potest facilius, quia est de iure ciuili.
- 123 Causa acquisitionis, qua*s* principalis est, attenditur.
- 125 Emphyteusis dominium sine causa a principe tolli non potest.
- 126 Ius qua*s*itum aequitate tolli non potest sine causa, secus si solo iuris rigore.
- 127 Præiudicium sine causa renocari potest a principe.
- 128 Causa in dubio non pra*s*umitur in principe, contra ius naturale, vel gentium faciente.
- 129 Pra*s*umitur pro iudice, nisi procedat sine citatione. nu. 130.
- 130 Sententia principis lata sine citatione non ualet.
- 131 Cle. 1. de proba. quomodo procedat.
- 132 Princeps supra ius positum est, & potest contra illud statuere, & rescribere.
- 133 Postuius habetur pro ratione voluntas, & in his iuris causa pra*s*umitur, & standum est assertioni principis. nu. 134.
- 135 Causa quando pra*s*umitur in principe, est si quid motu proprio faciat, non ad postulationem alterius.
- 136 Variatio, maxime in personis ecclesiasticis, reprobat.
- 137 Pauper, qui culpa sua in pauperatatem incidit, an succuratur.
- 138 Bona ecclesiarum possunt alienari pro redemptione captiuorum ex maleficio.
- 139 Bona subiecta fideicommissio, an alienari possint, vt redimat se b*e*rges à condemnatione propter mal. factum.
- 140 Vasallus subinfendat potest, quamuis alienare non possit.
- 141 Pactum, quod feudum, uel emphyteusis alienari possit, intelligitur secundum ius commune.
- 142 Locator non potest expellere inquilinum etiam ex sua necessitate, si promissu generaliter non expellere.
- 143 Feudum decimarum subinfendari non potest.
- 144 Episcopus non potest feudum decimarum concedere.
- 145 Vasallus subinfendatus feudum habet donec uiuit primus vasallus.
- 146 Vasallus non potest eius feudum in testamento ecclesie relinquare, nisi sit perpetuum, uel Francum. 147. 148.

Quæ in ecclesiarum. Summat, & diuidit, vt per Abb. hic. † In
 1. tex. ibi. ad audientia nram. ex eo, qd nō dī p quē, inferunt
 Car. & Imo. hic, qd nō refert à quocūq; pces principi por
 2. riganē. Sed ista illatio nō vī necessaria, qā non de hōe, sed de alio
 dubio q̄rebat hic, & qñ apud legislatorē dē vna qōne dubitat, p
 a. supponit, † qd oī alio respū habilitas pcurat, † l. q. testō. in prin. ff.
 2. de testa. c. j. in l. de q̄ta. & quali. in 6. diūtū tñ in te veitū est, saltē in
 3. casu isto, qā agūt de vilitate ecclīe, quo casu iudex ex offō supplē
 3. re p̄t. c. cū venissent. † vbi Ab. in vlt. no. de inst. & vbi iudex ex of.
 4. sō supplere p̄t, admittit ē tertius, de cuius interesse non agit, † vt
 5. pbat in c. cū parati vbi Imo. declarat, & dixi ibi, de ap. † In tex. ibi,
 ad inopiam. inopia. nā paupertate distinguit, qā inops dr q nihil
 hēt pauper vero, q parū hēt, vt no. Arch. 8. dif. c. quo iure. Sequi
 Pan. de Ca. in d. l. id, q pauper. circa fi. C. de epī. & cler. Sed tñ
 b. ista dīria nō pbat iure, b vt Ale. pcludit in fi. pstante in prin. col.
 1. s. ff. sol. ma. & in auth. p̄terea in gl. in verbo, Iocuples. C. vñ vir,
 & vxor. & dixi in c. ex rōne. col. 3. de ap. allegādō tex. in l. si p̄cura
 6. torē. §. si ignorātes. ff. mād. ibi, si paupertas non pmittit, excusati
 6. est eorū inopia. † In tex. ibi, p̄bilibiter allegauerit. i. allegādō pro
 7. bauerit. ff. Host. lo. And. & Car. hic. † Sēdo Bal. intelligit p̄bibi
 7. liter. i. sine culpa. de quo i gl. Vel tertio magis placet, vt dicamus
 8. probab. l. i. ita, qd p̄stet saltē p̄sumptiūē & verisif. de futura inopia
 8. facit tex. in c. bonā. j. de app. ibi, ex verisifib. & p̄bilib. cau.
 9. sis. & gl. fi. ibi, & in tex. in c. inquisitione. de sen. ex. ibi, p̄bilib. &
 7. discreta. † In tex. ibi, liberā hēat facultatē. i. sine p̄sentu ecclīe sic,
 d. vel alterius dñi, vt dñt Bal. & Imo. hic. Et hoc p̄batur, qā libere a
 illud

A D D I T I O N E S.

a Syl. Ald. Concurrat. Faciunt quæ idē dicit in consi. 1. qm, col. 7. & hoc idē dicit in l. si p[er] in 2. no. in prin. C. de inli. & subli. Cum in l. cū filiofa. in gl. 3. in 2. lec. ff. de legi. Dec in l. si. in prin. ut secundū contra cōm intell. C. de inli. & subli. & sup. in cum omnes. in 2. lec. in 2. col. in prin. & in c. 1. col. 8. de iudi. & in c. cum cessante. in 7. no. de app.

b Syl. Ald. Probat iure. Et hanc dñm reprobat Ale. & lasin l. si ab arbitro, per illū tex. ff. qui co. lasin l. si constante, col. 24. Dec in l. in auth. præterea. C. vi vir, & xvo. ff. sequi hanc dñm. an autē different pauper, & egeius, vide Dec in cl.ape, col. 2. in f. de refer. & ad hoc vide late Dec. in Cuxorem. in 4. col. de app. Alex. in consi. 91. nu. 7. & in consi. 158. nu. 8. lib. 7.

c Syl. Al. Facit gl. & quæ ibi multa addidi, in rub. ff. quād. p[er] fec. dñi.

d Hig. Gie. Libere. Adde, q. liberi, d[icitu]r q. fit nullo cogē. imperio, vel necessitate reut, inquit Bal. in suo cōs. i. schismatici, q. ponit sub rub. C. neli. p[er] pat. in 5. col. & q. principes cōcedit alicui priuilegiū, & in cōcessione addit verbi libere, cōcessio necessario continet aliquid ultra ius cōe p[er] pat. addit verbi libere. ita notanter dicit Fran. de Are. in consi. 76. inc. diligenter visis, & ponderatis quæ refert, & sequitur lasin l. si, co. 3. in iur. quarto mouer. C. de sacro. eccl. & quid importent illa verba, libere cum aualidum, unde eundem Dec. in consi. 91. in 2. col. iur. & hoc in caui. Et q. verbi libere, importet sine cōditione, & impedimento, unde eundem in consi. 126. in prin. Vide Dec. infra, de offi. deleg. c. si p[er] debilitate.

illud fieri dicitur, quod ab his, licet alterius fieri potest, in eadem dicitur, in verbo libere, de sepulchro, in eadem pluribus in verbo libere, de off. del. in 6. Et no. Abb. in c. statum, de reg. in per illum tex. c. si. v. late tradunt Ant. Sic. & Mod. in c. de off. ord. Et verba ista im- portant liberam voluntatem, & in Ant. de But. & Imo. hic, & no. Bar. in latio, col. 3. de ali. & cib. le. c. si. v. tradunt Mod. in c. j. s. e. car. pe. Adde tñ, quod verba prædicta recipiunt determinationem in alia iura, g. no. in e. cum nobis olim. in verbo libere, de ele. & no. in c. 2. de feu. & Alex. hoc tradit in consi. 80. v. fo. in secundo dubio, lib. j. & in consi. 12. v. fo. themate, col. antep. l. 2. Are. consi. 76. diligenter, col. 2. Barba. consi. 3. & 12. in 2. lib. j. Primo no. quod ciues habent potatem condendi statuta in eorum ciuitate, vt Abb. hic primo dicit, & talis potestas competit cuilibet de populo. Omnes populi. ff. de iusti. & in §. ius autem. Insti. de iur. nat. Et hoc et locum habet licet statutum sit ius commune, vt probatur in litem eorum. ff. quod cuiusque vniuer. in l. prohibere. §. plane. ff. quod vtriusque vtriusque. in l. i. C. de emanc. lib. & no. 12. Alb. in prima parte statutorum. q. 7. j. Secus tamen est in clericis, qui etiam cum episcopo non possunt statuere canones, b. c. q. super his, de maio. & obed. de cuius diuersitate ratione no. Ab. in c. fi. col. 5. ver. sed pulchrum est videre. s. de consuet. lmo. in c. fi. col. 1. ver. & sic no. de off. leg. Mod. in d. c. quod super his. 13. j. Item secus est, si potestas statuendi alicui ab homine concedatur, quia contra legem superioris statuere non potest. l. formam. C. de off. præf. præf. facit tex. in prima constitutione C. in §. qui bus, & quod ibi Bar. & Doct. j. Secundo colligitur, & Abb. hic, quod statutum excedens fines potestatis est ipso iure nullum, allegat l. si. ff. de iurisd. om. iud. & in c. 2. de consuet. in 6. Et dum al- legat l. fin. quæ loquitur in iudice ius dicente extra territorium, sentit, quod a pari procedunt forum j. fortiori in loco, & statuti li- c. gari. & est regula quam Inno. ponit in rub. j. de consuet. vbi Ant. de But. vtriusque regulam habetis, & idem Arch. 8. dist. c. quo iure. Spec. eo. tit. §. j. ver. & no. & hoc modo arguit Rapha. Cu. in consi. 149. P. laicus, col. 1. in princ. Pau. de Cast. in consi. 69. vi- sis. col. 2. Alex. in consi. 210. ponderatis. col. j. lib. ij. j. Tertio no. quod statutum laicorum non potest disponere super rebus ec- clesiasticis. & istud notabile ampliat primo, vt procedat etiã, quod iusta causa statuendi subsisteat, vt erat hic, propter paupertatem. Nam licet statutum laicorum de rebus & ecclesiasticis factum sit iusta ratione, non tamen valet, vt hic, & in notabili casu Ang. tradit in consi. 23. dictum statutum, quia non solum iusta causa, sed etiam potestas requiritur, vt in eodem casu 19. Abb. scribit consi. 83. præfens dubium. lib. j. j. Secundo ampliatur, etiam si talia bona sunt, quorum vtile dominium laicorum sit, prout erat hic in feudis. Ex quo f. m. Abb. infertur, quod dispo- situm de dominio in rebus ecclesiæ, & locum habet in directo dñio, q. solum apud ecclesiam reperitur. quasi Abb. velit, quod non solum in pleno dñio, sed et in directo solo, habeat locum iste tex. & pariter ratione in tali vtili dominio duntaxat idem effert dic- tum, per ea, quæ videbimus in c. ecclesia S. Maria. s. eo. Sed ista tñ illatio, quam Abb. facit, non vñ hic bene inferri, quia in tex. de dominio nihil dicitur, sed de feudo ecclesiastico, q. erat apud laicum, nam q. libere possit alienari, id est sine consensu dñi. hoc erat in præiudicium ecclesiæ, c. j. de alie. feu. ideo statutum non valet. 20. j. Sed quatenus agitur de præiudicio laicorum, quib. bona in feudo dñi, vel emphyteusim ab ecclesia conceduntur, bene valeret statutum laicorum in talib. reb. ecclesiæ, vt no. tradit Pe. de Ancha. in consi. 434. postquam ista dñs, & idem Pet. de Ancha. in consi. 124. visis, & diligenter reassumptis. col. pen. Pau. de Cast. consi. 216. præsupposito. in fi. & Alex. in consi. 9. ponderatis his. in §. li. And. Sic. in consi. 14. col. fi. lib. j. Quarto no. ibi, constitutiones hu- iusmodi, & venditiones, quod Papa hic cassauit non solum con- stitutiones, sed et venditiones prius factas virtute talium consti- tutionum, & ita vñ sentire tex. hic, q. cassata constitutione, con- tractus facti tpe constitutionis non vñ reuocati, nisi exprima- & ita per istum tex. dicunt Card. & Abb. hic, & idem Abb. in c. fi. j. eo. j. Et ad hoc est gl. no. in c. j. in verbo, de cetero. de postul. præl. in 6. quæ dicit, q. licet forma electionis, de qua ibi, an nulle- tur, electiones tamen prius factæ non debent retractari. g. Ad idē gl. in c. j. in verbo, de elec. in 6. & in cle. vt hi, qui in ver- bo, in postulerum. in fi. de ata. & qual. j. Et ratio est manifesta, quia noua constitutio ad præterita non porrigitur. c. ij. s. eo. & in c. fi. 22. j. eo. j. & præsertim in decis. prout est in contractib. præceden- tibus, vt no. per Bar. post gl. in l. causis, vel lites. C. de transac. & idem Bar. in l. j. §. si. ff. ad T. r. & in l. omnes populi. in ij. q. 5. q. princip. ff. de iust. & in cum sim. vt videbimus in c. fi. j. eo. & ibi etiam dicam de intellectu gl. in clem. j. de immuni. eccle. quam Abb. hic adducit, & ista conclusio procedit, quando constitutio, quæ reuocatur, valet in præteritum. secus si nulla fuisset, quia contractus facti prætextu talis constitutionis non valissent, j. si- cut etiam sententia lata prætextu statuti nulli non valet, i. Bal. in c. cum causa, in princ. per illum tex. de re iud. facit tex. in l. pen. C. de inest. nup. & quod no. Bar. in l. omnes populi, & Abb. in c. fi.

j. eod. de annulatione ex causa de præterito, de qua ibi videbi- mus. & ideo hic videtur, quod omnes contractus nulli fuissent, 26. ex quo statutum erat nullum, j. vnde cassatio hic, vt Abb. finali- ter dicit, ad factum, non k ius referri videtur. Ad hoc facit tex. in c. si quis presbyterorum, de rebus ecclesiæ non alien. ibi, iuribus, euacuetur, quamuis ab initio nullus. & gl. in l. j. in verbo, infirma- bitur. ff. de feriis. in l. ex empto. §. si quis vinum. ff. de actio. empt. in glo. j. & de verbo, cassamus, est tex. cum gl. in cap. ij. vt lite non contestat. j. Quinto no. ibi, sine legitimo, & ex his, quæ Abbas hic dicit, quod in alienatione bonorum ecclesiæ duo requirun- tur, forma, id est solennitas, & iusta causa. 1. & idem Abbas in ca- nulli, de rebus eccle. non alie. & in c. j. post Ant. de But. ibi, de re- sit. in integ. & Do. post alios in cap. ij. de rebus eccle. non alien. in 6. cum sim. vt tradunt Mod. hic, & hoc late prosequitur Lau- ren. de Rodul. in rep. c. si de exceptione. 1. 2. q. ij. in ij. princ. quæst. & idem Pet. de Anch. consi. 56. quædam ex prædictis. Barb. in cō- si. 18. in 4. lib. & Alex. in consi. 18. v. fo. instrumento. lib. 4. j. Ad- datis tamen, quod si alienatio facta esset in fauorem ecclesiæ, qd m valeret, licet solennitas requisita non interuenisset, prout vo- luit glo. no. in l. cum hi. §. eam transactionem. in ver. alimenta- rius. ff. de transac. per illum tex. Est verum, quod glo. ibi repro- batur per lac. But. & sequuntur Barto. Alber. Pau. de Cast. & Mo- der. sed tamen opinio glo. verior videtur, quam ibi Bal. & An- ge. sequuntur. & idem Bal. in l. contra iuris. ad finem ff. de pact. & probat efficaciter in d. §. eam transactionem. Nec ob. respon- sio Pau. de Cast. ibi, quod illud ideo fit, eo, quod tex. vltra procedit, quia considerandum est, quod non per viam extensionis vl- terius procedat, sed per viam declarationis a cessante ratione, iux- ta cap. cum cess. de app. & hoc comprobatur, quia talis solenni- tas in fauorem ecclesiæ requiritur, & vbi adhibetur præsum- ptur, j. quod actus sit in utilitatem ecclesiæ, vt no. Bal. dicit in c. j. col. ij. ver. quærit lac. qui seu da. post sequitur Alex. in consi. 79. circa princip. col. ij. in j. lib. & idem Bal. in cap. scit. in fi. de re iudica. Si ergo constat de utilitate ecclesiæ, sumus in casu claro, & non est opus coniecturis. l. continuus. §. cum ita. ff. de verbo. oblig. j. Et ideo in foro conscientie, vbi veritas attenditur, valet contractus, licet solennitas non interuenit, vt no. Abb. in cap. j. in gl. fi. de restit. in integ. j. Et pro ista conclusione bene facit glo. in cap. j. in glo. fin. infane sede vacante, quæ voluit, quod contractus factus absque solennitate in fauorem ecclesiæ ratifi- cari

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. Voluntatem. Vide Ias. in l. j. in 3. no. C. de sacros. eccl. Dec. in c. re- prehensibilis, col. 2. de app. in c. si pro debilitate, col. 5. de offi. deleg. in c. dire- ct. in 2. no. de app.
- b Syl. Ald. Canones. Vide Dec. in c. si duob. col. 3. de appel. Ias. in repe. l. omnes populi, col. 2. ff. de iust. & in ubi allegat rationem.
- c Syl. Ald. Ligari. Idem infra eo. in c. ecclesia S. Maria. in 2. col. vbi addidit in c. 1. col. 19. de iud.
- d Syl. Ald. Ecclesiasticis. Et hinc et alias solet inferri q. oēs l. C. quæ de reb. ec- clesiasticis aut psonis tractat, nihil valent, & per Dec. in c. ecclesia S. Maria. col. xj. inf. eo. ubi addidit, & col. 19. ver. & primo, ubi videbimus.
- e Syl. Ald. Ecclesiæ. Vide hoc idem per Dec. in auth. cass. in 2. no. C. de sacros. eccl. ex quo alias inferebam, q. quædam interpretationes factæ Ferrariæ, & redactæ in volumine statutorum super quodam privilegio Bonifacii no- ni, quæ de iure quantum est respectu ecclesiæ non valent, ut per Arencio- si. 53. & no. in lex facta, ff. de vulg. & pup. de quib. aliquid tradit Ancha. in consi. 394. tamen inter Ferrarienses quatenus tangerent tantum laicorum interese, dicebant valere, & attendi debere, per ea quæ tradit hic Dec. An- cha. in consi. 125. Dec. in consi. 139. col. 2.
- f Syl. Ald. Reuocati. Adde q. quando actus sit scdm legem ueterem, et q. fiat postea noua constitutio, quia introducat alia forma in gerendo illo actu, ille actus valet, imo si ille actus fiat fm legē ueterem post factā legem nouam non tamen publicatam valet. tex. est expressus ad hoc in Auth. ut fac. no. cō- stit. in uer. cur enim culpabimus eorum. & in plurib. locis illius tex.
- g Hic. Gig. Retractari. Adde Fel. in c. fi. col. 8. de consi.
- h Syl. Ald. Præcedentib. Late Dec. in c. fi. col. 2. inf. eo. uer. circa primū, & hoc nisi expresse dicatur, vt declarat ibi col. 3. ubi declarat et quæ dicantur causæ finitæ, & de hoc tradit & Fel. ibi, col. 4. & Io. Croc. in l. omnes populi. fol. 7. in fi. ff. de iust. & in Ias. in l. ca. fas, uel lites, in 2. no. C. de transa.
- i Syl. Ald. Non ualer. Adde Dec. in c. causam quæ in 2. no. de rescrip.
- k Syl. Ald. Non ius. Et quod cassetur, quod nullum est, Abin. c. ex parte, de te- sti. quod qualiter intelligatur, uidet Dec. in aut. cass. in princ. C. de sacros. eccl. differunt tamen multum declarari, & cassari, ut per Ang. in consi. 26. & quid sit cassare, uidet Bal. contra Ang. in consi. 43. 8. lib. 2. & Abb. in c. uene- rabilis, col. 2. de offi. deleg.
- l Iusta causa. Ad idem uidet Dec. in consi. 142. col. 2.
- m Syl. Ald. Interuenisset. Pet. de Anch. in terminis in consi. 197. subtiliter. col. j. in fi. seq. Marf. in l. j. §. si ferui, col. 3. in princ. ff. de q. Corf. in no. in ver. pupilli. vbi late, & uidet Dec. in consi. 124. col. 2. & ita ego alias late consilium in fa- uorem Reuerendissimi Cardinalis de Saluatiis.
- n Syl. Ald. Verior. Pro qua facit l. ita constare, ff. de iud. do. l. uni. C. de inof. do. Sed contra facit l. prædium. C. de præd. mino. & fortius stringit l. si fundus. in fi. ff. de reb. eo. Dicendum ut dixi supra ad Dec. eo. tit. c. 1. lect. 1. no. 19.
- o Ecclesiæ. Et hic alias dicebat Dec. in consi. 53. col. 2. in fi. q. alienatio rei ec- clesiasticæ facta auctoritate Papæ præsumitur cessisse in utilitatem eccle- siæ, & e contrario contractus damnoius reputatur in quo non sit firmata so- lennitas, ut de utroque tradit Dec. in consi. 232. col. 3.

uari possit, & est dictum Innoc. in cap. j. de his, quæ sunt a præ- lat. & ita Mathes. concludit in not. 153. incip. no. quod si minor. in fi. & tenet Anto. de But. in capitu. si quis presbyterorum. co- lum. j. in fi. de rebus eccle. non alien. & in simili casu no. An- ge. in l. ij. ff. de accepti. & in consi. 316. statum, quod mulier, & plura similia ad hoc, prosequitur Roma. in consi. 311. circa pro- positum, & Moder. in capitu. causam quæ de iudic. & Barbat. in consi. 36. colum. antepenult. lib. secundo. Nec prædictæ con- clusioni obstat tex. in capitu. bene quidem. 96. distinctio. ibi, non valet statutum laicorum etiam in fauorem ecclesiæ, quia ibi erat defectus potestatis, vt probatur in capitu. ecclesia, infra eodem. Similiter non obstat. in clem. prima, & in cap. primo, de re- bus eccle. non alien. in 6. quia prædicta iura procedunt, quan- do ipsa ecclesia astringeretur, & conueniretur pro tali contra- ctu, secus videtur, quando ipsa vellet contractum obferuari in fa- uorem eius, per ea, quæ sepius dicta sunt. j. Sexto & vltimo no. quod hic videtur probari, quod feudum etiam vrgente neces- sitate alienari non possit, de quo no. Bald. in capitu. primo, §. si li- beratio. colum. secunda, quib. mod. feu. amit. & tex. in capitu. primo, in princ. qualiter olim feu. alie. pot. Specu. in tit. de feudis, §. quoniam, verfic. 3. & lac. Aluaro. in cap. primo, §. fina. in 33. conclusionem, quæ fuerit prima causa benefic. amit. & per glo. in cap. primo, §. hoc quoque, de successione feud. j. In glo. prima, ibi, iure poli. id est iure celi, secundum aequitatem naturalem, vt Abb. hic dicit, vel melius, iure poli. id est, in foro conscientie, & secundum Deum. facit tex. in cap. i. 17. quæstio. 4. ibi, sed iure fo- ri, non iure poli. & no. per glo. in l. cel. brandis. in verbo, legiti- mi. C. de nup. Hoc tamen satis conformatur cum eo, quod Abb. dicit, quia foris conscientie j. secundum naturalem æquitatem re- gularitur, vt notat Bald. in l. j. in fi. C. de vestiga. & commu. & Abb. in cap. j. in fi. de restit. in integ. j. In fi. gl. Ex his, quæ Abb. dicit, prima conclusio est, quod villa, vel castrum subiectum ci- uitati, in rebus suis statuere potest, & idem tenet Pet. de Ancha. in cap. j. in repet. car. 12. alias x. ver. non quæro, in fi. supra eod. vbi ad hoc allegat glo. in capitu. constitutionem, in verbo, statu- tum, de verborum significat. in 6. & idem Bal. in consi. 497. præ- supposita. in 4. lib. j. Et dum Abb. in hac prima conclusione dicit tale castrum non habere iurisdictionem, vt tenet Bart. in l. om- nes populi. ff. de iust. & iure, & in l. j. ff. de damno infecto. Ray. de Fordui. tenet contrarium in d. l. omnes populi, in repe. per l. j. C. de emancipia. lib. Sed responderi potest, quod ille tex. intelli- gitur de statu municipij, quod habet iurisdictionem, & non esset alteri subiectum. j. Secunda conclusio Abb. est, quod cum talis villa, vel castrum non habeat iurisdictionem, infertur, quod poenam componere non possit, quia hoc penderet a iurisdictione, vt Abb. dicit, & idem Ang. in l. j. per illum tex. ff. si quis ius dic. non obtinem. colum. prima, vbi etiam ad hoc allegat Innoc. in cap. cum accessissent. infra eod. & sequitur Alex. in d. l. j. col. 3. & hoc idem tenet Anto. de But. in cap. cum omnes. colum. pen. verfic. nunquid autem. supra eodem tit. & idem Bal. in rubr. supra eo. Et sic ista videtur communis opinio. Sed tamen in cō- trarium facit, quia eo respectu, quod statuere possunt super re- bus suis, videtur etiam quod tali casu possint poenam imponere, quia accessorie venit, & tendit ad confirmationem, argumē. gl. no. in clem. ne Romani. in verbo, tolli. de elec. facit quod Abb. hic dicit de vniuersitate scholarum, quod poenam imponere, non obstat ratio Doctorum, quod poenam imponere, ad iurisdictionem pertinet: quia verum est in multa, prout lo- quitur tex. in d. l. prima, secus videtur esse in poena, quæ a prin- cipio statuitur. Item non obstat, si dicatur, j. quod statuere sit iurisdictionis, vt notat Barto. in d. l. omnes populi. ff. de iust. & iure, quia verum est super his, quæ ad iurisdictionem perti- nent, puta super decisione causarum: alias secus, vt concludit Alexand. in l. prima, colum. tertia, ff. de iust. om. iudic. Et quia attenta ista ratione non possunt etiam statuere super rebus suis, ciues contrarium Doct. omnes dicunt. Et ideo videtur, quod si- cut concedunt Doct. quod super rebus suis potestatem habeant statuendi, pariter ad corroborationem statuti poenam adijcere possint, argu. dicta glo. no. in clem. ne Romani. j. Retenta ta- men communi opinione, limitatur dupliciter. Primo secundum Abb. hic, nisi ex pacto ad inuicem se obligarent, & ad hoc est etiam glo. no. in capitu. cum aliquibus, vt verbo, firmitate, de rescrip. in sexto, & no. Anto. de But. in d. capitu. cum omnes, lo- co præallegato. Idem Imo. ibi, colum. fina. verficu. item potes. Sed considerandum est, quia in tali casu, in quo ex pacto obliga- retur ad poenam, tali casu etiam per statutum videntur posse obli- gari, quia si conceditur, vt pacto fieri possit, a fortiori per statu- tum, prout arguit tex. in l. fina. de fideiusor. Sed responderi po- test, quod quandoque virtute pacti quis obligatur, & non vir- tute statuti, vt patet in principe, qui legis solutus est. l. princeps, ff. de legib. l. digna vox. C. eo. tit. & tamen ex pacto obligatur, e cap. primo, de probat. Vel secundo dicamus, quod licet quis statuto solo non obligetur, tamen pacto cum statuto simul obli-

gari potest, vt in notabili quæstione Bal. tradit in cap. venientes, colum. fi. ver. sed nunquid. de iure iuran. j. dicens, quod plus fieri potest per statutum velatum pacto, quam per statutum sim- pliciter, & facit notabile dictum Archid. in c. certe. 12. quæstio. 1. in principio. j. Secundo limitatur, nisi vniuersitas hñet hoc ex consuetudine, secundum Ioan. de Platea in l. j. C. de fisco. vñ lib. x. & sequitur Alexan. in d. l. prima. ff. si quis ius dicen. per l. viros. C. de diu. off. lib. 12. Sed obstat videtur, quia si non valet statu- tum, pariter non videtur valere consuetudo, argu. l. de quibus ff. de legib. & tex. in d. l. viros, non loquitur de consuetudine, vt va- leat eo casu, quo non valeret statutum, vnde nihil facit. j. Sed po- test responderi, quod quandoque valet consuetudo, licet non va- leat statutum, vt patet in clericis, qui non possunt statuere con- tra canones. cap. quod super his, de maio. & obed. & tamen ab eis consuetudo contra canones induci potest, c. fi. de consuet. & maxime hoc haberet locum, si consuetudo ita statutum inter- pretatur, quia quandoque statutum, vnde non valet, a con- suetudine interpretatiue corroboratur, vt singulariter dicit Ant. de But. per illum tex. in cap. cum dilectus, de consuet. col. 5. ver. ex quo infertur. Successiue Abb. prosequitur materiam decreta- lis, & primo dum loquitur de iure diuino, secundum eum pri- ma, & principalis conclusio sit, j. quod princeps secularis ex cau- sa ius diuinum limitare potest, vt patet in homicidio, & testi- bus, & no. Barto. in proemio Digestorum, colum. 3. ver. quæro quid de re scriptis. Bal. in auth. ad hæc. colum. 2. de vñr. & in l. ij. ad fi. C. de precibus Impera. offeren. & ita Moder. hic in secunda colum. Et idem late tradit Bart. in l. omnes populi. in tertia qua- stione principali. ff. de iust. & iure. Albe in prima parte statuto- rum, q. 7. & in l. quoties. colum. 3. & 4. C. de precibus Imper. of- feren. Alex. in consi. 107. pro inuestigatione. col. secunda, lib. 2.

44. j. Et quod dictum est de Imperatore, idem est de summo Pon- tifice, qui ex causa contra ius diuinum dispensare potest, vt per glo. in cap. a nobis. in verbo, exemptis. de deci. notat Inno. in c. post translationem. in fi. de renun. Pet. de Ancha. in repe. c. j. su- pra eodem. in secunda oppositione. cum similib. vt late infertur.

45. Moder. hic. j. Et adde, quod Papa in omnibus dispensare potest, præterquam in articulis fidei, vt dicunt Vinc. Io. And. & Abb. post alios in cap. proposuit, de conce. præben. & Pet. de Ancha. istam regulam facit in consi. 374. reuocatur in dubium, col. 3.

46. j. Et ideo dispensare potest cum monacho ex causa, vt contra- hat matrimonium, vt late tradit Ioan. And. in regula, j. semel Deo. de regu. iur. in sexto, Innoc. in c. cum ad monasterium, vbi Abb. post alios, in secunda colum. de statu monacho. Bal. in l. si tibi filius. ff. de adopt. Pet. de Anchorano in d. cap. j. colum. 5. ver. vltimus quæro. supra eod. & in consi. 160. parum dubitati- nis. colum. ij. Imo. in clem. j. colum. fi. ver. sed quærit Guiliel. de consanguinit. & affinit. j. Et idem de clerico constituto in sa- cris, vt no. Bal. in l. rescripta. C. de preci. Impera. offeren. ver. item dispensat. no. per glo. & Doct. in cap. cum olim. de cler. coniug.

48. j. Sic etiam Papa dispensare potest in matrimonio contracto per verba

ADDITIONES.

- a Feudum. Zaf. in epito. feu. parte nona. Adde Ias. in prima parte. C. in vñb. feud.
- b Syl. Ald. Regulatur. Idem Dec. in capitu. 1. colum. quinta. de offi. deleg. & in quo differat a foro canonico. Dec. in capitu. nouit. colum. 7. de iudic. & dice- bat Baldus in consilio trigesimo. casus est, quidam, ad finem l. lib. quarto, quod in foro conscientie standum est ueritati, in foro iudicis, oportet ser- uare scripturas.
- c Municipij. Vide dec. Tholosa. 344. Alex. in consi. 16. in prin. Adde Alcia. in c. quod l. de m. au. 86. de off. ord.
- d Syl. Ald. Iure. Et quod potestas statuendi reguletur a iurisdictione, uidet late per Decium infra eo. tit. cap. ecclesia S. Maria. columna vñdecima. verficu. 1. conclusio.
- e Syl. Ald. Obligatus. Et ibi late Dec. in primo notab. & in l. legem. in primo notab. C. de pac. & supra in c. 1. in l. lect. in 7. colum. circa med. & in secu- da lectu. 3. col.
- f Hic. Gig. Statutum. Adde hic dicta eiusdem Dec. supra in c. cognoscetes, in 1. lectu. colum. 3. ubi tenet ualere consuetudinem, quod quis pro alio ad poenam corporalem obligari possit, & assignat rationem, quia cum auctori- tate consuetudinis cōcurrit voluntas se obligantis, cuius tamen opi. repro- bari ibi in apostillis.
- g Syl. Ald. Simpliciter. Vide Ias. in l. non impossibile. in fi. ff. de pact.
- h Seculares. Princeps secularis potest ius diuinum limitare. adde his do. Fely. ver. 1. conclusio.
- i Limitare. Imo nulla humana potestas, nisi interpretari, uel declarare in ma- teria spectante ad suam iurisdictionem, uel administrationem, & hoc in- tellige de iure proprie diuino, secus in iure diuino ob politiam humanam facto, ut per Io. Gerlon. in lib. de uita spiritali animæ.
- k Syl. Ald. Potest. Adde Dec. in consi. 112. col. 2. in fi. Sed declara, ut hoc facere possit cum causa, & idem Dec. in consi. 476. col. 4.
- l Syl. Ald. Fidei. Adde Dec. in consi. 137. col. 2. Bal. in l. eos. §. super. C. de vñr. Pau. de Ca. in consi. pen. col. 4. in notab. in consi. 18. orta lite. uer. 54. dubiū. in antiq. uide tamen Dec. infra, col. 7. in fi. ubi dicit, q. si Rex habet uxorem sterilem, non potest dispensare, ut teneat concubinam. quod enim Papa confirmat, nemo infirmat, ut per Dec. in c. leg. col. 7.
- m Syl. Ald. Matrimonium. Et idem dicit Dec. in monacho, in clerico, & in iu- ramento, in consi. 112. col. 2. & c. cum M. col. 7. infra, eo.

a verba de presentia, a vt glo. fina. concludit in capit. ex publico de conuer. coniug. quam Hostien. Ioan. And. & Doctores communiter ibi sequuntur, & idem Bald. in l. Deo nobis colum. quarta. in versio. vltimus nota. C. de episcopis, & clericis. Per. de Anch. in cap. j. supra eodem. colum. sexta. versio. circa matrimonium, & in consilio ducentesimo quadragesimo, supra allegato vbi late insitit, & idem in consilio 4. o. viso, & diligenter inspecto. columna tertia. Imo. in capitu. fina. infra de transactionib. dicens, quod ita communiter tenetur, & ita post longam disputationem residet dominus. Præpositus in capitu. fina. de sponsa duo. 49 Et etiam in matrimonio carnali copula consummato, quod ex causa possit dispensare, consiluit Marianus in consilio vigesimo octavo. circa primum quæsitum. in secundo dubio. Sic etiam in iuramento potest Papa ex causa dispensare, vt per glo. & Doctores in capitu. quanto. de iureiuran. in capitu. auctoritatem, in glo. circa finem, decimaquinta, quæstione sexta. notat Cardina. in clemen. i. circa finem. versio. decimo septimo quæro. de iureiuran. Sic etiam Papa dispensare potest contra irregularitatem prouenientem ex bigamia, vt notatur in capitu. super eo. vbi Innocentius, Ioannes And. & Docto. de bigamis, vt per glo. Archidiaconum, & alios in capitu. lector. trigesima quarta distinctio. Goffred. in summa de biga. circa finem. Rota in prima decisio. in titu. de biga. in nouis. Per. de Anchor. in consilio centesimo vigesimo tertio. circa bigamos. & Imo. in capitu. proposuit. in glo. in verbo, dispensare. de concess. præbend. vbi inquit, quod ita communiter tenetur. Sic etiam Papa dispensare potest super usuris ex causa. capitu. salubriter. de usuris. & late Alexander. tradit in consilio. i. & c. in secundo lib. & in consilio. 107. pro inuestigatione. eod. lib. Sic etiam Papa dispensare potest cum aliquo circa modum dicendi officium, licet ex toto illud tollere non possit, Abbas tradit in capitu. primo, columna secunda. in vltimo notab. de celebra. missa. & notat Cardin. post alios, quos ibi refert, in clemen. secunda, in sexto notab. de celebra. missa. & plura similia possent applicari, sed gratia breuitatis non insisto. Ex hac prima cõclusionem inferitur, valere statum, quod bannitus impune occidi possit, vt notat Barto. in l. omnes populi. ff. de iustit. & iure. cum concord. vt tradunt Moder. hic. Et idem tenet Bald. in l. amissione. §. qui deficiunt. versio. secundo queritur. ff. de capitu. dimi. in l. Gracchus. C. de adulterijs. Ioannes Andr. in addit. Spec. in titu. de constitutio. circa finem, & Alexander in consilio. 114. ponderatis. colum. prima, libro primo, & in consilio secundo, visis. in fi. libro secundo, & in consilio. 107. pro inuestigatione, columna tertia, eodem lib. secundo, & in consilio 55 attenda. in principio, libro tertio, & in consilio Nellus in prima parte secundi temporis, quæstione prima, in tractatu bannitorum. Et adde, quod occidenti talem bannitum etiam præmium constitui potest secundum communem opinionem, vt Alexander concludit post alios, quos refert in d. l. si plagii. in principio. ff. de verborum obligationib. & ibi in principio dicit hoc etiam habere locum in foro conscientie, allegat Alber. qui ita concludit in quarta parte statutorum. quæstio. vigesima nona. Et hoc secundum eum, quando facit hoc zelo iustitie, secus si ad vindictam, & ita procedit glo. in capitulo, inter hæc. trigesima tertia, quæstione secunda. Exciuntur plures casus, in quibus tale statum non habet locum. Primo, quando fieret statum sine iusta causa, puta pro debito pecuniario, quia non valeret secundum Hostien. in capitulo fina. de consuetud. & idem Antonius de Butrio, & Imo. hic, & Mod. simpliciter sequuntur, & per glo. quarta, quæstione prima, in summa, & idem tradit Gandi. in tracta. malef. car. fin. in fi. versio. circa finem præsentis. & ibi refert quod Martinus de Fano ita determinauit, & Rayne. de Forliuo hoc idem dicit in repetitione dictæ l. omnes populi. in quinta car. columna quarta, versio. ista doctrina, quod tale statum, valet, quando bannitus esset pro tali delicto, pro quo a ministro legis occidi potuisset, alias non valeret statum, quia plus non debet priuato concedi circa vindictam, quam ministro legis. Sed tamen reperio, quod contrarium tenet Nellus in tractatu bannitorum, in prima parte secundi temporis, in quæstione prima, supra allegata, & concludit indistincte valere statum, quia hoc non solum statuitur pro delicto, pro quo bannitus fuerit, sed etiam propter iuris contumaciam, quæ contumacia est digna morte, capitulo secundo, de maiestate, & obedient. Et per hoc ratio Rayne. tollitur, quia procedit confiderato delicto simpliciter, sed hic ultra delictum contumacia concurre, & valet statum, vt contumax etiam ad mortem puniatur, vt notat Bald. in capitulo primo. §. iniuria, columna quarta, versio. quæro vtrum valeat statum, de pace iuramen. firman. vbi allegat Speculator. ad hoc in titu. de fideiusoribus. §. primo. & Ioan. And. in capitu. veritatis. de dolo, & contumacia, & idem Bald. in capitu. primo, columna fina. versio. pone latius, qui successio. tene. Non tamen recedendum videtur à communi opinionem, quia non est verum absolute, quod pro simplici contumacia quis ita grauius puniri possit. Nam pro contumacia

quia non potest quis puniri in amissione totius causæ, vt est glo. notab. in l. prima. §. hoc iudicium. ff. si quis ius dicit. quem post alios ibi sequitur Alexand. qui post Bald. etiam concludit, quod audientia propter contumaciam perpetuo denegari non potest. Non obstant allegata supra in contrarium, quia locum habent in eo, qui fuisset contumax in crimine, pro quo grauis pena imponi debuisset. Putarem etiam, quod pro debito pecuniario ex causa magna hoc statum possit, vt est Florentia. §. statum, quo cauetur, quod debitor cessans, vel fugitiuus impune tanquam bannitus occidi possit. Secundus casus est, quando filius occideret patrem bannitum, nam isto casu non intelligitur statum, vt voluit Angelus per illum textum, in lege, si adulterium cum incestu. §. liberto. ff. de adulterijs, & in Authent. de incestib. in principio. Sed in hoc contrarium tenet Barto. in dicto §. liberto, & sequuntur Petrus de Anchorano, & Ioannes de Anan. in rubr. de his qui filios occide. Moder. hic dicit, quod prima opinio locum habet ante factum, secunda procedit post factum homicidium. Sed considerandum est, quod ratio, quia Barto. mouetur in dicto §. liberto. per l. minime. ff. de religio. & sumptib. funer. etiam militare videtur ante factum. Et quia in tali casu semper post factum queritur, unde in effectu dictum Ange. parum operaretur, & ideo indistincte opinio Ange. verior videtur, quam tenet Albericus in quarta parte. statu. quæstio. sexta. & Nell. in tracta. Bannit. in secunda parte secundi temporis, quæstione decima. Vbi respondet ad legem, minime. Et ista opinio confirmatur tali ratione, quia statum loquitur simpliciter de homicidio. ergo non videtur habere locum in parricidio, quod grauius videtur, quia statum, quod loquitur de homicidio, non habet locum in parricidio, vt notat Bald. in l. data opera. C. qui accusare. quem refert, & sequitur Ioan. de Ana. in consilio. 63. præsupposita

ADDITIONES.

a Hic. Gig. De præsentia. Adde, quod ita consiluit idem Dec. in consilio. 112. ubi enumerat etiam omnes casus, quos ponit hic, in quibus Papa dispensare potest faciend. regulam generalem, quod Papa in omnib. dispensare poterit, præterquam in articulis fidei, & vide per eundem in consilio. 138. in 2. col. & an Papa possit dispensare cum religioso professo super voto continentie, vide per Fel. late in c. si quando. in 3. col. de refer. b Syl. Ald. Bigamia. Adde Decium consilio. centesimo duodecimo. colum. secunda, circa medium. c Syl. Ald. Causa. Idem Dec. consilio. 112. col. 2. contrarium tamen voluit Antonius de Butrio in consilio. 2. d Syl. Ald. Possit. Idem Bar. in quæstio. statuto ciuitatis Lucanæ. Pau. de Cast. in consilio. 46. quod isti lib. i. consilio. 199. licet col. 9. eo. lib. Dec. consilio. 327. viso. col. 3. Dec. ubi plura cumulat in c. dilecti. col. pen. de exceptionib. c. episcopus. de præben. in l. bona fides. ff. de reg. iur. & ad limitationes positas hic per Decium, & alias etiam, vide per Iasonem in l. omnes populi. colum. 10. ff. de iustit. & iur. in l. si plagii. colum. 2. ff. de verborum oblig. late in l. ubi pactum. col. 5. C. de transactionib. quoniam dicitur favorabile inductum ob publicam utilitatem. Iam in l. si idem col. eodem. ff. de iur. om. iudic. col. 2. Dec. in c. dilecti. col. 5. de excep. & quod valeat, vide Gand. in tracta. malef. in rub. de bannimen. pro malef. i. q. & Io. Bapt. de sancto Seue. in repet. d. l. omnes populi. col. 27. e Syl. Ald. Potest. Et quod de iure tale præmium constitui possit, vide Decium in c. dilecti. col. pen. de excep. & dicitur favorabile inductum ob publicam utilitatem. Dec. in consilio. 65. col. 1. non tamen habet locum hic statum in bannendis, ut Dec. ibi. col. fi. f Syl. Ald. Host. Vide Veron. in consilio. 5. col. 3. in crimina. g Syl. Ald. Causa. Vide Dec. in l. 2. col. 8. C. de eden. in cap. ex literis. colum. 6. infra eodem. h Florentia. Nota tamen, quod illud statum non intelligitur de quouis debitor priuato, sed dicit mercatoribus publicis, de quorum fide publice confiditur, qui fidem omnibus frangunt, contra quos etiam lata est minor confisio in Regno Francie die x. Octob. M. D. xxxvj. vt extraordinarie contra eos procedatur, arbitrio iudicis puniantur, & per carceres debita solvere compellantur. i Syl. Ald. Statum. Vide Veron. in consilio. 5. col. 3. versio. 4. de hoc videtur esse rex ubi tenet contra Bar. opi. tamen Bar. defendit genitor meus in suo consilio. 105. sed vide Antoninum episcopum Flor. in summa in c. de rest. ver. quantum ad septimum. communis opi. est cum Bar. ut dixit genitor meus, & dixit Hippo. in l. 4. §. præterea. in x. col. ff. de quæstio. K Hic. Gig. Ratione. Ita ratio nil facit, quare statum simpliciter dicit, quod bannitus impune occidi possit, & verbum, occidere, refertur ad parridium, sicut ad homicidium. l. minime. ff. de relig. & sumptib. funer. dicit tamen opinionem, & Angeli ueriores & æquiores esse, quæ tamen limitari debet, ut non procedat quoties potest esse hostis patriæ, & ex tali delicto bannitus, quia tunc filius vigore statui, bene possit patrem impune occidere, quia tali casu idem est de iure communi. d. l. minime. de relig. & sumptib. funer. quæ loquitur in casu speciali, uidelicet quando offenditur patria, nam eo casu filius magis patriæ, quam parentib. debet. l. postliminiu. §. filius. ff. de capt. & postlim. reuer. & ideo patrem occidere poterit. l Syl. Ald. Parricidio. Vide de hoc Dec. in c. de causis, in prin. de offi. deleg. So. in consilio. 156. col. 1. in fi. lib. 2.

ita communi opinio. Et tale statum etiam videtur non habere locum in fratre, vt per Nellum in 3. parte secundi temporis, in fi. nec in vxore, vt tradit Bartho. Veronen. in d. consilio. dicit alter in vxore videtur velle Alex. in consilio. 114. in fi. lib. 5. allegato. Tertius casus est, quando quis occideret non legitime bannitum, quia statum de bannito, de valido banno intelligitur, vt no. Barto. in l. pen. ff. de adulter. Ang. in l. 4. §. condemnatum. ff. de iudic. cum concord. vt tradunt Moder. hic, & idem Alexander. in consilio. 77. visis. in tertio lib. & notat Barto. in l. 3. §. si seruus in fi. ff. de acq. poss. & Bald. in l. 2. col. 4. ff. si quis in ius voc. non ierit. vbi loquitur in clerico bannito à iudice seculari. Et eodem modo econtra si bannitus fuisset cancellatus, & non legitime statum haberet locum, quia verum est, illum esse bannitum, vt in notabili casu tradit Bartho. Veronen. in consilio. 7. quidam fuit Padua, & Nellus in prima parte tertij temporis, q. 3. Et prædicta locum habent, quando constat, alias propter scripturam ex probabili ignorantia quis excusatur, vt no. Barto. in l. pen. ff. de adulter. Alb. in 4. parte statui. q. 37. Bald. in d. l. de arate. §. ex causis per illum tex. ff. de interro. act. Pau. de Cast. in consilio. 32. licet sit ita quæstio. Alexan. in consilio. 116. lib. j. & in l. humilimodi. §. si ita de leg. j. Quartus casus est, quia poterit bannitus seipsum occidere, nam propter statum non euitabit poenam, de qua in tude his, qui mortem sibi consue. secundum Ioan. And. in quæstio. de Spec. in tit. de poen. §. j. versio. sed quæro. facit, quod notatur in c. contingit. de senten. excommunicatio cum sim. vt tradunt Moder. hic & idem Bald. in l. j. colum. pen. C. de fer. sig. & in progromio, supra rex pacificus. colum. 8. Bartho. Veronen. in consilio. supra allegato. colum. 4. facit tex. in l. omne delictum. §. qui se fecit de re mili. in l. si quis filio. §. cuius. ff. de iniurio. rupto. Sed tamen considerandum est, quia immo videtur quod etiam impune seipsum occidere possit stante tali statuto. Nam videmus, quod tunc si scilicet propter utilitatem publicam etiam competat alteri bannito, vt no. Bald. in l. rogasti. in principio. ff. si cer. pet. cum concord. vt tradit ibi Alexan. facit tex. in l. si quis. §. vtrum, & quod ibi Bart. ff. ad Syllan. & quod no. Barto. in l. 2. §. exercitum, ff. de his qui no. inta. & in l. quemadmodum. C. de agri. & consilio. lib. 1. ita ergo videtur, quod suadente publica utilitate seipsum occidere possit. Non obstant iura superius allegata, quæ loquuntur in respectu iure communi, sed videtur stante tali statuto. Alios casus persequuntur Moder. hic, sed gratia breuitatis vltimus non insisto. Solum addo vnum notabile dictum, quod tale statum non habet locum in eo, qui focium bannitum proditorie occideret, vt notabiliter voluit Ange. in l. fi. C. de delato. lib. 10. Ex quo notabiliter inferri videtur, quod talis bannitus veneno necari non possit, quia occidens cum veneno, dicitur proditorie occidere, vt nota. Baldus in l. nemo. C. de summ. Trinita. & idem Bald. in l. cum fratrem. C. de his, quibus, vt indig. facit, quod no. Barto. in l. respiciendum. §. delinquunt. ff. de poenis, & bene facit quod no. Ange. post Iacob. Butr. in l. j. C. de malef. & mathem. vbi inquit, quod atrocior est, hominem veneno occidere, quam gladio, & sequitur Ioan. de Anan. in capitu. primo. columna quarta, de sortile. Vnde inferunt, quod si ex forma statui accusator de homicidio post duos menses non admittatur, tale statum non habet locum in eo, qui accusatur pro homicidio commisso cum veneno, quia non est simplex homicidium, sed qualificatum. Et licet ista sint notabilia dicta, tamen in terminis statui, de quo agitur, dubia esse videtur, ex eo, quod supra dixi de interficiente seipsum, quia cum tale statum respiciat utilitatem publicam, late debet interpretari Vnde quocunque modo banniti interficiantur, intentio statui satisfactum videtur. Bannitus enim hostis dicitur, & dolus, an virtus, quis in hoste requirit? Modo conclusio superius formata tam in summo Pontifice, quam in Principe seculari, primo declaratur non procedere, quando est ius diuinum, quod alias limitatum nunquam reperitur, vt Abb. hic post alios dicit, & sequitur Bald. in l. fina. C. si contra ius, vel vti. pob. vbi exemplum ponit in illo præcepto, Non moechaberis. Et ideo infero, quod licet mulier bannita, ex forma statui occidi possit, non poterit tamen adulterari & Mod. simpliciter hoc sequuntur. Sed aduertendum est, nam primo illationem, quam Bart. facit, sequitur Pet. de Anch. in capitulo primo. carta 25. versio. prædicta infero ad quæstionem, supra eodem. Sed reprobat per dictum Nell. in tracta. banniti. in 2. parte secundi temporis, quæstio. 46. quia secundum eum, si potest occidi mulier bannita, ergo videtur, quod vim cognosci possit, cum maius sit delictum, homicidium quam adulterium, cap. si quid verius. trigesima tertia, quæstione secunda, ibi. si enim facturus est, quod non licet, prius faciat adulterium, quam homicidium, facit tex. in l. nec in ca. & quod ibi Bart. ff. de adulterijs. Non obstat, quod adulterium nunquam permissum reperitur, quia verum est, quod per hoc non efficitur licitum, sed solum poena remittitur, ad remanente illicito, vt ipse latius ibi persequitur. Et vltimus dicit potest, quod etiam quandoque adulterium ex causa permis-

sum fuit, vt legitur de Abraham, qui cum vxorem sterilem haberet, devoluntate vxoris ex ancilla filium procreauit, 23. quæst. 4. in princip. & in cap. dixit Sara. Sed tamen dictum Bal. q. cõiter approbatur, verius o. vt, quia adulterium est de se malum, & in eo Papa non habet potestatem dispensandi, vt no. per glo. in c. literas. in verbo, non potest, de restit. spolia. Et ideo licet rex haberet vxorem sterilem, non potest Papa dispensare, vt teneat concubinam, vt no. Bal. dicit in c. lator. ver. sed quid si regina. j. de re iud. Non obstat, quod homicidium sit maius delictum quam adulterium, quia est diuersæ speciei, quo casu sub eo, quod plus est, non continetur minus, vt per Dy. in regula, cui licet de regu. iur. in 6. Et quia in adulterio non esset satisfactum menti statui, sicut in homicidio. Secundo in ista prima limitatione, q. Docto. simpliciter sequuntur hic, considerandum est quod bene procedit, quod tale ius diuinum non fuit aliquo casu limitatum, ea ratio ne, quia erat omnino de se malum, adeo quod nulla ratione videtur posse excusari, iuxta no. per glo. in d. c. literas. de restit. spolia. sed si tale ius diuinum hactenus limitatum non fuisset, quia casus forte non occurrit, qui iustam causam limitandi præbuisset: nam tunc iusta cā subsistente, vt quod limitari possit, vt Docto. dicit in homicidio, & in testib. Illa. n. vñ esse exempla, quæ non restringunt regulam, c. j. ne clerici, vel monachi. §. hactenus. Insistit de grad. Et in illis casibus à principio ius diuinum limitatum fuit, quod prius non erat. Idem ergo vt dicendum in isto casu, dummodo iusta cā subsistat. Et ad hoc facit tex. in l. minime. ff. de religio. vbi limitatur illud præceptum diuinum, Honora patrem, & matrem, & tamen prius illud limitatum non videtur. Secundo, conclusio prædicta declaratur, dummodo causa appareat, quia tali casu contra ius diuinum causa non præsumitur, vt no. tabiliter Abb. dicit, allegando Innocen. in cap. quanto. de consuetu. Facit, quod notat Bald. in l. i. versio. sed dubitatur. C. de iure aureo. annulo. vbi inquit, quod princeps non potest dispensare contra ius diuinum, nisi ex magna causa. Et probatur, quod Abb. dicit, quia cum hoc fieri non possit, nisi ex causa, ergo necesse est, quod de veritate causæ appareat, per ea, quæ tradunt glo. & Doctores, in l. si donatione. C. de col. & quod notat Bar. in l. si forte. ff. de cast. pec. per illum tex. Facit tex. in l. qui testamto. ff. de pro.

ADDITIONES.

a Ald. In fratre. Contrarium consiluit genitor meus in d. consilio. 105. b Syl. Ald. In vxore. Considera, quod alibi Dec. in d. c. dilecti. col. pen. de excep. videtur uelle, quod non habeat locum in muliere. c Ald. Intelligitur. Idem Dec. consilio. 482. col. 2. & ita consiluit genitor meus consilio. 68. in princ. d Seipsum. Sed hanc opinionem Decij reprobatur Fran. Purpura. & bene, in d. l. rogasti. in princ. nu. 16. e Hic. Gig. Occidere. Dicit, quod in contrarium facit, quia nemo est dñs membrorum suorum, l. liber homo. ff. ad leg. A. qui. Et hinc est, quod reus qui capitaliter venit puniendus, renunciare non potest suis defensionibus, vt morti subiiciatur, ut per Bar. in l. cultodiri. in fi. ff. de pub. iur. & per Alex. ibi in apost. Præterea contra hanc opi. Decij facit, quia si bannitus interficit semetipsum, non potest dici, quod faciat tanquam minister iustitie, sed potius de desperatione aliqua ductus, & ideo non gaudebit privilegio statui. Et quod ista ratio attendi debeat patet, ut habetur per Fel. hic. in col. 3. versio. septimus casus est, si ignorans aliquem esse bannitum illum occidat, non gaudeat beneficio statui eo, quia dici non potest, quod fecerit tanquam minister Reip. Facit etiam, quod supra dictum est, quod reus qui secundum iustitiam mori debet, suis defensionibus renunciare non potest, ut morti subiiciatur, secundum iuris dispositionem. ergo a fortiori non poterit semetipsum occidere, licet impune ab alijs occidi possit. f Syl. Ald. Bannito. Idem Dec. in c. dilecti. col. 5. de excep. & in consilio. x. col. 2. vbi plura allegat, in prin. in consilio. 13. col. 3. tradit Pau. de Ca. consilio. 23. viso puncto. col. pen. g Proditorie. Idem quod Dec. hic tenet Alb. in 4. par. stat. q. 20. Bald. in tract. stat. in uersio. bannitus. nu. 9. Roc. Cur. in repe. in c. de consue. qua cum sit publicus hostis diffidatus, non vt contra eum committi prodicio. facit Dec. col. 3. 27. saluo. quod non licet veneno occidere, quia est plus, & atrocior. Hipp. Mar. ff. de fidei. in rub. in fi. facit Capel. Causarum crim. consilio. 5. h Syl. Ald. Occideret. Late Hipp. Mar. sing. 16. Pet. Gerar. sing. 4. i Syl. Ald. Occidere. Vide Dec. in consilio. 65. colum. 2. circa medium. K Ald. Dicta. Confirmari potest, quia a priuato non est seruanda fides hosti, licet a rep. sic. Iam in l. conuentionem. in prin. ff. de pac. licet secus dicat Dec. in l. ea est natura. ff. de reg. iur. in fi. l Syl. Ald. Reprobatur. Vide Dec. in reg. non debet. col. 1. ff. de reg. iur. m Syl. Ald. Adulterium. An autem adulterium sit de maioribus criminib. Vide Dec. in c. si clerici. §. de adulterijs. col. 4. de iud. n Syl. Ald. Quod. Adde Rationem, quia in occidendo bannitum veritur fauor publicus occidendi hostem Reipublicæ, qui fauor cessat in adulterio banniti. o Verius. Et bene, quia quod permittitur homicidium, hoc fit tanquam pena publice indicta, sed adulterium non est huiusmodi, sed nouum crimen. Ad prædicta de bannitis adde Hipp. in sua præf. crimini. in Sagredior. p Syl. Ald. Præsumitur. Idem firmat Dec. in consilio. 57. pro reolutione. col. pen. versio. respondetur, & idem voluit Fulg. in consilio. 61. domina Catharina. col. 2. quando in Principe præsumatur causa, vide Hip. in sing. 6. in princip. & Dec. col. 125. col. 2. & in consilio. 288. queritur, col. 2. & in consilio. 341. col. 3. Soc. omnino in consilio. 4. col. 4. lib. 3. q Causa. Alias actus ipso iure nullus. Bal. de pace Const. ver. in nomine Christi. facit Bar. in l. i. §. partu. quod vi aut clam. Philip. Dec. super Decretalibus. D

de probatio. Et si ante causam etiam poterit dispensare si ius diuini. alias non limitatum, ut sentit Abb. hic. Et Moderni ex hoc inferunt, quod non sit differentia, an alias fuerit hoc ius diuini limitatum, vel non, sed tota vis in causa consistit, & ita dicit Mod. hic. Sed responderi potest, quod quando ius diuini aliquo casu limitatum fuit, facilius videtur, quod causa subesse possit, arg. rex. notabilis in l. cum pater, §. quidem. ff. de lega. 3. Vel secundo dicamus, quod quando non fuit limitatum, ex eo, quod nulla causa subesse potuit, pariter non potest limitari, cum causa non reperitur, propter quam limitatio conceditur. Si vero non fuit limitatum, quia occasio oblata non fuit, tunc videtur, quod ex causa limitari possit, ut supra dixi. Tertio, & ultimo secundum Abb. conclusio supra facta limitatur, dummodo princeps secularis, vel Papa statuatur in temporalibus, & Papa in spiritualibus, quia vnus non potest aliquid in praedictum alterius attentare. 96. distinct. cap. cum ad verum. ca. nouit. de iud. cap. solite, de maiestate, & obediencia. cap. i. causam, quæ: qui filij sint legit. & notabiliter tradit Pau. de Cast. in consil. 215. præsupposito. colum. pen. Et propter hoc dicebam superioribus annis Padua, §. 2. quod iura canonica, quæ iudæo Baptizato delictorum præteritorum plenariam remissionem concedunt, 26. distinct. cap. j. in fi. vna. de consec. distinct. 4. cap. 2. in fi. intelliguntur in foro canonico, & non respectu fori secularis. cui statim commissio delicti ius quæsitum fuit. licetatio. §. quod illicite. ff. de public. l. fi. ff. de priuat. de le. l. fi. ff. de iur. iud. quod ab ecclesia tolli non potest, ut in iuribus præalleg. Vnde videmus, quod absolutus à crimine in foro ecclesiastico potest in foro seculari conueniri, & late probat Pet. de Ancha. in regula, ca. quæ, de reg. iur. in 6. Anto. de But. & Abb. in cap. de offic. ordi. Ioan. de Ana. in cap. 2. de adulter. cum similib. Facit quod ab ecclesia in l. placet. C. de sacrosan. eccles. & ideo absolutio facta ab ecclesia non intelligitur in praedictum fori secularis. Et hoc modo confirmatur communis opin. quæ habet, quod sacramentum baptismi non liberat baptizatum à pena delicti in praedictum Reipublice, vt tenent Innoc. 10. And. Pet. de Peru. Ant. de But. & Abb. post glo. in c. gaudemus, de iur. & Ab. in c. de his. de acc. & Io. de Ana. ibi dicit, quod ista est communis opin. quæ etiam ibi probat, & sequuntur Are. & Card. in clem. §. sane. q. 14. de iur. Et ad iura in contrarium allegata aliter respondent Doct. in d. c. de his, quod in foro animæ intelliguntur, & hoc probatur, quia baptismus respicit animam, cum mediante illo sacramento quis efficiatur membrum Christi, de consecra. distinct. 2. c. quia passus. no. Barto. in l. j. colum. 3. ff. ad municipa. Ange. in l. hares abfens, §. j. in fi. ff. de iud. & ideo videtur quod absolutio, quam ecclesia tribuit baptizato, quo ad animam intelligatur, quia talis remissio videtur habere causam limitatam respectu animæ, & quia ecclesia non defendit iuste condemnatos pro furtis, & delictis. ij. quæst. vlt. cap. fin. & quia beneficium absolutionis, quod ab ecclesia conceditur, sine praedictum alterius intelligitur, cap. super eo. de offic. deleg. cap. ex tuarum, de auth. & vlt. palij, l. 2. §. si quis à Principe. ff. ne quid in loco publico. Et præsertim dicendum est in ecclesia, quæ est cultrix iustitiae, cap. i. de alie. seu. Et facit, quod in Evangelio dicitur, redire, quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo. Et latius dixi à consensu pro veritate, & iustitia, & merito ita iudicatum fuit per magnificum Potestatem Paduae dominum Thomam Mocenicum. §. Secundo principaliter in secundo membro principali de iure naturali, vel gentium, Abb. primo concludit, quod princeps ex causa statuere potest contra ea, quæ sunt de iure naturali, vel gentium. Faciunt ea, quæ superius dicta sunt de iure diuino. Faciunt notata in l. fina. C. si contra ius, vel utilita. public. vt infra dicam. §. Et ideo ex causa defensionis naturalis tolli potest, & vt no. Angel. in l. si sic, ff. de lega. primo. Alberic. in l. omnes, qui. columna prima. C. de episcop. & cleric. Alexand. in l. cum mulier. ff. solu. matrimo. & Nellus in tract. bannit. in secunda questio. secundi temporis Vnde causa subsistente Princeps tollere potest citationem, & vt no. Bald. in l. cum cessante in princip. C. quomodo, & quando iudex. cum similibus, vt tradit Alexand. in consilio secundo. viso. columna quarta. lib. primo. Et dum Abbas in ista conclusione ponit exemplum in ista præscriptione, & sentit, quod præscriptio sit contra ius naturale, sed contrarium tenet Ioan. And. in regula, possessor. de reg. iur. in 6. de quo Abbas, & Moder. in rubr. infra de præscrip. §. Et ex ista prima conclusione inferitur secundum Ab. post alios hic, quod princeps ex causa galitui rem suam auferre possit, & vt no. Barto. in proemio Digestorum. in secunda columna, & in l. quæcunque. in fi. C. de fide instrumento. lib. 10. Bald. in l. rescripta. col. fina. C. de precibus Imper. offeren. cum concord. vt prosequuntur Moder. hic. Et est glo. in l. Barbarius in glo. penult. ff. de off. prator. cum similibus, vt tradunt Moder. ibi, & vltimus idem Ange. tradit consilio 139. visis omnibus. columna quarta. Paul. de Cast. consil. 105. donatio prædicta. in fi. Fulgo. in consilio 143. Antonius. Ludouic. Roma. in consil. 310. in casu propof. tæ con-

sultationis. Alexand. in consil. 215. nec arguendi. columna quarta & quinta in 2. libro. & And. Sicu. in consil. 55. & in consil. 64. lib. 4. Et ista conclusio, quod dominio rei suæ quis priuari possit primo declaratur, dummodo pretium soluat illi, cuius dominium rei aufertur, vt no. Archid. in cap. per principalem. 9. questio. 3. bonus textus in l. ferui. C. pro quibus causis ser. liber. accip. & ibi Bald. cum similibus, vt tradunt Moder. hic. & tex. in l. venditor. §. si constat. commun. prediorum. & Bald. ibi in fine. & idem dicit in glo. in dicta l. Barbarius. Et adde, quod hoc dictum de restitutione pretij limitatur dupliciter. Primo, vt non habeat locum, quando causa propter quam res aufertur, habere in se culpam, vel delictum eius, qui iure suo priuatur, vt pater in casibus, de quibus Abbas hic loquitur in præscriptione, & conscriptione bonorum. nam in his constat pretium non esse restitutionem. §. Secundo hoc intelligitur quando alicui particulari persone specialiter dominium rei suæ tollitur: scilicet si per vi legis generalis, k quia tunc nulla restitutio fieri debet, vt no. declarat Alexand. in consilio 112. visis his, columna antepenultima. verum ad tertium argum. in 3. lib. & in consil. 189. matu. re. colum. 5. lib. 2. Secundo cessante causa priuationis restitutio fieri debet, vt dicunt Imola hic, & Moder. allegando dictum Innoc. in cap. perique. de immu. eccles. & quod tradit Roma. in consil. 404. in casu propofito. cum similibus. Sed aduertendum est in persequendo istam causam, quæ cessare videtur, nam in legibus, quæ in proposito allegantur in d. l. venditor, §. si constat. ff. commun. prediorum. & in d. l. ferui, pro quibus causis serui liber. acci. non facile considerari potest, quod causa cessare dicatur, quia in dictis iuribus causa erat vera, & talis, quæ non videtur, quod cessare possit, & quia effectus erat consummatus, quo casu cessante causa, remanet tamen effectus, & vt no. in l. 2. §. fina. ff. de do. per l. fina. in princip. ff. vnde liberi. & idem Barto. in l. Titia. §. Imperator. ff. de lega. 3. Sed in terminis, in quibus loquuntur Innoc. & Roma. & in similibus casibus, hoc bene procedit, secundum regulam, quæ habet, quod cessante causa, cessare dicitur effectus, cap. cum cessante de appel. cum similibus, vt ibi dixi. Tertio, prædicta conclusio habet locum in subditis, scilicet in non subditis, in quibus rerum suarum dominium, etiam ex causa auferri non potest, quia hoc respicit iurisdictionem, quæ non cadit in non subditos, vt notabiliter tradit Pau. de Cast. in consil. 281. primum dubium. colum. pen. vbi loquitur in Papa respectu laicorum, & idem Pau. de Cast. in consil. 216. præsupposito. colum. 2. vers. sed dubium est. cum similibus, vt tradunt Moder. hic. Et simile est in privilegio, quod si concedatur non subdito, reuocari non potest, o licet secus sit in subdito, vt no. Inno. in c. nouit. de iud. vbi Abbas post alios, sequitur Ant. de But. in c. cum M. Ferrar. col. 4. j. eo. Ludouicus Romanus in consilio 252. pro decisione. & in consilio 352. queritur. i. col. 3. Lapsus allegatione 100. in quaestione propofita, circa finem. Car. in consil. 85. pro responsione, & Pet. de Ancha. in consil.

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. Padua. Et ita reperitur in consil. 130. proponitur.
b Remissio. Id est, veniam infamiae, & irregularitatis, excepta ea, quæ ex bigamia, uel defectu natalium, glo. 50. distinct. c. si quis uiduam. Scot. in 4. distinctio. 34.
c Syl. Ald. Conueniri. Et eodem modo absolutio facta in foro poenitentiali non tollit quominus quis in foro iudiciali, & ecclesiastico puniri possit, gl. in c. de his. de accu. Dec. in consil. 137. & diligenter in prin.
d Dixi. Consil. 130. & bene.
e Syl. Ald. Potest. Vide pro declaratione Dec. in l. vi. vim. col. 2. ff. de iust. & in col. 5. & in rub. de app. in 6. col. & vide eundem in l. id quod nostrum. ff. de reg. iur. in fi. & de quo iure naturali sit hoc intelligendum, vide Dec. in cad. hac sumus, col. 3. de rescrip.
f Syl. Ald. Citationem. Adde Bal. in auth. si quis in aliquo, col. fina. C. de eden. Alex. consil. 41. lib. 2. sed vide Dec. consil. 27. nu. 8.
g Ex causa. Sed non presumitur iusta causa, ut dixit Fel. hic. In l. si testamentum. C. de test. in l. quo minus, de filiis decurionum. consil. 347. consil. 419. & consil. 602. Fran. Rip. de rescrip. resp. ix. & And. Alc. in tract. de præsumpt. regu. 3. præsumpt. 8.
h Syl. Ald. Possit. Adde Ias. in l. Barbarius, col. 8. ff. de off. prætor. in l. si contra ius uel util. pub. Soz. omnino, consil. 4. lib. 3. Ias. in l. uenia. C. de in ius uoca. colum. fina.
i Syl. Ald. Aufertur. Adde Dec. consil. 498. col. fi. & consil. 520. col. 2. & uide eundem in c. fi. col. 3. in l. id quod nostrum, ff. de regu. iur.
K Syl. Ald. Generalis. Seq. Lud. Gorad. in consil. 5. num. 21.
l Hic. Gig. Debet. Ad hoc facit, quod si ex forma statuti uxores, seu filij bannitorum, non possunt stare in ciuitate, mortuis bannitis redire poterunt, ut no. dixit Bal. in l. cum actum. C. de fideic. quem sequitur Barth. Bozin. l. eius. uer. ex quo no. ff. de iur. per. & in consil. 262. inci. in causa. in uers. præterea, & secundo in 2. par.
m Syl. Ald. Effectus. Idem Dec. in consil. 24. col. 2. in fi. in consil. 31. col. 3. in fi. lo. Crot. in l. si constante, col. 7. ff. sol. mat. ubi no. declarat.
n Syl. Ald. Non subditis. Adde Dec. in consil. 407. uisus, & diligenter consideratis. col. pen.
o Syl. Ald. Non potest. Adde Dec. in d. consil. 407. colum. penult. in cap. no. uer. de iudi.

pro intelligentia, in fi. §. Sed quantum ad propofitum, considerandum est, quod licet quis non esset subditus, si res cuius dominium aufertur, esset in territorio, & iurisdictione Principis auferentis, hoc uel sufficere, ar. c. sane. de fo. comp. & in c. fi. co. tit. & in l. i. C. in rem act. facit tex. in l. formam, §. si vero, ff. de cens. & in c. Romana, §. Phentes. de fo. compe. in 6. Quarto prædicta conclusio procedit in ipso Principe, si eius est in alijs inferioribus dominis, qui et ex causa rem suam auferre alicui non pnt, quia solus Princeps privilegium est intra alterius tollere, vt notabiliter dicit Bal. in l. 2. col. 7. vers. item no. quod si Papa. C. de ser. & aqua. & idem Bal. in l. rescripta. col. fi. uer. tertio querunt Doct. C. de prec. Impe. off. cum si ut per Mod. hic. Sed aduertendum est, quia Bal. in locis præallegatis vt considerat istam prerogatiuam in Principe, qñ hoc faceret sine causa, dum inquit in d. l. 2. quod hoc facit princeps de plenitudine potestatis, & quod plenitudo prætis nullius iuris regulis limitata est. Et eodem modo loquitur Bald. in d. l. rescripta. dicens, qñ pro causa huiusmodi rō motiuius Principis. scilicet dicit esse in statu populi, in quo dicit esse causa probabilis, & condigna. Ergo manifeste uult Bal. qñ etiam per statum populi inferioris à Principe, ex causa res alicui auferri possit. Et hoc idē tenet Bar. in l. toties, ff. de pol. l. i. dicens, quod ciuitas potest per statum eius ius alterius tollere, & allegat d. l. venditori. §. si constat, & idem Bar. in l. Antiochensium, ff. de priuileg. cred. & in proce. forum. vbi primo loquitur de Imperatore, & postea idem dicit in ciuitatibus inferioribus. ergo illa limitatio Moder. hic non uer. vera, quia Bal. hoc non dicit, sed potius tenet Prium, vt s. dixi. & Bar. in locis s. allegatis. Sed tamē pro opi. Mod. est notabilis decisio Alb. in l. quoniam. C. de precib. Imper. off. quā ibi refert, & sequitur Pau. de Cast. in j. col. uer. 102. adde vnum, quod est notabile, dicens, quod tollere ius alterius non pertinet nisi ad supremum Principem, vt est Papa, vel Imperator: & non ad illos, qui superiorem recognoscunt, vt sunt Comites, vel Barones. & ad hoc allegat Arch. 25. q. 2. in summa, & dicit Pau. de Cast. ita consilium in ciuitate Bergomi. & idē Bald. dicit in d. l. rem si uerberatam, §. j. ff. de rei vend. Resoluen. do primo dicit potest hoc esse referuatum principi, quando hoc faceret sine causa ex plenitudine potestatis, prout videtur uelle Bal. in d. l. 2. & in d. l. rescripta. Et tali casu idem expresse tenet Ange. in d. l. item si uerberatam, §. j. vbi inquit quod Imperator de plenitudine potestatis auferre nobis potest dñum, etiā nulla causa suadente, & qui Prium dñm cum, mentiuntur, & idem Ange. dicit in l. 2. C. de quad. præf. & in l. 3. §. si is, pro quo. q. d. quique iur. Bar. in consil. 63. col. pen. in 4. lib. & hic in col. pen. vbi plures rationes adducit. Et certe cū pretium soluatur, si dictū est, hoc non uel multum præiudiciale, vt no. Albe. in d. l. quoniam, col. 3. & ideo cōsonat, quod ex plenitudine potestatis hoc princeps possit sine causa, sed de potestate ordinaria causa requiritur, etiā in principe, vt s. in conclusione dñi. Et ita intelligitur, quod no. Fulg. in l. si. C. de pac. quem referunt simpliciter Mod. hic, & Barb. consil. 24. in 2. lib. & idem Fulgo. in consil. 61. dñā Catherina, col. 2. In inferioribus uero distingui non pnt, quod in ciuitate prout loquitur Bar. in locis s. allegatis, ipsa possit ex causa, cum habeat iure proprio prætem facienti statum, l. oēs populi, ff. de iust. & iu. Secus uir in Marchionibus, & Comitibus qui prætem, & auctoritatem ab hōie consequuntur, quia in gñali commissione nō uenit ista potestas auferendi dñum alicui priuato, vt no. Bart. in d. l. toties, ff. de polli. & Bald. in d. l. 2. C. de ser. & aqua. in loco præallegato. Nec ob. si dicit, quod ista ratio est militaret in ciuitate, quia in gñali præte sibi data per l. oēs populi, non uel hoc includi. Et ita pariter in ciuitate, p istam rōnem Alb. hoc dicit in d. l. quoniam, col. 3. uer. si sed uidi dubitari. Quia ad hoc rōderi pōt, quod potestas, quæ conceditur ciuitati de iure cōi plenior est, qñ illa quæ ab hōie conceditur, hoc patet, quia ciuitas vigore huius prætis pōt facere statum, & ius cōe. l. item eorum ff. quod cumq. uener. no. in l. prohibere, §. plane. ff. quod ui aut clari. scilicet est in alijs, vt in l. normam. C. de off. præf. præf. & dixi. s. in j. no. Et no. est, quod in casu isto pnt, & alia, quæ principi sunt referuata, si inferioribus à principe concedantur, non recipiunt inferiores illam plenitudinem potestatis, quæ in ipso principe consideratur, vt no. Bal. in d. l. 2. C. de ser. & in d. l. rescripta. & in locis s. allegatis, & idem Bal. in l. si testamentum in prin. C. de test. cum si, vt tradunt Moder. hic, & idem Alex. in consil. 94. consideratis his in col. pen. lib. j. & in consil. 60. uisā le gitimatione, col. 7. in 2. lib. & idem Bal. in c. domino guerram. in 107. prin. in pec. uer. est autem sciendum, in tit. hic finitur lex. §. Secunda conclusio Abb. est in hoc secundo membro principali, quod in naturali, vel gentium sine causa Papa, vel Imperator derogare non pnt, & idem Bar. & Doct. dicunt in l. si. C. si ius, & tū lo. hic supra allegat, & idem no. Bart. in l. 3. C. de fun. pat. lib. xj. Pau. de Cast. in consil. 56. uisā in fi. Pet. de Anchar. in consil. 352. pro intelligentia. col. fi. Ange. in consil. 139. uisus. col. 3. Alexand. in consil. 11. ex his quæst. col. 2. lib. 5. & consil. 89. excellentissimi in col. 1. & 2. eodem lib. 5. Et sicut non licet principi directo hoc facere, ita nec per indirectum, vt no. Are. in l. j. in prin. col. 3. ff. de acqui.

109 poss. Et ista conclusio et habet locum in infidelibus, quibus Papa, vel Imperator bona auferre non potest, ut Abb. hic dicit alleg. 110 Inno. in c. quod super his. de voto. & nam offendit non dñt per d. sonal. ter. nec in bonis d. c. sicut, §. si de iudicis. Christianis. C. de paganis, & templis eorum. & ibi dicit Bart. scilicet esse in Saracenis, & rationem diuerfitatis ibi adducit, & no. Oldr. in consil. 72. an d. Saracenos, Abb. in c. j. de conuersione infid. & lo. de Lig. in tract. de bello. q. 12. Et ex præmissa conclusione inferunt Moder. hic, quod male loquitur Ange. in d. l. item si uerberatam, §. j. de rei vendi. vbi uoluit Prium, quod et sine causa princeps hoc possit. Sed opi. Ange. uidetur sustentabilis duobus concurrentibus, videlicet soluto pretio, ut supra dictum est, quod princeps hoc facit de plenitudine potestatis, ut Angel. loquitur, & s. dixi. Ex quo habetur vnus casus, in quo prædicta conclusio non procedit. §. Secundus casus est in beneficiis, in quibus Papa liberam habet potestatem, in c. 2. de præb. in 6. clem. j. in fi. ut lite pend. & ideo potest dominium, & ius quæsitum alicui ecclesie, etiam sine causa auferre, & vt no. tradit Pau. de Cast. consil. 281. primum dubium. col. 2. & no. Abb. post Ant. de But. in c. constitutus, col. 2. de religio. do. post gl. 3. in fi. in c. si gratiose de rescrip. in 6. facit glo. no. in c. per principalem, x. q. 3. cum simi. vt per Moder. hic. Et adde Roma. in consil. 29. circa præmissa. col. 2. vbi pro illa glo. in d. c. per principalem. allegat tex. in clem. dudum, §. uerum. de sepul. Et ad hoc et facit tex. vbi Abb. in cap. ex multiplici. de dec. & no. Bal. in consil. 38. lib. j. in consil. j. lib. 3. & vide quod no. Pet. Phil. 112 Cor. consil. 349. col. 3. lib. j. Et hoc bene procedit in beneficiis, scilicet esset in bonis patrimonij, & clericorum, in quibus Papa nullam hēt maiore præte, quam hēt Imperator in bonis laicorum, & vt no. Abb. post Ant. de But. in d. c. constitutus, col. 3. & idem Abb. in c. cum dilectus. in 3. not. per illum tex. de iure par. Pau. de Cast. in consil. 281. primum dubium, col. pe. Ista tamē equiparatio ita absolute non uer. vera, quia maiorem uel habere potestatem Papa in clericis, & bonis eorum, quā Imperator habet in laico, quia clerici magis subiunguntur Papæ, quam laici Imperatori, c. significasti. de fo. comp. & no. Barto. in l. j. post operis. de ope. no. nunc. Et quia bona patrimonij clericorum in pluribus gaudent priuilegijs clericorum, & ecclesiarum, ut no. p. gl. in c. ecclesia. j. eo. & ibi uidebimus. Et ad hoc facit tex. in d. c. ex multiplici. de dec. vbi Abb. in j. no. dicit, quod Papa habet maiorem potestatem in personis ecclesiasticis. Tertius casus huiusmodi, quando ius alterius non tollitur præte, & certitudinaliter, sed solum occasio præstatur, ut tolli possit, & vt si princeps aliquem cogat ad compromissum, quia non potest, cap. cum inter. de ele. & ita per illum tex. dicit Do. hic, & Moder. referunt, dicentes rñ, quod per tale compromissum, cum sit necessarium, non uel totius partis, cum appellari possit, vt no. in l. si. C. de iud. & in c. suspiciōis. ff. de of. dele. Sed responderi potest, quod licet appellari possit, poterit tamen succumbere, & sic erit uerum dicere, quod occasione compromissi ablatum sit ius partis. Ista ita conclusio alia ratione uera non uer. quia est regulam communem, quæ dicit, quod ubi alienatio prohibet, tali casu et cōpromissum prohibetur, quia ex compromisso alienatio sequi potest, & capi. cum h. tempore. de arbit. vbi Anto. de But. col. fin. Abb. ibi, col. 2. uer. sic. vlti. colligi potest. & idem Lapsus alleg. 102. non potest clericus, Cardin. in consil. 95. ad primum. colum. penult. & Roma. consil. 1175. colum. penult. & consil. 369. columna 4. Et ad hoc facit, quia ille, qui non potest alienare, non potest facere adum, per quem alienatio sequi potest, ut per glo. in litem qui. ff. de pact. no. Barto. in l. codicillis. in §. matre. ff. de lega. 1. & per glo. & Doct. in l. si ita quis. §. ea lege. ff. de uerborum obligatio. Vnde si cut non potest princeps sine causa tollere dominium, & ius partit quæ.

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. Tollere. Vide Dec. in c. ex parte, c. 1. col. 3. de off. delegati plura allegata hoc.
b Syl. Ald. Consideratur. Adde Dec. in c. pastoralis. col. 2. de app.
c Syl. Ald. Non pōt. Faciunt ea, quæ ponit in rub. de app. col. 6. in prin. in d. quod nostrum. ff. de reg. iur. & de quo iure naturali intelligatur, vide Dec. in c. ad hoc sumus. col. 1. de rescrip. & uide Ias. in consil. 1. col. 7. lib. 1.
d Ald. In bonis. Adde Dec. & quæ ibi add. in c. constituit. l. 3. in 2. no. de app.
e Ald. Auferre. Vide et Ias. in l. huius uir. col. ff. de pac. & idē Dec. in consil. 173. in prin. in cōf. 224. col. fi. Fel. hic, col. 5. Mar. lin. 25. Papa. Dec. cōf. 141. col. 2. Ias. in l. Barbarius. col. 9. ff. de off. præf. Alex. in cōf. 25. uisus codicillis. in 5. col. lib. j. Dec. cōf. 175. col. 6. ubi quid de officiis curiæ, & Fel. hic, col. 11.
Adde, qñ idē tenet Bal. de his, qñ uia d. pñ. Aib. Brv. consil. 1. consil. 2. & consil. 3. Clau. de Seyllo in speculo seu qui reudare pnt. Sed Priu tenet And. de Iser. de capi. Contra. in uis. seu. dicens, quod est in administrator ex causa iustitiae.
f Syl. Ald. Laicorum. De hoc uide Fel. hic, col. 11. uer. tertia declaratio.
g Gig. Prohibet. Quod phibita alienatione, sit phibitū et cōpromissum, ponit et idē Dec. in cōf. 9. in 2. col. in uers. tertio nullitas laudi ubi cōsuluit nō ualuisse quādiā alienationē bonorū immobilium minorū factā per arbitrium, uel arbitratore, qñ fidei cōmissum non ualuit, & allegat Ange. qñ idē in terminis cōsuluit, in consil. 66. in 2. dub. inci. uisus dictis compromissis.
h Syl. Ald. Potest. Idē uoluit Dec. in consil. 44. col. 2. in fi. & in consil. 282. uis. col. 1. & in consil. 300. uisā petitione in prin.

ti quæstio, pariter vñ, q non possit per viam compromissi. facit regula, cum quid vñ via de reg. i. in 6. & in proposito no. Are. in l. j. in prin. col. 3. ff. de acq. poss. Non obstat rex. in d. c. cum in 118 ter. q quia loquitur in beneficiis lib. vt Abb. dicit ibi. vel secundo loquitur, qñ ex causa factam fuit, vt quia partes diu litigassent. facit rex. in l. c. placuit, 90. dist. no. Ant. de But. & Imo. in c. j. de mut. 119 pe. Alex. in l. j. post operis. ff. de ope. no. nunc. q Quartus casus, vbi tractatur de modico præiudicio, quod etiam sine causa à principe inferri potest, vt Ab. hic dicit per l. quorics. C. de pre. Impe. off. & idem no. Bar. in d. l. f. C. si contra ius. Alex. in conf. 21. s. nec arguendi. col. 5. lib. 2. facit rex. in c. ceterum, de do. & in c. si quæstiones. de simo. & 2. q. 2. c. tennas. cum si, vt dixi in c. de appellationib. j. de app. Et ista conclusio precedit, quando constat de mente Principis, prout loquitur d. l. quorics. secus autem est in 120 dubio, q quia non præsumitur, q Princeps velit, etiam in modico præiudicare, vt voluit gl. no. secundum quod illam ponderauit Do. ibi, in c. cum olim. in ver. sine præiudicio. de consuet. & ita referunt, & simpliciter sequuntur Mod. in c. super eo. de offi. deleg. Sed in præsumptione est gl. in l. fed cum, vt ab hærede. in f. gl. ff. ad Treb. & in l. i. servitus, la grande in gl. in ver. incommodo. ff. de ser. tit. generali. & ad idem gl. in l. nec aus. C. de emancip. liber. & in l. 2. s. si quis à Principe, in ver. impetravit. sine quid in loco publico, & no. Card. in c. mandatum. in septimo notabili. de rescriptis. Concludendo præcedens dictum verius videtur, q in dubio etiam in modico, no præsumatur q Princeps voluerit præiudicare, quia cum tale ius modicum de iure communi competat, etiam quod nimium est attenditur, l. si proprietarius. in prin. ff. de dam. infec. vbi Barto. & iura generaliter dicunt, q intentio Principis non videtur esse tertio præiudicare, d. c. super eo. cum si. Et gl. allegata in contrarium faciunt fundamentum in d. l. quorics. quæ loquitur qñ constat de voluntate Principis, secus ergo in dubio vñ, vt supra dictum est. Quintus casus in dominio, vel iurisdictione, q quæstio de iure civili, puta ex præscriptione, vel iura. Nam etiam sine causa illud tolli potest à Principe, vt no. Bald. in l. i. col. 2. in ver. sed immediate opponitur. Cien. refcin. non pos. & idem Ang. in l. Lucius, ff. de cui. Pau. de Cast. in l. cum heredes. in prin. ff. de acq. poss. cum si. & per Mod. hic & idem Pau. de Cast. in l. 3. col. j. ff. de testam. Bal. in c. j. s. dñio guerram. in prin. col. pen. in tit. hic finitur lex. Alex. in conf. 2. vñ. col. j. lib. j. Et ex hoc in 122 ferri vñ, q vtile dominium tolli possit, quia est de iure civili, vt no. lac. de Are. Bar. & Docto. communiter in l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iure. Mod. c. tñ hic in effectu tenent dñum, quia dñum acquisitum in dictis casib. est de iure gentium, licet modus acquiriti sit de iure civili, vt no. Bart. in d. l. ex hoc col. 2. ver. vltius opponitur, & ideo cum dominium sit de iure gentium, non vñ tolli possit sine causa, & ita in terminis Bal. dicit in l. j. in f. C. de iure auctororum annulorum. Sed tñ rñderi potest, q immo in tali casu dñum vñ esse de iure civili, & nā causā, q est de iure civili, vt probatur in l. in rem. in prin. ff. de rei ven. ibi, iure gentium aut iure civili dñum acquisitum. & facit rex. in l. in reb. C. de iure dotum. Præterea, & scdo melius rñdetur, q quia dato, q dñum in se effect de iure gentium, prout communiter tenetur, causā ipsa acquisitionis det considerari, quæ est de iure civili, quia tunc dñum in pñam venit, vt no. Bal. in d. l. f. C. sen. refcin. non posse. 123 q & cā acquisitionis, quæ principalis est, attenditur, ar. l. si quis 124 nec causam, in prin. ff. si cer. pe. Et ideo ratione voti, in quo Papa habet potestatem dispensandi in consuetudinem ius quæstio laico et per Papam tollitur, vt no. dicunt Inn. & Ant. de But. per illum tex. in c. 2. de voto. Et ita firma remanet conclusio, q princeps dñum acquisitum de iure civili sine cā auferre possit. Hoc tñ li mitandū vñ, nisi mediante contractu tale dominium acquisitum fuisset, quia tunc non vñ, q Princeps sine causa illud tollere possit, vt probatur in c. j. de natura feudi. in prin. & qñ ibi Bal. Et idem in emphyteuta, cui vtile dominium sine causa à Principe tolli non potest, vt no. Bar. in l. 3. C. de fun. patrimo. lib. xj. & Pau. de Cast. conf. 66. supra allegato, in f. Et ratio manifesta vñ, quia Princeps ex contractu efficaciter obligatur, c. j. de prob. cum ergo dominium in dictis casibus acquiratur mediante contractu, non ergo mirum si Princeps contrauenire non potest. Facit qñ no. Abb. hic, de feudo, & quod no. Bal. in l. rescripta. col. f. ver. 26 quarto quæritur. C. de precib. Impera. offeren. vbi inquit, quod quando ius quæstio naturali aequitate nititur, non potest tolli à Principe, secus si innitatur ex solo rigore iuris civilis, vt in re 127 iudicata, & præscriptione. Et quod dictum est, bene procedit in contractu, scilicet in privilegio, quod concessum fuisset à Principe, quia illud ab eo etiam sine causa reuocari potest, vt per glo. in c. decet. de reg. i. in 6. & no. Ang. in l. Antiochenium, ff. de priuileg. credi. quam ita intelligit, & declarat Alex. in conf. j. in 2. dubio, & in conf. 21. s. nec arguendi. colum. 5. in 2. lib. 128 q Tertia conclusio in hoc secundo membro princip. Abb. est, quod in Principe aliquid faciente contra ius naturale, vel gentium, causa in dubio præsumatur. Et idem Abb. conf. 64. vide tur primo. colum. pen. ver. 3. principaliter, in j. lib. & in c. cum in

ter. colum. 1. de exceptio. cum sim. vt tradunt Mod. hic. Et idem Alexan. in conf. 101. vñ. col. pen. lib. j. & in conf. 2. vñ. col. pen. in 2. lib. vbi allegat rationem, quam adducunt Moder. hic. 129 q quia in dubio pro iudice præsumitur, c. in presentia, de renun. à fortiori pro Principe præsumendum videtur. Sed considerandum est, quod ista esset bona ratio, si regula, quæ dicit, q præsumitur pro iudice, haberet locum et in casib. iudex aliqui facere non potest sine causa, prout agitur in proposito in Principe, sed hoc isti non probant. Vnde ista ratio comprobari potest ex eo, quod habetur in l. j. s. de officio eius. vbi no potest iudex causas meri Imperij delegare, nisi ex causa, videlicet in casu necessitatis, vt ibi dñr, & tñ iudici afferenti se impeditum credit, vt dicunt ibi Gul. de Cu. Alb. & Alex. in d. l. j. in prin. ergo vñ, q præsumatur pro iudice, alias non crederetur iudici. & hoc in simili casu etiam tradit Signo. conf. 2. s. 4. in questione. col. f. Sic ergo in proposito videtur dicendum, q licet princeps non possit aliquid rem suam auferre sine causa, si tamē auferat præsumitur hoc factum fuisse ex causa, & Principi hoc asserenti credendum est. facit rex. in c. lej. de prob. Sed circa istam conclusionem, in qua tota vis videtur consistere, aduertendum est, quia si verum est generaliter, q causa præsumatur, ergo qualibet dispositio facta à Principe etiam in præiudicium alterius valebit, qā semper habebit causam veram, vel præsumptam. & ita Fulg. dicit in conf. 61. domina Catherine. in 2. col. istam etiam difficultatem sentit Io. de Imo. in c. nam concupiscentiam. col. j. ver. extra gl. i. pra. co. & ibi respondet, dicens, quod causa in Principe præsumitur, quando aliquo modo imaginari potest. secus si nulla causa potest imaginari. Sed ista resolutio non satis facit, quia semper vñ, q causa aliqua poterit imaginari. Et ideo finaliter Mod. hic tenent, quod non præsumatur causa nisi appareat. Et ista cōclusio verior videtur de iure, vt tenet Fulg. in consilio præallegato, & probatur per rationem, quam s. induxi, dum tractatum fuit de iure diuino. nam pariter in isto casu concludit. Cum enim non possit Princeps sine causa tollere ius quæstio iure naturali, vel gentium vt supra dictum est, ergo actus, quem Princeps facit in contrarium, non videtur valere nisi ex causa, quæ appareat iustificare, vt per gl. & Doct. in l. si donatione. C. de colla. no. Bart. in l. si forte. ff. de castren. pecu. & no. in l. qui testamentum. ff. de proba. Facit, q Abb. dicit hic in contractu. nam ratio sua videtur procedere in qualibet dispositione facta contra ius naturale, vel gentium. Et facit, quod dicitur de citatione, quia non valet sententia Principis lata sine citatione, nec præsumitur pro sententia lata parte non citata, vt no. Abb. in c. j. col. j. de causa pos. & pro priet. & in c. cum olim, de re iud. cum si in citatione. nulla ratio videtur, quia non potest princeps tollere citationem. clem. pastoralis. de re iudic. Et ista ratio militat etiam in alijs casib. q ius naturale, vel gentium, vbi non habet potestatem sine causa, vt dictum est. Ex istis rñonib. inferitur, quod no sit credendum asserenti ipsius Principis asserentis cām abesse. & hoc in simili casu no. voluit Bar. in l. diuus. ff. de adi. leg. & tradit Are. in c. 2. de probat. col. 5. in f. & quod dicunt Gul. de Cu. Alb. & Alex. in d. l. j. in prin. non vñ verum, per supra dicta. No obste. quod præsumatur pro iudice, qā verū est in his in quib. hēt pñatem simplr. secus vñ, qñ hēt pñatem limitatā, vt possit aliquid facere ex cā, qā de illa cā in qua

ADDITIONES.

- a Ald. Inferri potest. ad Dec. in c. super eo. in 2. no. de offi. deleg. b Syl. Ald. Præiudicare. Hoc idem firmat Dec. in conf. 53. vñ. col. fin. in prin. in conf. 80. col. 1. & seq. vbi, q magis præsumendum est fuisse circumuentum etiam si motu proprio, & ex certa eius scientia disponat. c Moder. Scilicet Fel. hic & bene, quidquid dicat Dec. quia lex civilis est Reip. pactum, quod non debet esse ludibrio, l. i. ff. de legi. d Syl. Ald. Rñdetur. Hanc opt. & rñsonem seq. Lud. Goza. in conf. 5. nume. 1. e Hic. Gig. Possit. An aut Princeps tollere possit pñā parti acquisitam, vide p Bar. & alios, maxime Iaf. in l. j. in 3. col. ver. ex secunda parte. C. de in ius voc. ubi concluditur, quod non regulariter, nisi princeps iusta causa motus, puta favore reipublice, talem penam remitteret parti. f Hic. Gig. Reuocari pot. Hoc, quod privilegium concessum à Principe sine causa reuocari possit, limitari debet, ut non procedat in privilegio alicui concessio in remunerationem laborum, vel alia de causa, quod tolli, & reuocari no potest per Principem sine causa, ita voluit Ro. in conf. suo 436. in 3. col. in vers. septima principalis ratio. Fallit dicta regula in privilegio concessio non subdito, quia illud etiam ex causa reuocari non potest. ita Ro. in d. conf. & col. ver. secundo idem probatur. Syl. Ald. Adde eundē Dec. latissime reafirmatē hanc materiā in c. nouit. in 8. col. de iud. & vide Lud. Goza. in conf. 5. nu. 11. Amplia et in donatione ob benemerita, quia potest etiam princeps reuocare. Iaf. in l. ex hoc iure. col. 1. ff. de iusti. & iu. g Syl. Ald. Præsumatur. Vide Iaf. in l. si testamento. C. de testa. h Syl. Ald. Iustificetur. Idem in l. 2. in 3. no. in f. C. de iusti. & subli. i Syl. Ald. Citatione. Et quod sententia Principis lata sine citatione sit nulla, tradit Dec. in conf. 410. nu. 8. conf. 528. nu. 8. Calc. conf. 16. nu. 8. Iaf. conf. 177. col. 4. lib. 2. Dec. conf. 544. nu. 20. conf. 603. nu. 11. Cur. conf. 21. col. x. Ale. conf. 1. col. 2. lib. 7. Sozi. conf. 54. col. 2. lib. 3. conf. 12. col. 1. lib. 1. col. 27. lib. 3. conf. 120. col. 9. lib. 3. Adde Abb. conf. 92. contra lib. 1. in conf. 68. quamquam. colum. fin. lib. 2. Dec. in c. ecclesia S. Mariz. col. 9. in f. ubi etiam addidi.

in qua fundm pñtis suæ consistit, stare debet. Et ad hoc facit dictū 131 Inn. in c. præterea. de dila. q Non ob. c. j. de prob. qā non hēt lo cum, qñ tractatur de præiudicio tertij, vt no. tradit Pet. de Anch. in pñ. 299. præmittit, circa f. & Pau. de Ca. in d. pñ. 1. s. 6. vñ. col. f. Superest tertium membrum, in quo Abb. loquitur de iure po sitiuo. & bñr claudit, q Papa, vel Imperator ius positium sta tuere, vel rescindere possit, cum ipse sit s. ius, c. proposuit. de con cel. præb. facit rex. in f. Insti. de iur. naturali. Et isto casu intelli gitur, q no. Bar. per glo. ibi in l. relegati. ff. de penis. vbi inquit, q in Principe est pro rōne voluntas. Et idem est in statutis. Nam in l. i. in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā, & rō ne voluntas sufficit, vt est dictū Inn. in c. cum ad monasteriū. de statu mona. sequitur Abb. in cap. fraternitas. de schisma. & idem Spec. in tit. de leg. vbi tractat materiam dispensationis. s. nunc bñ, 134 col. f. ver. & no. Ant. de Bu. post Inn. in c. j. col. f. s. eo. q Et in istis, quæ sunt positiui iuris, voluntas pro ratione hñr, vt no. Bal. & Ang. in l. j. s. pueritiam. post gl. libi, in verbo, ratus, per illum tex. ff. de postu. & dicunt q illum tex. ad hoc allegant d. Fran. de Sca lis in quadam disputatione. & idem Ang. in l. iustitia. ff. de iu. f. & iu. Sic et vbi Papa dispensat ius positium, pro cā,

dit feudū, tandiu heat donec primus vasallus viuat. & no. Spec. in tit. de feū. §. 2. ver. 3. & Bal. in c. j. in no. de alie. feū. cū si vt p. Moder. hic. & tradit Alexan. in pñ. i. vñs narratis. in 3. col. lib. 5. Ex quo inferri vñ. qd in ecclesia in feudatio fieri possit, cū non du ret vltra tps vite pcedentis, nisi dicat, qd ab ecclesia non ita de facili res poterit auocari, per ea, qd hñr in l. ij. ff. qui fatid. cog. Sed tñ tex. in d. c. & si clientulus, §. j. de alie. feū. vñ pñderare effectum iuris, dum dicit, qd ecclesia non definit hares esse, quia semper ha 146 bet heredem. f. Scđo Abb. post gl. concludit, quod vasallus non a possit feudum in vltima voluntate ecclesie relinquere. & est tex. in c. j. de donat. quali. olim feū. alie. poss. no. Bal. in l. voluntas. col. 1. C. de fideic. & in c. j. col. 3. ver. quero ergo, de proh. feū. alie. q. Frider. cum si vt tradunt Mod. hic. & tali casu reuertit ad agnatos, & non ad dñm, vt no. Bal. in d. c. j. col. ij. ver. quero quid si vasallus, cum si per Alex. in pñ. 2. col. 5. lib. 5. Limitatur ista conclusio, nisi esset feudum perpetuum, vel francum, vt late insunt Mod. hic. & de feudo perpetuo notat Alex. in pñ. 2. 8. in c. & lire. 147 col. fi. lib. 5. f. Sed tñ, quod ē in feudo perpetuo ista conclusio habet locum, tenet lo. de Imo. in c. ij. de feū. col. ij. & late Fran. de 148 Cur. in pñ. j. col. xj. f. Et de feudo franco no. Alex. in pñ. 3. o. quoniam. col. ij. li. j. & in pñ. ij. li. 5. & qd non est pñia materia huius decretalis, nec cōiter traditur hic ab alijs, vltius non insito.

ADDITIONES.

- 1 Hic. Gig. Relinquere. Adde, qd nec potest vasallus de feudo dotem dare filie suæ, ut per Card. in cons. 64. in fi. & Spec. in tit. de em. phy. §. nunc autem aliquid. Alex. in cons. 1. 8. in causa, & lite. in fin. §. vol. & vide per Fel. hic, in 28. col. in prin.
- SVMMARIUM.
- 1 Manus importat potestatem.
- 2 Clausula, in suo robore, non adicit robur de nouo.
- 3 Dignitas, & personatus idem important largo modo, alias secus.
- 4 Primiceriatus non dicitur dignitas, nisi largo modo.
- 5 C. statutum de ref. lib. 6. non habet locum in primicerio, & ibi de veritate.
- 6 Collatio beneficii ecclesiastici dicitur donatio largo modo, non proprie.
- 7 Collatio non reuocatur preteritū ingratitudinis, vt donatio.
- 8 Statuentes possunt sine licentia superioris recedere a statuto confirmato per eum.
- 9 Intelligitur, quando concernit commodum statuentium, non quando publicum. nu. xi. Vel quando confirmatio non erat necessaria. nu. 14.
- 10 Testamentum confirmatum a Principe potest reuocari.
- 11 Intell. ad l. omnium, C. de test.
- 12 Confirmans censetur facere.
- 13 Statuta capituli confirmata per Papam, nō possunt tolli per canonicos, quatenus respiciunt fauorem publicum, vel alteri est ius questum.
- 14 Interpretari statuta non possunt, qui non possunt tollere.
- 15 Inferior non potest adimere dignitatem, quam quis est adeptus auctoritate Papæ.
- 16 Statutum confirmatum a Papa dicitur Papale.
- 17 Reditus ad ius commune est fauorabilis.
- 18 Clausula decreti apposta in statuto facit, ut statuentes reuocare non possint, & quando.
- 19 Et in ea consensu partium nihil operatur. nu. 20. Et per eam videtur data forma. nu. 21.
- 20 Forma reuocari non potest, nisi contineat priuatum vtilitatem. nu. 22.
- 21 Preceptum continens solum vtilitatem eius, cui preceptum, consilium est.
- 22 Statutum & rescriptum equiparantur.
- 23 Statuentes reuocantes scienter contra statutum, videntur tollere.
- 24 Episcopus sine capitulo super quibus statuere non possit.
- 25 Episcopus, & capitulum, an possint augere numerum prebendarum, & canonicorum, vel dignitatem in ecclesia creare.
- 26 Iuramentum assumit naturam statuti, super quo interponitur ideo reuocato statuto, reuocatum est iuramentum.
- 27 Iuramentum fidelitatis prestatum Imperatori, non obligat si desinit esse Imperator.
- 28 Statuentes contravenientes statuto iurato tacite prius videntur statutum subuoluisse.
- 29 Iuramentum habet vim clausule derogatorie.
- 30 Iurare seruare contenta in statuto, vel statuto, differunt.
- 31 Actus factus a statuentibus, qui iurant seruare statutum, cōtra illud ualeat, licet ipsi sint priuati.
- 32 Iurans potest contravenire de mandato superioris.
- 33 Confirmatio in forma communi nihil addit.
- 34 Consuetudo, vt numerus augatur in ecclesia valet, contra statutum confirmatum a Papa, & iuratum.
- 35 Capitulum de nouo potest creare dignitatem solitā in ecclesia, & quomodo.
- 36 Capitulum sine episcopo non potest facere statuta, quæ tangant statum ecclesie.
- 37 Auctoritas episcopi debet in ipso actu intervenire.
- 38 Vicarius sine speciali mandato non potest interponere auctoritatem in statutis episcopi.
- 39 Dos requiritur regulariter, quando ecclesia, vel locus pius constituitur.
- 40 Canonici, an possint minuire numerum eorum, uel prebendarum, vel dignitatem supprimere.
- 41 Papa non apponit manum, ibi inferior se non intromittit.

- 45 Papa si quid confirmat, nemo infirmat.
- 46 Causa semel in curia commissa, nunquam exit, nisi Papa remittat.
- 47 Monachus, qui habuit priuatum a Papa remoueri non potest, nisi propter delictum.
- 48 Capitulum non potest facere ecclesiam collegiatam sine consensu patroni.
- 49 Patrono non debet beneficium vñri non potest.
- 50 Patronus in traditione rei ecclesie potest apponere onus soluendi collectam.
- 51 Pauperas ecclesia superueniens, facit ut a solito statu beneficii recedant.
- 52 Hares patroni, an possit mutare voluntatem, ut posset patronus.
- 53 Episcopus cum consensu haresis patroni dispensare potest contra ordinationem testatoris.
- 54 Clericus potest pro una causa officium procuratoris exercere, licet generaliter non possit.
- 55 Præiudicium testes repelluntur, quando singulorum commodum resulsat.
- 56 Præiudicium in causa ecclesie indicare potest.
- 57 Præiudicium in causa ecclesie potest, vt suspensus recusari.
- 58 Præiudicium quomodo tollitur.
- 59 Præiudicium seruari debet, ut in eo continetur.
- 60 Et eius tenor in primis inspicitur. nu. 60.
- 61 Et eius uerbis inherendum est nu. 61.
- 62 Et regulatur secundum eius causam tacitam, uel expressam. nu. 62.
- 63 Præiudicium perditur non utendo spatio decem annorum, & an hoc uerum sit in ecclesia. nu. 70.
- 64 Et an in ciuitate. nu. 71.
- 65 Et intelligitur, quando habuit facultatem utendi. nu. 74.
- 66 Et quando non fuit positum in libera voluntate. nu. 76.
- 67 Præiudicium sui natura debet esse perpetuum.
- 68 Rescriptum non tollitur per non iurum.
- 69 L. falso. C. de diuer. rescript. an habeat locum in priuilegio.
- 70 Præiudicium facilius tollitur, quam lex communis.
- 71 Præiudicium datum ad non faciendum, non perditur, licet quis in aliquibus casibus contraveniat.
- 72 Negligentia minor est in omittendo, quam in faciendo.
- 73 Quis uel qui, an comprehendat uniuersitatem.
- 74 L. 1. ff. de iudi. qualiter intelligatur.
- 75 Lex non tollitur simpliciter per non usum, sed exigitur contrarius usus.
- 76 Facultati aliquid faciendi prescribi non potest.
- 77 Liberum arbitrium prescribi non potest.
- 78 Præiudicium non potest renunciare priuilegio in præiudicium Principis, qui concessit.
- 79 Præiudicium renunciare videtur, quando datus fuit ad non faciendum si contrueniat, hoc si expresse posset renunciare. nu. 84. nisi protestetur. nu. 85.
- 80 Voluntas tacita colligitur ex facto.
- 81 Voluntas tacita non habetur, nisi quatenus ex actu inferatur.
- 82 Præiudicium generaliter ne solueret teneatur, si semel soluit non perdit priuilegium.
- 83 Præiudicium non tollitur ex contrauentione nulla.
- 84 Alius nullus declarat voluntatem.
- 85 Alius nulli consuetudinem inducunt.
- 86 Renunciatio facta in compromisso non nocet, si compromissum non habuit effectum.
- 87 Renunciatio, quando inferatur ex contrauentione.
- 88 Renunciatio priuilegij censetur donatio, & non presumitur.
- 89 Statutum non tollitur ex contrauentione, quæ fit faciendo gratiam alicui.
- 90 Præiudicium quæ situm consuetudine, per solam contrauentionem nō tollitur.
- 91 Præiudicium concessum ecclesie, non tollitur per contrauentionem canonicorum.
- 92 Præiudicium datum populo, non tollitur per contrauentionem singulorum.
- 93 Refici potest, quod de nouo fieri non possit.
- 94 Reficere non est de nouo facere, nisi res in totum sit destructa. nu. 98.
- 95 Facere sumitur, ut genus, & ut species.

Cum accessissent. Summat, & diuiditur, vt per Abb. hic. In tex. ibi, nostris aurb. eodē modo loquendi sæpe videtur Imperator omnium. C. de test. l. maximum vitium, C. de lib. prate. l. si. C. de acq. pos. & qñque Iuriconsultus, l. si extraneus, ff. de iure do. & ista allegat And. Sic. ad idem tex. in l. j. C. de thesau. lib. x. in l. vnica. C. ne sine ius. prin. in c. cum olim, de consue. & 2. q. 5. in c. humanæ aures. f. In tex. ibi, ad manus nostras, ista uerba hic denotat pñtem, & facit tex. in l. manumissiones, & quod ibi Bal. ff. de iusti. & iu. & in l. 2. in prin. & quod ibi Bal. ff. de orig. iu. cum si. & And. Sic. prosequitur. ad idē tex. in l. si. cum gl. in verbo, sua manu. C. de emancip. lib. & in §. præterea. & gl. ibi, in verbo, sua manus. Infi. quib. mod. ius pat. pote. solui. in c. ij. in prin. de arbi. & in c. post electionem, §. cum igitur. de conce. præben. in c. cum nobis. de elect. & in c. fi. eodem tit. in.

ADDITIONES.

- 1 Syl. Ald. Potestatem. In hoc significatu accepit M. Cice. pro Quintio, in prin. dum inquit, propterea quod oēs quorum in alterius manu uita posita est, sæpius illud cogitant quid possit is, cuius in ditione ac potestate sunt, quæ quid debeat facere. & hinc inferitur ad q. si quis filium reliquit in manib. vxoris, intelligitur enim de potestate tutelari. Infi. de tu. in prin. de qua Iaf. in d. l. manumissiones, in prin. Dec. in c. ex parte, el. 1. in §. no. de appell. facit tex. in l. 1. in prin. ff. de orig. iu. dum inquit, & omnia manu a regib. gubernabantur. & dixi Infi. de liber. in prin. in 2. no.

In 6. f. In tex. ibi, in suo robore, per hec uerba nullum robur de nouo adicitur, vt no. Ang. declarando illum tex. qui simili modo loquitur in loes. C. de præf. 30. ann. & in l. fi. in prin. C. de tē. p. app. cum si vt per And. Sic. hic. Et hoc intelligit, nisi cum ta lib. uerbis alia uerba pcurrant, ex quib. nouum robur tribuatur, prout colligit in c. j. de excep. in 6. & no. Mod. c. inter monasterium, de regu. iu. & videbimus in c. intelleximus. de iud. f. Primo no. q. dignitas, & personatus * idem important, vt hic. ad idem tex. in cad. aures. de refcr. & no. gl. allegando illum tex. in c. quia nonnulli. vbi Abbas. de cle. non resid. Et hoc procedit largo modo, & fm Abbas. hic, sed proprie ista inter se differunt, & vt idē Abb. tradit in c. de multa, de præb. post antiquos. Arch. & Do. ibi, in 2. col. in c. j. de consue. in 6. & Old. in cons. 1. 50. in ecclesia Va lentina, col. 3. & Are. in cons. 24. in præsentia, col. 2. f. Et idem de primiceriati. licet enim hac dignitas appellatur, largo modo intelligitur, sed proprie loquendo non dñ dignitas. f. Vnde c. statum, de refcr. in 6. quod dignitatem requirit in delegato summi Pontificis, non habet locum in primiceriati, vt Alex. concludit in pñ. 77. in causa, & lite. col. ij. lib. ij. aliter tñ tenet Are. cons. præallegato. col. j. in fi. & And. Sic. in cons. 40. lib. j. & istoru opino vñ procedere capiendū dignitatem largo modo, vt dictum est, uel qñ ita in loco reputaretur, vt Alex. dicit in cons. præallegato. f. Secundo noto, qd collatio beneficii ecclesiastici donatio appellatur, ad idem Abb. allegat tex. in c. fi. de offi. vica. in 6. & in c. relatum, de præb. quæ iura hoc tñ non bene probant. Nam in l. lo. c. h. collatio aequiparatur donationi, & nullum simile est idē, lo. quod Nerua. ff. de pos. & in d. c. relatum. dum dñ, concedas liberaliter, non ponitur illa uerba pro liberalitate, quæ sapiat donationem, sed potius respiciunt resistentiam capituli, quasi dicat, li here concedas sine pertinacia. Cū. n. ille esset receptus in canonicum, & debita sibi, ac promissa præbenda fuisset, non cadit liberalitas, quia in necessitate, non dñ liberalitas, l. rem legata. ff. de adimen. lega. Per alia iura bene probatur, quod dictum est in eam te. de refcr. in c. licet. de sup. neglig. præl. in c. propositum, in c. quia diuerfatem, de conce. præb. quæ omnia iura collatione, donationem appellant. Et hoc intelligitur largo modo, quia proprie collatio non dñ donatio, & vt Abb. hic dicit & ideo prætex tñ ingratitudinis in personam collatoris commissæ nō potest reuocari, vt notat Abb. post lo. And. & alios in c. fi. de don. col. vlt. ver. sed hic queritur. f. Tercio nota, quod statuentes recedere possunt a statuto confirmato p superiorem absq; alia licentia superioris, qui pñmuit. ita dicit Abb. per istum tex. hic. & no. Bar. in l. omnes populi. col. 3. ver. iuxta prædicta quæro. ff. de iustit. & in pñ. probat in l. omnium. C. de test. f. vbi testm pñmuit a Principe reuocari potest. & idem notat Abb. in c. dilecto. j. de præb. cum concord. vt tradunt And. Sic. & Mod. hic. f. Nouissimi tñ scribentes in l. omnium. dñt, quod ille tex. in quo cōiter fundatur ista conclusio, nihil facit, qd testm, de quo ibi, non fuit confirmatum ab Imperatore, & vt vñ probari ibi, in ver. nec sane, & gl. ibi in verbo, respondeant, hoc expresse dicit. Sed potest respōderi, quod immo ibi a fortiori probatur cōis opinio, quia, vt patet ibi, testamentum, quod alias nō ualebat, recipit robur ex io. præsentia Principis, & ista est confirmatio, de qua Doctores loquuntur, licet uerbis ab Imperatore facta non fuerit. Vnde si præsentia Principis, per quam ualidatur, & confirmatur testamentum, quod nullum fuisset, non impedit reuocationem testamenti, vt ibi dñ. multo minus confirmatio simplex non debet reuocationem impedire. Nec obstat, quod tex. in d. l. omnium. videtur sentire contrarium, quod licet, quod Imperator ibi confirmasset testamentum, quod reuocari non potuisset, quia non est intelligendum, quod tex. ibi hoc ponat pro constanti, sed solum vt remouere dubitationem, quæ oriri potuisset, alias esset ualde absurdum, quod testamentum confirmatum simpliciter ab Imperatore, non posset reuocari. Vel secundo tex. ibi loquitur de confirmatione, quæ habetur in se præceptum, vt colligitur ibi, voluntates. n. hominum audire volumus, non iubere. Bal. vero in c. constitutus. col. 2. de refcr. vñ aliter responderet, dum inquit, quod tex. in d. l. omnium. procedit in testimonio, prout loquitur, quod de sui natura reuocabile est. Sed nec ista responsio satisfacta, quia idem est in statuto, quod de sui natura ad libitum statuentium reuocari potest, §. si. Infi. de iu. natu. Et istam aequiparationem de testimonio ad statutum in proposito facit Bal. in tit. de pace. Confli. in prin. colum. 7. ver. deinde quæro. Vnde reuera prædicta conclusio, primo declaratur, vt procedat, quando do statum concernit fauorem ipsorum statuentium. f. secus si agatur de fauore publico, uel aliorum, quia tunc tale statutum non poterit reuocari, vt Abb. hic concludit. Et rationem adducit, qd quia ex quo superior confirmat, videtur dispositionem suā facere, li. C. de iure uet. enucle. c. si apostolica. de præben. in 6. facit dictum Innocen. in capitu. accedentibus de priuileg. & no. Card. in cons. 103. ad primam partem. vbi inquit, quod statutum capituli confirmata per Papam non possunt tolli per canonicos, quatenus respiciunt fauorem publicum. & idem si alteri sit

ius quæsitum, vt no. Lopus alleg. 86 in q. vertente, & ita sequitur Mod. hic. & adde Rom. in cons. 37. vñ puncto. col. fi. Ang. in d. l. omnium. col. vlt. Sed considerandum est, quod illa ratio Abb. quod superior confirmando uideatur constitutionē suā facere, etiam militat in primo casu, qd statutum respicit fauorē statuentium, & tñ statuentes illud tollere possunt. Præterea, qñ statutum respicit utilitatem publicam, uel præiudicium alterius, tali casu statuentes non possunt statutum tollere, et absque confirmatione superioris, vt per Inno. in d. c. accedentibus, facit c. si diligenti. de foro compet. Ergo non vñ esse uis aliqua in confirmatione, ex quo ē remota confirmatio, statutum in præiudicium utilitatis publicæ, uel tertij, reuocari non potest. Vnde ista concordia non satisfacta, & sed dicendum est, vt inferius dicam. f. Scđo conclusio prædicta locum hēt, qñ confirmatio non fuit necessaria, quia statutum per se ualebat, secus si confirmatio fuisset necessaria, quia tunc statuentes non possunt uenire, vt Bar. concludit in d. l. oēs populi. Et ratio vñ, quia tali casu, ex quo confirmatio conualidat actum, dñ statutum superioris, vt per Bald. in l. ex placito. C. de re. permuta. col. 1. Vnde sicut in condendo statutum necessaria fuit auctoritas superioris, ita in reuocando, arglo. in l. cum proponeretur. de leg. 2. cum si, vt tradunt Mod. hic. 15 f. Et adde quod tali casu sicut statuentes non pñt tollere statutū ita nec interpretari, vt dñt Bal. Ang. & Imo. in l. ex facto. in prin. 16 ff. de uulg. & pup. cum concordantib. f. vt tradit ibi Alex. & And. Si cu. in cons. 27. col. pen. in 2. lib. Et si quis adeptus sit dignitatem auctoritate Papæ, inferior illam adimere non pot, vt no. Bal. in cons. 333. casus talis est, lib. 3. Sed tñ in ista limitatione, quā sim pliciter omnes tenent, aduertendum est, qd in pñm vñ tex. in d. l. omnium. C. de test. vbi illa pñmatio, quæ insurgit ex pñtia principis, erat necessaria, quia aliter testm non ualisset, & tñ ibi reuocatio non impeditur. Vnde concludendum vñ, quod doctrina Doctorem bene procedit in statuto, prout loquitur, quod statutū conuenit superiori, & sibi adscribi pot. Secus est in testm, in donatione causa mortis, uel in alijs dispositionibus priuatorum, in quibus licet confirmatio esset necessaria, reuocari tamē possunt, d. l. omnium. quia sunt actus priuatorum, & videntur confirmati a superiore, prout in priuato considerantur, quia superiori attribui non possunt. Vel secundo dici potest, quod illa confirmatio in casu d. l. omnium, erat facta in fauorem ipsius testatoris, & si non posset reuocari, retorqueretur in odium, contra l. quod fauore. C. de legi. Et pariter idem videtur in statuto dicendum, in quo licet confirmatio superioris fuerit necessaria, tamen si superior motus fuit propter fauorem statuentium simpliciter, quod statuentes possint a tali statuto recedere. Et ita expresse Bal. dicit in l. ex placito. col. 2. circa fi. C. de rer. permuta. f. vbi inquit, quod si Papa confirmat statutum, quod pater possit relinquere filiis spurij, tale statutum dicitur Papale, quia aliter statutum non ualebit, tñ illud Papa facit fauore populi. Et ideo populus pñtenere, & a tali statuto recedere, quod notandum est. Et sic duob. modis, vt patet ex prædictis hac scđa limitatio restringitur. f. Tercio non habet locum, qñ statuentes reuocando statutum redirent ad ius

ADDITIONES.

- * Personatus. Adde Dec. in c. ex parte 5. in prin. infra, de rescript.
- a Gigas. Differunt. Quod dignitas, & personatus inter se differant, uide per Card. in cle. 2. ver. quinto no. de iud. & vide Inn. in c. quia nonnulli, de iu. & hic, & vide Card. in cle. 1. in 3. col. ver. quæro, quid est dignitas, de præb. & in cle. 2. §. 1. in prin. de ara. & quali.
- b Syl. Ald. Primiceriatus. Et qui dicantur in dignitate ecclesiastica constituti, uide Rotam dec. 173. de thesauraria in nouis.
- c Ald. Donatio. Hoc idem tradit Dec. in c. postquam, de elec. in prin. eo, quod habet in se necessitatem.
- d Ald. Confirmatio. Vide in proposito huius doct. Dec. in c. 1. in 3. no. de confirm. vñ. uel iuri.
- e Syl. Ald. Imperatore. Idem esset si expresse confirmatum esset, immo si prohibuit esset non reuocari, ar. eorum, quæ dicuntur in l. stipulatio hoc modo concepta. ff. de uer. ob. hoc enim esset contra bonos mores, præterea cū Imperator confirmauerit fauore testatoris, retorqueretur in odium. Præterea præsentia Principis, subrogatur loco aliarum solennitatum, sed alie solennitates non impediunt reuocationem. accedit, quod confirmationis natura non est extendere, sed robur tribuere, ac si reuocari non posset, hoc esset extendere.
- f Syl. Ald. Satisfacit. Declara solu. Bal. qd testamentum sui natura reuocari potest sine superiore, quia sine eo etiam inducitur, sed statutum non inducitur sine superiore, ergo stat responso.
- g Syl. Ald. Interpretari. Est. n. regula in hac materia, qd si possit statutum uel legem interpretari qui potest & condere, & tollere, l. fin. C. de legi. 1. 2. §. si quid uero. C. de u. enuc. & ad idem Dec. in c. 1. in 2. no. de off. delega. in c. cum uenissent. col. 2. de iud. & ibi col. 3. quando inferiores hoc possunt in præiudicium partium.
- h Gig. Interpretari. Adde, quod licitum esset statuentibus interpretari tale statutum, quando ex tali interpretatione statutum disponderet idem, qd ius commune, quia si tali casu, ut reuertatur ad commune, licitum est statuentem tollere, a fortiori illud interpretari poterit, per regulam c. cui licet, de reg. iu. in 6. qd autem liceat reuocare statutum, quando reditur ad ius commune, uide intra proxime in hac eadem col.

ad ins. c. e. quia tunc indistincte reuocari potest statum confirmatum, licet confirmatio fuisset necessaria, vt no. Bar. in d. l. omnes populi, per l. i. ff. de iniur. rup. & in l. hac consilii. s. si quis autem. C. de testa. facit rex. hic, & idem Bal. in d. l. ex placito. facit gl. in c. statum. in verbo, numerandum. de prab. in 6. & quod dicit in l. si vnus. s. pactus ne peteret. ff. de pac. & 36. dist. cab. exor. dio. cum si. vt per Mod. hic. Sed tñ ista conclusio vñ dubitabilis, quia si confirmatio fuit necessaria, dñ statum superioris, vt s. dictum est. ergo non potest tolli ab inferiori. 21. dist. c. inf. 1. or. c. qd super his. de maio. & obed. Alias sequeret qd statum actum simpliciter per superiorem, possit tolli. & qd lex nona correctoria, ad ius antiquum correctum reduci possit. qd non vñ verum, d. c. qd super his. cum si. Et licet ius spāe tollat facilius, qd ius cōe, l. eius militis. s. militia missus. ff. de test. mil. hoc verum est data pte, qd hic non hñ. Non obstat iura alleg. per Bar. qd ibi erat solum defectus in numero testiu. sed in isto casu vñ defectus pñtis, quo casu illa iura non procedunt, vt no. tradit Ro. in consil. 106. proposita pñtatio. col. pe. vel in iurib. pñtatis legistator vñterius procedit ita disponendo. alias ergo secus vñ. Non obstat qd lex de facili ad naturam eius reuertat, quia illud vñ verum data pte, quia in isto casu non hñ. Tertio, conclusio s. dicta fallit, qñ in confirmatione cñ decreti apponit, quia tunc statuentes et statum in eorum fauore reuocare non possent. tex. in c. dilecto. ver. nisi forte, & ibi D. Abb. col. 3. ver. no. gl. iuncto tex. de prab. f. Et ad hoc facit, quia vbi talis cñ apponitur, consensus partium nihil operat, vt per gl. in c. statum. in prin. in verbo, committatur. de re. in 6. cum si. vt tradunt Mod. hic. & ad hoc et facit, qd qñ dicta cñ decreti apponitur, vñ data forma, vt no. Bal. in l. ff. de libe. & pñtis. & forme renunciari non potest, vt no. Bar. in l. de his. de tran. d. fact. & ita et dñt Mod. in l. pacta, quā. C. de pac. d. Sed his non obstantib. vñterius cogitanti ista limitatio non vñ vera, quia clausula decreti, quae apponitur in statuto confirmato, & concernente vñteritatem, & fauorem statuentium sñt non vñ reuocationem statuti impedire. Nam dato, qd talis clausula videatur formam, vel praeceptum continere, qñ forma priuata respicit vñteritatem, illi renunciari potest, c. si. s. vis autem, vbi Abb. in 2. no. de off. de lega. no. Bart. in l. filio praeterito. per illum tex. ff. de iniur. rup. f. Et praeceptum, qd solum respicit vñteritatem eius cui praecepit, in effectu consilium fñt. Item pñs. mandato. vbi gl. in verbo, pñtis. de leg. 2. & in l. 2. s. ff. man. no. Pau. de Caf. in l. legis virtus. ff. de leg. & dictum fuit s. eo. in c. nam pñtis. ergo dicta cñ non vñ impedire, quo minus possit reuocari. Non ob. tex. in d. dilecto, quia ibi non potest renunciari ex eo, quod agitur de fauore ecclesiae, & non simpliciter de fauore statuentium. Papa. n. ibi apponendo clausulam decreti, voluit obuiare facilitati canonicorum, vt declarat ibi Abbas post Innoc. in gl. in verbo, huic primum. Et ideo in praedictum ecclesiae renunciatio fieri non potest, iuxta dictum Innoc. in c. accedentib. de priuileg. Et eodem modo procedit gl. in c. statum, quia ibi agitur de fauore mixto. merito renunciari non potest, vt no. Do. ibi post Io. de Imo. Secus, qñ solum tractatur de fauore statuentium, per supra dicta. Et istam conclusionem tenet Pet. de Ancha. in d. c. statum, de re. in 6. in fi. vbi ita concludit in rescripto, licet secus dicat esse, si talis clausula ponatur in constitutione, prout Doct. hic loquuntur. Et ita referunt Mod. in c. cum ex officio. vñteritatem, vbi Pet. de Ancha. infra de praescriptio. & quamuis Mod. ibi videantur talem differentiationem reprobare, concludentes idem esse in rescripto, quod in statuto. f. Et est verum, qd statum, & rescriptum s. equiparantur, vt tradunt Ant. de But. & Imo. in c. proxime precedenti. & sequitur Alex. in consil. 2. vñ. col. pen. lib. 2. tñ argm. eorum pñt rectorum, videlicet, qd illud, qd dicit Pet. de Ancha. in rescripto. et procedat in statuto, per supradicta. f. Vltimo no. pñm Abb. post alios hic, qd si statuentes veniunt scienter contra statum, sñt tollere statum, ita qd per vñicum actum collegialiter factum contra statum, tollitur statum. Ad idē tex. in c. pro illorum, vbi Abb. in vñ. no. 7. de prab. & no. Oldr. allegando istum tex. in consil. 259. impugnat electio. col. j. in fi. & Anto. de But. in consil. 42. vñtis. col. ff. de quo inferius videbimus. Sed quantum ad tex. hic dici potest, qd hoc concludenter non pñtatur hic: quia licet dicatur, quod statum obseruari debeat, nisi contrauenissent, & sic data contrauentione non dicatur esse obseruandum, intelligitur in isto casu, vt prouiso facta à summo Pontifice non impediatur, quia canonici, qui statuto suo cōtra fecerunt, non possent tale statum allegare ad destruendum prouisionem summi Pontificis, sed per hoc non inferitur, qd ab tollere statum sublatum fuerit, cum ex vñico actu contrauentionis non videatur tolli statum, vt 7. dicam. Solum. n. hic vñ purgari vitium subreptionis: quia quamuis Papa conferendo talem dignitatem nō videatur voluisse derogare statuto ecclesie, hoc fallit, qñ tale statum ab ipsis canonicis violatum fuit, quia non debent summo Pontifici legem imponere, quam ipsi negligunt obseruare, vt dñt in c. pro illorum. de prob. in gl. 1. primo. & 2. pñm, qd in materia, de qua gl. hic loquitur, capitulum

27 sine episcopo, f. & Ep̄s sine capitulo, aliquid statuere non potest. h. Sed considerandum est, qd ista equiparatio bene procedat in materia, quae spectaret simul ad capitulum, & episcopum: alia secus, vt ipse Abb. tradit in c. cum consuetudinis. de consuet. De inde Abb. insinuat principaliter in duobus. f. Primo, an episcopus, & capitulum possint augere numerum prebendarum, & canonicorum, vel dignitatem in ecclesia creare. Secundo, prosequitur, an possint minuire, vel dignitatem suppressere. Circa primum considerat quatuor casus. Primus est, qñ numerus nō est confirmatus à superiore, nec cum iuramento, & clarum est, qd augeri potest. allegat tex. in d. dilecto. & in c. vacante. 7. de preb. ben. Tex. in d. c. vacante. bene facit, quia ibi de vna prebenda pñtis fieri, si facultates suppetunt, & ita augetur numerus prebendarum, & canonicorum. Sed tex. in d. dilecto. in ver. quanquam, cauillari potest, quia illa fuit allegatio partis, & nō sunt verba summi Pontificis. Sed tamen responderi potest, qd ex quo illa allegatio non reprobatur à summo Pontifice, vñ approbata, vt no. dicit Io. de Imo. in c. 2. s. eo. col. 2. ver. aduerte tamen. Secundo, qd tex. in d. ver. quanquam, dicit, qd hi, ad quos spectat electio, interdum possunt, ergo vñ, qd regulariter non habeant pñtem. Sed rñ dicitur, qd non pñt sine cā. d. c. vacante. & isto respectu in d. c. dilecto, dñt interdum, quia sine causa non licet. Et ista conclusio probatur ratione, quia materia, de qua agitur, cōterat episcopum, & capitulum spectare vñ, vt per gl. in c. ff. de sup. neg. pra. la. & in c. irrefragabili. in verbo, ca. de off. ordi. & late tradit d. Abb. in c. cum ecclesiae. de elect. 3. col. merito in tali casu pñt statum facere, & reuocare. s. ff. in fi. in d. i. na. Secundus casus est, qñ numero est iuratus, & idem Abb. concludit, quod non obstante iuramento numerus poterit augeri, sublati priori statuto, vt no. in d. c. dilecto. & dñt Mod. quod tale iuramentum remitti potest, quasi sit praestitum alteri per alterum, vt in c. 2. de sponsa. Sed ista ratio videtur contra intentionem Abb. qui considerat, qd prius tollitur statum, nam si remittatur iuramentum, tollitur principaliter iuramentum absque statuto. f. Et ideo ratio Abba. magis satisfact, quia in effectu est, quia iuramentum assumit naturam statuti, vnde reuocato statuto, etiam iuramentum vñ, vt no. Bar. in l. omnes populi. col. 3. ver. iuxta praedicta quæro. ff. de iust. & iure. & Cardin. in c. 1. j. in prin. in 3. q. de reg. cum si. vt per Mod. hic. f. Et ad hoc est bonus tex. in c. venerabilem. in fi. de elec. vbi iuramentum fidelitatis praestitum Imperatori non obligat, si designat esse Imperatorem, vt no. Abb. ibi in vñ. no. Et ita in proposito dicendum est, qd iuramentum de obseruando statum, intelligitur nisi statum tollatur, & non solum expresse tolli potest, vt Abb. presupponit, sed et tacite. f. qd statuentes contraueniendi simpliciter statuto iurante

ADDITIONES.

a. Gig. Dubitabilis. Quod ista conclusio sit dubitabilis, probatur etiam vltra adducta hic per Dec. tali ratione. Nam adducta solennitas, quae requiritur in actu, adhiberi debet in destructione illius actus, gl. est ordinaria ad hoc, in l. cum proponebat. ff. de lega. 2. de qua per Alex. in rub. ff. de acq. poss. Sed in condendo statum fuit necessaria auctoritas superioris. ergo idem erit in eo tollendo.

b. Syl. Ald. Potestas. Quinimo et in iurib. Bar. erat et defectus pñtis, cum ibi reator non hñt pñtem condendi testm coram minori numero septem testium, & tñ si fit redditus ad ius commune censetur reuocari, quamuis in eo deficiat talis pñtis, ergo eodem modo licet populus non habeat pñtem sine superiore, tamen si fit redditus poterit, & fuit responsio Goz.

c. Syl. Ald. Operatur. Adde Dec. in c. olim, in 2. col. de excep.

d. Syl. Ald. C. de pact. Adde Dec. in c. 3. col. 4. circa med. de refer. in l. pe. in ver. secunda conclusio. C. de pacubi hac omnia replicat, & multa similia adducit, & eadem reperit in c. olim, col. 2. in fi. cum seq. de excep.

e. Syl. Ald. Vera. Aduerte, quia haec declaratio non vñ vera, quia ratio huius conclusionis sñt Imo. in l. quidquid attingenda. ff. de ver. ob. quam seq. Dec. in d. l. pe. est, quia solennitas, & forma est iuris publici. ergo pacto priuato remitti non potest. Imo potest. ff. de leg. j. l. ius publicum. cum vulg. f. ergo omnis forma, & omnis solennitas, est iuris publici, ergo non potest fieri illa distinctio, qd respiciat priuata vñteritatem, vel non Nec obstat l. filio praeterito, quia facit ibi Iuriconsultus de subtilitate non valere tale testamentum, sed qd conferatur ex bono, & xquo. & ratio patet etiam, quia licet ex altera parte fit fauor formae & sic publicus, tamen ex alia est etiam publica vñteritas, de qua in l. C. de sacros. eccl. ut supremæ hominum voluntates exitum habeant, & ideo dicit, qd ex bono, & xquo conferatur, quia vere ob inobseruantiam formae erat ruptum.

f. Syl. Ald. Consilium. Adde Dec. in c. 2. in 2. no. de app.

g. Syl. Ald. Rescriptum. Vide contrarium per Dec. in rub. de refer. col. 3.

h. Syl. Ald. Non potest. Adde Ancha. in c. j. in 5. q. 9. prin. ver. vñcum aut. sup. eo. Io. And. Gem. Fran. & Io. Cro. in c. 2. col. lib. 6. Ber. in tract. de episcopo. 2. par. lib. 4. q. 1. s. lo. Bap. de S. Seue. in rep. l. omnes populi. col. 9. ver. incidenter, ff. de iust. & iu. Car. in cle. ne Romani. in prin. q. 6. de ele.

i. Syl. Ald. Iuratus. Hanc q. reallumit Io. Cro. in rep. l. omnes populi. col. 23. ver. quærit Bar. an statum iuramento firmatum. ff. de iust. & iu. ubi per quæ conclusiones examinat.

k. Syl. A. Videtur. Et regulariter, qd iuramentum assumat naturam contractus, & cuiuslibet actus super quo interponitur. Ang. in consil. 215. statum caue tur. col. j. Old. consil. 218. cum mulier. in consil. 278. licet quinquem. in 3. q. Ro. in consil. 69. non est dubium. A. re. in consil. 24. Quatuor dubia. in prin. Dec. consil. 194. col. pen. consil. 436. col. 3.

28 tunc per prius vñ statum tollere, ne incidat in periculum, vt no. Car. concludit in ele. 1. de reg. iu. in 3. q. in fi. col. 7. ver. sed si pñt. autem cum si. vt tradunt Mod. hic. f. Nec obstat qd iuramentum habet vim clausula derogatoria, vt per Bar. in l. si quis in principio testamenti. ad fi. ff. de le. 3. per l. cum pater. s. filius matrem. de le. ga. 2. quo casu de clausula derogatoria debet mentio specialis fieri, d. l. si quis. & in l. si mihi, & tibi. s. in legatis. ff. de leg. 1. quia rñ dicitur, qd illud verum est quo ad validitatem actus, sed non quo ad illa quædam periculum, vt no. dicit Ant. de But. in c. 1. col. 1. pñtis. qd hñt a maio. par. cap. Et quod dictum est de tacita remissione iuramenti, declaratur, vt tradunt Mod. in c. constitutus. col. 6. ver. istam limitationem de refer. Et vñterius contra ista conclusionē, qd Abb. facit in isto secundo casu, vt tex. in d. dilecto. in ver. nisi forte. de prab. vbi dñt quod canonici communem cōsentia augere pñt numerum, nisi obuiaret statum iurō confirmatum, ergo state iuramento vñ, qd non possunt. Confirmatur hoc, quia in dicto ver. nisi, excipitur duo casus, videlicet iuramentum, quia interuenit, vel qñ clausula decreti à superiore apponitur, sed clausula decreti, sñt omnes, facit, qd reuocatio impeditur, ergo omnes vñ in iurō, cum ad istum effectum isti duo casus ibi equiparantur. Et ideo Ant. de But. in c. cum M. 7. eo. col. 1. dicit, qd numerus iuratus infringi non potest, quia in actibus spiritualibus. factum, qd iuramentum nullum, de quo inferius dicam. Retenta tñ communi conclusionē, limitatur procedere, qd fuit statum iuratum simpliciter. f. si statum si statuentes iurassent obseruare contenta in statuto, non referendo se ad statum, quia tunc ipsi contrauenire non possunt, vt Abb. nota. hic dicit. & idem Abb. in d. dilecto. col. pen. Car. in d. c. j. de reg. Bald. in praedictis feudorum. col. 4. cum si. vt tradunt Mod. hic, qui dicunt istam limitationem procedere, qñ illud, quod iuramentum statuentes, non concernit principaliter eorum vñteritatem, alias secus, quia tunc indistincte contrauenire possunt, vt concludit Ant. de But. in c. 2. in fi. de sponsa. Sed aduertendum est, quia si illud, qd iuratur non concernit vñteritatem iurantis, contraueniri non potest, si statum simpliciter sit iuratum, & sic talis casus non vñ dñt, an sit iuratum statum, vel illud, qd in statuto continetur, f. Mod. hic. Et ideo aliter dicendum vñ, qd aut loquitur respectu potestatis reuocandi statum, vt loquitur Ant. de But. in d. c. 2. in fi. de sponsa. quia si statum respicit vñteritatem statuentium, indistincte reuocari potest, siue sit iuratum statum, siue illud, quod in statuto continetur. Aut loquitur respectu voluntatis, & tunc vñ procedere differentia, quam Abb. hic facit, quia si iuratum sit statum, sublatum statum, tollitur iuramentum, quia ista vñ fuisse intentio statuentium, referendo iuramentum ad statum. Secus si iuratum fuit illud, quod in statuto continetur, non referendo se ad statum, quia tunc licet tollatur statum, non tollitur iuramentum, qd separatim vñ a statuto, & hoc ex defectu voluntatis. Si tñ pñtaret de voluntate, et posset tolli iuramentum eius, qd in statuto continetur, ex quo respicit fauorem iurantis, vt dicit Ant. de But. in d. c. 2. in fi. de sponsa. Et licet Abb. hic videat velle pñtum, in m. de his, qd si a maiore. Et licet Abb. hic videat velle pñtum, dum inquit, qd absq. auctoritate Papae non potest pñtari, hoc non vñ verum, qñ tale iuramentum solum respicit fauorem iurantis, vt dictum est. & de dicto Ant. de But. in c. 2. in fi. de sponsa. no. Abb. in d. dilecto. in fi. de preb. Postremo in isto secundo casu Abb. subiicit, qd si statuentes, qui iurauerunt seruare contenta in statuto pñt iuramentum, actus tñ tenet, & sed ipsi incidunt in periculum, & idem Abb. post Io. An. & alios in d. c. dilecto. & in c. cum ad monasterium. col. 2. ver. secundo no. de sta. mo. & no. Io. And. in regula. qd semel de re. iu. in 6. & gl. no. in c. fi. in verbo, reuocatis. de procurat. in c. cum si. vt tradunt Mod. hic, & prius Alexan. in l. stipulatio hoc modo concepta. col. 1. ff. de verb. obl. & idem Alex. in consil. 18. vñtis capitulis. col. 1. lib. 2. & in consil. 15. ponderatis narratis. col. 1. in 3. lib. & idem Pau. de Cast. in consil. 66. dico non obstante iurō, col. 1. & fi. in fi. & Mod. in c. ex parte decani, col. 8. de re. Sed in pñtis tñ vñ tex. in d. cap. dilecto. ver. nisi forte inducendo, vt s. dñt. Abb. ibi circa fi. conatur rñdere, sed rñtis nes eius vñ istum tex. considerando, vt s. dictum est. & pp hoc Inn. in d. c. dilecto, distinguit, qd actus tpalis tenet pñtis iuramentum, non sic in actu spirituali, d. c. dilecto. Abb. ibi. col. 4. ver. extra glo. dicit, qd ista distinctio Innoc. communiter non tenetur, quia etiam actus spiritualis non obstante iurō, valet, & tenet. c. si cur. de spons. Sed rñderi potest, qd dictum Inn. intelligitur prout loquitur in actu spirituali, quia non cadit in laicum, puta in canonicum, vel prebendam, connexa cum canonicatu, secus si cadit in laicum, vt no. dicit Io. de Imo. in d. c. dilecto. col. 1. & Alexan. sequitur in d. consil. 116. col. 3. in 3. lib. & idem tenet Ant. de But. in c. cum M. 2. 7. eo. & Ro. in dec. 8. in ti. de procur. in antiquis. & idem late tradit Im. in c. cum contingit. char. 45. ver. fed circa istud membrum. de iuratu. & in l. cum iur. col. antepen. in prin. ff. de vñc. Et in terminis nostris, qd non tenet actus, si canonici pñt iuramentum, iuramentum Ful. in consil. 110. pro euidencia sciendum, & ibi col. 1. re. iuramentum allegata s. in contrarium. f. Et in isto secundo casu no. est, qd statuentes non obstante iuramento, pñt de mandato superioris.

29 ris numerum augere, vt no. Old. tradit in consil. 97. factum tale est, quidam Abb. Et ex qualibet alia iusta cā pñt statuentes iurō pñt iuramentum, l. si. ff. qui iurati. cog. l. si liberrus ita iurauerit. ff. de ope. lib. & in c. quemadmodum. de iuratu. & no. Bal. in l. clari. C. de fidei. cū si. vt dixi in c. ad hac. el. 2. de app. Tertius casus est, vbi solum numerus est confirmatus à summo Pontifice, & tali casu canonici numerum augere pñt non obstante confirmatione, sñm Abb. hic per istum tex. & c. ga diuersitatem. de concess. preb. Et hoc in intelligit, qñ pñtatio fuit facta in forma cōi, quae non tribuit ius, put loquitur tex. in d. c. quia diuersitatem. talis n. pñtatio nihil addit, vt no. Spe. in ti. de leg. s. nūc ostēdēdū. ver. 1. Old. in c. 164. vñlo priuilegio. Bar. in l. si pñtis. ff. de app. Pet. de Ancha. in c. fi. 390. vñtis diligenter. col. fi. no. in c. inter dilectos. de fide inf. Se cū vñ in confirmatione facta ex certa scia, pñt actus nullus cōfiteri, & pñtatio actus adscribit, sñm ea, qd s. in 3. no. dicta sunt. Et hoc mō intelligit, qd Abb. 7. dicit de diminutione prebendarum facta auctoritate summi Pontificis Quartus, & vltimus casus est, qñ numerus est iuratus simul, & confirmatus. quo casu si alterum impediret reuocationem, à fortiori si vñterius, concurrat, & si alterum non sufficit, nec et vñterius, sñm Abb. hic, & alij sequuntur. Facit tex. in l. spadonē. s. q. iura multa. ff. de excu. tur. & in l. j. in fi. C. qui nū tut. & in no. qñne tradit Ro. in consil. 333. quo ad primum, in dubio. Facit, quod no. Bar. in l. j. item Cornelio. ff. de qñ. & in l. ad monendi. cum si. vt tradit ibi Ale. col. pen. de iuratu. f. et no. qd licet esset numerus iuratus, & confirmatus à Papa, valeret tñ pñtatio in pñtis vt numerus possit augeri, vt no. Ro. in deci. 1. in ti. de pñtis, in antiquis, & tradunt Mod. in d. c. constitutus. col. ff. de refer. f. Vltimo in hoc primo, & principali membro de augmento Abb. concludit, qd capitulum de nouo creare possit dignitatem consecratam esse in ecclesijs, per istum tex. hic, & no. Cald. in consil. xxx. in prin. de prab. secus est in noua dignitate Cardinalatus, vt et Roma. tradit in consil. vl. col. 3. Et ista conclusio intelligitur, accedente consensu episcoporum, & dum modo dos pro tali dignitate constituitur, ut concludunt Mod. hic, & ista non specialiter in creatione dignitatis, sed regulariter requiruntur, qd capitulum sine episcopo statuta facere nō potest, quæ tangant statum ecclesiae, sñt per glo. in c. 2. in ver. h. statum. de uer. fi. in 6. Old. in c. 18. de auctoritate. & Pet. de Ancha. in c. j. s. eo. char. 13. uer. de sexta. cum si. vt tradunt Mod. in cap. cum omnes. s. eod. f. Et debet auctoritas episcoporum in ipso actu interuenire. Nec sufficeret, si postea supueniret, ut no. Do. in c.

ADDITIONES.

a. Syl. Ald. Periculum. Facit quod dici solet, qd actus valeat presumitur, qd pñt actus qui procedere debuit, vt late Dec. in c. constitutus in 3. no. de refer. in c. qñonā Abbas. in c. col. in fi. de off. del. in c. prudentiam. in fi. de i. b. Syl. Ald. Derogatoria. Idem Dec. in c. 2. in 2. col. de excep. Adde quod hoc nō est verum, nisi inquantū nō expresse facit gratias ambiguitas, & odiosas esse subreptionis, iuxta gl. in c. cum non debeat in ver. effe ctus, de elect. in 6. vide Alcat. inf. de iuratu. cum contingat. num. 157.

c. Tamen tenet. Adde, qd idem tenet Ale. in consil. 16. nu. 4. lib. 3. consil. 29. lib. 5. consil. 22. nu. 10. lib. 6. Aymo consil. 191. nu. 6. Alci. in c. cum contingat. num. 269 cum seq. intra de iuratu. vbi responderet ad c. dilecto, de preb. qd ibi non est actus nullus, quia contra iuramentum, sed quia factus a non habentibus potestatem, quam per statum iuratum abdicauerant.

d. Syl. Ald. In periculum. Nemo. n. potest sibi legem imponere à qua recedere non liceat, d. l. si quis in principio testamenti. ff. de leg. 3. l. si mihi, & tibi. s. ff. de leg. j. Facit, quia et si iurati non reuocare procuratorem, non obstante iuramento reuoco, glo. in c. ff. de proc. lib. 6. Bar. in l. cum precatio. ff. de precat. & pñtis etiam reuocare testm non obstante, qd iurauerunt non reuocare, glo. in c. vñtima voluntas. 13. q. 2. Tñ vñteritatem ita. distingui, qd aut eramus in actu pendente à voluntate vñtis, & tunc procedant praedicta, vt si valeat actus, sed si per iuramentum sumus in actu pendente à voluntate duorum, in quo ab initio liberum fuit non contrahere, qd facto contra ita est necessarium, l. si cur. de act. & ob. & tali casu actus nō valeat, ita distinguit Lu. Gomel. Int. de ac. in prin. col. 4. ver. non ob. mō allegat in dñm.

e. Syl. A. Augere. Late declarat Dec. in c. cum parati. de app. in 3. col.

f. Syl. Ald. Dicta sunt. Adde Dec. de confir. vñ. vel inut. in rub. col. j. & in c. de elec. s. Maria. de confir. in 8. col. in prin. in consil. 16. col. 4. in prin.

g. Ald. Ecclesia. Non enim potest statuere, nisi super minimis causis sine episcopo. Car. in c. cum omnes. sup. eo. x. q. col. pe. & col. 3. in 3. opp. Collecta in c. cum olim. col. 1. de maio. & obedien. in fi.

h. Oia. Consil. 259. Aymo consil. 170. nu. 7. quamuis aliter Cald. consil. 2. sub tit. de confir.

i. Hic. Gigas. Superueniret. Adde, qd immo videtur dicendum, qd si auctoritas episcoporum, siue immediate sequitur post actum, licet non interueniat in ipso actu, siue aut actum interponatur actus valeat, p. no. p. Bar. in l. si quis mihi bona, s. iustum. col. 2. ver. no. qd dicit. ff. de acq. ha. & ibi dñt Ang. qd licet ibi dñt dixerit, qd ista statuta, qd lyndicus nō possit creari ab vñteritatem, nisi interueniat auctoritas Potestatis, actus non valeat, nisi interueniat auctoritas Potestatis in ipsa creatione lyndici, tamen contra ipum tenent ibi dñt Dyn. Cyn. Bald. & Imo. vt refert Alexan. ibi. in 4. col. & quæ opinionem Dyn. & sequaciu, qd vñ magis cōis. videlicet, qd auctoritas interponi possit pñtis ipsam a. tum. & pro hoc facit tex. noster in c. in fi. vbi habetur, qd canonici possunt eligere primicerium, nec fit aliqua mentio de episcopo, ergo videt qd auctoritas episcoporum interuenire debet ad confirmationem, & nō pñtis forma actus, & sic qd possit interponi post actum, ut per Alex. in d. s. iustum. Syl. Ald. de Dec. in c. cum omnes. nu. 23. sup. eo. in 2. lectu.

in c. suscepit. col. 1. de refic. in 6. Bald. in c. 1. in prin. de alie. feu.
 41 paterni. ¶ Nec etiam auctoritas Vicarij iussit fecerit aq. mandata
 a specialia. vt no. Fed. in consil. 4. fi. canonici. & idem Domi.
 in cap. fi. col. 2. de offi. Vica. in 6. Rom. in sing. 72. ex longeva. in
 42 fi. & quod no. Cald. in consil. 3. de offic. Vica. ¶ Similiter in dote
 regulariter illa requiritur. quando locus pius. vel ecclesia con-
 stituitur. c. nemo. de consecra. dist. 1. c. cū sicut. vbi Abb. de conse-
 ctra. eccle. vel alia. Ad idem tex. in Authen. vt nul. fabri. ora. vbi
 Barto. in 2. no. in ver. nulli. & in Auth. vt determinatus sit n. cle.
 vbi Bartol. in 1. no. & Host. in tit. de ecc. ad fi. §. cuius auctorita-
 43 te. in prin. & Ioan. de Ana consil. 3. primo videtur. ¶ Venio ad
 fecundum. videlicet an canonici minuire possint numerum
 canonicorum. vel prebendarum. vel dignitatum suppressere. In
 quo primo Abb. concludit. qd absque causa non possunt. cap. ex
 parte. §. eodem. Nam diminuendo. extenuatur cultus diuinus
 & hoc sine causa fieri non potest. d. c. ex parte. secus est in aug-
 mēto. quia diuinus cultus ampliatur facultate. quod facilius per-
 mittitur. vt hic. dummodo non agatur de praeiudicio alterius.
 c. cum olim. §. de consue. no. in cap. vacante. de preb. & ideo con-
 firmatio Papae non impedit augmentum fieri. licet secus sit in
 diminutione. vt Abb. hic dicit. Secunda conclusio Abb. est. qd
 etiam causa subsistente numerus minui non possit. si auctorita-
 44 te Papae taxatus fuerit. arg. cap. cum venissent de iud. ¶ Nam vbi
 Papa apponit manum. inferior se non intromittit. b. c. vt nostrū.
 de app. no. Inn. in cap. proximo. in fi. Bald. in c. 1. §. ad hac. col. 3. de
 45 pa. iur. fir. Cal. in consil. 7. in tit. de preb. ¶ Vnde. quod Papa con-
 firmat. nemo infirmat. vt Bald. dicit in l. re scripto. col. 2. C. de pre-
 46 ci. Impe. offe. ¶ & si causa semel est in curia. nunquam exit nisi
 Papa remittat. vt no. Bald. in l. si vt proponis. la. 1. in penul. col. C.
 quomodo. & quando ind. & quod no. Pet. de Ancha. in consil.
 47 §. 8. circumscripsit. de prouisione etiam nulla facta a Papa. ¶
 ideo monachus. qui habuit prioratum a Papa. remoueri non
 potest per Abbatem. vt no. Dom. post Archid. in cap. presenti.
 col. 2. de offic. ord. in 6. Pet. de Ancha. in de. 1. col. pe. versic. circa
 istam reuocationem. de sup. neg. preb. Lapusale. 9. disputa. &
 Abb. in cap. ad audientiam. col. 2. ver. & ex his. de consir. vti. vel
 in iud. quod tamen intelligitur. nisi propter delictum. vt no. Bald.
 in d. l. re scripta. Tertio Abb. concludit. quod si alius constituit
 prebendas. vel dignitatem. non potest capitulum illas minuire
 sine consensu fundatoris. vel hæredis eius. vt per Hostien. Cal. &
 48 alios. quos Abbas refert. ¶ & ideo non potest facere ecclesiam
 collegiatam sine consensu patroni. ¶ vt no. Bald. in l. si quis pres-
 49 byter. in 3. no. C. de epif. & cle. etiam non potest vnire a
 c. beneficium. patrono in iuro. c. vt Abb. hic dicit. & Cal. in consil. 96.
 Papa vnuit. in fine. cum simi. vt per Moder. hic. & quod no. Do-
 mi. in capitu. cum ecclesia. in vlt. no. de preb. in 6. Et prædicta lo-
 cum habent. quando talis ordinatio fuit facta a principio de con-
 sensu episcopi. ex eo. qd no. Anto. de But. in cap. cum dilectus. per
 tex. de consue. & glo. no. ad hoc in cap. generali. in versic. fundati-
 50 one. de electio. in 6. Et hoc altimum dictum limitandum. &
 clarandum videtur. quando alteratur ius spirituale. quia tunc epi-
 scopi consensus requiritur. alias videtur quod ualeat ordinatio
 fundatoris absque episcopo. argumen. cap. uerum. de conditio.
 51 appofi. & quod ibi Innocen. ¶ dicens quod in re. que traditur ec-
 clesia. potest apponi onus soluendi collegam. ¶ & sequitur Bald.
 in l. neminem. C. de sacrosan. ecclesi. in versic. ultra glorias. & fa-
 cit. quod no. Bald. in Luena. in princip. C. de in ius uocan. Secun-
 do Doct. tidentur istam conclusionem generaliter intelligere.
 quod contra uoluntatem fundatoris. etiam ex causa. capitulum
 disponere non possit. Sed tamen dicendum uidetur. quod im-
 mo ex causa numerus taxatus a fundatore minui possit. puta si
 redditus essent diminuti. argu. d. cap. ex parte. & hoc Abb. hic di-
 cit quando ordinatum fuit auctoritate Papae. idem ergo pari-
 52 tatem in isto casu dicendum est. & ad hoc bene facit. quod nota.
 Abb. in cap. 2. in fi. de relig. do. ¶ ubi inquit. quod a solito statu be-
 neficij receditur. quando ecclesia est depauperata ita. qd in solito
 statu conservari non possit. alle. tex. in cle. ne in agro. §. ad hęc.
 de statu mona. Tertio illud. quod in conclusione dicitur de hęc
 de. non uidetur sine dubio procedere. quia hæres non potest uenire
 contra factum defuncti. cum a matre. C. de rei uend. & licet
 53 patronus. qui fundauit beneficium. consentire possit. &
 mutare uoluntatem. ¶ ista tamen facultas non uidetur hære-
 54 dic §. competere. ut in simili est tex. nota. in l. si ego. §. si res. ff.
 de iure do. facit tex. in l. fina. C. de reuo. do. in cap. fin. de dona-
 tio. & in l. 3. ff. de seru. expor. Et in terminis huius questionis hoc
 tenet Ioan. de Imo. in c. quia contingit. in 4. colum. de relig. do. &
 Car. ibi in §. qn. si quorum opin. probatur in d. cle. quia contin-
 55 git. ¶ & per iura supra allega. Moder. hic dicit. quod pro una
 uice poterit episcopus cum consensu hæredis dispensare contra
 ordinationem testatoris. ut in simili casu uoluit Anton.
 56 de But. in cap. fi. circa med. de testa. ¶ Et hoc comprobari potest.
 quia pro una causa clericus potest officium procuratoris su-
 57 scipere. licet gñaliter non possit. b. vt est dictum Inno. in c. j. in fi.

de ob. ad ratiocinia. no. Are. 86. dist. in c. peruenit. cum si. vt dicitur
de c. constitutus. de app. & in c. 2. de iud. Sed tamen, vt dictum
fuit ibi, hoc potius procedere videtur ex quadam aequitate, quā
de iure, vt no. Abb. in cap. 2. de postu. Et ita videtur dicendum in
proposito nostro, quia tex. in d. c. quia contingit, & iura sup. al-
legata, generaliter loquuntur, & no. probatur iure, quod in vno
cau. auctoritate epi possint relaxari. Quarta conclusio Abb. est,
quod si bona sint communia cum episcopis, episcopus no. pōt
de illis disponere, quia praeferat auctoritatem in facto proprio,
quod esse non debet. c. 2. de re. ecc. non alie. Idem si canonici
vellent applicare mensē diuersę capituli, quia non pnt, vt per gl.
in d. c. 1. in ver. mensē. Dicit in lmo. hic, col. 3. ver. vel potes
cere, quod licet mensē capituli no. possint applicare, quia agitur
de interesse capituli, tamen si vellent applicare vni præbende, vt
singulis possent, quia non præferant auctoritatem in facto pro-
prio, cum aliud sit applicare capitulo, aliud singulis de capit. Mo.
hoc reprobant, quia cum reuoluit commodum singulorum,
videntur esse suspecti. † Nam propter hoc illi de vniuersitate re-
pelluntur, vt no. in l. in tñ. s. vniuersitatis. vbi Bar. ff. de rer. diu. &
quia si capitulum, est suspectū, qñ agitur de applicando mensē
capituli, & sic, vt vniuersitas a fortiori, qñ ut singulis applicat. Sed
potest responderi, qđ ista suspicio no. facit, qđ dicatur cā propria ca-
pituli, & ideo licet singulis vtilitas acquirat, vt verum tamen est
dicere, capitulum non præstare auctoritatem in facto proprio,
prout vt considerare lo. de lmo. Sicut in simili habetur de præla-
to, qui in causā ecclesię iudicare potest, vt per gl. in c. si quis erga,
in verbo, priuē. c. 7. & in c. cum venissent, in verbo, iudicari.
de iud. cum si. & tñ. tanquā suspectus p̄t recitari, vt late Abb.
concludit in d. c. cum venissent. Idem Abb. in c. 1. de 2. no. de iur.
in c. 1. de maled. & in c. postremo, vbi Perus. in s. q. de ap. Quinta,
& ultima conclusio ex dictis Abbatis colligitur, quod si bona
diuina sint inter episcopum, & capitulum, potest capitulum, cum
consensu episcopi numerum restringere, vel dignitatem suppri-
mere. Et ista conclusio intelligitur, nisi hoc caderet in utilitatem
capituli, quia tunc non videtur, quod capitulum ad propriam
vtilitatem hoc facere possit, vt dicunt Anto. de Butr. lmo. hic, &
Mod. Ex quo inferri videtur, quod non debet fieri differentia,
vtrum bona communia sint, vel diuina, sed solum consideratur
an talis diminutio facta sit ad vtilitatem episcopi, vel capituli,
vel alterius de quo dicendum est, vt gl. dixi. † In glo. in verbo, cō-
trauenerint. Abb. late prosequitur, quando, & quomodo tolla-
tur priuilegium. * & primo concludit, quod si in priuilegio sit
t̄ps determinatum, illud atēdēt. Ad quod facit, † quia priuilegiū
debet seruari, secundum qđ in eo cōtinet, vt gl. notabiliter dicit
in c. si in gl. f. circa f. de trans. epif. † & tenor priuilegii in primis
incipit. c. porro. c. accepimus. de priui. & adeo † verbis priui.
inherendum est, qđ licet priuilegium debeat stricte interpretari,
qđ est stricti iuris, vt no. Bal. in l. in prin. C. de legi. & no. lo. And.
& Doct.

A D D I T I O N E S.

- Syl. Ald. Speciali. Adde Decin d. c. cum omnes. in 2. lectu. nu. 2. 4. 26. 27.
Syl. Ald. Intromittit. Adde Ro. in confi. 33. c. circa primum. col. 1. uer. ceterum.
Decin confi. 137. col. 2. uer. non oblat.
Remoueri. Amplia. etiam sielt prius non conuentualis, fed reuocabilis
ad nutum per fuperiorem, iuxta clem. ne in agro, de fla. regula. & cle. iuxta
regulares. §. pe. de fupplene. negli. pralato. reuocabilis tñ ex cā demum rōna
bilibi, iuxta Inn. in cū finante, qui cleri. uel uouen. per Ioan. And. & Gem.
in c. cum fingu. de prāb. in 6. Limitatur primo vt procedat, dummodo fit q
uifus à Papa ex certa fcientia donec uixerit. ut per Pan. in c. cum inter, de
elec. & in c. ad nofttram, in cle. de confi. vt. uel inuti. Limitatur fecundo, vt
procedat in prioratib. uel à adminiftrationib. non unitis, fed per fe ftantib. ut
in d. cle. iuxta regulares. f. cūs in fundatione, conceffione, uel unione, f. ficat
de menfa ad nos deputati Vicarium temporale, uel ad nutum (de con
fenfu forfan epifcopi) reuocabilem, quia p̄uentio, & p̄ouifio Papæ non
impedit quā ad nutum, ut prius, reuocari poffit.
Vnire. Adde Pet. in trac. de vnio. ecclefie. c. 5. q. 11. & c. 5. q. 5. Ia. cō
f. 116. in filib. 4. plus d. q. fit agit de ecclefia parochiali, confenfus paro
chianorum requiritur, quia eorum interef. magis etiam, quam patroni.
Syl. Ald. Inuito. Hanc q. attingit diftinguendo Th. Faftoli caufa. 4. dub. 6. Gai.
in rep. c. de elec. lib. 6. Felin. in trac. ap. po. na. in 7. lim. Car. confi. 95.
Papa uniu. Ad. Sic. confi. 23. f. cū p̄fcript. Propheta. in 8. coli. 1. Cor. in fingu.
fuis. in uer. patronus. in 11. coli. uer. fine confenfu. Pau. de Cita. de iure par.
in 4. par. uerfic. fecundo finitur. Roch. Curt. in trac. de iure patronatus,
in uerbo, honorificum in 3. q. 2. col. Lamber. in co. trac. art. 2. 6. q. prin. 3. lib.
Deci. in confi. 174. coli.
Syl. Ald. Collectam. Potef. enim fundator apponere quas leges uult, ut tradit
Pet. de Anc. in cle. quia contingit. in 4. coli. in 9. no. de reh. do. ubi Imo. co.
j. & hanc q. latiffime persequitur Lambe. in trac. de iu. par. in 9. q. j. par. j. lib.
ubi diftinguit, & facit tres conclufiones.
Heredi. Adde, quod immo in quantum tangit interef. patroni, fufficit con
fenfus heredis.
Syl. Ald. Pollit. Idem Dec. in confi. 95. col. 2. in fi.
Syl. Ald. Repelluntur. Hanc concl. examinat late Dec. in c. tertio loco. col. 5.
de prob.
Priuilegium. Adde Phil. Fran. in c. dudum, de prāben. Fel. hic, Sal. in l. uolun
tarie. C. de excu. tu. Ale. in confi. 33. lib. 3.
Syl. Ald. Continetur. Declara. & limita. ut per Dec. in c. cum ordinem. in glo. j.
de refcrip.

[illegible]

tem, de concess. præ. & in l. i. in fi. C. de anna. exco. † Et in simili
benefacit, quod dicitur de lege, quæ non tollitur simpliciter per
non vium, sed data facultate vtendi requiritur, quod contrarius
f vñs inteuenerit, vt no. Bar. § cum antea, in proce. fforum. Cyn.
in l. C. quæ sit lon. consuet. & late Ang. Aret. in §. Sigitur, in pē.
Insti. Alexan. in confi. 133. alias 132. vñsa facti narratione. colum.
pen. lib. 1. §. alleg. no. in d. l. de quibus. ff. de leg. Et pro ista limita-
tione allegatur tex. quem glof. præall. adducit in l. Attilicinus. ff.
de ser. rust. prædi. sed ille tex. prima facie videtur probare contrarium,
quia ibi datur restitutio, & sic priuilegium ibi ipso iure
amittitur: de quo dicendum est, vt dixi in cap. ex ratione. de ap-
pella. † Tertio prædicta conclusio limitatur habere locum, quan-
do fuit data similiter facultas aliquid facienti, prout in d. l. 1. de
nundi. Secus si facultas posita sit in expressa voluntate eius cui
concessio fit, & tunc nullo modo præscribitur. glof. no. in cap. vt
priuilegia, in gl. pen. in fi. de priui. no. Cal. in confi. 1. in tit. de præ-
scri. & Domi. in princ. col. 1. de consueto. cum si vt tradunt Mo-
der. hic. Abb. & tamen in d. cap. priuilegia, videtur reprobare il-
lam glo. quia dicit esse contra tex. in d. l. 1. de nundi. vbi illa facul-
tas facienti nundinis erat in facultate priuilegiati, & tamen per-
ditur spatio x. anno. Moder. hic respondet, quod d. l. 1. procedit,
quando fuit facta concessio simpliciter, quo casu tacite intelligi-
tur, quod illud sit in voluntate priuilegiati. Sed glo. in d. cap. ut pri-
uilegia loquitur, quando expresse dicitur, quod faciat, si velit, &
sic in effectu differentia videtur inter expressam, & tacitam vol-
untatem. Ad hoc facit tex. in l. si ita legatum. §. illi si voler. de le-
1. & in l. nonnunquam. de condi. & dem. cum si. Sed tamen con-
siderandum est, quod ratio glof. in d. cap. vt priuilegia, fundatur
77 simpliciter in hoc, vt Abb. ibi post alios dicit, † quia facultati ali-
h quæ facienti præscribi non potest. h. l. viam publicam ff. de via
pu. Et ista ratio pariter militat in facultate aliquid facienti sim-
pliciter, in tali, n. facultate videtur esse liberum arbitrium, quod
78 præscribi non potest, † vt per gl. no. in l. 1. in ver. pro socio, quoniam
ibi no. Bal. C. de anna. exco. ergo non videtur differentia in isto
casu inter voluntatem expressam, & tacitam. videtur. n. exprimi,
quod tacite inest, cuius expressio nihil operatur, l. 3. de leg. 1. &
Bartol. ibi respondet ad iura §. allegata in contrarium. Et ad tex.
in d. l. 1. de nundi. potest responderi esse speciale in nundinis, in
quibus agitur de præiudicio multorum, vt §. dictum fuit, & quia
79 tex. ibi vltcrius procedit ita disponendo in illo casu. † Quarta
conclusio Abb. est, quod priuilegiatus a Principe non potest
i priuilegio renunciare in præiudicio Principis. cap. cum tem-
pore, de arb. & ibi etiam Abb. in §. no. ad idem tex. in cap. cum o-
lim. cl. 2. de priui. & in cap. 2. in fin. de refsi. in integ. cum si vt tra-
dunt Moder. hic, & idem Abb. in c. ad audientiam, col. 5. de præ-
scr. Ro. in confi. 369. circa primum, cum si vt prosequuntur Mo-
der. in c. cum olim. col. fi. de præscr. & idem Car. in confi. 8. pri-
mo rationes. in fi. & facit quod §. dicam in 6. & vlt. conclusio de
80 priuilegio ecclesie. † Quinto Abb. concludit, qd contrarius pri-
K uilegio dato ad aliqd. no. faciendum, vñ illi renunciare, & illud
amittit,

ADDITIONES.

- a Syl. Al. Debet. Hoc non tñ verum est in privilegijs, sed in omnib. alijs quar-
tuncunq. reſtringibilib. & odioſis, vt per Dec. in confi. 5. in c. in fin. cõſi.
13. col. 3. in c. j. in j. lec. in 2. col. lup. c. in c. eccleſia S. Mariz. j. eo. c. 5. verſu.
3. quiz. Gemi. in repe. ru. de app. col. 6. in f. regulariter tñ privilegium ſtrictè
interpretandum eſt. Dec. in confi. 113. in prin. in confi. 11. lup. in confi.
12. col. 2. & eius verba diligenter pſcrutanda ſunt, vt tradit Dec. in cõſi.
27. 1. col. j. de bent autem ſemper ita interpretari, vt nõ noceat privilegiato.
Dec. confi. 457. col. 3. & quando privilegia ſunt contra ius commune quali-
ter interpretanda ſunt, vide Dec. in c. cãm, quæ. in f. de reſcrip. in cõſi. 5. 12.
col. fi. & in confi. 5. 16. col. fi.
- b Syl. Al. Exprefſam. Et hinc diſto ſolet, qd ceſſante cauſa privilegij, ceſſat privi-
legium, vt per Dec. in c. cum ceſſante. in prin. de app. quod eſt verum, niſi
iam effectus conſumatus eſt, vt declarat ibi Dec. & in confi. 3. col. 2.
- c Syl. Ald. Spatio decem. Ad hanc quide Sign. in confi. 7. col. 4. Iaſin. l. fi. de
confli. prin. col. 1. ver. 3. principaliter, & eodẽ mō ſi quis habet latum privi-
legium, & eo ſtrictè, & remiſſus vtatur, ſibi præiudicat, vt poſtea nõ vta-
tur amplius large. Bar. in l. uſum aque. C. de aq. uel. lib. 11. Ale. confi. 33. col.
2. lib. 4. quod decal. vt per Iaſ. vbi ſup. col. antepe.
- d Syl. Al. Videtur. Hanc tamen limitationem ſeq. l. Fran. Balq. in trac. de præſ.
in 4. par. 4. par. prin. q. 4. limita.
- e Syl. Al. Non fur. Adde qd nec de: Balb. in l. arborib. §. nam & ſi. per illum tex. ff.
de vfuſ. l. ar. d. l. ff. & Balb. in d. trac. de præſ. vbi ſup. in j. lim.
- f Syl. Al. Interuenit. Adde Iaſ. late in l. de quib. in 6. no. col. 9. de leg. Alex.
in confi. 136. in cauſa, & l. re. col. 7. lib. 3. in confi. 199. col. 4. eo. lib.
- g Abbas. Et Iaſ. in l. ff. de confi. prin. fed gl. verior eſt, & hæc limitatio falſa,
vt ſentit Dec. hic, & bene. Caſt. confi. 3. in f. ſub tit. de conſuetu.
- h Syl. Al. Non poteſt. Adde circa hanc concluſio. Io. Fran. Balbum in trac. de præ-
ſcrip. in 4. par. 5. quæſt. prin. vbi latiffime examinat.
- i Hier. Gigas. Principis. Adde qd ſicut privilegiatus a Principe non poteſt re-
nunciare privilegio in præiudiciu Principis, ita non pōt ut privilegio ſuo
cõtra Principem. faciunt non per Bar. in l. amiciſſimis §. Lucius. ff. de excu-
ſat. & ita vult idẽ Bar. in l. petenda. C. de tempo. in int. reſt.
- K Syl. Al. Renunciare. Et iõ privilegiatus in non ſoluendo ſi ſoluat, & ſic con-
traciat, videtur renunciare quatenus eſt cõtraciatum, vt dicit paulo poſt
nu. 83. vbi addidi.

amittit, ut hic, & in l. 2. C. de iud. do. imp. facit tex. xj. q. 3. in cap. privilegium. & no. Bar. in l. 1. C. de his, qui spon. mune sube. li. x. Pet. de Anch. in conf. 261. circa fi. s. all. & quod no. Ange. in l. 1. §. si quis tutor. ff. q. ap. sit. cum sit, ut tradunt Moder. hic, & idem Alex. in conf. 101. visis instrumentis, carta fi. lib. 1. And. Sicu. in conf. 4. lib. 1. Sed advertendum est, quia ista conclusio non v. vera simpliciter, prout ponit. nec bene ut probari iuribus praevalle. Nā ex p. uentione tacita voluntas arguitur, quia ex facto tacita voluntas declaratur. I. Paulus r. det. ff. rem. ra. ha. & talis voluntas tacita non h. nisi quatenus ex actu p. uentionis inferatur. I. fi. C. ne vxor pro marito. no. Bart. in l. 1. §. hoc interdictio. ff. de iun. actus; pri. facit glo. in de. sape. in verbo, partib. de ver. sig. quam pro no. alle. Paul. de Ca. in l. si conuenit. de iur. om. iudi. & in conf. 25. super primo. col. 5. Et ideo licet canonici hic contraueniant statuto, recipiendi aliquem in primicerium, non per hoc v. in totum sublatum fuisse statutum, sed solum violatum v. in illo solo casu contrauentionis, ut dixi. §. in vlt. no. quia cum actus p. uentionis limitatus fuerit, non inferitur, q. statutum tollatur. Similiter non ob. tex. in d. l. 2. de iure domi. imp. quia ibi agebatur de vnico actu momentaneo, & non reiterabili, in quo ex p. uentione ne necessario inferatur ad renouationem illius actus momentanei & singularis. Secus v. esse in statu vel privilegio, quod v. habere causam successiuam, & ad plures actus successine referri v. tradunt Pet. Cyn. & Sal. in d. l. voluntarie. C. de excu. tu. & in d. l. 2. & in l. fallo. C. de diuer. refe. & no. Barto. in l. 1. in fi. de deca. & Alex. in locis allegandis. Non ob. quod dicitur in c. privilegium. 1. q. 3. vbi perdit privilegium, qui eo abutitur, quia v. non est quatenus abutitur, quia limitata causa limitatum effectum producit, in agris. de acq. re. dom. Non ob. quod no. An. in d. l. §. si quis tutor. & Bar. in d. l. 1. quia illud procedit in contrauentione vniuersali, videlicet, quando habens privilegium immunitatis, patitur se scribi in libro debentium solvere. & ita loquitur Alex. in conf. 101. §. alle. Secus videtur in actu particulari contrauentionis, per supradicta, & declarat Cyn. in d. l. voluntarie. in opp. & Barto. in d. l. 1. Et contra istam quintam conclusionem late consuluit Alex. in conf. 3. ponderatis his, in §. lib. idem Alex. tenet in conf. 108. visis his. col. fi. lib. 3. & idem Alex. in conf. 192. ex themate p. missio. col. pen. lib. 2. Retenta tamen predicta conclusione, primo, & principaliter limitatur procedere, quando privilegio directe contrauenitur, secus si indirecte, quia non tollitur privilegium. Vnde privilegiatus generaliter v. soluere non teneatur, si semel soluit, non perdit privilegium, l. voluntarie. C. de excu. tu. no. Abb. hic cum sit, ut tradunt Moder. hic. Et adde, quod idem tenet Bald. in conf. 257. super primo. in fi. lib. 4. & Alex. in d. conf. 33. ponderatis, in §. lib. secundum Doct. in locis praedictis, directe v. fieri contra privilegium, q. actus contra ius in totum privilegio aduersatur, indirecte, q. privilegium generale ab aliquo actu particulari ostenditur. Et consideratis his, quae supra dixi, ista conclusio v. breuiter sic reformari potest, ut dicamus, q. privilegium tollatur ex contrauentione, fm. qualitate contrauentionis. Nam si vniuersalis fuerit contrauentione, respiciens actus futuros, in totum privilegio derogatur, v. no. Bar. in d. l. 1. C. de his qui mune. spon. sub li. 10. Si vero p. uentione particularis fuerit solum in illo actu particulari, recessum v. privilegio, & in alijs remanet illegitimus privilegium, per supradicta. & ideo si privilegium respiciat actum momentaneum, qui reiterari possit, contrario actu momentaneo tollitur, d. l. 2. C. de iure dom. imp. Si vero privilegium habeat effectum successiuum, vnico actu contrario non tollitur, v. no. concludit Bart. in l. fi. in fi. de conf. prin. & in l. 2. §. fi. in fi. de decu. & Bald. in c. ple runque. col. fi. de ref. Alex. in d. conf. 33. col. 1. lib. 3. Secundo predicta conclusio locum habet, q. extaret privilegium, cui contraueniens renunciare possit, secus si illi renunciare non potest, ut no. voluit In. in c. accedentib. de priu. & Mod. simpliciter hic sequuntur. & adde glo. in c. privilegium. 1. q. 3. & idem Abb. in c. pro illorum, de prae. ben. Bald. in d. conf. 37. lib. 4. & Car. in conf. 38. primo rationes. in fi. & melius in conf. 30. ad primam partem. in 2. col. Et ratio videtur manifesta, quia si expresse privilegio renunciare non potest, multominus tacite contraueniendo. arg. l. qui ad certum. ff. loc. & ad hoc facit, quod inferius dicā in 6. conclu. Tercio limitatur procedere, nisi contraueniens p. testetur, ut Abb. hic dicit post Barto. in d. l. 1. & idem Ro. in conf. 252. pro decisione, in fi. cum sit, ut tradunt Moder. hic, & idem Bal. in conf. 38. super primo. lib. 4. Ale. in conf. 108. in §. lib. 3. alle. Sed considerandum est, quia si contrauentione erat vniuersalis, respiciens et actus futuros, bene procedit, q. dictum est de protestatione, & ita loquitur Bar. in d. l. 1. facit tex. in l. si debitor. §. r. ff. q. mo. pig. vel hyp. sol. & q. ibi Bart. & in l. ille a quo §. si testis. & q. ibi Bar. ff. ad Treb. in l. fi. C. de compen. vbi Bar. cum sit. Si vero p. uentione esset in actu particulari, protestatio nō v. esse necessaria, quia est abq. protestatione privilegium in futurum conferatur per s. dicta, ad maiorem tñ cautela fieri potest, sed respectu illius actus particularis v. actus prius protestationi. de quo j. codē.

in c. cum M. T. Quarto declarā, dummodo actus prius privilegio d. habuerit effectum, alias secus, ut notabiliter dicit Ant. de But. in c. pastoralis. col. 6. in ver. sed est dubium, an possit. de cā possessio. nis, & proprie. & Mod. hic sequitur. Sed tñ in prius facit, q. p. uentione ponderat ad arguendum voluntatem, q. ex actu nullo ostenditur, & declarat, l. fi. vbi Bar. ff. de reb. eo. & ex actib. nullis c. et p. uentio inducitur, ut tradit Bal. in l. de qb. in ver. sed q. ro. ff. de legi. Ang. Are. in §. ex non scripto. Inst. de iur. na. col. 8. in ver. q. ro. an ex actib. nisi dicamus dictum Bart. in d. l. fi. nō h. locum in actu praedicti ipsi facienti actū nullū. Vel aliter dici pot. q. aliud sit in actu nullo, q. aliud sit, q. actus non sortiatur effectum, prout loquit Ant. de But. Pro quo facit q. no. Bald. in l. si diuerla. ver. ex praedictis. C. de trans. vbi inquit, q. renuntiatio facta in cō. p. missio non nocet, si compromissum non habuit effectum. & in no. casu tradit Alex. in conf. 28. visis insto. in prin. lib. 1. T. Quinto intelligitur, q. p. uentione necessario inferat renuntiationem privilegij, secus si cadit alia p. sumptio, q. renuntiationis, ut no. voluit Ant. de But. in c. accedentibus. col. 2. ver. per p. dicta, de priu. dicens, q. si canonici habentes statutum de certo numero ad mandatum summi Pontificis recipiant aliquem vltra numerum, non v. hoc fecisse, ut statutum tollatur, sed potius, ut mandato Papae obtemperarent, & Mod. hic sequuntur idem Ale. in conf. 33. col. 3. lib. 3. §. allegato. & est gl. in d. c. pro illorum. in verbo, recepisse. q. Et hoc comprobatur, quia renuntiatione privilegij v. donatio, que nūq. p. sumitur, vbi alia p. dictura capi pot. §. c. super hoc, de renun. l. cum de indebito. ff. de prob. Facit gl. no. j. di. in ca. consuetudo, que dicit, q. ad hoc, ut actus p. uentionis inducant, debent fieri ea intentione, ut consuetudo inducatur, quia 92 alias de gratia fieri potuissent. T. Et per hoc p. firmat, q. voluit no. Car. in d. conf. 1. o. vbi notabiliter inquit, q. si canonici p. ueniant statuto volentes alicui gratiam facere, statutum ex tali p. uentione non tollitur. Et dictum Anto. de But. in d. c. accedentibus, procedit q. in mandato summi Pontificis est facta mentio de numero statuto, prout loquit ibi Ant. de But. quia tunc mandatum valet, & canonici tenentur obedire. Secus si non esset facta mentio de numero, quia tunc mandatum non valet, nec coguntur canonici obedire, & ideo tali casu contrauenientes v. tollere statutum, ut notabiliter tradit idem Ant. de But. in c. consuetudo. col. 3. de ref. & no. Mod. ibi. col. 6. T. Sexto, & vltimo fallit in privilegio quacumque consuetudine, quia tunc ex simplici contrauentione non tollitur, sed plures actus prius privilegio requiruntur, ar. c. 1. de re. iur. ita Inn. in c. accedentibus, do. Anto. hic in fi. facit glo. no. in l. nemo. §. tpalis. ff. de re. iur. cum sit, ut prosequuntur Moder. hic. Et vltimus idem Abb. in conf. 94. v. primo, circa fi. lib. 1. Ant. de But. in c. fi. car. 3. col. 3. de p. u. Ale. in conf. 3. si vera sunt. col. 4. lib. 3. & Alex. in l. 2. in fi. principij. ff. so. ma. & no. etiam Car. in conf. 131. videndum est in fi. Aret. in conf. 23. in praesenti consultatione. col. fi. Sed contra istam limitationem v. tenere Imo. hic. col. fi. ver. item et aduerte, q. sicut tollit statutum, ita v. tolli p. uentio, cum a pari p. cedant, v. no. in l. de qb. ff. de legi. Et ideo do. Abb. in c. pro illorum. de p. ben. in vlt. no. in fi. distinguunt, q. q. actus sit collegialiter p. consuetudinem, ita tollit consuetudo, sicut statutum. Sed si aliqui de populo aliqd. facerent p. consuetudine, alijs secentibus, & nō p. dicentibus, non tollitur p. uentio, sed requirit tñ ipsi, q. cum ad illa inducenda necessaria fuit, & ita fm. eu. intelligit glo. in l. nemo. §. tpalis. & Mod. hic sequunt. Sed p. siderandum est, q. nec tali casu, q. aliqui de populo p. uenirent, non tollere statutu, cū ipsi non habebant p. tatem p. ea, q. dicta sunt. Et si tali casu tollat statutum ex eo, q. alij scietes non p. dicunt, ut per do. Abb. in conf. 61. in fi. lib. 3. alle. pariter etiam

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. Inferatur. Hae enim voluntas, quae ex factis colligitur, stricte interpretatur Dec. in c. cū venerabilis. in 16. col. de excep. & in c. dilecti. col. 2. in 2. no. de app. intelligas tñ, q. voluntas deprehenditur ex facto scilicet, q. factum sit ex voluntate, non ex necessitate, ut per Dec. in c. sollicitudine. col. 3. in fi. de app. & idem quod ponit hic Dec. dixit etiam in conf. 432. col. 5. nu. 24. ubi plura alleg. ad hoc.
- b Syl. Al. Perdit. Adde Alex. in conf. 193. ex praemisso themate. col. fi. 3. Dec. conf. 496. in causa. col. 2. uer. 2. respondetur.
- c Syl. Al. Tollitur. Adde Dec. in d. conf. 496. col. pe. uer. non obstant sup. allegata in contrarium.
- d Syl. Al. Secus. De hoc uide Ro. decif. 381. fuit dubium. in no. & Iafin. l. fi. col. 12. de conf. prin. in l. fallo. C. de diuer. refe.
- e Syl. Al. Inducitur. Vide omnino Dec. in c. si clericus. col. 9. de iur. in c. oblate. in ult. no. de app. in cut. debitis. col. 3. eo. tit. Alci. lib. 3. de ver. obli.
- f Syl. Al. Effectum Adde Dec. in conf. 3. col. pe. in fi. in l. 3. in 1. nota. C. de impu. Fel. in c. cum olim. in fi. de p. r. l. in l. sub p. r. ex t. la. j. in fi. C. de trā. Dec. in conf. 149. col. 3. Dec. in cad. aures. de app.
- g Al. Potest. De hoc uide per eundem in l. cuius per errorē. in 4. lim. ff. de reg. iur. Fel. in c. debitor. circa finem. 4. col. de iure iurando, & an q. ex con. iuris agnoscat, uide Fel. in c. cautio. col. 1. de fin. in l. in c. nouit. uer. p. terea etiam. de iud. & q. vbi alia potest capi coniectura non iudicatur renūciatio privilegij per contrauentionem, uide Dec. conf. 308. col. fi. in prin.

etiam tolleretur consuetudo, quia data paritate terminorum, non v. differentia inter consuetudinem, & statutum. fm. opi. Im. q. in puncto iuris uerior v. nam clarum est, q. privilegium virtutis consuetudinis quiescit, tollere statuto p. uio, vel per renuntiationem expresse, & sic vnico actu p. uio, ergo pariter idē dicendū est in renuntiatione tacita q. ex vnico actu p. uio necessario inferatur. T. Etiam ea, quae superius dicta sunt. T. Sexta, & vltima conclusio Abb. est, q. si privilegium datum sit ecclesiae, non tollitur per p. uentionem canonicorum, vel clericorum, quia ipsi in praedictum ecclesiam renuntiare non p. ut per Inn. in d. c. accedentib. de priu. & idem Bal. in conf. 237. super primo. in 3. dubio. lib. 4. & Car. in conf. 30. ad primam partem. col. 3. T. Et pari rōne idem dicendum est in privilegio dato populo, vel ciuitati, quia non tollitur per p. uentionem singulorum, ut de Genueis. & Pisanis tradit And. de Bar. in l. j. C. de his, qui spon. mun. pub. sub. lib. x. refert Mod. & idem tradit Alex. in d. conf. 1. in §. lib. Quod tñ limitatur, ut notat Abb. tradit in d. conf. 61. lib. 2. col. fi. uer. non ob. si dicitur, & facit, q. no. Pet. de Anc. in conf. 157. ex narratis. cum sit, ut tradunt Mod. in c. cum oēs. §. eo. T. In gl. fi. no. q. actus, b. quia principio de nouo fieri non p. ut, refici tñ p. ut, quia reficere non est de nouo facere, & gl. in de. fi. in uer. creatum, de ref. c. facit tex. in c. consuevit. de iud. cum sit in statu Mod. hic. ad idem tex. in l. 3. §. reficere. ff. de iur. actus; priu. in l. 4. C. de oper. pub. & in gl. in l. 1. §. pe. ff. de mor. inf. & sepul. cum sit, ut tradunt Alex. & Mod. in l. 1. §. si quis edificium. ff. de ope. no. nū. & idem Ale. in conf. 108. lib. 1. §. alleg. col. 2. & pe. ubi hoc limitatur. Et p. dicta p. o. conficere, nisi reficiatur res, q. in totū destructa sit, q. ga tunc reficere proprie facere dicitur. Hoff. in sum. de ecc. adhi. in fi. Abb. in d. c. consuevit. facit tex. in l. si ita legatum. §. fi. de leg. 1. inter stipulantes. §. sacram. de ver. ob. & gl. in c. de monachis. §. 2. q. 2. & c. de iur. pa. cum concor. & Mod. in locis §. all. Sed tñ p. siderandum est, q. licet edificij in totū destructū sit, remanet uectigia prioris edificij, q. facilius debet p. mitteri, ut restitueretur. ar. l. si de decu. & q. no. Bar. l. 1. C. de adu. diuer. iur. & facit gl. hic que dicit, q. restauratio dignitatis permessa fuit canonicis, & tñ hic 99 erat p. uis in totum sublatā. T. Vel aliter, & secundo, cōcludendo d. dici pot. q. uerbum facere, duob. modis considerat. Primo d. ut genus, & sub eo, tanq. genere uerbum reficere, cōprehendat, pro priē, ut p. s. Et in l. no. Bar. de uer. petatur, & repetat. in rub. ff. lo. mat. Facit quod d. de adoptione, & arrogatione in l. 2. ff. de ado.

ADDITIONES.

- a Singulorum. Adde Pe. Philip. Cor. in conf. 148. & conf. 199. lib. 1. conf. 46. lib. 3. Jam conf. 81. lib. 3. & conf. 140. lib. 4.
- b R. f. c. ad d. c. in l. domus. ff. de reg. iur. Ale. in conf. 190. num. 7. lib. 2. & Nico. Boer. dicit Burdeg. 44.
- c Sy. Al. Facere. Adde Iaf. late in l. ius autem ciuile. col. 3. ff. de iur. & in.
- d Al. Primo. Idem dicit in rub. ff. cer. pe. & in simili de uerbo, uenire. q. significat edere. Ale. in c. l. 9. uisio p. ucto. co. 3. uer. accedit. l. 1. Fel. l. car. fi. de n. ci. prin. de iur. col. 8. ubi de uerbo, cōuenire, q. cōprehendat renouationem.

SUMMARIUM.

- 1 Socij non dicuntur proprie consortes eiusdem rei.
- 2 Socij dicuntur ementes rem simul.
- 3 Ecclesia si sit depauperata receditur a solito eius statu.
- 4 Sufstentari congrue posse, quomodo intelligatur.
- 5 Canonici fieri pot. si sine p. uentio.
- 6 Episcopus non pot. si ordinare aliquem sine titulo.
- 7 Canonici non dicuntur esse in sacris ordinibus respectu canonicatus.
- 8 Canonici sine p. uentio non dicuntur beneficiatus.
- 9 Collatio beneficij fieri potest ad preces alicuius.
- 10 Collatio fieri potest etiam nepoti, imo filio proprio. nu. 11.
- 11 Numerus certus statutus a Papa augetur auctis facultatibus ecclesiae.
- 12 Gabella augeti debet aucto comitatu.
- 13 Argumentum rei venditae non spectat ad emptorem.
- 14 Emptores lacus Perusij si multum lucrarent non est eis inuidendum.
- 15 Emptor gabellarum videtur emere futurum euentum.
- 16 Emptor gabellarum aequiparatur usufructuario.
- 17 Clausula solita apponi subintelligitur, & quando.
- 18 Doctor simpliciter conductus, intelligitur secundum consuetudinem studij.
- 19 Domus conductae intelligitur pro pensione consueta.
- 20 Magistratus intelligitur secundum consuetudinem.
- 21 Notarius censetur rogatus apponere consuetudinem.
- 22 Consuetudo, & quod consuetum est, intelligitur in qualibet dispositione.
- 23 Dispositio quaelibet interpretatur secundum id, quod consuetum est, intelligit tamen iure ordinario. nu. 30.
- 24 Clausula codicillaris apposta videtur in testamento ex tacita testatoris voluntate.
- 25 Consuetudo interpretatiua generalis non indiget probatione.
- 26 Nec requiritur, q. sit praescripta nu. 26. Neque illi derogatum cōsetur, nisi expresse. nu. 27. Et si consuetudo expresse reprobat, non intelligitur de ipsa. nu. 28.
- 29 Substantialia omnino exprimi debent, etiam si alias consuetum esset.
- 30 Confors, quando possit agere pro confortes, & q. non agat pro inuito. nu. 34. Sed bene defendat. nu. 35. Nec in his, quae requirunt speciale mandatum. nu. 36.

Nec in criminalibus nu. 17.

- 31 Lis proprie dicitur, quando contestata est.
- 32 Confors liti non dicitur ante litem contestatam.
- 33 Causa criminalis, & ciuilis regulariter a pari procedunt.
- 34 Negatiua regula praevalet affirmatiua.
- 35 Consortium non tolli plures inhabilitates. nu. 41.
- 36 Excommunicatus pro sua defensione tantum potest esse in iudicio.
- 37 Excommunicatus non potest eius liti consorem defendere.
- 38 Coniunctus non admittitur ubi requiritur speciale mandatum, nisi agatur de modico praedictio. nu. 47.
- 39 Restitutio in integrum non potest peti a coniuncto.
- 40 Coniunctus personae solui non potest, aliter nu. 52.
- 41 Coniunctus rescriptum impetrat.
- 42 Coniuncti gesta non nocent, nisi ratificata sint.
- 43 Coniunctus non dicitur procurator, licet agere possit.
- 44 Coniunctus non admittitur contra voluntatem coniuncti.
- 45 Canonici pro canonico agere non potest, nisi in petitione absolutionis ab excommunicatione. nu. 54.
- 46 Praelatus, & capitulum, maiorem habent coniunctionem inter se, quam ca nonici inuicem, & maiorem effectum producit. nu. 56. & reputatur vni corpus. nu. 57.
- 47 Patrem, & fratres spirituales ita diligere debemus, ut carnales.
- 48 Canonici in causa canonici recusat.
- 49 Praebenda vna potest habere duos canonicos, quando duobus sufficit.
- 50 Protestatio facta super dependentibus a potestate protestatis valet, & actus vtiatur.
- 51 Protestatio in his, quae pendent ab animo magis valet, quam factum intelligi si p. cedat. 63.
- 52 Protestatio in his, quae pendent a consensu duorum, non valet absque consensu alterius partis.
- 53 Propositum in mente retentum nihil operatur.
- 54 Dispensare non potest episcopus, q. constitutus in sacris contrahat matrimonium, nec Papa etiam, nisi ex magna causa.
- 55 Protestatio non valet contra illud, quod consecutus p. pendet ex dispositione iuris.
- 56 Professionem emittens reseruata sibi proprietate bonorum, nihil agit.
- 57 Patronus fundans ecclesiam non potest protestari, q. eximatur a potestate ordinaria.
- 58 Protestatio praevalet in dependentibus a sola voluntate protestantis.
- 59 Protestans se nihil dicere velle contra fidem, an reuocetur, ne incidat in irregularitatem. nu. 72.
- 60 Adversus non animo aduocandi, an vtiliter adeat.
- 61 Proficiens religionem animo proficendi, an valet professio.
- 62 Fideiobens qui prius protestatus fuerat, q. noluit obligari, an teneatur.
- 63 Protestatio sine consensu alterius partis, quando ex iusta causa valeat.
- 64 Protestatio clandestina non praedictat, & quando.
- 65 Protestatio facit metum facilius probari.
- 66 Protestatio valet parte consentiente, etiam q. sit contraria facto.
- 67 Tacens protestationi consentire videtur, maxime si contradicendo poteras impedire. nu. 81.
- 68 Tacens in sui praedictio non videtur consentire.
- 69 Literarum receptio inducit consensum in iusta taciturnitate.
- 70 L. filius fam. ff. ad Maced. qualiter intelligitur.
- 71 Protestatio contra dispositionem iuris valet consentiente illo in cuius fauorem ius disponit.
- 72 Protestatio continens turpitudinem iuncta est consensu partis, nihil operatur.
- 73 Obligatorie non animo obligandi, non obligatur.
- 74 Contestans litem animo non contestandi, inducit contestationem, non obstantem protestatione.
- 75 Vendens non animo vendendi facit venditionem, nō obstante protestatione.
- 76 Actus contrarius protestationi, quando vitietur, vel valeat.
- 77 Actus, qui multipliciter potest intelligi declaratur a protestatione.
- 78 Protestans iudici nolle in eum, ut in competentem consentire, dēt addere, nisi quatenus de iure tenetur, alias potest ut contumax puniri.
- 79 Protestatio de non consentiendo in iudicem, debet repeti in actu facto ex intervallo.
- 80 Genus regulariter tantum operatur quantum species.
- 81 Species derogat generi, quando ab eodem fonte procedunt, secus, si a diuersis.
- 82 Voluntas mutari non praesumitur.
- 83 Mandans committi delictum obligatur, & si ex intervallo illud sequatur.
- 84 Protestatio in pendensibus a voluntate protestantis facta simpliciter, porrigitur ad ea quae sequuntur ex intervallo.
- 85 Praebenda duplex est, altera temporalis, altera spiritualis.
- 86 Praebenda collata, censetur collatus canonicus, quando solita est conferri cum canonicatu. Et Papa conferens praebendam censetur conferre canonicatum. nu. 102.
- 87 Accessorium non trahitur ad principale.
- 88 Emens bona temporalia ecclesiae, videtur emere ecclesiam p. p. communitatem.
- 89 Accessorium, si de accessorio fiat dispositio, porrigitur ad principale, quod largo modo sub accessorio comprehenditur.
- 90 Idem si accessorium est inseparabile. nu. 105.
- 91 Accessorium trahit principale.
- 92 Preparatio electio, videtur electum principale.
- 93 Dignius trahitur aliquando a minus digno.
- 94 Accessorio probato, probatur principale.

- 110 Statuto fieri non potest ut canonicus noniter receptus aliquid solvere teneatur, consuetudine sic. num. 1. & ibi de veritate.
- 111 Simonia non committitur si canonicus noniter receptus aliquid soluat sponte, etiam si statum ardeat.
- 112 Sponte est dicitur factum id, ad quod quis cogi poterat virtute statuti.
- 113 Compromissum, an dicatur sponte factum, si poterat cogi auctoritate statuti.
- 114 Necessitate aliquid factum etiam probari debet a dicente.
- 115 Motu proprio concessum dicitur, etiam si supplicatio interveniat.
- 116 Spontaneus actus voluntatis in omnino liberam de fiderat.
- 117 Voluntas coacta voluntas dicitur, & quomodo.
- 118 Sponte solum an dicatur, si precedat petitio.
- 119 Voluntarius actus an dicatur factus ab eo, qui cogi poterat.
- 120 Alienatio indicatur necessaria quando subest necessitas, licet voluntaria esse potuisset.
- 121 Legatum factum a debitore in dubio videtur factum animo compasendi.
- 122 Actus in dubio videtur fieri ab eo, qui facere tenebatur.
- 123 Instituentis filios, & nepotes vocare censetur ordine successio in casu necessitatis.
- 124 Officialis capiens bannitum non consequitur premium statuti.
- 125 Curator hereditatis iacenti datus, potest compromittere, ex quo poterat per statum cogi.
- 126 Præbenda potest diminui, ut alia suppleatur.
- 127 Præbenda debetur canonico rōne canonicatus, non ratione promissionis.
- 128 Præbenda debetur canonico recepto.
- 129 Expressio eius, quod tacite inest, nihil operatur.
- 130 Simonia non committitur promittendo pro spirituali re, quod tacite intelligebatur.
- 131 Canonicus supernum rarius quamvis non habeat præbendam, habet omnia emolumenta canonicorum.
- 132 Potest esse delegatus Papa. nu. 133.
- 133 Hic ubi dignitatem coisuram dari canonicis. nu. 134.
- 134 Et quid consequatur, num. 138.
- 135 Canonicus sine præbenda non dicitur beneficiatus.
- 136 Mandatum in Papa dicitur regulariter secundum nomen capituli, ad quod dicitur.
- 137 Mandatum in Papa non valet si non habet notitiam de nomen in capitulo.
- 138 Canonici in eadem ecclesia non possunt habere lites præbendas.
- 139 Litigiosi vitiū inducunt post litem contestatam, etiam in actione personalis.
- 140 Papa cognoscendo videtur causam ad se auocare, etiam quod actus esset nullus, num. 142.
- 141 Processus factus contra inferiorem non valet, quando Papa motu proprio auocauit, si certificatus sit inferior, & hoc an sit verum in expressa auocatione, vel in tacita. nu. 144.
- 142 Processus factus coram duobus iudicibus, quorum alteri non subiecitur, an valeat.
- 143 Iurisdicchio iudici generali non tollitur per concessionem specialem.
- 144 Praeuentio est locus inter iudicem generalem, & specialem, nisi frans est adhibita. nu. 148.
- 145 Z. viceptum ff. de iud. locum habet si excipitur.
- 146 Sententia secunda contra primam non valet, lata a duobus iudicibus, quibus processus coram eis valeret, neque etiam in alia instantia. nu. 151.

Vm M. Ferrariensis

- Summa
tur, ut per Abb. hic. In tex. ibi, pro se, & quatuor
focij. Licet enim confortes eiusdem rei pro
prie non dicantur focij, ut per gl. in §. item si in
ter aliquos. In l. de oblig. quæ ex quasi d. c. & vñ
tex. in l. vñ sit ff. pro f. cum in l. tradit Ale. in conf. xl. per pñctis lib.
2. in fi. tñ ex quo causa erat communis hic, & ab omnibus lis cō
testata fuit, prout requiritur, l. 2. C. de consor. ciu. l. itis, saltem tate
repectu litis societatis dicitur vñ, & ita tex. hic intelligitur. alias
2 proprie non essent focij, ut dictum est. & licet Bar. in l. 2. §. 1. ff.
a comuni diui. dicat q. ementes a rem simul, dicuntur focij, & idē
Bar. in l. Titium, & Meuium §. altero. ff. de administratione tuto.
hoc intelligitur, qñ tacite, vel expresse actum fuit q. essent focij,
b vt no. Flo. in l. 1. ff. communi diui. & tradit Are. in l. ex duob. ff.
de duob. reis col. 1. i. Primo not. fm Abb. q. iusta causa restringē
c di numerum, est qñ redditus pro omnibus non sufficiunt, & tō
d enim in ecclesia ponendi sunt, quot pñt congrue sustentari. d. c. j.
de instit. capitu. primo. de statu re. num. 6. & vñ de si ecclesia
depauperata sit a solito statu ecclesiæ receditur, vt no. do. Abb. in
cap. 1. in fi. de relig. do. vbi allegat tex. in cle. ne in agro. §. ad hac.
3 de statu mo. & Et notandum est, q. debent congrue sustentari, vt
Abb. hic dicit. Non ergo sufficit, q. viuere possint absq. penuria.
Nam inter ista, magna differentia est, quia vnus de centum flo
renis non possit viuere commodē, & cum 5. florenis absq. pen
penuria viueret, vt per gl. in d. c. 1. de statu reg. in 6. in vers. absq.
penuria, quam Abb. & Imo. sequuntur in d. c. 1. de instit. & idem
c Abb. & Mod. in c. postulasti. de res. Sed tamen contra istam glo.
facit tex. hic dum dñs, q. possint sufficere competenter, & in eodē
casu loquitur tex. in d. c. 1. de instit. & dicit, q. viuere possint absq.
penuria ergo participant viuere competenter, & absq. penuria.
Et hoc tenet Abb. hic dum dicit, q. congrue debent sustentari,
allegando illa iura. Et iō talis differentia non videtur iure p. ro

bari. Ad idem dicit tex. in c. episcopus, de præb. ibi, necessaria sub
ministrat, iuncto c. cum secundum, de præb. ubi in eod. casu lo
quitur, & dicit, necessaria congrue subministrat, & facit gl. in ca.
si in verbo, distictio, circa fi. de concess. præben. in 6. quæ confi
derat, quod tanta sit penuria, q. honeste viuere non possit. Ad
idem tex. in Auth. vt iud. sine quoquo iura in prin. ibi, ad nonis
simam penuriam, & facit tex. in l. nepos Proculo. ff. de verb. signi
fic. & gl. in clem. prima, in §. si in verbo, commode, de poenis.
3 & Secundo no. q. quis recipi potest in canonicum sine præben
da. & facit tex. in c. dilectus. el. 1. in c. relatum, de præben. vbi Abb.
f & in c. cum super in principio, de concess. præben. & idem Abb.
6 in c. constitutus in gl. 1. de rescrip. & Episcopus tñ non potest ali
quem ordinare sine titulo c. episcopus, & capit. cum secundum,
7 de præbendis. Sed illud verum est in sacris ordinibus, & secus est
in minoribus, vt per glo. & Docto. in cap. 2. de præbendis, & cano
g nicus non dicitur esse in sacris ordinibus ratione canonicatus. &
cle. vt hi, qui de ara. & qualita. talis tñ canonicus sine præbenda
8 non dicitur beneficiatus, vt no. Ab. in c. in nostra. in 3. no. de re
scrip. & Tertio no. q. tener collatio beneficii facta ad preces alicu
ius, & hoc secundum Abb. intelligitur de iustis precibus, & non
h de carnalibus, vt per glo. in c. tuam, de ara. & qualita. & s. q. 1. in
c. Moyses in verbo, rogauerit. cum simi. ut tradit Mod. hic. Ad
i de tñ, q. collatio beneficii etia nepoti fieri potest, ca. dilectio. & 8.
10 ibi Abb. de præb. Imo etiam filio k proprio beneficiū conferri
K potest glo. no. & ibi Abb. in ca. f. quia clerici, de iure pa. & idem
Abb. in c. consilium eod. & in c. de inst. f. Quarto no. q. in sta
12 tuto de certo numero, etiam per Papam confirmato, tacite con
ditio intelligitur, nisi redditus creuerint, & ideo auctis facultatib.
numerus augeri debet, vt Abb. hic dicit, & idem tex. in Authen.
vt deter sit numerus cleri in verbo, postea, vbi Ange. not. illum
tex. ad hoc, & Mod. simpliciter hic sequuntur. Sed videtur hoc li
mitandum, vt non habeat locum in mandato, quia si alicui com
mittatur, vt extenuatis facultatibus numerus solutus restringatur,
nō tñ auctis facultatibus poterit numerus augeri, vt est casus no.
13 in c. si de ver. si. & ibi Abb. in tertio no. & Ex eo, quod dictum
est, q. ex crescentibus facultatibus numerus augeri potest, infert
Ang. in d. Auth. vt deter sit nu. cle. q. si vendita sit gabella vini in
1 comitatu, & comitatus augeatur, etiam gabella poterit augeri,
m Mod. hic non affirmat hoc dictum, quia augmentum comi
tatus vñ cedere ad utilitatem temporis, ad quem post venditio
nem dētam periculum pertinet, id quod, ff. de peri. & commo.
h rei vend. Sed tamen hoc affirmari potest, & ad tex. in d. l. id. qd
respondeatur, q. habet locum in augmento alluionis latenti
prout loquitur, & secus videtur in augmento patenti, de quo An
ge. dicit. Et pro ista disti est tex. no. in litem si fundi, in §. hinc di
cimus ff. de usufr. declarando tamen hoc, ut per Ang. in l. si fer
uitus in pe. col. ff. de fer. vñ præd. vbi dicit hoc procedere in con
tractibus, & non in ultimis voluntatibus, l. q. in rerum, §. j. ff. de de.
14 & Et quod augmentum rei venditæ non spectet ad emptorem,
est tex. in l. Rutilia Polla. & in l. in lege. ff. de contrah. emp. & no.
Ang.

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. Ententes. Vide omnino Inf. Inst. de actio. §. quædam actiones mixtæ.
in 2. no.
- b Syl. Ald. Socij. De hoc est tex. in l. vñ sit ff. pro f. & adde q. idem voluit Rap.
to l. res. de duob. De. in conf. 2. i. vñ ibi disputat, declarat late Inf. in d.
§. quædam actiones mixtæ, in 2. no. Inf. de act. dicit tñ hic Rip. in 6. no. q.
hic non colligitur hoc not. quia non dicuntur hic focij respectu litis, sed
c canonicatus
- d Syl. Ald. Sufficiens. Idem dixit in c. ex parte, in 2. no. 7. eo. & in c. præced. no. 5. i.
Hier. Gig. Sultentari. Adde q. licet capitulum non possit minuire numerum
canonicorum sine consensu fundatoris ecclesiæ, poterit tñ q. ecclesia est
adeo depauperata, q. tot sustentari ab ea non possent, vt no. Doct. in c. cum
venissent, vbi per eundem Dec. col. 6. ver. secundo Doctores, qñ imo tali
casu non solum poterit episcopus, & capitulum minuire numerum cano
nicorum, & præbendarum, sed etiam suppressere dignitatem, quæ esset in
ecclesia, vt per Doct. sup. in d. cum venissent.
- e Syl. Ald. Ripa hic, in 14. no. defendit Abba Dec. hic, hoc idem tamen di
xit Decan. c. postulasti. in 2. no. de rescrip.
- f Syl. Ald. Præbenda. Vide Rotam decis. 444. quidam, in no. Abb. in c. mandatū.
de rescrip. in c. relatum, de præben.
- g Syl. Ald. Canonicatus. Adde Fel. in c. qñ Abb. col. 3. de off. dele. in contrariū.
- h Syl. Ald. Carnalibus. Ad idē gl. in c. ordinationes. j. q. j. Declara tamen, nisi in
furgat, vel extinguatur obligatio ad antidota, na & antidotalis obligatio
inducit simoniam. Fel. in c. ad audientiam. col. 7. de rescrip.
- i Syl. Ald. Collatio. Idem voluit Abb. in conf. 96. ad claram, in j. dub. lib. 2. Dec.
conf. 12. 9. in prin.
- k Felio Adde Pan. in conf. 96. lib. 2. Archi. in commino, in fi. x. q. 2. & Philip. Dec.
in conf. 129.
- l Hic. Gig. Augeri. Adde q. secus est in emphyteuta. Nam si res emphyteutica
augetur, siue augmentum sit latens, siue apparens, cedit commo emphyteu
te, nec p. ea aug. ri debet pensio, ita voluit glo. in ver. emphyteutarius. in
l. j. ff. de iure emph. & ibi per Doct. maxime per Inf. in 18. col. in ver. in figl.
- m Mod. Sciheer Fel. quem sequitur hic Fran. Ripa, nu. 36. sed verior est opi. An
quem sequitur Io. de Platea in l. hi, quos, in fi. C. de fun. rei priu. l. 1. Facit
Hip. de Mar. sing. 134. & in rub. C. de probato.
- n Syl. Ald. Potest opi. Fel. defendi ab impugnacionib. De. hic, Rip. in 26. no. vbi
ampliat pluribus modis.

Ang. in d. l. si seruus. col. pe. vbi aliter rñdet ad d. l. id. quod, facit,
quod no. Ray. Raph. Cu. & Ale. in l. si ex toto, in fi. prin. de leg. 1.
a Respectu vero fructu, & redditu, pñctum pñctat ad empto
rem gabellarum, vt no. Bal. in l. cum fundus. C. de sol. f. vbi ingt
per illum tex. q. si emptores lacus Perusij multum lucrētur, illis
indicare non debemus, sicut si essent in damno, non esset eis
succurrendum. Et hoc idem dñt Bal. & An. in l. ar. vbi & l. vtrum,
ff. de pet. har. Nam emptores gabellarum videntur emere futu
rum euentum, & vñ de qualiscunq. euentus sequatur, ad empto
res spectat. l. si factum retis. ff. de act. emp. l. nec etiam, §. aliquan
do ff. de contrah. emp. l. q. si in venditione. cum l. seq. ff. de hare.
vel ac. ven. Et ita de emptoribus gabellarum, Bar. dicit in l. comen
terio. §. qui maximos. in 3. q. ff. de pub. Bal. in l. si ea leg. C. de viur.
cum si. vt tradit Ale. in conf. 3. vñ instrumentum, l. j. & Empto
res gabellarum æquiparantur usufructuario, vt no. Bal. in l. 2. in
fi. C. de ver. sign. lo. de Ana. in conf. 74. vñ, & ponderat. cir
ca fi. Vñ de sicut ad usufructuarium euentus omnium fructuum
pertinet, l. vñ ff. & l. item si fundi. ff. de usufr. Ita in istis emptori
bus dicitur euentus esse in istis, & quibudam alijs rationibus motus
c consilij superioribus annis Luca. c. f. Quinto no. ibi, confucit,
§. clausula solita & apponi, intelligitur, & idem in contractibus, &
d l. q. si nolit, §. quia assidua. ff. de edil. edi. per quam dicit Bar. in l.
e nemo est, qui nesciat. ff. de duob. reis f. & Doct. conductus vi
detur secundum consuetudinem studij. Et Bal. hic, dicit, q. lectu
ra data Doctori simpliciter, & salario consueto intelligitur.
f & Et idem in domo conducta. Sal. in l. excepto. C. loca. vt pro fo
lita pensione intelligitur. & Et magistratus datus intelligitur se
cundum, q. consuetum est, vt no. Bar. in l. magistratus. ff. ad mun.
& Et Notarius rogatus videtur, vt apponat clausulas consuetas, f
vt no. Bart. per illum tex. in l. si. C. de fideiuss. f. & generaliter que
libet dispositio recipit interpretationem ab eo, quod consuetu
g est, vt est no. dictum Inn. in c. olim. de ver. sig. & sequitur Abb.
in c. certificari. de sepul. cum si. vt late congerunt Moder. hic, &
pñs Alex. in l. huiusmodi. in prin. de leg. 1. & conf. 27. in causa,
& l. ite. lib. 2. & conf. 107. pro inuestigatione, col. pe. eod. lib. 2. &
idem Ale. in conf. 37. vñ dicto infro, col. 1. lib. 3. Et ista etiam
prius late tradidit And. Sic. in c. quod ad translationem in 3. car.
de offic. leg. & idem And. Sic. in conf. 5. col. pe. lib. 1. & in con
fi. 7. col. 9. in conf. 14. col. pe. & in conf. 37. col. 5. & in conf. 5. i.
col. 3. in 2. lib. Et vltimus addat tex. in l. vñ libris, & ibi Albe. C.
de colla. & nouissimi scribentes ibi, dicta Moder. hic reasumit,
ad idem est bonus tex. in litem eorum §. decuriones, ibi, secun
dum consuetudinem locorum ff. q. cuiusque vniuer, & idē no.
Bal. in l. ita demum §. si ff. de arb. & in l. si certis annis in 3. col. in
ver. credo autem. C. de pac. & Rom. in conf. 2. 94. vñ his, col.
4. f. & Et ex §. dictis infertur, q. clausula codicillaris h apposta videat
h ut in testō ex tacita voluntate testōris, cum sit consuetum, q.
i apponatur §. Bar. in l. j. ff. de iud. codicill. in 6. q. & ita Ale. conclu
dit in conf. 1. col. 9. in prin. l. 5. & idem And. Sic. in d. c. quod ad
translationem. & Et talis consuetudo si generalis est, probatione
K non indiget, vt no. Bal. in l. 1. Cad. Velle. f. dicit no. Are. hic, q.
non requiritur, q. talis consuetudo prescripta sit allegat Ant. de
l. But. hoc dicentem in c. si in 5. car. in ver. ex his dicit Nico. de Ma
ta. de consue. Et idem Are. tradit in conf. 1. i. procedendum in
17 col. pe. & Ale. in conf. 107. pro inuestigatione, col. pe. in 2. lib. Et
adeo efficaciter consuetudo ista attenditur, q. illi derogatum nū
quam vñ, nisi spāliter dicatur, vt no. Bal. in l. si. C. si quis Alex. in
18 conf. 12. f. vñ titulo q. dñs. col. 3. lib. 2. Imo, q. plus est, si q.
suetudo expresse reprobat, non intelligitur de ista consuetudi
dine interpretatiua, vt no. scribit Pet. de Anc. in conf. 127. vñ.
ver. quinto allegatur consuetudo. & Limitatur tñ ista conclusio,
vt non habeat locū in substantiis, quæ oīno exprimi debent,
m & ommissa vitiant, vt no. fo. An. in add. Spec. in ti. de inst. edi §. in
firm. in ver. quid si a phentibus. & Mod. hic simp. sequitur. &
idem Ang. in l. licet. C. loca. vbi inquit, q. si quædam verba appo
nenda sunt de consuetudine in infro, & q. aliter non valeat in
firm. tunc non suppletur in firm. a consuetudine. Secundo prædi
cta conclusio declaratur, vt procedat in his, quæ consueti sunt
10 cōtera iure ordinario, & secus si extraordinario iure, vt no. Bar.
in l. Seio §. medico, per illum tex. ff. de ann. leg. cum si. vt tradit
Mod. hic, & idem Bartol. in l. sed & si quis §. quæsitum, in fi. ff. si
quis cau. Ale. de But. in c. 1. de commo. Ale. in conf. 3. i. vñ, col.
pe. lib. 2. & in conf. 107. per pñctis verbis, col. pe. lib. 3. De quo tñ
alter dicit Im. in d. c. j. & Ale. in d. c. quæsitum, & in l. pretia rerū,
in fi. ad l. Falc. Tertio tex. nofter hic de clausula conditione, limita
tur, vt per Ro. in conf. 177. quæstio est nunquid, in fi. In gl. 1. ex
his, quæ Abb. post glo. hic dicit, tres conclusiones principaliter
11 colligitur. f. Prima est, q. quis agere potest pro consorte ciui
dem litis. Secunda, q. coniunctus non admittitur pro cōiuncto
adea, in quibus speciale mandatum requiritur. Tertia, q. canoni
cis pro alio canonico agere non potest. Circa primam, ista con
clusio primo limitatur, vt procedat lite contest. prout loquitur
tex. in d. l. 2. alle. in gl. ibi, post litem legitime ordinatam. Et ratio

vt fm Pau. de Cast. ibi, quia ex quo lis conte. fuit cum omnibus,
censetur alij velle, q. terminetur. alleg. in argul. si seruos. ff. de
pig. act. Et ista ratio et videtur habere locum lite non contest.
quando nomine omnium facta esset petitio, & citatio commu
ni nomine facta fuisset. facit tex. 9. in l. vbi ceptum, ff. de iudi. in
clemen. 2. vt lit. pen. Non obstat. tex. in d. l. 2. de consor. ciu. dñm li.
quia non dicit expresse de lite contestata, sed de lite ordinata, qd
et ante litem contestatam verificatur, ut per gl. in l. j. C. qui datu.
p pos. Cōiter tñ tenetur quod dictum est, videlicet, q. precise litis
contestatio requiratur. Et ad hoc facit, q. a proprie lis dñ lite prest.
c. ex parte. el. 2. de ver. sig. no. Bar. & Doct. in l. causas. C. de transa.
33 vñ confortes litis non vñ esse ante litem conte. & Secundo ista
conclusio intelligitur, qñ agitur pro consorte absente, & non
34 pñctent. & secus esset eo inuito, vt per glo. & Doct. in d. l. 2. C. de
consor. ciu. litis, & idem gl. pñctum tex. in l. si petitior. ff. de iud. fa
cit tex. in l. Pomponius, §. si ff. de procu. f. & Et ad hoc procedit agē
do, sed defendendo et p consorte inuito admittitur, vt no. Card.
dicit in cle. religiosus. in xi. q. de procu. ar. l. solutionem. ff. de sol.
35 & Tertio non videtur habere locum in his, in quibus speciale man
datum requiritur. ita vt sentire Abb. hic, æquiparando confortes
coniunctis personis. Non ob. q. tex. in d. l. 2. loquatur generaliter,
quia restringi debet sicut fit in iuribus, quæ gñaliter loquuntur
de coniunctis, d. l. sed & he. ff. de procu. cum si. & tamen restrin
guntur, vt non habeant locum in requiruntur speciale manda
tum, vt Docto. ibi dicunt. Sed tamen quicquid Abb. 9. dicat, con
trarium dicendum vñ, videlicet, q. etiam in casibus requiriti
bus speciale mandatum quis pro consorte agere possit, q. cum
rōne confortij habeat talem ptatem agendi, & cōi noē litis cō
test. facta sit, d. l. 2. censetur alij velle, q. causa terminetur, vt s. di
ctum est. & iste rationes et militat in causa, in qua mandatum
speciale requiritur, quia in effectu fm prædicta de tali causa cogi
tatum spāliter videtur. f. Quarto prædicta conclusio limitatur,
37 non procedere in criminalibus, vt per glo. in c. cum dilecti. in
gl. j. de dolo, & contu. Sed contrarium tenet Bald. in l. seruum
quoq. §. publice. col. fi. ver. vnum q. ro. ff. de proc. vbi al. Inno. ad
hoc in c. licet in Beato in prin. de acc. D. Maria. in c. veniens in
vlt. car. in ver. 3. de acc. distinguit, & Moder. hic simpliciter se
quuntur. Sed adde primo, q. opin. glo. in d. c. cum dilecti, vt sequi
Bald. in rub. C. si ex plu. vnus app. vbi inquit, illum tñ non habere
locum in causa criminali. Sed tamen alia opi. quam Inn. & Bald.
tenere videntur in locis s. alleg. uerior indistincte videtur, quod
idem sit in causa criminali, & ciuili, l. omnem. ff. de iud. no. in labientem,
ff. de pe. Et per istam rōnem Alex. in l. minoribus. C. de his, qui
ut in.

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. Respectu. Adde ad hoc omnino Dec. in conf. 4. col. 1. & vide aliqua in
contrarium per Dec. in c. avaritia. nu. 12. de præben.
- b Vñ usufructuario. Quatenus est par ratio, non alias.
- c Syl. Ald. Luca. Hoc consilium est impressum, & est quantum in ordine.
Adde Pau. de Ca. in l. si merces. §. vis maior. ff. loca.
- d Solita. Adde Dec. in conf. 133. in l. semper in stipulationib. de re. iur. in l. vñ
libris. C. de colla. Hippo. de Mar. sing. 135. Pe. Girar. sing. 41. Fran. Ripa hic
num. 39. cum seq.
- e Syl. Ald. Contractibus. Et licet non sint in matrice, præsumuntur in nihilemus
in esse. Are. in c. j. col. 4. de iud. & idem est in rescriptis. Inf. in l. largentarij
in prin. ff. de eden.
- f Syl. Ald. Consuetas. Adde And. Sic. in conf. 6. in fi. lib. 3. conf. 54. col. 1. 5. eo.
lib. conf. 2. i. in fi. lib. 3. conf. 58. col. 9. eo. lib. facit quæ ponit Bald. Noue.
in rub. de uer. ob. in prin. & ibi Hiero. ver. in generali eum mandatu veniūt
ea, quæ sunt de consuetudine. Bar. in l. si in prin. ff. q. in frau. cre. in l. si prius
ff. de aqua plu. arc. in no. Rom. conf. 114. vñ, in 2. dub. & ex hoc infert Ale.
in conf. 61. in causa in prin. lib. 7. q. notarius ratione generalis consuetudi
nis pñt apponere penam in cōtractu, & hoc idem in procuratore ad uēde
dum dicit Ang. in l. bene a Zenone. C. de quad. præf. per illum tex. & in l.
2. in prin. ff. de iur. iud.
- g Consuetum. Adde Pet. de Anc. in repe. c. si propter tua debita. in 4. opposi
tio. de rescrip. in 6. & Ale. in conf. 37. nu. 9. lib. 2.
- h Codicillaris. Sed immo verior est opinio Bar. nisi quando ex alijs uerbis tes
tamenti appareat de mente, vt quia dixi, velle valere testamentum in uim
donationis cā mortis, vel alias, licet uerbum, codicillus, esset omisum.
- i Syl. Ald. Contra Bart. Adde Ale. in conf. 102. col. 1. ver. præterea. lib. 3. Are. in
conf. vñ. col. pe. ubi declarat dicta Bar. Dec. in l. semper in stipulationib. nu.
11. de re. iud. & hanc eandem opi. latissime fīmat Dec. in conf. 490. vñ, col.
5. uer. non obstat. quæ obijciuntur.
- k Syl. Ald. Indiger. Idem Dec. qui plura allegat in conf. 540. quæritur. col. 3.
- l Syl. Ald. Sit. Adde Dec. in c. si clerici. col. 15. in fi. de iud. in conf. 48. col. 2. in
prin. in conf. 11. quoniam iudicant. col. 8. Roc. Cur. in rub. de consue. in
4. q. in prin.
- m Syl. Ald. Vitiant. Potest tamen notarius, qui omisit substantiam, infirare coram
iudice, ut sibi liceat addere, secundum Bar. in l. si in fi. de iud. Inf. in c. ex
litis. col. 8. & in c. cum p. Tabellio. col. j. de finit.
- n Syl. Ald. Iure. Adde Dec. omnino in conf. 7. col. 2. in prin. & col. fi. ubi plura
alleg. in contrarium.
- o Syl. Ald. Tex. Huic responsioni replicat Rip. hic, num. 55. & dicit, quod Dec.
decipitur.
- p Communiter. Et bene Fran. Rip. hic, num. 55.
- q Syl. Ald. Abb. Hinc opin. contra Abb. cum Decio tenet hic Ripa, nu. 57.
- r Speciale. Idem Fran. Ripa hic, nu. 58. per cle. religiosus. de procurato.

vt indig. reprobatur dictum Bal. in d. rub. C. si vnus ex plu. & idem
Cuma. & Ang. Are. in l. si quis separarim. §. si ff. de ap. Hoc tamen
intelligendum videtur casu quo in criminalibus procurator interuenire
possit, iuxta no. in d. c. p. veniens. & in l. pen. §. ad cri-
men. ff. de p. iudi. Secus videtur si procurator interuenire non
possit, quia si cum mandato expresso procurator non admitti-
tur, multo minus cum tacito ratione confortij admitti non de-
bet, & quia est contra regulam communem, q. quis pro alio ad-
mittatur sine mandato, vnde restringendum videtur in casibus,
in quibus procurator interuenire potest, argu. cap. cum dilectus.
de consue. & quia iura, quae confortibus his tribuunt facultatem
agendi, debent limitari a regula negatiua, quae est, q. procurator
in criminali causa non admittatur, d. l. penul. §. ad crimen. Ita
39 ¶ enim est regula negatiua, quae praualer affirmatiua, quae de
a confortio loquitur. l. 3. §. liberti. vbi Bart. ff. de suple. tu. facit tex.
40 in l. si Rufinus. vbi Bald. C. de testa. mil. ¶ Quinto, quod dictum
est de confortio, habet locum in eo, qui sit habilis ad agendum.
Secus si non habere legitimam personam, vt possit in iudicio
agere, quia confortium non habet plures inhabilitates supplere,
vt dicit Anto. de Butr. hic. col. 9. in ver. quid etiam operetur litis
confortium. alleg. cap. non potest. de prob. in 6. facit tex. in l. pri-
ma. de do. promiss. & ideo secundum eum in cle. religiosus, de p-
cur. dum ibi religiosus pro confortio admittitur, intelligitur si ha-
bitur mandatum a confortio, quod dicit esse norandum. Et facit
ille tex. dum loquitur negatiue, q. religiosus non possit manda-
tum suscipere, nisi pro confortio, & sic videtur, q. pro confortio
b suscipere poterit mandatum. Sed tamen contrarium in hoc te-
net Car. in d. cle. relig. in 1. r. q. in fi. dicens, q. religiosus pro con-
fortio a mittitur etiam sine alio mandato. Et idem Imo. ibi in
41 quarto no. ¶ vbi inquit, q. confortium supplet non solum defectum
mandati, sed etiam inhabilitatem personae, per illum tex.
Et ista opin. verior videtur, quia cum in casu d. cle. reli. sit factus
confortis litis, vt ibi, pro constanti praesupponitur, ergo videtur, q.
omnia possit, quae confortibus competunt. Ita n. est interpreta-
tio passiva, quae etiam in materia stricta locum habet, l. §. lex Fal-
cidia. ff. ad leg. Fal. & q. ibi Barrol. Nam in habilitate persona ipse
Ant. de Butr. hic faceretur, & probatur expresse in d. cle. relig. de ma-
dato est tex. in d. l. 2. C. de cons. eiusd. lit. & quia statim, q. datur
confortium litis in eo, qui erat inhabilis, iam habilitatus reperit-
ur, non est verum dicere, q. confortium suppleat inhabilitatem
personae, ex quo persona illius eam habilitate videtur, vt po-
sit esse in iudicio, ideo in effectu confortium solum videtur sup-
plere defectum mandati. Et per hoc tollitur ratio Anto. de Butr.
qui etiam aliter respondent Mod. hic. Nec ob. q. in d. cle. religio-
sus, dicatur, an possit mandatum suscipere, quia illud intelligitur
pro eo, ac si dicatur simpliciter, an pro alio agere possit, prout
colligit ibi ex eo, quod excipiendo, de confortio dicitur, quia ex-
ceptio declarat regulam. Inam quod liquide. §. si ff. de pet. hare. Et
ista conclusio sane intelligitur, quando quis habilitatus fuit
simpliciter ad iudicium, prout loquitur tex. in d. clem. religiosus.
42 ¶ Secus si quis limitate habilitatus sit, vt contingit in excommu-
nicato, cui solum pro defensione necessaria permissum, vt pos-
c sit esse in iudicio. cap. cum inter, c. de excep. ¶ talis enim excom-
43 municatus non potest alium litis confortem defendere, vt nota.
concludit Anto. de Butr. in cap. post. cessionem. in fi. de proba.
44 ¶ Secunda conclusio fuit, quod coniunctus non potest ea, quae
d requirunt speciale mandatum, & d. de hoc est glos. in l. exigen-
di, in verbo, non cogitur. de procur. quae allegat tex. in l. patri. in
prin. fi. de m. vbi restitutio in integrum non potest peti pro con-
iuncto, ¶ quod alia ratione non videtur nisi quia in restitutione
e in integrum ° speciale mandatum requiritur, illud. §. i. ff. eo. ut.
46 de mino. & hoc sequuntur vbiq. Doct. ¶ Et ex ista conclusio
f ne Abb. hic infert, quod coniunctus personae solui non potest, &
g per iura, quae ipse adducit, §. & no. Bald. per illum tex. in l. filius.
C. de pact. cum fi. vt tradit Alexan. in l. 3. in prin. ff. sola. marri. &
idem Alexan. in consil. 4. videretur. col. 3. lib. 2. & in alio consil. 37.
47 vltio dicto instrumento. in prin. in 3. lib. ¶ Limitatur tamen ista
conclusio, nisi agatur de medico prauidicio, quia tunc coniun-
ctus admittitur, etiam vbi speciale mandatum requiritur, & ista
48 ratione coniunctus pro coniuncto rescriptum impetare potest,
cap. non nulli. §. 1. de refer. & ¶ ibi Abb. in 3. no. Idem Abb. post lo.
And. in cap. constitutus. col. pen. de rest. in inte. cap. cordi. de app.
in clem. 1. in ver. quin etiam, de conce. prob. circa fi. Modo his
h relatis super ista conclusione diligenter cogitandum est, quia
licet ab omnibus approbetur, dubitabilis videtur, considerando
49 hoc modo, ¶ nam gesta pro coniuncto non nocent coniun-
cto, nisi ratificatio eius sequatur, ¶ vt est tex. in l. 1. C. quibus res
iud. non noc. ¶ quia coniunctus non dicitur procurator, licet
50 K agere possit, l. 3. §. 1. fi. iudi. sol. & ibi Pau. de Cass. & declarat Sal.
in l. exigendi. in op. C. de proc. Cum ergo non inferatur praeiudici-
um coniuncto, nisi ipse habeat ratum, ergo vt dicendum, q.
coniunctus est possit pro coniuncto illa, in quibus spale mandatu
requiritur. Et ad hoc vt est tex. in d. cap. non nulli. §. 1. vbi statuitur q.

requiratur spale mandatum in impetratione rescritti, & tñ p mittitur coniunctis, q impetrare possint. Nec ob. qd Doct. d. q in impetratione rescritti agitur de modico preiudicio, quia agi vñ de modico pñiudicio, ex quo actus non nocet, nisi ratio sequatur. Præterea non vñ verum, q impetratio rescritti modici preiudicii, quod patet, quia spale mandatum requiritur quod non solet requiri in leuibus. & tex. ibi. Considerat rationes quia per rescritum præstatur occasio litigandi, q non est p momenti, q quis implicet se litibus, & expensis, bene facit in l. minoribus 25. annis. l. 1. ff. de mino. Non obst. tex. in d. l. pñi, in qua Doct. faciunt fundamentum, quia ibi pñr admittitur petendum restitutionem in integrum pro filio etiam contra salutatem filij, pro suo interesse, † vt ibi dicitur, cum alias coniunctus pro coniuncto contra uoluntatem coniuncti nullo modo admittatur, vt est casus in l. POMPONIUS §. si ff. de procu. Et ista ratione alij coniuncti ibi non possunt petere resti. in integ. quia iniunctus contradicebat: sed quando non apparet de uoluntate contraria, coniuncti vtique potius essent restitutionem petere, cet in ea requiratur speciale mandatum per ea, quæ §. dicta sunt. † Ex quib. etiam inferitur, q etiam coniunctus solutionem p coniuncto recipere possit, quæ tamen non præiudicabit, nisi cōiunctus ratum habuerit, l. qui hominem. §. si gener. ff. de sol. † Tia conclusio fuit, q canonicus pro canonico agere non potest, & ita tenet Spe. & Ioan. An. in ti. de resc. præsentia. §. ratione quæ impetrantis, ver. sed nunquid canonicus. Host. in sum. de resc. §. quæ possunt. car. 4. ver. 97. & idem Abb. in c. coram. de ord. deleg. in c. fi. de postu. cum sit tradunt Mod. hic. † Et ista conclusio limitatur simpliciter. Primo, nisi canonicus pro canonico absolutionem peteret ab excommunicatione, quia tali casu amittitur, vt no. uoluit Inn. in c. Romana. de senten. excommu. 6. sequitur Rota deci. 16. in ti. de procu. in nouis. † Secundo non procedit in prelato, qui agere potest pro capitulo, quia inter prelatum, & capitulum maior coniunctio videtur, quam inter canonicos, ut no. dicit Anto. de But. in c. edoceri. colum. 3. ver. aliter pro altero. de resc. Est verum, quod Mod. hic reprobat cap. nonnulli. §. 1. car. pe. de resc. quia Doct. hic indistincte dicunt, q cōiunctio spiritualis non sufficit. Sed responderi potest, q Doct. hic loquuntur in coniunctione spirituali simpliciter, prout consideratur in canonicis, secus videtur in tali casu, in quo est maior coniunctio. † Et non est nouum, q ista maior coniunctio, quæ est inter episcopum, & capitulum, maiorem effectum producat, vt per glo. in cle. si. in verbo, ecclesiam, de reb. eccl. non alie. no. Bal. in l. dudum, circa fi. C. de contrahen. emptio. Cald. in consi. 1. i. in ti. de feu. & Hostien. & Doct. in cap. possessiones.

ADDITIONES.

- a ALloquitur. Idem dicit Dec. in confi. 3. colum. 3. in fili. ca. pastoralis. in 3. colum. in 6. de app. in c. nam conspiciantiam. in f. lect. in 3. no. inf. eo. Io. Cr. in l. fi. confante. in 16. col. ff. fol. mat. ver. quinta conclusio.
- b Syl. Ald. Contrarium. Facit gl. in l.utores qui possit. ff. de adm. tut. vbi vult, minor coniunctus possit agere pro coniuncto, licet alias non admitteretur de quo per Bar. in l. exigendi. C. de procu.
- c Syl. Ald. Inter. Eribe late Dec. 3. no. & in capitulo intelleximus. in 3. no. d.
- d Syl. Ald. Mandatum. Vide in proposito Abb. in c. eorum. de offi. del. vbi, qui in coniunctis spiritalia iura, & ciuilia, et ibi And. Sica. col. 12. & quid in neficiali. & non recipi. videntibus ultimamente, vel intereffe. vide Rotam c. 42. o. fi. committitur. i. n. no.
- e Integrum. Proprie non est speciale ob ipsam restitutionem, sed quia contineatur facto, cuius resc. non petitur, quæ dependet a voluntate, quæ non præsumitur mutata contra factum proprium. Quare idem est si petatur restitutione ex l. 2. C. de rei ven. dicta. licet ibi mere iure agatur sine restitutione tamen contrauenire facto proprio non venit in generali mandato, nisi iñtenuis, vt temporis præscriptio interrumpatur, & remedium, vel beneficium iuris consequatur, quod o. no. quia nullus adhuc tenuit.
- f Hic. Grg. Non potest. Quod co diuincte perfonæ locui non possit pro coniuncto, vide per Soc. in l. non solum, in 2. col. ff. fol. mat. ita tamen conclusio non procedit in patre, qui est legitimus administrator bonorum filij, ratione vsufructus quem habet, quia patri in talibus bonis recte pro filio solui potest. ita voluit excellentiss. princeps potius meus, D. Vicentius Herculanus de Præfuso, in d. l. non solum in 1. col. a. l. leg. l. j. C. de bon. quæ lib. 3. vbi autem luntas. & l. j. C. de bo. mater.
- g Syl. Ald. Adducit. Bald. in l. si autem. ff. de neg. gest. vlt. q. quamuis non possit exigere, possit salte cogere debitore m. depouere, & vide Abb. in d. c. cor. in 2. col. de offi. del. & Card. in l. 3. §. j. ff. iud. fol.
- h Syl. Ald. Modo his. Vide Ioan. Croc. in l. fi. confante. col. 63. in prin. vbi repræbat omnia ista dicta Dec. hic, & idem fa. cit Rip. no. 60.
- i Syl. Ald. Sequatur. Adde Aret. in confi. 22. factum. colum. penulti. ver. circa secundum.
- K Syl. Ald. Procurator. Et ideo statutum loquens de procuratore, non habet locum in coniuncto. Bald. in l. j. C. qui res iudi. non no. & coniunctus non potest agere, vt procurator. Bald. in l. j. C. de procu. & de hoc vide late Io. Croc. in l. fi. confante. col. 43. ff. fol. mat.
- l Solutionem. Nemo dubitat f. recipi posse. fed quæstio est, an exigere ab invito, in quo quicquid dicat Decius, v. supra est communis sententia, q. non potest sine mandato sufficienti ad tutam apocham, cum communi, Franc. Ripa hic. no. 60.
- m Sil. Ald. Potest. Ripa hic. no. 61. responderet hoc fundamentum Dec.

frones de reb. eccl. non alie. † & q̄ agitur de interesse pprio, cū
repetē vnū corpus. c. nouit. de his. q̄ si pla. & in c. requisiti de
reli. no. in c. edoceri. de resc. Et vltierus ⁊ etiam suaderi potest. q̄
canonicus pro canonico admittatur. quia q̄ iunctim agere pos-
sit pro coniuncto. nō vī esse alia rōne. nisi p̄ affectionē. ex qua
tanta voluntas abhincit coniuncti arguitur. q̄ ⁊ volūtate ipsius
coniuncti non admittitur. l. Pōponis. §. fi. de procu. & ista ratio
pariter militat vī in coniunctione spūali: q̄ ita detq̄s prem
& fratres spūales. sicut carnales. diligere. c. 1. 3. o. q. ⁊ in c. picardi
in gle. cā. & q̄ in c. qualis. 2. q. 7. f. & q̄ admittit nō solū cōiū
di naturaliter. sed et affines. quia accidentialiter iuncti sunt: &
plus est. ēē liberti admittunt. d. l. sed & hāc in prin. ff. de pecu. ibi. af-
fines. & liberti. ergo idē dicen dum vī in canonico. quod et frater
spūalis. vt in glo. hic. ⁊ Et pp hoc canonicus in cā alterius ca-
nonici recusari potest. c. inter R. de off. del. & videmus. q̄ pp q̄
nunciationem spūale mīmonium impedit. q̄ est magni ponderis.
vt in ti. de cognā. lpi. Vñ rōnib. predictis dicēdū vī in isto casu. in
quo in effectu agitur de modico iudicio. quia non inquit pius
cui absentī coniuncto. nisi secuta rati habitatio. l. 1. C. quib. res iū-
dia non nocet. & quia rōne confortij litis q̄s admittit. l. 2. C. de
conlor. ciuil. litis. Idem ergo in canonico vī. q̄ d̄ foies alterius
canonici. vt d. cum inter R. & ista conclusio probabilis vī. licet
in ḡm sit cōis op. vt s. dictū est. ⁊ In glo. in verbo. ad cā. Ant. de
Barque Abb. refert. tñdet ad Friū. q̄ duoad vnā p̄bendā recipi
pnt. q̄ redditus p̄ duob. sufficiunt. vt in c. vacante. de pben. & ita
intelligatur. tex. hic. d. Abb. dicit hoc esse verum. q̄ expresse fiet
re diuisio. Secus vī. si tacite. quia cum prabenda in reb. tēpora-
lib. consistat. oportet q̄ actualis diuisio interueniat. vt no. Inno.
in c. maiorib. de prab. vbi idem Abb. sequitur. & idem Abb. per
illum tex. in cā. tuaz. in l. 1. no. & in c. dilecto. in verbo. augmen-
tare. ⁊ de prab. Sed responderi pōt. & dicendum vī. q̄ actualis
diuisio requiratur in diuisione facti. ut partes ad oculū distinga-
tur. sed per hoc non vī impediri diuisio. quo ad effectum iuris
quo minus valeat receptio duorum ad eandem prabendam. q̄
duob. sufficit. Nam ipse Abb. hoc tenet in d. c. tuaz. vbi inquit q̄
vna prabenda dari potest duob. q̄ est sufficiens. ut illā cōiter ha-
beant. & facit tex. in d. c. vacante. & in d. c. dilecto. in ver. procu-
ratorum. & gl. ibi. in verbo. augmentare. in fi. & facit rā. q̄ hī
in l. leos. §. cum in talibus. de duo. re. in l. 1. C. si plu. vna sen. & in
l. si pluri. de leg. 2. cum simi. ista solutio Ant. de But. defendi p̄
ab impugnatione Abb. Alia tñ rōne non vī procedere. quia di-
uinat ad techic. & quia non vī uerum. q̄ fructus prabendae du-
bus sufficiunt. ut colligitur ibi. dum d̄. donec essent prabedas
primi duo integraliter affectui. ergo patet. q̄ primi duo non sūt
consecuti integras prabendas. Vnde Abb. & Doct. sequuntur
primā solutionē gl. quod ista fuerit allegatio. pris & q̄ probatū
non fuit de duob. ad eandem prabendam receptis. q̄ tñ non ca-
ret diuinatione. & quia ex quo talis allegatio non impugnatur.
approbari vī. Et ideo finaliter dici potest. q̄ receptio duorum ad
unam prabendam non ualeat. q̄ prædicti duo tenerent unam
prabendam. prout d̄r in d. c. tuaz. ita q̄ prabenda diuisa remane-
ret. sed receptio duorum ad unam prabendam. quod debeat post
modum integrari. bene ualet. & capitulum illas integre tene-
tur. ut per gl. & Doct. in d. c. vacante. & in d. c. tuaz. de preben. &
hoc modo tex. hic intelligitur. In glo. in verbo. sine præiudicio.
tractatur materia protestationis. & quæ in magno pelago uersa-
tur. sed pro solito more duntaxat insistam in his. quæ do. Abb.
hic scribit. qui breuiter post Ant. de But. tria membra facit.
Primum est. quando protestatio venit ad tollendum illud. q̄ ue-
nit consecutiuè ad factum Secundum quādo protestatio est de
directo contraria facto. Tertium est. quando protestatio tendit
ad declarandum factum multipliciter intelligibile. ⁊ Circa pri-
mum ex dictis Abb. plures cōclusiones colliguntur. Primā est.
quod protestatio facta super dependentibus a potestate protesta-
tis. ualet. & actus vitiat. per tex. in l. per seruum. §. 1. ff. de vsu.
& hāc. & idem prius tradit Anto. de But. hic. in 4. car. versic. ter-
tus casus principalis. vbi inducit d. l. per seruum. quam etiam ita
intelligit Alexand. in l. non solum. §. morte. colum. 8. versic. sed
fortasse. de oper. no. nuncia. Sed d̄ in intellectu illius l. aduerterē
dum est. quia licet legato vñ usufructus penderet a voluntate te-
statoris. tamen protestatio. de qua ibi. videtur facta super depen-
dentibus a dispositione iuris. dum relinquitor usufructus sine
usu. hoc enim est cōtra iuris dispositionem. de quo infra. in vlt.
conclusionē huius membri Ista tamen conclusio uera est in se.
& communiter approbatur. & not. Barto. per illum tex. in l. qui
aliena. §. Celsus. de acqui. here. & in d. §. morte. colum. 5. dum
loquitur de effectu protestationis in declaratione. & in l. pacta no-
nimus. colum. fin. in princip. distinctionis. C. de pact. ⁊ idem
tenet Bald. in l. vlt. debitum. per glo. ibi. C. de herē. ac. dicens. q̄
in dependentibus ab animo. magis ualet protestatio. quam fa-
ctum. & ad hoc facit tex. in l. si mihi. & tibi. §. fin. in l. iura scri-
ptum. in princip. de leg. primo. vbi protestatio uiuat legatum.
quod sequitur. not. in l. si quis in princ. testamenti. de lega. 1. ad

idem tex. in l. si quis. §. perique. ff. de reli. Et ex ista conclusio-
ne infertur ad id, quod not. Doc. post Ioan. And. in ca. si delega-
tis, in l. i. col. ver. quare quid si committat, de offic. dele. in 6. ¶ Et
hoc sane intelligitur, quando protestatio precedit, ut sit in ipso
actu, secus si sequatur, quia non ualet, §. gloss. not. in l. in concubi-
natu. ff. de concu. & not. Bald. in l. si ita scriptum de le. i. cum si
tradunt Moder. hic, & prius Alex. in d. l. si ita scriptum, & idem
Ro. in consi. 48. primo dici potest. in fin. ¶ Secunda conclusio
est, qd in his, quæ pendent a consensu duorum, protestatio non
ualet absq; consensu alterius partis. ¶ Et istam p̄conem firmat
Bar. in l. pro herede. §. Papinianus, per illum tex. in ver. vlt. no. de
ac. hæ. & idem Bar. in d. l. nō solū. §. morte, col. 3. vbi p̄conem ad-
ducit, qd scilicet propositū in mēte retentū nihil operat̄. l. si repe-
rendi. C. de cond. ob. cau. ita ista protestatio, quam ignorat ille,
cum quo postea dicit̄, nihil dicit̄ operari in præiudiciū eius. facit
in l. si. §. item si prædixerit, ff. nau. cau. stab. & glo. in cap. tua nos.
in gl. i. in ver. sed pone. de p̄on. & q̄ no. glo. in c. olim cām. de
cens. ¶ Et in ista conclu. Abb. incidenter dicit, qd ep̄s dispensare
non potest, qd cōstitutus in sacris m̄monium d̄hat, immo nec
Papa, nisi ex magna causā, vt not. in c. cum olim. vbi Abb. post
alios in col. fi. de cle. cōiū. & Bal. in l. rescripta. C. de p̄ci. imp. of.
& dixi in c. quæ in ecclesiis. §. eo. ¶ Tertia conclusio Abb. est, qd
protestatio nō ualet s̄ illud, qd cōsecratū p̄det ex dispositione
iuris, h. vt hic, vbi istū receptū fuit ut s̄mpt̄ cū protestatione vbi
qd de canonica nihil p̄cipiēt, quo casu ē s̄ dispositionē iuris i. vt
in c. relati. j. de p̄b. & ex his tollunt rōnes Abb. qd conatur r̄s̄de-
re ad istū tex. licet videatur approbare p̄conē, p̄ qua ē facit tex.
in c. Diaconi. 28. di. & idē a fortiori dicendum est, si protestatio
principaliter sit s̄ dispositionē iuris, ut per glo. & Doc. in l. alimen-
ta. C. de neg. gest. facit tex. in l. nemo p̄t. de leg. i. in l. qd de bonis,
§. i. ff. ad l. Fal. & l. si. ff. de suis, & leg. in l. cum precario. ff. de p̄c. cū
sim. & ex ista conclusione comprobatur, qd no. glo. in auth.
gressi. C. de sacrosan. eccl. de illo qd facit professionē reseruata
q̄ sibi proprietate. nā talis reseruatio non ualet, k. de quo ibi habet̄.
¶ Et simpliciter in patrono qui fundauit ecclesiam, non ualet p̄-
testatio, vt illa exinatur a potestate ordinarij, ut not. Innocen-
tius in c. Lateranensij, circa fi. de p̄b. Bar. il. quoties. §. fi. de adm. tut.
Abb. in c. cum dile. in 4. no. de p̄ue. cū si vt tradunt Moder. in c. cū
venerabilis. de excep. & ista p̄clusio procedit qm̄ protestatio p̄t
derogare dispositioni iuris, prout iura. §. alleg. loquunt̄, secus si
dispositio iuris possit tolli, quia ualetet protestatio, ut no. dom.
Abb. declarat in c. Cumana. col. 4. in ver. p̄ prædicta. de elec. per
illum tex. bene facit tex. in aut. excipitur. C. de bon. quæ lib. & qd
no. in c. verum. j. de cond. appo. Modo in ista tertia conclusione
aduertendum est, quia licet protestatio vitietur, & actus valeat
s̄m dispositionē iuris, & p̄batur hic, & ad hoc ē videtur bonus
tex. in l. i. §. i. ff. si usufruct. p̄ta. tñ in contrarium, qm̄o valeat
protestatio, & qd actus vitietur, probatur in d. l. per seruum. ff. de
vfu, & ha. vñ distinguendū est, vt tradit Bar. in l. ubi ita donat̄. ff.
de dona. cau. mor. & in d. l. per seruū. & alij sequunt̄ in locis p̄alle.
Scdm̄ mēbrū principale fuit, qm̄ prestatio est directo facto p̄ria,
in quo Abb. primo cōcludit, qd in dependentib. a sola uolunta

A DDITIONES.

- a Et vltimus Sed quicquid dicitur Deci. vera est opo. Fel. & communis, Franc. Ripa. hic, nu. 61. & 63.
- b Syl. Ald. Commutatione. Hæc videtur vera quo ad reuerentiam præstandi, ut dicit hic Fel. & tradit Iafin. Iadoptionis. & it prætor. ff. de in ius uoc. S. ad aliter, & beate reipondet hic Rip. nu. 61.
- c Syl. Ald. Proteftationis. Late Fel. hic, Franc. Ripa. nu. 68. ufque ad nu. 166. Ant. Rub. in repeti. hic. morte. in l. non folu. ff. de ope. nun. Al. cin. l. de testatio. de ver. fig.
- d Syl. Ald. Sed Rip. hic. respondeat ad dicta Decij. hic, num. 71.
- e Syl. Al. Non ualeat. Pro d. gl. est tex. in l. fed fi de fruct. ubi Bal. & Alb. ff. de vfu, & hab. & idem voluit Præpo in c. follicitudinem, col. 3. 2. de appell. est. n. natura proteftationis futuræ refpicere. l. fi. ubi Doc. C. de neg. gest.
- f Syl. Ald. Partis. Hanc conclufionem latius attingit hic Rip. faciens tres articulos, & vide Dec. col. feq. uer. 2. Abb.
- g Hic. Gius. Causa. Vide quæ dixi fupra hoc eodem ti. in c. quæ in ecclefiarû. in apoll. in uer. præfenti.
- Syl. Ald. Ad Dec. in conf. l. 112. col. 2. & in d. c. quæ in ecclefiarum, nu. 47.
- h Hic. Gig. Iuris. Quod proteftatio facia contra ea, quæ funt ex difpofitione iuris, non ualeat, uide etiam per Iafin. in c. f. fuerat in 26. col. Infti. de actio. ubi fingulariter uoluit, quod fi maritus cuius bona funt tacite ex difpofitione iuris obligata pro dote accipiens dotem proteftatur, q. uoluit fuæ bonæ ef. fe obligata pro dote proteftatio non ualeat. Idem fecundum ipfum erit in fozero, fi proteftante, cuius bona funt tacite obligata pro dote natus.
- i Syl. Ald. Iuris. Hanc inductionem dicit non efle ad propofitum, Rip. hic, numero 77.
- K Syl. Ald. Valet. Vide Abb. & alios in c. fi. de cond. appo. ubi Card. & Abb. tenent contrarium quamuis Ant. de But. hic, col. 18. dicat quod totus mundus ita tenet.
- Adde q. imo ex quo aperte retinetur pro prietas, non ualeat profeffio. Alc. in l. i. fed fi mihi, de uerb. obli. Ant. Rub. in d. s. morte. nu. 557.
- l Syl. Ald. Ordinarij. Abb. tamen in c. dilectus, nu. 5. no. poft gl. in uer. cõfistim. uim. de confue. limitat nifi epifcopus confenfuerit dotationem, quia in qua rendis potefl præiudicare fuccelfori, uide tamen de hæc Decij. ex cum uenerabilis in x. no. de except. & omnino in conf. l. 2. col. 1. & feq.
- Philip. Dec. fuper Decretalib.* E

1 te protestatus pualt protestatio, ¶ vt Abb. hic, exemplum ponit
in eo, qui protestatur, hoc non inrendit aliquid dicere pra fide. nā
a protestatio iuuat, quia hoc in animo cōsistit. & de hīde hoc tra-
dith Barth. Veron. in cautela. l. 1. § 6. bonum, & utile consilium est,
& Alb. quem ibi refert in tertia parte statutorum, q. 3. 2. ita que-
rit ipse Gandinus, circa fi. ubi Albe. de seipso loquitur, qui iuit ita
potestatus, & de tali protestatione etiam no. Alb. in rub. C. de hæ-
72 re. circa fi. Inn. in c. firmiter. in fi. de sum. Trin. & fi. cap. 7 & de
simili protestatione, ne quis incidat in irregularitatem, no. Io.
de Ana. in c. postulatib. col. 2. de homi. Et pro ista conclusione fa-
cit tex. in l. si quis in prin. testamenti. de leg. 3. in l. si mihi. & tri-
bi. § in legatis in l. si ita scripti. in pri. de leg. 3. cū fi. vtdictū fuit, §
in prima conclusione primi membri principalis. Sed aduer-
tendum b. est, quia in dictis iuribus, & in eo, quod dictum est de
de, non vñ factum pisse esse q̄rium protestationi, declarandum, vt
p. Bar. in l. 1. col. p. C. de lit. cont. & per Ange. in l. qui aliena. § fi.
fide. acq. har. no. per Abb. in c. col. 9. ver. & ad id, q. dī. de lit.
pt. & sequitur Ale. in consi. 130. in cā. col. fi. lib. 4. Nam in dictis
iurib. solum receditur a solita facti interpretatione propter uolū-
tatem derogatōriam pcedentē, q̄ pualt. Secus vñ qñ directo, &
p̄cise factum protestationi q̄dicit & repugnat, quia protesta-
tio vitari vñ, et in dependentib. a uoluntate protestantis. c. solici-
tudinem. in fi. de app. & no. Ang. in l. iuris gentium. § quod fere,
73 in prin. ff. de pact. dum inquit, ¶ quod si adeo hereditatem ani-
mo non adendum, valet adit, ¶ qui proficitor religione animo nō
profutidit, valet professio, & protestatio vitari. ¶ & idem Ang.
in d. l. qui in aliena. § fi. & Io. de Imo. in d. l. non solum. § morte.
col. 3. de quo j. dicam. Secundo Abb. concludit, quod si actus cō-
trarius sit protestationi in dependentib. a consensu duorum, alte-
ro q̄dicente, vel ignorante, protestatio nihil operatur in p̄iudici-
um eius, qui non consensit, & s. dictum fuit in secūda cōfē-
sione primi pcedentis membri, & no. Pet. de Anch. in consi. 3. p. sta-
tutum, circa fi. Et huic conclusioni non ob. quod uoluit gl. no. in
c. licet mulieres. de iureiur. l. 6. quia iudetur, ut no. Bal. in l. du-
bus. § fi. de iureiur. & aliter, ut late tradit Ale. in consi. 16. ponde-
74 rat. in j. lib. 7. Et ex ista cōfēfione f. m. Abb. hic infertur, quod
ille, qui aliquid fideiubendo se obligauit, teneat, non obstante p-
testatione prius fca, q̄ nolebat obligari, & hoc clarum est in ter-
minis in quib. hic loquitur, quando creditor ignorabat p̄testatio-
nem. Secus si protestatio facta fuisset ipsi creditori, q̄ tunc non
obligaretur, & p̄ualeret protestatio, ut no. Bar. in d. l. non solum.
in §. morte. col. 7. cum conor, ut ibi tradit Ale. col. 1. 4. ueritem
inquantum, & idem late Ale. in l. pacta nouissima. colum. 1. C.
de pac. & in notabili quotidiano exemplo ponit Ange. in l. mo-
75 ra. col. 2. in ult. no. ff. de usur. ¶ Et ista cōfēfio, f. m. Abb. hic
limitatur, nisi iusta cā fuisset, quia tunc & abique consensu alte-
rius partis valeret protestatio, ut probatur in c. 1. j. q. me. caude
eo, qui in p̄fentia partis non audet protestari, & ibi et Abb. in gl.
76 1. & no. Bal. in l. si repetendi. circa. fi. de condi ob. causat, quod
no. Bar. in l. de pupillo. § si quis ipsi p̄tori. in 11 de ope. no. nun. Et
ista limitatio sane intelligitur quantum ad illud, cuius respectu
77 quis non audet protestari, ut in d. c. j. ¶ Secus quo ad tertium cui
d illa clandestina protestatio non p̄iudicaret, ut no. Bart. in l.
qui in aliena. § Celsus. de acq. har. & Ale. ibi in l. clari. circa
fi. C. de fideicom. & idem Ale. in d. consi. xvj. ponderatis,
col. fi. lib. 3. Vlt. in casu d. c. j. quod met. causa, considerandum est,
quod protestatio ibi parum uidetur operari, quia probato metu,
ut p̄iupponitur et abique protestatione actus deberet retractari,
f. m. gl. in d. c. j. & no. Ale. in d. l. q̄ in aliena. § fi. col. 3. de acq. hæte.
78 Protestatio enim ¶ hoc solum operatur, quod per eam metus fa-
cilius probatur, vt no. dicit Ang. in l. 1. metum. la grande. in princ.
79 ff. quod me. causa. & latius dixi in c. fi. de appel. Tertio Abb. con-
cludit, quod in actu pendente a consensu duorum, altero et p̄fen-
tiente, ualet protestatio. allegat no. in c. Cuma. de elec. ubi gl. in
verbo protestatione. & ibi et Abb. hoc idem dicit. & no. Bar. in
d. l. non solum. § morte. colum. 6. in uer. circa secundum. & Pet.
de Anch. in consi. 3. 2. allegato. Et ratio uidetur manifesta, q̄ ex
quo vterque consensit, actus agentium ab intentione eorum regu-
latur. l. non omnis. in prin. fi. cert. pet. l. obligationum sub-
stantia. ff. de actio. & obli. ¶ Et isto casu ille, in cuius p̄iudiciū
80 sit protestatio, faciens pro consentiente habet, secundum e gl. in
c. j. in uer. fi. contestatus. 27. dist. 1. in l. j. §. 1. cum gl. in uer. denū-
ciauerit. ff. de lib. agno. & in l. prator. § hoc autem interditi, in
ver. adit. atur. de ope. no. nun. Et hoc de plano procedit in casib.
in quibus sola scientia p̄iudicatur, ut no. Bart. in d. l. non so-
lum. § morte. in fi. & in l. 1. C. de lit. contest. alias uero commu-
nis opin. uidetur, quod consensus expressus requiratur, prout
tenet glo. contraria in cap. Cumana. de elec. quam Innocen. Ho-
stien. Ioan. And. & Abb. post alios sequuntur. & not. Archid. in
d. capiti. primo, nu. 27. col. 1. Card. in clem. 1. in ult. quæstio. ut
li. pen. cum sumi. ut tradunt Mod. hic. Sed tamen Ioan. de Imo.
hic in colum. 22. in ver. quarto casu, dicit, quod uerior opin. ui-
81 detur, quod sola p̄fentia cum taciturnitate sufficit: ¶ quia ex

quo ille, qui tacet, potuisset contradicendo protestationem impedire, tacens habetur pro consentiente, vt no. in l. sepe de re iud. ista ratio non satisfacit, quia non videtur verum, quod ille, qui contradicendo potest actum impedire, tacendo dicatur consentire, vt probat, & concludit Abb. in c. nonne. de præs. m. p. Pre dictam tamen opin. quod taciturnitas sufficit, etiam plerique tenent, quos Alexan. in d. l. non solum. §. morte. col. 1. 2. & Rom. in confi. 3. 1. in casu propostæ Et ideo & concordando opi. pro resolutione considerandum est, quod aut actus de quo agitur, principaliter respicit præiudicium protestantis, qui ex tali actu de nouo obligari debet, & tali casu tacens, cui obligatio acquiritur, pro consentiente habetur, quia quo ad cum tractatur de præiudicio iuris querendi, & facit q. no. Bart. in l. quæ dotis. col. 1. ff. fol. mat. & facit text. in l. qui autem in prin. ff. de his, qui in fraud. cred. Et quia ille, qui protestatur, non debet aliter obligari, quam ipse voluerit, aut actus principaliter tendit in præiudicium eius, cui fit protestatio, & sic tractatur de præiudicio iuris bis quaesiti, & tunc non videtur, quod taciturnitas sufficit, sed expressus consensus requiritur secundum regulam, quæ est, quod tacens, in præiudicium suum non videtur consentire. l. filius. §. mutus. ff. de procur. l. qui vas. §. veter. fide fur. & no. in l. quæ dotis. fol. mat. & in regula, is qui tacet de reg. iur. in 6. † Et ista conclusio procedit eo, qui tacet simpliciter, scilicet si cum taciturnitate, & alius receptionis litterarum concurrit, quia tunc consentire videtur, & ut est text. no. in l. si filius. fa. 2. ff. ad Macedon. & no. Bar. in l. quo enim fitem. r. a. & in l. Titius. ff. de confi. pecu. Balan. rub. C. de fi. instr. in cap. i. verbi. Quæro quid de literis, cum concor. vt per Mod. hic, & Ale. in d. l. non solum. §. morte. col. 1. 1. ad de tamen hic, quod Pau. de Ca. in d. l. quo enim, quam legit similitur cum l. interdum. eo. i. tenet contrarium, dicens quod tex. in d. l. si filius. fa. habet locum in patre, prout loquitur, † quia pater pro mutuo factio filio tenetur, si ipso tacente, & tacente mutuum filio factio fuerit. l. sed Iulianus. §. si. cum l. sequen. ff. ad Mace. & ideo secundum eum tex. in d. l. si filius. fa. non habet locum in extraneo, quia recipiens litteras licet taceat non videtur sibi præiudicare. Alexand. in d. §. morte. col. 1. 1. dicitur in d. l. sed Iulianus. §. si. non probatur dictum Pau. de Cast. quia tex. ibi videtur requirere voluntatem patris, non autem dicit, quod sola scientia partis sufficiat. vnde ipse sequitur intellectum Barto. qui communiter approbatur. Ex quo, secundum eum inferitur, si ille, qui tacenti facta fit protestatio, recipiat scripturam protestationis, videtur consentire, & sibi præiudicare. In puncto iuris tamen verior videtur opin. Pau. de Cast. & pro resolutione considero duos casus. Primus est, quando fuit facta protestatio præsentis, & tacenti, & illi postmodum traduntur litteræ protestationis, prout loquitur Alex. nam his duobus concurrentibus consensus arguit, ut pbatur in cle. 1. de proc. ubi pcurator, q. habuit notitiam mandati, & tacuit recipiendo scienter litteras, vel instrumentum mandati, consentire videtur, vt dicitur ibi in fi. cum per hoc ad omnia tuum videaris prefutisse consensus. Secundus casus est, quando quis recipit litteras alienius actus, de quo prius non habuit notitiam, & tali casu ex taciturnitate non arguitur consensus, vta contrario sensu colligitur in d. clem. prima, dum ibi ponderatur scientia. Nam scientia, quæ a principio habetur ex literis, non debet plus operari, quam illa, quæ percipitur ex verbis eius, qui expresse protestatur. Et in hoc ut dixi, verior videtur opinio Pau. de Cast. in d. l. quo enim, & per alias etiam rationes, quas ibi contra Bartolum inducit, & quidquid Alexander dicat, vera videtur responsio sua ad dictam l. si filius.

ADDITIONES.

- a Syl.A1.Confistit.Vide hic Card. Ale.in c.1.col.2. ver. quartus principalis. 27.
dit & Iaf.in rub. C.de lum.Tri.
- b Syl.A1.a duertidum. Opi. Decij hic comproba per plura Ferretus, nu. 13.
- c Ipsi creditori. Idem Iaf.in dñis §. morte. Franc. Ripa. hic. n. 125. Aleia.in d.
l. detestatio, & est communis opi. Sed verius puro non sufficere, nisi creditori
aperte conferat protectationi, vt vult Præpo. Mediolanen.in c. sollicitu-
dinem.de app. & Ant.Rub.in d. vult. nu. 121. & 347.
- d Syl.Ald.Predicare.Et hinc inferat Ale.in confil. 16.ponderatis.col.pe.
lib.3. g. protectatio clandestina facta a patrono de non presentando alii, &
si presentaret, faceret per metum, talis protectio non præiudicat ei, qui
postea fuit presentatus, & idem sequi. Decia.in confil. 2. n. uiso puncto. col.2.
ubi limitat, nisi ille tertius fuisselet ipse causa metus inferendi, & vide Hip-
po.in l. 7. prætorica.col. 16.in fi. de quæst.
- e Syl.Ald.Secundum.Vide Card.Ale.ibi.col.2. ver. si factum aliter tamē
declarat hanc materiam Ferretus hic.
- f Syl.Ald.Et ideo. De hoc vide late per Decia l. traditionib.in gl. i. ver. ex quo
inferam. C. de pat. & in confil. 3. col. 3. ubi omnino vide.
- g Syl.A1. vj. Hac conclusionem optime declarat genitor meus in confil. 57. lib.
8. in simili, vide Pau.de Ca.confil. 23. o. pro pleniori in fi. & late Parisi.in cōf.
712. nu. 45. lib. 1. Pau.de Calt. in d. l. si ius fami. Marhefi. in no. 23. vbi plene
de hoc, & Veronen. caut. 8. Corfet. ver. ta ciurnatis. Marfi. in singu. 83. Cor-
fet. in ver. epitola.
- h Verior. Adde Alex.in confil. 78. nu. 1. li. primo Ant.de Rub.in d. §. morte. nu.
me. 327.

filiusfamilias,quod ibi speciale fit in patre, cuius sola scientia,
 & potentia operatur, vt non habeat locum Macedonianum,
 vt probatur in l. si tamen patre sciente. ff. ad Maced. vnde quod
 dicitur in l. si Julia. §. fin. de voluntate patris, intelligitur: etia
 de tacita, quae ex sola scientia habetur, in odium senatus consul
 ti Macedoniani. † Quarta, & vltima conclusio Abb. est, quod
 protestatio contra dicti omissionem iuris valet, consentiente illo,
 in cuius fauorem ius disponit. & ista in effectu est amplior
 tertia conclusio supra proxime praecedentis, quae sane intelligi
 tur in casibus, in quibus renunciatio fieri potest, iuxta no in l. pe.
 C. de poen. & in cap. si diligenti, de foro compe. alias fecus, tideo
 si protestatio contineret turpitudinem, consensum patris nihil
 operaretur, vt Abb. hic dicit, & idem Abb. in cap. tua nos. in gl.
 de sponsal. & in cap. per tuas. in gl. in verbo, praesumendum,
 de conditio. apposi. cum simi. Et in hoc secundo membro prin
 cipali in quo, vt supra dictum est, Abb. loquitur de protestatione
 facta contraria, non aperit Abb. quid iuris sit, quando actus est
 praecise protestationi cōtrarius, quo casu Bart. in d. l. non solum.
 §. morte, colum. 7. versic. sed si in ipso actu obligandi, videtur
 esse quod valeat protestatio, & dum inquit, quod si obligo me
 nō inimo obligandi, non contrahitur obligatio, per l. obligatio
 num substantia. §. fina. ff. de actio. & obligat. sed lo. de lmo. in d.
 §. morte, colum. 8. tenet contrarium, quod imo tali casu obliga
 tio contrahatur, & protestatio vitietur, quia est contra substan
 tiam actus, quo casu non valet l. cum precario. ff. de preca. & idē
 tenet Angelus in l. iuris gentium. §. quod fere. in princip. ff. de
 pactis. §. dum dicit, quod si confessor item animo constan
 di, erit facta protestatio, non obstante protestatione. & si adeo
 animo non adeundi, additio inducitur, & si profiteor religio
 nem animo non profitendi, erit professio consummata. & eodē
 modo, si promitto per stipulationem non animo stipu
 landi, erit contracta stipulatio. alleg. l. si debitor. ff. quibus mod.
 pigno. vel hypo. contra. & l. qui in aliena. §. fina. ff. de acquir. re.
 hered. & sequitur Paulus de Cast. in d. §. quod fere. in princip. re
 ferendo Innoc. hic, & idem Alexand. in d. §. morte, colum. 8.
 & idem Angelus in l. qui in aliena. §. fina. dicit, † quod si vendo
 non animo vendendi, nihil operaretur protestatio. Et in simili
 casu not. Fulg. in consilio 97. super eo, colum. 1. etiam in con
 silio 145. visis. Petr. de Ancha. in dicto consilio 32. per statutum
 ergo patet ratione dicendum, quod si obligo me non animo ob
 ligandi, quod non obstante protestatione oriatur obligatio, cō
 tra Barto. in dicto §. morte. Nam in praedictis casibus verba re
 feruntur ad ius, dum dicitur, confessor item, adeo hereditate
 promitto per stipulationem. Et eodem modo loquitur
 Bartolus, referendo se ad ius, dum inquit, obligo me. & ideo
 vitatur protestatio, cum actus sit praecise contrarius protestatio
 ni. Secus si verba referantur ad factum, quia tunc valeret pro
 testatio, vnde si assumerem habitum professorum, non animo
 profitendi, non esset facta professio, ut dicit Angelus in dicto
 §. quod fere. & hoc modo respondetur d. l. obligationum sub
 stantia, §. fina. quia verba ibi recipiunt factum, merito valet pro
 testatio. Sed tamen pro defensione Bartoli considerandum est,
 quod immo si dicam, obligo me non animo obligandi, non
 videtur, quod nascatur obligatio, quia remouetur consensus, in
 quo consistit fundamentum obligationis d. l. obligationum sub
 stantia. §. fina. facit tex. in l. non solum. ff. de actio. & obliga. Nam
 ista ratio militat etiam quod verba ad ius refererentur, quia remo
 to animo, & consensu, non oritur obligatio. & probatur hoc in
 d. qui in aliena. §. si ubi verba ad ius referuntur, dum ibi dicitur,
 ad erit hereditatem, & tamen valet protestatio contraria. Non
 obtratio l. cum precario. quae contra Barto. imo. adducit in
 d. §. morte, quia ibi non erat defectus consensus, ideo actus va
 let, & protestatio vitatur, secus videtur in isto casu, ubi consen
 sus deficit d. l. obligationum substantia. §. fin. Non obest si dica
 tur quod quando verba ad ius referuntur, resultat praecise con
 trarietas, dum dicitur, adeo non animo adeundi, vel obligo me
 non animo obligandi, & sic praesupponitur additio, & obligatio,
 quae absque consensu omnino contrahi nō possunt, quia respo
 deri potest, quod etiam in casibus supradictis, verba non refe
 rantur ad ius, id quod resultat effectus iuris, sed potius in effe
 ctu verba referuntur ad factum, ex quo alias effectus iuris causa
 tur. Nam dum dicitur, adeo, intelligitur, id est, facio actum, qui
 defuit naturae solae additionem inducere. obligo me, id est, pro
 mitto & sic facio actum, ex quo regulariter obligando contra
 hitur. hic tamen non contrahitur ex defectu consensus propter
 protestationem, & hoc modo opi. Barto. saluari potest. Finaliter
 tamen breuis, & vera resolutio videtur, vt dicamus, quod tunc
 demum actus contrarius † protestationi vitatur, si ad illum eū
 dem actum protestatio cōtraria non referatur, alias secus, vt no.
 conclusit & declarat Bar. in l. 1. colum. penult. C. de lit. contesta.
 Abb. in d. cap. 1. de lit. contest. colum. 9. & sequitur Alexan. in d.
 consilio 1. §. o. lib. 4. Et idem in effectu tenet Ang. in d. l. iuris gen
 tium. §. quod fere. ff. de pact. in princip. facit, quod no. idem Ang.

in l. metum, la grande in princ. ff. quod met. cau. dum inquit, q
debet fieri diffidentia, an actus fit expresse contrarius protestatio
ni, vel praesumptiue. † In tertio membro principali Abb. conclu
dit quod actus, qui multipliciter intelligi potest, secundum pro
testationem declaratur, prout voluit Innocent. hic & idem tradi
dit Bar. in d. l. non solum. §. morte, col. 6. vbi al. l. Nescimus, de
nego. gest. & idem sequitur Angel. in l. iur. gentium. in §. quod
fere, in princ. ff. de pact. & idem Ang. pro glo. ibi in l. i. de iudi.
Et procedit ista conclusio, licet actus communiter habeat vnū
intellec. tamen si potest intelligi fm protesta. ionē, restrin
gitur fm intellectum protestationis, ita inferitur ex his, quē Do
ctores dicunt in locis praereg. † Et not. est dictum Inn. q. Abb.
hic refert, in c. Cumana, de elec. de eo qui protestat iudici nolle
consentire in eum tanquam iudicē ppetē, quia debet addere,
nisi quatenus de iure tenetur, alias ut contumax poterit puniri,
a & ita communiter obseruatur, ut Ang. dicit in l. non vī. de iud.
& in §. illud quod, in Authē. de exhib. re. cum sit traditū Moder.
hic, & Alex. in l. si ita scriptum, de leg. 1. ad tamen Pau. de
Cast. in l. non videt, qui dicit, quod talia verba ex abundanti po
nuntur: quia licet protestatio facta sit simpliciter, eo modo in
telligitur, imo quod plus est, dico quod intentio protestantis satis
de claratur, qd non negat velle rēdere, si tenetur, sed non vult
ex aliquo f. cto suo ad hoc obligari, vt dixi in d. c. 1. de iud. in vlt.
char. † Postremo Abb. dicit, q. qn quis protestatur q. non rēdet
animo litem, contra ljs. ptestatio repeti debet, quia non porri
b geretur ad actum, qui cum intervallo sequeretur. l. cum in plu
res. §. locator horrei. ff. in vnum intellectum, ff. loca. & fuit intel
lectus lac. But. vī Bar. refert in l. pacta nouissima. C. de pact. sed re
probatur, vt per Bald. in d. l. pacta nouissima. & merito, quia diu
nat. & ad d. §. locator horrei. alius fuit intellectus antiquorum,
quod propositum ibi fuisset in mente retentum, sed Barto. re
prehendit illum in d. §. morte, quia dicitur in d. §. locator hor
rei, quod perinde haberetur, ac si remissum fuisset: nam in propo
sito retento in mente non est opus remissione. Vnde secundū
Bar. intelligitur, quod protestatio ibi fuit facta absente parte. iō
non pra iudicauit postea inferenti merces. & Doct. communi
ter istum intellectum sequuntur. Sed considerandum est, quod
laborat eodem morbo, quo intellectus antiquorum, qui p Bart.
impugnatur. Nā si absente parte facta fuit protestatio, ergo non
valuit in pra iudicium absens. Si non valuit, ergo non cadit re
missio, qd priuatio praesupponit habitū. ca. ad dissoluendum. de
desponsa. impu. l. manumissiones. ff. de iust. & iur. Nisi dicamus
quod largo modo & improprie remissio dicatur. & hoc modo
etiam intellectus antiquorum saluari potest. pro quo facit ver
bum illud, propositum, quod dicitur ibi, quod proprie ad pro
positum retentum in mente bene adaptatur. l. si repetendi. C. de
condi. ob cau. c. maiores. circa fin. de baptis. Nisi dicatur q. intel
lectus antiquorum fuisset de indubitabili, ut alius latius dixi in d.
l. pacta nouissima. in fin. Non omitto tñ q. Moder. in §. morte.
alium ponunt intellectum ad d. §. locator horrei. videlicet quod
protestatio ibi fuerit generalis, sed receptio cōtraria fuit spalis. &
spēs derogat generi, secundum rām. generi per specē. de regu.
iur. in 6. Sed non placet, quia ex quo fuit protestatio gñalis. ergo
94 omnes speciales casus complectitur, † quia regulariter tñ opera
tor genus, sicut species. l. si duo. ff. de admi. ut. Et si in illo casu
spali esset derogatum protestationi generali, idem esset dicen
dum in alijs particularibus casibus, qui fierent contra protestatio
nem. & sic in effectu illa protestatio gñalis nihil operatur. & rā
95 illa, q. spēs derogat generi, hēt locum, q. ab eodem fonte pce
dunt focus si a diuersis, ut no. Bart. in l. 1. §. hoc autem edictum,
col. pen. de op. no. nunc. Et qui quid sit circa intellectum dicti
§. locator horrei, de quo non agitur hic, conclusio si Abb. com
muniter approbat. & ita in terminis tenet Arch. 27. dist. cap. 1.
Hosti. co. tit. in §. qm consist. in pen. colum. & Anto. de But. in c.
96 i. colum. antepenul. de litis consens. cum sit traditū Mod. hic. †
Sed tamen in contrarium facit, quia voluntas mutari non pra
sumitur. c. maiores. de bap. in fi. ubi Abb. c. licet. de pcur. in 6. ubi
Ioan. And. & Doc. & ideo ille, qui mādauit delictum committi
97 ri, obligat, et si ex intervallo illud sequeat, ut no. Inn. in c. ad audiē
tiam. de homi. ubi Abb. in fi. & not. Bal. in l. j. col. 2. C. de fer. fugi.
in l. non eo minus, in fi. C. de acc. ergo uidetur, quod illa protesta
tio habeat locum etiam in his, quae ex intervallo sequuntur. Mo
der. hic respondet, q. in casu, in quo loquitur l. uno. nullus actus
superuenit, ex quo uideatur mandatum reuocari. sed hic faci
ens actum non repetita protestatione, vī ab illa recessisse.

ADDITIONES.

- a Syl. Aldo. Vr. Vide Dec. in d. c. i. in prima lec. in antepen. col. verficu. unde ad tollendum.
- b Syl. Ald. Sequeretur. Adde Aret. in l. si ita stipulatus. in princ. de uer. obl. l. Titia. §. i. re. tit. in l. qui in aliena. §. fina. ff. de acq. h. red. Card. Alex. in c. folici tu. lincem. in 9. q. de a. pe. qui tenet contrarium.
- Phil. Dec. super Decretalib.* E 2

E 4

videtur contra tex. hic. in si. dum dicitur post motam questionem coram Episcopo Ferrariensi. & non dicitur post causam delatam ad Papam. Nam si intellectum inn. littera deberet pñtari ibi, post motam questionem. & addi. f. coram nobis. & verbum illud. innotat. debet referri ad illa verba. coram Episcopo Ferrariensi. & hoc modo littera violabitur. quod non est dicendum. In se tamen verum est dictum Innoc. quod Papa cognoscendo de causa. illam ad se auocare videtur. c. vt nostrum. de appe. & no. Cald. in consi. 7. in tit. de preben. & Bald. in c. 1. §. ad hac. col. 3. de pace iura. fir. Et hoc etiam videtur habere locum. quamuis actus per quem causa auocatur. fuisset nullus. vt not. uoluit Pet. de Anch. in consi. 57. circumscriptis. cum sim. vt dixi in d. c. ut nostrum. de appe. Et coram inferiore non ualet processus. qñ Papa motu proprio auocauit. dummodo inferior certificatus sit. secundum Anto. de But. hic. per cap. si duobus. de appel. Abb. tamen idem tenet. etiam dato. quod non fuerit certificatus. per c. 1. de concess. preben. Et distinguere potest. qñ in expressa reuocatione habeat locum. opi. Abb. sed in tacita procedat. qd dicit Ant. de But. quia expressa potentior videtur. quam tacita. vt no. Inno. hic. & lmo. hic. in car. pen. col. 2. facit glo. in cle. fape. in verbo. partibus. de verb. sig. & in l. 1. §. sed videndum. ff. de luc. ces. edi. Et ultimo queritur. si de eadem causa agatur coram duobus iudicibus. quorum alteri non subicitur. an coram utroque ualet processus. Abb. post Innoc. & alios. concludit quod sic. & idem sequitur Aug. in l. 1. si a quo. ff. de rei uend. in l. pen. ff. de peti. hare. Bald. in l. 1. ff. de offic. consil. & Pet. de Anchar. in cle. quandiu. de app. cum sim. vt tradunt Mod. hic. & idem Abb. in c. cum contingat. de rescrip. Et ista conclusio etiam videtur procedere. si uni specialiter competere iurisdicatio in illa causa. & alteri generaliter. quia per illam specialem concessionem non tollitur iurisdicatio iudici generali. l. j. vbi Bart. C. de offic. praef. vrb. facit tex. in c. per hoc. de here. in c. 6. & late ponit Roma. in c. filio. 193. praefens consultatio. cum simi. vt per Moder. in c. pasto. 170. de offi. ord. Et tamen locus prauectioni. si opponatur. fm Inno. hic. & no. Bald. in l. nulli. in fi. C. de iudi. & in auth. sed nouo iure. col. p. C. de fer. fugi. Et ex hoc cautela habetur. vt quis prius conueniat coram iudice sibi proprio. & favorabili. vel coram alio vbi minor poena imponatur. vt instruit Ang. in c. 1. pen. ver. ex praedictis. de peti. hare. Et si tamen appareret de fraude. qñ hoc procuratum fuisset. non ualere prauectionem. vt no. no. Ang. post Bald. in l. si seruus plurimum. §. 1. de leg. 1. & sequitur ibi Alex. cum tamen hoc competere de iure communi. quia qñ libet erat iudex competens. non uidetur fraus. si hoc procuratur. arg. l. Gracchus. C. de adulte. 2. §. q. 4. qui peccat. Et ad hoc specialiter facit tex. in lat. qui natura. §. cum me absente. ff. de nego. gest. vbi procurator permissit pro cōseruatione iuris sui. Si nō excipiat. ualet processus. ut dictum est. ex quo fm Abb. limitatio colligitur ad l. vbi cepit. ff. de iudi. & habeat locum si excipiat. alias ualet processus coram utroque iudice. & plures qñ limitationes ad d. l. ubi captem. profequitur And. Sicu. & Moder. in c. ex tenore. de referi. Et licet ualet processus coram utroque. si tamen contrarias sententias proferunt. non ualet secundum d. contra primam. vt dicit Compos. quem alii sequuntur. Et ex quo secundum Abb. hic. est qñ etiam in diuersa instantia. & coram diuersis iudicibus non ualet sententia lata contra primam. quae transiit in rem iudicatā. & idem Ant. de But. hic. sequitur Card. Flor. versio. not. hoc dictum Compos. & idem Anto. de But. in consilio 46. vifis. de quo dicendum est. ut not. in c. inter monasterium. de re iud.

ADDITIONES.

a Hier. Gig. Videtur. Quod Papa cognoscendo de causa illam ad se aduocare uideatur. adeo quod inferior amplius circa illa se intromittere nō possit. nisi Papa causam ad ipsum remittat. uide per eundem Decium in consi. 137. incip. & diligenter. in ver. non obstat illud.
b Syl. Ald. De pace iura. fir. Adde. quod alibi est in cad hoc. de alodijs. col. 3. & hanc conclusionem ampliat idem Dec. in consi. 137. in 2. col. quod habeat locum etiam si prouisi Papae sit nulla.
c Syl. Ald. Generali. Vide quae in hoc proposito dicit Dec. in consi. 3. in 2. col. ubi late comprobatur. & defendit ab obiectis. & in c. prudentia. in prin. col. 3. in fi. de offi. de leg. late in c. ceterum. col. 3. de iud. ubi limitare uidetur in domino feudi. & in fine uidetur ponere regulam in cotrariū. quod in dubio iurisdicatio uidetur adempta. uide omnino quando uidetur adempta. Fel. in d. c. ceterum. col. 3. Corn. consi. 66. & seq. lib. 1. & consi. 77. col. p. e. eo. lib. in consi. 30. lib. 2. lmo. in consi. 120. ubi si statuat. quod appellatur ad Potestatem. non tollitur potestas appellandi ad eum. ad quem prius appellabatur. & uide Aret. in consi. 102. spectabilis. Roma. consi. 393. Bald. consi. 385. vifis omnibus lib. 4.
d Ald. Limitationes. Plures alias limitationes ad illam l. ubi captem. de iudi. ponit Corfe. in suis sing. fol. 10. in uer. iudicium. ubi declarat illam legem.

SYMMARIUM.

1 Statutum contra ius Ecclesie. vel contra libertatem Ecclesie. non ualet.
2 Pena debet comminari delicto. nisi ob inclinationem ad delinquendum. vel frequentiam delicti. poena augeatur. nu. 3.
3 Laici oppido clericos infensos habent.
4 Statutum quomodo dicatur contra libertatem Ecclesie.

6 Statuta. quae veniunt contra privilegia concessa Ecclesijs a Deo. vel Imperatore. non valent. vel quando auferuntur ea. quae sunt concessa a iure communi canonico. nu. 7.
8 Libertas magis tollitur in his. quae sunt iuris communis.
9 Statutum. quod clericus non possit contrahere cum laicis. non ualet.
10 Statutum subrahens libertatem. seu obedientiam Papae. non ualet.
11 Statuta quibus clericis timidores redduntur. dicuntur contra libertatem Ecclesie. Item si statutum contra libertatem vnius particularis Ecclesie. nu. 2.
12 Ecclesia vni iniuriam faciens. vniuersam Dei Ecclesiam offendit.
13 Libertas ecclesiastica in quo consistat.
14 Libertas Ecclesie concessa est de iure diuino.
15 Consuetudo. quod Rex habeat iurisdictionem in clericis. non ualet.
16 Papa vniuersaliter disponere non potest. vt clericis subsint laici.
17 Personae ecclesiasticae statuti laicorum non ligantur.
18 Forum sortiri. & statuti ligari. a pari procedunt.
19 Clerici etiam in minoribus sunt de foro Ecclesie.
20 Statutum de compromissis non ligat clericos etiam in minoribus.
21 Clerici prima iurisdictione habent immunitatem Ecclesie. & gaudent etiam privilegio fori. nu. 22. & est idem quod cantor. nu. 23.
24 Prima tonsura dicitur ordo.
25 Clerici coniugati quibus casibus gaudent privilegijs Ecclesie.
26 Ecclesiastica persona quae dicantur.
27 Pia loca sunt de foro Ecclesie. & ecclesijs equiparantur.
28 Statutum laicorum non ligat hospitale.
29 Populi appellatione. an clericis includantur.
30 Indefinita non equi pollet vniuersali. ubi est diuersa ratio.
31 Episcopatus. est dignitas. & culmen dignitatum.
32 Episcopi non includuntur in generali dispositione de habentibus dignitates.
33 Etiam. huius distinctionis natura est implicare casum magis debilem.
34 Clerici dicuntur esse de districtu.
35 Districtus respicit territorium.
36 Populi appellatione in materia odiosa clerici non comprehenduntur. nu. 39. & nu. 40.
37 Interdicta materia dicitur odiosa.
38 Privilegium contra ius commune solet stricte interpretari.
39 Vniuersitatis dicitur esse sacerdos.
40 Episcopus & eius vicarius dicuntur esse officiales communis.
41 Causa Ecclesie si coram laico agatur. non dicitur secundum statuta laicorum.
42 Ordinaria iudicij fieri debent secundum leges fori. in quo tractantur.
43 Processus causa. & decisio diuersa sunt. & de uno ad aliud nō inferitur.
44 Index secularis etiam incidit non cognoscit de causis Ecclesie.
45 Laicorum quidam religiosi dicuntur. quidam non.
46 Conuersi qui dicantur.
47 Conuersi praescribunt spiritualia.
48 Religiosi qui proprie dicantur.
49 Statutum nonnulli satis est quod ius producat.
50 Superfluitas statuti quando tollatur ex nouo tantum remedio.
51 Fratres leguati faciunt contra prohibitionem c. si de relig. domib.
52 Dispositio generalis nō comprehendit personas in dignitate excelsa constitutas.
53 Regula cancellaria de vero valore exprimendo non comprehendit gratias.
54 Referatum papae est approbare statuta laicorum concernentia res ecclesiasticas.
55 Confirmatio. per quam actus nullus confirmatur. debet fieri ex certa scia.
56 Confirmatio Papae nō cessat in dubio extendi ad statuta contra libertatem Ecclesie.
57 Statuta seruare qui iurauit. non censetur inuicem seruare ea. quae sunt contra libertatem Ecclesie.
58 Reprobatio aliquorum statutorum non censetur approbare alia.
59 Confirmatio statutorum generalis non trahitur ad iniusta.
60 Papa vtrum possit se subicere potestati Imperatoris.
61 Papa habuit a Deo. vt ab alijs non indicetur.
62 Ecclesia status si turbatur. non admittitur quod alias admitteretur.
63 Bona patrimonialia clericorum gaudent privilegio bonorum Ecclesie. & quando. & ratione fori. nu. 66.
67 Forum principaliter personarum respicit.
68 Collegari non possunt bona patrimonialia clericorum.
69 Collegia quae dicantur.
70 Restitutio an detur clerico in bonis patrimonijs.
71 Episcopus tenetur providere ordinato. nisi habeat patrimonium.
72 Sententia lata contra non confessum. & conuictum. est nulla.
73 Sententia lata sine citatione est nulla. etiam Principis.
74 Statutum quod sententia contra non citatum ualeat. non tenet.
75 Nullitas pronuntiata ex defectu citationis non tollitur a statuto.
76 Citari non debet praesens. fallit in sententia. nu. 77.
77 Monitio iuridica sedens pro tribunali habet vim citationis.
78 Sententia est nulla. etiam si facta citatione iudex processit non data copia parti ad se defendendum.
79 Index pro iudice praesumitur qui exceptiones non admittit.
80 Sententia nulla est. quando iudex non plene informatus de meritis causae sententiam tulit.
81 Probationes non sunt de substantia iudicij.
82 Index. qui non discutit merita causae. grauat partem.
83 Index si non uidit acta. sententia eius iniqua est.
84 Sententia ualet. licet nulla probationes factae fuerint. quando in causa processum fuit.

Sententia

85 Sententia lata tam breui tempore. vt cognitio adhiberi non possit. non valet. quod declaratur nu. 87.
86 Lex Imperatoris etiam favorabilis clericis non ualet.
87 Statutum potestas a iurisdictione regulatur.
88 Imperator nullam habet iurisdictionem in clericis. vel eorum bona.
89 Lex C. de sacros. eccl. & similes. non valent.
90 Solennitas introducta ab Imperatore in alienatione bonorum Ecclesie non attenditur.
91 Leges loquentes de emphyteusi ecclesiastica. non debent obseruari.
92 Lati iurisdictionem. C. de sac. san. eccl. non debet obseruari.
93 Lex civilis generalis. quae sine peccato seruari non potest. non ualet.
94 Peccans legis auctoritate non peccat. qualiter intelligitur.
95 Lex diuinitus esse promulgata. qualiter intelligitur.
96 Iuramentum non ligat. quando etiam nutrit peccatum veniale.
97 Legatum an possit praescribi per heredem habentem notitiam testamenti.
98 Adhuc pignoratitia. & praescribitur. licet non sit nata antequam debiti solueretur.
99 Nullum in prohibitum est ratione peccati.
100 Duellum si quis acceptat. potest illud recusare.
101 Lex civilis generalis. rationalis. & favorabilis. non contradicens canonibus. habet locum in clericis.
102 Leges de tutoribus loquentes. habent etiam locum in clericis.
103 Leges de iure civilis. sunt infames etiam de iure canonico.
104 Generalitas non trahitur ad id. quod in specie fieri non potest.
105 Specialiter prohibita quandoque generaliter conceduntur.
106 Favorabilis materia. quae dicatur.
107 Lex civilis deuians a iure canonico. non tamen continens peccatum. seruanda est in foro suo.
108 Canones praualent in foro seculari in terris de temporalis iurisdictione ecclesie.
109 Filijs spuris de equitate canonica alimenta debentur. etiam in foro seculari.
110 Pater filio spurio potest relinquere pro alimentis.
111 Alimenta a spurio. an coram seculari iudice petantur.
112 Ius canonicum in foro seculari attenditur. quando est certum de iure canonico. & dubium de iure civili.
113 Ius canonicum in subsidium attenditur in feudis. propter iuramentum.
114 Item in causis miserabilibus. nu. 117.
115 Ius civile attenditur in foro canonico ad euitandam penam.
116 Lex civilis. quae tollit lucrum. in materia spectante ad ecclesiam. nō ualet.
117 Lucrum amissum non est proprie pena.
118 Lucrum questum facit. vt de eo iudicetur. vt de damno.
119 Pena omnes impositae mulieri per transitum ad secundam vota. an hodie soluae indistincte sint.
120 Mulier transiens ad secundam vota de licentia viri. non incurrit penas iuris. item si non habeat filios primi matrimonij. nu. 124.
121 Mulier per transitum ad secundam vota non priuatur bonis quasitis contemplatione viri.
122 Delictum non uidetur. quod sit iure concedente.
123 Filia nubens sine consensu patris exheredari non potest.
124 Statutum laicorum. qñ mulier sine consensu patris matrimonium contrahere non possit. non ualet. quamuis rationabile. nu. 129. scilicet si consilium patris requiratur. nu. 130.
125 Conditio. quae astringit mulierem ad contrahendum matrimonium arbitrio. vel consensu alterius. reprobata est. si cōsilio.
126 Lex civilis disponens circa temporalia ad actum spiritualem ualet. si canones non contradicunt.
127 Causa dotis. an sit merē secularis. quando separatim consideratur. sine dispositione matrimonij. vel mst. fori. nu. 34.
128 Index secularis in causa mst. fori. potest supplere negligentiam iudicis ecclesiastici non obstante prauectione.
129 Statutum laicorum reddens timidores mulierem ad contrahendum matrimonium. non ualet.
130 Lex civilis. si praesumit circa actum spiritualem. & lex canonica contradicit. statui iuri canonico.
131 Fornicatio praesumitur secundum canones ex cohabitatione masculi. & feminae quamuis lex civilis praesumat matrimonium. sed hoc non habet locum respectu filiorum. nu. 139.
132 Episcopus potest mulierem non suspectam domi tenere.
133 Dispositio auct. episcopo. C. de episcopo. & cler. nu. 140.
134 Lex civilis si praesumit circa actum spiritualem. & canon nō contradicit. ualet. limita. nu. 144.
135 Statutum laicorum. qñ contrahens ex aliquib. praesumptionibus praesumatur vsuarius. non ualet.
136 Statutum. quod contrahens praesumatur simulatus etiam appposito iuramento. an ualet. & quando.
137 Statutum. vel consuetudo vbi agitur. iudicium attenditur in ordinarijs. etiam respectu clericorum. nu. 147.
138 Forma. quae traditur in c. j. de excep. 6. quando opponitur exceptio excommunicationis. debet etiam obseruari. si in foro seculari opponatur.
139 Forma data iure canonico. quando materia pertinet ad ecclesiam. etiam in foro seculari obseruari debet.
140 Statutum laicorum attenditur in foro seculari. fallit si aliter in tali materia iure canonico disponatur.
141 Litigans in foro seculari non poterit appellare ante sententiam. pro iura civilia disponunt.
142 Appellari posse. vel non posse. respicit modum procedendi. non autem causam.

se decisionem in ipsa. s. interloquutoria. nu. 153. secus uero in diffinitiva. nu. 153.
154 Statutum precise tollens appellationem a diffinitiva. non praediceret clerico litiganti in foro seculari.
155 Interloquutoria qua pronunciat non posse appellari. hēt vim diffinitivae.
156 Statutum disponens. qñ contra instrumenti nulla exceptio opponatur. pertinet ad causae cognitionem.
157 Statutum. quod non possit appellari a diffinitiva. respicit decisoria.
158 Appellatio a graamine irreparabili respicit decisoria. alias secus.
159 Clerico litiganti in foro seculari. seruabitur instantia iuris civilis. etiam contra clericum.
160 Statutum laicorum limitans tempus instantiae. seruabitur contra clericum litigantem in curia seculari.
161 Statutum laicorum. qñ fieri compromissum habet locum contra clericum litigantem in foro seculari. si simpliciter tantummodo ad compromissum cogitur. nec ulterius procedat. nu. 167. Fallit si dicatur. vt laudum ex tali compromisso habeat paratam executionem. nu. 168. fallit rursus si prohibeatur peti reductio ad arbitrium boni viri. nu. 169.
162 Compromittere est de processu litis.
163 Exceptio. quae impedit processum litis. impedit compromissum.
164 Clericus litigans in foro seculari. quae ordinem. & processum litis respiciunt obligatur.
165 Statutum quod debeat fieri compromissum. ligat etiam forensem in aliena foro litigantem. vbi tale statutum sit.
166 Statutum. qñ magistratus ad partis petitionem teneatur causam committere bonis viris cognoscendam. & terminandam. forensem quoque ibi. vbi huiusmodi statutum extat. litigantem ligat.
169 Statutum ex quo iuris remedia contra arbitrorum iniquitatem tollit. litis decisionem respicere videtur.
170 Statutum de causis compromittendis magis respicit ordinem procedendi. id est. coram quo. & qualiter procedatur. quam decisionem causae: nisi forte alterata sit de ciso per potestatem arbitris attributam.
171 Compromissum in arbitros decisoria respicere dicitur.
172 Compromissum in arbitros non hēt locū in clericis litigantibus in foro seculari.
173 Statutum laicorum de compromissis de iuri compulsiua. non includit clericos. etiam in minoribus constitutos.
174 Statuta inferiorum a Principe. quando specialiter de clericis. vel ecclesijs loquuntur. ex defectu potestatis non valent. & hoc procedit non solum in clericis. & in rebus ecclesiasticis. sed etiam in bonis patrimonijs clericorum. quia non sunt de foro laico. nu. 176.
175 In materia clericorum. plus Principi. quam inferioribus tribuitur.
177 Clerici statuti laicorum non subiciuntur.
178 Forum sortiri. & statuti ligari. a pari procedunt.
179 Statuta inferiorum a Principe non valent. quando alia persona intuitu clericorum opprimerentur.
180 Statuta facta contra consanguineos clericorum. contra ecclesiasticam libertatem dicuntur.
181 Statutum. qñ conductores pro futuro tempore certo casu possint res condudas etiam clericorum dimittere. non ualet.
182 Statutum Senatorum. qñ conducent apothecam et ecclesiae. vel clericorum. non possit expelli soluendo solitam pensionem. non ualet in praedictum clerico.
183 Statutum laicorum quo cauetur. quod clericis idem ius reddatur in foro seculari. quod redditur laicis in foro ecclesiastico. ualet.
184 Statutorum laicorum beneficia clericis denegari possunt.
185 Statutum Florentiae quo cauetur. quod possessio ecclesiae. vel beneficij accipi non possit. sine licentia dominorum. non ualet.
186 In statuto non solum iusta causa statuendi. sed etiam potestas requiritur.
187 Statutum. quod quis non debeat impetrare beneficium ecclesiasticum si licentia domini temporalis. non ualet.
188 Statutum excludens monalem a successione indistincte. non ualet.
189 Statutum. qñ si clericus potestatis iurisdictione declinauerit. sit extra protectionem communis. & eius non reddatur. non ualet.
190 Statutum. quod qui vadit ad molendinum ecclesiae soluat decem. non ualet.
191 Statutum. quod bona allibrata ecclesie vendi non possint. non ualet.
192 Statutu. qñ ecclesia. vel hospitale tenetur vendere singulis annis tantu. nō valet.
193 Statutum prohibens legata ad pias causas. non ualet.
194 Statutu. qñ super decimis. vel in ca. iuraria iudex iudicare possit. nō ualet.
195 Statutu. qñ de legatis ad pias causas soluatur duo denarii p libra. nō ualet.
196 Statutu. quod in funere sit taxatus certus numerus clericorum. & cereorum. non ualet.
197 Statutu. qñ exceptio excoicationis nō possit opponi i foro seculari. nō ualet.
198 Statuta inferiorum. si generaliter disponendo procedat. ad clericos. vel iura ecclesiastica non extenduntur.
199 Dispositio generalis statuti non trahitur ad illud. quod in spē fieri nō pteet. pcedit et si statuta favorabilia sint. quando loquuntur praecipiendo. nu. 200.
201 In iudicando materiam esse favorabilem. subiecta materia speculari debet.
202 Statuta inferiorum. quod quando generaliter procedunt. ad clericos. vel iura ecclesiastica non extendantur. procedit quando tempore statuti quis clericus. vel res ecclesiastica reperitur. secus si laicus sit. vel de foro seculari tempore statuti.
203 Vinculum a statuto laicorum iniectum ante clericatum nō eximitur. & hoc procedit in casibus qui habent principium. & fundamentum ante clericatum. nu. 204. Secus in his qui accipiunt fundamentum post clericatū. nu. 205. & non procedit tale statutum respectu bonorum. nu. 214.
206 Statutu. quod solutio debiti per testes probari nō possit. nō ligat eū. qui post

Philip Dec. super Decretalib.

E 4

solutum

solum debuit clericis factus est.
207 Statutum dictans, qd debuit tñpo rescripti, non ligat clericū hēre dē creditoris, quāvis contra eum creditorum capta fuisset prescriptio.
208 Exclusio dicitur respectu inclusionis.
209 Statutum excludens filiam dotatam, continet etiam, quæ antea dotata erat.
210 Primogenitus viēte patre habet quasdam prerogatiuas.
211 Clericatum quomodo vinculum in iuri dicitur.
212 Primogenito, viēte patre, nō est ius quęstus, nec in hēditate.
213 Statutum excludens a feminas non ligat monalem, quæ postea coniūctum statutuū egressa sit religionem.
214 Statutum, quod de illis bonis solvatur collecta, etiam si pervenerunt ad ecclesias illa bona, valet, quia factum est ante ius ecclesię quęsitum.
215 Statutus laicorum fauorabilibus fruuntur etiam clerici.
216 Statutum quo canetur, vt extantibus clericis masculis femina excludantur, presbyteros, & monachos includit: hoc statutum locum non habet in hereditate clericū, nu. 218.
219 Beneficium statuti non videtur cōpetere clericis, qui ciuitatis onera non sustinent.
220 Clerici non dicuntur simpliciter forenses. (sustinent.)
221 Clerici ubi viget statutum, non dicuntur omnino extranei.
222 Statutum, quod aliquid denegetur forensib, non habet locum in clericis, contrarium dicendum si denegaretur non subditis. 223.
224 Clerici sunt magis non subditi, quam alii non subditi laici.
225 Clerici viētes beneficium statutorum laicorum debent vti eo modo quo statuta loquuntur.
226 Clerici non possunt vti beneficio statutorum laicorum, quando expresse illud eis, quod fieri pot, denegatur. & hoc statutum non dicitur contra iiber tatem ecclesię, nu. 227. Idemq; dicendum est, si beneficia statutorum nō subditis denegantur, nu. 228. Non procederet hoc si statutum negaret ea forensibus, nu. 229. Et ita damnum possunt laici beneficia statutorū suorum clericis denegare si a principio Statutum hoc dicit, si enim iam beneficia, privilegia clericis acquisita sunt, amplius nequunt, nu. 230.
231 Ciuitas elemosynam, quę clericis dari consuevit, renouare nequit.
232 Imperator privilegium ecclesię concessum renouare non potest.
233 Statuta laicorum quāvis honesta, quę generaliter loquuntur, nec sunt contra libertatem ecclesię, clericos non ligant.
234 Statutum, quod in specie non valet, in genere etiam non valet.
235 C. cum venisset de eo qui mit in pos. habet locum in consuetudine missa laicorum, & clericorum.
236 Clericis videtur concessum beneficium statuti secundum eius naturam, quę est, quod possit renouari.
237 Clerici viētes statuti laicorū non dēnt esse melioris cōditionis, q̄ ipsi laici.
238 Statutum laicorum specialiter, & expresse beneficium clericis concedens renouari non pot, et respectu clericorum in privilegium transire videtur.
239 Statu laicorum generaliter loquens quo casu ad clericos extenditur, renouari potest.
240 Statu laicorum in quęstis ecclesię prauidicare nequit, in quærēdis vero.
241 Prælatu ecclesię in quærēdis prauidicare potest, sicut in quęstis. (pot.)
242 Actus qui debet fieri a clericis, si laici adimiscuntur, non tenet.
243 Laici in loco subiecto Papæ etiam in temporalis iurisdictione non possunt aliquid aduersus canones facere.
244 Argumentum a contrario sensu non est sumendum, contra alia iura.
245 Statutum, quod alienatio non possit fieri in non subditum, non comprehendit clericum, ecclesiamve.
246 Ecclesia ex speciali privilegio dominium sine traditione acquirit.
247 An in generali concessione condendi statuta huiusmodi privilegio derogatum videatur, & distingue duos casus, nu. 250.
248 Pactum in ecclesiam rem non transferri, valet.
249 Auctoritas statuti, quā pacti maior est.
250 Statutum laicorum si habet rationabilem causam etiam respectu ecclesiarū, et pię causę, nec agitur de gravi prauidicatio clericorum, seruari debet.
251 Institutio facta de ecclesia, limitatur secundum dispositionem statuti, per quod legitima filiorum augetur.
252 Statutum viterbij, qd mulieres habentes filias non possint disponere, nisi de decem procentenario, etiam locum habet si dispositio in ecclesiam conferatur.
253 Statutum quo prohibetur alienari sub certo modo, & forma valet, etiam respectu ecclesiarum, & clericorum, nisi forma ita difficilis sit, vt reputetur impossibilis, nu. 265.
254 Ecclesiarum fauore non debet iurisdictioni laicorum turbari.
255 Statutum, qd non valet venditio, nisi publicetur in palatio, si quis contradicere velit, debet contra ecclesias, & clericos observari.
256 Statutum, quod non valeat alienatio, nisi adsint proximiores, aduersus ecclesias, & clericos observari debet.
In statu, quod nō valet alienatio, nisi quis sit maior viginti quinq; annidē dicendum ē, o. nu. 257.
258 Statutum in contractu minoris viginti quinq; annis, si requirit agnatorum consensum, observari debet etiam in contractu cum clericis, vel ecclesia celebrato.
259 Statutum, quando concernit solennitate adhibendam tempore contractus, si omiſſa tali solennitate contractus erit nullus, prout statutum disponit, habet locum etiam si contrahatur cum clericis.
260 Obligare si quis alterum vult, omnia sine quibus ille obligari nequit, observari debet.
261 In testamento quando clericus instituitur a laico, debet laicus statuti solennitates observare.

262 Statu. Periculum, q̄ cessio act̄i onis in nobilem contra plebeium fieri ne-
queat, habet locum etiam si ab ecclesia fiat cessio.

264 Statutum, quod alienatio non possit fieri in non subditum sine consensu cō-
munis, aduersus ecclesias obtinet.

265 Quod pendet a consensu superioris impossibile non censetur, quando illud
concedi solitum est.

266 Statutum loquens in rem, putarem alienari non posse, alienatioq; absolute
prohibita sit, indistinctè respectu clericorum intelligitur, nu. 268.

267 Statutum, quod debitum probari non possit, nisi per instrumentum, habet
etiam locum contra clericos.

269 Statutum imponens gabellam pro contractu non ligat clericos.

270 Clerici, vel ecclesia non tenentur ad solutionem pedagii, quod per statuta
laicorum imponitur.

271 Idem de gabella, quæ soluitur pro rebus, quæ trāsferuntur. Fallit hoc quā-
do clericus negotiatur, nu. 272. Fallit etiam si gabella sit imposita pro re-
fectione uiarum, nu. 274. fallit tertio, quando clerici utuntur beneficio
statuti laicorum, nu. 275.

273 Negotiari non dicitur, qui vendit frumentum, & oleum suum.

Ecclēsia sancta Maria. Ne ad huius famose decretalis interpretationē protinus accedamus, præmittendū est primo, f̄m Bal. in rub. s̄. co. tit. in princ. in ver. q̄ro an sit dīa, q̄ licet i statutu ius ecclesiar, vel i libertatē ecclesiasticā neutro caluā valeat, vt hic: tñ q̄ statuit, vt i libertatē ecclesiæ, plus punitur, auct. cassā. C. de fac. se. n. eccl. non minus. c. aduētur. de immu. ecbi. Quod cū primā facie nō vī procedere sine dubio: vbi maius delictum est, maior pēna requiritur, cum poena deat delicto cōmensurari. 23. q. 1. in c. 1. nō affe. ramus. nō. Bar. in l. leuia. in prin. ff. de acc. Bal. in auth. clericus, col. 2. de epi. & cl. & in l. 1. col. 2. ver. quarto opponitur, C. qui accu. Cal. in conf. 1. in tit. de accu. & tradit gl. 2. in c. p̄posito. 27. q. 1. & maius delictum vī in eo, qui statuit ius ecclesiæ, quia tollit ius cōe, q̄ in eo, q̄ libertatē ecclesiasticam p̄stituit, quia tollit priuilegiū, argu. l. eius militis. §. militiā missus, ff. de test. mil. ergo plus dēt poena. Sed p̄t r̄ndi, q̄ sp̄ non est verū, q̄ p̄ maiori delicto maior poena imponat. Nā p̄ frequentia delicti, vel p̄ maiore inclinationē ad delinquendū, maior pēna q̄q̄; p̄ minori delicto imponit, vt p̄ gl. in d. c. p̄posito, & in c. admonere. in ver. cōi. t̄mes. 33. q. 1. per illū tex vbi maior pēnitētia ipōnit interficiēti vxorē, q̄ m̄rem: & ita vt gl. ibi dicit, hoīes p̄iores sunt ad interficiendū vxores: & quā vt dicendum in casu isto. Nā hāc cleri cōs oppido i festos hñt, vt dī. 7. q. 7. in c. laicos: & hoc maxime p̄ textu libertatis ecclesiasticæ, in qua clerici sunt maiores p̄donis, q̄ seculares, & ex hoc maior inuidia p̄citā, & iō p̄iores sūt hāc ad statuēdū i libertatē ecclesiasticā, & sic i priuilegia eccliarū, vel clericorū, vñ ut retrahant ab eo, in quo magis inclināt, maior pēna statuit i. Quātū tñ ad hoc, q̄ statuta sūt nulla, & nō valēt in p̄iudiciū ecclesiasticorū, p̄ plurib. modis dñr eē i libertatē ecclesiasticā. † In primis p̄m Inn. i. c. nouerint de sen. ex. sūt illa statuta, q̄ veniūt i priuilegia p̄cella eccl̄is f̄s a Deo, vel a Papa, vel ab Imperatore. * & sequunt̄ ibi Hof. Io An. Pet. de Peru. & Ab. bas. p̄t alios in d. cap. nouerint. & Cynus, Bartolus, & Salycē. in auth. cassā. C. de iacrosan. ecclē. & idem Bartolus in consilio 187. domini prioris. & in l. prima, in uersicu. quinto quāro, C. de ium. Tit. Bald. in rub. supra cō. in princ. verific. sed quāro, & de ium. struimus. in fi. C. de episcō. & cle. Pet. de Ancha. in ca. 1. in 2. char. s̄. eod. in versicu. abbrevio igitur. Card. in c. perpendimus. in 3. q. de sen. excō. Abb. in confi. 63. videtur primo in prin. li. 1. Secundo

A DDITIONES.

- a Syl.Ald.Commenfurari.Adde tex.expresse in l.fancimus, C.de pz.in fi.ple-
ne.no.c.1.q.1.fi qui episcopi, & secundum hanc regulam arguit id Dec.
inf.c. ex literis, col.ii in fi. et. & vq. adeo solet ee uera hanc regula, q̄ Ve-
ro in repe. li. fugitiui. in .2o. C. de fer. fug. dicit seruandū ee, vt non solu
pena commeneretur ad delictum, sed etiam ad membrū quod peccauit
Adde Dec. inf. de iud. c. si clerici. Ia. in l. ex facto. §. Iulianus, ff. de vulg. &
pup. Fan. Purpura in l. si. nu. 1. C. de pact.
- b Syl.Ald. Marrem. Hoc idem dicit gl. in c. cito. ver. durior. i. q. 1.
- c Syl.Ald. Habent. Et per hanc rationem dicit Pet. de Aach. in conf. 192. Ma-
gnifico. quod non valet statutum contra concubinas clericorum factum
a laicis. refert, & sequitur Ia. qui propter hanc rationem aliud tenet, in l.
cum quedam, col. 3. ff. de iur. om. iud.
- d Syl.Ald. Ecclesiasticorum. Adde Abb. in conf. 84. præfens, lib. 1. aliquid per
Ia. in l. de quibus in 4. col. ff. de legib.
- e H. G. Imperator. Statutum, q̄ venit contra priuilegia concessa ecclesijs a
Deo, Papa, vel Imperatore, dicitur esse contra liberatē ecclesiasticā.
adde vltra adducta hic per Doct. que late scribit do. Amb. Opizonus, Doct.
Crapianensis in l. filiusfamilias. in §. diui. de leg. 1. quem s. repetitione fa-
ctis celebri exornauit, & ibi examinat, quæ statuta dicantur esse contra li-
beratē ecclesiasticā. in 47. col. in iur. nunc accedo ad tertium.
- f Syl.Ald. Imperator. Ad do. no. per Pet. de Aach. in conf. 154. optimis rōib.
latissime And. Sic. in rub. de reb. eccl. nō alie. in 4. q. & Io. Crotum de Mō
tesserrato in repe. l. filiusfam. §. diui. in 24. col. ver. ex dictis Bar. ff. de leg. 1.
& uide que addit ad Bar. in l. omnes populi. ff. de iust. & iur. col. 7. & uide
late Ferdinand. in c. §. diui. in 82. col. in fi. cum seq.

Secundo quando auferuntur ea, quæ concessa sunt ecclesijs, vel
ecclesiasticis personis, de iure communi, canonico, vel ciuili, ut
not. Ant. de But. in d. cap. nouerint, col. pen. ubi inquit, quod liber
magis tollitur in his, quæ competunt de iure communi, alie
leg. c. de reb. ecclie. non alie. & c. si. de uit. & hone. cleri. & idē
Ant. de But. in c. cum in terra, per illum tex. de elec. cum concor.
vt tradit Alex. in l. si filius familias. §. diui. col. 7. de leg. 1. & idem
Alein. consil. 21. r. uia facti. col. 4. lib. 2. & in consil. 21. §. col. pe. eo.
lib. 2. idem sequitur Ale. in consil. 17. uisio instrumento. col. pe. li.
4. And. Sicut late in consil. 3. lib. 3. & idem tenet Lap. alle. 92. in
§. psumus. ¶ Et ideo quando statuitur, quod clerici non possint
contrahere cum laicis, dicitur statutum contra libertatem
ecclesiæ, vt no. Domi. in c. fin. in 2. no. de immu. ecclie. in 6. & idem
Card. in consil. cxliij. super themate, colum. pen. ul. & statuta, ¶ q̄
fabratur libertatem, seu obedientiam Papæ, dicuntur contra
libertatem ecclesiæ, vt no. Domi. per illum tex. in capiti. 2. §. cæ.
terom, in 4. notab. de uerb. signifi. in 6. ¶ Tercio contra libertatem
ecclesiæ dicuntur illa statuta, ex quibus clerici timidiore b red-
duntur, vt voluit Bar. in d. auct. cassa. ubi exemplum ponit, si mi-
nor poena imponatur pro homicidio commissio in clericum, quam
in laicum, & idem Bar. per illum tex. in l. 1. §. quæ onera
deff. quare. actio non datur. ubi Ang. sequitur, & do. Abb. in d.
canouert. Pet. de Anch. in loco supra alleg. & idem Abb. in con-
sil. 38. præfens dubium, in prin. li. 1. & Pau. de Cast. in consil. 33. §.
primum dubium. col. 5. Et isto casu tollitur clericis, quod de iure
communi eis conceditur. Vnde ista conclusio sub conclusio.
ne præcedit satis includitur. ¶ Quarto contra libertatem eccle-
siæ etiam statutum dicitur, quando est contra libertatem vnius
ecclesiæ particularis, quia q̄ facit iniuriam vni ecclesiæ, totam
Dei ecclesiam offendit, ut no. Bal. in l. 1. in rep. C. de sum. tri. & in
hoc reprehēdit luno. qui uidetur aliter uoluissē in d. c. nouerint.
& refert do. Io. Ba. de S. Seue. in l. omnes populi. in 42. ar. ff. de
iust. & iure. & idem Saly. in auct. cassa. in 2. q. C. de sacrosan. eccl.
ubi circa hoc notabiliter loquitur. Et hoc idem uoluit Card. in
d. cap. perpendimus, in 4. & 5. q. 1. & ibi prius late declarat, in qui-
bus libertas, & immunitas ecclesiastica dicuntur consistere. Et in
ecclesiâ particulari rationem adducit, quia uniuersalis ecclesia
offenditur sicut in uno clerico, qui coram seculari conuenitur,
quia toto ordini clericorum derogatur, cap. si diligenti. de foro
compet. ¶ Et ista libertas concessa ecclesijs dicitur etiam de iure
diuino. cap. quamquam. de cens. in 6. g. luno. in casu Imperator.
§. dicit in verbo, discuti. facit ille tex. in d. cap. si Imperator. & tex.
xij. q. 1. in c. in sacerdotibus & in c. Syluester. & x. diff. in capitu. cer-
mon. est. l. 1. & in cap. solita. ubi Abb. not. illum tex. & inducit, de
maio. & obed. facit etiam text. 2. diff. cap. 1. & not. Old. in con-
sil. 3. an episcopus. Car. in c. perpendimus. col. 4. de fen. exom.
¶ Et propter hoc concludit Rot. in x. deci. de consue. in antiq. ¶ q̄
non ualet consuetudo, quod rex Angliæ habeat iurisdic-
tionem in clericis, nec Papa etiam circa hoc saltem uniuersalem.
¶ potest disponere, ut no. Car. & Mod. in ca. 2. de maio. & obe. ¶ Se-
cundo principaliter præmitto, quod personæ, & loca, q̄ sunt de
foro ecclesiastico, statutis laicorum nō subiciuntur, ¶ quia forum
& fori, & status ligari, a pari procedunt, ut no. luno. in rub. inf. de
consue. ubi Ant. de But. refert in uers. unam regulam habetis. &
dicit quod illam regulam possit Card. in dispositione incip. statu-
to. & idem Arch. in 3. diff. cap. quo iure. Spec. in tit. de consil. 1.
1. ver. & no. & ita arguit Cumo. in consil. 139. P. laicus. in 2. col. in
prin. Pau. de Ca. in consil. 69. uisus. colum. 2. ubi alle. Fed. in consil.
96. apparer. & ibidem Alex. in consil. 109. ponderatis, colum. 1.
lib. 2. & ¶ ideo clerici omnes, etiam in minoribus ordinibus con-
stituti, & cum sint de foro ecclesiæ. c. cum non ab homine. de
iud. in capitu. 2. de foro compen. in ca. clericum. in ca. nullus. xj.
questio. 1. laicorum ¶ constitutionibus non astringuntur, & me-
rito, dicit Bar. in cap. cum uenissent. col. 4. de eo, qui mit. in pos.
quod statum laicorum de compromissis necessarijs, non li-
gat clericos, etiam in minoribus ¶ constitutos. ¶ Et ista etiam pro
cedunt in clericis primæ tonsuræ, ¶ quia habent immunitatem
ecclesiæ, h ut per glo. in cap. nullus. in uerbo, tonsura. de tempo.
h ord. in 6. & gaudet priuilegio fori, ut no. Hostien. in cap. cum
contingat. de ata. & quali. Abb. in d. capitu. cum non ab homi-
ne. ¶ Nam clericus primæ tonsuræ idem est, quod cantor, secun-
dam glo. in d. c. cum contingat. ¶ & isti omnes clerici dicuntur,
2. diff. in c. clericos. 72. dist. in clericum. xj. q. 1. c. de persona. ver.
ne uero cum si. ut per glo. in d. c. clericos. & in d. c. si quis suaden-
ter. 17. questio. 4. ¶ Et quia secundum finem, prima tonsura
dicitur ordo. d. c. cum contingat. in can. facit tex. 27. q. 1. si quis
episcopus. 44. diff. cap. non oportet, el 1. Vnde consonat, quod in
ca. quæ loquuntur in priuilegio fori, uniuersaliter de clericis, in
quibusque quod ordinibus constituti sint intelligantur. d. c. cum nō
ab homine. & in c. clericum. xj. q. 1. etiam in clericis primæ ton-
suræ verificatur, & per consequens statutis laicorum non sub-
iacentur. ¶ Et idem esset in clericis coniugatis, quia in casibus
in quibus retinet priuilegium fori, ut in c. 1. de cle. coniu. in 6.

K pariter etiam a statutis laicorum eximantur k per supra dicta. Et hoc specialiter late tradit Lap. allega. l. 19. quaritur non leuiter, an clericus, col. fin. Et non solum in clericis, sed idem generaliter dicendum est in omnibus personis ecclesiasticis, de quibus expressè tex. hic dicit, ibi, super ecclesiasticis, & ecclesiasticis personis. † Et quæ dicantur personæ ecclesiasticæ, not. per gl. in c. quibus, l. 7. q. 4. in c. duo, ult. xj. q. 1. in c. ut lex, 27. quæst. 2. in uerbo, ecclesiasticis. Et sunt omnes personæ, quæ gaudent priuilegio fori, de quibus Doct. tradunt in cap. 2. de foro. compe. † Et prædicta nō solum locum habent in ecclesijs, de quibus tex. hic loquitur, sed etiam in omnibus locis pijs, cum sint de foro ecclesiæ, & ecclesijs æquiparentur. capitu. fin. ubi Abb. in 3. no. de testa. c. cedentibus, ubi Abb. in 2. not. de priui. no. in cap. de quart. de præscrip. † Et ideo statutum laicorum non ligat hospitale, ut tradit Anto. de Butr. in consi. 40. nulla est dubitatio. Abb. in consi. 26. videtur, quod sit. quanquam Alex. in consi. 208. statutis accurate perfectis. lib. 2. Facit tex. in l. omnia, & quod ibi Bart. C. de epis. & cler. cum sim. Et generaliter omnia, quæ sunt de foro ecclesiastico, statutis laicorum non subiiciuntur, per supra dicta. Tercio non impertinenter quaritur, an appellatio populi, clerici includantur, cum hic traditur, an statuta populi, uel laicorum, ad clericos extendantur. † Et primo p parte negativa faciunt plura, in quibus clerus, & populus tanquam diuersa ponuntur, in c. quod sicut. de elect. in fin. & ibi, clerici, & populi, in c. si de ser. ibi, cum clero, & populo. in c. ex parte. l. de priuilegijs, clerum, & populū, & tex. in c. vbi periculum s. super his de ele. in 6. in c. l. de celsi. in 6. in c. ut commissi, de her. in 6. in c. l. car. ult. de reliqui. & ue. fanctō. Cum enim copula ponatur inter diuersa, ut nō. in rub. ff. de iur. & fac. ign. bene inferitur, quod appellatione populi clerus non comprehendatur, & ita arguit Abb. post alios in c. j. per illum tex. de præb. Card. in c. pleriq. de elec. Doct. in c. qui in aliquo. per illum tex. si dist. ad idem tex. 63. dist. c. nosse. & 93. dist. c. miratus, cum simi. Sed ad ista iura dupliciter responderi potest. Primo quod appellatione populi clerus continetur, non tamen clerici dicuntur esse de populo simpliciter, sed ultra qualitatem popularem alia conditio in ipsis clericis reperitur, cum sint forte electi. & diuino officio mancipati, ut dicitur in c. duo sunt. l. 1. q. j. & xx. dist. in c. clericos. & in c. cū secundum de præben. & propter talem qualitatem iura distincte loquuntur de clero, & populo, non q̄ diuersa sint, sed t̄quam genus & species se habēt, ut in rub. C. de ser. & aqua. Legitur in Euāgelio, di-

ADDITIONES.

- a Syl. Al. Vel ciuili. Adde Rapha. in auc. cassa. & irrita. C. de sac. fan. ecclie. Imo. in d. nouerit. et quia concludi uolunt. Cro. in repeti. filiusa. & diu. ff. de leg. col. 2. uer. ex dictis Bar. ubi inferat ad no. statum adde Bal. in l. j. C. de sum. Tr. col. 22. uer. expediat. j. q. Lanc. Gila. in repe. l. Centurio. colum. 2. 9. in pria. ner. septimo quia. ff. de iul. & pupil.
- b Syl. Ald. Timidiores. Idem uoluit Vero in conf. x. ueritior. col. 2. And. Sic. in cōf. 2. col. pen. lib. 1. in conf. 1. in prin. li. 4. Deci. in d. auc. cassa. col. sic. uer. 2. Bar. hic. & idē Bal. in d. auc. cassa. col. 2. uer. tercio quæro. Imo. in l. non am plus. col. 1. de lega. 1.
- c Syl. Al. A pari. Adde Deci. in repeti. ca. 2. j. de iudi. in l. f. in prin. ff. de iurisd. om. iud. Alex. in conf. ccc. lib. 2. & Nico. Boer. de cur. Dec. 13. cum. 14.
- d Syl. Al. Procedunt. Adde Deci. supra in c. 2. in ecclesiæ. nu. 15. de conf. ubi addidi. & infra eo. col. 7. & col. xix.
- e Syl. Al. Confituti. Et idem dicas in qui uoluit ingredi religionem. ut p Bal. in l. j. Can. fer. ex. fac. tradit. Iam. l. cum quædam. in 3. col. uer. lin. tra singulariter. ff. de iur. om. iud. Et idem est de eo. qui est infra annum p fessionis. ut per Ang. in l. 1. ff. de pgn. & Iaf. ubi supra. col. 2. uer. & quod dñ in religioso. Et idē in concubina clerici. Em. gl. in c. eos. 22. di. tradit. idem Iaf. ibi. uer. secundo limita. ubi dicitur cōfultissime Per. de Anch. in conf. cxxij. ut ibi p eū. & idē tradit Car. Ale. in d. c. eos. in no. & adde hic quæ ponit Per. in d. rep. & diu. ff. de leg. i. col. 8. & Fel. hic. col. xl. Soz. conf. 57. pen. col. li. 3. ubi in not. cau. statui Florentini.
- f Syl. Ald. in minorib. Immo etiam sacerdotes. & episcopos in bonis temporalibus. & causis. quæ sunt de seculari.
- g Syl. Ald. Confitutos. Adde Deci. infra eo. col. 17. ubi addidi.
- h Syl. Ald. Eccleſiæ. Adde Deci. in cum non ab homine. in 2. no. de iud.
- i Syl. Ald. Fori. Adde de hoc Dec. in c. 4. not. de iudi.
- k Hiero. Gix. Eximantur. Adde tamen. quod extra causis. in quib. clerici cōiugati retinent priuilegium fori. ut in c. j. de cler. cōiugat. in 6. comprehendere statuti laicoru. q. extra lios casus clericus reputatur laicus. Et hinc elt. q. non pōt esse uicarius episcopi. ut uoluit Ab. quem alii sequunt in c. decernimus. in 5. col. in prin. ff. de iudic. Nec ei potest cau. causa criminalis clerici committi. ut de ea cognoscat. ut inquit Abb. in d. c. decernimus. in d. col. x. in fi. uer. fed. nunquid saltem. & ibidem per Deci.
- l Pij. Falsum. & iure de foro seculari. nisi auctoritate decerni. & cōſeſu dñi temporalis loci sint dedicata. ut per Io. Fab. in 5. nullius. Inſt. de rer. diuif. Syl. Ald. Hospitalis. Seq. Per. Loazes. in rep. l. filiusa. & diu. ff. de leg. i. col. 2. p. j. late Balb. in tract. de pasc. col. ele. in prin. & quæ ibi addidi. Dec. omnino in c. j. col. ix. de pro omnino Bal. in cōf. 42. lib. 2. dicens non ualere statum contineat libertatem hospitalis. omnino Deci. in c. 48. col. 2. & in conf. 504. in prin.
- n Syl. Ald. Populi. Adde Old. q. 32. & 74. & Alex. conf. xli. num. 4. lib. 7.
- o Extendantur. Vide Deci. in cut nulli sin prin. de paben.

discipulis, & Petro. Fit enim ista spalis mentio ad maiorem declarationem. Nam forte videbat, quod sub nomine populi, non comprehenderentur populares qualificati, prout sunt clerici, ad remouendam hanc dubitationem iura sapientum de clericis spalius loquuntur. Ad hoc bene facit text. in l. quæstum. §. p. ff. de fun. instr. Vel quia in illa specie est aliquid plus, quā in alijs spibus, id nominatum specificatur, arg. l. item apud Labeonem. §. ait p. tor. ff. de iniur. Secundo respondetur, & aduertendum est, quod omnia iura. §. alle. primo nominant clerum, deinde populum, quo casu appellatione cleri non venit populus, quia præmissa nominatione cleri necessaria fuit nominatio populi, ex quo mā erat cōis, & nō solum clericis, sed omnibus alijs competeat. Arg. quod fit de iurib. §. alle. hēret locum, qñ primo populum, & postea clerum nominat, & tunc nominatio cleri post populum, non esset necessaria, si sub nomine populi pñteret. Sed pñda iura semper prius de clero loquuntur, quod non vñ fuisse factum sine ministerio, ex quo ita vniformiter semper reperitur. Prima tñ rñso magis satisfact. Secundo p ista parte facit text. 12. q. 1. c. duo sunt, vbi dñ, qñ duo sunt gñia Christianorum, clericis, & laici ergo non vñ, quod sub vno gñie veniant illi, qui de illo gñie non sunt. Sed rñdetur, quod ille text. loquitur de clericis, & laicis, qui sunt tanquam spēs oppositæ, vt pbat in c. 1. de vi. & hon. cle. qñ nō est de populo, & clero, qñ nomina tanquā spēs, & genus distinguuntur, vt dictum est. Et vere vnicum est genus Christianorum, quia oēs sunt Christiani, & appellatione Christianorum, ita veniunt laici, sicut clerici, vt ibi colligitur, & in l. 1. c. de sum. Tri. Vnde verbum gñia, ponit ibi pro speciebus, quasi dicat, duæ sunt spēs, vt in simili hñ in l. 2. §. genera. de acq. poss. Tertio hoc vñ efficitur pbari in c. si nñia. de sen. excom. in 6. vbi si nñia interdicti pferat in clerum, populus interdictus non vñ, & c. §. sic vno iporum interdicto, alius licite admittit ad diuinam, ergo dñ intelligi, quod appellatione populi clerici non includantur. Confirmat hoc, dum dicitur e conuerso, vt enim text. aggrate istos casus. Vnde sicut appellatione cleri populus nō pñteretur, vt clarum est, ita e contra, appellatione populi, non debet clericus cōtineri. Sed tñ ad illud text. rñderi pñt, & dico, quod licet ibi interdicto populo, clerici non includantur, hoc puenit ex eo, quod de vi sermonis non veniat clerici appone populi: sed ibi hoc spalius disponitur, quod propriam naturam verborum, quia in clericis agitur de maiori præiudicio, vt illi interdicti sint, ad quos rerum diuinarum administratio pñter. Vnde indefinita nō agpōllet vñuersali, qñ diuersa ratio reperit, vt no. in rub. de reg. iur. in 6. bonus text. in l. quæstum. §. illud de leg. 3. Et patet in simili de episcopo: nam episcopatus est dignitas, & quidem culmen dñ dignitatum, in c. v. venerabilis. de præb. & tñ dñ spōsitio, quæ de habentibus dignitatem simpliciter loquit, nō includit episcopos. C. dilectus, de concess. præb. c. inquisitores, de hære. in 6. in c. quam periculosum. de sent. excom. in 6. Secundo respondetur, & dici potest, quod ibi per extensionem de nouo hoc inducitur, & sic Papa ita declarando intentionem suam vltius procedit, alias ergo secus vñ, argu. text. in l. 1. & quod ibi Bal. C. si rector prouin. & i simili no. Bart. in aut. quas actiones. C. de sacrosan. eccl. per text. in l. si furiosi. C. de nup. facit ad hoc text. in d. c. si sententia. in verbo, intelligitur, quod de futura improprietate denotat, l. 1. in prin. C. de rei vx. actio. Non obstat qñ text. vñ illos casus acquiparare, quia illa acquiparatio restringit specialiter in illo casu, put loquitur: fit enim illa acquiparatio immedie te, & non per modum rationis adducit, & patet hñ ibi in illa dictione, etiam dum inquit, nec etiam e conuerso, de cuius natura est implicare casum magis dubitabilem, & vt per glo. in l. si putator. ff. ad l. Aquil. & ideo argu. quod non vñ ebolute pariter procedere. Quarto inducitur text. in d. c. duo sunt, dum ibi dñ, quod laos græce, latine dñ populus, ergo vñ quia laici, & populus idē sunt. Sed appellatione laicorum clarum est, quod non veniunt clerici, quia tanquam species oppositæ ponuntur in c. 1. de vita & ho. cle. ergo ita vñ dicendum, quod nomine populi nō veniant clerici, & ita illum text. inducunt Mod. hic, & prius illum text. eodē modo ponderauit Alb. in Dictionario, in verbo, laici. Sed tñ pro responsione cōsiderandum est, quod laici apud græcos ponunt p specie opposita clericis, vt in c. 1. de vita & ho. cle. Et si hanc qualitatem hominum triam clericis exprimere volumus latine, nō habemus vocabulum, quod præcise hoc exprimat. Si tñ aliquo modo latine hoc dicendum sit, vt in vocabulo generis, & di cimus populum, & sic nō præcise laos, & populus, idem significant, sed potius, vt genus, & spēs se habent. Quod ita sit, deducit ex eo, qñ in eodem c. duo sunt, dñ quod clerici græce, fors latine dñ, & tñ præcise idē nō sonant, cum verbum fors, fit lōge gñia lius. vñ patet, qñ p vocabulo speciei apud græcos, nos vt in vocabulo gñis, cum apud nos maior sit terminorum penuria. Nā si populus laicos pñie designaret, iura vteretur verbis latinis, & dicerent populares, & nō laicos. Vnde ex quo iura semper de laicis loquuntur, dñ intelligi, quod verbum populus, hoc specialiter nō demōstrat. Et ita resoluitur, quæ p ista parte cōmunitur adducuntur. In triam vero, qñ appellatione populi veniat cle-

rus, facit primo text. in §. plebiscitum. Insti. de iur. natu. vbi dñ, populus est genus, & sub noie eius variæ hoium pñones cōtinent, ideo plebiscij, senatores, & patricij, includunt. ergo idem vñ dicendum in clericis. Sed rñdet, quod ille text. intelligitur in hominibus eiusdem pñionis, qui sunt oēs laici, & Imperatori subijciuntur, nō aut vñ habere locum in clericis, qui sunt extra iurisdictionē Imperatoris, de quibus ibi loquitur in c. nouit. de iud. 90. dist. ca. cū ad verum. facit text. in c. a nobis. de senten. excom. in c. 2. de consti. in 6. Secundo hoc pbat in c. dilecti. de fo. compe. vbi priuilegium datum Anglicis, & clericis competit. Si ergo noie Anglicorum, vel Mediolanensium, veniunt clericis, idem vñ dicendum no mine populi. Sed ista aggratio negari pñt, quia verbum illud, Anglicis, vñ respicere nām, & originem. Nam verum est dicere, qñ Medio. qñ dicitur, licet clericus sit per hoc enim, qñ clericus efficiat, nō variat origo natiuitatis, nō sic vñ sub noie populi, quia p qualitatem clericatus eximunt, vt nō dicant esse de populo, & vt Card. tradit in d. clem. in plerisque de elect. Secdo pñt rñderi, qñ illud priuilegium datum Anglicis a sede apostolica, ex qualitate cōcedentis intelligit Anglicis. f. clericis, qui sunt de foro ecclesiæ. Cum enim ibi virtute priuilegij cōcedatur a sede apostolica, quod Anglici citra mare nō pñt cōueniri, & ita foris remittat, intelligit de clericis, qui erant de foro ecclesiæ, & hoc modo ille text. nihil facit. Tertio pro ista parte arg. per text. in Aut. de quæstore, in prin. col. 6. vbi appellatione populi veniunt forenses. ergo pariter vñ qñ clericis pñprehendant. Sed rñdet, qñ in clericis alia rō vñ, quod in forensibus simpliciter, cum ipsi exempti sint a iurisdictione seculari, adeo qñ de illi subijcere nō possunt, sed in alijs forensibus. Vel secdo ille text. intelligit duntaxat in ciuitate Romana put illum text. declarat Bal. in rub. C. qñ accusare. col. ff. Vel tertio intelligi pñt de forensibus, qñ haberet ibi domicilium. Prima tñ rñso melior vñ. Quarto facit, quia clerici dñt et de districtu, vt no. Ioan. An. in c. si de offi. dele. & ibi Dom. in 6. & pbat hoc in c. accedens, el. 2. vt li. non pte. ergo idem vñ appone populi. Ad hoc et rñderi pñt, qñ dñ verbum, districtus, respicit territorium. i. d. c. accedens. i. ibi, de districtu dicti Comit. Vñ licet clericatus nō eximat qñ de territorio, vñ tñ eximere de qualitate populari, qñ respicit personam. Et sic, vt patet ex pñdictis, articulus esset disputabilis, & sic alias disputati Pisis. Cōis tñ op. est, qñ in mā odiosa appone populi clerici non comprehendat, d. c. sententia. de senten. excom. in 6. secus in materia fauorabili, d. c. dilecti. vbi Abb. ita concludit, & idem Pet. de Anc. lmo. & Abb. in d. c. 1. de præb. & Abb. in c. 1. de vi. & hone. cle. cum simi. vt tradunt Mod. hic. Sed in ista cōmuni opi. aduertendum est, quia iura, qñ allegantur, non corre spondent. Et primo text. in d. c. si sententia, non videtur loqui in materia odiosa, loquitur enim in interdicto, cuius mā non videt odiosa, cum alias fiat lata interpretatio, quæ agit de salute animæ, vt no. Ab. in c. cum in partibus. in fide verbi. §. in c. 1. in glo. p. illum text. de post. pñ. facit text. in c. p. de sent. excom. Secundo text. in d. c. dilecti, qñ allegatur pro materia fauorabili cōtinet pri uilegium ptra ius cōe, qñ solet stricte interpretari, m. c. ex tuar. de au-

ADDITIONES.

- a Hier. Gig. De acquir. poss. Adde text. Insti. de dona. in prin. & in §. est autem aliud genus. eo. tñ quæ iura probat, quod id quod a logicis species appellatur, nuncupatur genus a Legistis.
- b Syl. Ald. Reperitur. Idem Dec. in fi. col. 3. inf. eo. in c. 1. in v. col. inf. de resc. in cons. 43. col. 2. in cons. 472. col. 1. in c. ut nullus. nu. 5. de præb.
- c Syl. Ald. Dignitatu. Et de hoc an episcopus sit dignitas, vide Dec. in c. 1. nu. 4. de præb. & qñ sit ordo, idem c. cum in cunctis. §. cum ver. nu. 4. de elect. & vide Fel. i. c. si cert. post prin. de Simo. Abb. i. c. quato. col. 1. de cōfue.
- d Ald. Episcopos. Adde Dec. in c. 1. nu. 4. de præb.
- e Syl. Ald. Dubitabilem. Adde Soz. cons. 23. circa col. 4.
- f In contrarium uero. Hoc idem tenet Cald. in tract. interdict. in 3. col. in fi.
- g De populo. Clericus propter qualitatem clericatus eximitur, ut nō dicatur de populo, nō propterea amittit priuilegium, quod sibi compent tanquā vni de populo. ita arbitror dicendum per ea, quæ no. Pau. de Ca. in l. falsa demonstratio. §. 1. ff. de cōd. & dem. ubi dicit, quod Doctor quilegit p xx. ann. licet fiat Comes, nō propterea perdit priuilegium popularē, si prius erat de populo. Quemadmodum notarius factus Doctor, non definit esse notarius. Nec monachus factus episcopus definit esse monachus, quatenus igitur ei fauorabile est, non definit clericus esse de populo. Facit quod dñ cū Doct. hic, qñ in materia fauorabili, appellatione populi venit clericus.
- h Syl. Ald. Districtu. Idem Ias. in l. 1. §. huius iudij. col. 1. ff. de iust. & iur. Dec. in c. ut nullus. nu. 10. de præb. & hoc idem tenet Card. Alex. in c. ius publi cum. 1. dist. vbi dicit facere ad statum, quod nemo trahat aliam extra eu riam Perusinam. nam ei dicitur cōtra factum si quatrata ad curiam episcopop, ut per Bal. in l. 1. ff. de iust. & iur.
- i Syl. Ald. Territorium. Adde Abb. in cons. 20. videtur primo. Are. cons. 78. & ratio, districtus enim capitur pro territorio. Dec. in cons. 17. uisio pun- cto. col. 1. ver. 2. principatiter.
- k Moderni. Et in c. Rodolphus. nu. 18. de resc.
- l Odiosa hanc opi. simpliciter sequitur Car. Alex. in c. si forte. 65. dist.
- m Syl. Ald. Interpretari. De hoc vide late Dec. in c. causam quæ in fi. de refer. & ideo interpretatur, ut minus deroget iuri communi. Dec. cons. 116. co lum. fin. in fine extendit de persona ad personam. Dec. cons. 116. col. 1. ubi ponit plura exempla.

de ant. & vñ pal. no. in c. cum his. de priuileg. Tertio, quia cōis di- stinctio imperit et vñ quia duntaxat mā odiosa, vel fauorabilis pñ- sideratur, & de mā indifferenti nihil dñ, & quia licet mā odiosa sit nñ ita lata interpretatio, quatenus pñietas verborum requirit, i. l. cum lege. ff. de testa. vbi Are. Vñ p resolutione circa istum arti- culum faciat quatuor pñones. Prima sit, quod de pñietate vo- cabuli appone populi veniat clerici, vt pbat in d. §. plebiscitum. Secdo, dum ibi dñ, quod vñuersi ciues cōtinentur appone populi, ergo et clericis, qñ dñt ciues, vt de populo legitur x. dist. c. si in ad- uocatum. ibi, se Romanum ciuem esse testat. Secdo, quia nomē po- puli est genus. d. §. plebiscitum, ergo qñlibet spēs sub gñie pñnetur. Comprobatur hoc, quia ante clericatum illi erāt de populo, vt patet, & qualitas clericatus superueniens nō repugnat, quin clericus ciues sit, & de populo, attēta nō veniunt, licet secularium iudicio nō subijciant. Secdo pñt, quod in mā pñerenti duntaxat clericis, appella- tione populi tñt, clericis pñnet. 8. q. 1. in c. licet. dum ibi dñ, quod pñ- stantior ex omni populo in epm eligat. Nam in epm eligitur duntaxat ille, qñ sit in sacris. c. a multis de act. & qua. ergo illa verba, ex omni populo, solum de clericis intelligunt. Tertia pñt, quod est in mā pñt pñteret clericis, sed tñ laicis cōueniret, appone po- puli non pñprehendunt clericis, vt in c. graue. de sen. excom. ibi dñ de pñte, & pñt. Quarta pñt, quod in mā indifferenti, & cōi appellatione pñt veniunt clericis, facit text. in l. 1. C. de sum. Tri. & in c. clous. §. iudex. de verb. sig. ibi, quasi ius dicens populo. & in c. for- ne. 2. q. 4. ibi, in populo Dei. Et ad hoc et facit text. no. in c. accula- tionem. de hære. in 6. & ibi gl. & Do. dicit quod in mā indifferenti ap- pone secularium veniunt clericis, a fortiori ergo appone populi. 5. Fallit in casu d. c. si nñia, rōne quā. §. dixi, Et ad supradicta con- ferunt qñ Old. scribit in cōf. 3. i. q. 1. qñ est vñ pbat, qñ sacerdos dicitur de vñuersitate, & idem Alb. in l. 1. col. 2. ver. vidi et dubitari. ff. de cuiusque vñi. no. vñ tacito auctore reallum dicta Old. in cō- si pñalleg. & idem sequit Bal. in c. 1. col. fina. ver. an sacerdos, de mulier. §. bellica arma de pos. Sic et ep̄s, & vicarius eius, dñt esse officiales cōis, siue cōitatus, & vt notabiliter tradit Pet. de Anch. in cōf. 44. vño themate Summat. & diuidit, vt p Abb. hic. Primo fm Abb. hic, vt text. §. Bar. in l. 1. col. 1. C. de sum. Tri. hic. n. statu- tum laicorum erat gñale, non nutrens peccatum, & fundatum in ratione, & tñ nō hñt locum in personis, vel in rebus ecclesiasti- cis. 4. §. Bar. in d. l. 1. vt Abb. hic latius deducit. Et ita fundamentū Abb. §. Bar. est, quia statutum erat gñale, & hoc tenet glo. in c. ec- clesiæ. j. vt li. pen. Bal. hic, & Saly. in auth. cassā. C. de sacrosan. eccl. & alijs quos And. Sic. hic refert, & ideo quod Abb. hic, tradit Cal- der. in cons. 11. de consti. Bar. vñ intelligit quod text. hic de cler. & ecclesijs spalius loquitur. & idem Car. in repe. c. perpendimus. de sen. excom. & hoc sequitur And. Sic. in rub. de reb. eccl. nō alie, col. 2. in scdo dubio, p text. hic in ver. vnde Basilij. ibi, ornamētis ecclesiæ. Ergo patet, quod spalius loquitur de rebus ecclesijs. Sed ad hoc prima facie rñso manifesta vñ, quia Abb. non loquit de sta- tuto Basilij, sed de alio statuto pñi Romani. de quo principaliter agebat hic, & idem And. Sic. hic, ppendit de hoc, & conat rñ- dere, dicens quod est statutum populi Romani verisimiliter specifi- cū de bonis ecclesijs loquebat, ex quo statutum Basilij quod a simili inducit, ita loquebat, aliā nō fuisset bonum simile de sta- tuto Basilij loqueretur spalius ad statutum populi Romani, qñ ge- neraliter loqueretur. Et vltius pbat hoc duplici rōne. Prima pñderando rōnē, qñ in principio ponit antecedentis, quod laici non est data potestas super ecclesijs: nam, vt ex ista rōne ad casum p- positum inferat, dñm est, quod illud statutū de rebus ecclesiasticis, spalius loqueretur, alias si statutum illud gñale disposuisset, prout Abb. dicit, potuisset dici quod nō intelligeret de reb. ecclesijs, in quibus statuentes nō habebant pñatem, ar. c. a nobis. de sent. excom. Et rō illa sup ecclesijs, in qua text. fundat, nō pueniret. Secdo, quia text. di- cit statutum laicorum nullius esse firmitatis, ergo dñt intelligi quod spalius de clericis, & expresse loquat, atqñ saltem respū laicorū va- luerit, & sic nō esset verū, quod nullius esset firmitatis. Tertio, etiam alia rōne iste text. pñt. Bar. nihil facit, quia loq̄ Bart. qñ statutum nō est pñt cōe. hic vero statutū erat pñt cōe, & pñt rōnē quod absq; citatione possessor esset priuandus possessione, c. licet ep̄s. de pñ. in 6. & sic dictum Bart. ab isto text. defendi pñt. An aut in se ve- rum sit, vñ videbimus. §. Secdo no. Abb. dicit, quod ecclesiæ licet co ram seculari agitur, non tñ debet decidi, fm statutum laicorū, & bene dicit, decidi, & non tractari, quia quod ad ordinationem iudicij, & pñcessus, debet seruari lex fori, vñ iudicium agitur, vt per glo. & Do. in c. p̄ clericis. de foro compe. de quo dñt post Abb. Ex quo inferitur quod aliud est, quod causa decidatur, & aliud est, quod in causa procedat, & ideo de vno ad aliud non inferitur, & vñ in no. qñ tradunt Bal. & Paul. de Cast. in l. pcuratorem. ff. de pro- cur. & quod no. Bart. in l. si in lege. in prin. ff. loc. Paul. de Cast. in l. qui Romæ. §. Callimachus. de verb. oblig. §. Tertio no. qñ iudex secularis, etiam incidenter non habet iurisdictionem in nego- cijs ecclesijs, vt Abb. hic per istum text. dicit. Sed hoc non vñ be- ne probari hic, quia factum iudicis secularis non reprobatur hic ratione personæ suæ, ita quod ipse non haberet potestatem super fa-

cto monasterij incidenter, sed quia non debuit moueri ex statuto laicorum ad decidendum. Nā et si iudex fuisset clericus, hēret lo- cum qñ hic dñ. Dictum tñ in se verum est, quod iudex secularis, cōi incidenter, nō hēret iurisdictionem in clericis, nec in mā sp̄tuali, c. tuā. vbi gl. & Doct. de ord. cogn. c. lator. vbi gl. qui filij sunt legi. & in c. si iudex de sen. excom. in 6. de quo dixi in c. decernimus. de iudi. §. Quarto no. qñ laicorum qdam religiosi dicunt, quidā non. Et verbum, religiosus, capitur plurib. modis, vt Abb. hic p- sequit in quarto no. ex cuius dictis plura colligunt. Primo, quod dñ text. loquitur de laicis religiosis, et intelligi pñt de quersis laicis, qui electioni interesse non pñt. c. ex eo. de elec. in 6. Conuersi. n. di- cunt qñ se, & sua obtulerunt habitu mutato, & pñtent tria substantia: sunt tñ seculares, quia non pmovent ad ordines, vt Abb. de- clarat in c. non est. in secundo no. de regula. & in c. non dubium. in fi. de senten. excom. & de pluribus speciebus conuersorum, no. Cald. in cons. 6. in tit. de regula. Sed considerandum est, quod in ta- libus conuersis, de quibus Abb. loquitur, non vñ loqui text. hic, quia tales nullam haberent pñatem et respectu laicorum. 2. q. 1. in c. duo sunt. & text. hic vñ loqui de laicis, qui habent potestatem sta- tuendi quo ad laicos, licet talis potestas ad clericos non extendatur. Et quia tales conuersi, sunt proprie religiosi, vt dictum est, & Abb. ipse fatetur, & a laicis distinguunt, d. c. duo sunt. 2. q. 1. ergo non sunt pñie laici. Et ad hoc facit, quod p̄scribitur (spiritua- lia, vt no. in c. eam. quæ de præf. vbi Abb. §. Non ob. text. in d. c. ex eo, vbi cōuersi laici dñt, quia rñdetur, vt per Do. ibi, & ideo text. hic, quod loquitur de laicis, et religiosi, nō vñ in talibus verificari, qñ quid Abb. hic dicit, quod nō est, quod Abb. dicit, quod pñie di- cunt religiosi, qui tria substantia pñtent. Et idem Abb. in c. dilecta. in glo. 1. de maio. & obe. & in rub. de reg. & idem in c. cum olim. circa fi. de arb. Et ideo in statuto ita accipit, vt Abb. di- cit in d. rub. de reg. & stricte accipiendo, de illis intelligitur, quod ha- bitum sumpserunt in religione, vt no. Do. in c. officium. §. veni. yer no. bene istud dictum, de hære. in 6. Prædicta conclusio limi- tatur, nisi statutum alias nihil operaretur, quia tunc verbum, reli- giosus, largo modo intelligeretur. Exemplum in casu notabili, in quo consuluit Pet. de Anch. quem Abb. refert in d. rub. de re- g. videlicet in statuto Senensi, quo cauetur quod religiosi non pos- sint habere officia publica ciuitatis. Si enim de religiosis proprie intelligeretur, statutum esset superfluum, per ea quæ habentur in c. si cut. & per totum, j. ne cle. vel mona. ideo fm Pet. de Anch. statutum intelligitur de religiosis largo modo, & sic excluditur hospitalarius, & operarius ecclesiæ, licet proprie non sint religio- si Abb. tamen in d. rub. tenet contrarium, quia statutum debet p- prie intelligi, vt supra dictum est. Et ad rationem Pet. de An- cha. respondet, quod satis est, quod statutum nouum ius producat, iux- ta no. per Bar. in l. 1. in §. 1. ff. ad leg. Fal. Moder. hic dubitant. Mi- hi plus placet quod dicit Pet. de Anch. considerata mente statu- tum, arg. glo. in l. tale pactum. §. fina. ff. de pact. Non obstat quod i- uum remedium statutum inducat, vt Abb. dicit, quia hoc attē- to nunquam haberet locum communis doctrina Doct. in pluri- bus casibus, in quibus volunt quod statutum interpretetur contra ius commune, vt aliquid operetur. Et ita rationem Abb. in alio pro- pposito destruit Alex. in l. si cum dotem. in prin. colum. fina. ff. solu. matrimo. Vel secundo magis formaliter respondetur, quod nouum remedium tollit superfluitatem, quando affert aliquid vtilitatem, alias secus, vt notabiliter tradit Aret. in cons. 10. in 3. colum. pen. & quod no. Matth. in no. 8. q. no. qñ Bartol. Ex supra dictis inferat Card. in cons. 138. dico per præmissas literas, quod iura quod prohibent nouas religiones, vt in c. si de reli. do. in c. 1. eo. titu. in 6. de

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. Requirat. Hoc idem dicit in c. cum accessissent. col. 4. in fi. supra eo. & vbi ad dñ. & in c. inter exteras. col. 3. in fi. de resc.
- b Hier. Gig. Populi. Dictum est ad futuritatem, an populi appellatione veniat clericus, sed his dictis adde, quod clericus veniunt appellatione non subditōri, ita uoluit Bal. in l. de quibus in ver. 6. quæritur. ff. de legi. quem refert & se- quitur Dec. in cons. 114. in l. col. ver. & ideo inferat, & incipit illud consiliū & pro tenui facultate.
- c Syl. Ald. Communitatis. Et considera, quod Pet. de Anch. ibi loquitur in statuto Bonon. & sic in materia stricte interpretanda, & vide Dec. in c. significati- uum. 3. col. de offic. deleg.
- d Syl. Ald. Ecclesiasticis. De hoc vide Fel. hic, col. 3. ver. 8. quæro.
- e Syl. Ald. Inferitur. Faciunt dicta per Are. in l. lotharedi. §. qui patrem. in l. not. ff. de vulg. & pup. Bal. in cons. 73. sicut proponitur. lib. 1. & idem quoque uoluit idem Dec. in c. ex parte. el. 2. supra de offic. deleg. in 3. not.
- f Incidenter. Idem Dec. infra de iudi. in repe. cap. 2. sed dicendum, ut ibidem dicam.
- g Syl. Ald. De iudi. Vide Dec. ibi, col. 16. & vide omnino Ias. in l. 1. §. qui man- datum. col. 3. ff. de offic. iud. vide tamen Mar. ibi, §. 70.
- h Syl. Ald. Proferunt. Adde Card. in cle. 7. de test. in 4. no.
- i Syl. Ald. Inducat. Hæc eadem ponit Dec. in rub. de proba. col. 12. ubi limitat, quod intelligatur nisi alias graue præiudicium inferretur: nam tunc nihil re- fert, quod statutum nihil operetur, ut ibi per eum, & vide de hac materia om- nino per eum in c. 1. col. 5. in prin. inf. de resc. & col. pen. in fi.

6. de religiosis pprie intelligunt. & fm eum pprie etiam religio
sus d' is. q. per p'fessionem oem eius voluntatem imperio plati
irrevocabiter submittit. c. religiosis. de elec. in 6. & id nō inclu-
dunt. fm eum pauperes. q. dicuntur apostoli. Et ad hoc bene fa-
cit quod Abb. tradidit in consi. 5. in gōne quae vertit. in eius iun-
cto eo. qd ibi dicit. col. 4. in ver. & primo ad iura. lib. 1. Et per hoc
inferunt Mod. hic. q. nō recte Abb. loquitur in c. 2. de foro ppe. eo
lum. pe. dum inquit. q. fratres leuati faciūt q. prohibitionem c. fi.
de relig. dom. vbi phibet. ne q. nonam religionem inueniat. Nā
fm s. dicta. ex quo nō sunt pprie religio. hoc nō v' illam phi-
bitionem q. de vera religione intell. Sed nō p'fiderandum est. q. a
imo phibitio canonum. v' in talibus pcedere. Df. n. in c. 1. eo. tit.
in 6. ne q. de catero nouū ordinem. aut religionem adinueniat.
vel habitum nouae religionis assumat. Certe ista verba in talibus
p'fōis satis v' verificari. q. talē est nouus ordo. vel nouus habi-
tus religionis. & q. eadem rō v' ne p'fuso inducatur. v' d' in d.
c. fi. de relig. dom. Vñ cum eadē rō videat. p'fertim cum ibi exp'it
a. fa sit. d' extensio fieri ad istos. qui saltem largo mō religio. si
cūtur. l. filium habeo. ff. ad Mace. cum si. Tertio Abb. hic dicebat
in isto quarto notabili. q. cum tex. g'nalit loquat de statutis laico-
rum. idem erit in Rege. vel Imperatore. cum laici sint. Et hoc in
isto casu v' bene pcedere. q. in eis est eadem rō. videlicet defe-
ctus potestatis. q. dicit. c. bene quidem. & in c. nouit. in c. cum nō
ab homine. de iudi. & est tex. in c. tua. de deci. vbi Abb. Sed ista
mā dicit. q. p' dispositio. quae generaliter loquitur. non includit
personas in excellā dignitate p'fittas. arg. c. q. si sit periculum
de senten. excom. in 6. & in pulchra qōne tradit Pet. de Anch. in
55 consi. 216. pro clariō. & in consi. 208. efficacibus. dicens. q. re-
gula cancellaria. quae annullat gratias. in quibus verus valor be-
neficii nō exprimitur. nō habet locum in gratia facta b. Cardina-
li. & idem late Rom. probat in consi. 398. in casu quo vertitur.
q. Cardinales non teneantur ad onus charitativū subsidij. Dicitur
tamen consilium Rōmāni late impugnari Barthol. Bellēzinus in
tract. de charitativis subsidij. q. 66. vbi p'ura adducit vltra ea. quae
tradunt Mod. in c. ad aures. de rescrip. q. Quinto no. casum Pa-
pae referunt. videlicet approbare statuta laicorum. alius ergo
inferior non pōt. Et ratio fm Abb. v' quia negotia ecclesiastica
non pōt p'latas laicos committere. sed hoc summo Pontifi-
ci referunt. v' h' in c. 2. de iudi. Et licet ibi hoc dicatur ratione
fori. & respectu potestatis iudicandi. idem est est quo ad potesta-
tem statuendi. quia a pari procedit. v' s. in prin. dictum fuit. Ra-
tio tamen. quam Abb. adducit. non v' generalis. quia p'latas
causam temporalem laico committere pōt. fm glo. quam Doc.
cōiter sequuntur in d. c. 2. de iudi. Et attenda rōne Abb. effe-
dendum. q. tali casu valeret statutum confirmatum a superiore.
qui haberet potestatem faciēdi statutum in materia. de qua age-
retur. Et ideo dicendum est hoc esse de referentis Papae. imme-
diatē per istum tex. quare ratio Abb. non satis facit. q. Et ista con-
firmatio. per quam actus nullus confirmatur. debet fieri ex certa
g. scientia. v' no. Inno. in c. 1. de trans. in verbo. infirmitatis. Bar. in
l. priuilegia. C. de sacrosan. eccle. in l. si constat. de appel. & tradit
Alex. in consi. 9. v' in instrumēto. colum. 5. lib. 1. And. Sicu. hic.
58 col. 18. q. Et in dubio Papa confirmando nō v' p'firmare statuta.
quae sunt q. libertatem ecclesiae. v' no. Bald. dicit in l. oēs populi.
col. 5. v' sed nūquid Papa. ff. de iusti. & iu. & idem Bald. in c. ve-
nientes. col. 3. v' sed. sed quid si Princeps. de iureiur. q. Potestas. q.
iuravit seruare statuta. nō teneat seruare illa. quae sunt cōtra li-
bertatem ecclesiae. v' no. Bal. in l. obferuare. §. p'ficienti. in 27. q.
60 de offi. p'co. & leg. q. Et quamuis Papa reprobat aliqua statuta.
forte q. libertatem ecclesiasticam. non tñ v' alia inualida appro-
bare. v' no. Bal. & Inno. in l. legata inutiliter. de leg. 1. & g'naliter
61 statuta iniusta nūq. in dubio v' confirmata a summo Pontifi-
ce. v' no. Bar. in l. 1. ff. de his. qui sunt sui. vel alie. iur. allega. c. 1. de
iur. in 6. & idem no. Bal. in l. 1. in prin. ff. de consti. princ. & in c.
62 in prin. per quos fiat inuesti. cum si. q. Et ex p'cedis infertur
ad q. per do. Abb. post lo. And. & alios. v'rum Papa possit se subij-
cere iurisdictioni Imperatoris. vel aliterius laici. Et communiter
i. Doct. tenent. q. non. v' Abb. hic cōcludit. & idem Abb. in c. si-
gnificasti. col. 7. v' ex d' d'is. de foro comp. & in c. at si clerici. in
prin. col. 10. d' iud. c. p. & G. col. pe. de off. del. Et ratio potissima
v' quia hoc esset in dedecus dignitatis. ideo non videtur q. ipse
renunciare possit. arg. c. si diligenti. in c. significasti. de foro com-
pet. Et simpliciter Mod. hic sequuntur. Et ad hoc facit. quia Pa-
pa habuit a Deo istam prerogatiuam. v' ab alijs iudicari nō pos-
sit. q. d' d' ita d' d'is. ergo non v' ab eo posse abdicari. cum ius di-
uinum ipse tollere non possit. 25. q. 1. ca. sunt quidam. & q.
64 i. v' iudicialis status ecclesiae turbaretur. ergo v' q. non possit. v' no.
Abb. in c. 2. de maior. & obed. per ea. quae no. per glo. in c. li-
teras. de rescrip. lib. 1. Sed tamen p'cedit rōnibus respōderi po-
test. Nam primo tex. in d. c. si diligenti. cum simi. videtur proce-
dere. prout loquitur in eo. qui habet iudicem superiorem. & sic
ab alio iudicari pōt. Secus v' esse in Papa. qui ab alio iudicari
non debet. Vnde cōuenit ad tollendum suspitionem. quae esset

in causa p'pria. v' alteri se subijcere possit. Et sicut ipse in causa p-
pria iudicare pōt. ita v' quod alteri hoc committere possit. c. v' li-
tigantes. de offi. ordin. in 6. & in regula. potest. de regu. iur. in 6.
Et per hoc etiam respōdetur ad c. significasti. quia ibi agitur de
p'uidicio alterius iudicis. ideo sine consensu eius non pōt
alteri se subijcere. Quae ratio cessat in summo Pontifice. qui est
iudex in causa p'pria. & quia Papa potest renunciare Papatu. v'
est tex. in c. 1. de renun. in 6. ergo pariter videtur q. alteri se sub-
mittere possit. nisi dicatur. q. hoc arg. non valet. quia facta renū-
ciatione remaneat priuatus. & hoc nō videtur incōueniens. nō
sic q. Papa remaneret. & alteri subijceretur. quia absurdum vi-
detur. & ideo respondetur. v' supradictum est. Non obst. quod
d' de vniuersali statu ecclesiae. quia hoc haberet locum. q. Papa
g'naliter subijceretur iudici seculari. sed hoc in casu casu particu-
lari. Et Papa potest in aliquo ius diuinum limitare. licet tñ illud
tollere non possit. v' dictum fuit in c. q. in ecclesiis. r. 1. eod.
Et ita cuitari possunt rationes. quae pro communi opinione ad-
ducuntur. Vnde alia fuit opinio affirmatiua. q. Papa possit. put
tenet glo. 6. d' d' in c. in synodo. in verbo. apostolicam. & in c.
nemo. in glo. 1. 9. q. 3. & sentit glo. in proce. 6. in verbo. seruus.
& p'bat ista opinio in l. est receptum. ff. de iur. om. iudi. vbi iu-
dex maior pōt iudicari inferioris se subijcere. Sed Imo. hic. in fi.
col. respōdet. q. ille tex. procedit quando iurisdictioni inferioris
prorogari potest. secus videtur in casu isto. vbi iurisdictioni laici p-
rogari non potest. d. c. si diligenti. Ad hoc replicari potest. quod
in summo Pontifice iurisdictioni etiam in laicum videtur posse
prorogari. cum ipse etiam causas spirituales laico committere
possit. v' no. in c. decernimus. de iudi. Secundo pro ista parte v'
tex. in c. non incompetenter. 2. q. 7. vbi Papa iudicio Imperato-
ris se submittit. Doct. communiter respondent. q. ibi iudicium
pro discretione accipitur. & ibi loquitur tex. ex quadam huma-
nitate. nō secundum dispositionem iuris. Sed hoc v' illi text.
dum inquit. legitimo terminetur examine. & ibi. indiscussum.
vel indefinitum remaneat. Nam ista verba ostendunt. q. tex. lo-
quatur de vero iudicio. & ita Domi. ibi ponderauit illum tex. &
sequuntur Mod. hic. & in d. l. receptum. Sed tñ ad illa verba. in
quibus magnam vim faciunt Mod. respōderi potest. q. nō respi-
ciunt iudicium Imperatoris. cui Papa ibi subijcitur. sed referuntur
ad illum. qui per informationem nō transmittit. prout pater
ibi. Talis nō d' oem rem diligenter. & legitimo examine p'cur-
ari. v' veram relationem facere possit. Et ideo ille tex. non bene
pōderat. Et ista opinio verior de iure v'. licet altera opinio com-
muniter approbetur. q. In glo. 2. in fi. no. fm Abb. q. bona patri-
monij clericorum gaudent eodem priuilegio cum bonis eccle-
siae. hoc procedit solum in casibus expressis a iure. alijs secus. v'
Abb. hic cōcludit. & idem Abb. post Ant. de But. in c. si diligenti.
col. fi. de p'fcri. & in c. 1. de cōfue. & in c. fi. de iur. ele. in
c. ex l'is. de pign. cum simi. v' tradunt Mod. hic. Sed in ista cōmū-
ni resolutione animus nō quiescit. In effectu enim regula effe-
ctus. q. clerici in bonis patrimonij non habent priuilegia
clericorum. cuius contrarium videtur p'fupponere text. in c.
fina. de vita & honestate. cleri. Vnde probabiliter dici potest quod
quando bona principaliter sunt in consideratione. non gau-
dent priuilegio clericorum. secus si persona consideretur prin-
cipaliter. quia tunc quae accessorie veniunt. gaudent priuile-
gio

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. Extensio. Adde Deci. in c. translatio. in l. lectu. col. 1. supra eo. & hoc
p'cipue quando ratio est scripta in l. ut hic. & ibi. & Alex. in consi. 50. u.
15. col. 4. lib. 2. Io. Cro. in l. si constanter. col. 26. ff. solu. matri. & col. 30. uer. u.
fallit. ubi late. & uer. secundum ratio. & Deci. in c. at si clerici. §. de adaltemis.
col. 7. infra de iudi.
b Syl. Ald. Facta. Adde Io. Mon. in c. 1. de p'fcri. Old. in consi. 193. And. Sicu. in c.
in nostra. de rescrip. in tract. de p'fcri. car. q. 7. l. al. in consi. 117. col. 3. lib. 4.
Fel. in c. quod super his. de fide instrum.
c Hier. Gig. Cardinali. Adde. q. Cardinalis non ligatur statutis canonum. ut
no. idem Deci. supra in c. 1. in 2. lectu. in 2. col.
d Syl. Ald. Rescrip. Huic sententia adheret etiam Fel. in c. cum in iure. de offi.
deleg. Dec. in l. unica. C. de mand. prin.
e Hier. Gig. Referuntur. Papae referuntur etiam laici negotia ecclesiastica com-
mittere. Adde. q. Papa potest laicis committere facultatem conferendi be-
neficia. glo. est 16. q. 7. in summa. & in c. imperium. 10. dist. & unde per eun-
dem Dec. in consi. 134. incipit puncto. uer. nam Papa.
f Syl. Ald. Communiter. Et istam glo. dicit communiter approbatam. Deci. in
d. c. 2. in 2. col. in fi. ubi per plures col. disputat de hoc. & eam defendit ab
omnibus obiectionibus.
g Syl. Ald. Scientia. Vide Dec. & quae ibi addit in c. cum accessissent. col. 6. su-
pra eo. & in consi. 262. col. fi. & consi. 534. col. 2.
h Syl. Ald. Approbare. Ego alias limitabam. nisi essent omnia proposita. puta
uolumen statutorum. nam uideretur tunc approbare per doct. Abb. in c.
nonne. de p'fump. in 1. no.
i Syl. Ald. Quod non. Et ita dicit communiter tenere Iaf. in l. est receptum.
ff. de iur. om. iud.
k Syl. Ald. Affirmatiua. Et hanc opin. tenet Bar. in d. l. est receptum. ff. de iurisd.
om. iud.
l Syl. Ald. Ecclesia. Vide eundem infra eo. c. n. 176. v' & primo.

gio clericorum. Et hoc mō plura dicta tria Doctorū. q. simpli-
ter referuntur p. Mod. hic p'cordari p'f. Nā rōne fori bona primonia-
lia eodem gaudent priuilegio. l. decernimus. vbi tex. C. de epico.
65 and. q. quod ad forum p'ona principaliter p'fiderat. v' no. Old. in
p'f. 3. an episcopus facit qd no. Abb. in c. quare. de iud. in fi. col. dum lo-
quatur. q. clericus actione reali puenit. Et sicut non pōt collectari
res ecclesiae ita nec bona primonia clericorum. v' no. Ant. de
a But. in c. 1. de p'fue. ver. qd si p'fuetudo. vbi Imo. sequit. & idē Ant.
de But. in c. nō minus. in 3. no. de immu. eccle. In isto. n. casu etiā
66 bona principaliter p'fiderat. quia collectae illae d'nt. quae imponunt
p'one p' rebus. v' no. Bar. in l. rescripto. §. sciendum. ff. de mu-
ne. & hon. & in l. libertas. §. sola. ff. ad muni. cum simi. v' Alexan.
67 dicit in p'f. 68. v' in prin. in 2. lib. Secus. v' dixi. q. principaliter
ista bona sunt in p'fideratione. q. tūc bona primonia non habent
priuilegium clericorum. put est in tributo. v' p. gl. 1. q. 1. in c. si
tributum. in deci. v' p. glo. in c. nouum genus. de deci. & in p'fcri-
pione. v' p. gl. in c. possessione. 1. 6. q. 4. cum simi. facit qd h' in d.
l. rescripto. §. sciendum. ff. de mune. & hon. Et ista rōne non daf-
70 rō in integ. clerico in bonis primonia. q. illa concedit respec-
tu bonorum. & non intuitu p'one. c. 1. de rescri. in integ. Praedi-
ct. glo. limitat nō h'f. locum. q. bona primonia in titulu con-
cedunt. q. tunc alia bona indistincte gaudent priuilegio ecclesiae.
glo. in c. Episcopus. in glo. fi. de p'ben. quam adducunt Mod. dicit
res. q. non solent ad hoc notari. Sed addatis Bal. q. illam gl. ad hoc
allegant in tit. de pace Const. col. 6. in prin. in ver. ex his appa-
ret. Et pro dicto glo. arguunt Mod. hic ex ista eō. q. subrogatum
supra nōm eius. in cuius locum subrogatur. l. si cum. §. q. iniuria-
rum. ff. q. cau. Cum ergo tali casu bona patrimonij subrogata
sint in locum beneficij. & bonorum ecclesiae. debent h'f. priuile-
gium. Sed rōderi pōt. q. per istam intitutionem bona non v'f
la. rogata in locum bonorum ecclesiae. sed p' exoneratione epi.
71 q. teneat puidere ordinato. nisi h'et priuilegium c. episcopus. & c.
mus. de p'ben. & id glo. in d. c. tuis. tenet quod talis intitutio nihil
operetur. Nec obst. q. actus intitutionis debeat aliquid operari.
q. Abb. ibi rōder. q. satis operat. q. hoc modo iuri satisfactū v'.
Sed ista rō parum facit. q. et absque intitutione sufficit. q. ordi-
natus ex redditibus patrimonij viuere possit. d. c. episcopus. in fi. & d. c.
tuis. Vnde p'cludendum v'. q. cum ordinatus ad titulum patrimo-
nij non sit onerosus ecclesiae. saltem v'. q. intitutio d'at opera-
ri. v' in talibus bonis suis priuilegia bonorum ecclesiae consequa-
tur. fm glo. in d. c. episcopus. quam sequit Bald. in loco p'calleg. Et hoc
intell. vbi tractatur de fauore eius. secus si agatur de p'uidicio
intitulati ad patrimonium. & id non obstante intitutione pote-
ri bona patrimonij alienare. v' per gl. in d. c. tuis. quae ita loquit.
72 & procedit q. In glo. fi. no. q. ista lata q. non confessum. vel non
committum est nulla. In quo Abb. ponit tres conclusiones. in qui
73 bus instandum erit. q. Prima est. q. si fuerit lata sententia absq. ci-
tatione. clarum est. q. sit nulla. c. 1. §. item cum ex edic. ff. q. sent.
f. app. rescri. & in l. 2. vbi Bald. C. si per vim. vel alio modo. &
de no. Cal. in consi. 8. in prin. de re iud. Pet. de Anch. in consi. 16.
v' in processu. col. 2. & in consi. 12. de iure cōi. in prin. & in cōf.
260. ex verbis. col. 2. & Rom. in consi. 321. in casu proposito. cir-
ca fi. And. Sicu. in consi. 42. col. 4. lib. 3. Et hoc etiam procedit in
74 Principe. d' v' no. Bal. per illum tex. in l. fi. C. de legi. Ad idem facit
tex. in c. 1. & ibi Abb. post alios. de cau. p'f. & p'priet. & idem
Abb. in c. cum olim. de re iud. col. pen. per tex. in cle. pastoralis.
de re iud. cum simi. & tradit Alex. in l. de vnoquoque. in prin. ff.
de re iud. & Rom. consi. 487. in casu p'fenti. in fi. And. Sicu. in
consi. 24. col. pen. lib. 2. & Are. in consi. 165. col. 2. Et hoc etiam lo-
cum habet in summarijs. cle. fape. de verb. sign. in ver. nō fieti.
75 Similiter licet de facto iudicari possit. citatio tñ requirit. v' Ro-
man. cōclndit in consi. 238. h'c ista. & hoc no. & late tradit Nel.
76 in tract. banni. in 4. q. in 3. par. primi temporis. q. Et non valeret
statutum. q. q. non citatum valeret ista. v' no. Bald. dicit in l. 1. co-
lum. 1. v' sed hoc queritur. C. q. q. q. iud. & talis nullitas pro-
ueniens ex defectu citationis. nō tollit a statuto. q. g'naliter nul-
litatem actus remoueret. v' no. Cald. in d. consi. 8. de re iud. circa
fi. & idem Ang. in consi. 177. in facto proponitur. circa fi. & Pet.
77 de Anch. in d. consi. 212. de iure cōi. col. fi. q. Praedicta conclusio
limitatur. nisi quis esset p'ns in iudicio. q. tunc alia citatio nō re-
quiritur. v' Abb. hic dicit. allegando Bartol. in l. prolatam. C. de
sen. & idem Bart. in rub. C. de in ius voc. cum concor. v' ibi tra-
dit Alex. & idem Bar. & Mod. in l. 1. ff. de in ius voc. Non tamen
78 cogitur statim rōdere. v' per Bald. in l. cum fratre. circa fin. ver.
sed pone. C. de his. quib. v' indig. Sed tñ aduertendum est. quia
ista limitatio bene pcedit in processu. prout loquit Bar. & Doct.
79 in locis p'raalleg. Sed in ista prout Abb. hic dicit. hoc non v' ve-
rum. q. non sufficit. partem esse p'fentem in ista. q. sed citatio
p'fate requirit. s. v' no. tradit Raph. cum in cōf. 7. v' in prin.
v' alleg. Bar. in tract. ad reprim. in ver. super dicto crimine &
80 facit gl. in cle. fape. in verbo. ad jd. de verb. sig. cum simi. q. Simi-
liter Abb. dicit. q. monitio iudicis sedentis pro tribunali h'et vim
81 citationis. & p'emptorij. v' per glo. in c. consulu. in verbo.

terminum. de offi. deleg. & ad idem gl. & Bal. in l. 2. in 4. not. C.
q. q. q. q. i. quod declarat. v' p. Sal. in d. l. 3. & Mod. in d. c. cōf-
luit. & limitat. v' per Bal. in c. 1. col. 3. v' sed minime. de mili. va-
fal. qui contum. est. q. Secunda conclusio Abb. est. q. si facta cita-
tione iudex p'fuit. non data copia parti ad se defendendum. sen-
tentia est nulla. alleg. Inno. in c. tua. de coha. cle. l. itam conclusio-
nem reprobatur Perusinus in c. dilecto. de app. in 55. q. in 7. col. il-
lius qōnis. in ver. secundus casus est vbi concludit. q. q. pars offe-
rendo suas defensiones petit dilationes a iudice. & iudex protu-
lit sententiam. non admissis defensionibus. sententia non dicit
nulla. quia cum pars citata fuerit. v' lata cum causa cognitione.
lin causa. §. cognita. ff. de mino. & no. Bartol. in l. prolatam. C. de
sen. & dicit q. Inno. in d. c. tua. non firmat se in tali opinione. Et
q. valeat p'fessus. p'bat fm eum. in c. dilectus filius. de rescrip.
in c. ex parte. M. de appel. vbi iudex non admittit exceptiones.
& defensiones. debet appellari. & si non appellat. valeret ista. q.
est ius partis. cle. cum a repulsionē. de appel. & ad idem v' tex.
quem ibi ponderauit Bal. ad hoc. in c. p'fistutus. el. 3. de testi. & fa-
cit tex. in c. interposita. in prin. de appel. Sed ad ista v' posse rōde-
ri. & primo non v' verum. q. p. citationem dicat adhereri causae
cognitio. q. causa cognitio in sola citatione v' esse necessaria. sed so-
la citatio non sufficit. & de causa cognitione loquit Bar. in d. l.
i. prolatam. Non obstant alia iura. in quibus appellatio v' esse ne-
cessaria. q. ibi poterat iudex moueri ex aliqua iusta causa ad non
admittendum exceptiones. & ita in dubio p'fistutus pro iudi-
ce. qui exceptiones non admittit. v' no. dicit Ant. de But. in c. d.
post electionem. de concess. p'ben. & sequitur Alex. p'f. 41. ha-
bita super contentis. col. 4. in prin. lib. 2. & in d' d'is iuris non
erat totaliter defensio denegata. quia in causa erat p'fessus. Se-
cus v' in casu. in quo Abb. hic loquitur. Item licet appellatur. po-
tuit tñ appellari. quauis ista esset nulla. v' in c. examinata. de iud.
81 q. Tertia conclusio Abb. est. q. similiter nulla est sententia. q. iud-
ex non plene informatus de meritis causae sententiam tulit. al-
legat tex. in c. cum ex l'is. de in integ. rest. & Bar. in l. cū platis. de
re iud. Sed p'cludendū est. q. q. primo tex. in d. c. cū ex l'is. v' p'ba-
re trium. dum ibi datur restitutio. q. nō fuerat iudex plene in-
structus. & sic v' q. valeret ista. Et ita A. b. ipse. h. d. ibi 8. no. &
quod no. Bar. in l. cum prolati. nihil facit. q. loquitur ibi de sentē-
tia lata contra legem. quae est nulla. Sed hic nos loquimur de sen-
tentia lata ius partis. quae valet. & transiit in rem iudicatam. nisi
appellat. Et istam p'fōnem faciunt oēs rōnes. q. 3. q. secundam con-

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. Clericorum. Vide Paul. de Cast. in consi. 422. in nouis. & Soci. in cōf.
12. lib. 4. ubi quid si bona facta sint tributaria. & postea transeunt in ec-
clesiam. & vide quae scribit Dec. consi. 694. pro resolutione. in prin.
Hier. Gig. Quod bona patrimonialia clericorum collectari non possint. v'
de per Bar. in consi. punctus quae istis talis est. quidam Titius olim de Pe-
rusio. & adde Spec. in tit. de clerici. coniug. in ver. ad huius autem articuli.
Autem clericus teneatur soluere collectam de bonis. quae communia ha-
ber cum fratre. vide Spec. in d. tit. in ver. quid si clericus. limita tamē quod
hic dicitur. non procedere in clerico coniugato. quia ille tenetur soluere
de suo patrimonio collectam. no. Abb. in c. ex parte. de clerici. coniug. l'it. col-
lectam impositam pro refectore murorum ciuitatis. tenetur clericus solu-
uere. per no. per Bar. in l. ad administrationem. C. de sacrosan. eccle. Item supra
dicta non procedunt in p'adijs tributarijs. pro quibus clerici soluere
teneantur collectas. Bar. in autem item nulla. C. de episc. & cler. Item non excu-
santur clerici a solutione collectae impositae pro solutione custodum ciui-
tatis. & murorum. facit tex. in c. 1. inf. de immu. eccle.
b Syl. Ald. Pro rebus. Idem dicit Deci. in d. consi. 694. in prin. vbi multa al-
legat ad hoc.
c Syl. Ald. Nulla. Adde Deci. in consi. 410. col. 1. in consi. 418. col. 3. Calc. in con-
f. 16. nume. 18. Deci. in consi. 544. nu. 20. in consi. 631. nu. 25. in consi. 606. nu-
me. 11. Cur. consi. 20. col. 1. Alex. consi. 11. nu. 8. lib. 7. & talis sententia sine ci-
tatione nulla est. etiam in summarijs. & vbi de facto iudex pōt se informa-
re. nec valet statutum in contrarium. Dec. in consi. 410. col. 2. in consi. 528.
col. 3. & in summarijs loquitur Dec. in consi. 544. nu. 21. Soc. qui omnino v'
dendus est. in consi. 12. in prin. lib. 1. & si de facto quis p'fessit se informare.
Dec. in d. consi. 410. nu. 4. & consi. 544. nu. 21. consi. 603. nu. 11. & etiam si si-
ne scriptis. Soc. consi. 46. nu. 50. lib. 4.
d Syl. Ald. Principe. Idem ponit Dec. vbi quaedam addit. supra in c. quae in ec-
clesiarum. nu. 130. de consi.
e Syl. Ald. Requiritur. In hoc tamen distinguit Nel. in tracta. de banni. in 1.
par. 1. temp. q. 4. & vide quae addit. supra ad hanc omnia. & vide Mar. Soc.
in tract. de cita. art. 8. q. 36.
f Syl. Ald. Sententia. Adde Deci. in consi. 410. col. 2. in consi. 528. col. 3.
g Syl. Ald. Non requiritur. Adde Deci. in rub. C. de in ius voc. col. 2. in prin.
h Syl. Ald. Requiritur. Vide Iaf. in rub. C. de in ius voc. vbi videtur velle con-
trarium. & vide Maria. Soc. in tract. de cita. in 5. art. q. 16. fol. 6. nu. 21.
i Syl. Ald. Peremptorij. Idem dicit Bar. per illum tex. in d. l. 3. C. quomodo. &
quando iudex. vbi Alex. in add. dicit illam glo. in c. consulu. & communi-
ter approbatam. & tradit ibi Dec. late. col. 7.
i Syl. Ald. Non obstant. Hae non ob. si considerantur termini. Bar. in d. l. prola-
tam. quia p'fesserunt ibi alia. v' patet ex lectu.

pñonem aduēte sunt, & m Perusinum, q̄ in casu iō vñ bene
 pcedere, ¶ Et ad hoc facit, q̄ probationes nō sunt de substantia
 a iudicii, vt no Bar. in l. platam. in fi. C. de sen. Bal. in l. 2. C. de edem-
 cum simi. vt tradit Alex. in cō. o. pōderatis. col. 2. lib. 5. facit qd
 no. Inno. in c. prudentiam. in prin. de offi. deleg. cum pcor. vt tra-
 dunt Mod. hic, & no. Ang. in l. iudices. de re iud. 2. no. C. de iudi. vbi in
 83 quit, q̄ iudex, q̄ non discutit de meritis cāe, grauatur partē & iō
 84 pōt ab eo appellari. ¶ Nam si iudex nō vidit acta, dñs inia iniqua,
 alleg. Inno. in c. Bemtoldus. de re iud. & idem Abb. in c. asser-
 85 te. de pñump. col. 3. per illum tex. dicit valere snām, ¶ licet nul-
 la pbōnes facta fuerint, q̄ in ac pñsum fuit. Et idem Abb. hic
 in repetitione, col. 3. scūs si nihil agitatū fuit, q̄ ite snā est nul-
 b la. Et ita, & m cum, intelligitur g. l. hic, q̄ p iudice pñsumitur, b. c.
 in pñsentia decernunt, & iō valet snā absq̄ pbationib. per s. d.
 cta. Secus q̄ pñstare q̄ iudex instructus nō fuisse, & q̄ de cau-
 non cognouisset, quia non valeret snā. ita saluatur, & pcedit g.
 hic. facit tex. in lex stipulatione. C. de sen. in clem. pastoralis. de re
 86 iud. ¶ Et idco si fuit lata snā in tam breui tēp. q̄ cāe cognitio nō
 c poterit adhiberi, non valet, vt no Bar. in d. l. prolatam. & Cald.
 in consi. vlt. tit. de re iudi. & Pet. de Anch. in consi. 82. visis diligē-
 ter, & in consi. 88. visis consijs, cum simil. vt tradit Mod. hic,
 & idem Fulg. in consi. 165. in q. in prin. & Pet. de Anch. in alio
 consi. 256. in causā & qñe. Perusinus in d. c. delecto, in d. q. 55. Et
 pñlo Bar. intelligitur, quando ex breuitate termini manifestum
 87 sit, q̄ nullo modo pōt esse instructus secus si instrui potuit, licet
 non plene, vt no. Abb. in d. c. cum ex literis, per illum tex. vt s. d.
 dictum fu. Superest vt propriam, & pecuniarem materiam huius
 decretalis aggrediamur, quam Abb. hic pñsequitur, conside-
 88 rando in membro principali septem casus Et s. m ordinem. eius
 solito more eliciam conclusiones, applicando varias qñes, pñt
 d oportunum videbitur. ¶ Prima pñlo Abb. est in primo casu, q̄
 cōstitutio Imperatoris, quae spāliter de clericis, vel rebus eccle-
 89 siasticis loquitur, Et si fauorabilis sit, non valet ex defectu potesta-
 tis, per illum tex. d. & per alias rōnes, quas ipse hic inducit, & hoc
 melius probatur in c. bene quidem. 96. dist. vbi magis pñciē di-
 89 citur, q̄ laici, licet religiosi sint, & potentes, de secularibus eccle-
 siasticis aliquid decernere quolibet modo prohibentur, tñā po-
 c testas statuendi a iurisdiccione regulari, vt no. Bar. in l. oēs po-
 puli. in 1. q. prin. ff. de iusti & iu. Bal. in l. 1. per illum tex. C. de iuri-
 90 s. d. in d. l. decernimus. col. 2. C. de sacrosan. eccles. Ant. de
 But. in c. cum oēs. col. pen. s. eo. & Petr. de Anch. in c. 1. in 6. char-
 90 in ver. no. quarto. s. eo. facit tex. in c. 2. eo. tit. in 6. Sed ¶ Impera-
 tor, vel alius Princeps secularis, nullam hñ iurisdictionem in clerici-
 cos, vel bona ecclesiarum, 96. dist. c. cum ad verum. c. si Impera-
 91 tor. & 1. q. 1. c. placuit & in c. Syuēster. & x. dist. c. certum. & in
 c. si diligenti. de fo. compe. Ergo sequit̄, q̄ ex defectu potestatis
 91 cōstitutio non valet. ¶ Ex qua pñcone inferitur, q̄ oēs leges, q̄ ha-
 bentur in tit. C. de sacrosan. eccles. & in tit. de epil. & cler. non va-
 92 leant, cum de clericis, & bonis ecclesiarum spēcialiter loquatur,
 & ¶ ideo sollemnitas introducta per Imperatorem in alienatione
 f bonorum ecclesiar, ¶ vt in auth. hoc ius porrectū. C. de sacrosan.
 eccles. non attenditur, vt Abb. hic dicit, & no. Inno. in c. 1. de reb.
 eccles. non alie. in 6. & ibi Domi. in glo. in verbo, tractatus in fi. &
 idem Abb. in c. nulli. col. 1. in fi. de reb. eccles. non alie. & in c. inter
 alia. col. 5. ver. præterea. cl. 2. de immu. eccles. & in c. in pñsentia. co-
 93 lum. 6. ver. ego in hoc dubito. de proba. vbi eadem rōne conclu-
 93 dit, q̄ iura ciuilia, q̄ loquunt de emphyteusi ecclesiar, non debēt
 94 obseruari. de quo dixi ibi cap. 28. Sic ēt̄ text. in l. ad instructionē.
 C. de sacrosan. eccles. non debet obseruari, vt no. per g. l. in c. noua-
 rum. 16. q. 1. de quo tradit Cald in cōsi. 2. in titu. de cens. Abb. in
 consi. 3. v. primo dictum monasterium. in 1. lib. Bar. & Doct. in
 d. l. ad instructionem, & late Ant. Sic in consi. 1. in 1. lib. & in c. 2.
 95 fi. 26. in 4. lib. ¶ Secunda conclusio Ab. est in secundo casu, quod
 lex ciuilis, quae generaliter loquitur, & sine peccato seruari non
 g pōt, non valet, vt patet in legibus inductibus pñscriptionem g
 cum mala si. le. c. si de pñscri. & est glo. ordinaria in reg. posses-
 for. de regu. iur. in 6. no. Bart. in l. priuilegia. C. de sacrosan. eccles.
 96 Per de Anch. in d. c. 1. s. eo. & Abb. in c. de oper. no. nunc. & in
 c. clerici. de iud. facit tex. in c. 1. & 2. x. dist. ¶ Vnde ratione pecca-
 ti etiam inter laicos potest pñta statutum, vel consuetudinem
 tollere, vt no. Abb. in c. ad nostram. in vlt. no. per illum tex. j. de
 97 proba. ¶ Et ideo, quod dixi, qui peccat legis autoritate, non peccat
 h b. 23. q. 4. in c. qui peccat. intelligitur de autoritate iuris cano-
 nici, vt no. Bal. in c. in omni. de testi. ¶ Et quod dici solet, q̄ leges
 sunt diuinitus promulgatae. 16. q. 3. c. si. intelligitur, quando iuste
 sunt, & non continent peccatum, facit tex. 11. q. 3. in c. Imperato-
 res. Et ista conclusio procedit, etiam si agatur de peccato venia-
 li, vt no. Io. de Imo. in c. si de pñscri. in 3. no. ex co. q̄ de peccato
 99 veniali no. glo. 22. q. 4. in c. si aliquid. in verbo, peggiore, q̄ iura
 mentum non ligat q̄ ēt̄ nutrit peccatum veniale, vt no. idem
 Imo post Ant. de But. in c. si vero. de iureiur. & Io. And. in c. quā-
 vis de pact. in 6. & in d. c. si. rñder Imo. ad illam tex. qui vñ facere
 100 in pñm, dum loquitur de peccato mortali. ¶ Et circa illū tex. d.

c. fi. no. est singulariter vnum, quod non est relatum in locis cōmunibus Mod. q. ille tex. non habet locum in legato, q. poterit i præscribi per heredem, non obstante, q. habeat notitiam i testamenti, & q. videatur esse in mala fide, quia in legato actio non competit legatario, led pōt competere acceptando legatum, & tex. in d. c. fi. intelligi qñ præscribit q̄ creditorem, cui actio competit de præsentī, ita mirabiliter dicit Pet. de Ancha in regula, sine possibilibus, in 4. char. in ver. item intelligas, de reg. iur. in 6. & ibi refert Bald. ita cōfultissē. Sed tñ istud dictum periculosum vñ quia statim mortuo testatore, actio vñ competere legatario. S. si ita autem. In sti. de leg. facit tex. in l. cum pr. §. furdo. de leg. 1. Nat. ratio Pet. de Ancha. haberet locum si legatum relictum esset legatario, si volēt, iuxta l. si ita legatum. S. illi, si volēt, de leg. 1. Præterea, dato q. de præsentī actio non competeret, tamen q. hoc penderet a voluntate legatarij, non vñ impediri præscriptio, sicut 101 in simili, quia tñ actioni pignoratitia præscribitur, licet non sit nata ante, quam debitum solvatur, vt per gl. in l. cum notissimū. S. in verbo, conatur. C. de præscr. 30. anno. & in no. casu tradit Paul. de Cast. in confi. 292. alias est 290. ego Paul. Vnde sicut præscriptio pōt habere locum ita debet impediri propter malam fidem. d. c. fi. de præscr. Et in terminis q. et ille tex. habeat locū in legatario, cōsultuit Raph. Cuma. in pñ. 147. domina Contesia. 102 Et ex ista q. superius firmata inferitur, quod tñ cum duellum ratione peccati phibitum fit de iure canonico, leges ciuiles, quæ illud permitterent, non valent, vt no. Io. de Imo. in l. cum filius. 103 S. fi. de leg. 2. & ibi infert, q. ille q. i. duellum acceptauit, licet illud possit reculare. Et dicit Ang. ita cōsultissē, vna cum dñō Frā. de Rampo. & hoc idem refert Imo. in Lis. qui reus. colū. 18. vñ nunquid tamen ex aliquo casu. ff. de publi. iud. vbi et dicit. Ang. cōsultissē, & habuissē centum aureos ab vno, qui volebat reculare pugnam, si de iure posuissē, & idem sequitur Io. de Ana. in 104 rub. de clerici. pugnan. in ducl. circa fi. † Tertia conclusio Abb. est in tertio casu, q. qñ lex Imperatoris gñaliter loquitur, & rōnabilis sit, & fauorabilis, cui canones nō p̄dicunt, etiam habebit locum in clericis, i. secus si præiudicialis sit. Et fauorabilis reputatur illa quæ commodum, & incommodum afferre pōt, vt patet in omnibus legib. quæ de p̄dictis loquuntur: nā oēs, q̄ canonib. non p̄dicunt, et quo ad ecclesias, & ecclesiasticas p̄sonas, seruari debēt, vt Abb. hic deducit, & idem Pet. de Ancha. in c. 1. in 4. c. circa illam tñ doctrinam S. eo facit tex. in c. 1. de oper. no. nuncia. vbi Abb. & idem Abb. in c. dilecti. in c. innotuit. de arb. in c. 1. de iurament. calum. cum simi, vt tradit Mod. hic, & idem Ant. de But. hic, col. 1. ver. dic si queritur. Arch. x. diffin. c. lege. Host. & Doct. in c. fi. de solu. cum simi, vt tradit Alexā. in confi. 121. vño rhemare. conf. filib. 2. & idem Alex. in confi. 122. vño processu. co 105 lum. pen. lib. 5. & confi. seq. circa fi. † & ideo leges, quæ de rutoribus loquunt, et in clericis locum habent, vt no. Bal. in cōfi. 243. 106 in quæst. ita lib. 1. † Et illi, quæ infames sunt de iure ciuili, et de iure canonico infames habentur, vt no. Ang. in l. 1. in prin. ad fi. ff. de his, qui no. iura. vbi alleg. Innocen. in c. qualiter, de accusa. Sed tamen in ista conclusione aduertendum est: nam principaliter videtur fieri differentia, vtrum iura ciuilia specialiter de clericis, vel rebus ecclesiasticis loquantur, & nō valent, etiam si fauorabilia sint, vt in prima conclusione supradictum est, secus si generaliter loquantur, vt in ista conclusione hic. Ista differentia nō videtur vera de iure, quia vix tota cōsistit in mat. ria, de

A D D I T I O N E S.

- a Syl. Ad Substantia. Adde Decin. l. 1. col. 10. C. de eden. vbi late de hoc. & qniam contra. col. 18. inf. de prob. con. 2. 95. col. 1. in fi.
- b Syl. Al. Præsumitur. Hæc ratio non videtur vera, quia non procedit præsumptio in ordine processus, nam ante sententiam non præsumitur pro iudice, vt per eundem in c. consulti, el. 1. de ap.
- c Syl. Al. Non valet. Idem Decin. l. 1. col. 10. ro. C. de eden. in c. cum venerabilis. col. 5. de exce vbi omnino Arcin. cap. quoniam contra. in vlt. verbis. de prob. Alex. in consi. 2. 18. visus, in fi. lib. 3. vbi de eo qui incontinenti, executus est literas.
- d Syl. Al. d. Tex. Contra hoc aliquatiter facere videntur ea, quæ ponit idem supra in c. quæ in ecclesiario, eo. tit. col. 4.
- e Syl. Al. d. Regulator. Idem in c. quæ in ecclesiario. nu. 3. 8. eo. tit.
- f Syl. Ad. Ecclesia. Contra hoc faciunt, quæ idem dicitur c. 1. in 1. lectu. col. 8. ver. ex ita conclusionē. sup. eo.
- g Syl. Ad. Præcriptionem. Adde Fed. de Se. in consi. 2. 75. circa med. Dyn. in d. c. possessio Hosti. in sum. de præf. quæ exigatur. Abb. in c. diligenti, col. 2. de præf. limitata tamen, ut per Decin. c. 1. in 2. lect. in 4. col. sup. eo. & idem voluit in c. ex parte. ci. col. 2. de offic. deleg.
- h Non peccat. Imo tex. dicit oppositum, scilicet, q. qui peccat, non peccat legis auctoritate, sed contra legis auctoritatem.
- i Notitiam. Et bene, quiddam dicit Dec. Additur, etiam si sciat legatarium agnouisse, nisi hæres interpelletur.
- k Syl. Al. Canonico. Adde fa. in consi. 1. 44. facti contingentia. in 2. dub. col. 5. lib. 2. And. Sic. consi. 6. lib. 1. Math. de Affin. in c. 1. si. qui hominem, col. 3. de patren. Decin. consi. 4. 87. in q. in prin. & in consi. 686. magnificus. in prin. Cur. iun. consi. 174. habita.
- l Syl. Ad. Clericos. Adde eundem in l. generaliter. §. cum autem in prin. C. de iudi. & iudi.

itaque agit: si enim fauorabilis sit, ita quod in effectu priuile-
gium continet, habebit locum in clericis, etiam si de ipsis spali-
ter non loquitur, quia vt s. dictum est in prima conclusione, spali-
ter privilegium concedi potest, vt no. in c. nouit. de iud. Si vero mate-
ria non sit fauorabilis, vel et fauorabilis sit, sed iura ciuilia loqui
tur prohibendo, & precipiendo, ex quo superiorior arguitur, fi-
cut non valent, quoniam nominatim de clericis loquuntur ex defectu
prius, vt patet hoc in statuto Basilij, quod tali casu lex, quod loquitur ge-
neraliter, non valet quod ad clericos, quia eadem ratio militat, si de
107 lectis prius, quia si non potest in specie, minus poterit in genere, & illa
a generalitas trahi non valet ad illud, quod in specie fieri non potest. c. a. no.
in de. ex. com. no. Bar. in l. si quis sub cond. in fi. de cond. insti.
Bolin. l. si. §. in computatione. de iure delib. cum fim. & bene fa-
ciat ex. in d. bene quidem. 96. dist. in fi. Nec placet, vt materia di-
cat fauorabilis in legibus, quia de multis loquuntur, quia pri-
mo materia fauorabilis non facit, quod laici statueri possint, verum, &
paciendo, vt hic patet in statuto Basilij, & quia non consonat, quod
materia esse fauorabilis ex eo, quod deesse clericis agentibus potest, li-
cet nocere illis possit si conueniat, quia cum illud commodum
sit pingens, non potest praeiudicare, quod materia fauorabilis sit, nec etiam
praeiudicialis, absolute dici potest, ex quo hoc pendet a casu, atque
quod in l. in fidei commisso. C. de trans. in l. si pater puellae. C. de
instit. test. in l. si ea pactione. C. de vsu. facit text. in l. verum. §. pen.
in fi. m. Non ob iura, in quibus canones vnde leges approbare, vt
in d. c. de oper. noui nun. cum. fidei. de q. b. Abb. hic in prin. opo-
nitis, quia responderi potest, quod tamen videtur facta approbatio in illis
casibus, in quibus hoc expressum reperitur, quia de illis legibus facti
sunt canones, vel decretales, sicut de auctoritate Vergilij, & alio
rum auctorum, post Iac. But. dicit Paul. de Cast. in l. i. ff. si cer. pe.
Et de dictis Salomonis no. Abb. in c. i. de psump. Vnde & hic in
ferri non potest, quod aliae leges, quae generaliter loquuntur, de quibus
canones nullam faciunt mentionem approbare dicatur, ita quod
inter clericos obseruari debeant, quia regula negatiua est, quod laici
nulla sit data potestas super ecclesijs, vel rebus ecclesiasticis, vt
hic, & in d. bene quidem, & bonus text. 33. q. 2. c. inter haec. vbi
dicitur, quod sancta ecclesia mundanis legibus nunquam contringat. Sed
tamen vniuersalis machina huius materis alteret,cludendum est,
quod lex ciuili approbata videatur si fauorabilis sit, & canonicus non
contradicit, vt probatur in d. c. i. de oper. noui nun. vbi Papa deter-
minat casum, in quo determinationem iuris ciuili. Nec potest di-
ci, ciuili esse, si specialis approbatione facta in decretali, vt s. dicebatur,
quia quod in hoc casu ibi, qui praecedebat talem approbationem,
non fuisse decessus virtute illius approbationis, quae in effectu no-
na constitutio ecclesiastica fuisset, quae ad futura porrigit, & non
habuisset locum in praeteritis. c. fi. j. co. Nec Papa vbi vt in media-
te a seipso illum casum determinare, quia refert se ad decisionem iu-
ris ciuili dicens, quod statuta canonum sponsum principum adiungant,
& illi leges, quod non contradicunt canonicis approbare dicit, vt ibi effi-
cienter colit. facit text. in c. i. & 2. x. dist. Et quia ex pluribus casibus par-
ticularibus, in quibus specialiter iura ciuilia approbata sunt quod
canones, regula colit, quod leges approbatae sint ab ecclesia, si fauora-
biles sint, & canonicus non spondent, & virtute talis approbatio-
nis debent seruari, non virtute legis ciuili, & talis approbatio fa-
cta non reperitur in legibus, quae de clericis, vel ecclesijs spali-
ter loquuntur. Et hoc modo obstat, quod dicebat, quod si lex ciuili non potest
in specie, minus poterit in genere, quia illud esset verum si diceretur
a potestate legis ciuili simpliciter, sed hic attenditur approbatio co-
nominum, quod facta reperitur, quod gnatur, & non specialiter loquuntur. Pre-
108 terea etiam dicitur, quod quicquid conceditur in genere, quod spali-
ter libet, quaedam sunt de acquire. rer. do. c. ex lris. i. un. do. c. de iure. i.
109 de iure patr. Et per materia fauorabilis esse dicit, eo quod principa-
liter in fauorem, & utilitatem hominum introducta sit, arg. l. si quis
nec cam. ff. si cert. pet. & in l. qui exceptionem. ff. de condi. inde.
Vnde iura, quod de multis loquuntur, dicitur fauorabilia, quia principa-
liter in fauorem hominum facta sunt. Exemplum in dicto emptio-
nis, & venditionis, nam in fauorem emptoris statutum est, quod
habeat actionem, vt rem venditam consequatur. Et hoc et in emptio-
nis clericis locum habet. Et similiter in venditore statutum fuit,
quod habeat actionem ex vendito. Et quia hoc reputatur esse fauorabile,
& in clericis venditoribus pcedit. Et licet in clericis coeuentis hoc
odiosum esse videatur, illud in psequentiam venit, & non attenditur.
110 ¶ Quarta conclusio Abb. est in quanto casu, quod quod lex ciuili de
iure canonico, & non continet peccatum, debet seruari in
foro suo, exemplum in c. non sine, de arb. no. in c. cum effes, de
test. & tradit glo. in regula, post glo. & in d. c. i. in verbo, ciuili.
Bar. in l. prius legia. C. de sacrosan. ec. Abb. post Anto. de But. in c.
clericus de iud. & in c. i. de oper. noui nun. Cald. in confi. 18.
contra de gsti. & Pet. de Anch. in c. i. §. eo. Abb. ex ista conclusione
plures casus excipiuntur, in quibus et in foro seculari, praualent
111 canones. ¶ Primus est in terris, quod sunt de tpali iurisdicōne ecclesie,
112 vt Abb. hic dicit, & probat i. l. si duobus de app. vbi dicitur, quod si
de acquirat casus est in c. cum haberet, ff. de eo qui duxit in ma. vbi
de acquirat canonica filijs spurijis alimenta debentur, & talis

aquitas attendit et in foro seculari, v^t Abb. p^{er}cludit in d. c. cum
 e. Ang. in gl. fi. et idem Abb. in confi. 50. et in p^{ri}o. 5. in 2. li. d. c. idem
 h^{ic}. Ang. Are. Insti. de iu. natu. in prin. circa fi. et in tract. suo, de test.
 in ver. item reliquit illo spurio. in fi. et idem Pet. Vbal. in p^{ri}o de
 113 succ. ab intest. in 7. char. ver. sequit^r quarta. Ex quo inferi, q^{uod} p^{er} fi.
 lio spurio p^{ro} alimētis relinquere possit, vt no. Bar. in autē. ex p^{ro}p^{ri}e.
 114 xu. C. de ince. nup. Et an talia alimenta coram iudice seculari pe
 ti possint, subtiliter tradit Are. in p^{ri}o. 4. reuocatur in dubium, &
 d. lo. Bapt. de S. Seue. in l. frater a fratre. in xix. q. ff. de condi. inde.
 115 ¶ Tertius casus est, q^{uod} de iure ciuili sunt opinioes, & de iure ca
 nonico decisiū fuit: nam tunc ius canonicū etiam in foro se
 culari attendit, & p^{ro}uale illa opinio, q^{uod} concordat cum iure cano
 f nico. ¶ quia si in dubijs recurrimus ad p^{ro}utendū, l. si de interpre
 tatione. ff. de legia. fortiori v^t recurrendū ad ius canonicū, vt
 no. Abb. dicit in c. cum tpe. in gl. 1. in fi. et idem Abb. tradit in c.
 1. de no. oper. nen. in 6. col. cum v^t tradit Mod. hic, & Bar. Bel
 len. in addi. in d. c. 1. de oper. no. nun. & idem Ful. in confi. 146. vi
 116 sis. Quartus casus est in m^{ateria} feudali, in qua in subsidium recur
 g ritur ad canones p^{ro} iurim, & vt no. voluit Bal. in c. Imperialem. §.
 ci. col. 2. de p^{ro}theu. ale. p^{ro} Fride. & sequunt^r Mod. hic, & idē Ale.
 in cōfi. 3. si vera sunt, col. 3. lib. 5. facit tex. in c. fi. de fo. comp. in 6.
 117 ¶ Quintus casus est in miserabilib^{us} p^{ro}ponis, q^{uod} sunt sub protec
 tione ecclesie: nam in eorum causis dispositio iuris canonici atten
 h dit, q^{uod} rigorem legum in aliquo casu mitigaret, v^t vult Ant. de
 118 Butr. & Imo. sequit^r in c. clerici. de iud. ¶ Sic est e^{ss} q^{uod}q^{ue} dispositio
 iuris ciuilis inspicit, & obseruatur et in foro canonico ad istū
 effectū, vt poena euitet, vt in notabili casu voluit Arch. 75. dist.
 in c. q^{uod} a patribus. in verbo, sabbati, & sequitur Bald. in c. ego N.
 col. 1. de iureiur. Et complures alios casus, in quibus Et inter lai
 cos debent canones seruari, Abb. post alios late p^{ro}sequitur in c.
 licet ex suscepro. de fo. compe. In quinto casu Abb. t^{er} p^{ro}nit cō
 119 clusiones. Prima est, q^{uod} no. valet lex ciuilis, quæ tollit lucrum,
 in materia spectante ad ecclesiam. Exemplum in casu gl. quæ ha
 betur 7. q. 2. in c. de puellis. in fi. in verbo, nullatenus. dum con
 cludit, q^{uod} iura ciuilia, quæ prohibent raptam contrahere matri
 monium cum raptore imponēdo poenam, quia priuat lucro
 bonorum, & quod habetur a raptore, in Ant. de rap. mul. col. 9.
 concludit gl. in loco p^{re}alleg. quod non valeant, quia cum p^{er}
 mittatur matrimonium c. fi. de rapt. cessat p^{ro}hibito. ergo illa p^{er}
 na etiam debet cessare, & idem Abb. in c. cum cām, de rapt. in
 c. 1. de spon. & Rom. in rub. sol. ma. col. 2. & sentit Fed. in confi.
 3. 6. Sed huic rationi responderi potest, quod ista ratio haberet lo
 cutū in poena, non si videtur in lucro; de quo agitur, q^{uod} a missio
 120 luci p^{ro}prie non est p^{er}na, vt no. ¶ Bal. p^{er} illum text. in l. Titio
 centum. §. Titio. el. 1. de cond. & demon. & quia alia ratio dam
 ni, alia luctu h^{ic}. l. fi. §. licentia. C. de iu. delib. cum fi. Secūdo, p^{ro} ista
 conclusio facit rō Abb. hic, quia si mulier tali lucro priuetur,
 reddit timidior ad matrimonium q^{uod} h^{ic}edum cum raptore, & ma
 trimonia debent esse libera. c. Gēma. de spō. & in l. Titia in prin.
 de verbo. obli. Et istam rōnem dicunt Moder. fortissimam esse.
 Sed inuestit, quod hoc v^t p^{ro}cedere in pena, p^{ro}ut iura p^{ro}allegata lo
 quunt^r. Secus v^t in lucro, quod in isto casu datum v^t mulieri p^{ro}di
 tionaliter, si nō nubat raptori, vt dicit Saly. in l. 1. C. de rap. virg.
 col. 5. Et hoc fieri potest, vt probatur in l. cum ita legatū. in prin.
 de condi. & demon. vbi valet legatum relictum mulieri, si non
 nubat Titio, & si p^{ro}ficiat non debetur legatum, q^{uod} viduitatē non
 inducit, cū alijs nubere possit. Tertio dñt Mod. hic, q^{uod} attētari po
 test, q^{uod} lex ciuilis, q^{uod} priuat mulierem tali lucro, non sit honesta,
 quia

ADDITIONES.

- a Non potest. Latus hoc attigit idem Dec. inf. eo. c. & in rub. de prob. col. 2. in prin. Io. Croc. in l. filius f. diui. col. 2. ver. 2. q. ff. de leg. 1. Lancel. Galia. in l. Centurio. alle. 13. ff. de vulg. & pup. Alex. in l. nolle adire ff. de acq. heredit. § 1.
- b Syl. Ald. Introducta. Et de hoc Bar. in d. l. qui exceptionem, & vide quæ late dicuntur Lancel. Gal. in l. Centurio. col. 7. circa mediet. ff. de vulg. & pup.
- c Syl. Al. Alimenta. Adde Dec. infra de prob. c. presentia in consil. 1. Alex. in consil. 74. lib. 2. consil. 193. num. 3. lib. 7. Hipp. de Marfino. no. 3. § 8. Caro. Ruin. in consil. 88. num. 4. lib. 1. & ita obferuatur. Adde Philip. Deci. infra de iura. calum. c. clericus. nu. 2.
- d Hier. Gig. Debeant. Alimenta filio spurio debentur etiam canonico, & per consequens ciuili; & hoc in tantum est verum, quod etiam q. pater prohibuerit in suo testamento alimenta præstari filio spurio, nihilominus debentur, ita voluit Bald. in l. id, quod pauperibus, in vlt. colum. in ver. vltimo queritur. C. de epif. & clid. & per Specum in titu. de fuccell. ab intest. ver. nunc dicamus.
- e Syl. Al. Seculari. Adde quod contrarium vult Imo. in l. Lucius. §. testamento ff. de leg. 1. & vide Dec. in c. clerici. inf. de iud. & in consil. 476. per resolutione, in prin. & consil. 3. tit. col. 2. Corn. consil. 236. lib. 2.
- f Syl. Ald. Canonico. Idem Alex. in l. a diao Pio, in prin. col. 2. ff. de re iud. Abb. in c. dilecti. in l. notab. de iud.
- g Syl. Al. Iuramentum. Melius declarat Dec. in c. ceterum. col. fi. de iud.
- h Syl. Al. Mingaret. Et hic videmus, quod contra tales non præscribitur minor tempore x. annorum. §. pro tēporalib. in Auct. de eccl. tit. in c. 2. ubi Abb. & Fel. de præf. lit. post Bal. in auct. quæ adiones. C. de fac. fac. ecclie. circa prin. & in §. ex maleficijs. col. 1. In tit. de act.

quia eum difficultate reperiet maritum, & nubendo raptori vti potius gūlere honori suo, & talis conditio, tanquam impeditum matrimonij, rejicienda videtur, vt in simili est tex. in §. sed hoc in presenti. in Aut. de san. epif. Sed ista, de quibus gloriantur Mod. hic, in cōfultate dicta sunt, q̄a q̄ dicitur in d. §. sed hoc in presenti, habet locum in conditione, quæ gñaliter retrahit à religione, & pariter in casu nostro, qñ absolute prohiberetur matrimonium, haberet locum, q̄ dicunt Mod. Secus si ab aliquo speciali monasterio quis retrahatur, vel cum aliqua speciali persona prohibeat matrimonium, q̄here, prout in pposito contingit, quia valet dispositio d. l. cum ita legatum, in prin. l. & hoc modo ff. de cond. & demon. vbi Imo. post Bal. hoc dicit in monasterio speciali, limitando tex. in d. §. sed hoc in presenti. Nec obft. q̄ mulier rapta de facili nō inueniret alium maritum, q̄a immo cū lucro, q̄ hēt de bonis raptoris, verifimiliter inueniret alium maritum. Et hoc toleratur in penam raptoris, etiam casu quo non de facili maritum condignum haberet, & ita resolunt rationes, quæ pro ista parte adducuntur. Vnde alia opinio tria principaliter reperit, q̄ tenet glo. in c. cum secundum de hare. in 6. b. in verbo, certor; casu, dicens q̄ in foro ciuili seruabitur illa lex in loco, qui non fit de temporali iurisdictione ecclesiæ, quia lex potuit tollere lucrum, & sequuntur ibi Io. And. & do. Ant. de But. in c. i. de sponsa Saly. in l. i. C. de rap. virg. col. 5. & Io. de Ana. in d. c. cum cam. Et fundatur ista opinio in duobus. Primo q̄m Saly. in d. l. i. quia lex ciuili videtur dedisse illud lucrum conditionaliter, si non nubit, & ideo deficiente conditione, non debetur, d. l. cum ita legatum, in prin. de cond. & demon. Sed responderetur negando, quod hoc non est verum, quia immo simpliciter statim in penam delicti bona raptoris pleno dominio mulieri acquiruntur, vt est tex. in d. l. i. §. si aut. de rap. virg. & post talem acquisitionem, vt habetur ibi, prohibetur matrimonium contrahere. Secundo quia tex. in c. cum secundum, de hare. in 6. videtur approbare illas leges, q̄ auferunt lucrum mulieri. Moder. ad hoc respondent, q̄ ibi sunt verba narrativa, quæ non disponunt, inxta glo. in c. 2. de dolo, & contu. in 6. Sed replicari potest, q̄ licet non disponant, tamen videtur approbare dispositionem iuris ciuili. Et ad hoc facit tex. & quod ibi Bald. in l. 1. de do. promif. Et pro ista opi. Are. hic pōderat tex. in d. c. cum secundum, dum ibi præsupponitur etiā delictum, si contra prohibitionem nubit raptori, q̄ patet in illa cōparatione, quam tex. ibi facit, ergo non videtur lex ciuili sublatā, quia non esset delictum. Sed responderi potest, quod tex. in d. c. cum secundum, solum loquitur de pena, quæ imponitur raptori, quia ipso iure priuatur dominio bonorum suorum, & isto respectu, prout loquitur, videtur lex ciuili approbata, sed de priuatione lucri, & de phibitione matrimonij, ibi nihil dicitur, & lex canonica contrarium disponit in matrimonio, vnde videtur remouere priuationem lucri, & ita patet ex prædictis, quod articulus esset disputabilis. Finaliter tamen magis placet conclusio superius firmata, secundum glo. in d. c. de puellis. Et ratio efficax videtur, quia fit illa priuatio stante prohibitione matrimonij, q̄ videtur causa finalis. ideo illa cessante, debet cessare dispositio. c. cum cessante de ap. ladigere. §. quamuis, de iure pa. & quia cum legitime secundum canones matrimonium contrahi possit, c. si de rap. q̄ legitime factum est, penam nō meretur. l. Gracchus. C. de adul. Non obft. q̄ hoc agatur de lucro, non de pena, quia cum lucrum esset acquisitum statim post raptum, de tali lucro idem iudicatur, quod de damno, vt per glo. in l. 1. §. si quis aut rem. in verbo, restitutionem. ff. de i. actu que priua. & no. Bart. in l. non amplius. §. 1. de leg. 1. & est tex. & ibi Bald. in l. cum te spon. fa. C. de do. ante nupt. cum simi. vt tradit Alexan. in l. 3. de dam. infec. & ideo si legitime contraxit, non debet tali lucro acquiriti priuari, quia pateretur sic penam sine culpa. c. 2. supra eodem.

¶ Secunda conclusio Abb. est, q̄ omnes penæ quæ mulieri imponuntur, quando transit ad secunda vota, indistincte sublatae sunt. Sed communis opinio in contrarium est in pœnis, respiciē tibus fauorem filiorum, d. vt no. Bar. in l. 1. in fi. C. de secū. nup. & in l. liberorum. in fi. ff. de his, qui not. infam. Innoc. & Doct. in c. fi. de secun. nup. & Pet. de Anch. in c. 1. §. in 7. char. ver. iuxta prædicta. & idem Pe. de Anch. in c. 100. ex prædicto. cum simi. vt tradunt Mod. hic, & idem Ioan. de Ana. in c. 82. ex his, in c. 102. visis. col. fi. Maria. c. 13. & c. 39. Et ista communis opinio. locum habet, q̄ nisi de licentia mariti defuncti transiret, fm Bald. in l. 1. col. 3. ver. sed pone. C. de secun. nup. & la. 24 te cōfultuit Rom. in c. 219. ex themate. ¶ Item intelligitur extantibus filiis eiusdem matrimonij, alias secus, vt tradit Alexā. in c. 125 in c. 6. lib. 2. ¶ Et dato, quod mulier priuatur bonis, quæ habuit a marito, non sic de bonis, quæ contemplatione mariti acq. suit, secundum Rom. in c. 405. præsuppositis. In puncto iuris tamen verior videtur opinio Abb. hic, quod generaliter et respectu filiorum, penæ sublatae sunt, pro qua arguit Aret. p. tex. in d. c. si cum mulieri liberam facultatem nubendi concedit. Nā si aliqua pena deberet puniri, non esset voluntas libera l. Titia. in princ. de verb. oblig. c. Gemma. de spon. ¶ Secundo, quia mu-

lier transeundo ad secunda vota vituit potestate sibi concessa ab Apostolo. d. c. fina. ergo non vī delictum, l. decuriones, & q̄ ibi Bald. C. ex quib. cau. infam. irro. Tertio p̄ ista opin. postremo induco tex. in d. c. si confiderando modum arguendi, quo vituit, dum inquit, cum liberam habeat potestatem, non dēt iustine re penam legalis infamiae. Ista enim ratio in qualibet pena cōcludit. Nam quā rōne tex. ibi infert ad penam infamiae, eadem rōne infert ad alias penas. ¶ Et ideo filia, quæ nubit sine cōsensu patris, non potest exheredari, quia ex quo hoc facit iure canonico permittente, non debet incurrere vitium ingratitudinis, ut Abb. pcludit in c. 1. de despon. impube. ver. sed circa hoc quæ rōne idem.

¶ Abb. cōf. 12. vt clare m̄a. in lib. 1. Tertio Abb. in fi. quinti casus concludit, q̄ non valet statutum laicorum, quod mulier sine cōsensu patris matrimonium cōtrahere nō possit, h. secundum h. opi. Io. And. in c. statutum de hare. in 6. quam ibi Do. post alios sequitur, & idem Abb. post Ant. de Bu. in c. 1. de spon. & in d. c. si. 12. præalleg. & idem tradit Ang. in c. 39. Titius existens. Ant. de But. in c. 35. vīa forma. Pet. de Anch. in c. 20. pro solutione. cum si. vt psequuntur Mod. hic, & Alexā. in l. Scius. ff. ad l. fal. & in c. 1. col. 8. lib. 3. & in c. 97. principalis dubia. 129 tio. lib. 1. & in rub. ff. sol. ma. col. fi. ¶ Et quamuis statutum videat esse rationale, vt no. Bal. s. eo. in rub. col. fi. & in c. clerici. col. 1. de iud. in c. tenor. in fi. de iud. in l. 1. omnem, circa fi. C. de Ter. tul. & in l. 1. §. ius naturale. col. 1. de iust. & in. And. Sicu. in c. 1. vlt. in 2. lib. tamen nō sufficit rationem subesse, ex quo deficit potestas. Et communem opinionem ipse Bald. sequitur in l. nemini. C. de uup. & in c. pen. in fi. de cōf. cum si. vt nouissime late scribit Fran. de Carte in c. 27. Magnificus vir. Et prædicta conclusio bene procedit, quando statutum loquitur de cōsensu, prout dicit Io. An. secus si a statuto cōsiliū patris requireretur, q̄a vāleret statutum, vt no. voluit Bald. in d. c. statutum de hare. in 6. vbi hoc refert Perusinus, & videtur de hoc dubitare, sed p̄ dicto Bal. bene facit, q̄ no. tradit Pau. de Cain cōf. 86. videt d. 131 cendum. vbi concludit, quod licet reprobatā sit conditio, quæ mulierem astringit ad p̄hendum matrimonium arbitrio, vel cōsensu alterius, secus tamen est, si cōsiliū requiratur, quia cōfiliū sequi non tenetur. c. cum olim. infra de arbit. ¶ In sexto casu Abb. cōcludit, quod si lex ciuili disponit circa temporalia ad actum spirituale, exemplum in dote, valet lex ciuili, si canones non contradicunt. Et idem tenet Inno. & Abb. ibi post alios in c. 1. de spon. ¶ Et ista conclusio de plano procedit, p̄o. p̄ cōstanti, quod causa doris sit mere secularis, quando separatim cōsideratur sine aliqua disputatione matrimonij, vt per glo. in c. de prudentia. in verbo, accessorie, infra de dona inter virum, & vxorem, & Dom. Bald. in l. 1. in contradi. in fi. C. de non numerata pecunia. Ang. in l. prima. col. fin. ff. solu. mati. cum si. mi. vt Alexan. ibi scribit in secunda char. Et maxime ista opin. habet

ADDITIONES.

- a Contraria. Hec de iure verior, quam tenet Io. And. in aouella. & Pet. de Ancha. Ge. mi. in d. c. cum secundum. licet Phil. Franc. ibi vacillet, & quamuis Fely. hic, & Deciteneant primā, quæ communis est, sed hanc secundam tenet Luc. de Pen. in l. 3. in fi. C. de nauica. lib. 1.
- b Syl. Ald. Hec. in 6. Vide Abb. in c. 1. col. 3. de spon. in c. 1. col. 4. de præf. Alexan. in c. 97. col. 2. lib. 1. in c. 1. in fi. lib. 4.
- c Syl. Ald. De damno. Vide Alex. in c. 89. col. pen. lib. 2. in c. 69. col. pen. lib. 3. cōf. 164. col. 3. col. lib. Alex. in d. §. 1. Dec. in c. 63. col. 4. in princ. est tex. in l. libero octuaginta. ff. de ope. lib.
- d Hiero. Gig. Filiorum. Pene imposita mulieri transeunti ad secunda vota, quæ recipiunt fauorem filiorum primi matrimonij, non sunt sublatae vltra hic adducta. hoc idem tenuit ipse Dec. in c. 87. incip. pro resolutione casus in 3. col. ver. restat ergo tertius casus. vbi in terminis cōfultuit pro ista communis opin. An autem pena imposita mulieri transeunti ad secunda vota, habeat etiam locum in uiro accipiente secundam uxorem, vide Dec. in d. c. 1. col. in fi.
- e Filiorum. Vt idem voluit Dec. in c. 87. pro resolutione. col. 2. ver. restat ergo, & in c. 485. casus, col. 3. in fi. quod est errore duplicatū. cōf. 137. & cōf. 620. quinnimo, & filijs tacite consentientib. Ang. in c. 396. doctor insignis. col. pen.
- f Adde quod hanc communem sequitur Dec. in c. 230. & in rub. C. de secun. nup. nu. 8.
- g Verior. Vide Paul. de Cast. in l. decreto, in fi. C. de his, qui no. infam.
- h Hier. Gig. Cōsensu patris. Quod non valeat statutum, quod mulier sine patris cōsensu nubere non possit, vide vltra adducta hic Fely. in c. 1. in c. 10. ver. quarta declaratio. infra de spon. fal.
- i Adde q̄ idem late tenet Dec. in c. 131. Ant. Corf. in no. in uer. statutu. 9. Caro. Ruin. cōf. 164. in fi. lib. 5. Sed veritas est in contrarium. Et quod ius ciuile non fit in hoc correctum, pulchre tenet Ioā. Cora. in l. Paulus, de sta. hom. & in miscella. lib. 1. c. 17.
- j Syl. Ald. Pōt. Vide eundem in l. nupt. non concubitus. ff. de reg. iur. & de hac conclusione vide late per Ioan. Crot. in repe. l. omnes populi. in 15. col. ver. 2. conclusio. ff. de iust. & iu. vbi limitat aliquibus no. modis, & ego scripsi. In fine de nup. in prin.
- k Hier. Gig. In dote. Quod statutum laicorum circa dotem valeat, vide etiam per Fel. in c. 1. in 8. col. infra de spon. uer. tertio fallit prædicta regula.
- l Syl. Ald. Mer. Hec veritas, & ita etiam seruatur in regno Francie.
- m Matrimonij. Vide Fede. de Sen. in c. 36. Sox. in l. 1. ff. sol. ma.

beret locū in dote p̄stituenda, vt no. tradit Pet. de Anch. in c. 1. col. 1. p̄sona. in 6. du. ¶ Sed tenēdo q̄ fit mixti fori, prout voluit Io. And. de prudētia. quæ Abb. hic, & ibi sequit, & alij quos Alex. refert in d. l. 1. ff. sol. mat. & idē Car. in cle. dependio. in 10. q. de mod. cū sit vt tradit Mod. hic, & in c. licet ex suscepto. de fo. p. col. 1. And. Sic. in c. ex lris. j. de pig. & in p̄. 6. col. pe. in 2. lib. & Bal. Noel. in trac. de dote. in 9. par. q. 6. & Pet. Phil. de Cor. in 2. fia. l. 1. i. Tunc si canones p̄dicerent, dērent in suo foro cano. nico obseruari, & lex ciuili i foro suo seculari hēret locū, ut Abb. pcludit, & esset locus p̄uentioni, put in sacrilegio, & alijs, q̄ p̄cludit, & tūc mixti fori, p̄tingit. ¶ Et in tali casu mixti fori notādū est, q̄ p̄cludit p̄t sup̄plere negligētiā iudicis ecclesiastici, nō obfāte, q̄ p̄cludit, vt in no. casu tradit Pet. de Anch. in p̄. 197. magnifice, & dicitur in vlt. col. In vno in casu vī cā dotis locū cā fori ecclesiastici p̄tinere, videlicet, qñ venit incidēt ad cām mīmo regis, quā agebat p̄t p̄for. tunc. n. dēt regulari fm naturā cāe p̄uentionis, qñ tūc est de foro ecclesiastico. cle. dependio. de iu. & cle. prud. de don. inter vi. & vx. & facit tex. in c. fin. cū glo. in verbo, dependit. de iud. in 6. & tali casu nō valeret statutū laicorum cā sit de foro ecclesiastico. p̄. dicta. ¶ Similiter qñ mulier cōtrahit laicorū super dote redderet timidi or ad p̄hendū mīrmonium, non valeret statutū, vt in no. casu pcludit Ant. de But. in c. 35. vīa forma. facit qñ sup. dictum fuit in casu precedenti.

¶ In septimo casu prima conclusio Abb. est, q̄ si lex ciuili p̄sumit circa actum spirituale, & lex canonica p̄dicat, statui iuri canonico. Vī si malus p̄t & fornicia habitant simul, p̄sumit fornicia canonice, fm canones, 30. q. 5. in c. aliter. licet fm leges a matrimonio nō p̄sumatur, l. in libere. ff. de ritu nup. & de ista dīa no. Bal. in c. ex transmissa. col. 2. de res. ff. sol. & in d. l. in libera. & p̄ gl. in c. l. in verbo, vxorē de p̄sum. Et ista p̄conē q̄ statui iuri canonice, fm canones, l. in l. & fi. C. de nup. col. 1. & sequit Pet. de Anch. in c. 1. char. 7. ver. 2. q. 8. & idē Abb. in c. illud. i. de p̄sum. ¶ Et ista conclusio, q̄ non p̄sumatur matrimonij, p̄cedit resp̄ p̄forū cōhabitantium. secus est respectu filiorū, q̄a vt ipsi dicant legim. tales cohabitationes, & de iure canonico, p̄sumunt mīrmonium, vt no. idem Abb. cōcludit in c. clator. j. qui fi. sint legi. post Alatum ibi, & idē Bald. dicit post Cy. in d. l. & fi. & in d. c. ex trā. 140 mīa de res. ff. sol. ¶ Et dum Abb. hic dicit, q̄ episcopus fm canones p̄t muliere nō suspēctā in domo retinere, & per c. interdict. x. 2. dist. Arch. ibi tenet p̄riū, & idē tenet gl. in c. legitur. 8. 1. dist. c. interdict. per tex. in c. 1. 34. dist. vbi queratū filia etiā cōhabitat. Abb. in d. c. de cohab. cler. & mul. idē tenet q̄ hic.

¶ Non ob aut. ep̄o. C. de ep̄i & cler. q̄a fuit p̄st Imperatoris, q̄ non valet, ex quo canones aliter disponūt. Non obf. tex. in d. c. j. q̄a ibi familiaritas imoderata phibet, & loquit ibi quādo q̄a creati uenient, secus ergo vī in simplici cohabitatione cū muliere, non suspēctis. cā nobis de coha. cle. & hoc idē sentit Spe. in d. de denun. §. q̄s denunciare possit. col. 2. in verbo, sed quātr, & ibi in trac. de ep̄o. in 4. li. in j. par. q. 6. ¶ Secundo Abb. principia liter in isto septimo casu cōcludit, q̄ si lex ciuili p̄sumit circa actū spūalem, & canon non p̄dicat, nō valet, & sic in vtroque casu idē est, q̄a sicut lex ciuili nō p̄t de tali disponere, ergo nec canon. Vī in inferius, q̄ non valet d. statutū laicorū, q̄ p̄t p̄sumere viuaris ex quibūdā cōiecturis, & p̄sumptionibus, vt cōcludit Fed. in c. 1. 6. apparet, & sequitur Abb. hic, & in c. cōtingat de iureiur. & Pau. de Cast. in p̄. 68. alias p̄. 71. visis.

¶ Limitatur tñ ista conclusio, qñ disponit a lege ciuili circa actum spirituale, prout Fed. loquitur, secus si disponat super actu tpa. & actus spirituales accedat, vt no. tradit Bart. in l. oēs populi. & idē iust. & iur. dum concludit valere statutū laicorū, q̄ p̄ctus p̄sumatur simulatus, & licet appositū fuerit iur̄m, & hoc quādo ex multa causā, & rōnabili p̄sumitur, alias secus. & eodē modo a foriori, si statutū immediate annullaret iur̄m, nō valeret, vt Abb. pcludit hic, & in d. c. cū cōtingat. col. 3. & in q̄one p̄ eum disputa nūstante statuto in primo dubio. cū si. vt late tradunt Mod. hic, & no. Bald. in c. 1. 52. statutū. lib. 3. vbi loquit in statuto Papiē. & idem Bal. in c. seq. ibi. & in c. 38. 2. lib. 4. in c. 1. vlt. lib. 5. in c. 38. lib. 1. & idē Pau. de Cast. in auth. sacramēta pub. C. si ad. ver. vend. in lec. & in repetitione. & in l. fi. qui satisf. cog. & late p̄sequitur d. Io. Bap. de S. Seue in l. oēs populi. in 8. car. & fm istam p̄conē p̄sultit Alex. in c. 1. 68. vīo infru. mento. lib. 1. & idē Alex. in p̄. 1. 5. visis col. ante p̄. 27. vīo. col. pen. eo. lib. j. & c. 38. vīo statuto. lib. 4. & idem Arc. in p̄. 4. abunde. & in c. 32. diligenter. col. fi. & in c. 54. in causa magni Blasij. in prin. & And. Sic. in c. 7. in 2. dub. lib. 3. & in c. 1. 5. in 4. lib. & Pet. Phi. de Cor. in c. 36. & in c. 1. 35. lib. 5. in c. 1. 2. lib. 2. & in c. 25. 2. lib. 4. & Soci. in c. 3. 27. Octauo post septem casus enumeratos Abb. concludit, q̄ omnia s. dicta, & 7. dicenda p̄cedunt p̄siderata vt legis comprehensionis, secus si causa in foro seculari agitur, quia tunc leges, & statuta laicorum, quæ respiciunt ordinem procedendi, etiam

clericos obseruari debent. glo. est, quam omnes sequuntur, in 146 c. q̄ clericis. de fo. comp. ¶ Et est regula cōmunis, q̄ in his, quæ spectant ad lris ordinationem, attenditur statutum, vel consuetudo, vbi causa agitur. §. 1. 3. §. fin. vbi Bar. ff. de testi. & no. Bart. in l. j. col. 6. ver. quāro. C. de sum. Tri. Nam cum iudicium nascatur vbi legib. & statutis illius loci subijcitur, vt no. Rap. Cum. in c. 1. 147 139. P. laicus. col. fi. ¶ Et hoc etiam habet locum respectu clerico rum, vt dictum est, quia cum lex cano. consentiat q̄ causa ibi agitur, secundum regulam, quæ est q̄ actor forum rei sequatur. c. cum sit generale. de fo. compe. ¶ Velle, q̄ secundum leges illius iudicij causa tractetur, vt late Cald. tradit in disp. statuto ciu. cauetur. col. pe. Ioan. And. in rub. de consti. in addi. Spec. Pet. de Anch. in regula. ca. quæ. col. pen. de reg. iur. in 6. & in ca. j. 3. eod. char. 27. col. 3. & Curt. in d. c. 138. Cald. in c. 11. eo. tit. de consti. dicens, q̄ tali casu clerici non ligantur statu laicorum, sed tradantur ad obseruationem iudiciorum, quæ habeant. & idem Cald. in c. 144. statuit ciuitas. col. fin. & Bald. in c. 14. casus. col. 3. lib. j. & dom. Abb. in c. 33. praesidio altissimi. col. 2. lib. 2. & pro ista declaratione conclusionem Abb. hic, adducit glo. no. in cle. dependio. de iud. in verbo, vīuris, quæ dicit quod forma, quæ traditur ibi in procedendo in causa vīurarum, non esset seruanda in foro seculari, quia non potest lex canonica dare modum procedendi foro seculari. Quod tamen non videtur procedere sine dubio, quia cum materia vīurarum spectet ad ius canonicum, videtur quod possit dare formam, quæ etiam in foro seculari seruatur, & ad hoc videtur gl. notabilis in cap. 1. in verbo, ecclesiasticis. de except. in 6. quæ te

148 net, quod forma, quæ traditur ibi, quando opponitur exceptio excommunicationis, debeat etiam obseruari, si in foro seculari opponatur. & licet Domi. in cap. 2. in pen. notabili, de iurcuran. in 6. conetur dictas glo. concordare, tamen ratio prædicta vide

149 tur omnino procedere. ex quo materia pertinet q̄ ad ecclesiam, forma data a iure canonico, etiam in foro seculari debet obseruari, quia statutum fori secularis, videtur habere locum, nisi aliter

150 ¶ In tali materia a iure canonico disponatur. ¶ Ex præmissa conclusione Abb. hic infert, quod clericus litigans in foro seculari, non poterit appellare ante sententiam, b secundum quod iura ciuilia disponunt, & ita voluit Archidia. 2. quæstione 6. in canone, non ita. & idem sequitur Abb. in d. capitulo, quod clericis. col. fin. post Anto. de Butr. ibi. & in d. capitulo, qualiter, in secū

152 do notab. de iudi. & idem ¶ Petrus de Ancha. in dicta regula, ca. quæ, & in d. capitulo 1. supra eodem. Nam posse, vel non posse appellari, respicit modum procedendi, & non decisionem causæ, vt no. Alexand. dicit in lege prima, circa fin. de lega. 2. vbi allegat Anto. de Butrio. in d. cap. quod clericis. & idem Alexand. in c. 160. vīo toto processu. circa fin. libro secundo. & hoc de plano procedit, quando agitur de appellatione ante sententiam, & sic de appellatione q̄ ab interlocutoria put Doctores lo

ADDITIONES.

- a Secundum leges. Imo secundum leges altero contradicente, etiam post liberos susceptos, non p̄sumitur, nisi legitime probetur, vt est tex. in Authen. quib. mo. na. eff. leg. §. quoniam. vbi non corrigitur, sed recitatur, seu p̄supponitur ius antiquum. Ideo male dicit Panor. in cap. illud. in fi. de p̄sump. quod d. l. in libere, sit correctā per d. §. quoniam. in perite etiā loquitur, qui statuunt hanc differentiam inter ius ciuile & canonicum, perperam intelligentes d. l. in lib. ex ignorantia antiquitatis, & morum veterum Romanorum.
- b Filiorum. Adde Ale. de p̄sump. reg. 2. p̄sump. 5.
- c Syl. Ald. Retinere. Adde videndum omnino Car. in d. c. interdict. & cōfidera quod ille tex. loquitur pariter de episcopo, & de alijs clericis.
- d Valer. Imo valet, quia causa vīurarum est fori secularis.
- e Syl. Ald. Accedat Ad hoc vide Io. Crot. in repe. l. omnes populi. col. 17. ver. 12. conclusio. ff. de iust. & iure.
- f Simulatus. Idem Rom. in c. 12. Anch. in repe. c. 1. sup. eo. & in c. 330. Alex. in c. 196. nu. 4. lib. 6. & in c. 151. lib. 7.
- g Syl. Ald. Agitur. Adde Bar. in l. 1. §. fi. de vent. in p̄. Ang. in c. 161. & vide not. dec. Alexan. in l. a diuo Pio. §. 1. col. 5. de re iud. vbi dicit, quod iudex quo ad executionem debet attendere iura fori sui, & vide Alexan. col. 8.
- h Hier. Gig. Sententiam. Adde q̄ imo contrarium videtur dicendum, videlicet q̄ clericus litigans in foro seculari, appellare poterit et ante finiam, quia etiam de iure ciuili ante finiam appellari potest, siue de iure canonico ita voluit idem Dec. in c. cum sit Romanus. in 4. col. ver. 8. no. inf. de appel. vbi respondet ad tex. ibi, qui contrarium probare videtur, & maxime procedit ita conclusio si ellemus in terris, quæ essent de temporali iurisdictione ecclesiæ, quia in illis etiam inter laicos seruari debent canones, vt per gl. in c. p̄uicel. de reg. iur. in 6. not. Abb. & ibi Dec. in 2. col. in ver. vlt. no. in c. si duobus. inf. de appel. Et igitur, quod uerum esset q̄ de iure ciuili appellatio ante sententiam non daretur in terris, quæ meo iure sunt de temporali iurisdictione ecclesiæ, clericus litigans in foro seculari ante sententiam appellare posset, quia idem esset in laico per sup. dicta. Imo plus voluit Abb. in dicto capitu. si duobus. quod in terris, quæ sunt de temporali iurisdictione ecclesiæ statutum contra canones non valeret facit per laicos.

154 quoniam in locis alleg. ga ex hoc ius patris pimitur. Secus videtur, si præfate tollatur appellatio, etiam a diffinitiva, quia tunc hoc videtur recipere decisionem cā. b. id est tale statum non iudicatur clerici. 155 co litiganti in foro seculari, vno. voluit Aret. in d. c. q. clerici, in 3. col. ga sicut interlocutoria, quia pronunciat non posse appellari, hinc vim diffinitivam, ut no. Bal. in rub. C. ne licet. ter. prouo. col. 2. facit, quod no. Bar. in l. Titia. ff. de acc. ita vñ, q. talis pronunciatio respiciat decisoria, & ad hoc bñ facit, quod no. Bald. in l. r. in 5. q. C. ne filius pro patre. vbi inquit, q. quādo statum diffinitio est, q. d. in l. r. nulla exceptio opponatur, & hoc pertinet ad decisio nem causæ. ergo idē vñ, qñ absolute tollit appellatio, quia ius par tis perimitur. Hoc etiam expresse tenet Per. in c. si duob. §. de niq. col. j. de app. dicens, q. statum, q. non possit appellari a dif finitua, respicit decisoria. Alleg. Ant. de But. in d. c. q. clerici, & idem repetit Per. in c. vt debuit. col. 1. §. ver. 7. qñ de appel. Ex 158 quo inferri videtur, q. quando appellatur a grauamine itrepa 159 rabili, tunc appellatio respicit decisionē, alias secus. q. Siffr. & secū do, retenta conclusionē s. facta. inferitur pñ Abb. q. clerico liti gante in foro seculari seruabitur instantia iuris civilis, & q. cleri cum. alleg. Cal. in disputatione præallegata, statum cautur, quē etiam refert & sequitur Pet. de Anch. in d. reg. ea. q. in car. fin. & 160 ideo statum laicorum limitant tempus instantiæ, seruabitur et q. clerico litiganti in curia seculari, ut no. Anto. de But. in d. c. q. clerici. col. 8. & lmo. ibi. col. j. & Sal. in auth. cassā in j. q. 161 C. de fac. san. eccl. §. Tertio inferri potest ad questionem, de qua alias Pifis dubitatum fuit, an statum laicorum, q. debeat fieri d. cōpromissum, hēat locū q. clerici litigantē in foro seculari. Et 162 vñ dicendum, q. sic, quia ppromittere est de processu litis, & ut no. Bald. dicit in l. si iudex in si. ff. de his, qui sunt in i. & ideo ex 163 prio, quā impedit processum, impedit compromissum, & ut no. f. Bal. in l. fratris. C. de trans. ergo vñ, q. clericus teneatur ad ppro missum, q. quia in respicientibus ordinē, & pcessum, clericus liti gans in foro seculari obligatur, vt s. dictum est. & per istam rōnem concludit Pau. de Cast. in conf. 75. q. in causa appellationis. col. fi. q. forensis litigans in foro alieno, vbi viget tale statum, 164 165 f. cogatur ad compromissum, & idē tenet Pau. de Cast. in pñ. 66. super primo dubio. in 3. dubio, in si. & ita etiam cōsoluit Ric. de Sal. in conf. inc. in qñe vertente inter regem Cyp. vbi cōsoluit, 166 q. stante statuto Genue, magis ad partis petitionem teneatur causam committere bonis viris cognoscendam, & terminā dam, & etiam forensis litigans in tali loco ligatur, quia respicit ordinatōria, prout etiam late probat Pau. de Ca. in conf. 73. su pra allegato. & in clerico hoc nouissime tradit Pet. Phil. Cor. in conf. 114. quāuis primo aspēctū. li. 2. licet de supradictis nul lam faciat mentionem, & ista conclusio vera est, & videtur pro 167 cedere, q. quando statum simpliciter cogit ad cōpromissum, & vterius non disponit, secus si per statum ulterius procedat, g. ut quia dicatur, q. laudum secutum ex tali compromisso habeat 168 paratam executionem, vel q. reducat ad arbitrium boni viri 169 pñ non possit. Nam tali casu cum tolluntur remedia iuris cō tra iniquitatem arbitrorum, statum videtur decisionem respi cere, sicut supradictū est de statuto prohibente appellationem a diffinitua, & de statuto, quod contra instrumentum nulla exceptio opponatur, & ita in terminis hoc voluit Bal. in conf. incip. punctus, super quo consilium petitur, talis est dicit statum, vbi loquitur in statuto prohibente reductionem, & alia iuris re media contra laudum, & concludit tale statum non habere locum in clericis litigantibus in foro seculari, & hoc idem tenet 170 Bal. in c. si. ver. quid si statum, vt lit. pend. vbi inquit, q. statu tum de causis compromittendis magis respicit ordinem proce dendi, id est coram quo, & qualiter procedatur, quam decisio nem causæ, nisi forte alterata sit decisio per Potestatem arbitris attributam. & ex prædictis inferri videtur, q. dum a iñia arbitri 171 appellari non possit. l. diem proferre. §. stari. ff. de arb. q. quod cō promissum in a. b. titros dicatur respicere decisoria, sicut s. dictū est de statuto, quod tollit appellationem a diffinitua. & per pñs inferitur, q. non habet locum in clericis, litigantibus in foro se 172 culari, q. illud clarum est, q. statum laicorum de compromif 173 sis de iñ compulsiua non includit clericos, etiam in minorib. h. constitutos, vt s. dixi, allegando Bal. in d. c. cum venissent, col. 4. de eo, qui mi. in pot. & idem tradit Bal. in l. j. in rep. char. 12. C. de sum. Trin. Secundo principaliter Abb. prosequitur, qñ statu 174 ta inferiorum a principe ad clericos, vel ecclesias porrigit. & primo concludit ipse, q. quando specialiter de clericis, vel eccle sijs loquitur, ex defectu potestatis nō valent, vt hic, & ita per istū tex. tenet Bar. in l. j. col. xj. ver. 5. quæro, C. de sum. Tri. Abb. in d. c. q. clericis de cō. comp. & idem Car. in c. perpendimus in x. q. de sent. excomm. Nam si lex principis isto casu non valet, vt s. dictū fuit, a fortiori statum inferioris non valebit, cum in ista materia ipsi principali plusquam inferioribus, tribuatur, vt not. 175 Bar. in l. si diuina statum. C. de exac. trib. lib. x. Host. & Doc. in c. si. de fol. Bal. in l. placet. C. de fac. san. eccl. & in conf. 336. circa 176 fin. lib. j. & hoc procedit non solum in clericis, & in reb. eccl.

K. siasticis, sed etiam in bonis patrimonij clericorum, quia non sunt de foro laicorum, vt Abb. hic dicit, & est text. in l. decernimus. C. de epis. audien. & no. Old. in conf. 83. an episcopus, c. 177 go statum laicorum non subiungitur, quia pari procedunt, 178 forum sortiri, & ligari statum, vt s. dixi in euidentibus. §. Secū do prædicta conclusio locum habet non solum, quando cleri ci nominantur, sed etiam quando alia personæ intuitu cleri ci corum opprimuntur, quia etiam statum facta contra confan. 1 guineos clericorum, dñr q. libertatem ecclesiasticam, vt not. m. Ang. dicit per gl. ibi. in l. j. ff. in ius voc. vt cant. & idem tenet Bar. in l. i. in si. ff. de his, quæ, p. no. & in l. hi. penes. §. de agri. & conf. lib. xi. & ad hoc bonus tex. in c. sciāt cuncti. de elect. in 6. cum si. vt tradunt Moder. hic, & Alex. in d. l. j. & Andr. Sicu. in conf. 29. lib. 4. facit tex. in cap. quicunque. de sent. excomm. in 6. & quod de concubinis clericorum not. Pet. de Anchara. in consilio 197. 181 magnifice, & illustris. Ex præmissa conclu. primo inferitur le cundum Abb. hic, non valere statum, q. conditores pro fu turo tempore certo casu possint res conductas, etiam clericorū dimittere, quia laici in prejudicium clericorū hoc statuere non poterunt, & ita in terminis consiluit Barto. in conf. 187. do mini Priores. & sequitur Pet. de Anch. in c. j. §. eo. char. xxii. ver. 182 quæro etiam de questione. §. Secundo inferitur, secundum Abb. hic, ad statum Senarum quod conducent apothecam, etiam ecclesiæ, vel clericorum, non possit expelli soluendo solitam pē sionem, non valet in prejudicium clericorum. & in simili ca su tradit Alex. in conf. 17. vñ instrumento. col. pe. li. 4. & And. 183 Sic. in conf. 14. in secundo dubio. in 2. li. §. Tertio Abb. inferat ad questionem, statum laicorum cautur, quod clericis idem ius reddatur in foro seculari, quod redditur laicis in foro ecclesiastico, o. nam isto casu Abb. concludit, quod licet statum loquatur de clericis, tamen valet, quia in effectu nullum prejudicium 184 inferitur clericis, sed solum beneficia statutorum laicorum de negantur clericis, quo casu nulla iniuria eis inferitur, vt Abb. hic dicit, & idem post Jacob. Butr. Bald. tenet in auth. cassā. C. de sacrosan. eccl. in ver. sed queritur. & sequuntur vñ Salic. Fulgo. & Pau. de Cast. vt notat Bald. per illum tex. in l. si quis cu rialis. vers. deinde noto. C. de episcopis, & cleric. cum similib. de vt tradit Alexand. in conf. 208. statum. col. 5. lib. 2. & etiam infra dicam, hoc tamen limitatur. per Bald. in conf. 14. casus, colum. 185 3. vers. non obstat, libro primo. §. Quarto inferitur, non va lere statum, quo Florentia cautur, quod possessio ecclesiæ, vel beneficij, accipi non possit sine licentia dominorum. Nam tale statum non valet, cum expressam faciat mentionem de ecclesiasticis

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. Tunc. Adde de 707. in conf. 71. lib. 4. & in conf. 295. lib. 2. vbi melius.
b Decisionem. Verum est, & nihilominus præiudicat clerico, quicquid dicitur de qua ratione rei, vel causæ, quæ est de foro seculari, clericus eidem loco subest.
c Syl. Ald. Opponatur. Imo quicquid hi dicant, spectat ad ordinationem, quia non fit executio, nisi prouisione, data cautione, & in diffinitua reuocabilis, vt per Bar. in l. 1. §. 8. & parui, quod ui. aut clam.
d Syl. Ald. Seculari. De hoc vide Bal. in conf. 161. lib. 3. & vide quæ addidi sup. eo. c. nu. 20. & Soz. conf. 71. lib. 4.
e Syl. Ald. Litis. Et q. statum de cōpromissis dicatur respicere decisoria. vide Cor. conf. 114. col. 2. lib. 2. quod autem respiciat ordinatōria, & sit at tendendus locus iudicij, vide Pau. de Ca. in cōf. 324. q. in cā. in si. in antiquis.
f Syl. Ald. Compromissum. Et ideo exceptio præscriptiois impedit compromissum. Cor. conf. 46. in cā. col. 1. ver. x. exceptio. li. 2. Bal. in trac. de prac. col. xj. Dec. cōf. 2. col. 3. & in qualibet exceptione litis finit, ui. Sal. Ful. Alex. & Rimi. in d. l. fratris. C. de trans. vbi et Ias. & maxime Aret. ibi, qui no. distinguit, & vide Fel. in c. scit, de re iud. c. inter monasterium, col. 13. eo. tit. & idem est in exceptione iurifurandi. l. j. vbi Ias. ff. de iureiur. Pan. de Ca. conf. 69. vñs. Alex. conf. 82. col. 4. li. 1. Soz. in conf. 300. lib. 2. hoc est verū etiam quod non esset opposita, si de ea aliter contaret, ut per Rimi. in d. l. fratris.
g Dicatur. Imo adhuc idem quicquid Dec. ex Bal. subiiciat, & inferat.
h Syl. Ald. Dixi. Supra in 2. col. vbi videndum.
i Syl. Ald. Valent. Vide eundem. inf. eo. tit. in c. q. in ecclesiis, 3. no. de cō f. & vide late Anp. Sicu. in rub. de reb. eccl. non alie. in 2. & 3. dubio.
K Patrimonij. Sed hoc infulsum est, & ab omnib. explosum, vt per Step. Auf. in repet. elem. j. de of. ord. reg. 4. Ina. in c. nouerit, de sen. excomm. Ioan. Fab. in §. j. Infr. de fatis.
l Syl. Ald. Contra. Ang. in §. quia vero Leonis, in Auth. de non alie. & vide om nino Ale. in add. ad Bar. in d. l. j. & Soz. in l. mulieri, & Titin. pri. glo. ff. de cond. & demon.
m Consanguineos. Adde Ias. in l. j. C. de indi. vid. tol. & Hippol. de Marfi. no. 204. & 331.
Hier. Gig. Adde, q. hinc est, q. statum disponens, q. consanguinei clerico rū incident in penam, si clericus iurisdictionem declinauerit, non valet, uoluit Bal. in l. i. C. de indi. vid. tol. Et sicut renunciatio facta per clericum de beneficio ob metum sibi illatum, non tenet, ita et si fiat ob metum illa tum consanguineo suo, vide per Soz. in l. mulieri, & Titio, in 4. col. ff. de cond. & demon. allegat Rot. deci. 7. in nouis, vide eundem Soz. post Bar. in l. j. in 2. col. ver. statum ciuitatum. ff. de his, quæ p. no.
n Syl. Ald. Clericorum. Vide late Gui. An. Vesp. in conf. 58. lib. 8. & ita ego quæ quæ consilui alias.
o Syl. Ald. Ecclesiastico. Vide de hoc Ias. in l. de quibus, in 4. col. ff. de leg.

a ecclesiasticis. Et ita in terminis late pñsult Abb. in conf. 83. pñ sionem in effectu. in j. lib. Et licet tale statum videat factū bona rōne, vt scandalum euitē, vt in tali statuto tradit Ang. in 203 conf. 23. dictū statum, hoc nō facit, q. qd valeat, ga in statuto nō solum iusta cā cācendi, sed et potestas requiritur, ut Mod. dñt hic. Ex quo inferunt non valere statum, q. qd non deat impetra re beneficium ecclesiasticum sine licentia dñi tñs. §. Quinto inferunt, non valere statum excludens monialem a successione, b ex quo spāliter de religiosis dicit, & ita voluit Bar. in l. i. col. 3. C. de pact. & licet Bar. ibi distinguat, an statum loquat de ingre sione, vel ingressu, tñ cōis opin. est q. Barto. q. indistincte non valet statum. Ang. in d. l. i. col. pen. & idē Bal. in l. oēs populi. col. 7. ver. sed qd si statum dicit. ff. de iust. & iu. Mathe. in no. 143. nota mirabile dictum, Pau. de Cast. in l. si quis, ff. de iud. om. iudi. & in pñ. 3. §. primum dubiū. col. 1. cū si. vt pñsequit Alex. in l. stipulatio hoc modo concepta. col. 18. de verb. obli. & in conf. 139. vñ themate. col. fi. lib. 2. Abb. hic in rep. col. 20. ver. circa illum casum, & d. Pet. de Vbal. in trac. de success. ab inte. cle. 139. col. 10. ver. an valeat statum, & dixi in l. i. C. de pact. §. Sexto inferunt, non valet statum, q. si clericus declinauerit iurisdictionem Potestatis, si extra prædictionem cōis, & eius non reddat. Bal. in auth. cassā. col. 1. C. de sacrosan. eccl. & in auth. statumimus. col. fi. C. de cōf. & cle. & in l. i. circa fide ind. vñ. tol. & in c. i. §. si clericus, de pæc. tenen. Si aut tale statum gñat loquatur, tradunt Mod. 190 hic, & Alex. in l. nolle. de acqui. hære. §. Septimo, non valet statu tum, q. quicunque vadit ad molendinum ecclesiæ, foluat decem, 191 vel q. bona a liberrata non possint vendi ecclesiæ, & ut no. Bald. in l. i. in rep. C. de sum. Tri. & refert, & seq. do. Ioa. Bap. de S. Se. 192 uicino, in l. oēs populi. in 2. car. ff. de iust. & iure, §. Oñtano, nō valet statum, q. ecclesiā, vel hospitale, teneatur vendere tñ fin gulis annis, ut no. Bald. in auth. hoc ius porrectum. colum. 1. ver. propterea non valet statum. C. de sacrosan. eccl. & idem voluit Barto. in conf. incip. vñs. in l. i. prout refert do. Ioan. Bap. in d. l. oēs populi, in loco præalleg. §. Nono, nō valet statum pñhibe legata ad pias causas. Car. in conf. 66. in dubio præmissis, circa fi. 194 Et nō valet statum q. iudex laicus iudicare possit sup. decimis. Fulg. in conf. 156. vñs. col. pen. & idē de cā vituraria no. Paul. de 195 Cast. in conf. 71. vñs. col. 1. §. Decimo, nō valet statum q. de le gatis ad pias cās soluantur duo denarij pro libra. Anto. de But. in conf. 40. nulla est dubitatio. & idē Abb. in conf. 25. vñ q. si. li. 1. 196 §. Vndecimo, non valet statum q. in funere sit taxatus certus numerus clericorum, & cereorū. Abb. in c. si pñsum tex. de reb. eccl. non alie. de quo Imo. ibi. & idem Abb. in cō. 26. §. alleg. & in conf. 63. vñs. primo, in l. lib. & Rom. in fing. §. 35. reuerendus 197 dominus. §. Duodecimo non valet statum, q. exceptio excō municationis nō possit opponi in foro seculari. Bald. in l. pla cet in si. C. de sacrosan. eccl. & Ioan. de Ana. in cap. pñsultati. de homi. In pñdictis. n. casibus non valet statum, ga spāliter loquuntur de clericis, vel ecclesijs, vel de his, quæ sunt de foro ecclesiasti 198 co. §. Secundo in statum inferiorum Abb. concludit, q. si gñat disponendo procedant, ad clericos, vel iura ecclesiasticum non ex tendatur, & hoc ex defectu potestatis, per illum tex. & in d. c. bene quidem. 96. dist. cum si. & ex defectu voluntatis, quia statuen tum a pñte regulatur. Ideo gñalis dispo statuti non trahitur ad 199 statum de clericis, in l. si quis sub additione. in si. ff. de condi. insti. Bald. in l. si. in computatione. C. de iur. delib. & fuit doctrina lo. Monachi in c. 2. de conf. in 6. quæ refert, & p notabili sequitur 200 Ant. de But. hic circa si. in ver. vñm tñ aduerte. facit tex. in c. no bis. el. j. §. de sen. excomm. & istam conclusionem tenet Arch. 10. 201 dist. in c. alleg. & tradit And. Sicu. in conf. 11. lib. 3. §. Et procedit et si statum fauorabilia sint, qñ loquuntur præcipiendo, ut pro batur hic, & in d. c. bene quidem. & no. Lap. alleg. 101. colum. 5. Domin. c. si. in prin. col. fi. de offic. deleg. Alex. in conf. 209. col. pen. lib. 2. & Card. in c. perpendimus. de senten. excomm. Sed in hoc aduertendum est, quia in iudicando materiam esse fauora bilem, subiecta materia considerari debet, & ideo si de sui natu ri fauorabilis sit, non est vis q. præcipiendo vel prohibendo lo quuntur, quia in effectu non est præceptum, vt dictum fuit in c. nā concupiscentiam. S. eo. Non ob. tex. hic, & in d. c. bene quidem, quia licet materia esset fauorabilis, auferebat tñ facultatem alie nandi absolute, quæ competeat de iure communi, & isto respec tu non valet, quia talis facultas non poterat tolli, nisi ab eo, qui haberet authoritatē. Et hic licet materia esset fauorabilis aliquo respectu, tñ in veritate continebat præceptum, vt præsupponitur hic, lib. non authoritas imperandi. ideo vñ distinguendum, q. aut est materia fauorabilis, quæ tñ habeat in se præceptum, & neces sitatem, & habet locum iste tex. & q. Docto. dñt. Aut est materia adu fauorabilis, q. præceptum resoluitur in vim consilij, vel pri uilegiij, & tunc etiam videtur habere locum in clericis, vt j. dicā. 202 Prædicta conclusio procedit pñ Abb. hic, qñ tempore statuti gñs clericus, vel res de foro ecclesiastico reperitur, secus si laicus 1 si res de foro seculari tempore statuti, ga tunc a statuto vincū

inijcitur, a quo postea non eximitur, vt per Abb. hic, qui inferat ad questionem, quam disputauit Ioan. Ant. in reg. sine culpa. de 203 reg. iur. in 6. in si. de statuto, q. primogenitus præferatur. Nam si secundo genitus tpe statuti laicus reperitur, ligatur a statuto, & excluditur, quāuis postea clericus efficiatur. Et idem Abb. dicit de moniali, quādo foemina a statuto excluduntur. si enim tempore statuti sit foemina secularis, excluditur, licet postea mo nasterium ingrediebatur. m. Et idem Abb. tradit in cap. q. cleri cis. car. pe. de foro comp. Et de moniali hoc uoluit Lap. alle. 101. col. pe. uer. nec obstat. Pau. de Cast. in conf. 135. primum dubiū. col. 6. & consulerunt Ant. de Butr. & Pet. de Anch. ut Abb. re fert in d. cap. q. clericis. & idem Salyc. in auth. cassā. col. fi. ver. ex his deciditur. C. de sacrosan. eccl. vbi inquit, q. ita vidit termina ri in persona Episcopi Imolenfis, & hoc sequitur Rom. in l. stipu latio hoc modo concepta. de verb. obli. & And. Sicu. in conf. 4. col. 8. lib. 1. Et filius filia clericus etiam excluditur, ut not. Card. in d. cap. perpendimus. in o. q. Et q. dictum est de primogenito, se quitur Petr. de Anch. in conf. 434. postquam ista domina. & in cap. 1. §. eod. car. 27. uer. si. pro hoc quæstio disputata in c. postula ti in 5. q. in si. de for. comp. Rom. in d. l. stipulatio hoc modo cō cepta. colum. 8. Et alia ratio etiam allegatur per Ioan. And. in d. re gula, sine culpa. in si. quia de facili fraus posset fieri, quia secundo genitus clericus efficeretur. & idem sequitur Ant. de Butr. in d. cap. quod clericus. & Mar. de Laud. in tracta. primogeni. colum. 204 8. perpulchrum dubium est. Et ista conclusio de vinculo inie cto ante clericatum, procedit in casibus, qui habent principium, & fundamentum ante clericatum, sicut in exemplo de secundo 205 genito, vel de moniali foemina, quæ excluditur. §. Secus est in alijs casibus, qui essentiam, & principium recipiunt post cleri catum in quibus non potest dici, quod ante clericatum vinculum iniiciatur. Exemplum in quæstione quam disputauit Cald. incip. statuto ciuitatis cautur, colum. fi. vbi concludit, dicante statu 106 to, quod solutio debiti per testes probari non possit, si laicus post solutum debitum efficiatur clericus poterit solutionem p bare testibus, quia probatio fit post clericatum, & respectu probatōis non potest dici, quod vinculum iniiciatur ante cleri catum, quia probatōes habent suum principium, quando sunt coram iudice. Et hoc modo dictum Ioan. And. secundum cum declaratur, & sequitur Petr. de Anch. in regula, ea quæ. col. fin. de 107 reg. iur. in 6. & Raph. Cu. in d. conf. 49. col. 2. & 3. §. Sic etiam in præscriptione debiti, quæ a statuto inducitur. Nam si contra creditorem inchoata sit, & non pfecta, clerico heredi credito ris non nocet, quia uiuente creditore non potest dici, quod vin culum iniectum fuisset, ex quo præscriptio non erat pfecta, ut no. concludit Ant. But. in disputa. inci. stante statuto municipali. in si. secundi dubij, quem referunt Mod. hic, & sequitur Cuma. in d. conf. 139. Hoc tamen dictum est de præscriptione, non bene assimilatur probatōis, quia probatio habet princi pium in iudicio, vt dictum est, sed præscriptio prius fuit inchoa ta. Vnde q. Ant. de But. dicit de præscriptione, videtur q. dictum Io. And. de primogenito, contra quem, & illud, q. dictum est de moniali, arguit Aret. in d. c. q. clericis. in si. quia non videtur se cundum eum, posse dici q. statum iniiceret vinculum añ cleri catum, vel anteq. mulier efficiat monialis, quia cum istud con sideretur

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. Et ita vide quæ scripsi in commento d. statuti Florentini sub rub. de prohibito accessu ad bona ecclesiæ per alium decetna sine licentia domi norum. num. 47. lib. 3. vbi tenui, q. valeat d. statum Florentinum.
b Syl. Ald. Barto. Vide omnino Deci. in c. pñtentia. de proba. col. 15. ad de Bal. in conf. 216. monialis. li. 2. & hanc etiam dicit communem Alex. refert Ias. in l. si. in antepen. col. C. de pact. vbi lacissime tractat hunc art.
c Tamen. Imo indistincte valet statum, vel consuetudo municipij inferioris.
d Bona. Imo non solum de bonis iam affectis, sed etiam generaliter valet sta tum de prædij in ecclesiā, vel manū vt vocant mortuā, non trāsferēdis, Alex. conf. 93. lib. 2. Curt. sen. conf. 27. no. 8. Ias. in l. filius. §. diui. l. est. j. ff. de leg. 1. Carol. Rui. conf. 160. lib. 4. And. Tiraq. in præf. retrā. c. num. 14. & §. 1. glo. 13. num. 5.
e Syl. Ald. Ecclesiæ. Vide Pet. de Anch. cōf. 22. & conf. seq. & in conf. 154. vbi consiluit in Vngaria contra communitatem. pro communitate tamen cō suluit Bal. inter eadem consilia, conf. 111.
f Syl. Ald. Denarij. Et in statuto Lucano dante certā solennitatem, an compre hendat legata ad pias causas. vide Bald. in conf. 454. lib. 1. & in statuto Bri xie, Bal. in conf. 321. lib. 1.
g Syl. Ald. Singu. Qui stulte gloriatur de textibus rotundis, qui nil faciunt.
h Syl. Ald. Excommunicationis. Contrarium figuratur in Reguo Francie.
i Extendatur. Vide Pau. de Cast. in conf. 17. in fi.
K Syl. Ald. Potest. Adde eundem Deci. supra in 14. col. vbi addidi.
l Syl. Ald. Vinculum. Decisio Tholosa. 145. Aufferit elem. j. de off. ordi. fallēt. 11. Hippoly. de Marfi. in l. statuliberum. ff. de quæstio.
m Syl. Ald. Ingrediebatur. Vide Pet. de Anch. in conf. 107. Bal. in cōf. 200. lib. 3. Abb. in conf. 111. lib. 2. & de statuto prædicto vtrum extēdatur ad monia les, vide Fel. hic col. 29. Roma. Imo. & Alex. in l. stipulatio hoc modo cō ce pra. ff. de verb. oblig. Socin. in conf. 81. col. 3. in conf. 230. colum. fi. in con sil. 241. col. 2.

208 **208** fideretur refpectu fucceffionis, tps mortis in fpecie, iuxta no. in l. i. cognatus. de reb. dub. & qd excludit vñ fieri eo tpe, quo hñditas de
 209 **209** fert, arg. l. q. fuperflitis. ff. de acq. har. ¶ Et ad hoc facit, qd excludit
 210 **210** dr refpectu excludiōis, vt p Bar. in l. 2. §. vidēdū. ff. ad Tertul. Sed viuentillo, de cuius hñditate agit, non pōt qd dici inclufus, cū fibi non fit delata fucceffio, nifi fpe, qñ non hēt cām de pterito, vt no. Bar. in l. i. §. p. de acq. har. ergo pariter illo viuentē non pōt dici excludit. Vñ vñ qd pñdita de iuris fubtilitate non procedat, fup quo Arc. dicteffe cogitandum. Et hoc idem vñ fentētie Saly. in d. auth. caffa. col. fi. in ver. & ex his Inferit dum ibi pñdiderat ius qñ fūm tpe mortis eius, de cuius hñditate qñrī. Facit qd no. Bal. in l. 2. §. oēs populi. in 7. col. ver. fed pone ftatutum. ff. de iuft. & iu. ¶ vbi dicit, qd filia dotata añ ftatutum, excludit a ftatuto poftea facto, difponēte qd filia dotata non fuccedat, qd licet rō excludiua fit ea de pterito, caufus tñ deferēda hñditas eſt de futuro. Sed tñ vñ poſſe tñ deri, qd licet abfolute refpectu hñditaris non pñſit diſeſſe ius qñfūm viuentē eo, de cuius hñditate agit, tñ in caſibus pñditiſ in primogenito refpectu ſecundi geniti, & in mafculis pñditiſ refpectu fœminarum, vñ eſſe ius qñfūm, prout j. dicā. ¶ Et de primogenito ſatis clarum vñ, cum ēt viuentē pñr heat qualdam pñrogatiua, vt no. Bal. in l. i. cum antiquiorib. col. 5. C. de iure delib. & ēt pñr inuito ius refpectu hñditaris fibi debet, vt no. in d. reg. ſine culpa. Et idem in filia dicendum eſt, qd ad eius excludenem mafculis vñ ius qñfūm, qd coiplo qd nalcit filia, recipit inhabilitatem ſuccedendi, prout ftatutum diſponit. Vñ tranſeundo ad monafterium, tranſit cum illa impotentia ſuccedendi, extantib. mafculis. Sicut ēt remoto ftatuto ingrederet cum illa facultate, quā hēt de iure cōi. Et ſufficit qd per ingreſſum monaſterij non efficiat deterioris pñdōis qñ eſſet. Et non eſt verum dicere, qd monia līs a ftatuto excludat, cum prius eſt excluſa tpe natiuitatis ſuæ.
 211 **211** late Paul. de Caſt. declarat in d. confi. 23. §. col. 1. ¶ Et hoc mo dñr inijci vinculum añ clericatum, qd excluſio cauſat pñ qualitatem pñcedentem clericatum, vel ingreſſum monaſterij, pp qñ in oēm euetum circula fuiſſet. Et hoc mo ius qñfūm pñſiderat Lapis in alleg. 100. circa fi. Et licet pñdita tñſio applaudere videat, ſinaſt tñ non ſatisfacit, qd fñm illam pñſiderationem qd fit iniectum vinculum, vñ qd fere ſp ftatura laicorum ligarent clericos, qñ qñ naſcant, ſunt laici, & ſubijcunt ſtatutis, & ſic ligant, & licet poſtea efficiant clericis, remanent tñ ligati, qd eſt iniectum vinculum, vñ Doc. dñr, & ſic fere ſp eſſent clericis ligati ſtatuta laicorum, qñ
 212 **212** non eſt dicendum. ¶ Nec eſt verum, quod in primogenito ſi fibi ius qñfūm in regno, vel in hñditate, viuentē pñr, vt concludit Old. confi. 94. eleganter, col. 8. Pet. de Anch. in confi. 81. dicta facta dñr narratio, cum ſimi vt tradit Alex. in cōſi. 4. ponderatis verbis, col. 4. lib. 4. Nec placet illa rō Paul. de Caſt. qd ſufficit, qd monialis non efficiatur deterioris pñdōis, qñ prius eſſet, qd attenta tali rōne clericis, & pñor eccleſiaſtica fere ſp ftaturis iudicialibus laicorum ſubijcerent, & iō ius quæſitum in moniali, debet confiderari tpe mortis eius, de cuius hñditate agit, vt expreſſe tenet Saly. in d. auth. caffa. col. fi. ver. ex his infer. Et ad hoc facit, qd no. Bal. in
 213 **213** l. oēs populi. col. 7. ver. fed pone ftatutum. ff. de iuft. & iu. ¶ Et ſic in puncto iuris vñ qd dicta monialis a dicto ftatuto non excludat, nec ēt clericis ſecundo genitus, niſi in fraudem hoc factum fuiſſet. Nec ob. qd qñ quis nalcitur, fit purus laicus, & ſic vñ ligatus ſtatura laicorum, quia a tali vinculo eximitur per ordinem clerica
 214 **214** tus, p quem hoc priuilegium conſequit ¶ Quod aut ſ. dictum eſt de vinculo iniecto, bñ procedit refpectu bonorum, ex eo, qd tradit Bar. in l. reſcripto. §. ſciendum. ver. fed quero vtrum. ff. de mu. & hon. ¶ vbi inquit, quod pro bonis, quos non ſunt quæſita eccleſijs, vel clericis, ſtatuta pñt fieri, qd & ſi permenerint ad eccleſias, vel clericos, collecta imponi poterit, hoc mo ſtatundu qd oīa prædia ciuium, que ſunt in comitatu, ſint tributaria, & afflicta onere tributorum pro collectis imponendis. ¶ Et dicit, qd hoc colle ex dictis Inn. in c. poſtulaſti de foro compe. & qd ita fecerit Peruſinus. & idem Bar. in l. placet. C. de facroſan. ecccl. Cald. in confi. 7. in ti. de pñſi. & de cenſi. in confi. 2. Ang. in confi. 24. eccleſia tenetur. & Pet. de Anc. in confi. 304. hoc ſtatutum, & qd no. idē Pet. de Anc. in confi. 2. 8. dubium facit. cum fi. vt p Mod. hic. in 5. q. & no. Bal. in confi. 172. pñſi. lib. 1. Contrarium tñ in hoc tenet Bar. in l. placet. C. de facroſan. eccle. in 4. no. & in l. fi. C. fine cen. vel reli. Abb. in c. fi. de vita & hone. cle. & late Rom. in l. ſi publicanus. §. 1. ff. de publica. Et iſta opi. hñt locum, qñ hoc eſſet ſtatutum in fraudem clericorum, vel eccleſiarum. aliās procederet prima opinio de qua latiffime ſcribit A. nd. Sicu. confi. 1. lib. 3.
 215 **215** char. 3. ¶ Secundo, conſe pñdita limitatur nō hñt locum in ſtatuto fauorabili, qd in effectu vñ priuilegiatum, quia etiam clericis competit, fñm Abb. hic. & idem tradit Lapis alleg. 101. in ciuitate Flo. col. 5. verſi. qd aut. vbi concludit qd qñ ſtatuta laicorū pñſiua ſunt, ſeu præbentia pñſium uel priuilegium, & ad res, vel ad pñſonas porrigunt. allegat l. oīa priuilegia. C. de epif. & cle. & c. 2. de conſue. & eum refert, & ſequit. Dom. in c. ſi in prin. col. vlt. de offic. dele. in 6. & not. Car. in c. perpendimus. in 2. q. circa fi. de ſen. excom. & idem Abb. in c. ex literis. in prin. de vi. & ho. cler.

Alex. in confi. 109. col. pe. in 2. lib. & Docto. in locis 7. allegandis
Et ita confco procedit, et si statutum speciaſe de clericis loqua-
tur, vt Abb. hic vlt. loco dicit & hoc no. Bal. in confi. 442. circa
7 capituli. lib. 1. † Et ſm prædictam conclu. Abb. infert q̄ ſtatutum
quo cauetur q̄ extantibus malculis ſecimæ excludatur, b̄ com-
prehendit & malculos clericos, & ſc̄ ſecimæ ab eis excludit.
Et fuit qđ, quam late diſputat, & in ea ita concludit Lopus in d.
alleg. 101. & in alia alleg. circa fi. & idē tenet Bal. in l. 1. col. 7. uer.
ſed hic ulterius queritur. C. de ſum. T. r. dicens q̄ in tali benefi-
cio ſtatuti præbyter, & monachus includitur. & idem in termi-
nis Bal. in confi. 30. lib. 4. Car. in d. c. pendimus in 8. q. ubi reſe-
ſe de Ligna. Fran. de Alb. & Lapum ita conſultuile, & ipſe re-
ſpondit. & idē Abb. in d. c. q̄ clericis in ult. char. poſt Ant. de But.
& idem Ant. de But. in t. q̄ in eccleſiarum. col. 1. ſ. eo. Abb. in
c. conſtitutus. per illum tex. in integ. reſti. & in no. caſu conſu-
luit And. Sic. in confi. 30. lib. 3. † No. in qđ tale ſtatutum non ha-
bet locū in hæreditate clericū. Imo in c. q̄ clericis. col. 3. de foro
com. Alex. confi. 44. col. 4. in ſil. lib. 5. Et ſm prædicta deciditur
caſus, de quo dubitauit Rom. in ſing. 436. habeo calum in factō,
& ita ſe habet communis opi. licet aliter uelit Math. in no. 109.
no. vnām lucroſam & Pet. de Anch. in d. l. 1. c. eo. tit. car. 2. 1. col. 3.
& ſimilem notabilem queſtionem Alb. ponit in 2. parte ſtatuto
9 rum. q. 90. † Non obſt. q̄ beneficium ſtatuti non uideatur com-
petere clericis non ſoluentibus onera ciuitatis, ut no. Bald. in l. 1.
in 6. q. circa fi. C. de p̄hen. empt. Et hoc ḡnalter locum habet in
forenſibus, quibus beneficia ſtatutorum ciuitatis denegantur, ut
no. Alb. in prima parte ſtatutum. q. 9. Ang. in confi. 73. q̄ dicta
atio. Paul. de Caſt. in loes p̄p̄i in ſi. fi. de iuſtit. & iure. & confi.
o 156. in 1. par. ſtatuto. Rom. in confi. 224. iſta captura, † quia re-
ſpondetur q̄ clericis non d̄m̄ ſim̄ p̄ſe forenſes, cum habitent
in ciuitate, & onera ſp̄alia ſuſtineant, & ita iſtam d̄iam inter
clericos forenſes tradit no. Paul. de Caſt. in confi. 296. ad primi
col. 1. & hoc idem uoluit Lopus in d. alleg. 101. in 8. col. † ubi in-
quit, q̄ clericū, ubi uget ſtatutum, non d̄m̄ oīno extranei. in uer.
item illud, qđ d̄f. & idem no. Pet. de Anch. in confi. 40. iſta qđ in
2 uer. præterea eccleſiæ. † Et ita ſtatutum, qđ aliquid denegaret fo-
renſib. non h̄ret locum in clericis. † Secus ſi ſi denegaret non
ſubditis, ut no. Bald. in d. l. de quibus in uerſi. 6. queritur. ff. de
4 leg. ut no. tradit do. Signo. in cōſi. 21. ſtatuta ciuitatis. col. 2. † ubi
dicit q̄ clericī ſunt magis non ſubditi, quam alij non ſubditi lai-
ci, cum ipſi non poſſint, et ſi uelint, ſe ſubditos facere. † Intelli-
gitur tñ q̄ clericī utantur beneficio ſtatuti laicorum, com̄ mō, quo
ſtatuta loquantur, ut no. Bald. in cōſi. in l. omni nouatione. C. de ſa-
croſan. eccleſ. ibi, tu dic & in l. 1. in ult. q. C. de contrahen. emp. in
l. de quibus. in uerſi. 6. queritur. ff. de leg. & in l. contra iuris. ſ. ſi
fi. de p̄a. c. Facit quod no. Abb. in confi. 6. caſus, ſuper quo lib. 1.
6 † Et ſupra dicta procedunt, niſi ſtatutum laicorum expreſſe de-
negaret beneficium ſtatuti ipſis clericis, quod facere poteſt, ſut
not. Bald. per illum text. in l. ſi quis curialis. C. de epiſc. & cler. &
in authen. caſa. uerſi. ſed queritur. C. de ſacroſan. eccle. & in d. l.
de quibus. uerſi. 6. queritur an clericī ubi inquit, q̄ per hoc ſtat-
utum non dicitur contra liberatam eccleſiā, † quia quoniam non
8 pedit beneficium, iniuriā non facit. † Et ſecundum Bald. ibi
ampliatur iſta conſuſio, ut etiam habeat locum, quando benefi-
cia ſtatutorum denegantur non ſubditis, ſ quia appellatione nō
ſubditorum, etiam clericī comprehenduntur, cum generalis ſit
determinatio ſtatuti. arg. l. in fraudem. de teſtament. mil. Et hoc
uerum ur̄ in terminis, in quibus Bald. loquitur de non ſubditi.
9 Secus ſi ſtatutum dicat de forenſibus, per ea, q̄ ſi dixi. † Et qđ di-
o ctum eſt, ſtatutum laicorum poſſe † eius b̄n̄cia clericis denega-
re, uerum eſt, qñ a principio ſtatutum h. d. ſecus ur̄ qñ clericis ſe-
mel beneficium, uel priuilegium ſtatuti acquiſitum fuit, quia p̄
laicos poſtea reuocari non poteſt, ut no. Bar. per illum tex. in l. pri-
uilegia. C. de ſacroſan. eccle. circa fin. † ubi inquit, q̄ ciuitas non
poteſt

A D D I T I O N E S.

- a Syl. Ald. Imponendis. Fel. hic col. 2. postquam multa pro, & cōtra adduxit, concludit contra cautelam Bar. vide Iaf. in d. placet. & adde quid debeat facere Episcopus, quando clerici grauantur indebitis collectis. Fely. hic q. 19. col. 4. 1.
- b Syl. Ald. Excludantur. Adde And. Sic. late in rub. C. qui admitt. col. 6. verff. 3. facit & Georg. Nattam in repe. c. quamuis de pact. lib. 6. nu. 170.
- c Syl. Ald. Clerici. Adde Georg. Nattam in repe. c. quamuis de pact. lib. 6. col. 56. verff. 18. quare quid de clericis coniugatis, & Bal. in aut. ingreffi in fi. vbi videtur velle, quòd non habeat locum in fratribus minorib. refert, & sequitur Nic. de Vbal. in tract. de fucab. intell. cleric. col. 1.
- Adde quòd item tenet Caro. Rui. in confil. 145. & confil. 200. lib. 1.
- d Syl. Ald. Sufiteant. Hanc conclusionē late prosequitur Dec. in confil. 275. In causa, & in confil. 114. col. 2.
- e Syl. Ald. Tu die. Bal. ibi nihil dicit de hoc. vide Bald. in l. in leatis. C. ad l. Fal. Iaf. in l. de quibus. col. 4. de leg.
- f Syl. Ald. Potest. Vide ibi Fulg. & Saly. in 5. & 10. q. Pau. in d. auth. cassa. Iaf. in l. de quibus. col. 4. in prin. de leg.
- g Syl. Ald. Subditis. Adde Iaf. in l. de quibus. col. 4. in prin. ff. de leg.

potest reuocare elemosynam, quæ cōsueuit dari religiosis, &
idem allegat bo. text. in c. ad apostolicam, de sumo. † & sequitur
Do in c. i. in vl. opp. eo. titu. de consti. in 6. Imo ipse Imperator
priuilegium semel concessum ecclesiæ, reuocare non pōt, vt no.
Inn. in c. nouit. de iud. Arch. i. 1. q. i. in c. quicūque, & no. Pau.
de Cast. in conf. 206. præfupposito fine præiudicio, col. pen. Facit
quod no. Host. & Abb. in c. fi. de solu. Pau. de Cast. tñ in d. l. priui
legia, miratur de illa decisione Bar. q̄ sicut ciuitas potest facere
statutum, ita vř q̄ illud tollere possit, arg. l. si q̄ in prin. testamēti,
de leg. 3. & 2 Bar. etia tenet Saly. in auth. cassia. in 5. q. C. de sacro
ram. eccl. Et primo occurrit illa q̄, quom firmatur Bar. in l. 1. c.
de sumo. Tit. in ver. querit. vbi inquit, q̄ statuta laicorum quæ ho
nesta sunt, & generaliter loquuntur, nec sunt 3 libertatem eccl̄ie,
& elegant clericos, b̄ alleg. tex. in c. cum venissent. de eo, q̄ mit. in
pos. in c. constitutus, de in integ. rest. & in cap. cum causa, de re iu
ri consuetudo laicorū reprobatur, q̄a erat mala, secus ergo si bo
na fuisset. Et p̄ ista opin. Do. inducit tex. in c. 1. de iureiur. in 6. &
hoc vř tenere And. Sic. in conf. 1. 4. in 2. dubio. in 2. lib. & idē in
māde reb. eccl. in car. i. 3. col. 4. & car. seq. in prin. & Bar. sequitur
Lapus alibi, 8. † Sed breuiter opi. Bar. cōiter reprobatur, vt dicit
Doan. d. c. de iureiur. & Ant. de But. hic, col. pen. dicens, q̄ hoc
dictum cōiter damnatur per Canonistas, & 2 Bar. tenet Bal. in d.
l. locol. 8. ver. fed hic vltierius querit, & in l. omni nouatione. C.
de sacrofan. eccl. quia licet statutum sit bonum & eq̄ū, per hoc
non dat auctoritas statueti. Abb. in prin. hic, per istū tex. per quē
pens. contra Bar. tenet Cald. conf. i. i. in tir. de consti. idem Abb.
in c. ma. de deci. Do. in c. Romana. in 5. porro. in i. no. de sentē
excom. in 6. do. Ant. in disputatione, stante statuto, col. 2. 2. ver.
iuridica Bar. nunq̄ mihi placuit, quem referunt Mod. hic,
& idem Lapus allegatione 100. in q̄one proposita, vbi contra
Bar. c. eccl̄ia, vt lite pend. Sal. & Fulg. in auth. cassia. C. de sacro
ram. eccl. Ant. de But. per illum tex. in c. fi. de vita & hone. cle. in
c. de reb. eccl. non alie, & Alex. in conf. 209. & conf. 210. li. 2.
† Et facit quod 3. dictum est, q̄ si in specie non valet statutum,
ergo nec in genere. Nō ob. iura allegata per Bar. † Et primo tex.
in c. cum venissent, quia locū habet in consuetudine mixta laico
rum, & clericorum, & ita possunt intelligi, vt dicit Anto. de But.
in d. eccl̄ia. s. eo. idem Cy. & Imo. in l. non amplius, de leg. 1.
† Et pro ista opin. facit, quia clericis vř concessum beneficium
statuti fm̄ eius naturam, quæ est, q̄ possit reuocari. s. fin. Inft. de
iure nat. † Et quia, ut s. dictum est, clerici vtuntur statuto laico
rum eo modo, quo statutum loquitur, & eodem modo, quo ip
si laici vtuntur, vnde non videt q̄ ipsi in tali statuto debeant esse
† melioris conditionis, quā ipsi laici sint. † Et ideo concordando
casu considero duos casus. Primus est, quando statutum laicorū
specialiter, & expresse beneficium clericis concedit, & isto casu
videtur habere locum quod no. Bar. in d. l. priuilegia, cum sim.
quia tunc statutum respectu clericorū non videt transire in priuile
gium, quod cum sit concessum non subditis, non videtur posse
† reuocari, ut no. in c. nouit. de iud. † Secundus casus est, quādo sta
tutum laicorum gñaliter loquitur, quo casu licet extendatur ad
clericos, videtur tñ quod reuocari possit, q̄a intelligitur q̄ clerici
vtuntur tali statuto, donec durat, & nihil impedire videt, quom
minus reuocatio fieri possit, quia clericis nihil cōcessum videt.
† Tercia conclusio s. facta habet locum, qñ tractatur de præiud
icio iuris quæriti, secus videt esse in querendis, in quibus valet
statutum laicorum in præiudicio eccl̄. & clericorum, ut not.
Bal. in rub. 7. eo. col. 2. ver. quæro, an valeat statutum, & idem fa
Bal. in conf. 1. 1. prout reperitur inter cons. Pet. de Anch. inci
dum, super quo, col. pen. cum si. vt tradit And. Sic. in consil. 1.
in 4. char. lib. 3. Facit quod s. dictum est de beneficio statuti, qđ
† clericis denegari pōt. † Et ad id, quod dictum est de præiud
icijs, quæ cum suo onere transunt in ecclesiā, facit quod
† dicit de prelato, q̄ eccl̄ia s. præiudicare p̄t in querendis, * licet
non in quæritis, vt per Feder. in cons. 9. casus talis est. Lapus al
leg. 6. cum si. vt tradit Alex. in l. legatum. de leg. 1. Rom. in cōsi
114. vñs quæ narratur, & Abb. consilio 56. lib. 2. Et ex prædi
ctis hactenus pro solito more expedita sunt omnia, quæ per
domi. Abb. hic traduntur. Modo vltierius ex conclusione super
ius facta de statuti inferiorum, quæ gñaliter loquunt, q̄ ad cle
ricos non extendantur, ad varias q̄ones inferri pōt. Abb. in d. c.
cum venissent. in 2. no. & in c. cū cā. in 3. no. de re iud. And. Sic.
† hic, & in d. rub. conuenit impugnare istam rñsonem, q̄a actus,
qui dēt fieri a clericis, si laici admittent, nō tenet, c. Mellana. & c.
sacrofan. de ele. Sed ista rō non bene adaptatur in 2. consuetudine, 3.
† tacite inducitur, & in ea non cadit congregatio laicorū cum cle
ricis Negari tñ non pōt, quin dicta solutio diuinet, licet necessa
rium sit ita dicere, vř iura iuribus concordant. Saly. in d. char.
cassi. aliter rñdet, videlicet q̄ ibi causa fuit cōmissa, vt decideret
fm̄ bonā terræ consuetudinē, & sic vř consuetudo approbata.
Sed And. Sic. dicit q̄ ibi causa fuit commissa a legato Papa, qui
nō habebat auctoritatem, cum debeat approbari a Papa, vñ hic,
vnde non fufficit q̄ fiat a legato, clem. q̄a contingit. cum gl. de

relig.do. Et ideo ipse And. rñdet q̄ ibi illa consuetudo intelligit̃,
 q̄ esset approbata a Papa, aliter non valuisset, & respectu laico-
 rum, quia erat in loco subiecto Papæ, etiam in tpali iurisdic-
 23. tione, quo casu laici et non possunt aliquid facere s̄ Canones, s̄m Hof.
 c. cum ess. s̄co. Sed ista etiam non caret diuinatione. vnde pri-
 ma solutio et tolerabilior. Non obtex. in c. constitutus, q̄alogue
 in statuto fauorabili, qd̄ clericis bene cõicatur, vt s̄ dictũ est in
 24. secunda limitatione, & vide Abb. ibi, col. 2. t̄. Nõ ob c. cum cau-
 sa, quia ibi non pbat̄, nisi per arg. a dñio, q̄ non est sumendum
 25. contra alia iura, vt dicit Imo. hic. Alex. in d. cõfi. 2. 1. o. t̄. Secunde
 infertur ad statutum, q̄ alienatio fieri non possit in nõ subditũ
 d. quod clericum, vel ecclesiam non includit, d. Io. And. in c. fi. per
 illum tex. de immuni. eccl. in 6. ibi, quicquã uendant. Et q̄ non
 includatur, facit tex. hic, & in c. bene quidem. 1. 6. dist. cum fi.
 46. t̄. Tertio, quia ecclesie datum fuit priuilegium speciale, vt do-
 minium acquiritur sine traditione, l. fina. C. de sacrosanc. ecclie.
 47. t̄. Vnde in generali concessione cõdendi statuta, iuxta l. omnes
 populi, non vñ illi priuilegio derogatur, vt latius tradit Io. And.
 in d. c. fin. & refert, & sequitur iur. ibi Domi. in 2. col. & idem tenet
 Barto. in l. filiusfam. in s̄. diui. ver. quãro an p̄feratur statuto, de leg.
 1. cum pluribus concor. vt ibi congerit Alexan. quæ referuntur
 per Mod. hic, in 9. q̄. char. 18. & tenet Abb. in cõfi. 2. 6. lib. 1. Cõ-
 48. trarium videtur tenere s̄ Bald. in c. clerici, de iud. col. 1. vers. f̄.
 hic quærit de tali dubio, bi format questionẽ in statuto nõ
 f̄ Mediolanẽsi, q̄ quocunq̄ p̄ nullus ibi soluit P̄fessat Medio-
 lani alienare possit in non subditum, nisi soluat tãtum pro libra.
 Nam cõcludit, quod etiam in ecclesiasticam p̄sonam alienatio
 fieri non possit alleg. dom. Sign. de Mediol. ita consuluisset in cõ
 fi. 1. 9. vbi concludit iuridicum esse iustit statutum, quia condi-
 tum est fauore publici, & communis boni, quod est, vt bona re-
 maneat apud f̄bicos statuto, qui in eis possint subire onera
 ciuitatis. l. cura. s̄. inopes. ff. de mu. & ho. & idem Bald. in capitu-
 49. quæ in ecclesiarum, colum. 3. ver. sed hic quæritur, s̄. eod. & in l.
 1. col. 1. 9. vers. f̄. sed quid si statutum disponit. de sum. Tri. t̄. quia
 valit pactum, q̄ res in ecclesiam non transferatur, vt not. per gl.
 in l. f̄ita quis. s̄. lege. de verb. oblig. & probatur in l. fin. C. de pac.
 50. inter emptorẽ etiam debet valere statutum, t̄ quia maior est
 auctoritas statuti, quam pacti, vt per glo. in rub. C. de decu. li. 1. o.
 not. in l. non impossibile. ff. de pact. & idem videtur tenere Bald.
 in 2. col. hic, ver. idem videtur dicendum, & consuluit Franc. de
 Albeigo. vt Cardin. refert in cõfi. 1. 44. colũ. 2. & in re. c. per-
 pendimus. in 9. q̄. char. 5. Alex. tamen in d. s̄. diui. & Moder. hic
 sequuntur primã opinionẽ, per tex. in d. c. fi. vbi pena excommu-
 nicationis ip̄o facto imponitur superiori, qui subditis suis laicis
 interdicit ne vendant clericis, quia hoc modo ecclesiastica li-
 bertati derogatur, vt tex. ibi dicit. ergo statutum non valet. auth.
 51. cassã. C. de sacrosan. ecclie. Nec obst. s̄ quod dicitur de acqui-
 patione pacti ad statutum, quia secundum Moder. hic diuerfa ra-
 tio videtur, quia in pacto, ille qui paciscitur habet potestatem ad
 hoc pertinentem, quod non est in statuto. Nec obst. q̄ statutum
 fit factum pro bono publico, quia non sufficit iusta causã statu-
 ti, sed et auctoritas requiritur, quæ in isto casu deficit. Si uolu-
 52. mus tenere opin. Bald. ad supradicta rñderi potest. Et primo tex.
 in quo fundatur cõis opi. in d. c. fin. facit, quia ibi tex. loquitur
 t̄, q̄ prohibito specialiter loquitur de clericis, & prohibito
 est gñalis ibi, quicquã vendant, & non subest rō, quæ in casu isto
 consideratur. vnde his concurrentibus apparet q̄ illa prohibitio fã-
 cta fit principaliter in præiudicium clericorum, & merito p̄ona
 excommunicationis ip̄o facto imponit̄. Sed in p̄posita quõst̄one
 statutum loquitur gñaliter, & clerici nõ noiantur, & phibito est
 facta

A D D I T I O N E S.

- a Syl. Ald. Religio. Adde do. Io. Bapt. de S. Seuer. in repe. admonendi. fol. 14. col. 1. ff. de iurei. vbi reddit de hoc rōnem, & adde Abb. in c. auaritia, & ibi Dec. de pb. & Abb. in rub. de paro. in v. tit. verb. vide Rom. in auth. similiter. C. ad l. Felic. in 9. col. ver. nouum quia. Et vide omnino Calcan. in consi. 12. col. 4. Felic. c. 12. & de veritate, vide Iafin. confid. 1. col. c. lib. 1.
- b Syl. Ald. Clericos. Adde Felic. c. 3. ver. 8. quantur & Dec. sup. eo. c. col. 5. & que addit Alex. ad Bar. in d. l. jn. apofit. In quærendis. Adde Dec. inf. de proba. in c. in prætentia, nu. 8.
- c Prædictis. A. num. 56. sup. eod.
- d Syl. Ald. Includit. De hoc statuto vide late per Io. Cro. in l. filiusfam. §. diu, col. 23. ver. secunda fit cōclusio, & ibi Fed. Loazes, col. 71. ff. de leg. 1. vbi ampliat etiam in clericis in minorib. confuturis ordinibus.
- e Syl. Ald. Tenere. Et est apud me consilium, excellentissimi d. Pet. de Exio, in consi. suo 14. lib. 5. vbi consuluit in terminis contra Bal.
- f Hier. Greg. Mediolanen. f. Adde Dec. in consi. 114. inc. & pro tenui facultate, in j. & c. col. vbi consuluit, quod statutū Mediolani, quo cautur quod nō obediētes statuti Mediolani non gaudeant privilegio statutorum, non excludit clericos quin vti possint privilegio statutorū, & ibidē per eundē hēs in vlt. col. in ver. 3. principaliter, q. statutū Mediolani, quo caut q. pfo na que nō dē iure cōi. p. mortua ciuiter reputatur, nō admittitur ad luccell fione, nō cōprehendit pfonas ecclesiasticas, nisi quo ad luccelliones, que illis ex statuto deferuntur, quo autē ad luccelliones quo competunt perso nis ecclesiasticis de iure cōi. ab illis nō excluduntur vigore dicti statuti.
- g Syl. Ald. Nec obit. Vide Soc. in consi. 183. eleganter, ver. vlt. dicit, lib. 2.

facta tñ sup alienatione bonorū immobilium, pp publicā vilitate m. Non ob. tex. hic, & in c. bene qdē. cū si qā pōt rīderi dupliciter. Primo, q ipāter de clericis loquantur, vt s. Vel secūdo, & melius, loquantur in bonis acq̄s ecclesiā. Sed in qōne ista de bonis q̄rendis, in quibus ecclesiā vī q̄ facilius possit iudicari. I. quia aut. in prin. ff. de his, q in frau. cred. & patet in plato, q in q̄rendis ecclesiā pōt praiudicare, & qā rō Bal. effi. ex vī qā si valet pactum, ergo & statutu. Nō ob. q diuerā rō vī ex eo quod statuentes non habent potestatem, qā hoc parū facit, qā sufficit q habeat potestatem statuēdi. Nec est verū, q isto casu deficiat potestas, p supradicta. Vltimo, q non ob. qd s. dī de priuilegio ecclesiā, iuxta l. si. C. de sac. fan. eccle. qā p̄siderat priuilegium ex p̄ctu valido, sed in isto prohibetur, & c. Et aduerendum est, qā Bal. loquitur qñ alienatio ex toto non prohibetur, sed sub certo modo.

a Vñ concordando opinionēs, considero duos casus. † Primus 250 est, q alienatio bonorum immobilium in non subditū absolute p̄hibetur, & procedit opi. Io. An. Bar. & aliorum, q ita loquunt, & ita tenet, & concludit Card. in repe. c. perpendimus in 10. q. ibi, si aut statutu simpliciter p̄hibet, qā nō debent in hoc clerici esse deteriores p̄dōnis, q laici sint. c. non minus, de immu. eccle. Et hoc, qm eum p̄cedit, qñ tractat de graui p̄iudicio clericorū, vel ecclesiā, ut quia prohibetur arma alienari in nō subditum. nam hoc ē intelligitur de clericis, & idem in alijs quā clericis p̄hibita sunt. Similiter idem in alijs, quā competunt clericis, si non tractetur de notabili p̄iudicio clericorum, & aliqua rōnabilis causa sit statutu, puta, statutu disponit quod certa bona, quā sunt in con finibus, non alienentur in non subeuntes onera, ne possit contingere fines variari, vel disponit quod aliqua domus, quā sunt ad vltim publicum, licet sint singulorum, non possunt trāferri in non subditum, a quo non possent forte conducī p vltu publico, nam in istis casibus, etiam in clericum, vel ecclesiā alienatio fieri non poterit. Et idem tradit Card. in consil. 164. super the mate p̄missio, col. pe. † Et ad hoc benefacit, quia qñ nō agitur de graui p̄iudicio ecclesiā, & statutu laicorum habeat ratio nabilem causam, etiam respectu ecclesiā, & p̄ia causā, dēt seruari, vt not. noluit Fedē. in consil. 78. prout refert & sequitur

251 Do. in d. c. col. pen. de immu. eccle. † vbi institutio facta de ecclesiā, limitatur qm dispositionem statutu, per qd legitima filiorum augeretur, & idem in simili casu no. Car. in d. consil. 144. col. fin. vbi statutu Viterbij, q mulier habens filias non possit disponere, nisi de decem pro centenariis, etiam locum habet, si di

252 positio in ecclesiā conferatur. † Et idem in isto casu p̄iuluit Pet. de Anchar. in consil. 24. videretur prima facie. nam fauore filiorum hoc toleratur secundū eum. & late idem p̄iuluit Abb. in consil. 63. videretur primo dictum legatum. lib. Considera, q pp fauorem filiorum procederet quod dictum est, alias forte secus in dispositione facta pro anima, siue ad pias causas, ex eo, quod de causā pia no. Card. in d. c. perpendimus, in 10. q. Bar. in l. i. de sum. Tri. Mod. in l. j. col. fi. C. de sac. fan. eccle. Ana. consil. 57. Abb. in c. q. clericis, col. 8. ibi, nisi hoc fecerit pro anima. vide allegata per mod. char. 16. col. i. vers. alia opin. Et idem videt in reb. ecclesiā iam quasitis. vide Cūma. consil. 139. colum. 2. vbi allegat But. in d. c. q. clericis. † Secundus casus est, quando absolute in statutu alienari nō prohibetur, sed sub certo modo, & forma prout loquitur Bal. in statutu Mediolani. & isto casu valet statutu, etiam respectu ecclesiā, & clericorū, qm Bal. & Doc.

253 in locis s. alleg. † Et hoc idem videtur tenere Card. in distinctione sua in d. c. perpendimus, in 10. q. ibi, si autē adiicitur qdū, qā licet fauendum sit ecclesijs tñ iurisdīctio laicorum non debet

254 turbari. c. nouit, de iudi. † Vnde infert valere statutu, quod nō valeat venditio, nisi publicetur in palatio, si quis tradidit eam velit.

255 † Et idem in statutu, q non valeat alienatio, nisi ad sint proximiores, vel nisi quis sit maior 30. ann. Nam huiusmodi statuta etiam contra ecclesiā, & clericos debent obseruari, & cum ista

256 conclusio concordat Saly. in authen. cassā. † vbi inquit, q si a statutu in contractu minoris 25. ann. requiratur cōsensu agnatorum, hoc etiam erit seruandum in qdū, qui fieret cum clericis, vel ecclesiasticis. & idem Alber. in secunda parte statutorum. q. 2. in fi. vbi loquitur in statutu Mediolani. Et ista confirmatur ex doctrina dom. Abb. hic, in repe. char. fin. & in c. quod clericis, de foro compe. col. 7. ver. ego vero. † vbi inquit, quod qñ statutu p̄cernit solemnitate adhibēdam tēpore qdū, si omīssa tali solemnitate qdū fiat, erit nullus, prout statutu disponit. & hoc etiam habet locum si cōtrahatur cum clericis, non quia statutu

260 liget clericos, † sed quia si clericus velit laicum obligare, debet obseruare omnia, sine quibus ille obligari non pōt. Idem Abb. dicit in testamento, quod laicus debet seruare solemnitate statutu, licet clericus instituat, & idem Rom. in consil. 160. vīso diligenter, col. 1. † Et in proposito benefacit, quod voluit Fedē. in consil. 85. statutu ciuitatis Petrusine, de statutu quod cessio actio-

262 nis in nobilem, cōtra plebeum fieri non possit, nam hē locū,

etiam, si ab ecclesia cessio fiat, & hoc cōsiliū sequitur. Pau. de Ca. consil. 159. in p̄ri causa. & vide Alex. qui adducit in consilio 93. vīsis, & ponderatis, lib. 2. col. pen. vbi refert consiliū Fedē. & infert ad qñem not. & in simili allegat Bal. & Saly. & ibi per eum. Et ad p̄dicta conferat quā nouissime tradit Pet. Phil. de Corneo Peru. in consil. 63. lib. 3. † Conclusio tñ facta in isto secūdo casu limitatur secundū Car. nisi modus, & forma, sub qua deberet fieri alienatio esset admodum difficilis, adeo q impossibile reputaretur, iuxta not. in lapud Iulianum. s. p̄stat. de leg. i.

263 † Ex quo infert Car. in loco s. alleg. q si alienatio non possit fieri in non subditum sine licentia communitatis, non valet statutu in p̄iudicium clericorum. In hoc tamen p̄tium vī velle Alb. in d. q. s. alleg. vbi expresse concludit valere statutu prohibens alienationem in non subditum sine consensu superioris. † Et hoc videtur verius per s. dicta. & qā qd pender a cōsensu superioris, non reputatur impossibile, qñ illud cōsuetum est fieri, vt probatur a p̄rio sensu in d. lapud Iulianum. s. constat. ibi, dī strahi non soleant. vbi Mod. & videmus in alienatione bonorū ecclesiā, in qua consensu superioris, & alia solemnitates requiruntur, & tamen hoc non dī impossibile, & sicut in bonis ecclesiasticis statutu iur. ita non debet ecclesiā conueniri, si hoc statuatur in bonis laicorum, vt in tit. qd quīque iuris. † Postremo quod s. dictum est in primo casu non valere statutu, limitatur non procedere, quando statutu loquitur in rem, vt quia dicat statutu, rem alienari non posse, quia tñ indistincte, etiam respectu clericorum intelligitur, ex eo, quod no. Abb. in d. c. q. clericis, col. 8. ver. qñq; statutu, & hic in repe. char. vlt. † Et ad hoc facit quod not. Saly. in authen. cassā. de statutu, quod in rem loquitur: puta, quod debium probari non possit, nisi p instim, qā etiam habet locum p clericum. Et not. Bal. in l. oēs populi, de statutu quod debium peti non possit. Considera q ista limitatio non cadit hic, quia licet videatur statutu respicere rem, tñ dicitur postea in non subditum, & c. quā verba statutu videntur excludere clericum. cogita. Ista limitatio possit habere locum, quādo alienatio esset prohibita absolute, q res non possit alienari & c.

269 † Tertio infert, q statutu, qd imponit gabellam pro qdū, non ligat clericum. Bal. in l. i. in vlt. q. C. de p̄hen. emptio. dom. Anto. in c. non minus, col. fin. de immu. eccle. in cap. i. in fin. de censu. idem Bald. in l. placet, col. 2. C. de sacro. fan. eccle. ver. quāro iuxta hoc. Abb. in consil. 6. casus super quo. in 2. dubio. lib. 1. & idem Abb. in consil. 4. in uersitas. lib. 2. † Sic etiam ecclesiā, vel clericus non tenentur ad solutionem pedagi, quod per statuta laicorum imponitur. Abb. in c. in nouamus, de censu. & idem Abb. in cap. ex literis, de vita, & honesta. cleri. Ang. in consil. 24. ecclesiā. Et de gabella idem not. Bald. in l. pen. quā incipit, sancimus, C. de sacro. fan. eccle. dicens quod ecclesiā non debent soluere gabellam de contrahibus suis. alleg. Inno. in c. nouerit, de sen excom. † Idem de gabella, quā soluit pro rebus, quā transferuntur.

272 tur. Bar. in l. i. circa fin. C. de mul. & in quo loco. lib. 10. † Limitatio, nisi clericus negocietur, quia tunc tenetur gabellam soluere. Fedē. in consil. 207. nos Grifolus, probatur in c. quamquam, de cen

273 si a contrario sensu, in c. p̄sentit, de censu. † vbi glo. not. Abb. in consilio 6. in secundo dubio, & ibi dicit quod non dicitur ne

274 gotiari, licet vendat vinum, & granum, vel oleum suum. † Secundo limita, nisi gabella imponatur pro refectione via, quam curus, & plaustra destrunt, quia sicut tenentur ad refectionem viarum, l. ad instructionem, C. de sacro. fan. eccle. ita & ad gabellas, secundum Bald. ibi, vers. quādo de duobus, & ita hoc pender a d. l. ad instructionem, de qua dubitatur, an hodie procedat, de quo Cald. in consilio. 2. in titu. de censu. & domi. Abb. in consilio 30. casus, super quo. lib. 1. Et ad hoc vide quā late scribit And. Sicut. in consil. 1. lib. 1. & in consil. 29. lib. 4. & Pet. 275 Phi. de Perufo. consilio 72. lib. 4. † Tertio fallit, quando clericus vtuntur beneficio statutu laicorum, pro quo gabella imponitur, quia tunc tenentur ad gabellam. Bald. in d. l. i. circa fin. C. de contrahen. emp. & in no. q. Abb. tradit in consil. 6. supra allegato, facit quod s. dixi, quod clericus vtuntur statutu laicorum eo modo, quo disponunt, & c. Sunt & alij casus, quibus clericus priuilegio suo vti non possunt, tum respectu fori, tum etiam respectu certarum rerum: tamen enim priuilegio fori renuncia. re possunt, vt no. in cap. si diligenter, de foro compe. in antiquis, Tamen in reali actione respondere debent coram iudice seculari, cum res sit de territorio Regis. vide And. Barba. consil. 1. ver. p̄terea induco (vt idem recte ait) soluere collēctas fecidum adsumum communis, idque statutu cauetur, quod est laudabile. Est & alius casus, quo clericus non vtitur priuilegio suo, puta

ADDITIONES.

- a Concordando. Imo simpliciter vera est opinio Baldi, quicquid dicat Dec. j. de probat. in p̄sentia. num. 3. in fi.
- b Suis. Et quādo ecclesiā rector soluit gabellam de obligationib. & alijs contrahibus suis, vide Dec. in consil. 496. col. 1. & 2. & q.

SUMMARY.

1. Robur, de notio, accipitur pro affectione & obedientia.
2. Doctores legentes faciunt collegium, nu. 3. idem & scholares.
3. Collegium ratione religionis approbatum est.
4. Scholarius congregatio ad obediendum Deo iusta est.
5. Collegium man. reprobatum videtur, nu. 10.
6. Scholares non faciunt collegium aut vniuersitatem.
7. Scholarius congregatio largo modo dicitur causa religionis.
8. Scholarius congregatio publicam respicit vilitatem.
9. Scholarius vniuersitatem approbatam esse intelligendum est in loco, vbi studium viget, alias secus.
10. Scholares in p̄iudicium Doctorum nihil statuere possunt, nec Doctores in p̄iudicium scholarium.
11. Vniuersitas Doctorum, quod scholares gratis Doctorari nequeant, non valet.
12. Scholares promissio iurandi sub aliquo Doctore, vt turpis reiicienda est.
13. Vniuersitas inferior statuendo, penam secundum eius potestatem imponere potest.
14. Collegium Doctorum licet ex scientia & exercitio emolumentum capiat.
15. Scholares ex causa aliquem collegio priuare possunt. Idem & scholares.
16. Doctores, qui non vult iurare Regi, pro scholari non debet haberi.
17. Adlocutus a consorcio advocatorum, clericus a consorcio clericorum expellitur causa p̄sente.
18. Collegia inferiora superioris iudicibus subiunguntur.
19. Collegia data potestate clericorum, & etiam si laici sint plures, an ecclesiasticum dicendum sit.
20. Laici assentes in vniuersitate ecclesiastica apud quos, & quomodo conueniunt.
21. Statutum dubium recipit declarationem a iure communi.
22. In statuto ecclesiastico ad ius canonicum, in statuto ciuili ad ius ciuile recurritur.
23. Statuta in terris Ecclesiā vbi seruauerunt canones, cum eis dēt concordari.
24. Statutum in primis secundum aliud statutu interpretari debet.
25. Stylus curia facit ius.
26. Stylus respicit scripturam.
27. Vniuersitas habet iurisdīctionem in singulis de vniuersitate.
28. Vniuersitatis essentiam non requiritur, q habeat Rectorem, intelligit de Rectore spe. iuri. num. 31.
29. Vniuersitas non potest esse sine capite vniuersali.
30. In pena temporis expressa deest minatur attenditur.
31. Regulus ad certū tps extra ciuitatem, si nō tps absq; alia superioris licentia redire poterit. Fallit in excommunicato ad certum tempus, nu. 35.
32. Si pena pro crimine imponatur, & dicatur simpliciter, q sit temporalis, intelligitur 10. annorum.
33. Index condemnare ad tempus volens si per imperitiam non expresserit tēpore, intelligitur condemnasse pro decem annis.
34. Pena apposta simpliciter nulla facta mentione temporis, perpetua intelligitur, si pro crimine sit apposta. Fallit si pena delicto non cōueniet, nu. 39.
35. Causa damnata ad reuocandum de strictionem, perpetua dānata p̄ielligitur.
36. Propter contumaciam quis non potest in totum suo iure priuari.
37. Pena pro contumacia imposita, temporalis intelligitur, etiam si perpetuo esset apposta, pena, nu. 43.
38. Pena in dubio temporalis censetur. Declara quando non apparet, q causa cognita & diffinitioe pronuntiatiū fuerit. num. 46. Item in excommunicatione maioris p̄ne, nu. 50. Nisi fauorabilior esset interpretatio indicando adū perpetuum, num. 51.
39. Pena perpetua est, quando index diffinitioe, & causa cognita procedit.
40. Pena in dubio videtur imposita pro contumacia, non pro crimine.
41. Pena ubi pluribus modis intelligi potest, de minori intelligitur.
42. Condemnatus si quis requiritur ad rei sursum restitutionem, non idcirco infamis censetur.
43. Diffinitio, dummodo, est modificatiua, & restringit.
44. Arbitrium simpliciter, extendi potest vsque ad mortem.
45. Arbitrium datum iudici in puniendis criminibus, extenditur vsque ad mortem incl. iure. Nisi absolute esset datum arbitrium, secus si limitatum fuit, nu. 55.
46. Secundo intelligitur pro graui crimine, nu. 56.
47. Tertio intelligitur in consummati, nu. 58. hoc tamē declara, vt nu. 59. & 60.
48. Quarto nō habet locum si datū esset arbitrium iudici moderandi penā, n. 61.
49. Quinto limitatur ne fiat transitus ad diuersam speciem penae, nu. 63. Declara hoc per eum, num. 64, 65 & 66.
50. Sexto limitatur ne possit imponi pena prohibita a leg. nu. 68.
51. Vltimo limitatur si verba p̄cedētia ostendēnt arbitrium non extendi ad

penam mortis, nu. 70.

56. Pena debet commensurari delicto.
57. Iudicis commissio, a bitrio boni viui f. illa uidetur.
58. Arbitrium datum iudici moderandi penam limitatum censetur.
59. Arbitrio generali dato, non videtur iudici concessum, ut fiat illud, quod a iure p̄hibetur.
71. Statutu dicens, quod quis puniatur pena manus, vel alia pena, arbitrio iudicis intelligitur de simili pena.
72. Pena imposita ad beneplacitum alicuius, an perpetua iudicetur, vide quod non, fallit si additum sit, nec reuocetur, nu. 75.
73. Limis peritos ff. de excu. tur. habet locum, quando verba referuntur ad dignitatem, vel in dubio, secus si ad personam referuntur.
74. Suspendio banni facta ad beneplacitum alicuius, finitur eius morte.
1. **Ex literis** † In text. ibi, vestra deuotionis, hoc verbum accipitur pro affectione, & obedientia. l. legatis, in ver. deuotionis, & ibi glo. C. de vestiga. facit quod not. Bal. in titu. de pace Cōstan. in princ. in ver. deuotionis, & quod tradit Pet. de Anchar. in consilio 272. de titulis criminum, & facit text. in c. 1. in princ. ibi, fidelis ac deuota de sum. Trin. in 6. & in c. decet de immu. eccle. in 6. & in l. fraudem, in l. mediterranea. C. de anno. & trib. lib. 10.
2. † Primo no. iuncta suprascriptione. ibi, vniuersis Doctoribus, & ibi glo. C. de vestiga. facit quod not. Bal. in titu. de pace Cōstan. in princ. in ver. deuotionis, & quod tradit Pet. de Anchar. in consilio 272. de titulis criminum, & facit text. in c. 1. in princ. ibi, fidelis ac deuota de sum. Trin. in 6. & in c. decet de immu. eccle. in 6. & in l. fraudem, in l. mediterranea. C. de anno. & trib. lib. 10.
3. Doctores legentes faciunt collegium. † Idem Abb. dicit de scholariis, cap. quia in causis. ibi, vestra vniuersitas, iusta suprascriptione, scholaribus Parisiensibus, de procura. Et quia etiam ipsi licitam habent causam se congregandi, vt no. Bart. in l. fi. colum. 1. de colle. illici. & idem Abb. in d. cap. quia in causis, & in dispositione, Pandolphus, colum. 5. cum fin. vt tradunt Moder. hic. Et idem tenet hic Ioan. de Anan. prout etiam refert And. Sicut. hic, allegando Bald. qui hoc dicit in authen. habita. car. fi. in princ. colum. antepen. ver. tercio queritur. C. ne fil. pro pa. † Et pro ista opin. And. Sicut. rationem adducit, quia ratione religionis approbatum est collegium. l. i. ff. de colleg. illici. † Sed ad istum effectū videtur esse congregatio scholarium, quia ad obediendum Deo instituta est, in d. authen. habita, & ad sacerdotium acquirendum, l. i. ff. de iur. & istam communem opin. esse dicit Abb. in d. ca. quia in causis. Et merito reprobat glo. quā contrariū uoluit in l. fi. C. de iur. om. iud. & in ver. pertinet. vbi Pau. de Castr. idem sequitur. Sed tamen cōsiderandum est, quia rationes, quę supra adductę sunt, non videntur multum efficaces. Nam primo non ob. cap. quia in causis, quia licet scribatur vniuersitati, non per hoc videtur approbata, vt per glo. in cap. 2. de schisma. facit text. in c. literas, de concess. p̄ben. in c. fin. de sentent. excomm. † Et collegium in dubio reprobatum videtur, a l. pen. & c.
6. l. fin. ff. de colleg. illici. & facit text. in ca. 1. de offic. lega. vbi Papa scribit vniuersis suffraganeis archiepiscopi. & tamen non videtur, q suffraganei faciant inter se vniuersitatem, vel collegium, & in c. licet vniuersis, de vito. Secundo non ob. q materiam licitam habeant se congregandi, quia in scholaribus negari potest, per rationem gl. in d. l. fi. C. de iur. om. iud. & quia nō reperitur approbata auctoritate senatus consulti, vel Celsus, prout requiritur.
8. d. l. pe. s. i. de colle. illici. † Vltimo nō ob. q dicit de religione, qā congregatio scholarium proprie non dicitur causa religioe, sed largo modo, prout dicitur de pia causā, ut in l. 3. voluntatem. C. de man. test. & in l. cum his. s. mulier. ff. de cond. inde. Nō tamē recedendum est a cōi opinione, quā alia ratione cōprobari potest, q quia talis congregatio respicit vilitate publicā. s. fin. in p̄o. Insti. & in p̄o. s. i. ff. de religioe, s. si. ergo approbata vī l. i. in prin. vbi Bart. ff. q cuiusque uni. & Bal. & ibi per illum tex. dicit in 2. col. & p ista rōne idē dicit Io. de Lig. hic, & sequit Pet. de Ancin. c. cū dī lectus, ff. de consue. Et quia qñ superior scribit vniuersitati, illā vī approbare, vt no. Inn. in c. cum ecclesiā, de offi. or. Bar. in d. l. i. col. 2. † Non ob. q s. dixi in contrariū, quia in dispensatione illud procedit, ubi tractatur de habilitado illi, quē p̄stat in habilem esse. non sic in casu isto, in quo non constat collegium illitum esse, sed potius approbatū vī p̄licitā p̄fessionē. † Et ista p̄clo q vniuersitas scholarium approbata sit, intelligit in loco vbi viget studium gñale. atq; secus, vt no. Sal. in d. auth. habita. col. pe. ver. ego puto. † Et retenta cōi op. dicit Abb. quod scholares non p̄nt in p̄iudicium Doctorū aliquid statuere, nec q Doctores in p̄iudicium scholarium. & no. Bal. in d. auth. habita. col. 2. in ver. mō qro. & ver. sed qd in collegio. & Pet. de Anchar. in c. i. car. 13. ver. vlt. rursus quāro, de consil. Et adde not. dictum Baldi in l. si ad excludendam. C. de re. re. † vbi inquit, q non valet iuramentum p̄stitum a Doctoribus, quod scholares gratis doctorari non possint. Quod notandum est contra Doctores, qui dicunt se iuraf se non remittere portionem collegij. Et quod † no. Abb. in c. 2. de magist. vbi inquit, quod nō valet promissio scholaris de in-

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. Videtur. Ad idem tex. vbi hoc no. Bar. in princ. in l. i. ff. quod cuiusque vniuers. nomi.

- a trando sub aliquo Doctore, quia turpis. [†] Secundo no. quod vniuersitas inferior potest statuendo apponere penam [†] in eius potestate, de quo dixi in c. quare in ecclesiis. [†] Tercio no. quod collegium Doctorum licite recipit aliquod emolumentum ex scientie exercitio, vt in questionibus, & similib. facit text. 14. q. 5. in cap. non sane. & glo. in c. cum ab omni. in glo. penult. de vita & honest. cler. Alibi tamen glo. dicit, quod quando quis non laborat, gratis consilium dare debet, in cap. non licet. 1. q. 3. Sed Ioan. And. tenet contrarium ^b in additionibus Specu. in titu. de sal. s. sequitur, & sequitur Imo. in cap. cum ab omni. col. fin. de vita & honest. cleric. Do. in d. cap. non licet. & Io. de Ana. in rub. de mag. colum. si. [†] Quarto no. quod ex causa possunt Doctores priuare aliquem collegio. & idem in scholasticis. [†] Nam scholasticus, qui non vult iurare Rectori, non debet haberi pro scholario, vt not. Bald. in ca. 1. in princ. in versi. no. optimum arg. de contr. seu. apud pater. & ibi allegat istum text. hic, & Doctor, qui contra prohibitionem statuti est aduocatus, matricula debet priuari, vt not. Bald. per illum text. in l. placet, in versi. deinde tenementi. C. de epis. & cler. & propter periculum Doctor depone potest, vt not. Bald. in ca. cum quidam, de iureiur. in 1. no. [†] Sic etiam clericus a confortio clericorum, & aduocatus a collegio aduocatorum ex causa expelli potest, vt not. Bald. in l. nemo. in fin. C. de sum. Trin. vbi etiam allegat istum text. hic. Et de his inferioribus tradunt Mod. hic. [†] Quinto no. quod collegia inferiora superioribus iudicibus subiacent, videlicet ecclesiasticum ecclesiastico, & seculare seculari, vt not. Innoc. in ca. dilecti, de excess. prael. & dicit ecclesiasticum, quando sunt plures clerici & seculare, quoniam plures & data paritate ecclesiasticum reputatur, quia magis dignum inspicitur, in c. p. in dubijs, de consecr. eccle. vel alta. no. Bar. in l. si. ff. de colle. illici. col. 3. & ita Abb. hic, & idem not. Bar. in l. cum senatus. in fin. ff. de reb. dub. Abb. in d. cap. cum ab ecclesiis, col. 2. de offi. ord. cum sim. vt p. Mod. hic. Et adde Bart. in l. 1. si quis in appellatione, col. pen. ff. de app. Abb. in rubri. de app. in 6. q. & Petr. de Achar. in regula. ea
- 21 quare, in 1. q. 6. princip. de reg. iur. in 6. [†] Sed aduertendum est ad vnum, de quo saepius dubitauimus. Nam dum Abb. hic, & Barto. & Doct. in locis s. allegatis concludunt, quod data paritate clericorum, & laicorum, vniuersitas, vel collegium iudicatur ecclesiasticum, quia magis dignum attenditur. Certe ista ratio vt etiam militat, dato quod esset maior pars laicorum, quia data commixtione indistincte pars dignior debet considerari, licet in quantitate sit minor. d. c. quod in dubijs, vbi si modicum olei consecrati misceatur oleo non consecrato, totum consecratum reputatur. Vnde si duo laici cum vno clerico concurrunt in aliquo actu, qualitas solius clerici praeualeat, & vt est text. not. in c. per nas, de arb. quem ibi no. Anto. de But. in vlt. no. facit q. no. Bart. in l. praecepimus. in §. penult. C. de app. & in l. solent. de alim. & ciba. leg. & ideo attendit ratione s. dicta, esset dicendum, quod vniuersitas dicitur esse ecclesiastica, licet essent plures laici, si clerici cuius tamen contrarium Doct. omnes tenent. Sed pro responsione considerandum est, quod aut plures, vt singuli, & propter se simpliciter considerantur in aliquo actu individuo: & tunc si vnus sit clericus, qualitas clerici attenditur, licet cum eo plures laici concurrant, & ita procedit, quod not. Barto. in d. l. praecepimus, cum sim. sup. in contrarium allegatis, aut plures considerantur ad faciendum vniuersitatem, & respectu vniuersitatis, & habet locum, quod Doct. hic dicunt, & Barto. in d. l. fin. de colle. illici. cum sim. sup. primo allegatis, quia tunc ad iudicandum qualitatem vniuersitatis, maior pars simpliciter attenditur, & talem differentiam tradit Marian. in consilio 12. quoniam in praesentiarum, colum. 2. non tamen aliter rationem diuersitatis adducit, sed assignari potest, quia vniuersitas recipit nomen a pluralitate personarum. Vnde si plures sunt laici, quam clerici, necessario dicitur vniuersitas laicorum, & falsum esset, si diceretur vniuersitas ecclesiastica, ex quo minor est numerus clericorum, & numerus personarum inspicitur. [†] Et notandum est, quod quando vniuersitas est ecclesiastica, singuli, etiam si sint laici, debent coram ecclesiastico conueniri, secundum Abb. in cap. 1. de loc. col. pen. ponderando glo. ibi ad hoc. Sed contrarium tenet Ang. in l. fin. ff. de colle. illici. Et hoc dicunt Mod. verius esse, per ea, quae habentur in l. sed si hac. §. qui manumittit. ff. de in ius vocan. Sed tamen concordando opiniones distinguere potest, quod aut singuli conueniuntur in his, quae vniuersitatem respiciunt, & coram ecclesiastico debet conueniri, ex quo vniuersitas ecclesiastica iudicatur, & videmus q. ipsa vniuersitas imponit penam singulis de vniuersitate, vt infra videbimus. Aut pro alijs rebus, & tunc cum ipsi laici sint, coram seculari conueniuntur. [†] Sexto no. quod statutum dubium recipit interpretationem a iure communi, q. declaratur, vt not. Abb. in c. cauam quae. de referip. circa fin. & late Alex. in l. fin. §. in computatione. C. de iure delib. & in consil. 20. vifo processu, colum. penult. lib. 1. & idem Alex. in l. 4. §. prator ait. col. 4. & 5. ff. de dam. infe. in l. si quis priore, colum. 3. ad Tre. & per Pau. de Cast. in l. in am-
- bigua. in si. ff. de leg. in l. lege 12. tabularum. C. de leg. hanc, in si. & in d. l. si. §. in computatione. in fin. C. de iure delib. [†] Et dicit Abb. hic, q. in statuto ecclesiastico ad ius canonicum, & in statuto seculari ad ius civile recurrendum est. [†] & Bal. in l. 1. col. 2. C. qui bo. ced. poss. in versi. quod si statutum. dicens, q. in terris ecclesie, vbi seruatur canones, debent statuta concordari cum iure canonico, & in terris imperij, cum iure civili. facit q. no. Bal. in l. si no. dum. in si. C. de fur. cum sim. vt per Mod. hic. [†] Et adde, q. in primis statutum secundum aliud statutum intelligi debet, & interpretari. [†] K. r. quia in habentibus symbolum facilius est transitus. Ita dicit Pet. de Ancha. in consil. 93. ista domina. & in consil. 433. vifo puncto, col. si. & tradit Pau. de Cast. in consil. 125. dubitatur primo. col. 5. in 2. par. [†] Septimo no. fm Abb. q. stylus curiae facit ius, vt hic, & in capit. literas. de iura. calum. hic tñ non videtur stylus, sed consuetudo, [†] quia stylus respicit scripturam, vt no. Io. And. in c. si. ff. de consue. in 1. col. verbi. de quarto. in fin. ibi, ego puto. & Bald. in rub. de recri. col. antepen. versi. quaro qualiter. Albe. in l. de quib. ff. de leg. in rep. in car. 8. in ver. in quo autem differant. ibi, ego autem puto. Alex. consil. 3. 6. in l. lib. 2. & considerandum est, quia etiam dici potest, quod hic non agatur de stylo, nec de consuetudine, prout est ius separatim a iure scripto, sed solum text. hic de iure scripto intelligitur, q. in vnum receptum fuerit, quia nisi lex scripta obseruetur, & in vnum recipiatur, non valet, vt per glo. in c. de treu. & pa. & pro isto intellectu facit text. in l. 2. C. de probat. ibi, more iudiciorum. [†] Octauo, & vltimo no. q. vniuersitas habet iurisdictionem in singulos de vniuersitate. Na aliud est vniuersitas, & aliud singuli, vt licet q. sibi ipsi legem imponere non possit, l. p. ff. de arbit. vniuersitas tñ hñt in singulos potatem. Et quomodo, & qualiter singulos de vniuersitate grauare possit, no. Bart. in l. 4. §. actor. ff. de re iud. cum cōcor. & tradunt

ADDITIONES.

- a Hier. Gig. Quia turpis. Promissio facta ab aliquo scholari de intrando cum certo Doctore non valet, ita vlt. Abb. voluit Vin. cen. quem sequitur Fel. in d. c. de magis. Sed an Doctor mutans scholarum pecuniam, vt secum intret, committat vltimam. dicit magis communiter teneri a Doctoribus, q. non, vt inquit Fel. in d. c. 2. in 1. col. ver. ex quib. etiam. vbi tamen remissive loquitur. Dicit etiam quod Doctor, qui facit secum intrare famulos scholarum, vt videatur habere maiorem numerum scholarum, est infamis. Ita dicit Bar. in l. 1. C. de stud. lib. 1. 1. Qualiter autem puniatur Doctor, qui pecunia sibi acquirit scholares, vide glo. in §. p. in ver. remittitur. In d. de suspens. tuto.
- b Syl. Ald. Contrariū. Et ita praedicatur, nec est abusus in hoc, sed in eo, q. hi, qui minus literis & scientie opera dederunt, sed ad factum, & factum facilius componunt, maiora lucra virtutis, politicae praemia auferunt, & impediunt vera politica, quam turpis lucra, ambitionis, & adulationis sequi, vt in prouerbii abierit, solos homines lucrosos, & fucatos emergere.
- c Hier. Gig. Scholari. Adde text. in c. cum in ecclesijs. de maio. & obe. vbi mo. nachus, qui non vult obedire Priori, vel Abbati, potest priuari confortio fratrum.
- d Hier. Gig. Priuari. Doctor, qui contra prohibitionem statuti aduocat, priuari debet matricula, adde q. ista pena non habet locum in Doctore qui alioquitur iudicem, vel ei eculum mittit. nam prohibetur aduocare, ista facere non prohibetur, vt no. Bar. in l. Paulus. ff. de leg. & alibi dixit Bar. in l. 1. §. 1. ff. de po. quod prohibetur aduocare poterit consulere in camera. & dicit etiam q. prohibetur aduocare, si gratis aduocet, non incidit in penam. Ita not. voluit Roman. 1.2. in princ. ff. de ver. oblig.
- e Syl. Ald. Plures. Ita omnes tradunt, quod ab errore vulgarium processit ignoratum quid sit ecclesiasticum, sed in veritate non potest censeri collegium ecclesiasticum, nisi sit professio, & ministerij ecclesiastici.
- f Syl. Ald. Reputatur. Vide Dec. in rub. de app. col. pen. & ibi Ner. col. 1. vbi limitat & declarat.
- g Syl. Ald. Praualeat. Adde ea quae ponit Fel. in ca. 1. col. 5. de praescrip. Pau. de Cast. in d. l. praecepimus. in d. §. pen.
- h Syl. Ald. Communi. Vide omnino quae ponit Are. in consil. 20. in q. 6. col. 3. in fin. Et ideo recipit omnes declarationes datas a iure cōi ipsi iuri cōi, in ista materia. Ant. de But. in consil. 9. vifo. in 3. dub. & in no. casu Dec. consil. 484. col. 2. & hoc est verum, et quod nihil operetur, ne tertio fiat prauidium. Dec. consil. 37. col. 3. in fin. Tamen debet interpretari, vt aliquid addat. Dec. consil. 272. col. 5. omnino in consil. 35. col. 5. & quid si veniat derogatio iuri communi. Alex. consil. 35. col. 3. li. 6.
- i Syl. Ald. Recurrendum. Dec. in consil. 158. col. 2. dicit, quod potius a iure cōi li. quam canonico debet interpretari.
- K Syl. Ald. Interpretari. Statutum magis ab alio statuto, quam a iure communi interpretari debet, adde quod idem voluit Dec. in consil. 65. in 2. col. tertio praemittendum est, in si. allegat Pet. de Ancha. in consil. 93. incip. ista differentia, in uerbi. non obstat, quod istud.
- Syl. Ald. Adde Ang. in consil. 311. quidam, col. si. Dec. consil. 11. col. 4. Lane. Gaius in l. Centurio. ff. de vulg. & pupil. col. 34. & versi. in quantum Bald. Cur. iun. consil. 6. col. 9. versi. confirmo. Dec. consil. 110. col. 1. in fin. in consilio 158. in consil. 301. col. 3. in consil. 309. col. 1. in consil. 372. col. 5.
- l Syl. Ald. Stylus. Vide Dec. in rub. inf. de consue.
- m Syl. Ald. Ius. Adde Corn. consil. 277. litera d. lib. 3. uide omnino Alex. consil. 29. col. 2. li. 6. & seruandus est, siue respiciat ordinaria, siue decisoria dixit Ang. in consil. 308. factum, col. si. Fulg. in consil. 76. quidam, col. 2. Alex. consil. 63. col. 5. li. 1. ubi an stylus deroget solennitati citationis, & uide aliqua no. per Corn. consil. 72. col. 1. li. 2. & quod circa citationem & locum, ubi ius redditur, deroget iuri communi. Dec. consil. 163. col. 6.
- n Syl. Ald. Scripturam. Vide Dec. in l. 1. col. 8. in fin. ubi quid differat stylus & consuetudo, unus tñ actus non inducit stylum, Alex. consil. 28. col. penult. lib. 2.

tradunt Alex. ibi, & Mod. hic. [†] Et subiicit Abb. hic, q. ad essentia vniuersitatis non requiritur q. habeat rectorem, vt est dictum inno. in c. cum non ignores. de prob. & sequitur Bar. in l. si. col. 3. ff. de colle. illi. & in l. nulli. in princ. ff. q. cuiusque vniuer. Abb. in c. 1. in princ. de proc. cum si. vt tradunt Mod. hic. [†] Et hoc dictum inno. intelligit de rectore speciali, vt q. sit vniuersitas scholastica sine rectore, vel collegium Doctorum absq. priore. Secus vero esset in rectore, vel capite vniuersali, vt q. absolute nullum habeat superiorem: nam tali modo vniuersitas esse non potest, vt no. Domi. p. glo. ibi in c. vnico. in si. de schisma. in 6. & idem Domi. post l. de Imo. ibi, in c. statutum. circa fin. de elec. in 6. Et dñt, q. hoc modo intelligit dictum Bal. in auth. habita. col. 1. 6. ver. 2. quare C. ne fil. pro pa. vbi vt approbare dictum Inno. per c. nulla ratione. 93. dist. in glo. 1. no. infisto, q. do. Abb. se remittit. In glo. 2. tractat m. p. p. huius decretalis, & ex his, quae do. Abb. dicit, dñt. §. si cum reo. ff. de pact. in l. epistola. §. si. ff. de eo. tit. cum simi. [†] Et in tantum hoc procedit, q. si quis ad certum tempus fuerit extra ciuitatem relegatus, finito tpe determinato absque alia licentia superioris poterit redire in ciuitatem, vt no. voluit Bald. in proce. flor. in §. hac autem tria. col. 1. ver. sed quare, dices, q. tempus limitatum licet tpe pro homine, arg. l. si quando. C. de testi. & idem Bal. in l. actione. §. si rem. ver. diximus. in si. p. glo. Ang. in l. vnus. §. si cum reo. in lectu. antiq. ff. de pac. & ita dicit Fran. de Cre. consilium in not. f. 46. consilium heri. & idem tenet Bal. hic, col. 6. vers. sed ecce. Sed tamen huius conclusio non valet, si tñt in c. felici. §. cum autem fuerint. de pe. lib. 6. vbi erat limitata pena ad tempus trium annorum, & tñ dñt ibi in ver. nec exinde, q. reuertit non potest accedere speciali licentia, nisi dicamus ibi hoc esse, quia text. vltra procedit ita disponendo pp. grauitatem delicti perpetrati [†] Cardinale, prout ibi loquitur. [†] Ista conclusio fallit in sententia excoicationis, quia excoicatus ad certum tempus, finito tpe non vt absolute, sed absolute est necessarius, vt no. tradit Inno. in c. cum bonis. vbi Ant. de But. sequitur, de eta. & qua. & Abb. in c. fin. de matri. contrac. [†] Inter ecc. facit q. no. inno. in clem. 1. in ver. donec. de deci. cum simi. vt dixi in c. 1. §. 6. not. de iudi. [†] Secunda conclusio est, si pena pro crimine imponatur, & dicatur simpliciter q. sit temporalis, intelligitur pro 10. annis. l. fine praefinito. ff. de poe. vbi est text. sing. fm Bart. ibi, & no. Bal. in l. 1. in princ. C. de postu. & hoc firmat sequitur Mod. hic. Sed considerandum est, q. illa verba, fine praefinito tpe, etiam intelligi possunt q. nullo modo, etiam generaliter, tēpus fuerit expressum, & q. simpliciter praefinitum fuerit, & tñ no. p. baret dictum Doct. Nam text. ibi vt velle, q. ille debuisset praefinitum certum tps, & no. perpetuo. Vnde si per imperitiam no. fuit determinatum tempus, lex supplet, siue exprimitur tempus in genere, siue nullo modo. Nam quādo exprimitur in tempore, apparet q. pena no. debuit esse perpetua, & idem esset, q. nihil exprimitur, & alio modo apparet, q. pena debuisset esse perpetua, et haberet locum q. dñt in d. l. fine, intelligendo, vt dixi, & pro isto in intellectu facit text. in l. feruus. C. de pe. quem text. Doct. hic adducunt, & intelligit quod tempus ibi nullo modo expressum fuisse, & tñ text. ibi eodem modo loqui vt, dum dñt, fine tps praefinito. Vnde cum ista duo iura eodem modo loquantur, non vt q. diuerso modo intelligi possint. [†] Et ideo conclusio ista potest reformari, vt dicamus q. si iudex debuit, vel voluit aliquid ad certum tempus condemnare, & per imperitiam tempus no. fuit expressum, sed simpliciter fuerit condemnatus, lex supplet quod in dubio intelligatur pro 10. annis, quamuis intentio iudicantis in plus vel minus esse poterit. [†] Tertia conclusio Abb. est quod pena, quae pro crimine simpliciter imponitur, nulla penitus facta mentione temporis, perpetua intelligitur. [†] Addit Abbas, si delictum meretur. Et istud est, de quo quaritur. [†] Et ideo conclusio vera videtur simpliciter, nisi appareat q. pena nullo modo conuenit, vt quia res esset multum leuis. [†] Et pro ista conclusione allegatur text. in l. feruus. C. de pen. vbi Bar. dicit, quod ciuitas damnata simpliciter ad destructionem murorum, perpetuo damnata intelligitur. Et idem no. Bart. in l. si qui adulterum. §. j. ff. de adul. Nam natura sententiae est imponere perpetuum silentium. l. si vbi Bal. C. vt lite pen. facit q. dicit gl. j. circa si. c. ad apostolica. de re iud. in 6. cum si. vt psequitur Mod. hic. ad idem text. in l. j. C. de postu. & not. Imo. in c. si. in princ. in 3. no. de coha. cleric. Et comprobatur ista conclusio, quia sicut dispositio, quae generaliter loquitur in personis, vel rebus, generaliter intelligitur. l. j. §. generaliter de leg. praefinit. in fraudem in si. ff. de test. mil. ita dicendum est respectu temporis generaliter, id est in perpetuum intelligatur, & de personis, vel rebus ad tempus valeat d. argumentum. l. miles ita. §. & quia dicimus, vbi Bar. ff. de test. mil. l. qui plures. vbi Bar. ff. de vul. & pupi. in princ. facit q. dñt in l. vnum. ff. si cert. per. Et praedicta conclusio procedit, q. diffinitio, & causa cognita pena imponitur. Secus si inter loquendo, quia tunc solum

durat tempore officij. l. si. ff. de pen. glo. in l. puto. ff. de postu. no. Bal. in d. l. 1. C. de postu. cum si. vt tradunt Mod. hic. Sed considerandum est, q. iste intellectus ad text. in d. l. si. de pe. applaudere non valet, quia text. ibi dicit, q. praefinito tempore ad d. l. si. vt dupliciter procedere, si diffinitio pronuncietur. vnde ad d. l. si. vt dupliciter posse responderi. Primo, q. ibi speciale sit, quando alicui exercitium eius interdicitur, quia in hoc etiam Respublica ladi videtur, & isto casu praefinito tempore vltra tempus officij sui non habet potestatem. alias secus vbi quia perpetuo penam poterit imponere. l. feruus. C. de pen. vbi text. de praefinito loquitur. Ista tamē responsio periculosa vbi, quia aduocato in reidici potest officium perpetuo, & ad tempus. l. moris in princ. ff. de pe. & in l. pen. & in l. 1. C. de postu. & tñ dñt ars. glo. 1. ff. de iusti. & in l. ibi, ars boni, & aequi. ni si dicatur, q. text. in d. l. moris. dum dicit, perpetuo, intelligitur donec durat magistratus, arg. l. 1. ff. pro loc. Secundo dici potest, q. d. l. si. intelligitur in condemnato ppter contumaciam: nam sicut ppter contumaciam quis non potest priuari in totum iure suo, vt no. Bald. in l. 1. & in multis. circa si. ver. sed quaro. C. de app. nec in perpetuum audientia potest denegari, vt per glo. in l. 1. §. hoc iudicium. ff. si quis ius dicen. vbi Bal. & Alex. an vbi q. rōne contumaciae alicui perpetuum exercitium suum interdici non possit. [†] Quarta conclusio est, q. si pro contumacia pena imponatur, temporalis esse intelligitur, videlicet, vt habeat locum, donec duret contumacia, vt probatur hic, & no. Bal. in d. l. 1. C. de postu. Paul. de Cast. in consil. 3. super primo. cum simi. vt insunt Mod. hic, q. dicunt istam conclusionem pcedere, etiam si p contumacia poena perpetuo imponatur, quia perpetuo intelligitur, durante contumacia, sed remota contumacia, etiam poena remouetur, vt per glo. in c. clericos. in ver. perpetuum, de coha. cle. & mulie. in c. reperiuntur. 1. q. 1. in ver. ppetuo, & in regula. actus legitimi. de reg. iur. in 6. Sed aduertendum est, quia hoc vt prima facie esse videtur, hic, dum ponderatur q. non fuit dictum q. huiusmodi priuatio in perpetuum perduraret, ergo si dictum fuisset, vt q. absolute semper pena perduraret. facit text. in d. l. 1. C. de postu. & in d. l. moris in princ. ff. de pe. & q. voluit glo. no. in c. cupiētes. in §. ceterum. in ver. perpetuo. de cle. in 6. Non obstat glo. in locis. S. alle. quia loquuntur in sententia excommunicationis, in qua ratio specialis vbi, vt per Abb. in d. c. clericos. Veritas tñ huius dicti vbi pendere ab eo, q. dictum est, an pro contumacia pena perpetuo imponi possit. Et tenendo q. non, vt supra dictum fuit, conclusio ista vbi pcedere, etiam si pena pro contumacia perpetuo imponatur, quia ex quo talis pena in infinitum extendi non potest, verbum perpetuo, intelligitur fm subiectam materiam, vt p. gl. in l. j. ff. pro loc. no. in l. 2. in princ. ff. solu. ma. Non obstat hic, quia a contrario sensu vbi pbat [†] prium, vt s. dixi, quia pro responsione considerandum est, q. in decisione huius casus duae rationes principaliter adducuntur, quarum qualibet sola sufficeret. Et ideo ab vna no. valet ag. a [†] rōne, quia vna cessante, altera remanet, quae sufficit [†] affinitatis. In d. de nupt. l. liberorum. vbi Bar. in princ. ff. de his qui not. infam. & quia dum ponderatur hic, q. no. fuit dictum perpetuo, intelligitur in alio casu, vbi non agitur de contumacia, quia de contumacia postea statim dicit, arg. l. doli clausula. de ver. bo. oblig. [†] Quinta, & vltima conclusio est, quod in dubio pena temporalis, & non perpetua videtur, vt Abb. hic dicit, pro quo est text. cum gl. si. in c. no. oportet. el. 2. 3. q. 4. no. glo. in regula, in pen. de reg. iur. in 6. & Raph. Cuius. in pñ. 38. hoc maxime, in pen. col. Sed huius conclusioni obstat videtur tertia conclusio superius firmata, in qua dñt q. pena perpetua intelligitur, quādo pro crimine simpliciter imponitur, & sic tali casu in dubio perpetua vbi poena, & non temporalis. [†] Saluando dicta domini Abb. dicendum est, q. quādo iudex causa cognita diffinit uē p crimine penam imponit, perpetua est, si hoc delicto cōueniat, q. ha concurrentib. no. dñt res esse in dubio, facit q. no. Io. And. in dicta regu. in pen. [†] Sed q. non apparet, q. causa cognita, & diffinitio pronunciatum fuerit, in dubio pena vbi temporalis. [†] Et hoc modo ista quinta conclusio intelligitur, & procedit. Et hoc confirmat ex eo, q. Abb. vltimo loco dicit, q. in dubio pena videtur imposita pro contumacia, & no. pro crimine, & sic erit temporalis. Et p hoc vltimo dicto Mod. hic alle. text. in l. si. iō. ff. de euic. vbi condemnatus in absentia, vbi potius condemnatus pp contumaciam quam pp malam causam. Sed ille text. non bene facit, quia illud dispo-

ADDITIONES.

- a Finito. Adde Deci. in l. certi iuris. C. de testa. mili.
- b Syl. Ald. Necessaria. Adde Deci. in c. questionibus. 2. not. de app. l. 1.
- c Annis. Vide And. Tiraquel. in tract. retract. conuen. §. 2. glo. 2. nu. 4.
- d Syl. Ald. Valeat. Est text. in l. videremus. ff. de in liti. Bar. in l. si constante. in 7. quae. 1. quae. 2. princ. ff. solu. matr.
- e Officij. Adde Panor. in c. si. de offi. dele. Parid. de Puteo in tract. syndi. ver. in paruis. quamuis aliter velit Ant. Rub. in repe. §. morte. non solum. nu. 21. ff. de oper. no. nuncia.
- f Pro contumacia. Adde Alex. in consil. 84. lib. 3. Hip. de Marfi. sing. 4. & Alcia in tract. praesump. reg. 3. praesump. 22.

est gl. in c. sup. his. de accus. in ver. arbitrium. † Tertio mō gl. p. 38
glo. p. intelligitur in delictis consummatis. scēus est in delictis at-
f tatis, p. quibus pena mortis non imponitur, vt Bal. tradit in c. co-
f si. cire oportet, quem referunt, & sequuntur Moder. hic. & ad
Flo. qui hoc idem dicit ita limitando glo. in d. s. in summa in
59 item si obftrict. circa f. ff. ad l. Aquil. † Sed considerandum est
g hoc non pcedit spāliter in morte, q̄ imponenda sit arbitrio
dicis, sed generaliter in quolibet casu, in quo pena mortis im-
ponitur de iure communi, quia ex generali consuetudine non ha-
bet locum pro delicto, in quo conatus non habuit effectum,
vt no. Spec. in titu. de accus. §. ver. quid si primo, in fi. Angel.
Paul. de Cast. in l. j. §. hac autem verba ff. q̄ quisque iur. Et hoc
h saltem habet locum, quando pena mortis a statuto imponitur
vt no. Bar. in l. j. §. diuus. ff. de fca. cum concor. vt tradit Alex.
in consi. 1. v. vifo procel. lib. j. Et stante tali consuetudine hoc
60 plano procedit, per ea, quae infra dicam. † Sed remota consue-
dine haberet locum inus commune. Et in casibus, in quibus de
re communi conatus punitur ad mortem, iudex in illis casibus
vel similibus, posset de pena mortis arbitrari, cum eius arbitrio
secundum iuris communis regulas debeat informari, vt s. didi-
est. Et praesertim in crimine laesae maiestatis, iudex indistincte
solo conatu de pena mortis possit arbitrari, ex eo, quod no. A-
61 gel. in d. l. 1. §. hac verba in f. ff. q̄ quisque iur. † Quarto, non hi-
beret locum, si datum esset arbitrium iudici moderandi pen-
deberet minui, & ampliari, vt no. Maria. i. c. inquisitionis. in pri-
in ver. moderari. de accusa. facit glo. in clemen. 1. in ver. moder-
tionem, de iure patro. tex. in c. statutum de praben. 6 ad
62 tex. no. in c. fina. de verbo. signi. † Et ratio videtur manifesta, quia
tali casu arbitrium vñ esse limitatum, & ideo fm formā data-
63 debet regulari, vt s. i. prima limitatione dictum est. † Quinto
prae dicta declaratur, vt procedat, dummodo nō fiat transgressus
diuersam speciem pēnae, puta de non capitali ad capitale, &
pecuniaria ad corporalem. ita dicunt Mod. hic, allegando Frā-
de Albergo. in consi. quidam Cecus. Ang. de Arret. in dispu. A-
talus. in pen. char. & Paul. de Cast. in consi. 26. vifo puncto, col. 1.
64 † Sed aduertendum est, q̄ ista limitatio videtur procedere
quādo esset delictum leue, cui corporalis, vel capitalis pena no.
65 conueniret, vt supra dictum est, in secunda limitatione. † Vltimo
arbitrium debet regulari secundum praecedentia, vt infra di-
66 cam. † Secus si arbitrium sit datum simpliciter, & delictum esse
grate, quod corporalem, vel capitale pēnam postularer, quod
poterit iudex de pena mortis arbitrari, vt s. didi. cum fuit, & ita
effectū ista limitatio non videtur necessaria, quia cum alijs refe-
67 ri videtur. Sexto glo. praedicta procedit, nisi alia pēna esset cor-
fucta apponi, quia ab illa non potest iudex recedere, vt no. glo.
& Bartol. in l. quid ergo. §. pēna grauior. colum. 3. de his, qui tan-
tan. infam. idem Bartol. in l. i. item quoque. §. publice. ff. de pro-
cu. colum. 2. Anto. de But. in cap. 1. supra eo. colum. fi. in ver. v-
aduerte. Bald. in l. quicunque. colum. 3. C. de fer. fu. Abb. in c. 1.
cet. de pē. col. fi. in ver. vlti. aduerte. vbi alleg. tex. cum glo. in l. ho-
68 det. ff. de pēn. † Septimo glo. praedicta intelligitur, dummodo
dex non imponeret pēnam, quae esset prohibita a lege, quia
69 generali arbitrio † dato iudici, non videtur concessum, ut si-
i illud, quod a iure prohibetur, vt no. Angel. in l. si a milite. §. ef-
ctum, per illum text. ff. de testamen. mili. & idem Bald. per illum
tex. in l. incredibile. C. de pēn. & idem Bald. in c. 1. col. 3. ver. ad-
tamen

A D D I T I O N E S.

a Syl. Ald. Perpetuum. Ita tenet Bar. in l. quemadmodum. C. de agrico. & ce-
lib. 1. & idem Decian. in consi. 10. vifo puncto, colum. 2. in prin. & in consi. 1.
colum. 3. in fine.

b Syl. Ald. Restringit. Alexan. in l. 1. in 3. no. ad l. Falcid. quod de necessitate
quiritur, qui exigit illud cui iungitur, & vide omnino Iaf. in consi. 20. l. 1.
lum. 8. lib. 2.

c Hier. Gig. An iudex, cui a statuto datur arbitrium imponendi pēnam pro
delicto, arbitrari possit de pēna mortis, vltra hic addidit, vide per eu-
dem Deci. in consi. 100. in vlt. col. in fi.
Adde eundem Deci. in l. qui iurisdictionis. ff. de iurisd. omni. iud. C. xpo. l. in
fi. fugitici. C. de fer. fug. Alex. in consi. 11. l. 1. lib. 1. consi. 13. nu. 15. consi. 15.
nu. 9. lib. 7. Ant. Corle. in re. in ver. pena.

d Syl. Ald. Includit. Vide Fel. in c. 1. col. 3. de const. Alex. in l. si fci. ff. de leg.
colum. 2. ver. quid de verbo, arbitrio. Deci. in c. de causis, in vlt. no. infra
offic. deleg. vbi addidi.

e Syl. Ald. Delicto. Hac eadem alle. idem Deci. supra in c. ecclesia S. Mariae.
prin. eo. tit. vbi addidi.

f Syl. Ald. Imponitur. Idem Deci. in l. si fugitici in glo. 1. in ver. & quando
delictum non est consummatum. C. de fer. fug. nu. 65.

g Syl. Ald. Considerandum est. Vide in p. proposito Iaf. in l. si. col. pen. ff. de co-
li. prin. in l. 2. in fi. de iurisd. omni. iud.

* Effectum. Adde Alex. in consi. 5. lib. 1.

h Syl. Ald. Imponitur. Late Deci. in l. si fugitici in glo. 1. ver. & supra dicta
cedunt de iure. C. de fer. fug. nu. 65.

i Syl. Ald. Prohibetur. Adde tex. & quae ibi no. in l. si in lege. ff. loca. Bal. in l.
credibile. C. de pēn. in l. 2. c. qui ad libe. perue. non poss. per l. aut dam-
3. l. ff. de pēn.

ADDITIONES.

- a** Syl. Ald. Perpetuum. Ita tenet Bar. in l. quemadmodum. C. de agrico. & co. lib. 1. & idem Deci. in cōfi. 1. o. vifo puncto. colum. 2. in prin. & in confil. 3. o. colum. 3. in fine.
- b** Syl. Ald. Refringit. Alexan. in l. 1. in 3. no. ad l. Falcid. quod de neceffitate queritur. qui exigit illud cui iungitur. & vide omnino Iaf. in confil. 2. o. colum. 8. lib. 2.
- c** Hier. Gig. An iudex. cui a ftatuto datur arbitrium imponendi poenam p. delicto. arbitri poffit de pena mortis. vlt. abra adducta. vide per eundem Deci. in confil. 100. in vlt. col. in fi.
Adde eundem Deci. in l. qui iuridifictioni. ff. de iurifd. omn. iud. C. xpo. in fi. fugitui. C. de fer. fugi. Alex. in confil. 1. 1. lib. 1. confil. 13. no. 15. confil. 19. nu. 9. lib. 7. Ant. Corfe. in repe. in ver. pena.
- d** Syl. Ald. Inclufus. Vide Fel. in c. 1. col. 33. de conf. Alex. in l. fi. fic. ff. de leg. colum. 2. ver. quid de verbo. arbitrio. Deci. in c. de caufis. in vlt. no. infra c. offic. deleg. vbi addidi.
- e** Syl. Ald. Delicto. Hæc eadem alle. idem Deci. fupra. in c. ecclefia S. Mariz. prin. eo. tit. vbi addidi.
- f** Syl. Ald. Imponitur. Idem Deci. in l. fi. fugitui. in glo. 1. in ver. & quando delictum non eft consummatum. C. de fer. fug. nu. 65.
- g** Syl. Ald. Conftiderandum eft. Vide in p. pofito Iaf. in l. fi. col. pen. ff. de offi. prin. in l. 2. in fi. ff. de iurifd. omn. iud.
- * Effectum. Adde Alex. in confil. 15. lib. 1.
- h** Syl. Ald. Imponitur. Late Deci. in l. fi. fugitui. in glo. 1. ver. & fupradicta p. cedunt de iure. C. de fer. fug. nu. 65.
- i** Syl. Ald. Prohibetur. Adde tex. & quæ ibi no. in l. fi. in lege. ff. loca. Bal. in l. incredibile. C. de pen. in l. 2. c. qui ad libe. perue. non poff. per l. aut dam. §. 1. ff. de pgu.

ramen in tit. de mili. vasa. qui contu. est. Et ad hoc facit quod s.
dixi. q. arbitrium iudicis debet fm dispositionem iuris regulari.
¶ Quidam. & vltimo limitatur. nisi verba pcedentia indicarent q.
arbitrium datum iudici ad penam non extendat. q. vt no.
Bal. in l. puenitica. C. de epil. & cler. col. 1. ver. item est argm. a na.
tura alienationum vbi inquit. q. si statutum dicit q. puniat po.
na manus. vel alia pena arbitrio iudicis. intelligit de simili poena.
& sic de mutilatione membri. non aut de amputatione capitis.
& idem Bal. in l. 2. col. 3. in ver. pñdera et hic. C. de pba. cum si.
m. vt tradit Rom. in rub. ff. de arb. in 7. q. Mod. in d. c. inquisiti.
niscira. fi. facit. quod no. Bal. in l. si fugitiui. col. fi. ver. & sic patet.
¶ Cde fer. fugi. ¶ Quid aut si poena imponat ad beneplacitū. Mo.
der. hic tenent. q. perpetua reputetur. q. illud quod no habet cer.
tum finem. reputat perpetuum. b. l. iureperitos. in prin. & ibi Bar.
ff. de excu. tut. & no. Bal. in l. de pupillo. s. fi quis ipsi pñtori. ff.
de no. nun. facit glo. in cle. 2. in ver. electionem de recrip. cū si.
m. vt tradunt Mod. hic. Sed pñderandum est q. tex. in d. l. iurepe.
ritos. & alia quæ Mod. adducunt. loquunt in materia fauorabili.
vt in illis patet. Et ideo in dubio interpretatio fit ampliando fau.
rem. & ppetua dispositio iudicat. arg. l. quidam. ff. de libe. & po.
sthu. et est tex. in l. iussit. ff. de pñ. indeb. quem. s. ita declarauit.
scilicet esse vñ in pena. q. in dubio. vt poena minuat. debet iudicari.
temporalis. per ea que s. dicta sunt. ¶ Et quod dñr in d. l. iureperitos.
habet locum quando verba referuntur ad dignitatem. vel in du.
bus. scilicet ad personam. vt est tex. no. in c. si gratiole. de recrip. i.
6. & no. Bar. in l. ceterisum. s. fi. de verb. obli. cum simi. vt per Mo.
der. hic. & adde Ang. in consi. 2. 17. in qua accusacionis. col. 9.
¶ Vbi inquit q. suspensio banni facta ad beneplacitum do. Berna.
bonis. eius morte finitur. in l. 4. ff. loca. ¶ Et hoc bene procedit q.
dicatur ad beneplacitum. scilicet si dictum sit. nec reuocatur. qui.
et licet per mortem voluntas cesset. non tñ c. per mortem dñr volun.
tas reuocari. d. vt no. declarat Bar. in l. more. col. fi. ff. de iuri. d. om.
iud. & est tex. in c. si delegatus. de offi. dele. in 6.

A D I T I O N E S.

¶ Syll. Ald. Exrendatur Dicebam alias hac declarari posse. si verba hac effen.
in eodem c. scilicet si in diuersis. per ea quæ ponit Bartol. in l. pñtor. la. 2. s.
enap. col. 2. ver. si autem queris. ff. vi bon. rap. & quæ ibi addidi.
¶ Syll. Ald. Perpetuum. Ad de Cy. & Bal. in l. quinquis. C. si cert. per.
¶ Syll. Ald. Non tamen. Ad de Deci. in l. contractus. nu. 1. ff. de regu. iur. & in.
c. ius est nolle. in fi. eod. titu.
¶ Syll. Ald. Reuocari. Vide Deci. in l. 3. in fi. de reg. iur. vbi plura all. g. ad hoc.

S Y M M A R I V M.

1 Inhiare proprijs commodis in malam partem accipitur.
2 Canonici non possunt tollere statuta Ecclesie minuendo cultum diuinum.
3 Legatum in dubio videtur. quod maius est fauore diuini cultus.
4 Canonici possunt minuire numerum præbendarum diminuis redditibus.
5 Præbende vacantes debent conferri cum consilio Episcopi.
6 Consilio alicuius si quid faciendum sit. eo mortuo fieri non potest.
7 Consilium mortuo. mandatum non expirat.
8 Consilium non presumitur de substantia. sed in consensu.
9 Consilio alicuius si quid faciendum sit nomine dignitatis expressio. si absit
vel mortuus sit. expectandus est vel successor. vel q. reuertatur.
10 Extensio officij intinctum alicui sub nomine dignitatis non porrigitur
ad successorum.
11 Canonum Abbas de offi. deleg. limitatur in officio executoris.
12 Nominis appellatiui expressio non attenditur. quando ex aliqua speciali
iustitia colligitur. q. dispositio sit personalis.
13 Periculum si sit in mora. actus potest expediri per alium.
14 Consilio alicuius si quid expediendum erat. & nolit consilire. vel reuert
erat absens. actus expediri potest.
15 Consilium per literas præstari potest.
16 Consilium requisitum ex dispositione hominis. si non petatur. actus est nu
lus. & quid in dispositione legis.
17 Collatio facta contra mandatum quando valeat.
18 Negatum mandatum potentius est quàm affirmatiuum.
19 Negatiua magis negat. quàm affirmatiua affirmet.
20 Prohibitio simplex fortior est. quàm ea que quid prohibet certo modo.

In parte. ¶ Vbi. proprijs commodis inhiantes. i.
est prae affciantes. fm Host. & Ioan.
And. hic. & eodem modo loquendi vtiut tex. in c. in
parte. i. fi. bi. inhicare. j. de cens. quæ tex. And. Sic. hic a.
ducit ad idem ad tex. 20. q. 3. in c. fi. bi. turpe lucrum inhicare
facit tex. in c. in prin. de reli. di. ubi importuna petentium inhic
tio. l. c. de pet. bo. sub. lib. x. & in l. p. diuerfias. i. prin. C. mād. Et.
quo p. lucro lucrandi appetit. q. hic detestat. facit tex. in l. si pup
li. q. 1. ver. f. & si. q. ff. de neg. de. de quo lo. And. Card. & And.
Sic. hic insitit. & no. Bal. & Paul. de Cast. in d. s. ied. & si qs. p.
mo. q. canonici nō pñt tollere statuta Ecclesie diminuend
cultum diuinum. q. debet augeri. vñ hic dñr ad idem tex. in c. val
de piec. dist. 1. & gl. ibi in ver. lūbreuit. facit tex. ille no. in l. i. Titu
s. i. h. bi. Bar. ff. de au. & arg. leg. vbi fauore cultus diuini lega
tione. o. f. p. maius est. hoc vñ in. eligiti. nisi aliqua rōne i.
i.

S V M M A R I V M.

1. *Indare proprijs commodis, in malam partem accipitur.*
2. *Censuri non possunt tollere statuta Ecclesie, nisi minuerint cultum diuinum.*
3. *Legatum in dubio videtur, quod maius est fauore diuini cultus.*
4. *Constituti possunt minuire numerum prabendarum diminutis redditibus.*
5. *Præbende vacantes debent conuerri cum consilio Episcopi.*
6. *Consilio alicuius si quid faciendum sit, eo mortuo fieri non potest.*
7. *Consilium mortuo, mandatum non expirat.*
8. *Consilium non presumitur de substantia, sed in consensu.*
9. *Consilio alicuius si quid faciendum sit nomine dignitatis expressio, si absit vel mortuus sit, expectandus est vel successor, vel q̄ reuertatur.*
10. *Executoris officium intinctum alicui sub nomine dignitatis non porrigitur ad successorem.*
11. *Capitulum Abbas de off. deleg. limitatur in offic. executoris.*
12. *Nominis appellatiui expressio non attenditur, quando ex aliqua speciali iurisdictione colligitur, q̄ dispositio sit personalis.*
13. *Petitum cui sit in mora, actus potest expediri per alium.*
14. *Consilio alicuius si quid expediendum erat, q̄ nolit consilire, vel reuertifuerat absens, actus expediri potest.*
15. *Consilium per literas præstari potest.*
16. *Consilium requisitum ex dispositione hominis, si non petatur, actus est nullus, & quid in dispositione legis.*
17. *Collatio facta contra mandatum quando valeat.*
18. *Negatum mandatum potentius est quam affirmatiuum.*
19. *Negatum magis negat, quam affirmatiua affirmet.*
20. *Prohibitio simplex fortior est, quam ea que quid prohibet certo modo.*

X parte. †bi, proprijs commodis inhiantes, i. est prauæ affectantes, fm Host. & Ioan. And. hic, & eodem modo loquendi vtitur tex. in c. a parte. i. si bi, inhiare, j. de cens. quæ tex. A. nd. Sic, hic a dicitur idem adde. tex. 20. q. 3. in c. bi, turpe lucrum inhiare facit tex. in c. in prin. de reli. do. bi, importuna petentium inhiat. i. c. de pet. bo. sub. lib. x. & in l. p. diuerlas. i. prin. C. mād. Et, i. bi, pro uolucrandi appetitu, q. hic detestat, facit tex. in l. si pup. l. si. verfed. & si q. si. de neg. ge. de quo Io. And. Card. & A. nd. Sic hic insinuat, & no. Bal. & Paul. de Cast. in d. §. ied. & si q. † p. mo. no. q. canonici no. pñt tollere statuta Ecclesie diminuend cultum diuinum, q. debet augeri, i. hic dñr. ad idem tex. in c. val. de plect. diff. i. & gl. bi. in ver. subcreuit, facit tex. ille no. in l. i. Titia in §. bi. Bu. ff. de au. & ag. leg. vbi fauore cultus diuini legalitatem. o. f. y. maius est. † hoc in. in eligis, nisi aliqua rōne l. g.

augmentum diuini cultus prohibeat, vt in c. fin. de relig. do. & in
4 c. vnico. de reli. do. in 6. ¶ Secdo no. à Trio sensu cum glo. hic, q
data diminutione reddituum p̄t canonici numerum præbēda
rum, & canonicorum minuire. Et ad hoc facit q. no. Abb. in c.
2. in fi. de reli. do. vbi no. dicit, q. à solito statu beneficii receditur,
qñ Ecclesia est depauperata, ita q. in solito statu cōseruari non
possit. alleg. tex. in clem. ne in agro. in §. ad hęc. de sta. mo. de quo
5 dictum fuit. §. eo. tit. in c. cum accessissent. ¶ Tercio no. hic, q. præ
bendæ, quæ vacant, debent p̄ferri cum cōsilio episcopi. facit tex.
in c. nouit. 7. de his q. fia. præla. Quid aut si cōsiliu haberi
non pōt. Abb. late insinuat. & ex dictis eius plures p̄tiones colligū
6 tur. Prima est, q. si actus debet fieri cum cōsiliaticis, proprio
nomine eius expressio, & ille mortuus sit, actus fieri non potest,
cum forma requisita obseruari non possit, & ita Moder. hic ex
quuntur. idem Domi. in c. 1. §. fi. in prin. ne se. vac. in 6. Et Pau.
Cast. post Pet. in l. turpia. §. 1. de leg. 1. & in consi. 86. videtur di
cendum. Sed istam conclusionem v̄t conclusio Bal. in c. si pro
7 debilitate. col. 3. ver. quid si consultor. de offic. deleg. ¶ vbi cōclu
dit q. mortuo consultore non per hoc expirat mandatum, quia
forma cōsiliij requisiti est accidentalis, & non attendit. Voluit
forte dicere q. forma non est substantialis, ex quo cōsiliu nō
est sequendum Nam cōsiliu non præsumitur esse de substan
tia, licet secus sit in p̄sentu. v. no. dicit Bal. in l. §. necessarii. col.
um. 4. in ver. subq. quenter qrit glo. C. de bon. quæ lib. vbi alleg.
Arch. 1. 8. dist. in c. episcoporum. facit tex. in l. quidam decedens.
§. 1. ff. de ad. tut. & quod per cōsiliu nō. Bar. in rub. C. de ex
cep. col. 1. i. do. de Ana. in qñ. 1. §. circate. th. in 2. dubio. cum simi.
Et ita opi. v̄t p̄babilis in p̄silio req̄sito simplr. secus si vltierus p̄
cedendo dicat q. absq. p̄silio actus nō valet, vt in d. Bald. distin
guuit in auth. ingressi. col. 2. C. de sacrosan. ecel. & in d. rub. de ex
8 cep. ¶ Secunda conclusio, q. si cōsiliu alicuius sub nomine di
gnitatis requiritur, & morte, vel absentia impeditur, successor
eius, vel ipse q. reuertatur, debet expectari. Sed in primo mēbro
huius p̄tela. q. Doct. hic simplr. sequuntur, aduertēdum est, q. ali
cet lib. expressione nominis appellatur p̄siliu alicuius requira
tur, nō tñ per hoc v̄t q. ad successorem talis p̄siliator deferat, ex
eo quod no. voluit glo. in c. fina. de test. in 6. in ver. expresserit. di
cens, ¶ q. officio executoris in iunctum alicui (iub noie dignita
tis) non porrigit ad successorem, q. p̄ affectionem p̄sione illud
10 factum v̄t. ¶ Et pillam glof. dicit ibi Do. q. limitat r̄ta, quæ ponit
in c. qm Abbas. de offi. dele. ¶ Nam expressio nō appellatur nō
attendit, qñ ex aliqua alia speciali cōiectura colligit q. sit dispo
11 brio perionalis, v̄t declarat do. Abb. in c. qm Abbas, & in c. req̄si
sti. in 6. de test. in c. nouit. in col. fi. de offi. deleg. & in consi. 93.
in q. quæ ad p̄sēns vertitur, lib. 2. & idem tractat Bart. in d. l. pen.
col. 1. ff. de stip. ser. Doct. in c. si gratiole. col. 1. de rescri. in 6. & in
c. 1. col. 1. in fi. de offic. vic. in 6. Et ideo in p̄posito considerandū
est, an cōsiliu alicuius ratione aliqua speciali requiritur, quo
calu nō transiret in successorem. Et ita primum membrum hu
ius conclusionis dēt limitari. Quod aut in secundo membro dē
de absente, qui dēt expectari, hoc non solum v̄t habere locum,
qñ sub nōie appella iuo p̄siliu requir. put. Abb. loquitur, sed et
si nōie p̄prio regnat, quia est oīno eadē rō, vt forma, quæ imple
12 rit p̄t, obseruet. ¶ Et ista secunda conclusio in vtroque membro li
mitat, nisi esset periculum in mora, in actu, qui debet expediri,
vt Abb. concludit hic per tex. in c. in fi. ne se. vac. lib. 6. Bar. in l. 1.
§. si plures. in 2. q. ff. de exe. facit tex. in c. si isqui. de offic. dele. in 6.
in c. fi. de testa. in 6. cum simi. v̄t tradunt Mod. hic. facit etia te c.
in c. cum nullus. in ver. episcopo autē de temp. or. in 6. & in c. qñ
13 frequenter. §. porro. vt lit. non contesta. ¶ Tertia conclusio est, q.
si p̄sēns consulere nō velit, vel absens nō velit accedere, absq.
eius cōsili actus expediri pōt, cum in veteri. de elect. vbi Abb.
14 ¶ Et in absente v̄t q. per literas cōsiliu præstare possit, vt in simi
li h̄r in c. 1. 64. dist. no. in c. si quis iusto. de elec. in 6. facit qd no.
Bar. in c. 1. §. necessitate circa fi. C. de bon. quæ lib. in 1. §. si mihi
bona. §. iussu. in fi. ff. de acq. hare. Ang. in l. si cum dotem, in §. si
pri. ff. sol. ma. cū concor. vbi ita tradit Alexan. in d. §. iussu. in
prin. Postremo Abb. qrit, si pōt h̄r cōsiliu, & petitu nō fue
15 rit, an actus valeat. ¶ Et primo cōcludit, q. si ex cōmissione homi
ni s̄peti debuit, actus est nullus, vt in c. cum in veteri. de elect. dē
si ex dispositione legis, q. cum ista qualitate cōsiliij requisiti po
testatē tribuit, vt in c. nouit. de his, quæ fi. à præla. vbi gl. fi. in fi. &
ibi

ADDITIONES

ibi Abb. Et in istis casibus, verificat ista p[ar]te, q[uod] ubi requiritur consilium, illo non requiritur, q[uod] haberi potest, actus non valet, ut tenet glo. in c. non est de consue. in 6. no. Bar. in l. 1. §. si plures. col. pe. in ver. quarto quaro. ff. de exerci. Abb. in c. ad apostolicam. circa si. de reg. cum simi. vt per Mod. hic. & idem Alex. in consi. 59. vi so titu. lib. 4. & in consi. 145. vi so processu. circa fin. lib. 5. Secus si alias habenti potestatem, mandatur consilium adhiberi, quia tunc valet actus sine consilio, licet contrafaciens puniendus sit, vt Abb. hic vltimo concludit, arg. c. dilectus. cl. 2. de praben. Et in si mili est glo. in cle. 1. de iure pat. in ver. b. inhiabentes. & idem Do. in c. 1. in ver. officiales. in si. de offi. ord. in 6. & in c. si. col. fi. super glo. in ver. p[re]missa. de sup. negli. prela. col. lib. 6. Roma. in consi. 201. quo ad primum. Pet. de Anch. in clem. 1. in si. de seque[st]r. poss. & fruct. cum simi. vt congerunt Mod. hic. adde Aret. in l. si quis mihi bona. §. si coram. col. pen. de acq. hered. vbi reprehendit Abb. hic. & dicit q[uod] dictum glo. in d. clem. 1. de iure pat. non bene in proposito allegatur, quia hic agitur de consilio, cuius forma non v[er]o substantialis, vt s. dixi. & hic simpliciter consilium requiritur, & ibi actus prohibetur, quia prohibitio fortior v[er]o, vt dicitur. Et ista vlt. concludit secundum glo. p[re]alle. intelligitur, & p[er] cedit, q[uod] mandatur aliquid fieri simpliciter habenti alias potestatem iure ordinario, tunc enim tenet q[uod] fit i[ur]e mandatum virtute potestatis ordinaria, vt in d. dilectus. & vbi valuit collatio facta a capitulo contra mandatum Papae, quia in tali casu superior n[on] intendit auferre potestatem, quae sibi prius competeat. secus si directe mandatum esset prohibitorium, vt quia Papa mandaret collatori, ne conferat: nam contra mandatum collatio facta n[on] valet. c. si soli. c. si capitulo. de concess. praben. in 6. vlt. de clarat. do. Abb. in d. dilectus. circa fin. & Moder. simpliciter hic sequuntur. Et sic in effectu videtur differentia, an mandatum sit negatiuum simpliciter, videlicet q[uod] non faciat quod non conferat, & actus in contrarium non valet. Et ad hoc addo bonum tex. in c. inter cetera. de prab. ibi, nulli alij prabendam assignare p[re]sumat. an vero mandatum affirmatiuum sit puta q[uod] Titio conferatur, & actus in p[ri]mum tenet. & ratio videtur, quia m[an]datum negatiuum est vniuersale, cum actus in contrarium directo aduerfatur. Sed mandatum affirmatiuum est particulare, cui factu in contrarium non ita directo opponitur, & licet ex m[an]dato particulari affirmatiuo, q[uod] Titio conferatur, videtur resultare negatiuum, q[uod] alteri non conferatur, arg. c. nonne. de p[re]sump. & hic a contrario sensu colligitur, quod casu non est ita pot[er]e, & no. tradit Bart. in d. l. fina. in princ. de leg. 2. Et ad p[re]dicta facit, q[uod] negatiua magis negat, q[uam] affirmatiua affirmet, & per glo. in c. cu dilectus. de consue. facit quod voluit glo. no. in l. hoc genus. ff. de condi. & demon. Et ex his habetur prima declaratio ad glo. in d. clem. 1. de iure pat. vt non procedat in m[an]dato negatiuo. Et hoc videtur verum in mandato negatiuo facto simpliciter: secus v[er]o in mandato negatiuo facto non simpliciter, sed aliquo respectu expresse, prout loquitur rex. in clem. 1. de iure pat. quia actus in contrarium valet, vt glo. ibi dicit. Et ratio v[er]o, q[uia] fortior est prohibitio illa, quae fit simpliciter, quam si fiat certo modo, vt no. Bald. in l. 1. in princ. ff. ne quis cum. Secundo non habet locum, quando in alium esset potestas translata, si ille, cui factum fuit mandatum, non adimpleret, vt notat. tradit Abb. in cap. cum in veteri. col. 2. de elec. Moder. hic. facit in simili quod no. Bart. in l. liberto. §. Lucius. de annu. lega. Bal. in l. dictam. C. de codi. ob causam. cum simi. reliqua per Moder. hic.

A D D I T I O N E S.

a Habenti. Idem Dec. infra de offi. deleg. c. de causis. & c. causam matrimonij. Pet. de Anch. in repe. c. ea quae de reg. iur. in 6. Rom. consi. 203. Alex. in l. 1. in princ. ff. de leg. Falcid. Aeg. Bellane. de offi. 995. in si.
b Syl. Ald. in ver. Et ad istam glo. vide Iaf. in l. non dubium. col. 1. ver. tertio li. m[an]da. C. de legib. vbi dicit istam notat. & sing.
c Syl. Ald. Valer. Adde eundem in c. cum M. col. 4. ver. 4. p[re]dicta conclusio. supra eo. & in c. 1. col. 4. post med. de rescrip.
d Negatiua. Adde Dec. in l. si Rufinus. nu. 2. C. de testamen. mili. & in l. 1. nu. 14. C. de pact.
e Syl. Ald. Affirmit. Adde doct. Bar. in l. 3. in princ. ff. de susp. tuto. & ad hanc regulam, vide eundem Dec. in c. 57. col. 1. & in c. 147. col. 1. & in consi. 167. col. fin. & in c. 10. in c. cum M. in c. 10. col. 4. ver. 4. p[re]dicta conclusio. & in cap. 1. in 4. col. infra de rescrip. & in consi. 52. col. 2. & in statu. habere locum hanc regulam dicit Dec. in consi. 3. in si. & in p[ri]uilegijs no. Bal. in l. si Rufinus. C. de testamen. mili. & Dec. in d. consi. 3. & vide eundem in c. p[ar]ochialis. col. 3. in si. de appel. in c. nam coeupit centiam. in 1. lect. in 1. col. in 3. ne de contum. & vide Dec. in c. si clerici. col. 1. de iudi. vbi declarat r[ati]onem, in qua tamen hanc regulam, nisi affirmatiua esset ipe. cialis, & negatiua generalis. Dec. in c. si significati. col. si de offi. deleg.

- 1 Constitutio Potestatis omnes ligat. Idem in constitutione Imperatoris. nu. 4.
- 2 Dilectio, omnis, vniuersalis est.
- 3 Vniuersalis dispositio comprehendit ea, quae non veniunt in generali.
- 4 Praescribi non potest contra auctoritatem Papae, Imperatoris vero sic.
- 5 Lex debet esse clara.
- 6 Statutum obscurum non debet allegari in causis.
- 7 Superflua ne quidem syllaba debet esse in legibus tradentibus regulam.
- 8 Obscurum, & ambiguum differunt, & de veritate.
- 9 Legis natura est, futura respicere.
- 10 Verbum dubium, q[uod] accipi potest pro p[re]terito & futuro in legib. vel statu. interpretatur in futurum, nisi ratio contraria suadeat. quid in alijs. nu. 13.
- 11 Remuneratio fauorabilis est, & ad ea inducenda dispositio late interpretatur.
- 12 Statutu disponens expresse, q[uod] trahatur ad p[re]terita, non intelligitur de p[re]teritis decisis, nisi hoc expresse diceretur, & quid in rescripto. nu. 15.
- 13 Lex, & rescriptum aequiparantur, & quomodo, & in quibus. & nu. 18.
- 14 Statuendi potestas fauorabilior est, quam rescriptum.
- 15 Legit potestas potentior est, quam p[re]cepti.
- 16 Rescripti natura est, vt ad ius commune referatur.
- 17 Statutu disponens, q[uod] prius gesta pro infectis habeantur, facit retrahendi decisa, etiam si de p[re]iudicio tertij agatur. ibi. nu. 22.
- 18 Restitutio banniti facta non obstat condemnatione, quam Princeps vult haberi pro infecta, facit recuperari bona etiam alienata, et ibi de veritate.
- 19 Iniuria grauior est, q[uam] quae de rebus suis non possit disponere vt libet.
- 20 Ius etiam spe quae situm tolli non potest.
- 21 Princeps facere non potest, q[uod] restitutio trahatur ad alienata.
- 22 Dominium quae situm ex contractu auferri non potest.
- 23 Indefinita non equipollet vniuersali, stante diuersitate rationis.
- 24 Vt iudicare tertio in dubio Princeps non p[re]sumitur.
- 25 Princeps per indirectum potest auferre ius, mandando suis magistratibus, vt ius de aliqua re non reddant.
- 26 P[re]terita decisa dicuntur ea, quae finita sunt per solutionem, sententiam, vel transactionem.
- 27 Lex noua annullat p[re]terita, n[on] porrigitur ad c[on]firmata diuturnitate t[em]p[or]is.
- 28 Exceptio p[re]scriptionis dicitur exceptio litis finita.
- 29 P[re]scriptio solut omni dicitur aequiparari.
- 30 Longo tempore seruatum difficultus retrahatur.
- 31 Statutu expresse dicens, q[uod] trahatur ad p[re]terita, non intelligitur de p[re]teritis pendentibus per appellationem.
- 32 Statutu de causis pendentibus, n[on] habet locum in p[re]sentibus per appellationem.
- 33 Pendere n[on] dicitur causa semel decisa etiam pendente appellatione.
- 34 Sententia per appellationem certis casibus n[on] extinguitur, neque suspenditur.
- 35 Statutu disponens, q[uod] trahatur ad p[re]terita, an trahatur ad pendentia in causa principali, & quid quando motu proprio statutum est, ibi. nu. 41.
- 36 Clausula, motu proprio, non operatur in p[re]iudicium tertij.
- 37 Lex semper motu proprio fieri solet.
- 38 Statutu expresse disponens, quod trahatur ad futura, prout est eius natura, quid operetur.
- 39 Lex declaratoria simpliciter loquens, porrigitur ad p[re]terita, nisi expresse se referat ad futura, & nu. 49.
- 40 Lex simpliciter loquens, an sit declaratoria, ut habeat locum in p[re]teritis.
- 41 Declaratio propria est, quae nihil noui addit.
- 42 Declaratio Papae non potest tollere ius quae situm.
- 43 Lex declaratoria si communis obseruantia sit in contrarium, ad actus p[re]teritos non porrigitur, nisi esset manifeste irrationabilis.
- 44 Lex declaratoria non porrigitur ad decisa per sententiam, quod declarat. ibi.
- 45 Appellationis causa iudicanda est secundum iura, quae tempore facti sunt.
- 46 Sententia lata virtute opinionis reprobata in sacramentalibus, propter periculum animae semper retrahatur.
- 47 Error communis facit ius in sacramentalibus, & pendentibus ab ordine.
- 48 Lex p[ro]cedens annullat, si ea annullationis sit de p[re]terito, h[ab]et locu in p[re]teritis.
- 49 Lex p[ro]cedens confirmat non porrigitur ad p[re]terita.
- 50 Confirmans actum nullum de nouo dare videtur.
- 51 Constitutio noua, quae respicit ordinem p[re]cedendi, an includat casus p[re]cedentes.
- 52 Auth. ut cum de appel. cog. §. 1. an loquatur de examinatione causae.
- 53 Constitutio noua non porrigitur ad actus p[er]fectu, licet effectus sit in p[re]sentibus.
- 54 L. iubemus. C. de testa. habet locum quando testator superuixit, & potuit mutare testamentum.
- 55 Pena an debeat imponi secundum tempus delicti, vel sententiae.

Quoniam. Primum no quod constitutio Papae omnes attingit de quo dictum fuit in c. 1. in 2. no. §. eo. Nā dictio, omnes, quae hic ponitur, vniuersalis est, & omnia includit. a. l. Iulianus. de lega. 3. l. a procuratore. C. mand. no. in

A D D I T I O.

a Hier. Gig. Includit. Dictio, omnis, cum sit vniuersalis, omnia includit. Adde eundem Dec. in consi. 69. in 2. col. vbi voluit, quod idē sit dicere, relinquo oem hereditatem, q[uod] dicere, relinquo totam hereditatem, & ideo cōsoluit, q[uod] ille qui reliquit oem partem hereditatis alij, dicitur illi reliquisse nō solum partem hereditatis, quae illi obueniat, sed etiam partem quae emperat ab alijs coheredibus, vel ad illum quoquo modo perueniat.

neque. 2. de obser. ieiun. in prin. & ideo sub dictione v[er]bi veniunt et illa, quae in generali dispositione non includuntur, vt no. Bar. in l. generali. §. v[er]bi de v[er]bu. leg. & in no. casu tradit Roma. in consi. 44. ex supra narrato themate. in 3. dubio. & dixi in l. omnia. ff. de cer. per. Et q[uod] hic dicitur de Papa, idem in constitutione Imperatoris, qui omne humanu genus subijciunt, vt inquit tex. in l. 1. in prin. C. de cond. & procu. p[re]d. fisco. lib. 1. r. no. in l. 1. C. de sum. Trin. & fide cath. Magis t[ame]n p[re]cisē t[ame]n v[er]bi Papae auctoritas, cōtra quā p[re]scribi non potest, licet secus sit in Imperatore, vt Abb. hic dicit, de cuius dicti veritate dicendum est, vt no. Card. in cle. p[re]sent. col. pen. ver. quaro. de censib. & late tradunt Mod. in c. 4. diff. c. erit aut lex. Nihil. n. magis proprium legis est, quā claritas, vt dicitur in auth. de testi. imp[er]e. §. nos igitur. Vnde secundum Bal. hic statutum obscurum in causis allegari n[on] debet, sic tamen in legibus claritas obseruanda est, vt superfluitas euitetur, q[uia] in legib. nec etiam syllaba superflua esse debet, vt no. Bal. in l. Gallus. §. 1. in 3. oppo. de reb. dub. & posthu. vbi alleg. tex. in l. 1. §. de reg. iur. ibi breuiter enarrat. Tercio no. ibi, obscurum, vel ambiguum. Nam obscurum refertur ad literam, & verbum ambiguum ad mentem, vt Abb. post lo. And. & alios hic dicit. Sed tamen ista differentia non videtur probari, quia etiam respectu mentis obscuritas dicitur. l. ita fidei. ff. de iure fisci. ibi dum dicitur, diuersitas rerum obscurum facit legatum, facit tex. in reg. in obscuris. de reg. iur. in 6. Et hic pro eodem ista verba posita videntur, facit tex. in l. veteribus. ff. de pact. ibi, pactionem obscuram, vt ambiguum, & glo. ibi. ff. de met. cau. facit tex. in §. quib. in j. con. C. ibi Bal. & §. in p[ro]ce. decr. ibi, rescatis superfluis. Et hoc p[re]teritum locum habet in legibus tradentibus regulam, vt no. Bal. in l. Gallus. §. 1. in 3. oppo. de reb. dub. & posthu. vbi alleg. tex. in l. 1. §. de reg. iur. ibi breuiter enarrat. Tercio no. ibi, obscurum, vel ambiguum. Nam obscurum refertur ad literam, & verbum ambiguum ad mentem, vt Abb. post lo. And. & alios hic dicit. Sed tamen ista differentia non videtur probari, quia etiam respectu mentis obscuritas dicitur. l. ita fidei. ff. de iure fisci. ibi dum dicitur, diuersitas rerum obscurum facit legatum, facit tex. in reg. in obscuris. de reg. iur. in 6. Et hic pro eodem ista verba posita videntur, facit tex. in l. veteribus. ff. de pact. ibi, pactionem obscuram, vt ambiguum, & glo. ibi. ff. de met. cau. facit tex. in §. quib. in j. con. C. ibi Bal. & §. in p[ro]ce. decr. ibi, rescatis superfluis. Et hoc p[re]teritum locum habet in legibus tradentibus regulam, vt no. Bal. in l. Gallus. §. 1. in 3. oppo. de reb. dub. & posthu. vbi alleg. tex. in l. 1. §. de reg. iur. ibi breuiter enarrat. Tercio no. ibi, obscurum, vel ambiguum. Nam obscurum refertur ad literam, & verbum ambiguum ad mentem, vt Abb. post lo. And. & alios hic dicit. Sed tamen ista differentia non videtur probari, quia etiam respectu mentis obscuritas dicitur. l. ita fidei. ff. de iure fisci. ibi dum dicitur, diuersitas rerum obscurum facit legatum, facit tex. in reg. in obscuris. de reg. iur. in 6. Et hic pro eodem ista verba posita videntur, facit tex. in l. veteribus. ff. de pact. ibi, pactionem obscuram, vt ambiguum, & glo. ibi. ff. de met. cau. facit tex. in §. quib. in j. con. C. ibi Bal. & §. in p[ro]ce. decr. ibi, rescatis superfluis. Et hoc p[re]teritum locum habet in legibus tradentibus regulam, vt no. Bal. in l. Gallus. §. 1. in 3. oppo. de reb. dub. & posthu. vbi alleg. tex. in l. 1. §. de reg. iur. ibi breuiter enarrat. Tercio no. ibi, obscurum, vel ambiguum. Nam obscurum refertur ad literam, & verbum ambiguum ad mentem, vt Abb. post lo. And. & alios hic dicit. Sed tamen ista differentia non videtur probari, quia etiam respectu mentis obscuritas dicitur. l. ita fidei. ff. de iure fisci. ibi dum dicitur, diuersitas rerum obscurum facit legatum, facit tex. in reg. in obscuris. de reg. iur. in 6. Et hic pro eodem ista verba posita videntur, facit tex. in l. veteribus. ff. de pact. ibi, pactionem obscuram, vt ambiguum, & glo. ibi. ff. de met. cau. facit tex. in §. quib. in j. con. C. ibi Bal. & §. in p[ro]ce. decr. ibi, rescatis superfluis. Et hoc p[re]teritum locum habet in legibus tradentibus regulam, vt no. Bal. in l. Gallus. §. 1. in 3. oppo. de reb. dub. & posthu. vbi alleg. tex. in l. 1. §. de reg. iur. ibi breuiter enarrat. Tercio no. ibi, obscurum, vel ambiguum. Nam obscurum refertur ad literam, & verbum ambiguum ad mentem, vt Abb. post lo. And. & alios hic dicit. Sed tamen ista differentia non videtur probari, quia etiam respectu mentis obscuritas dicitur. l. ita fidei. ff. de iure fisci. ibi dum dicitur, diuersitas rerum obscurum facit legatum, facit tex. in reg. in obscuris. de reg. iur. in 6. Et hic pro eodem ista verba posita videntur, facit tex. in l. veteribus. ff. de pact. ibi, pactionem obscuram, vt ambiguum, & glo. ibi. ff. de met. cau. facit tex. in §. quib. in j. con. C. ibi Bal. & §. in p[ro]ce. decr. ibi, rescatis superfluis. Et hoc p[re]teritum locum habet in legibus tradentibus regulam, vt no. Bal. in l. Gallus. §. 1. in 3. oppo. de reb. dub. & posthu. vbi alleg. tex. in l. 1. §. de reg. iur. ibi breuiter enarrat. Tercio no. ibi, obscurum, vel ambiguum. Nam obscurum refertur ad literam, & verbum ambiguum ad mentem, vt Abb. post lo. And. & alios hic dicit. Sed tamen ista differentia non videtur probari, quia etiam respectu mentis obscuritas dicitur. l. ita fidei. ff. de iure fisci. ibi dum dicitur, diuersitas rerum obscurum facit legatum, facit tex. in reg. in obscuris. de reg. iur. in 6. Et hic pro eodem ista verba posita videntur, facit tex. in l. veteribus. ff. de pact. ibi, pactionem obscuram, vt ambiguum, & glo. ibi. ff. de met. cau. facit tex. in §. quib. in j. con. C. ibi Bal. & §. in p[ro]ce. decr. ibi, rescatis superfluis. Et hoc p[re]teritum locum habet in legibus tradentibus regulam, vt no. Bal. in l. Gallus. §. 1. in 3. oppo. de reb. dub. & posthu. vbi alleg. tex. in l. 1. §. de reg. iur. ibi breuiter enarrat. Tercio no. ibi, obscurum, vel ambiguum. Nam obscurum refertur ad literam, & verbum ambiguum ad mentem, vt Abb. post lo. And. & alios hic dicit. Sed tamen ista differentia non videtur probari, quia etiam respectu mentis obscuritas dicitur. l. ita fidei. ff. de iure fisci. ibi dum dicitur, diuersitas rerum obscurum facit legatum, facit tex. in reg. in obscuris. de reg. iur. in 6. Et hic pro eodem ista verba posita videntur, facit tex. in l. veteribus. ff. de pact. ibi, pactionem obscuram, vt ambiguum, & glo. ibi. ff. de met. cau. facit tex. in §. quib. in j. con. C. ibi Bal. & §. in p[ro]ce. decr. ibi, rescatis superfluis. Et hoc p[re]teritum locum habet in legibus tradentibus regulam, vt no. Bal. in l. Gallus. §. 1. in 3. oppo. de reb. dub. & posthu. vbi alleg. tex. in l. 1. §. de reg. iur. ibi breuiter enarrat. Tercio no. ibi, obscurum, vel ambiguum. Nam obscurum refertur ad literam, & verbum ambiguum ad mentem, vt Abb. post lo. And. & alios hic dicit. Sed tamen ista differentia non videtur probari, quia etiam respectu mentis obscuritas dicitur. l. ita fidei. ff. de iure fisci. ibi dum dicitur, diuersitas rerum obscurum facit legatum, facit tex. in reg. in obscuris. de reg. iur. in 6. Et hic pro eodem ista verba posita videntur, facit tex. in l. veteribus. ff. de pact. ibi, pactionem obscuram, vt ambiguum, & glo. ibi. ff. de met. cau. facit tex. in §. quib. in j. con. C. ibi Bal. & §. in p[ro]ce. decr. ibi, rescatis superfluis. Et hoc p[re]teritum locum habet in legibus tradentibus regulam, vt no. Bal. in l. Gallus. §. 1. in 3. oppo. de reb. dub. & posthu. vbi alleg. tex. in l. 1. §. de reg. iur. ibi breuiter enarrat. Tercio no. ibi, obscurum, vel ambiguum. Nam obscurum refertur ad literam, & verbum ambiguum ad mentem, vt Abb. post lo. And. & alios hic dicit. Sed tamen ista differentia non videtur probari, quia etiam respectu mentis obscuritas dicitur. l. ita fidei. ff. de iure fisci. ibi dum dicitur, diuersitas rerum obscurum facit legatum, facit tex. in reg. in obscuris. de reg. iur. in 6. Et hic pro eodem ista verba posita videntur, facit tex. in l. veteribus. ff. de pact. ibi, pactionem obscuram, vt ambiguum, & glo. ibi. ff. de met. cau. facit tex. in §. quib. in j. con. C. ibi Bal. & §. in p[ro]ce. decr. ibi, rescatis superfluis. Et hoc p[re]teritum locum habet in legibus tradentibus regulam, vt no. Bal. in l. Gallus. §. 1. in 3. oppo. de reb. dub. & posthu. vbi alleg. tex. in l. 1. §. de reg. iur. ibi breuiter enarrat. Tercio no. ibi, obscurum, vel ambiguum. Nam obscurum refertur ad literam, & verbum ambiguum ad mentem, vt Abb. post lo. And. & alios hic dicit. Sed tamen ista differentia non videtur probari, quia etiam respectu mentis obscuritas dicitur. l. ita fidei. ff. de iure fisci. ibi dum dicitur, diuersitas rerum obscurum facit legatum, facit tex. in reg. in obscuris. de reg. iur. in 6. Et hic pro eodem ista verba posita videntur, facit tex. in l. veteribus. ff. de pact. ibi, pactionem obscuram, vt ambiguum, & glo. ibi. ff. de met. cau. facit tex. in §. quib. in j. con. C. ibi Bal. & §. in p[ro]ce. decr. ibi, rescatis superfluis. Et hoc p[re]teritum locum habet in legibus tradentibus regulam, vt no. Bal. in l. Gallus. §. 1. in 3. oppo. de reb. dub. & posthu. vbi alleg. tex. in l. 1. §. de reg. iur. ibi breuiter enarrat. Tercio no. ibi, obscurum, vel ambiguum. Nam obscurum refertur ad literam, & verbum ambiguum ad mentem, vt Abb. post lo. And. & alios hic dicit. Sed tamen ista differentia non videtur probari, quia etiam respectu mentis obscuritas dicitur. l. ita fidei. ff. de iure fisci. ibi dum dicitur, diuersitas rerum obscurum facit legatum, facit tex. in reg. in obscuris. de reg. iur. in 6. Et hic pro eodem ista verba posita videntur, facit tex. in l. veteribus. ff. de pact. ibi, pactionem obscuram, vt ambiguum, & glo. ibi. ff. de met. cau. facit tex. in §. quib. in j. con. C. ibi Bal. & §. in p[ro]ce. decr. ibi, rescatis superfluis. Et hoc p[re]teritum locum habet in legibus tradentibus regulam, vt no. Bal. in l. Gallus. §. 1. in 3. oppo. de reb. dub. & posthu. vbi alleg. tex. in l. 1. §. de reg. iur. ibi breuiter enarrat. Tercio no. ibi, obscurum, vel ambiguum. Nam obscurum refertur ad literam, & verbum ambiguum ad mentem, vt Abb. post lo. And. & alios hic dicit. Sed tamen ista differentia non videtur probari, quia etiam respectu mentis obscuritas dicitur. l. ita fidei. ff. de iure fisci. ibi dum dicitur, diuersitas rerum obscurum facit legatum, facit tex. in reg. in obscuris. de reg. iur. in 6. Et hic pro eodem ista verba posita videntur, facit tex. in l. veteribus. ff. de pact. ibi, pactionem obscuram, vt ambiguum, & glo. ibi. ff. de met. cau. facit tex. in §. quib. in j. con. C. ibi Bal. & §. in p[ro]ce. decr. ibi, rescatis superfluis. Et hoc p[re]teritum locum habet in legibus tradentibus regulam, vt no. Bal. in l. Gallus. §. 1. in 3. oppo. de reb. dub. & posthu. vbi alleg. tex. in l. 1. §. de reg. iur. ibi breuiter enarrat. Tercio no. ibi, obscurum, vel ambiguum. Nam obscurum refertur ad literam, & verbum ambiguum ad mentem, vt Abb. post lo. And. & alios hic dicit. Sed tamen ista differentia non videtur probari, quia etiam respectu mentis obscuritas dicitur. l. ita fidei. ff. de iure fisci. ibi dum dicitur, diuersitas rerum obscurum facit legatum, facit tex. in reg. in obscuris. de reg. iur. in 6. Et hic pro eodem ista verba posita videntur, facit tex. in l. veteribus. ff. de pact. ibi, pactionem obscuram, vt ambiguum, & glo. ibi. ff. de met. cau. facit tex. in §. quib. in j. con. C. ibi Bal. & §. in p[ro]ce. decr. ibi, rescatis superfluis. Et hoc p[re]teritum locum habet in legibus tradentibus regulam, vt no. Bal. in l. Gallus. §. 1. in 3. oppo. de reb. dub. & posthu. vbi alleg. tex. in l. 1. §. de reg. iur. ibi breuiter enarrat. Tercio no. ibi, obscurum, vel ambiguum. Nam obscurum refertur ad literam, & verbum ambiguum ad mentem, vt Abb. post lo. And. & alios hic dicit. Sed tamen ista differentia non videtur probari, quia etiam respectu mentis obscuritas dicitur. l. ita fidei. ff. de iure fisci. ibi dum dicitur, diuersitas rerum obscurum facit legatum, facit tex. in reg. in obscuris. de reg. iur. in 6. Et hic pro eodem ista verba posita videntur, facit tex. in l. veteribus. ff. de pact. ibi, pactionem obscuram, vt ambiguum, & glo. ibi. ff. de met. cau. facit tex. in §. quib. in j. con. C. ibi Bal. & §. in p[ro]ce. decr. ibi, rescatis superfluis. Et hoc p[re]teritum locum habet in legibus tradentibus regulam, vt no. Bal. in l. Gallus. §. 1. in 3. oppo. de reb. dub. & posthu. vbi alleg. tex. in l. 1. §. de reg. iur. ibi breuiter enarrat. Tercio no. ibi, obscurum, vel ambiguum. Nam obscurum refertur ad literam, & verbum ambiguum ad mentem, vt Abb. post lo. And. & alios hic dicit. Sed tamen ista differentia non videtur probari, quia etiam respectu mentis obscuritas dicitur. l. ita fidei. ff. de iure fisci. ibi dum dicitur, diuersitas rerum obscurum facit legatum, facit tex. in reg. in obscuris. de reg. iur. in 6. Et hic pro eodem ista verba posita videntur, facit tex. in l. veteribus. ff. de pact. ibi, pactionem obscuram, vt ambiguum, & glo. ibi. ff. de met. cau. facit tex. in §. quib. in j. con. C. ibi Bal. & §. in p[ro]ce. decr. ibi, rescatis superfluis. Et hoc p[re]teritum locum habet in legibus tradentibus regulam, vt no. Bal. in l. Gallus. §. 1. in 3. oppo. de reb. dub. & posthu. vbi alleg. tex. in l. 1. §. de reg. iur. ibi breuiter enarrat. Tercio no. ibi, obscurum, vel ambiguum. Nam obscurum refertur ad literam, & verbum ambiguum ad mentem, vt Abb. post lo. And. & alios hic dicit. Sed tamen ista differentia non videtur probari, quia etiam respectu mentis obscuritas dicitur. l. ita fidei. ff. de iure fisci. ibi dum dicitur, diuersitas rerum obscurum facit legatum, facit tex. in reg. in obscuris. de reg. iur. in 6. Et hic pro eodem ista verba posita videntur, facit tex. in l. veteribus. ff. de pact. ibi, pactionem obscuram, vt ambiguum, & glo. ibi. ff. de met. cau. facit tex. in §. quib. in j. con. C. ibi Bal. & §. in p[ro]ce. decr. ibi, rescatis superfluis. Et hoc p[re]teritum locum habet in legibus tradentibus regulam, vt no. Bal. in l. Gallus. §. 1. in 3. oppo. de reb. dub. & posthu. vbi alleg. tex. in l. 1. §. de reg. iur. ibi breuiter enarrat. Tercio no. ibi, obscurum, vel ambiguum. Nam obscurum refertur ad literam, & verbum ambiguum ad mentem, vt Abb. post lo. And. & alios hic dicit. Sed tamen ista differentia non videtur probari, quia etiam respectu mentis obscuritas dicitur. l. ita fidei. ff. de iure fisci. ibi dum dicitur, diuersitas rerum obscurum facit legatum, facit tex. in reg. in obscuris. de reg. iur. in 6. Et hic pro eodem ista verba posita videntur, facit tex. in l. veteribus. ff. de pact. ibi, pactionem obscuram, vt ambiguum, & glo. ibi. ff. de met. cau. facit tex. in §. quib. in j. con. C. ibi Bal. & §. in p[ro]ce. decr. ibi, rescatis superfluis. Et hoc p[re]teritum locum habet in legibus tradentibus regulam, vt no. Bal. in l. Gallus. §. 1. in 3. oppo. de reb. dub. & posthu. vbi alleg. tex. in l. 1. §. de reg. iur. ibi breuiter enarrat. Tercio no. ibi, obscurum, vel ambiguum. Nam obscurum refertur ad literam, & verbum ambiguum ad mentem, vt Abb. post lo. And. & alios hic dicit. Sed tamen ista differentia non videtur probari, quia etiam respectu mentis obscuritas dicitur. l. ita fidei. ff. de iure fisci. ibi dum dicitur, diuersitas rerum obscurum facit legatum, facit tex. in reg. in obscuris. de reg. iur. in 6. Et hic pro eodem ista verba posita videntur, facit tex. in l. veteribus. ff. de pact. ibi, pactionem obscuram, vt ambiguum, & glo. ibi. ff. de met. cau. facit tex. in §. quib. in j. con. C. ibi Bal. & §. in p[ro]ce. decr. ibi, rescatis superfluis. Et hoc p[re]teritum locum habet in legibus tradentibus regulam, vt no. Bal. in l. Gallus. §. 1. in 3. oppo. de reb. dub. & posthu. vbi alleg. tex. in l. 1. §. de reg. iur. ibi breuiter enarrat. Tercio no. ibi, obscurum, vel ambiguum. Nam obscurum refertur ad literam, & verbum ambiguum ad mentem, vt Abb. post lo. And. & alios hic dicit. Sed tamen ista differentia non videtur probari, quia etiam respectu mentis obscuritas dicitur. l. ita fidei. ff. de iure fisci. ibi dum dicitur, diuersitas rerum obscurum facit legatum, facit tex. in reg. in obscuris. de reg. iur. in 6. Et hic pro eodem ista verba posita videntur, facit tex. in l. veteribus. ff. de pact. ibi, pactionem obscuram, vt ambiguum, & glo. ibi. ff. de met. cau. facit tex. in §. quib. in j. con. C. ibi Bal. & §. in p[ro]ce. decr. ibi, rescatis superfluis. Et hoc p[re]teritum locum habet in legibus tradentibus regulam, vt no. Bal. in l. Gallus. §. 1. in 3. oppo. de reb. dub. & posthu. vbi alleg. tex. in l. 1. §. de reg. iur. ibi breuiter enarrat. Tercio no. ibi, obscurum, vel ambiguum. Nam obscurum refertur ad literam, & verbum ambiguum ad mentem, vt Abb. post lo. And. & alios hic dicit. Sed tamen ista differentia non videtur probari, quia etiam respectu mentis obscuritas dicitur. l. ita fidei. ff. de iure fisci. ibi dum dicitur, diuersitas rerum obscurum facit legatum, facit tex. in reg. in obscuris. de reg. iur. in 6. Et hic pro eodem ista verba posita videntur, facit tex. in l. veteribus. ff. de pact. ibi, pactionem obscuram, vt ambiguum, & glo. ibi. ff. de met. cau. facit tex. in §. quib. in j. con. C. ibi Bal. & §. in p[ro]ce. decr. ibi, rescatis superfluis. Et hoc p[re]teritum locum habet in legibus tradentibus regulam, vt no. Bal. in l. Gallus. §. 1. in 3. oppo. de reb. dub. & posthu. vbi alleg. tex. in l. 1. §. de reg. iur. ibi breuiter enarrat. Tercio no. ibi, obscurum, vel ambiguum. Nam obscurum refertur ad literam, & verbum ambiguum ad mentem, vt Abb. post lo. And. & alios hic dicit. Sed tamen ista differentia non videtur probari, quia etiam respectu mentis obscuritas dicitur. l. ita fidei. ff. de iure fisci. ibi dum dicitur, diuersitas rerum obscurum facit legatum, facit tex. in reg. in obscuris. de reg. iur. in 6. Et hic pro eodem ista verba posita videntur, facit tex. in l. veteribus. ff. de pact. ibi, pactionem obscuram, vt ambiguum, & glo. ibi. ff. de met. cau. facit tex. in §. quib. in j. con. C. ibi Bal. & §. in p[ro]ce. decr. ibi, rescatis superfluis. Et hoc p[re]teritum locum habet in legibus tradentibus regulam, vt no. Bal. in l. Gallus. §. 1. in 3. oppo. de reb. dub. & posthu. vbi alleg. tex. in l. 1. §. de reg. iur. ibi breuiter enarrat. Tercio no. ibi, obscurum, vel ambiguum. Nam obscurum refertur ad literam, & verbum ambiguum ad mentem, vt Abb. post lo. And. & alios hic dicit. Sed tamen ista differentia non videtur probari, quia etiam respectu mentis obscuritas dicitur. l. ita fidei. ff. de iure fisci. ibi dum dicitur, diuersitas rerum obscurum facit legatum, facit tex. in reg. in obscuris. de reg. iur. in 6. Et hic pro eodem ista verba posita videntur, facit tex. in l. veteribus. ff. de pact. ibi, pactionem obscuram, vt ambiguum, & glo. ibi. ff. de met. cau. facit tex. in §. quib. in j. con. C. ibi Bal. & §. in p[ro]ce. decr. ibi, rescatis superfluis. Et hoc p[re]teritum locum habet in legibus tradentibus regulam, vt no. Bal. in l. Gallus. §. 1. in 3. oppo. de reb.

C. de sacrosan. eccl. facit tex. in l. videmus. §. in Fauiana. ff. de vfu. & late tradit And. Sicu. in consi. 78. lib. 3. & consi. 1. §. col. lib. 1. & ampliatur ista limitatio, vt etiam procedat non obftate, q. de praiudicio tertij tractetur secundum do. Card. in c. quia diligentia. 23 de elect. t. vbi inquit, q. si Princeps restituit bannitum, non obftante quacunque condemnatione, quam vult haberi pro infesta, talis bannitus etiam bona in tertium a translata recuperabit, & sequitur Imo. ibi, in fi. & Alex. in l. Gallus. §. & quid si tantum. in pen. car. de lib. & posthu. & idem in simili casu. Abb. tradit in consi. 84. illud. col. 3. lib. 1. Sed tamen contrarium in hoc voluit idem Card. in cad. petitionem. de accu. dicens gl. in d. cle. j. de immu. eccl. non habere locum in praiudicio tertij, cui est ius quæsitum. Et sequitur Ioan. de Ana. vt. no. & hoc tenent Mod. hic, qui dicunt istud procedere, nisi esset ius quæsitum in spe, prout Abb. loquitur in consi. 84. praeleg. & q. in casu in quo loquitur Card. in d. c. quia diligentia, non videtur illi tertio, a quo bona auferuntur, praiudicium inferri, ex quo illi precium debet restitui, secundum Imo. ibi. Sed considerandum est, q. dato quod precium solvatur, tamen cum prius dominio rei suæ contra eius voluntatem, non leue praiudicium inferri videtur, q. quia grauis est iniuria, quod homines de rebus suis aliqua facere cogantur, vt dicit tex. in l. dudum. C. de contrah. emp. facit tex. in l. nec emere. C. de iure delib. in l. venditor. §. si cõstat. & q. ibi Bar. 24 ff. communia præd. cum sim. t. Et quia etiam ius quæsitum spe, tolli non potest, vt no. Bald. in l. si constanter. per illum text. C. de dona. ante nup. & ideo dictum Card. in c. quia diligentia non videtur verum, q. quia non potest Princeps facere, q. restitutio trahatur ad res per fiscum medio tempore alienatas, concludit Bal. in l. Gallus. in §. & quid si tantum. colum. fi. ver. 3. q. est de libe. & posthu. t. quia dominium quæsitum ex contractu auferri non potest, vt no. in l. fina. C. si contra ius, vel vtil. publ. & dictum fuit in c. quæ in ecclesiis, supra cod. Non obft. glo. in d. clem. j. de immu. eccl. quia procedit prout loquitur in his, quæ sunt iur. positiui, vt no. Calde. in d. consi. 1. 2. in titu. de rescrip. Per de Anch. in consi. 142. & Card. in cap. caterum. de rescrip. Secus videtur in dominio quæsitio de iure gent. vt no. in d. l. fina. Præterea dato, quod tale ius quæsitum tertio auferri potuisset ex illa resolutione facta ita simpliciter, & indefinitè, quod condemnatio pro infecta habeatur, non videtur inferri ad praiudicium tertij, q. quia indubio, superior nunquam præsumitur velle tertio praiudicare, l. 2. §. merito. & §. si quis a Principe. ff. ne quid in loco publi. & ita dictum Cardina. in præleg. cap. quia diligentia. ex defectu potestatis, & etiam ex defectu voluntatis non videtur procedere. Saluari tamen potest per indirectum illud, quod Cardina. dicit, videlicet si superior in loco mandaret, quod in tali casu illi tertio per suos magistratus ius non redderetur. t. Est enim in potestate superioris iurisdictionem magistratus sui moderari. l. in princi. de orig. iur. & hoc modo loquitur etiam Cardina. in d. ca. quia diligentia. cuius dictum pro valde no. extollit, & sequitur Alexan. in d. §. & quid si tantum. & idem in simili casu tradit Barto. in d. consi. 188. domini Priores artium. in 2. dubio. Abbas in c. Ecclesia S. Mariæ. supra eo. in repet. in 24. col. & in simili no. Bald. in l. omnes populi. col. 6. in ver. sed an Episcopus. in fi. ff. de iustit. & iure. & no. tradit Lap. alleg. 101. in ciuitate Florentiæ. col. fin. circa fi. Nec obft. quod per indirectum non debet permitti illud, q. directum prohibetur, vt in regu. cum quid. de regu. iur. in 6. quia laici possunt sua beneficia denegare clericis, nec per hoc dicit offendi libertas ecclesiastica, vt dictum fuit in c. ecclesia. supra eo. t. Et ad declarationem primæ conclusionis superius firmatæ, notandum est, q. præterita decisa intelliguntur illa, quæ finita sunt per solutionem, sententiam, vel transactionem, vt Abb. hic dicit post Bart. & Doct. in d. l. causas. & idem Barto. in l. omnes populi. in §. q. princip. versu. iuxta prædicta quæro. de iustit. & iure. facit tex. in l. transacta. ff. de verb. signi. in l. 1. §. si ff. ad Tertul. in c. 1. de li. contest. in 6. t. Et idem si diuturnitate temporis confirmata sunt, quia lex noua annullando præterita ad talia non porrigitur, vt no. Angel. dicit in consi. 14. in quæstione proposita. colum. fin. per tex. in l. qua in prouincia. §. diuus. ff. de ritu nup. Sed considerandum est, quod aut ex diuturnitate temporis præscriptio inducitur. t. Et clarum est, quod res dicitur decisa, quia exceptio præscriptionis dicitur exceptio litis finitæ. l. d. transacta. vbi Barto. de verbo. signifi. l. si vbi Barto. ff. pro suo. & in d. l. fina. & ibi Barto. ff. ad Tertul. t. Et quia præscriptio solutioni æquiparatur, l. sed si vnus. §. prætor ait. versu. cu. si ante. ff. de iur. & in l. si pupillus. in fi. vbi Barto. ff. de administratione. tuto. aut præscriptio completa non fuit. & tunc dictum Ange. dubitabile videtur, quia non potest dici res decisa. Et tex. quem ipse adducit in d. l. qua in prouincia. §. diuus. parum facit, quia ibi cum diuturnitate temporis alia plura concurrunt, ex quibus motus fuit ibi Imperator ad dispensandum, vt colligitur

ibi, dum inquit, idcirco hæc omnia in vnum concurrant. Præterea illud, quod dicitur ibi, procedit ex eo, quod tex. ibi vltra procedit, ita disponendo & dispensando, non autem ex diuturnitate temporis immediate illud causatur. sed tamen placet, quod Ange. dicit, & iustificari potest, quia licet præscriptio non dicatur esse res decisa ante præscriptionem completam: negari tamen non potest, quin illud, q. quod longo tempore obseruatum fuit, non ita de facili tractetur, argumen. d. §. diuus. qui saltem in argum. facit, & in §. alienationis. in ver. quod itaque. in Authen. de non alien. collat. 2. & in §. hæc igitur omnia. in Authen. de arbitris. Et idem alleg. bonum tex. in cap. contingit. de transactio. ibi, si fuit aliquot annis obseruata. facit tex. in l. 2. ff. de constit. princip. Et ideo statutum, quod expresse ad præterita se refert, cum sit contra ius commune, vt supra dictum est, debet restringi, vt non intelligatur de præteritis diuturnitate temporis comprobatis, in quibus est maior ratio, vt non ita de facili debeant retractari, & hoc modo dubitationes Moder. hic resoluuntur. t. Secunda conclusio Abb. est, quod licet in nouo statuto expresse dicatur, quod habeat locum in præteritis, non intelligitur de præteritis pendentibus per appellationem, vt est tex. in Authen. vt cum de ap. pel. cog. §. 1. & no. Barto. in l. omnes populi. in §. quæstio. princ. ff. de iustit. & iure. Pau. de Cast. in consi. 104. in causa Sfortij. col. fin. in fi. ver. tertio quia. Nam cum negotia præterita a pendentibus distinguantur, clemen. 1. in fi. de probatio. statutum, quod porrigitur ad præterita, cum sit contra ius commune, stricte, & limitate, prout loquitur, intelligi debet, & sic de præteritis simpliciter, & non de pendentibus. Et pari ratione, si statutum in tali casu loqueretur de pendentibus, non haberet locum in præteritis. t. Et notandum est, quod prouisio facta a statuto de causis pendentibus, non haberet locum in causis pendentibus per appellationem, q. quia quantum ad hoc, causa non reputatur pendere, cum semel decisa fuerit per sententiam, licet appellatio pendeat. ita no. Angel. dicit per illum text. in §. super hoc. in ver. & no. diligenter. in Authen. in me. litis fac. ius. non sic. colla. 8. Et hoc comprobatur ratione supra dicta, quia cum tale statutum sit contra ius commune, debet intelligi de pendentibus simpliciter, in quibus decisio nulla facta reperitur. t. Et iste erit vnus casus singularis, in quo sententia per appellationem non extinguitur, neque suspenditur, quod no. est ad ea, quæ habentur in capitu. venientes. de iure iuran. & dixi in rubri. de ap. pel. Et ideo iura quando volunt includere causam appellationis, expresse dicunt de pendentibus per appellationem. clemen. 2. in fi. de iure iuran. in clemen. 1. in fi. de sequestra. pos. & fruct. in clemen. 1. in fi. de probatio. cum similib. Et ita ex supradictis habetur, quod statutum de præteritis, non habet locum in causa appellationis pendens. Similiter statutum in pendentibus non intelligitur in causa appellationis. Si tamen statutum loqueretur simul de præteritis, & pendentibus, causa appellationis videtur includi, cum sit facta prouisio in vtroque simplici, argum. l. si ita facta. ff. de iniur. rup. no. in l. 1. in princip. de verborum significationib. t. Tertia conclusio Abb. est, quod idem sit in causa principali, quia si expresse in statuto dicatur, quod habeat locum in præteritis, non intelligitur in pendentibus etiam in causa principali, & ita concludit Barto. in d. l. omnes populi. in loco supra alleg. per tex. in Authen. in medio li. fac. ius. non sic. l. l. tamen tex. non videtur loqui in terminis, quando in statuto dicitur, quod trahatur ad præterita, sed videtur simpliciter prohibere nouam impetrationem fieri pendente lite. Ista conclusio probatur ratione, quam supra adduxi in causa appellationis, non pariter militat in causa principali, quia cum statutum loquatur de præteritis, non habet locum in pendentibus, cum sit contra ius commune, vt dictum est. Et licet in isto casu idem sit in causa principali, quod in causa appellationis: secus tamen est, quando statutum loquitur de pendentibus, quia tunc causa principalis comprehenditur, licet causa appellationis non includatur, vt supra dictum fuit. Modo, quod supra dictum est de statuto, quod porrigitur ad præterita, non habere locum in præteritis pendentibus in causa appellationis, nec in causa principali.

ADDITIONES.

- a Tertium. Adde Pau. de Cas. consi. 439. lib. 1. Caro. Rui. consi. 1. lib. 5. ubi loquitur pro Bentiuolis. Nico. Boer. dec. Burde. 64.
b Contrarium. Adde Alb. in 4. par. stat. q. 6. Alex. consi. 101. nu. 6. lib. 2. Marth. de Affid. deci. Neapo. 116. la fin. consi. 139. consi. 192. lib. 1. consi. 21. lib. 3. fallit in tract. pacis. Nic. Boer. dec. Burde. 38. nu. 7.
c Syl. Ald. Non potest. Adde Dec. in consi. 107. col. 2. in fi.
d Syl. Ald. Ratio. Adde Dec. in c. Ecclesia S. Mariæ. col. 4. in prin. supra eod. in c. 1. in 6. col. in fi. de rescrip.
e Syl. Ald. Iurisdictionem. Adde in simili casu, quod scribit Alex. in consi. 11. ver. super tertio lib. 1.
f Syl. Ald. Finita. Adde Io. Franc. Bal. in tract. præscrip. col. 1. versu. 9. principa liter. Alexan. in consi. 113. viso. in prin. lib. 2. Dec. in consi. 272. col. 4. in fin. consi. 558. col. in fi.

limitatur secundum Abb. hic, q. nisi tale ius nouum, motu proprio superioris emanauerit, quia tunc ad casum pendente principalem, vel appellationis porrigitur. Pro quo facit quod not. Bald. in l. qui autem, per glo. ibi, ff. si quis cau. vbi inquit, q. valet privilegium, etiam lite pendente, si motu proprio concessum fuit, & sequitur Pau. de Cast. ibi, & Alex. Sed tamen, vt dicunt Mod. hic, ista limitatio Abb. non videtur vera duplici ratione. Prima est, quia in l. communi. prout Doc. hic loquuntur, illa semper motu proprio dicitur fieri, propter vtilitatem publicam. d. diff. erit autem lex. & ideo non cadit ista distinctio, an motu proprio, vel ad postulationem facta sit. t. Secunda ratio est, quia hic agitur de praiudicio tertij, & clausula motus proprii in praiudicio tertij, nihil operatur. b vt no. per Hof. Ant. de But. & Abb. in c. causam. el. 2. de testi. glo. in cle. si Romanus Pontifex. in ver. vult. de præben. Dicunt tamen Mod. quod Doct. in d. c. causam, loquuntur in privilegio, quod respicit priuatum vtilitatem, & stricte interpretatur. Vnde non bene inferunt ad ius commune, de quo agitur hic, quod sit propter vtilitatem publicam. d. c. erit autem lex. & ideo finaliter sequuntur opin. Abb. quia si lex noua expresse se trahit ad præterita, pariter videtur habere locum in pendentibus, in quibus non videtur posse dari ratio, quare non debeat ita includi, sicut alia præterita. Et hoc dummodo lex non sit facta ad postulationem partis. t. Sed verior mihi videtur opin. contra Abb. quia efficax illa ratio videtur, quod lex semper motu proprio fieri solet, vt not. Bar. in l. 1. in fi. C. de bon. vacan. lib. 2. & in auth. quas actiones. circa finem. C. de sacrosan. eccl. Et ideo semper esset dicendum, quod lex noua, quæ nominatim se trahit ad præterita, etiam haberet locum in pendentibus & de iure extingueretur conclusiones, §. proxi. præcedentes quæ approbate sunt ab omnibus, & ratio diuersitatis videtur manifesta, per ea, quæ supradicta sunt, quia cum tale statutum, quod se trahit ad præterita, sit contra ius commune, debet stricte intelligi. Vnde cum loquatur limitate de præteritis, non debet habere locum in pendentibus, vt supra dixi. t. Venio ad secundum casum principalem, quando dicitur in noua lege, quod habeat locum in futuris negotiis, quo casu Abb. dicit non esse dubium, quia natura legis est futura respicere, vt hic, & in l. leges. C. de legi. quasi Abb. vult, quod exprimat illud, quod tacite inest, cuius expressio nihil operatur. l. tertia. ff. de leg. j. Bar. vero in d. l. omnes populi. in §. q. prin. in ver. circa secundum. dicit, quod quando exprimitur, quod ad futura trahatur, ad ea sola trahitur. & in isto modo loquendi videtur sentire, quod tali casu non veniant præterita, quæ alias venirent, quando lex simpliciter loquitur, & secundum hoc tunc expressio multum operaretur, & istud, quod videtur sentire Barto. consonat, vt verba aliquid operentur, argum. cap. si Papa, de prim. in 6. t. Et ad hoc bene facit, quod no. Imo. hic, col. 6. versu. primo. vbi inquit, quod lex declaratoria licet de sui natura porrigitur ad præterita quando loquitur simpliciter: secus tamen est, quando cum, quando ad futura se refert, quia tunc solum respicit futura, & præterita alleg. tex. in c. fi. de spon. duo. in c. 1. de postu. præla. in 6. facit, quod no. Dom. in cap. 1. §. qui vero. in c. in ver. receperint. in ver. 2. no. ex glo. in fi. de cler. no. res. in 6. Superest tertius casus principalis, quando statutum simpliciter loquitur, quo ex his, quæ Abb. dicit, plures concludunt. t. Prima est, q. si constitutio, quæ simpliciter loquitur, declaratoria sit, habet locum in præteritis, & no. Bar. in d. l. omnes populi. in §. q. prin. ver. circa tertium. per tex. in Auth. de fil. ante dot. instr. na. §. & idem no. Bal. in l. non dubium. in 3. not. per illum tex. C. de leg. bonus tex. in Auth. de raptu. §. si in fi. cum fi. vt tradit Mod. hic & idem Alex. in consi. 7. visis. col. 2. lib. 2. Ro. in consi. 65. vult. t. Et aduertendum est, quia ista conclusio clara videtur in simplici declaratione, quæ nihil noui facit, l. hæredes palam. §. si q. post. ff. de test. & ibi Pau. de Ca. in 2. col. dicit, q. Papa multoties hoc facit, declarando suam intentionem circa gratias factas aliquibus, no. tradit Ang. in consi. 273. non est dubium, col. 2. Nam hoc bene procedit in declaratione propria, quæ constituit circa aliquod verbum dubium. Secus dicit Pau. de Cast. in d. §. si quid e. post. si non esset dubium, quia tunc esset noua dispositio, quæ non tolleretur ius quæsitum. t. & hoc in declaratione facta a summo Pontifice, q. non possit d. tollere ius alteri quæsitum, voluit no. Pet. de Anch. in consi. 399. præmitto pro clariori decisione, col. 1. & idem Pau. de Cast. in consi. 47. viso, & examinatio puncti. col. si dicit q. no. Cal. in consi. 12. in tit. de rescrip. in fin. & licet ibi loquantur in rescripto, vel privilegio, idem tamen videtur dicendum in proposito, videlicet in lege, vel constitutione, quæ cum loquatur simpliciter, non trahitur ad præterita in praiudicium alterius, vt hic, & in c. 2. §. eo. nisi agatur de propria, & simplici declaratione, quæ constituit in declaratione verbortu, in qua non potest dici esse ius alteri quæsitum, vt declarat Pau. de Cas. §. si q. post. & hoc modo hæc prima conclusio declaratur. t. Quando limitatur nisi lex declaratoria referat se ad futura, & q. tunc de mente auctoris p̄stare videtur, q. noluit præterita comprehendere, Imo. hic, col. 6. ver. nā in primo. post Anto. de But. quæ refert per tex. in ca. fi. de spon. duo. & in c. 1. de post. præla. in 6. cū sim. vt tradunt Mod. qui hoc simpliciter sequuntur. & ista limitatio comprobari potest per tex. hic, vbi constitutio, quæ de sui natura ad præterita non porrigitur, tamen fallit quando in constitutione hoc expresse dicitur, ergo pariter contra videtur, quod illa, quæ de sui natura includit præterita, ad illa non referatur, si de mente legis appareat. Sed tamen considerandum sit, prout isti loquuntur, ex quadam necessitate vtr. q. ad præterita referatur. alias resularet quedam perplexitas, & repugnantia, q. esset constitutio declaratoria, & non haberet locum in præteritis, per §. dicta. Nō obstant iura allegata, quia non videntur loqui in declaratione, sed potius videntur procedere per viam confirmationis, vel annullando, de quibus videbimus. t. Tertio limitatur prædicta conclusio, nisi constitutio declaratoria reperiret communem obseruantiam in contrarium, quia tunc ad actus præteritos non porrigitur. t. gl. in c. 1. de postu. præla. in 6. in ver. de cetero. & ibi Dom. in ver. bene istam glo. Anto. de But. hic, col. 2. & in c. fin. in 4. no. de spon. duo. ad idem glo. in c. j. §. qui vero. in ver. receperint. & ibi Dom. in versi. 2. no. ex glo. & no. Io. de Ana. post. Ant. de But. quem ibi refert, in cap. cum tu. in gloss. in versi. sue post. de vtr. & ista limitatio facit intelligitur, quando non erat euidentis irrationabilitas, sed ita postea declaratur: secus si manifesta irrationabilitas fuisset, quia tunc constitutio declaratoria omnino haberet locum in præteritis, non obstante, quod communis obseruantia, in prius fuisset. gl. not. in cle. 2. in ver. decernimus. de reb. eccl. non alie. & ibi Card. in 7. q. post. antiq. Anto. de But. & Abb. hic. & idem Abb. in c. aqua. in vlti. not. post illum tex. de cōsec. eccl. vel alta. Nam si manifesta erat irrationabilitas, illa communis obseruantia non valebat, quia consuetudo dēt esse rationabilis. c. fi. de consue. & tunc omnino actus de se redditur nullus, absq. q. constitutio trahatur ad præterita. t. Quarto fallit in p̄teritis casibus, in quibus sententia lata reperitur, quia talis sententia non debet retractari propter errorem, qui ex constitutione declaratoria detegatur, arg. l. Barbarius. ff. de officio prætoris. & ita dicunt Ioan. And. & Doct. hic, qui tamen subiungunt hoc non habere locum, quando a sententia appellatum fuisset per tex. in c. cum causa. j. de re iud. vt latius referunt, & sequitur Mod. hic. Sed aduertendum est: nam quod Doc. dicit de sententia, hoc clarum videtur, quando in rem iudicatam transiit, quia tunc pro veritate h. l. res iudicata. ff. de reg. iur. cū inter. de re iud. & iō re scindi non pōt, adeo quod ēt per instrumenta de nouo reperta nō retractat. c. suborta. j. de re iud. l. Impatores. ff. de iur. Si vero nō trāsiit in rem iudicatam, vt quia appellatum sit, volunt Doc. qd possit retractari, per c. cū causa. de re iud. in sed ille tex. parum facit, quia

ADDITIONES.

- a Tertij. Adde Philipp. Franc. in c. si tibi, de præben. in 6. Vital. in trac. clausula. in clausula, motu proprio. Fel. in cad. aures. nu. 8. de rescrip. Soz. in col. 115. lib. 3. etiam si ageretur de modico praiudicio. Glo. in c. cum olim. versi. praiudicium. de consue. Nec ob. l. 2. §. merito. ff. ne quid in loco publi. quia procedit, quando constat principē velle praiudicare, & hoc scire, la. consi. 24. lib. 3. & tamen tex. in d. c. cum olim, & gl. quam allegat, probat potius oppositum, quia ibi erat rescriptum ad postulationem partis, & sub expressa conditione, dummodo nulli inferretur praiudicium.
b Syl. Ald. Operatur Idem dicit Dec. in d. c. super eo. col. 2. de off. dele. habetur in cle. per literas de præben. Parisius in col. 14. inspectus indutus, col. 2. nu. 9. lib. 4. Deci. in consi. 417. visis, & diligenter consideratis, col. pen. versi. primo, clausula illa, motu proprio, nu. 20. & Card. in consi. 136. præmitto, col. si late Dec. in consi. 410. in causa mora Mediolani, col. 5. versi. similiter illa clausula, motu proprio, nu. 23.
c Syl. Ald. Dubium. Adde ad hoc, quod quoties declaratio prioris dispositio nis, non stat in meritis terminis declarationis, quia verba non sunt dubia, transit in nonam dispositionem, & non praiudicat iuri quæsitio ex priori dispositione, & et voluit Pau. de Ca. in consi. 12. vifa quadam scriptura, col. fi. l. 1. & in d. consi. 156. quod est consi. 340. col. l. 1. & apertius in col. 340. præmissis allegationibus ad hæreo, col. 1. e. l. Deci. in l. in ambiguis, j. de re iud. in c. cum venissent, de iur. & idem prius voluerat Bal. in c. j. col. 3. ver. itē qui interpretatur, sup. de cōst. ad quod facit tex. in c. cū dilect. de accus. vbi declaratio seu interpretatio debet fieri non perimendo, sed exponendo, quæ ad hoc ponderat Bal. in l. 1. in fi. C. de lit. contin. in l. si de interpretatione. in prin. ff. de legi. recitatur enim illa interpretatio qua recedimus a ver bis claris. Bar. in l. ad executore, col. 2. ver. itē si uerba, & ibi Imola & Ang. de Aret. ff. de ap. pel. Bal. in l. voluntatis, col. fi. ver. quero si statutum, C. de fideicom. Ang. in l. si quis intentione, col. fi. ver. ult. scias. de iur. Dom. in c. l. cet. ver. præmissa, in tertio nota. de test. Pau. de Ca. in consi. 338. quia ex p̄p̄ones, col. l. 1. Are. in l. 5. §. stipulatio, col. luer. sed huic ratio, ff. de ver. obl. Purpura. in l. edita, C. de eden. col. 18. nu. 100. Alex. in l. diuortio, col. 4. versi. ult. dictum, ff. sol. mat. in consi. 28. visis, col. pel. 1. Soz. in l. naturaliter. §. nihil commune, col. 7. ver. sed tu considera, ff. de acq. pos. And. Sic. in consi. 38. col. 1. ver. & si quispiam, l. 2. Bertr. consi. 269. viso, col. 4. lib. 5.
d Non possit. Dec. in l. 1. de impub. & alijs subit. in l. ambiguis, de re. iur. sup. de exceptio. c. pastoralis, in fi. Pau. de Cast. in consi. 338. consi. 340. lib. 1. consi. 46. lib. 2. Alex. consi. 11. nu. 14. lib. 7.
e Syl. Ald. Porrigitur. Declaratio illam gl. vt per Abb. in c. causam, quæ in secundum no. de rescrip. vbi vide.

SYMMARIUM.

1. Iura parum esset constituisse, nisi essent iudices, qui ea exequerentur.
2. Privilegia quo ad privilegiatos habent instar legis.
3. Rescriptum est species iuris scripti.
4. Rescriptum habet vim legis inter partes, & debet esse commune.
5. Aequalitas in iudicijs seruanda est.
6. Rescriptum quo ad alios si principis est, an vim legis habeat, & quid si rescribitur ab inferioribus.
7. Epistola principis quando habet vim legis.
8. Contraclus principis habet vim legis, & etiam inferiorum a principe. n. 9.
9. Exemplis principis iudicandum est.
10. Rescriptum proprie dicitur, quando scribitur ad observationem iuris communis, quod limita, & ibi.
11. Rescriptum quare dicitur modici praedicti.
12. Rescriptum interpretatur secundum ius commune, & quare.
13. Verba rescripti debent conformari iuri, & aequitati, licet natura verborum non patitur.
14. Clausula apposta in rescripto recipiunt omnes interpretationes, quas recipit ius commune in ea materia.
15. Rescriptum strictius interpretandum est, quam statutum, item & quam privilegium. nu. 17.
16. Rescripta ad lites debent strictius interpretari, quam ad beneficia.
17. Rescriptum non dicitur, quando conceditur aliqua facultas sine iurisdicte.
18. Rescriptum potest dici privilegium, & gratia. nu. 21. & privilegium venit quandoque appellatione rescripti. nu. 21.
19. Privilegium proprie est, quando scribitur contra ius commune.
20. Beneficium est nomen generale. Strictum est gratia a principe propter ius commune. nu. 22. & nisi eadem sit ratio. ibi.
21. Beneficium appellatione venit altare.
22. Beneficium simplex.
23. Beneficium appellatione non venit canonicatus sine praebenda, nec etiam cum praebenda in materia stricta, & quod veniat Papatus. nu. 24.
24. Nec venit pensio. nu. 29. Nec beneficium curatum in materia stricta, nu. 25. nisi eadem sit ratio. ibi.
25. Ita veniant praesentia. nu. 20. & an hospitalia. nu. 32. & an dignitates. nu. 33.
26. Praesentium, an dicatur beneficium ecclesiasticum.
27. Conferendi beneficii facultas etiam ad curatum extenditur.

De rescriptis.

Rub.

ET quoniam Super isto titulo multa extant antiquorum, & Modernorum commentaria, breuiter instabo solito more calcando vestigia Abbatis, & aliqua addendo dictis omnium, qui haecenus scripserunt. Et rubrica secundum Abb. post Ant. de But. primo continuatur. Nam supradictum fuit de consuetudine, & quia parum esset iura cedere, nisi essent iudices, qui ea exequerentur, c. vbi periculum, §. praeterea, de elec. in 6. l. 2. §. post originem, ff. de orig. iuris, ideo post tit. de consuetudine videndum est de ministris iuris, videlicet de iudicibus. Et quia iudices plerumque dantur per rescripta, merito ponitur rubrica ista de rescriptis. Sed ista continuatio licet communiter apparet, non satisfacit, quia illa attendit, prius hic poni debuisset tit. de off. ord. & de off. dele. in quibus tit. principaliter de ipsis iudicibus tractatur. Praeterea & secundo, si Papa prius voluisset tractare de iure, deinde de ministris, & sic de iudicibus, sicut praemisit tit. de consuetudine, ita etiam debuisset praemittere de consuetudine, & quia etiam iudices iudicare debent, Inst. de off. iud. in prin. l. i. ubi dicitur, C. de iud. Secundo, aliam continuationem ponit Io. An. hic, & Host. in summa, eo. titu. Supra. n. dictum fuit de consuetudine, & quia rescriptum inter partes habet vim constitutionis, ideo ponitur iste tit. de rescriptis. Et istam tenent Ant. Car. Imo. And. Sic. & Mod. hic. Sed nec ista continuatio videtur procedere sine dubio, quia attendit tali ratione, quod idem esset dicendum de privilegijs, quae habent instar legis quo ad privilegiatos, 3. dist. c. privilegia, de quibus tamen in longo intervallo h. vnde tertio, & melius potest continuari, ut dicamus, §. dictum fuit de constitutionibus, & sic de iure scripto, & quia rescriptum videtur quaedam species iuris scripti, & ut no. Abb. in rub. de consuetudine, bene facit glo. in rub. C. de mand. prin. ideo post tit. de consuetudine ponitur de rescriptis. Ex praedicta continuatione no. est, quod Io. An. & Doc. dicit, quod rescriptum habet vim legis inter illos, inter quos conceditur. Sicut in lex de

bet esse cōis inter oēs, in 4. dist. erit at lex ita rescriptum dēt esse cōis inter partes, & ideo quod dī in rescripto, pro illo, qui impe trauit etiam hēt locum pro aduersario, vt no. per Rot. in 3. dec. in ri. de do. & cont. in antiquiori. Facit qd no. Bar. in l. sacris, la. 3. in fi. C. de prox. sac. scri. lib. 12. cum si. ut tradunt Mod. hic. & Et rō vī, quia in iudicijs debet seruari aequalitas, l. fi. C. de fruc. & lit. expen. & in reg. in iud. de reg. iu. in 6. Et dnt Mod. hic, qd et quo ad alios in similibus causis rescriptum principis hēt vim legis, vt no. Do. post Arc. 3. dist. in c. ignorantia, per tex. in c. licet. 16. q. 3. & 2. q. 1. c. in multis. & facit tex. in l. metum, §. sed quod prior, ff. quod me. cau. secus est in inferioribus a principe, ut no. Ang. in l. 1. col. 3. ff. de fer. & sequitur ibi Ale. reprobata alia opi. quam tenit idem Ang. in litem ueniunt, §. ceterum, in uerfic. & ex his hēs. ff. de pet. har. et idem Alex. in consi. 37. aliā de facto, col. 3. lib. 3. & ita residet Mod. hic. Sed aduertendum est, quia rescriptum principis non vī habere vim legis, quo ad alios, ut est tex. in l. 2. C. de leg. & hoc intelligitur, nisi appareat de mente principis, qd uelit hīc vim legis gñalis, §. sed quod principi. Inst. de iure nat. l. 1. ff. de cons. prin. & hoc modo intelliguntur iura, qd Mod. hic adducunt. Et facit qd no. Pau. de Ca. in l. 1. de cons. prin. ubi inquit, quod epistola principis habet vim legis, qd dirigitur uniueritati, uel qd inserta est in corpore iuris. Et idē vī, statim paret de mente principis, ut quia rescripto essent signa legis generalis, de quibus h. in l. 3. C. de leg. facit tex. in l. fi. C. de leg. & in c. causis, de re iud. Et in simili ē dicit de pñtū principis, qui hēt vim legis, l. Caesar. ubi Bar. ff. de pub. l. pe. vbi Bar. C. de donat. inter vir. & ux. nā ē hoc intelligitur, qd fuit factus pñtū ea intentione, quod haberet vim legis, ut no. Ale. in l. ciuitas, co. fi. cer. per. Et dñā, quam faciūt Mod. post Doc. in locis 3. alle. inter principem, & inferiores, qui hēt pñtū legis condendae, nō vī vera, quia ex quo hnt pñtū, & de voluntate constat, idē vī esse quod in principe, cum omnino eadem ratio subesse videatur, & ideo dictum Ang. in d. litem ueniunt, uerius uidetur, & facit qd no. Bal. in l. 1. in prin. de cons. prin. ubi inquit, qd et pñtū inferiorum a principe hnt vim l. & idē Bal. in l. 1. in 2. col. C. de hī. vel actio. uend. Et retenta conclusione supradicta, qd rescriptum, uel siua principis habeat vim legis, inferitur, qd alij ad exemplū principis debeant iudicare. Et limitatur regu. quae dicit nō esse exemplis iudicandum, l. nemo. C. de sen. ut non hēat locum in principe, ut no. in c. in causis, de re iud. Sed melius dici potest, qd ex quo apparet de mēte principis, qd uoluerit rescriptum, uel siua eius haberi pro lege, in effectu iudicat lege, & non exemplis simp. sicut qd iudicat fm consuetudinem, qd mediantib. exemplis inducit, non tū uerū est dicere, qd exemplis iudicet, ut in no. in c. fin. de consi. Quare Abb. post alios, quid sit rescriptū. Ex dictis eius prima conclusio est, qd rescriptū pñtū dī, qd scribit ad observationem iuris cōis, ut quia dī, qd fiat ius, & ad hoc est tex. in l. falso, C. de diuer. rescrip. facit tex. in l. rescripta, C. de pre. 12. ci. Impe. offe. & no. Bar. in l. fi. §. de cons. prin. Et pp hoc rescriptum dicit esse modici praedicti, ut no. Bal. in l. 1. C. de diuer. rescrip.

ADDITIONES.

- a. Al. Primo. Rūderi pñtū rescriptū respectu iudicū preparatorij esse ideo pñtū dēdū, qd Doc. in rub. de edē. Praeterea dēt pñcedere necessarii aīas ad cognitio nē iudicū. n. qd cognoscamus, qui sint iudices habentes pñtū cognoscendi, necesse est, ut intelligamus, an rescriptum sit ualidū, ergo pñtū dēdū iste titulus.
- b. Al. Secundo. Responde, quod hic tractatur de modo introducendi iudices, unde cū sup. dictū sit de consuetudine, quib. cōstituantur, nunc & de rescripto, de consuetudine at pñtū postea: qd cū rescriptū sit pñtū iuris scripti, patet, qd prius de eo dēdū erat, qd de iure nō scripto, & cōsuetudo tribuat iurisdicte, tex. in c. cum contingat, de foro compe. in c. dilecti. de arbi. l. fi. C. de em. lib.
- c. Syl. Ald. Nec ista. Dic satis esse, quod titulus de privilegijs particulari ratione ibi applicetur, & no. quod reprehensio Decij facit contra eius continuationem, quia privilegium est pars iuris scripti.
- d. Ald. Tertio. hēc continuatio est Abb. sup. in ti. de consi. ubi continuat tres titulos, & idē ibi sentit Dec. in 2. lec. col. 2.
- e. Syl. Ald. Scripti. Et ideo habetur pro lege. Dec. in c. ciuitas. nu. 6. ff. si cer. per. in l. legē. nu. 3. C. de pac. & declarat idē Dec. in l. cognitio, col. 2. ff. de off. eius.
- f. Syl. Ald. Aduersario. Pro hoc facit tex. in c. prudentiam, de mut. per.
- g. Syl. Al. Vim legis. Vide Dec. in c. 1. in c. 1. lec. in 2. col. de consi.
- h. Syl. Al. Vim legis. Vide Iaf. in l. ciuitas, ff. si cer. per. col. 3. in fi. Alex. in consi. 93. alias de facto. lib. 3.
- i. Syl. Al. Public. Vide Iaf. in consi. 1. in 3. dub. col. 2. lib. 1.
- k. Hic. Gig. Exemplis. Adde, quod ista regula limitatur plurib. modis, ut per So. in suis fall. reg. 383. & remissue per Fel. in c. affere mihi gladium, in prin. inf. de praesumptio.
- l. Syl. Ald. Praedicti. Adde Dec. in c. super literis, col. 8. inf. eo.

quia absque appellatione sententia ibi nō habuisset locum, quia erat nulla propter manifestam irrationabilitatem. Nam expressum iuris errorem continebat, cum ibi virtute constitutionis laicorum contra Archiepiscopos prouocatum fuisset, quo casu sententia est nulla, c. 1. de re iud. Et sic in d. c. cum causa, nulla erat vis in appellatione. Praeterea in causa appellationis iudicandum est fm iura, quae erant tempore sententiae, ut probatur in Auth. vt cum de app. cogno. in prin. ergo nō dicitur retrahari sententia ex eo iure, quod appellatione pendente superuenit. Et si hoc esset ex eo, quod interposita appellatione sententia non transiret in rem iudicatam, idem esset dicendum in omnib. casibus, in quibus sententia etiam absque appellatione non transiret in rem iudicatam. Et ideo concludendo in tali sententia, quae non transiit in rem iudicatam, dicendum est, prout supradictū fuit de communi obseruatione, quae erat in contrarium in praeteritis casibus, quia si declaratio postea facta ostendat euidentem irrationabilitatem ē in praeteritis fuisse, retrahatur talis sententia, arg. glo. in d. cle. 2. de reb. eocl. non alie. Et pbatur in d. c. cum causa, de re iud. Et hoc maxime dicendum esset in sacramentalibus, in quibus infra lata virtute opi. reprobata semper retrahatur, fm Ioan. And. hic, propter periculum anime per tex. in c. ueniens, l. de pñsby. nō bapt. & Mod. simp. sequitur. & idē Ang. in l. Barbarius, col. j. ff. de offi. prae. ubi alleg. Inn. in c. nihil. de elect. & hoc idē sequitur Bal. in l. non mutar. C. de lib. cau. & in l. 2. in fi. C. de fer. & equi. & no. per gl. in fi. in c. 2. de presby. non bapt. per quam Abb. ibi dicit, qd in sacramentalibus, & in dependentib. ab ordine, communis error facit ius, valent tamen gesta quo ad meritum propter fidem eorum, qui probabiliter crediderunt, fm gl. in d. c. 2. Abb. post alios sequitur, ad idē glo. no. in c. dudum, col. 2. in ver. decepta, de elec. & Secunda conclusio Abb. est, qd si constitutio, quae simp. loquitur, procedit annullando, & ea annullatio sit de praeterito, locum habet in praeteritis, l. fi. C. de pac. ibi, fm itaq; veteres regulas, ad idē tex. in Auth. de alie. & emphy. circa fi. in §. omnia vero que & in §. hoc quidē. in Auth. de incest. nup. & in l. pen. C. de incest. nup. quae iura Bar. adducit in d. l. omnes populi, in §. q. prin. ver. circa tertium. Et ratio huius conclusionis manifesta videtur, quia annullatio in effectu non vī fieri noua lege, sed per legem antiquam, & sic virtualiter non est verum dicere, qd lex noua habeat locum in praeteritis, facit qd s. dictum est de lege noua declarante. Tertia conclusio Abb. est, qd constitutio non porrigatur ad praeterita, qd procedit confirmando, & ista conclusio vera est, & intelligitur, quando actus nullus confirmatur, & quia tali casu, qui confirmat, de nouo dare vī, vt no. in l. ad optio non iure facta, ff. de adop. & per Bar. in l. & q. ff. de iurisd. om. iud. & quia actus valet prout nunc, & non trahitur retro in praedictum tertij, vt no. in l. si partem, §. si quemad. fer. amitt. & per Bar. in l. bonorum. ff. rem rat. hab. & de pñmatio ne no. Abb. per illum tex. in c. dudum, de deci. in pen. not. Secus vero si actus validus confirmetur, quia ad praeterita porrigitur, vt per Bal. in l. leges. col. fi. C. de legib. Quarto Abb. concludit, qd noua constitutio, quae respicit ordinem procedendi, etiam causas pendentes includit, gl. in c. licet canon. in ver. de cetero, de elec. in 6. no. Bar. in d. l. omnes populi, & in l. 2. §. si per illum tex. C. de iur. cal. Bal. in l. leges. col. 2. C. de leg. ubi infert ad no. questionē, facit, quod Bal. no. c. fi. 7. ut lit. pend. Sed contra istam conclusionem arguit glo. de Imo. in fi. col. j. quia sicut hic noua constitutio non habet locum in praeteritis, nisi expresse dicatur, idem in pñdētib. nisi exprimat. d. l. 2. §. si. Et ad hoc videt tex. in auth. vt cum de app. cog. §. 1. ubi causa debet examinari fm leges antiquas. Mod. hic dicunt, qd ille tex. de examinatione nihil dicit. Sed non est verum, quia imo tex. expresse dicit de examinatione, vt patet ibi, dum inquit, causam examinari, & terminum fm ipsas

accipere. Et ista opi. de iure verior videtur, quia natura legis est futura respicere, non autem praeterita, nec pendencia, nisi ex primatur, vt hic, & in c. pen. de offi. lega. in 6. Non obstat, qd actus sit de futuro respectu processu futuri, quia relationem habet ad praeterita, cum fiat super actu praeterito, & ad hoc bene facit, quod statim j. dicam. Quinta conclusio, fm Abb. est, qd si constitutio respicit executionem, habet locum in actu praeterito respectu executionis futurae, per gl. not. in cle. 2. in ver. posterum, de ata. & quali. facit quod no. Bal. in l. illam, in ver. ex hoc arguitur, C. de dona. & in l. oēs populi, col. 7. ff. de iusti. & iure. cū simi. vt tradunt Mod. hic. Sed in hoc etiam Trium tenet Imo. hic, quia non videtur, qd lex debeat trahi ad casus praeteritos, licet executio sit de futuro, per tex. hic. Nō obstat, d. cle. 2. de ata. & quali. ubi verba sunt, quae expresse praeterita respiciunt ibi, emancipati, & idē in cle. j. de testa. dum loquitur de deputatis, secus ergo videtur, quando constitutio loquitur simpliciter: & pro hoc bene facit tex. hic, ubi executio cedendi videtur esse de futuro, & tamen constitutio non habet locum. Et quia dispositio principalis attenditur, & non executio, vt est tex. no. in c. literis, de rescrip. & in no. q. Ang. tradit in l. si possessor. in prin. ff. de pet. har. facit, quod no. Bal. in l. j. C. de nudi. cum simi. & in proposito videtur quae tradit Are. in consi. 8. §. considerata. Sexta conclusio est, qd noua constitutio non porrigitur ad actum perfectum, licet esse aut sit in pendenti, ut est tex. in l. iubemus, C. de test. Sed aduertendum est, quia tex. in d. l. iubemus, non haberet locum, quando testator superuixisset, & potuisset mutare testamentum, quia tunc deberet formā nouae constitutionis obseruare, vt no. voluit Ange. in Auth. vt fac. noua. consi. per illum tex. a contrario sensu, & Mod. sequuntur in d. l. iubemus, per illum tex. qui considerat, qd testatori nihil potest imputari, quae ratio videtur cessare, quando testator superuixit, & potuit testamentum mutare. Et ad hoc ē alleg. bonum tex. in l. 3. C. de inoff. testa. ubi in simili casu consideratur, qd testator superuixit, & facultatem mutandi testamentum habuerit. Et retenta ista limitatione ad tex. in d. l. iubemus, inferitur, qd ista conclusio non sit vera, qd in simili casu constitutio etiam haberet locum in testamento prius facto, quod potest mutari, secus esset in testamentis, quae non possent mutari, de quibus videtur loqui tex. in d. l. iubemus. Postremo ex supradictis inferitur, fm Abb. hic, an poena imponi debeat fm tempus delicti, vel sententiae, de quo per Bar. in d. l. omnes populi, cum simi, vt tradunt Mod. hic in 8. fallen. & per Nellum in trac. suo banitorum, in l. 1. q. in 3. parte secundi temporis, Alex. in l. pen. ff. si ex noxa. cau. ag. & dom. Io. de S. Seuerino in dic. l. omnes populi, in 22. ca.

ADDITIONES.

- a. Syl. Ald. Tertij. Vnde Deci. in l. quod in initio, ad fi. ff. de reg. iur.
- b. Contrarium. Et bene, & sic ex nouo statuto, qd debitores sub garatigio instrumenti obligati possunt capi, non capitur debitor obligatus sub tali instrumento facto ante statutum publicatum, quicquid dicat Pan. hic.
- c. Moder. Scilicet Iaf. Idem Ang. in Auth. vt cum de app. cogno. in prin. contrarium tenet Pau. in d. l. iubemus, & varius per tex. in Auth. vt facit noua. consi. qui uult omnino iam facta testamenta valere, etiam si testatores noue legi superuixissent. Et licet tex. subdat, qd nō semper facultas est testandi, haec ratio est impulsiva, & non restringit, sed etiam aduertendū, quod Iustinianus ibi loquitur de suis, & imperialib. constitutionib. duntaxat, non autem de alienis, vel municipalibus, in quibus Bar. in d. l. omnes populi, aliud tenet dicendum.

Summo Deo Laus.

Pro patria quondam Decius pugnavit vterque,
Nunc patriam Decius legibus instituit.

*Commentariorum super tit. de constitutionibus Clarissimi vtriusque iuris Interpretis
Domini Philippi Decij Mediolanen. Finis optatur apparet.*

13 rescript. et propter hoc et rescriptum interpretat fin ius cōe.
 a c. cām, q. i. eo. et verba posita in rescripto debent pformari iur.
 14 r. et aequitati, licet nā verborū nō patiatur in gl. in c. paratus. 23.
 15 q. in ver. si vera. et clausula posita in rescriptis recipiunt om-
 b nes interpretationes, quas recipit ius commune in tali mā, vt
 no. Do. post antiquos in c. licet canon. §. si de ele. in 6. in ver. no.
 16 ta bene istud dictū. Et ex prādictis Ab. infert in d. c. cām, q. i. q
 c magis stricte interpretari debet rescriptum, q. statutu, q. in sta-
 tuto interpretatio debet fieri, ut aliqd opet, non sic in rescripto,
 qd ad ius commune reducitur. Et p istam rōnem idē vī in priuile-
 gio, qd debet aliqd operari, c. in his. de priuilegiis. c. si Papa. eod. tit. in
 17 6. et sic vī, q. stricte debet interpretari rescriptum, q. priuile-
 gium isto respectu, vt verba aliquid operent, & ita Bald. dicit in
 rub. in prin. Et ad hoc et facit, qd no. Ab. dicit in c. capitulum. co.
 18 3. uer. & nota hoc verbū, i. eod. et vbi inquit, q. rescripta ad lites,
 stricte dnt interpretari, qd ad beneficia, quod dicit notandum ef-
 se, quia in bñficialib. fit stricte interpretatio. c. quis. de prāben-
 in 6. Et ex his nō vī uerū, q. Bal. hic dicit in rub. in 2. col. q. rescrip-
 tū debet interpretari, vt aliquid operetur, nam hoc non vī ue-
 rum q. tum ad merita cām, sed saluari p respectu iudicis datū in
 rescripto. Et p dicta cōfio, q. rescriptū dicat, q. rescribitur, ad
 obseruationē iuris cōis, intelligit, q. iurisd. tribuit, secus si abiq;
 19 iurisdictione aliqua facultas concedat, q. nō esset rescriptū, vt
 no. Cal. in consi. 5. co. ti. Secundo limitatur procedere habito re-
 spectu ad merita causā videlicet, vt fiat iustitia, & tribuatur uni-
 cuiq; qd iū est, secus est q. tum ad iudicem datum in rescripto,
 quia recedat a iure cōis, ex quo ordinari iurisdictioni deroga-
 20 tur. Et isto rescriptum p dicit priuilegium, vt no. Ant. in
 21 c. olim. de uer. sig. et ex ista cōsideratione, q. rescriptū, q. ap-
 pellat. sedes, & in c. nonnulli. in prin. j. eo. Et ideo q. in rescrip-
 to conceditur aliquid ius cōe, mutat nomen rescripti, fm gl.
 22 in c. in ver. nācat. de consi. in 6. et vnde quandoq; appellatione
 d rescripti priuilegiū continetur, fm subiectam mā, vt no. Do.
 post antiquos in c. i. col. 2. de rescrip. in 6. in ver. querit. Lapus.
 Tertio declaratur, fm Bal. in q. qui dicit, q. rescriptum proprie di-
 citur, q. abenti scribitur, quia cum abente loquitur, qui episto-
 lam scribit. Et istud dictū Bal. vī pcedere cōsiderato eo, q. cōiter
 fieri solet, sed de iure nihil obstat, vī q. etiam pāsentis scriptura
 proprie dicitur, quia scriptura ad faciliorem probationem
 23 fieri vī iuxta l. pñitur. ff. de pig. et secunda conclusio Abb. est, q
 c proprie dicitur priuilegium, q. scribitur ius cōe, & dī priuile-
 gium quasi lex particularis, & non cōis, quia respicit priuatam vtili-
 24 tatem alicuius particularis, & dist. in c. priuilegia. c. Abbate. ver
 sic. contra quod, de verb. sig. no. Bar. in l. 1. ff. de cons. princ. & in
 l. i. c. de iur. & facti ing. cum si. ut tradit Alex. in l. quia persona. ff.
 sol. ma. & Pau. de Ca. in l. maritum. ff. eod. tit. facit, quod no. Bald.
 in litem lapilli. co. 3. ver. ego dico. ff. de re. di. Hoff. in summa. eo.
 tit. & in ver. quas uires. col. 2. & Do. in c. i. col. 4. de excels. prelā.
 25 6. op. quam ibi refert. et Tertio, & vlt. Abb. concludit, quod be-
 neficium est nomen generale. c. olim. de verb. sig. vbi An. circa
 si. ita dicit. & no. etiam Ab. in c. nonnulli. §. sunt. Hoc modo acci-
 pitur in c. j. §. beneficium. qui. mod. feud. amit. vbi dī, q. est beni-
 uola actio gaud uiu tribuens capienti. Sed stricte, & proprie di-
 citur gratia concessa a principe prāter ius, vt no. in cap. olim. de
 uer. sig. & alij in gl. in ver. restringendo, & in c. ad audientia. el. 2.
 in prin. j. eo. Et idem Alex. in consi. 169. vīso themate. lib. 2. Et no
 tabilem q. ponit Barto. in l. beneficium. ff. ad legem Fal. cum si.
 ut tradit ibi Alex. Et quando dicatur beneficium in alia q. Alex.
 25 scribit in consi. 12. vīso themate. in filib. 2. et de hoc beneficio
 g ecclesiastico, quando dicatur, no. Pet. de Anch. in reg. 1. in 1. col.
 in fi. de reg. iur. in 6. & ibi concludit, quod quatuor debent con-
 currere ad hoc, vt proprie dicatur beneficium ecclesiasticum,
 & idem Cal. in c. in nostra. in 3. q. in fi. Modē. ibi, in 3. car. col. 6.
 26 post Ant. colum. 6. de rescrip. et appellatione beneficii venit al-
 h tare, quod datur in titulum, glo. j. in fi. cle. 2. de dec. & Do. in ca.
 27 j. colum. fi. de censu. in 6. et est beneficium simplex. vt per Ab.
 28 in cap. recolentes. circa fi. de sta. mona. et appellatione benefi-
 cij non venit canonicatus sine pbanda. Abb. in c. nostra. in prin.
 inf. eo. Nec etiam cum prābenda in materia stricte, vt per Rotā,
 in 2. dec. in titu. de fil. prāsb. in nouis. Sed largo modo sic, vt no.
 Ab. in cap. postulasti. & Mod. ibi, in 3. car. de rescrip. Et adde Doc.
 in cap. fin. in prin. in 2. no. de conce. prāsb. in 6. vbi tenuit, q. ve-
 29 niat prābenda, officium, & alia, de quib. ibi habetur. et appella-
 k tione beneficii non uenit pensio. c. quāuis. el. j. & ibi Domin. de
 prāben. in 6. cum si. vt tradit Mod. in ca. ad audientiam. el. 2. in
 31 prin. infra. eod. et appellatione beneficii, an veniant prāstimo-
 nia, no. Fed. in trac. de perm. ben. in q. 4. & alia per eum. facit tex. in
 clem. & litteras. de prāb. de cuius intellectu late scribit And.
 32 j. c. in consi. 64. lib. 3. & appellatione beneficii largo modo digni-
 tates comprehenduntur. gl. in cap. j. de reg. iur. in 6. in clem. au-
 ditor. in ver. beneficium. de rescrip. in clem. j. vt li. pen. in ver. benefi-
 cio. in clem. i. Romanus de prāb. vbi est dīuerſa ratio. de ca.
 pos. & pp. & no. Doc. in c. si pro clericis pau. perib. in fi. de pñ. in 6.
 34 et Papatus, pprehendi vt appone bñficii, in cap. j. de malef.
 35 et Sed in materia stricte, appellatione beneficii non uenit curati
 m beneficium. c. cum illis. de pñ. in 6. & Pe. de Anch. ibi in 3. not.
 & no. Abb. in c. postulasti. in gl. 2. de rescrip. in c. fin. in 2. not. de prāb.
 & per gl. in c. si eo tpe. de rescrip. in 6. uer. cum cura. & Pe. de Anc.
 in prin. & hoc intelligitur, nisi esset eadem ratio, quia tunc et in
 mā stricte appone bñficii, venit curatum, vt no. Doc. in c. si gra-
 36 tiol. col. pe. de pñ. 16. Et j. i. si alicui pcedat facultas pcedēdi bñ-
 ficiū, et de curatis intelligat, vt no. Doc. in c. dubium. co. 3. ver.
 ex his infer. de pñ. in 6. & hoc de vicario no. Do. in c. j. in fi. circa
 fi. de offic. in 6. & ibi alle. Ro. q. est vt de offic. in antiquis. & tra-
 dunt Mod. in c. postulasti. car. 7. ver. & scias. infra eo. Adde tamē
 Car. qui aliter loquitur in consi. 30. in hac dubia quaestione. col.
 penul. ver. ad prādicta. Et ex his expedita hac fit rubrica.

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. Commune. Late Dec. in c. causam, quā in 1. no. inf. eo. limita nisi alt
 consistat de mente rescribentis. Dec. in consi. 33. co. 1. Ale. in lex factio. col. 1.
 ff. de vulg. & pup. Dec. in c. ex parte. el. 2. in 1. no. de of. del.
 b Ald. Materia. Dec. in consi. 33. in consi. 29. co. 1. in consi. 24. in fi.
 c Syl. Ald. Statutum. Imo. q. equiparentur, vide Dec. in c. cum accessissent. col. 4.
 de consi. in c. causam, quā co. 2. in gl. in ver. inferenda. infra, eo.
 d Ald. Materia. Vide Ale. in l. quia tale, in prin. ff. solu. mat.
 e Hier. Gig. Commune. Quod priuilegium dicitur, quando scribitur contra ius
 commune per Papam, vide eundem Dec. in consi. 157. j. co. ver. 2. ad decla-
 rationem, vbi etiam ponit qd sit rescriptum, & qualiter a priuilegio differat.
 f Syl. Ald. Particularis. Et in hoc differt a rescripto. Dec. in consi. 147. in prin.
 q. dicitur, no. Vide Dec. in consi. 10. 1. co.
 g Altare. Gem. & Philip. Franc. in c. 1. de consuet. in 6. Dec. consi. 210. nu. 4. Lud.
 h Gomes in reg. cancel. 18. q. 23.
 i Ald. Prābenda. Vide Rotam dec. 445. §. legatus. in no.
 k Hier. Gig. Pensio. Non venit beneficii appellatione, ratio est, quia dicit tpe
 nihil habens spiritualitatis, ut uoluit Car. in c. constitutus. de relig. domi. Et
 hinc est, q. pensio assignari p tē laico, nisi talis sit, qui consequitur pro benefi-
 cio ecclesiastico assignari. ita uoluit Bal. in cad. audientiam. el. 2. in j. col. uer.
 capio gl. infra, hoc eo. ti. nostro. & de materia pensionum vide latius q. alij
 per Fel. in d. cad. audientiam. el. 2. in j. 2. 3. 4. & 5. col.
 l Ald. Comprehenduntur. Vide Rotam dec. 147. habens. in no.
 m Syl. Ald. Beneficium. Vide omnino Dec. in c. postulasti. in infra eo. vbi Dec.
 fortiter opponit contra hanc conclusionem.

S V M M A R I V M.

- 1 Indulgentia gratiam significat.
 2 Indulgentia accipitur pro beneficio concesso a iure.
 3 Indulgentia minus tribuit, quam statutum, & quomodo cognoscatur a
 statuto. nu. 4.
 4 Indulgentia, & priuilegium quomodo differant.
 5 Papa committit causam appellatione remota. (feriores.
 Appellatione remota, causam committunt Principes superiores. non in-
 7 Legatus non committit causam appellatione remota, etiam si ei esset da-
 ta potestas iudicandi appellatione remota. nu. 8.
 9 Statutum q. procedatur appellatione remota, ualeat. (tionem.
 10 Ciuitas non recognoscens superiorem potest per statutum tollere appella-
 11 Appellatio ab interlocutoria, an possit tolli ab inferiore a principe.
 12 L. si. C. de sent. qualiter intelligenda.
 13 Legati de latere potestatis, remissiue. (differunt.
 14 Appellatio tollitur si audientia denegatur. (differunt.
 15 Audientiam generaliter denegari, vel specialiter agendo, vel excipiendo,
 16 Appellatio an tollatur commissa causa cum plena, & omnimoda pñe.
 17 Clausula libere expediat, & terminet, quid operetur.
 18 Appellationem tollit a rescripto, vel a iure, maxime differunt.
 19 Appellatio si remota sit, intelligitur in causa principali.
 20 Princeps an tollat defensionem. (uere possit.
 21 Clausula, appellatione remota, non tollit quin superior grauamen remo-
 22 Appellatio absolute tolli potest, quia est defensio civilis. (nerali.
 23 Generi per speciem, quando derogatur.
 24 Priuilegium speciale, quando deroget generali, non facta mentione ge-
 25 Ius in re, & ius ad rem, differunt.
 26 Ius ad rem, fieri debet mentio.
 27 Ius in spe tolli non potest.
 28 Genus tantum operatur quo ad genus, quantum species quo ad speciem.
 29 Priuilegium negatiuum praeualet.
 30 Priuilegium concessum ad limites iuris debet intelligi, ut aliquid opere-
 31 Verba potius nihil dicunt operari, q. tertio damnum inferatur.
 32 Verba statuti potius debent nihil operari, q. quis indebit grauatur.
 33 Clausula, non obstante collatione alteri facta, intelligitur de inuolida, ne
 ius questum tertio auferatur.
 34 Verba potius improprantur, quam q. tertio praeiudicetur.
 35 Statutum, q. non extantibus masculis femina succedat, ut verba opere-
 tur, intelligitur, ut eis stantibus excludatur.

Clausula

1 Clausula appellatione remota, ut aliquid operetur quamuis odiosa sit,
 intelligitur de probabilibus.
 2 Statutum puniens homicidium qualitercunque commissum, ut verba
 operentur, intelligitur etiam abique dolo.
 3 Verba debent intelligi, ut minus derogetur quam fieri possit.
 4 Indefinita non equipollent rñnerſali, vbi est diuerſa ratio.
 5 Rescriptum speciale derogat primo generali, etiam si certus articulus
 causae prius commissae committatur. nu. 4.
 6 Causa continentia diuidi non debet.
 7 Rescriptum primum speciale derogat secundo generali, & quando.
 8 Rescriptus illud dicitur, quod ad personas refertur.
 9 Rescriptum vtrumque primum, & secundum, si speciale sit, non ualeat se-
 condum nisi facta sit mentio de primo.
 10 Rescriptum secundum speciale non derogat primo siue speciale, siue ge-
 nerale, & nu. 47. & 48.
 11 Decima noualium quas dicantur.
 12 Priuilegium secundum generale, quando deroget speciali primo, & n. 52.
 13 Immunitas alicui concessa non tollitur eo, quod postea onera imponitur.
 14 Priuilegio infero in corpore iuris facilius derogatur quam non infero.
 15 Rescriptum contra priuilegium secundum ius commune ualeat, non fa-
 ctum de eo mentione.
 16 Priuilegium secundum ius cōe, an addat nouū vinculum, & quid opere-
 tur.
 17 Littera ad beneficia sunt odiosae.
 18 Statuto conformi iuri cōi non intelligitur derogatum sub lato iure cōi.
 19 Rescriptum confirmatum consensu praeiurum non tollitur sine speciali mentione.
 20 Rescriptum secundum non ualeat in praeiudicium priuilegiij iuris commu-
 ni dentis formam rescriptis impetrandis sine expressa mentione.
 21 Causa dicitur per citationem.
 22 Littera pendere per citationem, etiam si ad citatum non peruenit.
 23 Priuilegium concessum motu proprio, difficius tollitur.

Sicut Romana. In tex. ibi, indultum, hoc ver-
 bum gratiam significat, l. lici-
 tatio. §. earum, cum gl. in cle. fin. in verbo, indulgentiam, & de celebra. miss.
 facit tex. in l. generalis, in l. cum indulgentiam, C. de sen. pas. &
 tex. in c. cum ad monasterium, de sta. mo. ibi, q. ex indulgentia
 nihil habens spiritualitatis, ut uoluit Car. in c. constitutus. de relig. domi. Et
 hinc est, q. pensio assignari p tē laico, nisi talis sit, qui consequitur pro benefi-
 cio ecclesiastico assignari. ita uoluit Bal. in cad. audientiam. el. 2. in j. col. uer.
 capio gl. infra, hoc eo. ti. nostro. & de materia pensionum vide latius q. alij
 per Fel. in d. cad. audientiam. el. 2. in j. 2. 3. 4. & 5. col.
 l Ald. Comprehenduntur. Vide Rotam dec. 147. habens. in no.
 m Syl. Ald. Beneficium. Vide omnino Dec. in c. postulasti. in infra eo. vbi Dec.
 fortiter opponit contra hanc conclusionem.

In tex. ibi, indultum, hoc ver-
 bum gratiam significat, l. lici-
 tatio. §. earum, cum gl. in cle. fin. in verbo, indulgentiam, & de celebra. miss.
 facit tex. in l. generalis, in l. cum indulgentiam, C. de sen. pas. &
 tex. in c. cum ad monasterium, de sta. mo. ibi, q. ex indulgentia
 nihil habens spiritualitatis, ut uoluit Car. in c. constitutus. de relig. domi. Et
 hinc est, q. pensio assignari p tē laico, nisi talis sit, qui consequitur pro benefi-
 cio ecclesiastico assignari. ita uoluit Bal. in cad. audientiam. el. 2. in j. col. uer.
 capio gl. infra, hoc eo. ti. nostro. & de materia pensionum vide latius q. alij
 per Fel. in d. cad. audientiam. el. 2. in j. 2. 3. 4. & 5. col.
 l Ald. Comprehenduntur. Vide Rotam dec. 147. habens. in no.
 m Syl. Ald. Beneficium. Vide omnino Dec. in c. postulasti. in infra eo. vbi Dec.
 fortiter opponit contra hanc conclusionem.

12 Bar. cōiter reprobat, & quia tex. in d. l. fin. et intel. de appella-
 tione friuola, circa qd talis cā appositā p inferiorē in effectu ni-
 hil operatur, ut no. Bar. in d. l. fin. cum si. ut tradunt Mod. hic. Sed
 non pñonat, q. tex. in d. l. fin. intel. de appone frustratoria in effe-
 ctu per tex. in c. pasto. de appel. Vñ vera solutio f. vī, q. in d. l. fin.
 ferior iudex possit appellatione remota, causam committere.
 13 et Sed intel. q. remota sit ab eo, & nō in pñudicium superioris,
 ut no. declarat Ang. in d. l. 1. §. fi. col. fi. & sequitur Ang. Are. ibi. q
 dicit, q. ista est veritas. Alia dicta Mo. de pñe legati de latere, nō
 prosequor, quia ex propositū sunt ea, q. Mod. hic dnt, no. Fed. in
 consi. 195. factum tale est, & in pñ. 200. q. permutatio. Bal. in tit.
 qui sen. da. pos. in c. 1. in prin. col. 3. uer. qd de le. cardinalib. & Al-
 ua. ibi in scda car. Ro. in pñ. 3. uiso pñdicto, in 2. dubio, & in consi.
 261. in casu propositū pñtationis, Abb. in c. pro illorum, col. fi.
 in c. dilecto. in 3. no. de prāb. Ale. in consi. 1. & in consi. 112. li.
 5. & Mod. repetentes in cle. saepe, in uer. mandamus, de verb. fig.
 14 et Et quod dī cā appellatione remota, idem est si audientia de-
 negetur, quia tollitur appello, ut no. Arch. 16. q. 7. in c. fi. quis de
 inceps, in uer. audientia. Et sequitur Ant. de Bu. in c. significauit-
 runt, circa fi. in uer. ult. in q. tū. de exce. Imo. tñ ibi tenet q. tñ per
 tex. in c. in noie dñi, 23. dist. ubi excōicato audientia denegatur.
 Et idem praecise ibi, nec aliqua super hoc audientia referretur,
 & tñ excōicatus appellare pñt, c. significauerit, c. fi. de excep. Sed
 rñdet, q. in isto mō arguēdi fallacia est. Nā dñi dī, q. excōicatus
 appellare pñt, uerū est rñt, q. excōicato non denegatur audientia
 absolute, sed duntaxat, si agere uelit, c. intelleximus, de iudi. c. cū
 inter, de excep. Sed qñ praecise, & absolute audientia excōicato
 denegatur, prout specialiter in d. c. in nomine domini, disponit,
 in illo casu et appellatio prohibita vī. Et ita declarando dictum
 Arch. bñ procedit, quod et tenet Spec. in tit. de app. §. 2. uer. 32.
 15 et Et in effectu dīa est, vtrum audientia denegetur gnāl; uel a-
 gendo tñ, uel excipiendo, ut tradit Peru. in rub. de app. col. 2. Et
 retenta conclusione, q. denegata audientia tollatur appellatio,
 talis conclusio vī procedere, quia de ui uerborum, si tollitur au-
 dientia, exclusā vī appellatio. secus si uerba essent generalia, ex
 quibus necessario non inferatur ad appellationem, puta si causā
 cōmittatur, cum plena, & omnimoda potestate. Nam per hoc
 non tollitur appellatio, ut notat Bal. in l. 2. uer. sed pone, C. de
 appe. & propter dictum Bal. hoc non vī, q. bene dicant Anto. &
 Imo. in c. irrefragabili, in prin. per illum tex. de offi. ord. uolentes
 16 quod si causā committatur libere expedienda, & termināda,
 quod tollatur appellatio. Nam dictum eorum in effectu vī q. il-
 lud, q. Bal. dicit. Non obstat tex. in d. c. irrefragabili. in prin. quia
 responder Peru. in rub. de appella. col. 8. uer. sed quid si commit-
 17 tatur, q. immo ille tex. probat contrarium, quia ibi non inuit
 litur exclusā appellatio, ubi foret iusta causā appellandi. Sed
 ista rñsio non vī uera, quia licet ibi admittatur appellatio, ex ius-
 ta causā, uidelicet, si modus excedatur, ut gl. ibi dicit per illum
 tex. tamen ex quo regulariter ibi appellatio prohibetur, propter
 illud uerbum, libere, dictum Anto. & Imo. ibi probari uidetur.
 Vnde ad illud tex. aliter responderi potest, quod ibi loquitur de
 appellatione ab interlocutoria, quae impediret processum in cā
 principali. secus uidetur in appellatione a diffinitua, de qua lo-
 quitur Bal. in loco supra alleg. quia in diffinitua agitur de maio-
 ri praeiudicio, & officium iudicis non impeditur, quia lata sentē-
 tia est functus officio eius, iudex post quam, de re iud. Et ad pñ-
 dicta notādum est, dīam esse, an appellatio per rescriptum tol-
 latur, ut hic, uel tollatur a iure, quia a iure efficacius remouetur
 ut no. uoluit Hoff. in c. pastoralis, §. fin. de offi. deleg. & illud di-
 ctum pro singulari refert Anto. ibi, & Abb. post alios sequi-
 tur

ADDITIONES.

- a Syl. Al. Priuilegium. Vide omnino tex. in §. sed non vīque, Inft. de leg.
 b Syl. Al. Remittitur. Vide Bar. in l. fi. C. de sen. pas.
 c Syl. Al. Remota. Vide Dec. late in rub. de appel. col. 6. in prin. vbi declarat, & in
 c. pastoralis, col. 5. de app. ubi quis possit apponere clausulam, appellatione
 remota.
 d Hier. Gig. Principe. Adde, quod princeps tollere potest appellationem, eundē
 Dec. in rub. de app. inf. in 6. col. in uer. ex prādictis inferitur, & uide eundem
 in c. pastoralis, in 1. col. in ver. queritur, secundum Abb. de app. vbi tale exa-
 minat quis possit causam appellatione remota committere.
 e Syl. Al. Non potest. Confirmatur, quia clausula appellatione remota, apposi-
 ta in rescripto delegati a principe, qui potest subdelegare, non transit in sub-
 delegatum. Dec. in c. si pro debilitate, col. 4. de offi. deleg.
 f Syl. Al. Videtur. Considera, quia eadem uidetur ratio in diffinitua. Et dum di-
 cit hoc de praeiudicio superioris, uide ne non sit uerum hoc, nam praefectus
 pratorio a quo nō appellatur, l. 1. C. de sen. praef. prator. possit committere,
 ex quo non inferitur praeiudicium principi, & tñ l. 1. prohibet, q. excepto prin-
 cipe alius non possit committere appellatione remota. vnde dicit pñs, q. rō fit
 praeminentia principalis, cap. super qñm, in prin. uer. nos autem, ubi non
 fiebat aliquod praeiudicium Papae, & tñ non uult, q. alius possit committere.
 g Hier. Gig. Appellatio. Adde, q. idem est, quando dicitur offi. sine aliqua contra-
 dictione, quia censetur exclusā appellatio, vt uoluit But. & Imo. in c. perso-
 nas, inf. de app. vbi per eundem Dec. in 4. no. & idem erit quando remouetur
 querela, vt idem per Dec.
 Philip. Dec. super Decretalib. G 2

G

ego cōsului* Papie in cā. q̄ vertebat Veronā, q̄ priuilegio spāli de exigēdis decimis noualiū esset derogatum ab alio priuilegio posteriori spāliter dato quibulā religioſis, ut non tenerentur soluere decimas de noualibus, q̄ ipsi reducerēt ad culturā, quia in primo generali priuilegio nō erat ius q̄stū in re de pñti, sed ad rem, cū decimæ noualiū sint illæ q̄ percipiunt de agris nouiter ad culturam reductis, c. quid per nouale. de uerb. sig. l. agraria. in fi. ff. de termi. mo. & in c. fin. de priui. & no. in c. 2. de decimis, in 6. & est tex. in d. c. quid per nouale, j. de ver. sig. & hoc hñ in conf. 1. 7. Si uero agat in primo generali de iure quāſito, vt dictum est, p̄ fm priuilegiū ſpeciale nō derogatur primo gñali. Et hoc idē vñ dicēdū in reſcripto, licet Doc. aliter dicat. Si enim q̄s impetrat generale reſcriptū, ut corā vno iudice poſſit oēs eius debitores conuenire, nam ſi vnus ex debitoribus impetraret poſtea reſcriptū, q̄ nō poſſet cōueniri niſi coram tali iudice, vñ q̄ nō valeat fm, non facta mentione de primo, q̄a primo impetratū erat ius q̄ſitum p̄ oēs debitores ſuos, & ſic q̄ illū, qui fm impetratū, q̄a tm̄ ualeat genus, quantum p̄ſes, ut ſ. dixi, nec q̄m iure pbat. & rō, q̄ est in priuilegio, & vñ eſſe in reſcripto, & hoc idē vñ ſentire Abb. ſ. in prin. dum diſtinguit interius in re, & ius ad rō, nō faciendo dñam inter reſcriptum, & priuilegium. Non ob. c. poſterioris. q̄a ibi añ noſationem non erat ius q̄ſitū, & q̄a reſcriptum ibi non erat gñale, ſed potius vñ ſpāle, q̄a illa uerba, & quosdam alios, reſtringunt, ut hñ in c. 2. de reſer. in 6. ¶ Secunda cōcluſio eſt eā, quia primo priuilegio ſpāli nō derogat a ſecundo gñali, niſi de primo mentio facta ſit, d. c. ueniens, & no. Bal. hic in pe. col. ver. pone princeps, ubi exemplum ponit in immu. ſ. i. nitate alicui ſpecialiter cōceſſa, q̄ nō tollit ex eo, q̄ poſtea generaliter onera imponantur, allegat tex. cum gl. in l. 1. c. de ſil. tia. lib. 1. 2. & idem Bar. ibi, & per illū tex. idē no. Bal. in l. 1. col. 1. ff. de conſ. prin. & in l. dotalē. ff. de teſt. mil. & in auth. habita. C. ne ſil. pro patre. in 4. no. tradit Pau. de Ca. in conſ. 1. 3. 2. afs. 1. 3. 3. notandum col. pen. cū ſi. ut tradunt Mod. hic, & iſta cōcluſio vñ a fortiori pcedere q̄ ſi ſpāle nō derogat primo gñali, nec ſpāli, ut dictum eſt ſ. in pcedenti cōcluſione, multominus gñale derogare nō vñ, & p̄dictæ cōcluſiones hñt locū in priuilegijs, quæ ſunt extra corpus iuris, ſecus ſi utruq̄, priuilegium inelutum ſ. ſit in corpore iuris, q̄a tūc fm derogat pñti, ſicut ē iure c. 2. de pñti. in 6. Hoc tñ nō vñ hñt locū, q̄n primū eſt ſpāle, & fm gñale, p̄ d. l. 3. C. de ſil. tia. lib. 1. 2. & quia ita eſt de iure, q̄ noua iura fm antiqua diſtinguant, l. nō eſt nouum. l. nā & poſteriores, & q̄d ibi Bar. ff. de leg. facit gl. in l. ſciendū. ff. q̄ latid. cog. & i. auth. offerat. C. de li. p̄. cū ſi. Si uero alterū priuilegiū eſſet ſolū extra corpus iuris, illud attēdit, & p̄iudicat incorporato, fm Doct. cōiter hic. Ab. tenet q̄m, q̄a fm cū, priuilegiū debet facere mentionem de iure pñti. c. ex parte, de capel. mon. Mod. hic ſequunt op̄i. cōem, q̄a attēta rōne Abb. nūq̄ ualeret priuilegiū nō facta mentione de iure pñti. in c. 1. de cōſ. in 6. Et q̄a idē iudicat de priuilegio inſerto, quod de iure cōi, ut pgl. in c. ut circa, de ele. in 6. Sed dicēdū ē, q̄ Abb. loq̄t fm op̄i. eius, q̄ tenet, q̄ i priuilegio deat iuri cōi derogari, p̄ d. c. ex parte. ut p̄ cū hñ i c. nōnulli. j. e. & ſic fm cū, nō reputat abſurdum illud, q̄d Mod. dñr. Verum, q̄a op̄i. Abb. reprobat, & fundū eius tollit, q̄a coipſo, q̄ dat priuilegiū, vñ iuri cōi derogatū, vt no. Bal. in l. itē lapilli. col. 5. ver. & no. de re. diui. cū ſi. ut uidebimus in c. nōnulli, in prin. j. eo. iō ſ. nō eſt a cōi opinione recedēdum. ¶ Eritā patet ex p̄dictis, q̄ facilius derogat priuilegio inſerto in corpore iuris, q̄ nō inſerto. Et hoc pcedit, q̄n tollit ius cōe, tūc n. tollit facilius inſertū, q̄a ius cōe reputat. Nam ſtatim dato priuilegio, uidet derogatum iuri cōi ex natura priuilegij, ut dictum eſt, & ſic pariter derogatū vñ priuilegio in ſerto in corpore iuris, de quo idē iudicat, q̄d de iure cōi. Secus eſt, q̄n nō tollitur ius cōe, ſed tollitur priuilegiū, q̄a tūc facilius tollitur nō inſertū, q̄a eſt priuilegium p̄prie & ſimpſt, quā tollatur inſertum, q̄ non vñ priuilegiū ſimpſt ex quo de eo iudicatur idē, q̄d de iure cōi. Et iſto caſu habet locū gl. quæ uolunt, quod ſi tollantur priuilegia, non vñ tolli inſerta in corpore iuris, ut per gl. in l. 1. §. oēs in uer. compelluntur. ff. de iud. & in auth. quā in prouincia. in uerbo, illic, C. ubi de crimine agi. & no. Bar. in l. hares abſens, in prin. ff. de iud. & in trac. ad reprimendā, in uerbo, non obſtatibus, col. ſi. Et ita breuiter habes clarā reſolutionē ad diſtinctionem, quam mouent Mod. hic, ſin qua laborant, & ſe inuoluunt, ſed ex paucis p̄dictis reſolutio hñ. Tertius, & vltimus articulus principalis, quando conſ. currūt, reſcriptū, & priuilegium. ¶ Et fm Abb. p̄mā cōcluſio ē, q̄ ſi priuilegium ſit fm ius cōe, ualeat reſcriptū, licet de eo nullam faciat mentionem, & probatur hoc, fm vltimum intellectum gl. & no. Do. in c. qm̄. 18. di. col. 6. uer. ſuper. 3. dub. facit gl. in c. 1. de cōſ. in 6. in uerbo, facti. & iſta cōcluſio plane procedit in reſcripto, q̄a cōceditur ad cōſeruationē iuris. Idem tamen eſt in priuilegio poſteriori, in quo nō eſt opus facere mentionē de primo, quod conformatur cum iure cōi, ut Doct. dicūt ſ. per iſtū tex. ¶ Nec obſt. q̄ priuilegium uideatur addere nouum diuicū, ad hoc, ut aliqd operentur, arg. c. ſi Papa, de priui. in 6.

quia tale uinculū non conſiderat, niſi aliam aſſerat uſilitatem vt notabiliter Are. tradit conſ. 20. in 1. q̄ col. pe. & facit, qd no. Mathel. in no. 18. inci. no. quod Bar. Et in iſta prima cōcluſione cōſiderandum eſt, q̄ de plano procedit in reſcripto fm ius cōe, quo caſu ſi dñr mentio fieri de iure cōi, ergo nec de priuilegio. Sed in reſcripto p̄ ius, prout loquitur tex. hic, appellatione remota, debet fieri mērio de iure, q̄a clauſula, nō obſtante, requirit, ut no. in l. reſcripta. C. de prec. impe. off. & in c. nōnulli. j. eo. & tunc ſi derogatū eſt iuri cōi, vñ et priuilegio derogatum, & ſic in eſſe etu de tali priuilegio idē, quod de iure cōi, iudicatur. Et p̄dicta cōcluſio pcedit, q̄n priuilegium in totum eſt cōforme iuri cōi, ſecus ſi p̄ parte eſſet p̄ ius cōe, ut no. tradit Inn. in c. ueniens, de p̄ſer. cū ſi. ut tradunt Mod. hic, & idem Alex. conſ. 62. aſumam in p̄ſultatione, col. pen. lib. 1. Et ad hoc facit regula cōis, q̄ hñt, q̄ eadē rō eſt de parte quo ad partē, quæ de toto quo ad totum, l. q̄ de tota, ff. de rei uēd. & in c. paſtoralis. §. item cum in totum. 6. de of. del. ¶ Secundo p̄dicta cōcluſio nō habet locum in literis cōe beneficia, q̄ ſunt magis odioſe, c. quāuis de p̄ben. in 6. in Ant. de Bu. hic, cū ſi. ut tradit Mod. & idem Alex. conſ. 62. p̄ allegato. in fi. & idem Alex. conſ. 194. in fili. 2. vbi idem conſilium repetitur vñ. Tertio limitatur, niſi reſcriptum concedatur ab illo, qui priuilegiū prius cōceſſit, arg. eius, quod dicit de ſtatu conformi iuri communi. ¶ non uidetur derogatū ſubſi to iure cōi, quando ſuperior illud confirmauit, vt per Io. An. in rub. de teſt. in add. Spe. Dom. in c. 1. in prin. col. pen. de ſil. p̄ſer. in 6. & ſequitur Alex. in d. conſ. 62. & 194. p̄alleg. Quarto ſalut. quando illud, quod competebat de iure cōi, & ex priuilegio illi conformi, incipit competere priuilegio ſpeciali cauſato de conſenſu partium, quia de illo ſemper mentio fieri debet, ut no. Abb. in c. fin. ver. ex hoc vñ. de p̄ſer. & Mod. hic ſimpliciter ſequuntur, & hoc generaliter vñ dicendum, q̄ q̄n ius cōe eſt confirmatum conſenſu partium, quod tunc illi non derogatur, niſi ſpecialis mentio facta ſit, arg. c. ceterū, j. eo. facit c. et multiplici, ubi Ab. in vlt. no. de decimis, & gl. no. in c. dudum. §. nos etenim. in uerbo, pacta, de ſepul. & no. Ro. cōſi. 293. ad fi. ¶ ſ. p̄ſens conſultatio. & conſ. 404. in caſu. in fi. ¶ Secunda cōcluſio Abb. eſt, ſi priuilegium contra ius cōmune dat formam reſer. p̄ſis impetrandis, nō ualeat reſcriptum, niſi faciat mentionē de priuilegio, c. cum ordinem. j. eod. vbi Bal. inſert ad cām feudi, quæ ſpeciales habet iudices. Et idem in ſcholaribus dici poteſt, per auth. habita. C. ne ſil. pro patre. Nam in dictis caſibus non ualeat reſcriptū non facta mentione de qualitate feudi, uel de qualitate ſcholaris, q̄a per reſcriptum in eſſe etu tollit priuilegium, quod cōcedit in dictis caſibus de proprijs iudicibus. Tercia cōcluſio eſt, ſi priuilegium producit exceptionem peremptoriam, nō impedit reſcriptū, quia datur ad obſeruationem iuris, & exceptio peremptoria nō impedit p̄ceſſum, & ſic q̄ reſcriptū nō derogat exceptioni peremptoriæ. iō ualeat reſcriptum nō facta mentione de tali priuilegio. Et idem Abb. in c. cum ordinē. j. eo. Dom. in c. 1. in fi. de li. cōteſt. & Car. conſ. 83. fauendo. col. 2. & idē tradit Peru. in c. dilecto. 3. no. de ap. Et iſta cōcluſio pcedit, niſi priuilegiū pduceret exceptionē peremptoriā, quæ impeditet litis ingreſſum, d. c. 1. de li. conteſt. in 6. & no. Peru. in d. dilecto, in 3. nota. Secundo limitatur iſta cōcluſio, non habere

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. Conſului. Hoc conſilium hodie reperitur in conſ. 157. ubi uidetur. Adde q̄ male conſuluit, nec eſt proprie dñt inter reſcriptum, & priuilegium, cum ſepe vnum pro alio ſumatur, ſed effectus, & res ſubiecta debuit attendi. Et ſi ſi per primum eſt q̄ſitum ius in re, uel ad rō, non derogat p̄ fm noſ faciens mentionē, ſue generale, ſue ſpāle primū, & vltimū ſit, nō curo. Si aſi per primum non eſt ius quāſitum, nec in re, nec ad rem, tunc procedit regula, q̄ ſpecies derogat generi, ſue p̄cedat, ſue ſequatur, ut in hoc caſu, in quo reſcriptum emanauerat ad meram iuris communis obſeruantiam.
- b Syl. Ald. Imponantur. Adde Iaſ. in l. 1. col. 3. ff. ſo. ma. in l. ſciendū, ff. qui ſit. tiſt. cog. Lud. Goz. in regu. l. qui ſe patris. col. 13. in fi. C. unde lib.
- a Syl. Ald. Iuris. Adde Vero. cau. 47. & uide Lanc. Galia. in rep. l. Centurio. col. 14. in fi. ff. de vul. & pup. Car. Alex. in c. priuilegia, 3. diſt. Pau. de Ca. in conſ. 315. col. 2. uer. nam & ſi diceret. Io. Bap. Caccia. in rep. l. omnes populi. col. 7. ff. de iud. & iuſt. Iaſ. in l. 1. col. pen. ff. de conſ. prin. Lancel. Dec. in l. 2. §. omnes. ff. de iud. Fel. in c. col. 3. uer. queſtio an priuilegiū p̄cedat delicto, de foro compe. & uide queſ. late ſcripti in meo trac. clauſularum. in uerbo non obſtatibus.
- Adde Lud. Ro. in rep. l. ſi uero. §. de viro. fal. 2. ff. ſolmar. Fel. hic. no. 1. 2. & ſic cō. c. nōnulli. & Alex. in l. miles. in fi. prin. ff. de iud. Franc. Cur. in l. 2. §. oēs. 2. tem. de iud. Io. Cro. in rep. c. 1. no. vlt. de conſ. in 6. Phil. Dec. in conſ. 155. in fi. Fran. Ripa. hic. no. 74. & 79.
- d Syl. Ald. Operentur. Faciunt dicta per Dec. in cap. ex parte, el. 2. in 4. col. de of. deleg. contrarium tenet gl. in c. ex parte in glo. magna. uer. praterea ſuppoſitum, de uerb. ſig. & idem, quod hic dicit ſupra in c. eccleſia. §. Mar. de conſ. col. 7. & infra in rub. de proba. in 12. col.
- e Syl. Ald. Odioſe. Et ideo dicit, quod facilius redduntur nullæ licet q̄ ad beneficia, quam ad literas. Dec. in c. improprie accipi poteſt.
- f Niſi immo derogari non poteſt, ſicut nec contrariū.

habere locū in literis ad bñficia, quib. exceptio ſurreptionis, ſeu peremptoria opponi p̄t ad impediendū p̄ceſſum, vt no. Imo. hic. col. pen. & in d. cum ordinem, in gl. poſt Inn. quem ibi reſer. per tex. in c. oſſitum. j. eo. & idē pbat in c. ſi vbi Imo. de p̄ſer. ſum. & in d. dilecto, vbi Per. & idē Do. in d. c. 1. in fi. de lit. p̄t. Et rō vñ, q̄a odioſa ſunt, d. c. ſig. de p̄ben. in 6. Tertio limitatur, vt no. Abb. tradit per illū tex. in c. inter monaſterium, col. 5. de re iud. Quarta, & vltima cōcluſio eſt, q̄ ſi reſcriptū p̄cedit, vt priuilegium, non ſit p̄iudicium reſcripto, & priuilegiū nō nocet cāe reſcripto, in c. ſi. vt li. pend. c. cām, el. 2. de teſti. & cā dñr p̄edere p̄ cōtationē. c. le. vt li. p̄den. no. Abb. in c. ſi. col. ſi. vt li. pend. Per. de Anch. conſ. 17. viſo p̄ceſſu, per d. cle. 2. vbi dñr liſ pendere ſa cōtatione, quæ p̄t citatū puerit, immo in p̄iudiciū citan in citatio facta ſimpſt ſufficit, licet nōdū intimata ſit a Rom. p̄. p̄o. circa primū. Ro. in 4. deci. in ti. vt li. pen. in antiquis, & in 6. cōtū. in nouis. cū ſi. vt tradit Mod. in c. ſup. literis, col. 5. Et ad rō. eſt q̄a ſi de p̄ro. ſeu apud pares ter. vbi dicit prateritū lit. penden. nūq̄ eſt impedit, niſi q̄n hñt talem connexitatem, q̄ ſiſta lata in cōpendente, pareret exceptionem rei iudi. in alia cā, quæ debet inchoari. ¶ Secundo limitatur non hñt locū, q̄n priuilegium p̄cedit motu proprio, gl. no. in l. qui aūt. in uerbo, nouo. q̄d Doct. ſequuntur. ff. ſi q̄s cautio. de quo tñ aliter Mod. dicunt in d. cām, & in d. qui aūt. Et ex his expedit ſi hęc prima decretalis.

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. Immutata ſit. Vide omnino Dec. in cap. de uerbis, col. 5. de appel. & in conſ. 450. col. 4. in fi.
- S Y M M A R I U M.
- 1 Legitimum dicitur quod ſit ſecundum leges, tamen ſpecialius accipitur pro eo, quod reſpicit ordinem iuris, & formam reſcripti.
- 2 Abdicare, & Abdicare differunt, & de eorum ſignificatione.
- 3 Prorupere ſonat in uitiū, quandoq̄; tamen accipitur in bonā partē.
- 4 Peritūm facit quem remoueri a beneficio.
- 5 Peritūm deponitur ab ordine, nu. 6.
- 6 Emphyteuta, qui ſingulis annis promiſit ſoluere canonem appoſito iura mento, ſtatim cadit non expectato biennio.
- 7 Peritūm agere prohibetur.
- 8 Peritūm pro peritūo grauius puniunt.
- 9 Peritūm, an faciat quem priuari ipſo iure.
- 10 Priuatio beneficii ipſo iure non inducitur, etiam pro homicidio.
- 11 Priuatio priuationis non habet locum niſi exprimat.
- 12 Tena ſemper intelligitur impoſita per ſententiam, non ipſo iure.
- 13 Tena cenſetur impoſita ipſo iure, quando imponitur per uerba denotā. executionem faci.
- 14 Priuatio uerbum, an intelligatur ipſo iure, uel per ſententiam.
- 15 Emueri, intelligitur per ſententiam.
- 16 Priuatio fundi, ſi madet princeps, intelligitur p̄cedere cā cognitione.
- 17 Tena directa ad iudicem, ſecundum eius qualitatem ſunt intelligenda.
- 18 Tena debitorum cogi ad ſoluendum, vt prius petere quod cōdēnetur.
- 19 Renunciatio quis priuatur beneficio, etiam ſi eſſet Papa.
- 20 Renunciandi licentia impetrata cogitur quis renunciare.
- 21 Renunciatio per metum facta non ualeat, aut retractatur.
- 22 Renunciatio facta ob liberationem factam fratris de carceribus nō ualeat.
- 23 Renunciatio ſi quis reuocatur ab ep̄ſcopo motus indignatione, poteſt beneficium repetere.
- 24 Renunciatio beneficii facta timore excommunicationis non ualeat.
- 25 Reſcriptum emanatum ad inſtantiam partis cenſetur habere clauſulā, ſi uera ſint narrata.
- 26 Clauſula, ſi preces ueritate nitantur, quando ſubintelligatur, nu. 29.
- 27 Metu proprio dicitur etiam factum, quod ſit ad poſtulationem.
- 28 Relatio in contrarijs non facit, vt ad eam diſpoſitio reſtringatur.
- 29 Idem in ſententia, nu. 31. Idem in ſtatuto, nu. 32.
- 30 Relatio ſi fiat per eum, qui habet poteſtatem diſponendi, & conſtat de mente, ualeat eius diſpoſitio, quamuis relatio non uerificetur.
- 31 Conditio tacita ſuſcipit diſpoſitionem, niſi reſpiciat executionem, nu. 35.
- 32 Reſcriptum de uicinis a communi ſtylo preſumitur falſum.
- 33 Clauſula impoſita ſuſpicionem inducant.
- 34 Libellus formatus contra ſtylum reſcribi poteſt.
- 35 Clauſus ſub forma inſolita, non comparetur excuſatur.
- 36 Clauſus proprius non purgat ſuſpicionem.
- 37 Inſtatū ſuſpicio pro falſitate habetur, & quando.
- 38 Præſcriptio eſt abſolute, & quando hoc uerbum ponitur in ſtatuto, ab eo non poteſt recedi, nu. 43. & an excludat cauſe cognitionem, nu. 44. & habeat vim clauſule derogatorie, nu. 45.
- 39 Verba ſi proprie accipi non poſſunt, improprie accipi ſecundū ſubiectā materiam, & improprie accipi poteſt. (reſeruiam.)
- 40 Copula poſita inter incompatibilia reſoluitur in diſiunctam.

- 49 Compromiſſum factum in arbitrium, & arbitratorem intelligitur, vt habeat electionem.
- 50 Copula quando ponitur inter non diuerſa, reſoluitur in id eſt.
- 51 Et quando ponitur inter genus, & ſpeciem, qualiter accipitur, nu. 51.
- 52 Et de ſui natura ponitur inter diuerſa.
- 53 Copula poſita inter diuerſa in extraiudicialib. exigit cōcurſu copulatoꝝ.
- 54 Copulata ad eundem finem in iudicialibus non debent omnia probari, quod limita nu. 55.
- 56 Reus, & ſi nō probet ea, ad que ſe aſtrinxit, actor nō probante abſoluit.
- 57 Qualitas debet probari quam quis propoſuit, & ſi non probetur abſoluitur, ibi nu. 58. nec facit p̄iudicium etiam in alio iudicio, nu. 61.
- 59 Qualitas reſcripta in diſpoſitione probanda eſt, etiam ſi agatur de publico intereſſe, nu. 60. quod limita oſto modis, vt ibi. nu. 63. & 64.
- 60 Conſens deſictum ſine qualitate, an puniri poſſit.
- 61 Qualitas adiecta delicto tunc probanda eſt, quando alterat delictum.
- 62 Negatiue propoſita non aſtringitur quis probare.
- 63 Clauſula, non tamen ſe aſtringens, facit vt quis non teneatur probare qualitatem.
- 64 Proteſtatio non inuat, & ſi ſubeſt cauſa probandi.
- 65 Clauſula, ſuper quibus omnibus, et ſingulis, facit q̄ ſufficit alterū p̄bare.
- 66 Clauſula, peto reum condemnari ſecundum formam iuris, & ſtatutorum, facit, ut quis poſſit cōdēnari pro delicto ſimplici nō probata qualitate.
- 67 Qualitas in principali diſpoſitione appoſita, uidetur repetita in clauſulis acceſſorijs.
- 68 Clauſula, ſi iure addendi, & minuendi, facit vt poſſit quis obtinere nō probata qualitate.
- 69 Ius canonicum in foro canonico, ius ciuile in ciuili ſeruat.
- 70 Liber decreti, an, & quomodo dicatur approbatus pro authenticis.

EX parte. ¶ Summa, & diuine, vt per Abb. In hoc intelligitur quo ad ordinem iuris, & formam reſcripti, & ad hoc eſt gl. no. in c. conſanguinei, in uerbo, legitime, de re iud. q̄ dicit, q̄ uerbum, legitime, b reſpiciat ordinem iuris, & non ueritatem, pro quo allego bonū tex. in c. in literis, de teſt. & hoc vñ habere locū hic, & in iurijs p̄all. fm ſubiectam mām, alias uerbum, legitime, generaliter inteltr pro eo, qd ſit fm legem, & lege permitte, l. Græchus. C. de adul. ¶ In tex. ibi, abdicat, & id eſt, abſtulit, q̄n ſcribit, cū b. vt hic, & in c. inter ceteras, j. eo. ibi, abdicari debere, ſecus q̄n ſcribitur cū d, q̄a ad iudicare idē eſt, q̄a assignare. c. Abbat. in prin. de re iud. in 6. & Inſt. de of. iud. §. ſi familia, & in l. ſi q̄s putās, §. ſi fundus, C. cōi di. ¶ In tex. ibi, in uocem appellationis prorupit, hoc uerbum, prorupit, ſonat in uitiū, fm Io. An. & Hoſt. hic. Ad idem facit tex. in c. prout. infra, de dolo, & conu. b. itex. eodem mō loquitur, put hic, & bñ facit tex. in c. ſignificati, de cle. ibi, q̄ canonū ſtatuta proruperit, & in l. ſi quis in hoc genus, in prin. C. de ep̄ſ. & cle. Qñq̄, tñ ē in bonā partē accipiat, vt in c. 1. §. eo. & ē vñ hic, q̄ in bonā partē accipiat, quia licitum erat appellare, cū regulariter pmiſſa ſit appellatio, p̄ſertim a diſſinitua, iuxta gloſ. in l. qui reſtituere, ff. de rei uend. ¶ No. 1. duo, quorum quodlibet ſufficit, ut quis a bñficio remoueat. Primum eſt, cri. mē peritūm, & vñ hic, & in c. q̄relā. j. de iureiu. & ad hoc ē Abb. allegat tex. in c. peruenit, de fideiuf. ſed ille tex. potius vñ probare q̄m. Vnde dicendum eſt, vt notat Abbas ibi, in ultimo no. Et non ſolum propter peritūm quis debet priuari illo beneficio, cuius reſpectu peritūm fuit, ſed omnibus alijs, & etiam ad futura inhabilitatur. Abb. per illum tex. in ca. tua nos, el. 2. no. de iureiuran. Et rōne peritūm, q̄ etiam quis ab ordine deponitur, ca. cum non ab homine, de iudic. & no. Abb. in d. cap. querelam. 2. no. Sic etiam peritūm iure ſuo priuatur. ¶ Vnde ſi emphyteuta e promiſit ſingulis annis ſoluere penſionem, ſtatim quod ceſſauit primo anno, eſt priuatus iure ſuo, & non expectatur bienn.

ADDITIONES.

- a Ald. Reſcripti. Adde Abb. in d. c. conſanguinei, & in c. ea que. eo. tit.
- b Hier. Gig. Legitime. Adde Abb. in d. c. conſanguinei, in 1. col. in uer. no. vlt. & uide eundem Abb. in c. ea, quæ. in 1. col. in prin. vbi dixit, quod uerbum, iuſte, reſertur ad iuſtitiam, uerbum rationabiliter, ad ordinem iuris, ſicuti dicitur hic de iſto uerbo legitime, de quo alias dixit Hoſt. in c. dilecto, de reſcrip. q̄ ſi forma non ſeruat legitime, quid fieri non dicitur. Dicitur etiam legitime factum, quod factū eſt bona fide, ut per Bal. in l. ſi. q̄ iugitur, C. de iure delib.
- c Syl. Ald. Abdicat. Abdicare apud latinos auctores proprie ſignificat contrarium eius, quod ſignificat uerbum ad iudicare, nam abdicare agnum ab aliquo, idem eſt, q̄ iudicio auferre. Cic. de lege agr. iudicabit, inquit, Alexan. regis eſſe, a populo R. abdicabit, quamuis pro quapius alienatione aliquando accipitur, quandoque ē & repudiare, & reſcere, abdicare eſt. Ad iudicare uerbum eſt proprium trium illorum iudiciorum duplicium fam. ere. com diui. & finium regum. §. queſdam, & ibi Iaſ. & Zaſius, Inſt. de act.
- d Syl. Ald. Peritūm. Adde omnino Dec. in c. cum non ab homine, col. 2. de iur. in c. dil. in 1. no. de excep.
- e Emphyteuta. Idem Ant. de Peru. in rep. l. 1. de iureiu. effec. 24. in fi. Ant. Corſe. in rep. rub. de iureiu. in priu. x. Alex. in conſ. 105. lib. 3. Sed falſum eſt, quamuis Fran. de Ripa hic, nu. 20. cum ſe vacillet.

biennii, & iuxta e. potuit de loca. ita voluit no. Bal. in c. querelam
de iureiur. & tradit Alex. conf. 85. non puto, lib. 2. & hoc dictum
clarum declarandum vñ fm distinctionem, qñ ponit Cal. cōf. 1.
de iureiur. & Et ratione periturij et quis agere phibetur, vt p gl. fin.
in c. paruuli, 23. q. 5. Et hoc tñ intelligitur in causa illa, in qua per
iurus fuit, secus est in alijs, vt Alex. concludit in l. si quis maior in
vlt. col. C. de trans. & tradunt Mod. in c. dilecti, de exce. Et prædi
ctat maxime habere locum in episcopo, qui pro periuo graui
us alijs punitur, c. cum quidam de iureiur. Et dum Abb. dicit, q
periuurium sufficit, vt quis a beneficio remoueat, sentit, q ipso
iure quis non fit priuatus, & ita tenet Inn. in ca. inter dilectos,
de exce. prælata. l. Abb. post alios in d. c. querelam, vt. quarto
vlt. gl. & per Mod. hic, & ibi. Et est regula generalis, q pro de
licto & etiam pro homicidio priuatio beneficij ipso iure non in
ducitur, vt no. Inn. in c. cum nostris, de conce. præben. Abb. ibi
col. fi. & no. Bald. in l. cum fratrem. col. 2. ver. circa instrumentū.
C. de his, quib. vt indi. Car. in cle. constitutionem, §. cæterum, in
fi. de cle. & Abb. in cap. fin. in §. no. de exce. prælata. Et ad hoc fa
cit, quia pena priuationis non habet locum nisi exprimat, vt
per gl. in c. fi. de iure patr. in gl. pe. in cle. 2. in verbo, suspensus,
de ui. & hoc cle. facit tex. in l. si quis, §. diuus. ff. de reli. cum sim. ut
tradit And. Sic. conf. 10. lib. 1. Ita ergo videtur, q talis pena ipso
iure non habet locum, nisi exprimat, & in dubio semper pena
intellr. imposita non ipso iure, sed per sententiā, vt no. Bal. post
Petrū in l. 1. in fi. C. de legi. facit gl. 2. in c. 1. de sagitta, & in c. 2. de
matri. §. c. interdic. ecclesie, cum si vt prosequitur Alex. conf. 103.
vt per gl. pe. lib. 1. Contrarium tamen tenet hic And. Sic. q im
mo ipso iure periuus priuatus fit beneficijs, q quia qñ iura vitū
tur verbis denotantibus executionem faci, pena ipso iure im
posita vt, vt no. Ant. de Bu. per illum tex. in c. fin. 2. col. ver. quarto ad
declarationem. de postulando. Cū ergo hic tex. dicat, amoueret
ab ea. in d. ca. querelam, remouens intelligitur, q ipso iure priua
tus sit. Et de verbo, spoliari, idem no. Abb. in c. ex parte. in 3. no.
de cleri. non resid. & in c. cum clerici, de pac. Sed Mod. hic respō
dent, q hoc non est verum, quia licet dicatur, q spoliatur, tñ
intellr. per sententiā, vt colligit in c. postulatist, de cleri. excōica
mū. in c. o. clerici. eod. ti. & in c. vergentis. de hare. iuncto c.
cum fm, de hare. in 6. cum si ut late insunt Mod. hic, Et vte
rius probatur ista conclusio, q aliud est in uerbo, spoliari, aliud
in verbo, amoueri, de quo loquitur tex. hic, sicut aliud est amoue
ri, aliud rapi, vt dicit Iunipulius in l. 3. §. non solum. ff. de incen
rui. naufr. verbū. n. spoliari, so nat in vitij, nō sic vñ in verbo, amo
ueri, q quod per sniam intelligendum vñ, & specialiter proba
tur in c. Abbate sane, in prin. de reg. iu. in 6. ibi, petijt ad iudicari
monasterio locum ipsum, & vos exinde amoueri. & Et ad hoc
facit dictum Bar. in l. præscriptione, in 2. col. C. si contrarius, vel
uti pu. vbi dicit, quod si superior mandat, quod fundus restitua
tur, intelligitur præcedente causā cognitione, & sic per sniam.
Confirmat, quia cum tex. noster loquat in rescripto, quod conce
ditur ad iuris obseruationem, l. falso. C. de diuer. rescr. & verba,
& dirigant ad iudicem, secundum eius qualitatem intelligi dñt
vt no. Hoff. Imo. & Are. in c. significauerunt, de testi. ideo verbū,
amoueri, intelligitur mediante sententia, quia ad remotionem
videtur necessaria antecedens sententia. Vnde qui petit debito
rem cogi ad soluendum, videtur prius petere, q condemnari,
vt no. Ant. de Bu. & Imo. in c. examinata. infra. de iud. faci. gl. no.
in c. constitutus. in gl. fi. & quod ibi Ant. de Bu. de reli. cum si. ut
tradit Alex. in rub. C. qui admitt. ¶ Secundo dictum est de renun
ciatione, per quam quis etiam priuatur beneficio, ut hic, & in c.
extranmissa, & c. super hoc de renun. facit tex. in cap. quam
periculosum. 7. q. 1. & in l. 1. §. qui semel. ff. de succel. edi. Et hoc et p
cedit in Papa, si renunciat Papatu, c. j. de renun. in 6. ¶ Et non
solum p renunciationem, sed et per sniam renunciadi impetra
ta a superiore pars sibi p iudicat, quia cogit renunciare, ca. qui
dam. de renun. ¶ Et intellr. qñ renunciatio libere, & sponte facta
fuit, aliās secus, quia si per metum facta sit, non valet, vel saltem
retractari ipso, dñc. super hoc, de renun. & in c. Abbas, quod metus
cau. & p. ideo resignatio facta de beneficio pp liberationē fratri
s de carceribus, non valet, Rota x. decis. in tit. de renun. in nouis.
¶ Et si clericus grauius, & uexatus ab episcopo, reniciatuit qua
dā indignatione commotus, per beneficium repetere, q vt dispu
tat, & cludit Bar. Brixien. in questionibus suis. 6. q. incip. quidā
clericus, & cum refert, & sequitur Domini in d. c. quam pericu
losum, & renunciatio beneficij facta in timore excommunica
tionis, in effectu non valet, vt scribit And. Sic. conf. 30. lib. 3.
¶ Et Secundo no. q in rescripto emanato ad instantiam partis, vt
Abb. hic dicit, intellr. clausula, si vera sint narrata, ¶ Et hoc etiam
hiet locum, si motu proprio rescriptum concederetur, licet alie
ter Abb. hic sentire uideatur. Ita Car. no. dicit conf. 90. vñ unio p
missa. col. j. Nec ob. q in motu proprio non videantur preces in
teruenire, quia tali casu preces pro informatione, & cā motua
principis accipiunt Facit quod no. Bal. in c. nisi specialis. ver. pōe
in literis. de of. leg. ubi no. dicit, q etiam motu proprio factū dñt

illud, quod fit ad postulationem, videlicet si oīno abfq; petitiō
illud concessum fuisset. Et qđ hic dī, 'habet locū ī priuilegio
uel rescripto gratiofo: secus est in rescripto, quod concedit
simpfr ad obseruationem iuris cōis, vt nō declarat Bar. in l. prae
scriptione. col. i. C. si contra ius, ut uti. p. & Pau. in l. & si legis
C. eo. i. Ratio tamen, quam Bar. adducit in d.l. praescriptione, be
ne procedit quantum ad merita causae, sed respectu iudicis d
in rescripto cessare uideretur, quia talē respectu rescriptum gra
9. f. m. uidetur. ¶ Secundo fallit in p̄ctibus, 'in quibus dicta clausu
a. la non intelligitur, gl. nō. in l. p. e. in uer. p̄cipimus. C. de trans
& Pau. de Ca. ibi, q. dicit, qđ illa clausula intelligitur in concessio
ne facta a principe, secus est in actibus priuatorum factis prae
tū alicuius scripturā, quia non intelligitur conditio, si ita est, v
p. gl. ibi, & idem Pau. in l. f. i. C. de diuer. refer. facit, quod nō. Abb
per illum tex. in c. cum in apostolica. de sponfa. Et ratio uidetur
posse assignari, quia partes ipse habent potestatem contrahend
simpliciter, l. i. §. si conuenierit. ff. de po. & in regula, cōtractus, d
reg. i. in 6. Vnde valet conuentio, & non restringitur ad relat
o. quae etiam expresse facta fuisset, ut nō. uoluit Bar. in tract. ac
reprimen. in uer. prout, ubi loquitur in contractibus, & in quali
1. bet alia materia. ¶ Et idem in sententia nō. Bar. in l. eum, qui. §. si
lianus. ff. de const. pec. ¶ Et idem in statuto nō. Bar. in l. ad mōnē
2. di. col. um. 2. ff. de iurei. Bald. in l. i. in f. i. C. de epi. & cler. Paul. de
C. a. conf. 3. 20. in causa decimarum. col. 2. & Arc. conf. 76. diligē
ter uis. col. 3. cum si. & in alio proposito late tradunt Mod. hic
3. ¶ Quorum dictis additis, qđ quando fit relatio per eum, qui ha
pratem disponendi, si constat de uoluntate eius, dispositio uale
dato qđ relatio non uerificet. ¶ vt Doc. dñr in locis praalleg. secus
est, quando apparet de relatione, quae aliter dicit, quam relatum
fit, nā tunc non ualeat illa dispositio, quia erronea v̄r, ut nō. tradit
Alex. conf. 9. ponderatis his, 9. col. uer. si. & hoc saltem in casu nō
stro procedit, Car. conf. 1. i. singularis. col. 1. & dixi conf. 63. in se
cundo dubio. Et praedicta liti v̄r habere locum nisi dolo qui
esset inductus ad contrahendum, iuxta tex. in l. iuris gen. §. pro
4. ait, & in l. tres fratres, ff. de pac. ¶ Et ista condō, quae tacite intell
suspendit ipōnem, quia condō tacita, sicut expresse suspensio
nem 'inducit, gl. in l. i. §. de pac. Et spāliter de ista clausu
la in notabili casu tradit Pe. de Anc. in conf. 1. 41. per praedicta, &
segit Vitalis in tracta. clausulari. x. car. ubi de ista clausula lo
gitur, cum si. v̄r tradunt Mod. hic. Sed aduertendum est, quia ista
conclusio, dubitabilis uidetur, nam ista conditio, etiam si expri
mat,ur,

A D D I T I O N E S.

Syl. Ald. Bñum. Addead hoc Fely. in d. c. querelam. col. 3. Ia. in l. si quis maior. C. de tran. in 4. not. & ibi Bar. pa. 3. not. & idem voluit Baue. in trac. de virtute iuramēti. ver. 1. o. Tho. Bri. ca. 20. quāuis alibi. Ia. in l. 1. col. 1. 5. in q. C. de i. emphy. voluerit cōtrarium, licet ipse ab ea opī. discedat in d. l. si quis maior. & ideo alias inferebam Ferrariz. q. res ceciderat non obstatē bulla bñeficij. quia pactō etiam tacito ē prāiudiciari potest, vt voluit Pe. de Anch. in conf. 47. circa prin. col. si. ver. de iure vero singulari. Pau. de Ca. in conf. 146. lib. 2. l. no. in prin. attenditur. n. tenor inuestiture non obstatē dicto indulto. & quāuis addit decernatur, q. non cadant, non intelligitur si sit iuratum. Ia. d. l. si quis maior. col. 3. in 4. not. in terminis cōsultuit Bolo. in conf. 3. l. eq. Bri. in d. ca. 20. & licet hoc non habeat locum quod statum est confirmatū per sedem apostolicam ex certa scientia, hoc est verum, quando est expresse nullatum iurē. Fil. late. in c. constitutus. col. 9. de Rec. Dec. conf. 1. 1. 2. col. 2. quod non est in priuilegio Bonifacij, quo fit, vt succedat, quod dicit gl. cōm. niter approbata in c. cum non deceat, in ver. effectus, de ele. lib. 6. §. siue l. statutum, siue rescriptum, siue priuilegium, siue quaecūque dispositio sit, quāquam trahitur ad casus, & cōtrātus iuratos, nisi hoc in d. dispositio nominatim expresse sit p. qua gl. est optimus text. in c. constitutus, vbi Fil. late. col. 1. de refc. & Alex. plene in c. 12. v. iuss. col. §. lib. 1. in conf. 102. cum statutum, in 10. ar. lib. 4. vbi dicit hanc opī. communē, & idem in conf. 37. col. 6. lib. 2. Syl. Ald. Condemnunt. Immo non valet petitio, ex quo non dixit condemnari, secundum opin. Bart. in l. 1. C. de execu. rei iud. tamen cōtrarium tenet And. sic. in c. 1. col. 6. de offic. deleg. vbi plura allegat in contrarium. Ia. In tit. de ad. §. 1. col. 2. v. in fi. vbi dicit, q. ope. Bar. est verior, & communior, & vide Dec. in 2. in 2. no. de off. de leg. Metum. Quod non fit nulla ipso iure, Deci. Tholosā. 186. & ibi Aufre. Sed verius est, q. sit ipso iure nulla non solum in casu cle. 2. de pœn. qui in regno Franciæ spei cōtempore tempore Regis Francis, sed generaliter sentit hic Franc. pa. nu. 25. & dilerte firmat gl. pragmat. de ele. §. 4. ver. libere, Fortunī. Garzi. in rub. de iust. & iur. in 2. illatione, & bene.

Repetere. Nisi ex interuall. Lud. Gome in reg. cancel. de infir. regnan. quæst. 10. in fi.

Syl. Ald. Valet. Adde Dec. in conf. 2. 9. col. 2.

Ald. Concederetur. Et quod semper subintelligitur, vide Dec. in conf. 144. col. 4.

Syl. Ald. Fuisse. Adde Dec. in c. cum M. nu. 116. de conf. Contrātib. Adde Ia. in l. 1. C. de iur. reuerf.

Syl. Ald. In sententia. Idem Dec. post Ia. in l. p. e. C. de insti. & subfi. in 2. no. Dec. in c. quoniam. col. 6. de off. de leg.

Ald. Verificetur. Adde Dec. in c. cum venerabilis, col. 19. de excep. in conf. 63. col. 3.

Syl. Ald. Erronez. Vide Dec. in l. p. e. in 2. no. C. de insti. & subfi.

Ald. Suspensionem. Illam gl. dicit communiter approbatam ad hoc Dec. in c. 2. col. 3. Ia. in l. 2. §. creditum. col. 1. si fieri p. e. in l. cum quid. in 2. lect. in prin. co. ti.

mar, non facit conditionem, q̄ dispositio suspendat, quia po
natur iustitia, ut debeat considerari, quando agitur de me
ius causis, ut no. Bal. per illum tex. in c. fil. i. ver. sed tunc q̄ro.
de p̄sump. per l. multo. §. sub conditione. ff. de tute. & facit tex.
in l. conditionis, q̄z extrinsecus. ff. de cond. & de. Ista enim cō
dicio videtur resp̄c̄t̄e executionem, prout fentit Bal. in loco p̄
allegato, quo casu tacita ↑ conditio non suspendit, ⁊ non ha
bet locum gl. in d. litem quia. ff. de pac. vbi Bar. hoc dicit respon
dendo ad gl. in l. lita demum. ff. de arbi. vbi ē Bar. idem dicit : &
idē Bald. in d. c. fi. de p̄sum. & in l. 3. C. de arbi. & in l. si ex cau
one. s. q. C. de non nu. p. vbi dicit, q̄ ad cā finali non impeditur
natura dispositionis, quia posteriori non impeditur lūi prin
cipium. Et sic videtur, q̄ licet dispositio non suspendat, quo mi
nus commissarius procedere possit, tñ si narrata non sunt uera
ex defectu causae finalis, dispositio non habet locum. & ita etiā
Car. in d. c. fi. de p̄sum. Et per hoc non v̄r uerum, quod tradit
Pedes. Arch. in d. c. confi. 24. l. Et merito de illo consilio dubitant
Mod. in c. fil. 7. de p̄sump. per ea q̄ no. Inno. tradit in c. pruden
tiam. de off. dele. & per illud dictū Inn. bene confirmat, q̄
dictum est, q̄ talis conditio ē si exprimat, non inducit conditio
nem, ⁊ No. tunc, q̄ vbi rescriptum principis deuiat a ratione,
& cōst̄it̄it̄io, ē est p̄sumptio falsitatis, ⁊ vt per Abb. hic. facit gl.
in l. si quis sub condōne. ff. de cond. inst. per quam dicit Bal. ibi, q̄
in falsitate insolite inducunt p̄sumptionē fraudis, & ideo in
d. ex t̄ p̄t̄e reicere libellum formatū ⁊ stylū, & cōsuetudinē cu
tra, vt no. Ang. in l. i. in prin. ff. de off. ale. ⁊ Et excusat non cōpa
ritatus sub forma insolita, ut no. Ang. in l. fi. C. de cano. larg.
lib. i. cum si ut p̄ Mod. hic, & adde tex. principale in c. quā gra
uiter crimin. fal. & facit c. ex parte. el. 2. de off. deleg. tex. in l. con
fessionis, in ff. ad mun. lib. ne in futurū a forma obseruata di
cedat, & no. Bal. in c. q̄a verisimile, in prin. f. de p̄sum. ⁊ Et p̄di
ctū p̄cedunt, ēt si motu proprio concessio facta sit, nā p̄ hoc vs
usio non purgat, ut notabiliter dicit Bal. in l. fideicommissa. §.
seruato de leg. 3. cum simi. traditis per Franc. de Curte consi. 17.
col. 1. Et facit liubemus in fi. C. de test. vbi Pau. de Castro. & talis
suspicio etiam non purgat, licet asseratur de veritate, ut in simi
li no. Bal. in l. i. C. de collu. dete. dicens, q̄ suspicio vlturarum non
purgat, licet in simi. dicit creditor recepisse pecuniā p̄ uero
& mero capitali. ⁊ Et notādum est q̄ suspicio falsitatis, de qua
hic habetur pro falsitate, nisi ille de quo suspicatur, probet ve
ritatem. Et istud est vnum sp̄ale inter plura alia in crimine falsi
tatis, vt no. Do. post Arch. in c. in memoriā. 19. dist. sequit̄ Alex.
consi. 17. in causa accusationis. col. p̄ lib. j. & consi. 62. in c. lib. 3.
⁊ No. ultimo, q̄ uerbum, p̄cise, idē importat, q̄ absolute. Abb.
alleg. c. contra Christianos. de hare. in 6. ad idem tex. Institui
de leg. Aquil. in §. in prin. facit gl. in l. hareditatem in uer. co
cedendum. ff. de dona. & in l. ius iurandum & ad pecunias, in uer
bo, certiorē. ff. de iure iu. in l. miles. §. decem in uer. petere. de re
iud. ⁊ in l. sed & hae. §. fi. ff. de proc. in uerbo, defendere. Et q̄
uerbum, p̄cise, ponitur in statuto, nullo mō ab eo recedi po
t̄, ut no. Bal. in l. 2. C. de execu. rei iudi. col. 2. uer. sed quid
fin. statuto, & in auth. hodie, in fi. C. de iu. cū si, ut tradunt Mo.
Et prius Ale. in l. 2. nu. 14. ff. si cer. pe. And. Sic. consi. 28. colū.
1. lib. 1. & consi. 6. col. 1. 2. lib. 4. Bal. in l. clari. C. de fidei cō. in rub.
de consi. sup. col. 2. & iō fm Ale. hic istud uerbū, p̄cise, v̄r exclu
dere t̄ cō. cognitionē, q̄r affum tex. Sed in §. ium facti, quod
no. Bal. hic in fi. col. uer. vlt̄erius induco. dicens, q̄ uerbum, p̄cise,
non excludit legitimas defensiones. Et hoc no. Bal. in l. stipu
larum sum Damam. in prin. ff. de uerb. obl. Bart. in l. ius. §. fi. ff.
de proc. & in l. oēs populi. col. 1. uer. sed quid si cauet̄ statuto. ff.
de iust. & iur. & idē Bal. in l. fi. col. 1. C. de trahen. emp. Ale. cō.
in l. vi. col. 3. lib. i. Ang. & Mod. g. in l. 3. §. in amittenda. ff. de ac
qui. pos. & And. Sic. in consi. 6. p̄allegato. Non ob. tex. hic, quia
cognitio loquitur, dum inquit p̄cise, & sine cāe cognitio
nem. ergo uerbum, p̄cise, de se non v̄r excludere cāe cognitio
nem, & licet inferius uerbum, p̄cise, ponatur sim. p̄r, tñ fm lupradi
dicit intelligitur. Et ⁊ Abb. tenet And. Sic. in p̄allegato consi. 6.
⁊ Concordando tñ opiniones distinguū i p̄t̄, q̄r aut superior, qui
cūc committit, de causa cognouit, ⁊ uera sit opinio Abb. q̄
tunc v̄r solum executionē cōmittere. Si uero de non cognō
uit altera opinio ⁊ Abb. procedit. ⁊ Et subiicit Abb. hic, q̄ ver
bi p̄cise, habet uim clausulæ derogatorie. ⁊ sequit̄ And. Sicu.
in d. consi. 6. & est simile in iuramento, quod habet naturam p̄e
cisiuam, vt p̄ gl. in l. qui pecuniā, in princ. in verbo, necesse. ff. de cō
d. ob. cau. & iō iuramentū habet uim clausulæ derogatorie, ⁊
ut no. Bar. in l. i. quis in prin. circa fi. C. de leg. 3. ⁊ in gl. i. tractat
materiam copulā, in qua Ab. late insitit. & ex dictis eius prima
conclusio est, q̄ uerba, q̄z proprie accipi non p̄nt, dēnt impro
p̄riam fin. subiectā materiā, ⁊ ut p̄ gl. in l. eas causas. in uerbo, eas
uero. ff. de qd. & de. & in l. & puto, in uerbo, nō cōicari. ff. fam. er
cū. & no. Bar. in l. i. olei. C. loc. & in l. sed & si possideris. §. item &
si uenero. ff. de iure iu. cum si ut tradit ibi Ale. & idē Bar. in l. i.
si uer. pecuniam. ff. si cer. pe. cum cōcor. ibi late traditis per Mo.

& idem Ab in cin tantum.de simo. c. i. cō. cor. p. Mod. libi. Et hoc
47 limitat. ut p. Are. in l. i. Titio. col. f. de uer. obl. f. Et adde, q. etiā
m. ubi uerbu p. proprie & improprie diueris. m. respēctibus qñque
n. accipitur, vt per gl. in l. 2. in uerbo, manumitti. f. de offi. procō.
& leg. & no. Bar. in l. i. C. de usufr. & Abb. in c. inter alia. in 3. no.
48 j. de sen. exc. & Mod. ibi. f. Secūda conclusio est, q. quando co-
o. pula ponitur inter incompatibilia resoluitur in dis iunctiuam, o
ut no. in l. f. C. de comp. & per Bar. in l. f. is, qui ducēta. §. utrum,
f. de reb. dub. & ita Mod. hic, & adde Bar. in l. f. Titio. la. j. f. de u-
usufr. leg. per illum tex. & idem Barr. in l. i. q. i. f. de iu. cod. cum
fi. ut tradit Ale. in l. recūsare. §. Titius. ff. ad Tre & no. etiam Bar.
in c. cum uenissent. 3. de eo q. mit. in pos. Pau. de C. col. 190.
49 sub f. l. p. d. i. col. 2. Ale. conf. 8. p. p. f. c. t. in prin. lib. 2. f. Et ad
hoc facit, qd d. r. de cōpromissio facto in arbitrum, & arbitratorē,
nam illa cōpula ponitur pro uel, quia illi in quem fit hoc mō
cōpromissum, hēt electionem, ut not. Bal. in l. f. seruus plurium.
50 s. l. i. numerus. de leg. 1. cum s. l. ibi traditis per Ale. f. Tertia con-
p. clusio est, q. qñ cōpula p. ponitur inter ea, que non sunt diuerſa,
q. non stat. p. p. r. i. sed ponitur pro id est, i. in prin. & ibi Bar. f. de
pac. & Bar. in l. i. in prin. f. de iust. & i. ut. & in rub. C. de agr. & cēf.
lib. 1. i. Et no. in c. monasteria. ubi Abb. in 2. opp. de ui. & hon. cle.
& p. gl. in l. f. in uenditione. f. de eu. & in l. f. de trā. & in l. ad ul
terium. in gl. f. C. de adul. & in §. f. de ista. in f. de act. & in c. cupiē
51 tes. §. deniq. in prin. de elec. in 6. f. Sic ē cōpula qñq. ponit iter
genus, & spēm, & tunc nō arguit oīno diuerſitatē, ut in rub. C. d.
serui. & aqua. & no. lmo. in l. f. cū dotem. §. finatū in prin. ff. fol.
ma. per illum tex. & no. Bar. in l. i. in prin. ff. ad munic. & facit
tex. in c. cum lōge. 63. dist. & gl. ibi. in uerbo, Gallitie & no. Alb.
52 in rub. C. de ser. & aqua f. Alias uerō de f. uiri natura cōpula poni
tur inter diuerſa, ut p. gl. in rub. f. de iu. & fac. ign. & in c. quere-
lā de simo. & in l. f. duo. in uer. nescit. C. p. quas pō. nob. acqui.
53 f. Quarta conclusio est, q. in extraiudicialibus, qñ cōpula ponit
inter diuerſa, ad uerificationem copulæ requiritur concursus
r. vtriusq. l. f. i. haredi. plures. ff. de cond. insti. §. p. e. In f. de hare. in f.
fi. & in l. f. quia ita stipulatus fuerit. de uer. obl. & no. per glo. in
cle. in plerisque. de elec. in uer. populo. cum simi. ut trad. Mode.
in l. i. in prin. f. de iustitia. & iu. & tradit Ale. conf. 48. super hæc
ratione. lib. 1. & Rom. conf. 196. viā diligenter. & conf. 104. pa-
ter reuerende. Et hoc etiam habet locum in materia pōnali, vt
not. Bart. in l. quid ergo. §. pōena grauior. in princip. f. de his, qui
no. iustia. & in no. casu ponit Ang. in conf. 61. quaritur & Fulc.
fil. 46. And. de Luca. & in substitutione no. Per. de Anch. confil.
54 267. iste magister, cum sim. ut dixi in conf. 99. colum. 3. f. Quinta
conclusio est, quod in iudicialibus, quando plura copulantur
ad eundem effectum in quo singula sufficiunt, satis est, quod
alterum probetur, ut hic, & in pluribus alieg. in gl. no. Barto. in l.
Fulcinus. §. cum hoc edictum. ff. quib. cau. in pos. ea. & idem
Bar. conf. 93. cōe Lucignani. Bal. in l. f. marer tua. C. de rei vend.
cum si. ut tradunt Mod. hic. facit quod no. Bal. in l. edita. circa fi.
C. de eden. & quod no. Bar. per illum tex. in l. qui concubinā.
in prin. de le. 3. & in l. f. is, qui ducenta. §. utiū. 4. opp. in materia co-
pulæ. de reb. dub. Et fm hoc dīra vī inter iudicialia, & cōiudicia
lia,

A D D I T I O N E S,

d Non facit. Bar. & Ia. l. p̄scriptio. C. si contra ius, vel util. pub. Franc. Ripa hic, num. 28.
 e Syl. Al. Suspendit. Vide de hoc Fortu. in l. item quia. pe. col. ff. de pa. & Dec. in c. feq. col. 4.
 f C. stylo Dec. inf. de cōf. vii. vel in iur. c. ad n̄m. n. 2. & late Frā. Ripa hic, num. 31.
 g Al. Falfratiz. Adde Ia. l. in testam. cum ver. faciunt & clausula. C. de test. e.
 h Al. Capitali. Adde Dec. in conf. 448. col. 4. circa med.
 i Al. Ald. Poreff. Adde Ia. l. inquam ius. ff. de ius voc.
 j Mo. Scilicet Ia. & in l. i. ff. de iur. om. i. ff. titulus sum Damam. l. liber homo. in prin. de uer. ob. Ale. Conf. 30. nu. 5. lib. 1. conf. 36. nu. 1. o. lib. 4.
 k Distingu. Sequit. Fran. Ripa hic, num. 38. p. mo. Bar. La Divo Io. in prin. de re iur.
 l Syl. Al. Derogatoriz. Adde Cor. conf. 65. lib. 2. Ia. l. in d. l. inquam ius. col. 1. ff. de ius uocan.
 m Al. Derogatoriz. Adde Dec. in c. cum accessissent. in 5. col. uer. nec ob. de cōf. tale, quod hoc est falsum, per no. in c. quema modum, de iureiur.
 n Syl. Al. Materiā. Adde Ia. l. in q. titu stipulatus. in 2. limi. ff. de ver. ob. Soz. in l. fed. & si possessor. i. item si iurauero. in 2. not. ff. de iureiur. vbi Ia. col. pe. Dec. infra, in rub. de prob. col. 3. Ia. & Dec. in l. i. tibi ff. de cer. pe. in 1. col. l. si p̄ceda. in gl. fi. in prin. C. de pactis.
 o Diuersis. Gl. p̄n. c. confiderauimus. de elec. Phil. Dec. in l. in testam. C. de testa. mil. late Ad. Tiraq. in trac. retrac. proximi. §. j. gl. 18. nu. 22. & Zaf. l. 2. §. ex his. nu. 26. ff. de uerb. obl.
 p Syl. Al. Accipitur. Adde gl. in l. si filius heres. ff. de lib. & p̄st. Abb. in c. cum dilectus. in 6. no. de confue. And. Sici. conf. 27. col. 15. ver. & si dicat. lib. 1. Dec. late in c. quoniam Abbas. in prin. de offi. deleg.
 q Syl. Al. Difin. Cuius. Vide Dec. in conf. 227. col. 1. uide tamen omnino Dec. in rub. de except. col. 1. in fi.
 r Copula. Fran. Cur. iun. l. 2. §. fi. nu. 27. de reb. cre. Lancellot. Dec. in l. omnes populi. ff. de iust. & iur.
 s Proprie. Adde Ale. in conf. 35. col. fi. in fi. lib. 4.
 t Syl. Al. Vtriufq. Vide Ia. l. in 1. col. 2. cum seq. ff. de iust. & iur. & Dec. in conf. 33. col. 2. ubi in futuro. & vide Dec. in l. in eo. q. 5. ubi verba fi. de re iur.

lia, ut ex precedenti conclusionem colligitur. Et rō uidetur, ut sentit Bal. hic, col. 2. quia in extrajudicialibus, prout loquitur text. in d. l. si haredi: plures. cum si actus respicit dispositionem a sola voluntate disponentis, sed in iudicialibus actus regulatur secundum iuris dispositionem. Sed ista ratio non vī bona, quia et rescriptum pendet a iure superioris, & tñ sufficit, qd alterum ex copulatis in rescripto probet, ut hic cū fialle in glo. Ad hoc rñderi potest, qd superior, qui rescriptum concedit, videtur illud conformare cum dispositione iuris, quia ista est nā rescripti, qd fm ius concedatur, l. falo. C. de iur. refcr. & fm ius et interpre- tatur, cap. cam. q. j. c. Et pro rōne Bal. facit, quod no. ar. in l. Gal- lus. §. & quid si tantum, ff. de lib. & posthu. dum distinguit inter conditionem uoluntariam, & necessariā. Et pñdicta conclusio et locum habet, qd qñ plura computantur per se, & non respectiue ad aliud, quia tunc copula ponitur continuatiue, & concursus copulatorum non requiritur, ut no. Bar. in l. i. circa si. ff. de his, q. no. inf. Et tali casu videtur procedere, quod no. Bal. in l. i. prin. col. 2. ff. de iust. & i. ubi inquit, qd legatum factum Doctoribus, medicis, & ceteris habentibus vnam qualitatem de pñdictis. Et sequitur Ale. consil. 20. ponderatis. col. 3. lib. 3. Et hoc dictū Baldi intelligitur in materia fauorabili, scilicet si materia odiosa sit, vt not. dicit Imo. in cle. plerique. 8. col. uerfic. per quod inferitur ad q. de ele. Sed istud dictum Imo. nō vī verum, quia loquitur Bal. in l. i. legatis. quo casu materia legatorum non videtur fauorabilis, ar. l. num. mis. ff. de leg. 3. & in lapud Iulianum. §. fco. de leg. 3. Et quod dicit Imo. vī contra dictum Bar. in d. l. i. de his, qui no. in fa. ff. vbi loquitur in materia penali, & tñ requiritur concursus copulatorum, quia copulata sunt principaliter propter se, prout etiam videtur in casu, quo Bal. loquitur. Et pñdicta conclusio limitatur, nisi quis de adstringat ad vtrumque probandū, ut Abb. hic dicit per no. in c. licet causam. de prob. Et no. Bar. in l. i. §. idē quæ situm. ff. de aqua quo. & ar. & idem Ang. consil. 155. in hac q. 6. q. cum simi. Et hoc in actore intelligitur, si secus est in reo, qui licet non probet id, ad quod se adstringit, sibi non nocet, quo mi- nus absoluitur, actore non probante, vt Abb. hic dicit, per no. in l. circa. ff. de prob. ubi Floria. quod Mod. hic simpliciter sequuntur. Et adde Bar. qui hoc expresse tenet, in l. diuus. col. 2. C. de re iud. & idem Bal. in l. i. col. 19. C. qui accus. non pos. Est tñ aduer- tendum, quia et in reo si nō probat, vī succumbere quanti ad hoc ut pro eo non ferat declaratoria, cuius respectu ipse onus p- bandi suscepit, licet nō prius possessione, ex quo actor nō pba- uit. Sexta conclusio Abb. est, qd licet quis expresse se non adstrin- gat, tñ videtur se adstringere tacite, qd aliqd proponitur qua- litate, vt quia dicit, qd testes corrupti falsum dixerunt, ut proba- tur in d. c. licet causam, ubi Abb. post alios in glo. in ver. adstrin- gere. Ideo accusator de percussione cum effusione sanguinis, uel cum armis, si qualitas deducta non probetur, absolutio se- qui debet, ut no. Cy. in l. 2. de prob. uer. ex hoc arguit la. de Are. qd istud factum sine qualitate non est illud, quod in libello de- ductum est, l. denunciasse §. quid tñ. ff. de adul. ubi late, & idē Bar. in l. i. quid ergo. §. pena grauior. pe. col. ff. de his, qui not. inf. & in d. l. diuus. col. i. cum sit tradunt Mod. hic, & in c. licet cau- sam. de proba. & prius Ale. in d. l. diuus. Et adde Io. And. in addi. Spe. in rub. de accu. col. pe. Bar. consil. 117. accusatio fuit instituta. Ab. consil. 77. col. 2. lib. 3. uiso toto processu. Ro. consil. 110. qd con- sultationis. & consil. 152. pñfens accusatio. & consil. 167. accusatio Antonius. col. fi. Sign. consil. 8. in qdōne uertente. 4. dubio. vbi di- cit hoc procedere in ciuilibus, & criminalibus. Cepol. in consil. 59. etio. col. fi. Barba. consil. 13. lib. 2. Et est regula generalis, qd ubi aliqua qualitas in dispōne requiritur, illa debet probari, & no. Io. An. in c. de homi. in 6. refert Bar. in l. i. si quis non dicam rapere. col. 3. C. de epi. & cle. & no. Bar. in l. i. §. i. ff. ne quid in flu. pub. cum sit. Ale. tradit consil. ult. uiso processu, lib. 2. & consil. 60. col. 8. lib. 3. & consil. 4. uis. col. 2. lib. 4. Et pñdicta conclusio ampliatur, etiam si agatur de interesse publico, quia militat ra- tio supra allegata, uidelicet, qd est probatum illud, quod in libel- lo deductum fuit. Et ita notabiliter Ab. dicit in d. c. licet causā, col. 5. Et probatur hoc ex dicto Cy. in d. l. 2. de proba. cum si, §. alle. nam ibi agitur de utilitate publica, vt delicta puniant, & tñ absoluitur reus, si qualitas deducta non probatur. Nō ob. qd Ab. hic videtur velle contrarium, allegando glo. in c. si forte. de ele. nam Abb. hic loquitur, qd copulatiue locutus fuit, & se ad vtrū que probandum adstringit, secus vero est, quando qualificatiue aliquid proposuit, ut no. Abb. distinguit in d. c. licet causam, col. 5. §. 1. §. 2. Secundo ampliatur, ut nec etiam in alio iudicio ex proba- tionibus pñdictis puniri possit, ex quo esset aliud factum, ut not. Ab. dicit in d. c. licet causam, col. 1. §. ver. & posset, ut credo, atten- 2 tari. Terrio ampliari potest, ut habeat locum, si reus confiteat delictum sine qualitate, non tamen poterit puniri. Ita videtur velle Io. An. in d. rub. de accu. & Ro. consil. 167. §. allegato. col. fi. & Sig. in d. consil. 10. col. fi. Sed in hoc tñ pñm expresse tenet Bald. in l. i. & si fuerit. col. fi. C. ex qui. cau. infirrog. & idē Bald. in l. quid ergo. §. pena grauior. in rep. col. 3. ver. iuxta hoc quero,

ff. de his, qui no. inf. & idē Ange. in d. l. denunciasse. §. quid tñ de adul. Concordando opñdici pñt, quod iudex tali casu non re- net reum condemnare, pñt tñ, si velit. §. Limitat nunc conclusio pñdicta, ut non habeat locum, qñ constaret de eodē facto, vt qd nō esset reiterabile, vt puta in homicidio certi hoīs, ut no. Ang. dñ in d. §. qd tñ, ver. sed adde, & ad hoc facit, quod no. Imo. in l. i. §. reus, car. pen. in fi. ver. ex gl. ff. de pub. iu. & quod no. Bal. in l. i. col. 1. uer. super septimo. C. qui accu. §. Secundo limita, ut procedat, qñ qualitas est de substantia actionis, pñ- dita. secus si non sit de substantia, quia deficiēs in probatione qualitatis, obtinet in facto principali, simpliciter probato. Bal. in l. Titia. in prin. ff. fo. mat. per l. in delictis. §. si detracta. ff. de nox. & in l. i. in prin. col. pen. uer. extra queritur. ff. de eden. & no. Bar. in d. l. denunciasse. §. quid tamē. ff. de adul. cum sit tradunt Moderni hic. Et idē Sign. consil. 14. procurator dñi Lucoli. ubi inquit, qd qñ qualitas adiecta delicto, alterat ipsum delictū, & pñnam, si nō probet, absoluit reus, atq. secus, quia si nō alterat delictum, & pñnam, defectus vnius qualitatis non nocet, per dñi §. si detracta. Et hic inferit Bal. in l. i. in ver. sexto qñt. C. de cōdi. inde. & in l. i. ver. ego mō qñt. col. 2. C. si ex fal. inf. qd si de- co, qd testes corrupti falsum dixerunt, & sic corruptio pñmōdi qualitatis allegat, sufficit probare falsitatem, qd Bar. in d. l. diuus, & Abb. hic, & in d. c. licet cam. Et hoc verius videt pñones quas Ab. inducit, quādo plura copulatiue proponunt, in d. c. licet cau- sam. nam pariter militat, qd per modū qualitatis aliquid propo- nat. Et dictum Bar. nō probat in d. l. diuus, ut ibi declarat Imo. in 2. col. ver. iuxta pñdicta quādo. Sift. nō probat in d. c. licet cau- sam, quod ibi probatur solam corruptionē, qd non erat sufficiens, secus si probasset falsitatem, ut dicit Pau. de Ca. in d. l. diuus. Nec est corruptio fuit plene pñata, ut ibi colligit. Vel vbi fuit opñ utrunq. probare, quia pro altero tñ non fuisset admissus, ut Abb. ibi declarat. Vel intelligit, qñ expresse se adstrinxit. Tertio, 66 qñ pñdicta fallit in reo, ut si dñm est. §. Quinto fallit in reo, si aliqua negatiue pponatur, quia non uidet quis se adstringere, ut no. Bal. in l. cum te. in fi. C. de prob. Ale. in d. diuus, & Mod. hic sequuntur. Sed tñ cōsiderandum est, qd sil- la quæ negatiue proponunt non dñt probari ex parte propo- nentis, clarū est, & sine dubio, qd nō vī se adstringere. Si vero probari debent, ut quia in his fundamentum intentionis con- sistit, iuxta no. per Imo. in c. super his, de accu. & Bar. in l. i. hoc in- re, de verb. obl. & tñ idē dñdū vī, in negatiue pñmōtis, quia eadem rō vī, sicut in pñpositis affirmatiue. §. Quinto fallit in reo, apponat clausula, nō tñ se adstringens, vt Ab. hic tñ in fi. An. de But. in c. exhibita. col. pe. de iud. & Bar. in d. l. diuus. Sed ab- f uertendū est, qd ista clausula solū vī remouet pñationē non necessariā, ut verba sonat, sed nō pñationem qualitatis, qd necesse- ria est, ex quo semel deducta fuit, facit, qd no. Bar. in l. non iō, 68 in fi. C. de lib. cū inquit, qd pñtestatio nō inuatur, vbi subest necessitas pñadi, sed allegata pñm vī pcedere, qñ plura co- 69 pulatiue pponunt. §. Sexto fallit, si apponat clausula, super qui- bus omnib. & singulis, & c. quia est disticta, & inficit, qd alter- tñ probatur, ut no. Bald. in l. 2. col. pe. C. de pñat. & in l. i. col. 10. ver. super hoc septimo puncto. C. de accu. cū si. ut tradunt Mod. hic. Et adde Bal. in l. i. & si fuerit. col. fi. C. ex qui. cau. inf. iro- gar. Floria. in l. in delictis. §. si detracta. ff. de noxa. Ang. Are. & Mod. in tract. malef. in verbo, super quibus omnibus, & singu- lis, & idem Ale. consil. 120. super eo. col. pe. li. 1. Sed §. Bal. tenet Ro. pñm. qd consulationis. Et idem reprobat subtiliter, & con- cludit Corneus Perus. in consil. 197. vīa denuntiatione, lib. 2. 70 §. Septimo fallit, si apponat clausula, per quam reus petitur cōdemnari fm formam iuris & statutorum, quia et tñ non probata qualitate pro delicto simplici condēnari pñt, fm Bal. in d. l. 2. C. de probat. Et de ista clausula Bar. ponit in l. rerum q- dem amotarū. ff. rer. amo. cū pñcor. traditis p Ale. in l. Gallus. §. si eius. ff. de lib. & post. Ang. & Mod. in l. i. de actio. §. 1. Sed Aret. hic

ADDITIONES.

- a Syl. Al. Deductum. Adde Ale. in consil. 72. col. 3. lib. 1.
b Al. Probat. Adde Dec. qui hac omnia reperit in c. licet causam, col. 17. de prob. Cur. consil. 59. dux. col. vj. vertamen quia. Soc. consil. 220. col. vj. in prin. ver. 1. quia illa uerba. Dec. consil. 466. col. 3. circa me in consil. 610. col. fi. in col. 574. col. 1. in prin. Alea. lib. 1. de uerb. signi. fol. 20.
c Ampliatur. Et male per c. euidenter int. de accusati.
d Bal. Et bene. Adde Dec. infra de iudic. c. ar. si clerici in prin. uo. 3. in fi.
e Falsitatem. Contrarium tenet Io. de Imo. in d. l. diuus. Tu autem dicas, qd opñio Bal. vera est, si sunt coniecture corruptionis, uel falsitatis adeo ueritatis, vt non sit suspicio, testes esse subornatos, quod iudex arbitratbitur.
f Ald. Aduertendum. Vide tamen Dec. in c. licet causam, col. 22. de prob. ubi de hoc. ver. 8. hoc idem uidetur.
g Syl. Ald. Et singulis. Vide Dec. in d. c. licet causam. col. 17. ver. 5. limitatur de probatio.
h Syl. Ald. Statutorum. Vide Ias. in §. 1. col. 27. in fi. Inst. de act. Dec. in c. licet cau- sam. col. 17. ver. 6. idem dicendum est, de proba. vide Dec. in rubrica de iud. in 2. lec. in 7. col.

habet contrarium, quia delictum non fuit deductum sine qualitate, & clausula illa restringitur ad finem specificatum in libello, quia qualitas in principali dispositione apposta, repe- titur in clausula accessoria, vt no. Bar. in l. i. si ita stipulatus. §. Cri- fogenus. ff. de verb. ob. Mod. hic sequuntur dictum Bal. quia ac- cessoria, qui petit reum condemnari iure cum puniente, vī cogi- tare et de delicto simplici, ex quo etiā delictum simplex a iure pñntur. Sed ratio ista parum ualeat, quia tollitur per rationem Aret. que efficax vī, quia cum delictum qualificatum fuerit si- ne qualitate probatum, aliud delictum reputatur, vt §. dñdū est. Et clausula accessoria intelligitur fm qualitatem delicti propo- sita, & per talem clausulam, nullo modo cogitatum vī de deli- cto simplici. Et licet petat reum cōdemnari omni mō fm formā iuris, & statutorū: hoc bñ pñt in delicto qualificato verificari qd dñm modē puniri pñt. Et non inferitur per hoc, qd delictum si- ne qualitate consideretur, quia a pñcedentib. non vī recessum pñntur incontinenti, nisi quatenus apparet, ar. l. non ad ea, ff. de cond. & de. §. Octauo, & ultimo idem est in clausula, falo iu- & addendi, & c. fm Bal. in l. Nescimus. col. fi. ff. de nego. gest. & Mod. hic sequuntur per illum uerbum, minuendi, & idem Mod. Scribentes sequuntur in l. edita. col. fi. C. de eden. Sed considerā- dum est pñmō, qd si illa clausula hoc operatur pp uerbum, mi- nuendi, dñt et expectare, qd minuat, & qd illa qualitas detraha- tur. Sed dictū Bal. et nō vī uerum, quia non vī, qd detrahi possit quia non eē idē delictū, ergo dicta clausula non pñt operari di- minutionem qualitatis. Et hoc vī velle ipse Bal. in c. inter dile- ctos. 3. col. ver. falo iure. j. de fi. inst. vbi inquit, qd li. contest. actor adstritū est, vt qualitas diuidi non possit. Gl. pe. in fi. no. diu. que est inter leges, & canones. Et in hoc dispositio iuris canonici maiorem æquitatem habet, vt dñt Io. An. & Doc. hic. & fm Card. & Imo. dispositio iuris canonici in foro canonico, & dispositio iuris ciuilibus in foro seculari seruari debet, iuxta gl. in r. pñfessor. de reg. iu. in 6. Sed Alb. in d. l. fi. C. de iur. rescrip- ti in prin. dicit, qd de consuetudine illa l. nō seruatur, & ita indistin- ctē vī pñualere dispositio iuris canonici, & hoc vī velle Bar. in l. diuo Pio. in prin. ff. de re iu. §. Et circa istam gl. Abb. conclu- dit, quod liber decreti approbatus sit, ex quo longo tempore lectus fuit in studiis, vt dicit Bar. de Arist. in l. i. ff. cer. per. Mod. hoc sequuntur. Sed aduertendum est, quia ista approbatio tripli- ceter pñderari pñt. Primo, qd approbatus sit pro libro magistrali, ad instituendum, & docendū, sicut est in alijs libris autorum, vt Abb. dicit, & clarū hoc vī. Sed ista approbatio pñderata hoc mō- do, simplici non facit, qd liber decreti hēat auctoritatē iuris in de- cisionib. cārum, iō declarandū est, vt j. dicā. Sed cōsiderari pñt, qd talis liber approbatus sit pro libro auctentico iuris, ita quod al- legari possit ad decisionem cārum, sicut est in alijs libris iur. s, qd leguntur in studiis, qui hēnt auctoritatem. Et isto respectu talis liber approbatus non reperitur, fm Io. An. & Doc. hic, & tenet Perde. Ancin. c. 1. col. 24. ver. sed quid dices. §. de pñt. Non ob. qd liber decreti allegatur in c. pñnebat. de delipō. impubi. cū in decretis hēatur expresse, quia non loquitur de libro decreto- nio, sed de decretis patrum, de quib. c. ne innitatis. §. de pñt. Ista ratio non satisfacit ad illum tex. quē Mod. hic non adducit, uidelicet in cle. 13. col. ibi, fm formā i decretis, quæ incipit, dñō, de iure iu. nā ista uerba pro libro decreti intelliguntur, ut patet 65 dñt. c. dñō. Sed ad illum tex. rñderi pñt, qd licet illo casu parti- culari approbatio facta videatur, non per hoc inferitur, qd alia di- cta, quæ in decreto continentur, approbata sint, sed solum illud dictū de quo fuit facta illa decretalis, vt in simili dicit Abb. de di- ctis Salomonis in c. nōne. de pñm. Tertio pñderari pñt, qd liber decreti approbatus sit, quia facit fidē, qd illa dicta, qd ibi inferunt, sint dicta Augustini, & aliorum sanctorum, prout referuntur, & ita tenet Arch. in c. qd nesciat. 9. dñt. & Mod. sequuntur in pñmōio decreti 6. q. qd hoc pñmāt ex eo, qd de pñtitudine dicit Bar. in l. de qd. circa fi. ff. de leg. qd Doctori afferenti de pñtitudine cre- dendū est. Sed ista conclusio dubia vī p ea, qd hñr in auth. qd in ali- quo documēto, C. de eden. & dictū Bar. de pñtitudine reprobat Alea. l. post dotē, circa fi. ff. fo. ma. Aret. pñt. 133. in causā qd verti- tur, cū si. vt tradunt Mod. in d. l. de quib. nisi dicamus, qd licet nō sit immediate credendum Gratiano, qñ simpliciter aliquid re- fert, tñ relatio sua approbata vī, ex quo publice legitur, & ita lō- gotpe factum fuit, vt Abb. dicit, & eius dictum isto respectu fal- sum potest. Vel etiam dici potest, qd ex quo liber decreti appro- batus est, videtur approbatus tāquam liber iuris, ex quo legitur, sicut alij libri, qui habent auctoritatem iuris, leguntur, & sic de- clarando bene procedit, quod Abb. dicit.

ADDITIONES.

- a Syl. Al. Addendi. De hoc late tradit idem Dec. in c. licet causam. col. 17. ver. 7. Item est, de prob. & uide in consil. 146. col. 4. in 2. dub. in fi. Ias. in §. ouum, col. 1. Inst. de actio.
b Syl. Ald. Debet. Vide quæ idem scribit pro declaratione istorum in ca. eccl. 8. Mar. col. 14. nu. 137. de consil.
c Decret. Fel. hic, col. 17. & Erasm. Rip.

SUMMARY.

- 1 Ceterum hac dictio ponitur aduersariū.
- 2 Impetrare, cum effectu intelligitur.
- 3 Aduersarius dicitur etiam ante litem inchoatam.
- 4 Tacens purgat uerbum subreptionis aduersarij.
- 5 Dolus est genus, & species.
- 6 Rescriptum secundum debet facere mentionem primi, alias non ualeat.
- 7 Causa appellationis regulatur secundum principalem. (lis mentio.)
- 8 Rescripti primi debet fieri mentio in secundo non uim, nec sufficit genera-
- 9 Rescriptum si de communi consensu impetratum sit fortius est.
- 10 Consensu communi partium impetratum difficile tollitur.
- 11 Clausula appellationis remota de ea dñt si vī mentio in secundo rescripto.
- 12 Clausula, anteferi, de ea debet fieri mentio in secundo rescripto.
- 13 Rescripti nulli non est facienda mentio.
- 14 Causa alia, quando dicitur, & non eadem.
- 15 Mandatum secundum reuocat primum, licet de eo non fiat mentio.
- 16 Procuratoris constitutio reuocat alios.
- 17 Vicarij secunda constitutio reuocat primam.
- 18 Iudici ordinarij secunda constitutio an primam tollat.
- 19 Curatoris secunda constitutio, an tollat primam.
- 20 Compromissum secundum, an tollat primum.
- 21 Continuo licet sui natura significet sine temporis interuallo, tamen in- telligitur secundum subiectam materiam.
- 22 Incontinenti interpretatur secundum subiectam materiam.
- 23 Idem est de statim.
- 24 Rescriptum secundum non faciens mentionem de primo, an sit nullum ipso iure, vel ope exceptionis.
- 25 Penitus intelligitur ipso iure.
- 26 Statutus est non iuris promulgatorum.
- 27 Papa potest, quod nullum est a principio confirmare.
- 28 Dispositio eius, qui patitur defectum in natalibus, dicitur obrepiti- tia, si dictum sit, non obstante, etiam si defectum in natalibus patere- tur. (uolens.)
- 29 Subreptitium, & obrepitium pro eodem ponuntur.
- 30 Processus factus a iudice, qd nō admittit exceptiones si nō sit appellatum.
- 31 Ceterum decreti apposta in secundo rescripto, facit qd primum ipso iure nō ualeat.
- 32 Clausula decreti afficit etiam ignorantem, & ubi adest, non potest renū- ciari, licet agatur de fauore renunciantis, nume. 33.
- 33 Conditio tacita, quæ respicit executionem, non iurpndit.
- 34 Processus agitur vigore primi rescripti reuocati, si de reuocatione nul- la notitia habetur, ualeat item si fiat, & a parte nō fuerit oppositum, nu. 36. si reuocatio non sit facta motu proprio, nu. 37.
- 35 Iurisdictio expirat morte delegantis, etiam si delegatus ignoret.
- 36 Morte cessat voluntas, & tamen non inducitur reuocatio.
- 37 Index non potest dari ad instantiam alterius partis, si vtraque est pre- sens: datur tamen de stylo curia salua reuocatione, nu. 41.
- 38 Citatio partis in impetratione non requiritur, & quare, nisi pars aliqua clausulam prauidicalem apponi petat, n. 43. & qd requiratur, nu. 45.
- 39 Citatio per edictum non sufficit, ubi persona est certa.
- 40 Impetrantes si discordant in electione iudicis, qualiter consulatur.
- 41 Index aditur discordantibus partibus.

Ceterum. Summat. & diuiditur, vt p Abb. hic. In tex. ibi, ceterum, aduersari- ue ponitur, ut per gl. in l. pen. ff. de vi. tri. oleoque leg. Et facit tex. in cap. ceterum. infra. de iud. in cap. cete- rum. de iura. cal. in c. si duo procuratores, de procu. in vj. & in ca. ordinarij, §. ceterum. de offi. ord. in vj. cum sit. Et fm Ioan. An. ad- uersatur ad ea, quæ in antiqua decretali pñnebantur. Et alijs mō- dis ista dictio, ceterū, qñq. ponit, vt per Alb. in Dictionario. ver. ceterum. In tex. ibi, impetrauerit, cum effectu intell. & qd aliud est petere, & aliud impetrare, vt no. Bar. per illum tex. in auth. de referen. in 2. no. facit tex. in c. de exce. in l. etiā, in prin. ff. de bo. lib. & in l. 3. in prin. vbi Bar. ff. quod quisq. iu. In tex. ibi, aduersa- rius, hic aduersarius dicitur et an litem inchoatā, qd notandū est per ea, quæ dixi in c. 1. in 2. no. de iud. In tex. ibi, nesciente, ergo a trito sensu parte sciente purgat vitium subreptionis, & iste, qd ta- cet vī sibi pñdicare. Hoc tñ vī regulam, quia ille, qui tacet, nō vī pñntire in pñdicium suū, l. siat. §. non vī ff. quib. mo. pig. vel hypo. fol. no. in r. fa. is qui tacet, de reg. iu. in 6. Sed rñderi potest, qd hoc pcedat in isto ca. u, ubi non agitur de iure qñto, & qd in rescriptis agit de modico pñdicio, vt dixi §. in rub. In tex. ibi, do- lo, vel fraude, nam dolus est genus, & fraus spēs, vt per Bald. in l. quæ fortuitis. 2. col. ver. & pñmitte ad euidenciam. C. de pig. acti. & no. per Bar. & Doc. in l. iuris gentium. §. adeo. ver. sed si fraudā- di. ff. de pac. & No. primo regulā, quæ hic ponitur, qd de primo re- scripto debet fieri mentio in secundo, atq. fm non ualeat. & idem est

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. Inchoatam. Adde Dec. in d. c. de iud. in vtraque lect. in 2. no. & in l. j. in prin. C. de eden.
b Species. Vide Ias. Inst. de act. §. item si quis in fraudem. col. 4. & Deci. in l. ge- neraliter. ff. de re iur.
c Syl. Al. Non ualeat. Et non solum hoc est uerum, quando rescriptū est impetra- tum ab alio, sed et qñ est impetratum ab eodem. Dec. in c. cum te. in j. no. de offi.

est in cā appellationis, quia primū non tollitur a secundo, nisi de primo mentio facta sit, quia eadem rō oīno vī, vt concludit Imo. in c. ex literis. in gl. 2. in fide offi. leg. Et ad hoc facit, quia regulariter idem est in cā appellationis, qd in causa principali. d. l. vbi Ang. in prin. ff. an per alium cā appellationis. & in Auth. vt cum de app. cogn. in prin. Et de primo rescripto debet fieri mentio nominatim, & non sufficit dicere generaliter, non obstantibus aliquibus literis ad alios iudices impetratis, vt no. Io. An. in ca. 2. per illum tex. de dolo, & contu. Et Abb. & Imola post alios in c. ex literis, de offi. dele. vbi rationem adducunt, quia ut fieri iniuria quadam primis iudicibus, arg. l. litigatores. ff. de arbi. & Mod. in prin. hic sequuntur. Sed tñ considerandū est, qñ primū rescriptū concessum fuit simpliciter in forma communi, sufficit, qñ hatur notitia de priori pmissione. c. cam q. el. 2. de iudi. ibi, non obstantibus prioribus literis, in cā ratione praua pcedatis, & in c. audita. de rest. spol. ibi, non obstantibus literis ab altera parte impetratis, vt no. Ro. decisio. 6. eo. tit. in nouis. Et maxime hoc esset dicendum, quando aliud rescriptum prius solum impetratum fuisset: nam tunc talis mentio gñalis, qñ non p̄t referri, nisi ad aliud rescriptū, reputat nominatim facta, & in materia odiosa, arg. l. 2. ff. de li. & posth. Et hoc intelligitur, vt dixi, qñ primū rescriptum, cui derogatur, concessum fuit simpliciter in forma cōt. secus vī, qñ in primo esset data sp̄alis forma, tñ cā de illa forma speciali deberet mentio fieri, quia papa hoc cognito, non ita de facili literas in p̄mum dedisset, arg. c. postulat. in f. eo. no. Abb. in c. 2. de dolo, & contu. Et ideo si primum rescriptū de cōi consensu impetratū fuit, in secundo de tali cōi consensu debet mentio fieri, vt Abb. dicit post gl. quia Papa non ita de facili derogare vī ad id, qd cōi cōsensu factum fuit, vt no. in c. ex multiplici, de decimis, & p. gl. in c. dudum. §. nos etenim, in ver. pacta de sepul. Et ista rōne ē de clausula appellatione remota, inserta in primo rescripto, dēt mentio fieri in secundo, vt no. Abb. in c. ex conuentione. 4. no. 12. de rest. spolia. Et idem de clausula, antefieri, vt no. 1. d. cōf. 33. 4. factum tale est, dñs n̄r. col. 2. Car. consi. 142. videtur dicendum, 2. du b. Et regula supradicta pcedit, qñ primū rescriptū valer, alias fecus. qñ de rescripto, nullo modo est opus facere mentionem. 13. gl. & Doc. in c. ex tenore. j. eo. vbi videbimus. Et secundo hēt lo. 14. cū in eadem cā, vt tex. loquitur, secus est in alia. Et alia cā intelligit, qñ sn̄a lata in vno, non parit exceptionem rei iudicatæ in alia, iuxta l. cum qñt. ff. de exceptio. rei iud. facit dictum Bal. de li. 15. te pendente. in ca. l. circa fide p̄ro. seu. apud pares ter. Et Tercio regula non habet locū in mandatis, quia fm mandatum reuocat primum, licet de primo nulla mentio facta sit, vt no. Ant. de 16. But. in c. si per illum tex. in 6. no. de dilatio. Et idem est in pcuratoribus, qñ p̄stituendo vnum procuratorem posteriorē, primus reuocatus vī, licet de primo nihil dictum sit, qñ si qñ pcurator 17. rō. §. si ff. de procu. Et idem in vicariis, qñ per fm primum reuocat, vt per Dom. in c. licet. col. si de offi. vica. in 6. Et quid in iudicibus ordinariis. no. Ang. & Pau. de Cast. in d. l. si quis cum procuratorio, in si. Et quid in curatoribus. no. gl. ibi, & tradit Bar. in 20. l. cum semel, ff. de iute. Et quid in compromisso cōclusio f. est, qñ p fm compromissum tollatur primum, vt no. Spec. in tit. de arbi. §. finitur, ad si per tex. in l. sed & si in seruum. §. si cū seq. ff. de arbi. & idem tenent And. de Bu. & Abb. in c. innotuit, de arbi. & idē vī velle Lapis allegatione. 108. an pendente uno p̄promisso, licet p̄cise non firmit, & aliquid ē Lapis tradit 21. allegatione 98. Et secundo no. qñ ista dictio, continuo, intelligitur sine temporis intervallo, vt Abb. hic dicit. facit tex. in l. stipularum. in Damam, de ver. ob. in l. lancimus, la. 2. §. i. C. de adm. tu. ro. in l. in si. ff. p. hoc. Et hoc uerum est, nisi subiecta mā aliud suaderet, vt per gl. & Bar. in d. l. stipularum, & per gl. in l. 3. §. in amittenda. in verbo, animo. Et quod ibi Ang. & Mod. ff. de acq. pos. i. facit, quod dñr de dictione, incontinenti, vt per gl. in ca. an sit de app. & quod no. de dictione, mox. 20. q. 2. c. i. cū si. vt tradit Alex. 23. in l. in prin. de verb. obl. Et de dictione, statim, quā in alio ten su accipit, ut no. Abb. in c. eum. cām. 2. no. de elec. facit tex. in c. fide verb. sig. in 6. ubi Do. cum si ut tradunt Mod. §. in progmio decretalium. In mā huius decretalis Abb. p̄sequitur principaliter 3. q. Prima est, an fm rescriptum non faciens mentionem de primo, sit ipso iure nullum, uel ipso facto, quod idem ē est, ut 24. no. Bar. in l. i. col. j. ff. de his, qui no. infā. Et in qua Abb. finaliter pcludit fm opi. cōm. qñ non est nullum ipso iure, sed ope exceptionis annullat, rationib. de quibus per eum hic. Sed And. Si sequitur Composit. qui p̄trarium tenet per illum tex. ibi, nec secūda littera obtinet alicuius roboris firmitatē. Ista enim uerba vī importare nullitatem actus, ut in simili hī in c. ad aures. j. eo. in si. ibi, vires nolumus obtrudere, & in c. qñ in dubijs. de renun. & c. ex literis. de offi. deleg. & in l. prolata. C. de sen. Mo. hic conatur respondere, & dicit, qñ p̄dicta uerba denotant nullitatem ipso iure, in materia, in qua non sit p̄alia iura declarati, qñ sit locus exceptioni: secus uidet in casu nostro, in quo per alia iura declarati est, qñ ualeat rescriptum, nisi exceptio opponatur, per tex. in c. plerunque. infra, eo. ubi fm rescriptum impetratum nō

facta mentione primi habet effectū data negligentia primi impetratis per annum, ergo datur intelligi, qñ fm ualeat, quia si nullum fuisset, non potuisset reuocare per rām, non firmat de reg. iur. in 6. Et ita dñr Abb. & Doc. hic. Tota ergo vis est in respondendo ad illud c. plerunque, quo remoto Doc. faterentur nullitatem secundū rescripti. Barba. rñdet, qñ ille tex. intelligitur qñ impetratio secundū rescripti facta fuit post annum. Sed ista sol. diuinat, quia ibi hoc non apparet. Secūdo rñdet, qñ speciale sit illo casu in odium primi negligentis. Sed Mod. replicat non esse cautum, quod actus, qui esset nullus de sui natura, validus efficiatur propter odium alterius. Concludendo, opinio Composit. & An. Si probabilis est, & prima facie uerior uidetur per istum tex. qui p̄cise loquitur, dum dicit, non obtineat alicuius roboris firmitatem, ergo vī, qñ aliquo respectu non ualeat, ut denotat illud uerbum, alicuius, ut dñr de uerbo, aliquid, in l. si seruus. §. prator ait, ff. de acq. her. ubi Bar. gl. in c. l. 1. de fo. com. Secundo probatur in c. sedes. j. eo. in si. ibi, mendax precator careat penitus impetratis, nō illa dictio, penitus, ipso iure intelligitur, o ut no. Do. Et post lo. o. An. in c. 1. col. 2. de postu. prela. in 6. Facit tex. in c. Romana. §. uni 25. ueritatem, ubi gl. in uerbo, penitus, de sent. excom. in 6. & text. in c. per inquisitionem, in si. de offi. ord. in 6. Tercio facit tex. cū gl. in c. nouit de his, quæ sunt p̄p̄la. & quod no. Abb. in cap. quod super his, de si. in l. i. Quarto facit tex. in ca. ne captanda, de concess. preb. in 6. ibi, nec aliquam obtinente roboris firmitatē. Quinto, quia fm non ualeat, p̄ intentionem superioris, qui vī uelle iudicem datum reuocare, ut sup. dictum est, & ista ratio facit, quod statim nullū sit rescriptum. Sexto, & ultimo facit, qñ uerba denotant ipso iure nullitatem actus, non reperiunt iure cautum, qñ ponantur pro rescissione actus, uel pro actu ualido moro iure, licet p̄mum qñque reperiatur, ut no. Are. tradit in l. 1. co. 3. ff. de test. Solum dīfficultas vī restare ad c. plerunque, j. eo. ad quod, ultra ea, quæ Doc. dñt hic, uidet de plano posse rñderi, qñ tex. ibi ulterius procedat, ita disponendo de nouo in odium negligentis, ut probatur ibi, cum igitur non sit malitius hominum indulgendum, statim, & c. quia uerbum, statim, est no. p̄ iuris promulgatoriū, ut per gl. in c. l. de resc. Et in ca. sup. 27. qñm. §. uerum, in uer. statim, de offi. dele. Et clarum est, qñ Papa p̄t illud, quod fuit nullum a principio, p̄firmare, ut no. Imo. in cap. 3. col. pe. de his, quæ fīa p̄p̄la. Non obit. cap. ut de bitus.

ADDITIONES.

- Al. Principali. Adde Dec. in c. cum te. in l. 1. no. de offi. deleg.
- Syl. Ald. Secundo. Adde Dec. in consi. 460. viso puncto. col. 3. ver. & ideo de clausula, de resc. p.
- Syl. Al. Facit. Et idem est generaliter in omnibus contractibus, vt vltima de regent. priuilegiis, late Hip. Mar. in l. 1. §. si ferui quasi. in 3. & c. col. de quest.
- Syl. Ald. Sit. Declara, vt per Bar. ibi, hoc esse verum ante lit. cont. dñt, quod si post litem cont. dñs alium constituit, vel primum expresse reuocat, nisi reuocatus contradicat sententia lata cum primo est nulla, Rot. dec. 1. si dñs, in si. in no. & an si quis constitutus sit procurator ad certā cām censetur reuocatus per generalem constitutionem alterius ad oēs causas, Rot. dec. 256. si quis, in no. & vide Dec. in consi. 430. in si. vbi in nouo mandato procuratoris, & quid si secundus nō acceptet, an censetur primus reuocatus. Ro. dec. 181. si contra, in no. & quid in constituto nouum substitutum, uide Rotam dec. 121. si procurator, in no.
- Syl. Ald. Vicariis. Valent tamen gesta per primum ignorantem reuocationem vt tradit Roman. singu. 57. fuit qd. Dec. in d. ap. c. si duobus, nu. 12. Nic. Boc. dec. Bur. 347. ita, & practicaur.
- Al. Primum. Adde Soc. in consi. 27. col. 2. lib. 1.
- Hic. Gi. Continuo. De ista dictione, continuo, vide Corn. in consi. xli. in 2. par. inc. videtur, & vide tex. in l. Aristo, in prin. iuncta gl. in ver. continuo, vbi exponit continuo, id est statim, ff. de dona. & alias ponitur ista dictio, continuo, pro integro, vt est tex. in l. Paulus, §. Caius, ff. de li. cau. & vide de hac etiam dictione tex. in c. si. in verum, quia, de verb. sig. in 6.
- Al. Suadere. Vide Ro. in consi. 253. viso. Cor. consi. 41. videtur, littera, §. libro 2. Abb. in c. cum causam, de elec. & vide Alex. in consi. 23. col. 4. lib. 1.
- Ald. Incontinenti. Adde Dec. in consi. 440. col. 3. in si. & uide Dec. in c. an sit, col. 2. de app.
- Syl. Ald. Accipitur. Vide gl. in l. 3. in uer. triduo, C. de erro. adu. Alex. in l. 1. §. qui p̄sens, de uerb. obl.
- Syl. Ald. Item. Adde Arch. in c. 1. in prin. de resc. lib. 6. Alex. in d. l. 1. m. Syl. Ald. Aliquid. Vide eundem in l. 1. in l. 1. col. in si. C. de edend. in l. 1. col. 1. & ibi Purpur. col. 1. ver. quod minoris, ff. de offi. eius. And. Tiraquel. in rep. l. si vnquam, ver. omnia, vel partem aliquam, nu. 14. in si. C. de reuo. dona.
- Hier. Gig. Penitus. De hac dictione, penitus, vide per Soc. in l. qui vsum fructu, in 2. col. ff. de verb. obl. & uide per eundem Dec. in c. ex ratione, ubi dixi in 2. post illis, in 4. col. in uer. Perfrinus hic.
- Al. Intelligitur. Est optimus rex. in §. alia, circa si. Inff. de do. & vide Dec. in c. ex ratione, col. x. de app. & uide in consi. 137. col. 1. in fin. vno. hic conatur respondere, & dicit, qñ p̄dicta uerba denotant nullitatem ipso iure, in materia, in qua non sit p̄alia iura declarati, qñ sit locus exceptioni: secus uidet in casu nostro, in quo per alia iura declarati est, qñ ualeat rescriptum, nisi exceptio opponatur, per tex. in c. plerunque. infra, eo. ubi fm rescriptum impetratum nō
- Ald. Promulgatorium. Sed non semper, gl. in l. p̄fides. C. de fer. & quando significet de nouo, uide Io. Cro. in l. si constante, col. 30. ff. de mat. in si.
- Al. Confirmare. Hoc probant omnia iura, quæ uolunt principem confirmantem actum inualidum censeri de nouo dare, ut per eundem sup. de consi. in c. si. in pen. col. u.

facta adductum hic per Abb. quia ibi si attendatur presentatio, & de validitate rescripti cū effectu, de qua non agit hic, quia in casu nostro oēs p̄supponunt, qñ fm salte in effectu sit nullum, si opponat. Vnde ille tex. ad istam qñ bene allegat, & quia et habet varios intellectus. Et sic patet ex p̄dictis, qñ opi. And. Sic vī sustinabilis, & nō debuit ita grui supercilio reprehendi, ut faciunt Mod. hic. Finaliter tamē nō recedo a cōi, quæ efficitur probat in d. c. plerunque. Nec obit. qñ illud de nouo statutū sit, ut dicebā, quia illud vī uerū quāntū ad terminationē an. prout tex. ibi loquitur, sed respectu validitatis secundū rescripti, p̄de nouo ibi nihil statuitur, quia prius erat statutum, qñ secūdam valeret, data negligentia primi impetrantis, c. si aut. eo. tit. Et ita cōis opi. p̄probat rōne, quia p̄t esse, qñ primus, qui impetrat, non uelit vī rescripto. Et in ista materia ad purgandum surreptionem tacitus consensus aduersarij p̄sideratur, ut colligitur hic, ibi, altera nesciente. Non obit. tex. hic, quia intelligitur, qñ iudices, dati in primo rescripto procedunt, tunc fm rescriptum nō habet firmitatem, quia exceptione opposita tollit. Et tenent cōi opin. ampliat, ut per Abb. in c. ex parte Adc. col. 4. ver. 3. no. de testib. Et limitat procedere in rescripto surreptione, ut ex p̄dictis ff. de ac. emp. ubi inquit, qñ quod si ille, qui p̄ntur defecit natalium, impetrat dispensationem non obstante etiā si p̄teretur defectum in natalibus, talis dispensatio non ualeat, & sic gratia vī obrepit. Et p̄dicta limitationem sequit And. cū consi. 56. col. 5. lib. v. Sed tamē talis dñra non probat iure, ut Abb. dicit in d. c. cum dilecta, & in terminis est tex. ubi Bal. hoc p̄tillat tex. in l. 1. C. si nup. ex rescript. vbi patet, qñ quod de nouo casu rescriptum appellat surreptionem, & obrepitum. b. & no. et Bald. in l. p̄scriptio. col. 4. C. si ius, uel uti. publi. secundo limitatur fm Abb. nisi rescriptum sit accessorie impetratum, qñ sic gratia uitiat propter surreptionē, ita etiā rescriptum, quod accessorie sequitur, arg. c. si super gratia, de offi. dele. 6. Et ad hoc adde bonum tex. in c. tuper eo. de preb. in 6. & ibi Do. in uer. sed pone. & ad idem tex. no. in c. per literas. de preb. vbi gl. in uer. ecclesiasticas, & idem quod hic, no. Abb. in c. constitutus. vlt. no. j. eod. & Roma hoc idem in terminis ē in consi. 230. circa primam, col. 2. & Oldr. consi. 71. qñ processus. & in simili tradit Roman. in l. si. §. quoties, in si. de pub. ff. Et tenent cōi opi. qñ secundū rescriptum non sit nullū ipso iure. Abb. sic cessante concludit, qñ satis est si excipiat qñ secundum, nec opus ē, qñ appelleretur, si exceptio non admittatur, quia iudex datus in secundo rescripto, tali casu solus non hēt iurisdictionem, per c. pastoralis. j. eo. Et idem tenet And. Sic hic, per l. 1. C. si quacūq; p̄d. fuerit p̄tate. Sed tñ cōis opi. in p̄mū est, quā Mod. sequuntur, quia qñ iudex non admittit exceptionem, sed vtra procedit, ualeat processus, nisi appellet, cap. ex parte. el. 3. de app. & in eum dilecti. de elec. Non obit. rō Abb. de dicto c. pastoralis, qñ dicunt Mod. quod illa forma non est substantialis, quod nō est uerum, qñ iudices secundū rescripti non hēant iurisdictionē, & p̄tatem cognoscendi, quia immo habent, ut ipse Abb. tenet in c. pastoralis. col. 3. ver. secundus casus. Non ob. d. l. 1. C. si quacūq; p̄d. pote. quia dñr Mod. qñ iurisdictionē ibi in totum in alium transferit, ideo nullā retinet p̄tatem, non sic in d. c. pastoralis, ubi solum iurisdictionē in articulo speciali p̄ualiditatis litterarum transferit, unde processus hēt fundm in iurisdictione non transfusa. Mihi placet, & uerior vī opinio Abb. supplemō fm opilio. de Ligna. qñ excipiens coram secundo, vltimus non cōparuit, quia iurisdictionē tali casu in effectu est attributa duobus iudicibus primū rescripti, qui hnt p̄ vno, licet sint plures, & iudicibus secundū rescripti, qui ēt pro vno hnt, d. c. pastoralis, ergo processus alterius iudicis nō ualeat, ex quo duobus cā cōmissa est, ut est tex. in c. cām matrimonij, de offi. dele. ibi, quia cā duobus committit, sn̄a vnus non tenet, & quia in d. c. pastoralis, est data forma, qñ discordantibus iudicibus, deueniatur ad arbitros, ergo interim suspensā uidet iurisdō in cā principali donec pendet cā p̄ualiditatis rescripti apud ipsos iudices, uel arbitros, arg. c. secundo regis. §. si de appel. ibi, tunc demum iudex auctoritate sua vīet, ergo nō prius. Et istam opi. sequit Ale. cons. 89. diligenter, lib. 1. Non ob. qñ iudices, secūdi, rescripti in c. pastoralis, habeant iurisdictionem, ut dñr Mod. allegādo Abb. ibi qñ suspensā vī eorū iurisdō, ut dixi. Vt illud locum habeat pur loquit Abb. in d. c. pastoralis, uidelicet, qñ pars cōparuit, & in cā p̄cessit: secus vī, qñ pars opposita exceptione vltimus non cōparuit, fm opi. Io. de Lig. & bñ facit tex. in d. l. 1. C. si quacūq; p̄d. fue. po. Nec ob. qñ ibi in totum sit iurisdictionē in aliu trāslata, quā eadem rō vī in isto casu, quia iste articulus de p̄ualiditate rescripti, est p̄iudicialis, quia si primum rescriptū p̄ualeret in totum tollitur iurisdō. vñ interim suspensā vī in cā principali qñ dixi, & idē p̄cessus in p̄mū est nullus. Et secundo p̄ncipia liter qñitur, an rescriptum fm faciēs mentionē de primo, ipso iure tollat primum. Et in hac qñ Abb. primo cōcludit, qñ qñ in se

cundo facta fuit mentio de p̄mo cum cā decreti, uidelicet, si secus actum sit, non ualeat, qñ tunc ipso iure primū reuocat, & p̄cessus uirtute primi ipso iure non ualeat, qñ si ignoratē factus sit, quia natura decreti est efficere et ignoratē. c. i. uer. ad iudicē batur. de concess. p̄b. in 6. c. pe. de p̄b. in 6. c. si eo tpe. de elec. in 6. Et idem no. Abb. in c. audita. col. pe. de rest. spol. Do. in cap. j. ex parte. col. pe. uer. super illo dubio. de concess. p̄b. in 6. Et fm Do. ibi, ista p̄cto limitat, nisi ille in cuius fauorē decretū illud appositum fuit, illi renunciaret, quia tunc ualeat processus. allegat Lap. in c. pe. de p̄b. in 6. & facit qñ ibi no. Do. in d. c. col. 2. uer. 33. sed quid si iste. Nec ob. qñ stante cā decreti non uideat posse renunciari, licet agat de fauore renūciantis, vt no. in c. dilecto. & ibi Abb. de p̄b. quia Mod. hic respondet, qñ illud quod hī in d. c. dilecto, habet locū, nisi tacita conditio intelligat quæ suspēdat illam cām decreti, vt ibi, nisi fructus augeant, & ita ēt hic tacitē intelligit si impetrans vīet. Sed ista res p̄nsio non placet, qñ est qñ mentē oīum Doc. hic, qui volunt, qñ tunc demum talis conditio intelligat, qñ Papa rescribit simpliciter, secus qñ decretum apponit. Vnde considerandum est, qñ si sit p̄cto tacita, uel expressa, quæ suspendat, illa cā decreti suspenditur, c. l. de concess. p̄b. no. Car. in c. l. de elec. q. 18. in si. Rom. consi. 137. §. primum, & Alex. consi. 97. consideratis his. li. 5. Sed ista conditio tacita, si impetrans uti uoluerit, non vī suspendere illam cām decreti, quia respicit exē. utionem, quo casu, ut supradictum est in c. p̄cedeti, p̄cto tacita, quæ respicit executionem, non suspendit, vt no. Bar. 34. in litem, quia ff. de pac. j. & in lita demum per gl. ibi, ff. de arb. & facit tex. in l. condiciones, quæ extrinsecus. ff. de cond. & dem. & idē vī itare argm, qñ cā decreti vī impedit renūciantem, licet agatur de fauore renūciantis. Sed responderi p̄t ex his, h. quæ dixi supra, tñ, c. cum accessissent. Ex quibus patet, qñ non est uerum, qñ per cām decreti impediatur renūciantio, quæ respicit utilitatem partis simpliciter ille, in cuius fauorem cā decreti appoita est, p̄t illi renunciare, ut supra dictum est, secundo dum Doc. Et secunda p̄cto Abb. est, qñ ualeat processus agitur uigore primi rescripti reuocati, si de reuocatione nulla notitia hī: caudata de rest. spo. facit c. 2. de offi. deleg. in l. si forte. ff. de offi. p̄s. in no. Bal. in l. mandatum. col. pen. C. manda. in l. i. in si. C. 36. ut li. penden. Cal. consi. 4. col. 3. de offi. deleg. cum si. Tertia cōclusio est, qñ si ualeat processus factus uigore primi rescripti reuocati, ēt si primus iudex sciat de reuocatione, dummodo non fuerit a parte oppositum, quia forte non vīet rescripto ille, qui secundo impetrat, & idem tenet Ant. de Bu. & Card. hic, post 37. Inn. & idem Abb. in d. c. audita. col. pe. Et hoc uerum est, nisi K. reuocatio facta sit motu proprio, quia tunc sola scientia sufficit, vt Abb. hic concludit post Ant. de Bu. & idem Abb. in d. c. audita. col. pe. per c. si duobus cum gl. in uer. cognouerit de app. & iudicium soluit, de iud. Imo, quod plus est, fm Imol. hic, col. 5. tali casu, ēt data ignorantia, vī facta reuocatio, & processus non ualeat, qñ quia re integra morte delegantis iurisdō expirat, ēt si de legatus ignoret, vt per gl. quæ cōiter approbatur in c. cum uenit sent. de test. & probatur in c. si. §. officium, de offi. dele. in 6. ergo idem vī in isto casu. Mod. hic rñdet, qñ ista equiparatio non p̄cedit, quia reuocatione, quæ fit per mortem delegantis, deficit radix iurisdictionis, ex quo mortuus est ille, qñ delegauit, sed qñ motu proprio fit reuocatio, non sic, quia remanet fundm iurisdictionis apud delegantem. Sed ista rō solum p̄ualiditatis casus, sed non vīponere rōnem diuersitatis, quia licet per mortē delegantis iurisdō extinguat in ipso delegante, quia mors oīa soluit, §. deinceps. in Aut. de nup. tñ respectu commissiōis mīa facta superior, qui delegauit, erat functus officio suo, dum commisit, & quantum ad commissiōem semel factā nihil facit fundamentum iurisdictionis apud illum, qui motu proprio cām cōmī sit, & idē rō Imo. efficax vī. Et a fortiori hoc mō p̄firmari p̄t, quia 39. per mortē uolūtas cessat, & tñ per mortē nō inducitur reuocatio, c. si delegatus. de offi. deleg. in 6. & no. declarat Barto. in l. 1. quia, in vlt. col. ff. de iurisd. omni. iud. & sic potentior est reuocatio.

ADDITIONES.

- Non ualeat. Contra. sentit Dec. bene.
- Ald. Obrepitum. Adde Dec. in c. super literis, in l. 1. no. inf. eo.
- Ald. Opi. Adde Dec. in consi. 173. in si. & oīno in consi. 175. col. 1. & seq. d. Moder. Schlect Fel.
- Ald. Ignorantem. Idem Dec. in c. 2. in 2. l. c. n. 31. de consi.
- Syl. Ald. Renunciatis. Adde Dec. in c. cum accessissent. nu. 22. de consi. & in c. cum olim. col. 2. de excep.
- Ald. Suspendit. Vide Dec. in c. p̄tate. col. 4. in prin.
- Al. Accessissent. Vide Dec. in c. olim. col. 2. & seq. de excep.
- Syl. Al. Habeat. Adde Bal. in l. falsa. C. de fur. Roma. in l. more. col. si. ff. de iur. omni. iud.
- Mou. Imo adhuc idem, si motus emanauerit fauore alterius partis, quæ non exceptit, nec uirtutē, sed si superior per se, et utraque parte inuita, reuocatur: tñc sufficit hoc notificari per superiorem etiam neutra parte opponente.
- Syl. Ald. Reuocatio. Declara. idem in l. 3. in si. ff. de reg. iur. in c. ex literis. inff. sup. de consi. & vide in fide offi. dele. in c. relatum, col. 4.

a Ante. Nec veritas, & tenet hic Fr. Rip. idem nouissime Io. Cre. in l. filiū. de sen.
b Syl. Ald. Dicendum. Hæc disceptatio filij inter Xersem, & Ariamenem filios
Darij. Ariamenem. n. natus fuerat ante regnum Cyriaphenes patris arbitre-
rum Xerxi detulit, cuius iudicio acquiescit alter, ut refert Iustinus lib. 2.
c Filiū. Hoc nihil facere videtur, quia filiatio, est successio, non
mōmetanea. Itatū. n. q. p. adificiū dignitate fenatoriā, verū ē dicere filios
ē fenatores. I. aut cū uerbo, filios, adijecit uerbū dñotat actū principij, ut pu-
ta nat' filij fenatoris, tūc est ipicienda qualitas tpe natiuitatis. q. & uerū puro.
d Syl. Ald. Legitimus. Declara, nisi uterque sciscit impeditum, nam tunc
sufficeret matrimonium contractum fuisse in sua figura prædicta, ita declar-
at idem Dec. post alios in consi. 1. 54. in prin.
e Tertio no. late hic Fel. nu. 4.
f Ald. Eff. Vide hic in c. placuit. nu. 2. de test. in consi. 95. in prin.
g Syl. Ald. Sermonis. Idem dicit Bar. in d. s. hoc interdictum.

dicere, si neutrum accidat, & hoc sic declarat. Nam si alterum fiat ex alternatiuis, stiplo committitur, ut dictum est, ergo a priore sensu, si alterum non fiat, non committitur stiplo, & ut utrum sit hoc, & alterum factum non sit, necesse est, ut neutrum fiat, & sic, quod non obli-
 27 getur copulatiue, requiritur, ut neutrum fiat. † Successive Abb. a tractat de natura dictionis, sed, & p̄o eius est, quod de sui natura
 b tractat de natura dictionis, sed, & p̄o eius est, quod de sui natura
 gere intellet, ut est text. in l. si quis ita legauit, ff. de au. & arg. leg. ibi, seu ampliandi legati, grā appositi est. Hoc vñ hñe locum in le-
 gatis, in quib. fit larga interpretatio, secus est in dñibus, ut dicit
 Imo. hic, & Mod. sequunt in col. pe. & ita uoluit Bal. in d. l. si q̄s, & Abb. hic facit gl. no. in c. ego Ludouicus, vers. 61. dist. & ad
 idem facit tex. ubi Bar. in l. cum quis decedens, §. si de lega. 1. &
 no. Bal. in l. pe. in 9. no. uer. & hoc facit ar. C. de ver. sig. ubi inquit,
 q̄ si lego pecuniam, quam habeo Perusij, seu Padua, utraq; pecu-
 nia uenit in legato, & idē Bal. conf. 85. statuto. l. 1. Cal. conf. 4.
 in fi. de uer. sig. lo. de Imo. conf. 4. in casu p̄missio col. 2. & idē
 Ro. conf. 3. 63. petitur. Fran. Cre. no. 5. lego digestum. Ale. conf.
 192. ex themate. 2. dubio. 2. uol. And. Sic. conf. 3. 5. col. 6. lib. 2. Sed
 aduertendum est, nam ista cōis declaratio ad d. l. si quis ita lega-
 uit, q̄ procedat in legatis, quia materia fauorabilis sit, non vñ p̄-
 cedere sine dubio, quia regula est in p̄rium, cum in legatis de-
 beat fieri stricta interpretatio: unde in dubio vñ legatum, quod
 d minimum est, i. nummis, ff. de le. 3. l. Iulianus, aliā incipit, idē Iu-
 lianus, §. scio. de leg. 1. & quia testator vñ minus grauare haredē,
 q̄ fieri possit, i. unum ex familia, §. si rem, de lega. 2. & quia tex. in
 d. l. si quis ita legauerit, vñ ponderare naturam dictionis, seu, quā
 est ampliare. Vnde si hoc est de proprietate uerbi, ita vñ hñe lo-
 28 cum in materia odiosa, sicut in fauorabili. † quia ē in mā odio-
 sa fit lata interpretatio, quam proprietate uerborum requirit. † l. cum
 c lege, vbi Aretinus, ff. de test. & no. Cal. conf. 1. de confan. & affm.
 Et ideo do. Mari. hic dicebat, q̄ sibi suaderi non pōt, q̄ si
 lego alicui fundum talem, siue domum talē, & vtrunq; debeat,
 quia vñ p̄mentem testatoris. Et istud expresse tenet Bal. hic, uer.
 pone testator, dicens, quod si testator legauit equum album, seu
 nigrum, alter tñ debetur, quia uoluit tñ unum legare, ex quo
 loquitur in numero singulari. Et sic limitatur d. l. si quis, ut p̄-
 cedat, q̄ testator vñ utitur plurali numero. Ipse do. Maria. conatur
 hic defendere intellectum Roge. in d. l. si quis, uidelicet quod
 dictio, seu, ibi ponatur inter genus, & speciem, & iō pōit pro
 coniuncta, ut cum plene refert filius eius dñs Bart. Soc. in l. si is,
 qui ducenta, §. utrum, ff. de rebus dub. ubi ipse non sequitur, sed
 alium posuit intellectum, dicens q̄ dictio, seu, ibi iungitur cum
 relatiuo, quo casu auger, & ampliatur dñōm. l. ea tñ adiectio, ff.
 de le. 3. Sed q̄ istum intellectum facit ille tex. qui facit uim sim-
 pliciter in illa dictione, seu, quā ponitur gratia ampliandi lega-
 tum, ergo non vñ hoc procedere uirtute relatiui. Et quia seque-
 retur, q̄ fine relatiui ille tex. non haberet locum, quod uidetur
 p̄mentem Iurisconsulti ibi. Et hoc patet in secundo exēplo, dñ
 ibi loquitur de vino, ubi dictio, seu, ponitur sine relatiuo, & quia
 alia uidetur natura copulæ, & alia istius dictionis, seu. Vnde po-
 29 stremo cogitabam, q̄ ille tex. intellet prout loquitur, uidelicet
 f dictio, seu, pōit inter illa, quā habent conformitatem, & p̄-
 uenientiam, ita q̄ non sunt oīno diuersa. Nam mundus, & orna-
 menta mulieris, de quib. loquitur in primo exemplo, satis dñr
 parata gratia uxoris. l. argumento, §. ornamenta, & §. mundus, de
 au. & arg. leg. & iō, q̄ testator legauit mundum, ornamenta,
 seu q̄ gratia uxoris parata sunt, illa dictio, seu, ponitur augmen-
 tatiue. Sicut in alio exemplo, q̄ testator legauit uina, quā erant
 29 in urbe, seu in portu. Nam de portu idem iudicatur, quod † de
 g urbe, vñ no. in l. Cēlar. ff. de pub. & in c. ubi periculum, §. porro.
 30 de ele. in 6. † & quia erat uinum in portu destinatum ad ciuita-
 tem, & iō reputatur esse in ciuitate. † vñ no. Bal. in l. ex facto p̄-
 h ponebatur, ad fi. ff. de hared. insti. Albe. in l. i. §. de of. p̄raf. urb.
 facit l. quā situm, in prin. in l. cui. de leg. 3. Vnde tali casu dictio,
 seu, auger, q̄n ponitur inter ea, quā idem sunt, cap. i. §. verum. de
 31 statu reg. in 6. † ibi, ab aliquo principe, seu domino tpali, & in
 l. i. ff. de his, quib. ut indig. ibi, legato seu fideicommissio. & cum
 dicitur, Alexander, siue Paris, ut per gl. in l. ad protegendum. C.
 32 de in l. i. dan. tut. † Et q̄n distinctiua ponitur inter genus, & spe-
 i ciem, resoluitur in coniunctam, vñ no. Bar. in l. Quintus, in p̄i.
 ff. de au. & argen. leg. facit quod notat Bal. in c. de eo, qui sibi,
 & haredi. suis. Et sic in d. l. si ita quis legauerit, illa dictio, seu, po-
 nitur inter ea, quā pro eodem reputantur, & iō augmentatiue
 intelligitur, aliā ergo secus uidetur. Et secundum istum intelle-
 ctum dictum Bal. hic uerum uidetur de equo albo, & nigro, q̄a
 33 ponit inter penitus diuersa. † Subsequēter Abb. p̄sequitur,
 cuius sit electio in penis alternatiuis. Et prima conclusio eius
 est, q̄ si uerba ad iudicem referunt, eius electio fit, ut per glo. in
 c. fraternitatis. 3. dist. cum simi. ut per Abb. hic, & facit quod
 no. Abb. in cap. 2. in fi. de coha. cle. & mulie. & in c. apostolicam,
 de regula. cum sit ut per Alexand. ibi. † Et tali casu iudex, qui ha-
 34 bet arbitrium, minorem debet eligere, k glo. in capitulo

de causis, in uer. certa die, de offic. dele. cum si. ut per Mod. hic,
 & adde dictum Bal. in l. quicunque. col. pe. vers. scias etiam. C. de
 ser. fug. quod no. Alexand. sequitur in confi. 5. in causa inquisi-
 tionis, in fi. & in confi. 1. 1. ponderatis. colum. penult. lib. primo.
 ex quo inferri uidetur, quod parum refert, an reus, uel iudex
 habeat electionem, quia sicut reus uerisimiliter minorem pos-
 35 nam eligeret, ita etiam iudex facere debet. † Et p̄dicta cōdo-
 sio ampliatur, ut etiam procedat in dubio, ut electio ad iudicem
 1 pertineat, ut Abb. inferius concludit contra Bart. per glo.
 in d. c. fraternitatis, & in cap. sicut, de iude. cum simi. quā in du-
 bio loquuntur. Et allegat etiam tex. in cap. quoniam frequen-
 ter, in fi. j. ut li. non contest. ibi, ita uidelicet, quod alterutra po-
 na, quā magis timeri debeat, iudex a principio sit contentus,
 & in cap. quarenti, in fi. de ver. sig. Et quia iudex tanquam mi-
 nister legis debet imponere p̄nam secundum qualitatem loci,
 ci, temporis, & personā, l. aut facta, in fi. ff. de pen. Et quia reus
 semper minorem eligeret, & alternatiua nunquam haberet locum.
 Et idem, qd hic, Abb. tenet in c. crapula, in fi. de vi. & ho-
 nest. clerico. Sed tñ opi. Bar. in d. l. i. ff. de effrac. uerior vñ, q̄ in du-
 bio electio sit rei, ut benignior interpretatio fiat in p̄nēis. l. si
 p̄rafes, ff. de p̄n. facit regula l. plerunq; ff. de in. per. iuncta
 omnem, ff. de iud. Non obstant allegata in p̄rium, q̄a ea, quā p̄-
 mo Abb. dicit, habent locum, q̄n uerba ad iudicem referuntur,
 & ita loquitur rex. in d. c. quoniam, §. si. & in d. cap. quaren-
 ti, ut in eis patet. Non ob. q̄ iudex sit minister legis, quia uerū
 est in p̄na, quā simplr in arbitrio eius commissā sit. secus vñ
 p̄na alternatiua, de qua agitur. Vel secundo, licet sit minister
 debet fm dispositionem iuris ministrare, quā est, q̄ in alterna-
 tiua in dubio electio fit debitoris. Non ob. q̄ reus p̄ minorem
 eligeret, quia hoc non vñ inconueniens, ex quo statutum alterna-
 tiue loquitur. uidetur. n. habuisse vtrunq; p̄nam p̄ acqui-
 pollēti. Et hoc patet in debitor ex p̄ctū d. l. plerunq; ergo idem
 vñ in debitor ex delicto. d. l. oēm. de iud. Vel p̄cordando op̄n.
 distigue, ut per Bar. in d. l. quicunq; uidelicet, q̄ in p̄nēis corpora-
 libus sit electio iudicis, in pecuniariis in dubio sit electio rei.
 36 † Secunda cōclusio est, quod si uerba dirigunt ad reum, electio
 est rei. l. quicunq; ubi gl. & Bar. C. de ser. fug. cum si. ut per mod.
 hic, & facit gl. in d. l. si foror. C. de coll. & in l. Lucio, de leg. 2. &
 notat Bar. in l. 1. 2. col. ff. de condi. ex lege. Et hoc ēt haber locū
 dubio, per ea, quā supradicta sunt. Limitatur tñ ista p̄cto, p̄-
 mo Abb. hic, nisi uerba ad reum referantur passiuē, ut quia di-
 cat, q̄ patiatur istam, uel aliam p̄nam, & ista fm eum p̄nē
 in c. iur. cum gl. de iude. Sed considerandum est, quia in esse
 dñ sp̄ reus, qui debet p̄nam sustinere, se habet per modum p̄-
 tēntis, iō talis distinctio non cadit. Et ad illud tex. in d. c. sicut,
 Mod. ibi in fi. dicit, q̄ intelligitur in p̄na, quā successiue im-
 ponatur, sed q̄ priuatur officio, uel excoicetur. l. si non hēret
 officium. Et ad hoc facit q̄. dīcam in tertia limitatione. Vel dī-
 camus, q̄ cum dicit ibi de excoicatione, quā debet fieri a iudi-
 ce, eodem mō altera pars alternatiue intelligitur, q̄ illud fiat
 37 iudice, ar. l. i. & ibi Bar. ff. de reb. dub. † Secūdo limitatur nō hē-
 37 locum, q̄n in una parte alternatiue esset mors, quia illam non
 posset reus eligere, fm Maria. in d. c. sicut, per tex. no. in l. aut dī-
 nū, in prin. uer. proinde ff. de p̄. ibi, reo morituro electio mō-
 tis a iudice non tribuitur, & illud pro no. alle. Bald. in l. i. C. de
 his, qui ad lib. perue. non pos. Ro. sing. 3. 6. quāro an iudex
 licet ille tex. non loquatur in p̄na alternatiua, quia etiam si
 agatur de morte, si vna p̄na esset pecuniaria, & altera corpora-
 lis circa mortem, non uidetur, quod reus corporealem eligere
 possit, quia non est dominus membrorum suorum, l. liber ho-
 mo. ff. ad l. Aquil. cap. contingit, de senten. excom. Et per istam
 rationem

ADDITIONES.

- a Seu. Adde Ale. in conf. 193. nu. 4. in 2. vo. & Fran. Ripam hic, nu. 44.
- b Syl. Ald. Intelligitur. Adde Bar. in l. j. C. de nauica. l. i. Arch. in ca. ad eius.
- c Syl. Ald. Contrarium. Idem in regula, in testamentis, ff. de reg. iur. sed in contra-
- d Stricta. Adde Dec. in l. i. semper in stipulationibus, & in l. i. testamentis, ff. de reg. iur. Aymo. in conf. 3. 2. nu. 3. & in conf. 85. nu. 10.
- e Syl. Ald. Requirit. Idem Dec. in c. ecel. S. Mariæ. co. 5. ver. 3. quia sup. de con-
- f Syl. Ald. Cogitabam. Considera, quia intellectus Decij, cum dicit, patitur dis-
- g Syl. Ald. De urbe. Et factum in portu, an dicatur factum in ciuitate, uidetur in
- h Syl. Ald. In ciuitate. Adde tex. in c. p̄fenti §. si. de p̄raf. ubi do. Dec. in
- i Syl. Ald. Coniunctam. Videsignat in conf. 197 quidam. co. 7. in fi.
- k Syl. Ald. Eligere. Vide Dec. in c. ex literis. no. 5. nu. 48. sup. de consti-
- l Iudicem. Et bene indistincte, quidquid dicat Decius.

Rem. Mod. hic reprobant Maria. quia afr dicit in d. c. sicut. Et
 reno. q̄ idem tenet Cepo. in l. i. fugitiui. ro. col. C. d. ser. fug.
 no. Bal. in l. Luc. ff. de leg. uer. caue tñ ubi dicit q̄ si statu-
 tum dicit, p̄nati in centum, uel manus sibi amputet, non est p̄-
 ne alternatiua, sed p̄na corporalis subrogata vñ in loco pecu-
 niar. ar. l. si quis id, q̄ ff. de iur. om. iur. & in l. i. ff. de ius uo. Sed
 in hac limitatione, & supradictis, diligenter considerandum
 est, quia si in p̄na pecuniaria reus hēt electionem, a fortiori in
 p̄na corporali hoc vñ hñe, ar. l. si p̄rafes. iuncta l. in seruorum.
 l. de p̄raf. no. Bal. in l. quicunque. col. 4. C. de ser. fug. ubi ita ar-
 guit. Et iō vñ, q̄ reus eligere possit quā p̄nam uelit, licet in una
 p̄ne alternatiue sit p̄na pecuniaria & altera corporalis. Et hoc
 Abb. hic tenet, dum format q̄nē. & dicit, p̄nari in centū,
 non p̄as amputet. Non ob. d. l. aut damnum. §. proinde, quia non
 licet in p̄na alternatiua. Non ob. rō. Mod. dñ dñt, q̄ reus non
 potest eligere p̄nā corporalem, quia non est dñs membrorū
 suorum, quia rō. q̄ ipse tali casu non disponit, sed statuti, uel
 illud facit, sicut q̄n quis p̄dematus fuit ad mortē, & nō ap-
 putat, q̄a snia trāsfit in rē iudicatā. l. diui fratres. vbi Bar. ff. d. p̄.
 no. Bal. ff. de q̄. uel. † Nā licet quis non sit dñs membrorū
 suorum, rē publica tñ habet p̄tē. & est dñs membrorum
 suorum. Bar. no. dicit in l. Titio centum. §. Titio centum. el. 2. uer.
 & de p̄d. & de p̄d. & de p̄d. & de p̄d. Bal. in d. l. Lucio, quia nō
 potest in iurib. per eum alle. quia loquuntur, q̄ p̄na corpora-
 lis imponitur in defectum pecuniaria. Illud tñ dictum ex aequi-
 tate procedere pōt, q̄n in prima parte alternatiue ponitur p̄-
 na pecuniaria, in secunda parte ponitur p̄na corporalis, per ea,
 quā statim dicam. Tercio limitatur p̄dicta cōclusio, fm Imo.
 q̄ si nō sit uenissimiliter ex mente p̄ferentis debeat seruari or-
 dinatur. c. mandatum, in fi. de p̄raf. in 6. & in c. Metropoli-
 tana ubi gl. in ex p̄raf. biteris. 63. dist. & in l. cum pater. §. pe.
 q̄a p̄. a te peto. de leg. 2. Et ad hoc facit, q̄ quia si testator sub-
 stituit aliquem, uel filios, talis alternatiua ordine successiui in
 dñt. vñ no. Bar. in d. l. cum p̄. §. pe. & in l. Gallus. §. quidā recte.
 & de l. i. & p̄th. & in l. pe. C. de uer. sig. ad idem tex. in l. hāre-
 dēs mei. §. si. ff. ad Treb. & Raph. Cu. in confi. 1. 6. mater instituit
 maritum. Alex. conf. 3. uito testō. l. 2. cum simi. vñ dixi in p̄. 95.
 † Tercia conclusio est, q̄ si p̄na translata sit post certum ter-
 minum in aliam p̄nam, iudex elapso termino nō habet electio-
 nem, q̄ dictum Bar. in l. cum duob. §. idem responder. el. 2. ff.
 de p̄raf. Nam tali casu est ius quā situm fisco, cui iudex p̄iudi-
 care non pōt, quia tenetur statuta seruare: secus ergo, si fiscus il-
 licet p̄nam corporalem remittere, quia pōt, cum illud in
 p̄prietate eius statum sit, ut no. Bal. in l. commissor. C. de pac.
 inter emp. & uend. & idem Ang. in l. i. p̄prietarius in prin. ff. d.
 commis. & in l. quicunq; in fi. C. de ser. fug. ubi dicit Bar. ita con-
 dñt. & Bar. ibi fm aliam lec. hoc tenet. & ad hoc in simili addu-
 citur no. Bal. in l. i. col. 6. C. de his, q̄ p̄na nōse. ubi inquit. † q̄
 p̄na centū, licet post tps sit cōmissa p̄na, possum tñ fun-
 dā petere. allegat Inn. in c. Raynal. de test. facit quod no. Are.
 q̄a p̄na potest petere debitum, si non uelit expectare, q̄ pos-
 sessor efficiatur, quod dictum pro singulari tradit Ro. sing. 403.
 q̄a p̄na conuētus. † Et ex his, & quibūdam aliis consiliis Florē-
 tiæ, q̄ dāno insolutum facta de quibūdam bonis post certum
 terminum non haberet locum uolēte creditore, ut patet conf.
 12. Et q̄ dictū est in q̄nē nra, ēt tenet Fran. de Crema sing. 101.
 Titus & Are. col. 89. placet. & late nouissime idem tradit Cor.
 conf. 5. licet in 3. lib. † Et tali casu infra terminum non potest
 p̄na prohibere uolentem soluere pro eo, ut p̄na corporalis
 40 extetur, ideo soluens repetit non obstante prohibitione, † vt
 no. lo. And. in c. si de foro comp. in 6. Bar. in l. Stichus, de pec. le.
 cum sit hic per Mod. & prius Ale. in l. quamuis. ff. sol. mat. Sed
 q̄n p̄nium est regula, q̄ quā ponitur in l. i. C. de neg. gest. ubi
 solens p̄ prohibitionem, non repetit. Nec ob. q̄ non sit dñs mē-
 brorum suorum, quia hic concurrunt adminiculum snie, uel sta-
 tutum, ut si dictū fuit, q̄ quarta & ultima p̄cto, q̄ licet p̄na alter-
 natiua imponatur: illa tñ debet imponi, fm quod conuetum
 est, iuxta gl. in l. hodie. in gl. ff. de p̄n. & in l. quid ergo. §. p̄-
 ne. iuxta gl. in uer. onerasset. ff. de his, qui notan. al. & no. Bar. in
 l. i. in prin. de priu. deli. Bald. in l. quicunque. col. 5. C. de ser. fu-
 g. & Abb. in c. licet de p̄. cum simi. ut tradunt Moder. hic, &
 idem Abb. in c. inquisitionis. in prin. circa finē. de accus. Moder.
 ibi. Et adde dictum Bal. in ca. j. iudices. col. 3. uer. fide nunquid.
 q̄ de p̄. iur. ubi inquit, q̄ iudex, qui non sequitur conuetu-
 tum, facit litem suam. Quod dictum pro no. refert Barb. con-
 f. 43. col. si lib. 1. & q̄ idem tradit de conuetudine. confi. 33.
 col. penult. 4. Nec ob. quod Abba. dicebat hic, quod in isto casu
 conuetudine induci non potest, quia respondetur, ut tradit Imo.
 in c. parte Asten. colum. pen. de conce. p̄ben. Postremo no.
 40 illud, quod Moder. dicunt, q̄ quod quando alternatiua re-

spicit fauorem creditoris, puta si quis promisit infra mensem
 soluere centum, uel dare fideiussorem, poterit cogi ad solu-
 dum, ut no. Bar. post Guil. de Cu. in l. quamuis, ff. de pigno. act.
 quia talis conuentio est in fauorem creditoris, ideo non debet
 in odium retorqueri. l. quod fauore, C. de legi. Et quia si nō pos-
 set cogi ad soluendum, esset in potestate debitoris non soluere,
 ut Bar. ibi dicit, & sequitur Pau. de Ca. in l. cum proponas, C. de
 transac. Ale. in l. 4. §. si ex conuentione, ff. de re iud. & Mod. hic.
 Sed ista decisio dubitabilis uidetur, quia est q̄ regulam l. plerun-
 que, ff. de iure dot. ubi in promissione alternatiua est electio de-
 bitoris. Vnde si quis principaliter promittit soluere decem, uel
 dare fideiussorem infra mensem, dando fideiussorem erit libe-
 40 ratus ab illa promissione alternatiua. Non ob. quod sit facta
 promissio in fauorem creditoris, quia hoc est uerum respectu
 promissionis absolute, sed illa alternatiua non respicit fauorem
 creditoris, sed debitoris. non ob. q̄ erit in facultate debitoris nō
 soluere, quia hoc non attenditur, cum satis sit, quod altera pars
 alternatiue impleatur, nam exigi postmodum poterit a fidei-
 usore. Præterea dici potest, quod debitor postea remanebit obli-
 gatus, sicut si a principio promississet cum fideiussore. Et eodē
 modo dicendum vñ, quod si promitto tibi, ut possis inc. dere, &
 accipere unum, uel duo plaustra lignorum in meo nemore, ele-
 ctio sit mei debitoris, de qua questione tradunt Mod. in §.
 plus, uer. nunc autem. In fi. de actio.

ADDITIONES.

- a Successiui. Et uulgariter tñ, nisi aliud ex uerbis eorū ue tractu colligi possit.
- b Syl. Ald. Intelligitur. Aduerte, quia hoc argumentum Decij non procedit, nā
 ideo ibi intelligitur substitutio ordine successiui, quia inter illas personas ca-
 dit ordo charitatis, ut dicit ibi Bar. & etiam Dec. in d. confi. 95. ea igitur ces-
 sante, ordo scripturæ nō faceret hoc, sed vis uerborum propria locū haberet.
- c Syl. Ald. Electionem. Sequitur Ale. in l. i. stipulatus, in fi. ff. de uer. ob. Fel. in c.
 sicut, de iudicis, & hic, & ita fuit relatum Florentie de anno 1409. per do. Ni-
 colaum Alouitum egregium aduocatū Florentinum, & uide Ang. Aret.
 in tract. malefic. in uer. quos si non soluerit, amputetur sibi manus dextera, &
 uide ibi Aug. de Arimi. & omnino Dec. in confi. 72.
- d Syl. Ald. Prohibitione. Vide omnino Dec. in c. si quando, in 2. col. in fi. de offi.
 dele. & omnino Dec. in confi. 691. ubi firmat hanc sententiam, quod solutum
 pro salute alicuius etiam eo inuito, repetitur.
 Regula. Sed illa fallit hic, quicquid dicat Dec.
- e Syl. Ald. Conuetum est. Et idem est, quando iudex hēt arbitrium, nam tunc nō
 debet excedere p̄nam conuetam. Dec. in c. ex literis, col. pe. nu. 67. de consti.
- f Syl. Ald. Soluendum. Vide pro hac decisio. Ale. in l. i. in no. qui fat. cog. l. i. in
 d. l. cum proponas, C. de transac. late Sal. in l. quod fauore, col. i. C. de legi. De
 ci. in confi. 12. col. 2. circa medium, de hoc tamen dicto dubitauit etiam lal.
 in d. l. i. ff. qui fat. cog.
- g Liberatus. Falsum est, nisi promittat pro alio, uel ex causa donationis, & lucra
 tiua, & sic Fel. bene dicit.

SYMMA R I V M.

- 1 Exasperare quid significet.
- 2 Turbatur quis ex iniustitia, & mandato iniusto.
- 3 Præcepto superioris de iuranti ab honestate, non tenetur officialis parere, sed super sedere, & rescribere.
- 4 Obediendum semper non est Papæ, & eius literis, & mandatis.
- 5 Rescripto Principis durare p̄nā cōtinenti non est parendum. (lis. n. 7.)
- 6 Executor sententiam iniustam exequi debet, nisi executor esset corpora-
- 8 Innocentia, si apparet, & contra innocentem aliquid committatur, aut rescribatur super sedendum est.
- 9 Infusio secunda facit constare uoluntatem superioris.
- 10 Clausula, motu proprio, & si secunda infusio equipollet.
- 11 Papa si mandat aliquid fieri sub p̄na excommunicationis, quod ini-
 stum sit, an ei parendum sit.
- 12 Clausula, ex certa scientia, non impedit probari de obreptione.
- 13 Appellari potest a sententia principis male informati.
- 14 Papa præcepto continent scandalum, uel hæresim, non est parendum.
- 15 Cardinales non tenentur obedire Papæ, etiam si illos excommunicaret, quando Concilium impeditur.
- 16 Papa si scribat pro notorie indigno, an sit ei parendum.
- 17 Dispensatio debet expresse fieri.
- 18 Absoluere excommunicatum non uidetur Papa scienter eidem commu-
 nicando, uel concedendo rescriptum, nu. 19.
- 20 Spiritus scienter promotus ad episcopatum, an uideatur dispensatus.
- 21 Princeps non uidetur rē in dubio plenitudine potestatis. Nisi quando
 aliter actus non ualeat, nu. 22.
- 22 Inferiores a principe non dispensant in consequentiam sed tantū ex p̄se.
- 23 Testes rationem reddere tenentur si interrogati sint.
- 25 Testes rationem adducunt p̄feruntur non adducuntibus.
- 26 Testibus rationem non adducuntibus non deferuntur inuicem in sup-
 plementum.
- 27 Conuetudo, uel
 Statutum quod credatur testibus malam rationē adducētibus, nō ualeat.
- 28 Index ratione generalis arbitrij non potest adhibere fidem testibus ma-
 lam rationem adducuntibus.
- 29 Prælati rationem reddere tenentur.
- 30 Rationem reddere tenentur quilibet administrator.

Philip. Dec. super Decretalibus.

H Ratio

31 Ratio reddi non potest de his que pendunt à voluntate Dei.

32 Ratio non redditur de postulis.

33 Ratio non est querenda ubi habemus legis dispositionem clarā, vel statuti.

1 Quando Summatur, & diuiditur, ut per Abb.

hic. In tex. ubi, exasperare, id est, exacerbare, commouere, & asperum facere, facit tex. in c. cum

pridem, §. propter malitiam autem, ibi, exasperans est, de renūc.

2 Primo no. q. ex iniustitia, siue ex mandato iniusto quis turbat,

& admiratur, ad idem tex. in c. cum adeo, §. eod. & in c. solita, de

ma. & obe. facit tex. in c. vera iustitia, §. 4. dist. ubi dicitur, q. solēt

infrā recte peccatoribus indignari. 3 Secundo no. q. ubi prae-

ceptum superioris prima facie deuiat ab honestate, & iustitia, non

tenetur officialis immediate parere, sed superferre potest, &

referre, ut probatur hic per hunc tex. dicit gl. si. in c. 2. de fili.

presby. non semper esse obediendum literis, uel mandato Pa-

pae, & facit gl. no. quam Bal. & Imo. hic adducunt, in Auth. de

man. prin. §. deinde competens, in uer. nuncijs, qui arguit pra-

latos, qui non audient literas Papae reclamare, q. facere nō de-

beant, & no. Pet. de Anch. cōf. 241. per praedicta, & cōf. 14. nisi

legibus, cum si. ut late congerunt Mod. hic, quorum dictis adde

tex. no. in l. si uendicari, C. de p. ubi Ang. t. dicit non esse paren-

dum rescripto principis, q. duriorē penam continet, quam

delictum uideatur postulare, sed debet 30. diebus superferre. b

Et fuit facta illa lex a Theodosio Imperatore ad instantiam di-

ui Ambrosij, q. 3. c. apud Thessalonicam, & de his etiam no.

Floria, in l. 4. §. sed & si quis, ff. si. reg. & Cepol. in cau. 6. nu. 6. col.

3. Bal. cōf. 39. proponitur, lib. 3. Alex. in l. debitorib. col. 3. ff. de

re iud. facit tex. in c. si q. de off. deleg. in l. 1. §. si. ff. de q. in l. di-

ni fratres, ff. de pac. & aduertendum, q. Abb. hic dicit, quod tene-

re immediate parere, & sic sentit hoc esse in facultate iudicis.

Et hoc vī probare hic, dum alternative dī, quod adimpleat, uel

referat, & sic vī, q. statim exequi possit, si uelit. In contrarium

facit, nam immo vī, q. iudex teneatur, & debeat omnino super-

ferre, per tex. in l. rescripta, C. de preci. impe. off. ubi, rescripta

3 ius elicit ab omnib. praecipimus resutari, facit tex. in d. l. si uē-

dicari, dum dicit, nolimus. Sed rīderi potest constare esse 3 ius,

vel q. agitur de duriori pōna, iudex superferre dēt, secus dī,

q. iudex ipse suspicatur, prout loquitur tex. hic. Et ad tex. in d. l.

rescripta, & rīderetur, q. loquitur in rescripto, q. spāliter prohibetur

in illo casu impetrari, prout Bal. ibi in prin. declarat illum tex. se-

cus in rescripto, q. simplici sit 3 ius cōe. Vel et aliter tex. hic decla-

rari pōt, considerando q. cum ministerio dī, q. qualitas negocij

debet considerari diligenter, quia licet prima facie uideatur mā-

darum iniustū, tū interius bene cogitando forte apparebit iustū

& tunc mandatū dēt impleri, prout dī in prima parte alternati-

uā. Aut finaliter diligenter pōsiderando, mādatū tū vī iniustū, &

tūc dēt referre, prout dī in secunda parte alternatiuā. Et cōn-

clusio, & regula s. firmata per istum tex. vī procedere in iudice,

qui cāe cognitionē adhibere debet, t. secus vī in executore, qui

iniam iniustam exequi dēt, c. pastoralis, §. quia uero, de off. dele-

7 in c. si q. eo. tit. t. Et hoc intell. nisi causa esset criminalis cor-

poris afflictuā, ut no. Abb. post Inn. in d. c. t. quia uero, & maxi-

me hoc vī hīe locum, q. constaret de innocentia, quo casu om-

nino superferendū esset, l. j. §. si. ubi Bar. ff. de q. circa si. in uer.

itē no. & no. Bal. in l. 1. circa si. C. de p. ubi allegat Inn. in c. 2. p.

illū tex. de pur. uulg. & no. et Bal. in l. addictos, circa si. uer. si. dicit

et Inn. C. de episc. aud. & facit tex. no. in l. inde Neratius, ff. ad l. A-

qui. §. fin. Sed, ista regula vī procedere in dubio, prout tex. hic

loquitur, dū dicit referre. esse ad pēscutādū uoluntatē superio-

ris, secus si constaret de mente, quia tunc cessaret rō, q. hic alle-

gat. Et iō inferri vī, q. habita secunda iussione tex. non hēret lo-

cū, q. tūc apparet de uoluntate superioris, §. hoc uero iubemus

in Aud. ut nulli iud. col. 8. Et idē dīcēdū vī, si motu pōrio rescri-

10 pōtū emanauit, q. t. & secunda iussio, & clausula motu proprio

dē equiparant, ut no. Bal. in l. dānosā, de pēi. Impe. off. q. dictum

p. singulari no. Ro. in l. si uero, §. de uero. ff. sol. mar. 3. fallē. Alex.

in l. 3. in prin. ff. q. quisq. iuri. Sed 3 hoc, q. dictū est de motu pro-

prio, vī decisio Car. in cōf. 142. col. si. uer. & si dicitur, cōf. inc.

vī dīcēdū, ubi vī uelle, q. ille tex. t. et haberet locū in rescripto, q.

e motu proprio concedit, & Mod. hic sequuntur. Sed primum

dictū ēt rehet Bal. in c. cum adeo, co. si. uer. ego puto, j. eo. & hoc

uerius vī, quia cessare uidet rō, quae in tex. allegatur. Successive

Abb. querit, an habeat locū iste tex. si mandet Papa aliquid fieri

sub pena excoicationis, quā incurrat ipso facto si nō paruerit.

11 Et ex dictis eius duā cōclusiones colliguntur. 1 Prima est, q. si

dubitatur de mente Papae, superferre pōt, & referre, quia

hoc facit iure permittente, ut hic. Vnde licet dicatur, dist. de pē-

ciēdo mandamus, pōt tū ex iusta cā superferre, & vī not. Bald. in

c. cū teneamur, de pēb. prout illū referūt And. Sic. & Mod. hic.

2 Et idē vī, si ex certa scientia scriptū sit, quia pōt tū pbari de ob-

f. 2 Et idē vī, si ex certa scientia scriptū sit, quia pōt tū pbari de ob-

reptione, & facit, quod no. Bal. in d. l. si. col. 2. uer. si. & Alex.

cōf. 123. vīso titulo quaestionis. in si. lib. 2. Et rō praedictorum

oium vī, quia qua rōne superior, qui scribit, deceptus vī in fide

principali circa informationē ita pariter in clausulis accessoria-

13 arg. l. doli. §. diuersum. ff. de nou. t. Et ad praedicta facit l. j. §. qua-

sum. in si. ff. de app. ubi licet a fīna principis non possit appella-

ri, fallit q. si fuit male informatus, quia tunc non vī cognouit

de cā, ut ibi dī. Et praedicta conclusio procedit, q. est dubiū de

uoluntate, prout Abb. loquitur, secus si constaret, quia tunc p-

rendum est mandato, licet durum sit. 9. dist. in memoria, ut in

praedictum fuit. sed hoc limitatur, ut in seq. conclusionē dicam.

14 2 Secunda conclusio Abb. est, q. si timetur de scandalo, uel si

mandatum continet haeresim, uel peccatum, non est Papae obe-

g diendum, §. ut est dictum no. Inn. in c. inquisitioni. de sent. excō-

q. Abb. hic refert. Et per hoc infero d. Abb. in d. c. inquisitioni.

15 3 Cardinales non tenentur obedire Papae, & si illos excōica-

ret, q. concilium impeditur. Et idem Abb. in c. cū teneamur,

de pēb. ubi concludit non esse obediendum isto casu, quā-

in mandato, siue pcepto dictū sit, non obstante scādalo, & idē

Abb. in cap. signifi. cauit. col. 2. de off. ordi. in ista enim pōtione

cedat excōicatio, in qōne praecedenti est defectus uoluntatis, ut

Bal. declarat in l. rescripta. col. 2. C. de precib. imper. off. & ad

16 dicta facit, quod dicam in seq. q. Ex praedictis Abb. inferat

qōnem, an patendum sit. si Papa scribit pro notorie indigno,

si sibi certum beneficium conferatur, & consilium eius est, q. si

hi constet de mente Papae in quo dispensare pōt. Sed 3 hanc cō-

h elusionē facit, quia dispensatio debet expresse fieri, h. per gl. in c.

17 2. de schisma. t. & no. Anto. de But. in c. significauit. in si. de offi-

ordi. ergo non vī cum notorie indigno dispensatum, nisi expre-

mat. Ad q. bene facit tex. in c. si summus Pont. de sen. excō.

18 3 ubi licet Papa scienter excōicatio cōicet, per hoc non vī illū

aboluere, & quāuis ex certa scientia nominet aliquem, uel

trahet sub titulo alicuius dignitatis, non per hoc vī dispensare,

19 si erat inhabilis, ut in d. cle. h. t. Et iō d. c. Ang. in l. libertus, ut

l. 2. ff. de ius uoc. q. licet Papa ex certa scientia rescriptum cō-

cedat excōicatio, non per hoc vī illū aboluere, ut agere pos-

sit. Pro responsione considerandum est, quod in summo Pont.

uel in principe, prout Abb. hic loquitur, & in promotione ad di-

gnitatem, uel alio actū gratioso, conclusio Abb. uera vī, quia

20 princeps habet pātem, & constat de uoluntate, & illa dispensa-

tio erat necessaria ad ualiditatem actus, de quo agebatur. Et in

uer. oportet. C. de nup. facit tex. in l. quidam consulebant. ff. de

re iud. cum sit ut tradit Rom. cōf. 307. in casu proposito. Mod.

21 in c. pateret. de testi. cog. t. Et ad hoc ēt facit, quia licet in du-

22 bio non uideatur t. princeps uti plenitudine pātis, vī per Inn.

in c. innotuit. de ele. t. fallit, q. actus aliter ualere non pōt, t. in

1 no. dicit Pau. de Cast. in l. lex imperfecto. in si. C. de testa. & cōf.

20. alia 4. 1. in facto praesenti. Alex. in l. quamquam. C. de testi.

23 3 mil. t. Secus vī est in inferiorib. a principe, in quibus cāe cogni-

tiō requiritur, & ideo expressa dispensatio necessaria est, ut Ab-

distinguit in d. c. 2. de schisma. & ita intelligitur, quod in con-

trario allegatur de expressa dispensatione. Non ob. tex. in d. de

si summus Pontifex. quia per illum tex. conclusio supra facta li-

mitatur procedere, quando uerba prolata a Principe ostendunt

inhabilitatem, ut quia dicitur, talem illegitime natum promo-

uēmus, alia secus, ut no. concludit Anton. de But. in proemio

decreta. col. 6. Mod. sequuntur hic. Et hoc mō multum restrin-

gitur conclusio Abb. hic. Et ideo in terminis, in quibus ipse

loquitur,

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Papae. Adde Dec. in c. nam concupiscentiam. col. 2. de consil.

b Syl. Ald. Superferre. Et hunc tex. unicum in iure dicit Hip. in l. j. si. col. 16.

ff. de quaest.

c Syl. Ald. Efficit. Adde Deci. in c. inter caveras. col. 5. de rescript. in c. in litem. col.

2. de off. deleg. & vide Hip. Mar. in d. l. j. si. col. 6. ff. de quaest.

d Syl. Ald. Equiparantur. Adde Deci. in cōf. 7. in prin.

e Moder. Scilicet Fely. & bene, quidquid dicit Deci.

f Syl. Ald. Obreptione. Eodem mō pōt probari de subreptione, non oblatte

hac declara. Dec. in c. j. in pe. col. de consil. uti. uel inut. & ibi dicit, quod rati

clausula non purgat falsitatem narratorum.

g Syl. Ald. Obediendum. Hec conclusio ualde disputata fuit in defensione Ho-

ronymy Saonarae Ferrarier.

h Syl. Ald. Fieri. Facit quod uoluit Card. in clem. f. Romanus. de pēb. ubi uol-

uit, quod non censetur dispensatum cum inhabili, cui Papa mandat prom-

deri de beneficio.

i Hier. Gig. Vera. Adde q. pro opi. Abb. facit etiam do. Trina Bar. in l. Barbarus

in 8. col. in prin. ff. de off. prae.

k Porcellis. Adde Dec. in d. off. deleg. e. quoniam abbas.

l Syl. Ald. Non potest. Adde Fel. in c. j. col. 8. in si. de consil. in c. cum inter. in 3. col.

de rescript. Mancel. Galgau. in repe. l. Centurio. col. 26. uer. 3. limita. ff. de ual.

& pup. Deci. in c. quoniam. col. 6. de off. deleg. in c. 2. in quarta colum. de ap-

pellationibus.

m Secus. Deci. in d. de elect. cum in cunctis §. inferiora. gl. Gem. Phil. Fran. c. d.

ata. & qualia ordinant in 6. Spe in tit. de dispensa. §. 5. nu. 3. & Pan. cap. alio-

quid de clerici. coninga.

SYMMARIUM.

1 Prima sunt tales, ut in eis possint religiosi privilegiari a Papa.

2 Secunda quāuis in totum tolli non possint, possunt tamen a Papa aliqui

habeantur.

3 Privilegium circa decimas stricte debet interpretari.

4 Rescriptum impetratum contra religiosos ualeat, licet non faciat mentio-

nem de qualitate religionis.

5 Qualiter aliquando conceditur alicui, quod generaliter competeat.

6 Rescriptum non ualeat contra privilegium, quod dat formam rescriptis

impetrandis.

7 Rescriptum impetratum super feudo, nō facit mentionem, quod sit feudū,

non ualeat.

8 Rescriptum contra scholares, nō facit mentionem, q. sit scholaris, non ualeat.

9 Rescriptum natura separata est ab alijs, ideo causa feudi non comprehen-

dunt nisi exprimat.

10 Privilegium restringitur ad eius causam limitatam.

11 Privilegium est stricte iuris, & non extenditur de persona ad personam.

Limita quatuor modis. ut ibi.

12 Privilegium ne reddatur inutile, large interpretatur.

13 Privilegium derogans speciali statuto est late interpretandum.

14 Dispositio generalis personas privilegiatas includit.

15 Citatus an in dubio comparere debeat. Et quid quando constet iudicem

non habere iurisdictionem.

16 Clericus citatus coram seculari comparere non tenetur.

17 Episcopus si citet fratres mendicantes, comparere non tenetur.

18 Secularis a pratore citatus non tenetur comparere.

19 Legati quāuis habeant privilegium insertum in corpore iuris, tamen

tenentur comparere.

20 Notorium debet allegari ab eo, qui praesens est, secus in absente.

21 Iudex debet pronunciare se competentem.

22 Iudex omnino incapax, puta laicus contra clericos, nihil agit pronuntiā

do se competentem.

1 Vm ordinem. Summatur, & diuiditur, ut

hic per Abb. Primo nota,

quod super decimis possunt religiosi, & alij a Papa

privilegiari. c. ex parte. el primo. ubi glo. declarat, de de-

2 cim. t. Et sic licet in totū tolli non possint, iuxta no. in c. que in

ecclesiis. de constitu. tamen quibundam personis a Papa rem-

itti possunt, ut glo. no. concludit, quam Host. Io. And. & Abb.

dñs Ioannellus, vbi inquit q nā bonōrum feudalium est separa
 a ab alijs, idē cā feudi non vñ facta dispō, nisi exprimitur. ¶ E
 cā sēcholaris facit, q no. Abb. in cap. i. in prin. de psum. ¶ In
 i de intellectu decretalis j. videbimus. Ex his, quae Abb. hic d
 cit, referendo Cal. hñ, q priuilegium restringitur ad cām eius l
 miratā, in quo late insunt Mod. hic, t addatis, q priuilegiu
 b est stricti iuris, & non extendit ad aliā psonā, b vt no. Bal. p illu
 tex. in l. i. alias. 2. C. de legi. & facit tex. in c. fane. vbi Ab. de priu.
 idē Abb. in c. qrelam. co. 4. de ele. & ita pso limitat primo, in
 12 ex stricta interpretatione t priuilegiū redderet inutile, quia ta
 ter interpretari debet, vt aliquod operetur. cap. in his, de priui. ubi
 Abb & no. Ant. de But in c. dilecto. co. 3. 4. opp. de foro comp. f
 cit c. pastoralis. in prin. de app. cum si vt dixi ibi. Secundo limit
 tur nō habere locum, q priuilegium possit esse inutile, quia t
 e lis potentia ē facit, q priuilegium late debet interpretari, t q
 cer, de priui. in 6. & gl. ibi in uer. non debent, & no. Abb in c. qui
 13 sit, de iud. t Tertio predicta pso procedit, qn priuilegiū de
 garet iuri cōi, scūs est si derogaret spālī statuto, vel consuetud
 ni, quia tunc fit lata interpretatio, vt no. Anto. de Bu. per illū tex
 fm intellectum in c. olim, in fi. col. ver. & fm hoc hēs. de ver. fig
 facit q no. per gl. in c. statutu, & in c. numeran. de pbb. in 3. Quarto
 d fallit predicta conclusio, quia tunc d pt fieri lata interpretatio
 quatenus proprietates verborū requirit, vt no. dicit Cal. conf. 1. d.
 confan. & affi. & idem no. Aret. per illum tex. in l. cum lege. ff. d
 resta ubi bene probatur, q in materia odiōta, & poenali, fit lata
 interpretatio, fm q proprietates verborū vt requirere. In glo. f
 pso est, fm Abb post alios, q tex. hic loquitur in rescripto con
 cesso ad iuris obseruantiam simplr, & non ualeat, quia non facit
 bar mentionē de priuilegio dato ordini Cisterciensium, q no
 possent pueniri, nisi facta mentione de ordine, & sic tale priu
 legium respiciebat exceptionē dilatorā, & dabat formam liri
 impetrandi, merito rescriptū impetrandū non ualet. Sed con
 deranda est, q non caret diuinatione, q isti haberēt priuilegiū
 q isti non possent conueniri non facta mentione ordinis. Itē t
 tali priuilegio non esset vis, q rescriptū impetratū fuisset fu
 decimis, ut loquit tex. hic, quia idē est & in alijs reb. super quib
 non essent priuilegiati, & id debet intelligi, q essent priuilegia
 ti hoc mō, q nō tenerent ridere super decimis, & alijs, in quib
 erant priuilegiati, nisi ēssēt facta mentio de ordine ipsorū, vt in
 gl. i. hñ. Vel dici pōt, q isti Cistercienses essent persone multum
 priuilegiatē, & pp hoc nō ualer rescriptū d illos impetratū sim
 pñ, non facta mentione ipsorū, quia Papa nō ita de facili d cō
 las concessisset, cū sint persone multū priuilegiatē. Sed tñ ist
 intellectus non vt pcedere, q priuilegia nō debēt multiplicari
 14 & id in gnālī dispōne, ēt persona priuilegiatē t includunt, v
 e est tex. no. in l. in frandē. §. f. ubi Bal. ff. de testi. mil. vñ non est rec
 15 dendum a cōi intellectu. ¶ In ea gl. ibi, venire tñ debent ista d
 clusio gl. procedit, & hñer locū in dubio: scūs, qn pñtaret iudic
 non hñe iurisdōnem, qa tunc citatus non tenet uenire, vt Abb
 hic concludit, per ea, q pte adducit. Et idē tenet gl. & Abb. in
 16 si, duob. in uer. cognouerit. t de app. & in l. 2. ff. si quis in ius uo
 non iq. Et id clerici corā seculari ppare non tenent, ut per gl.
 in c. enuor, in verbo, cognouerit. 23. q. 8. & in c. placita. in q
 si. 15. q. 4. Old. conf. 83. an ep̄s cum si, ut tradunt Mod. hic, & dixi
 17 in c. si duob. Ex quo Abb. infert, quod t si ep̄s citaret fratres m
 dicantes, qui notoriē sunt exep̄i, ipsi non tenent ppare. Et pa
 18 ri rōne inferri pōt, t q sēcholaris ficitatus a p̄ore non teneatur
 f comparere, quia constat de priuilegio eius in auct. habita. C. n.
 fil. pro par. Vnde in q. gl. hic, isti religiosi non tenent comparere
 quia constat de eorum priuilegio, ut tenet Abb. hic post Cal. &
 alios. Sed p̄rium in hoc tenent Bal. Imo & Mod. hic, quia isto c
 si iudex delegatus cōpetens vt, ergo ualet processus, si non op
 ponat, vt per gl. in c. 2. ut lite penden. & quia licet notoriū sit
 debet t proponi, & allegari, vt per gl. in clem. appellanti. de ap
 19 pel. Et hoc pater in legatis, q hi priuilegiū inferunt in co
 pore iuris, vt non possunt pueniri, l. 2. ff. de iudi. §. legatus, & t
 citati cōparere tenent, & eorū priuilegia allegare, ut est tex. in
 si quis ex aliena. ff. de iud. ad ista tñ mderi pōt, q flante exceptio
 ne notoria, supradicta non hñt locum, vt no. Abb. in d. clem. appe
 20 lanti. ubi inquit, q notoriū debet allegari ab eo, t qui est p̄iens
 sanctus in abente, quia si non tenet uenire, ergo nec allegare. Et
 g idem Abb. dicit in c. ex parte. el. 1. de app. Non ob. q quod d
 legatis, qui debent comparere allegaturi priuilegiū eorū, d. l.
 quis ex aliena. quia debet intelligi, vt compareant ad istum effe
 ctum, ut faciant fidem de legatione ipsorū, qa non constabat
 illos esse legatos, sed in casu nō constat istos esse religiosos C
 stericiens. in fig. ibi, aliās teneret infia t eos lata. hoc est uerum
 21 respectu contrumaciae. scūs esset in cau. principali, t quia no
 est iudex, nisi pronunciet se competentē, ut Abb. hic concludit.
 Et hoc ēr procedit, dato q iudex ipso iure non hñt iurisdō
 nem, ut no. Abb. in c. ex parte decani. in 4. no. j. eo. & id utile est
 sp pronunciare, se competentem. ut no. l. mo. in c. si duob. de app.
 Et ista pso procedit, nisi iudex ēssēt oīno incapax, prout est i

22 d. ex secularis ꝑ clericum, ꝑ quia tali casu, licet pronũticiaretur
competentem, inia nihil ualet, ut no. Abb. in c. fi diligenti. col. fi.
de fo. comp. Ex quo vñ ꝑ idem effit dicendum, fũtũt religioſi
h. exempti ꝑ eſſent, per ea, quæ habentur in c. cum tpe. de arb.
A D D I T I O N E S.
a Syl. Ald. Exprimatur. Et quod in qualibet diſpoſitione generali non com-
prehendatur feudum, inq. exp. imatur, tradit lae Balin confi. 297. q. eſt, ſpurus,
col. 1. in fi. l. 2. Car. Ale. in c. 1. in fi. de inueſt. de reali. fac. Dec. in col. 139.
in fi. quamvis ſecus videatur in uniuerſali. Dec. confi. 389. col. fi.
b Syl. Ald. Perſonam. Adde Deci. confi. 11. 5. in prin. in confi. 5. 2. col. 2. & qñ lan-
ge interpretetur, uide eundem confi. 11. col. pen. & fi. & vide eundem Dec. in
c. eam, quæ, in fi. de reſcrip. & quod non extendatur de perſona ad perſonam,
uide Dec. in confi. 5. col. fi. ubi ponit plura exempla in c. ecd. S. Mar. nu.
39. ſup. de confi. & in c. cum acceſſit, col. 8. nu. 6. i. eo. ti.
c Syl. Ald. Interpretari. Adde Dec. in c. ecd. S. Mar. col. 7. de confi.
d Syl. Al. Tunc. Adde Dec. in c. cum acceſſit. col. 8. de confi.
e Syl. Al. Inducuntur. Vide eundem in l. j. col. 2. ff. de reg. iu. in l. j. in 5. no. C.
eden.
f Hie. Gíg. Scholarius. Adde q. contrarium uoluit expreſſe Ale. in l. 2. in t. col. fi.
in qua in ſua hoc, non ierit. ubi dixit, q. ſcholarius, qui priuilegium habet deſci-
nandi forum Poteſtatis, ſi coram eo citatur tenetur comparere ad allegandi
ſuum priuilegium, aliter multari poteſt ab ipſo prætor. Et uide eundem D.
Ale. in confi. 101. in 5. uol. col. 2. uer. pro hoc bene facit, & dixi aliàs in cap. fi.
duobus, in apollitis, ubi per Deci. ad materiam inf. de appella.
g Syl. Ald. Non obſtat. Pro hoc tamen eſt dictum Ital. in confi. 277. nu. 2. lib. 1.
ubi uoluit, q. tex. in d. li. aliena. intelligitur in dubio facti.
h Exempti. Adde lo. And. in reg. iuri. in fi. in meritoriali.

S U M M A R I U M .

1 *Claufula ſi bene meminimus. Et clauſula, ni fallor, ponuntur pro affirmatiua.*
2 *Decanus dicitur honorabilior pars capituli.*
3 *Et a pluribus dicitur Archipreſbyter. nu. 3.*
4 *Eſt maior Archipreſbytero. nu. 4.*
5 *Eius officium eſt potius de conſuetudine, quàm de iure. nu. 5.*
6 *Deſignari, & indignari differunt.*
7 *Promotus, an dicatur electus, non conſecratus.*
8 *Epicoſcopus non dicitur ante conſecrationem, ſed electus nu. 9. appellationem tamen aliquando epicoſcopus. nu. 13 & quando. nu. 14. & uide nu. 20.*
10 *Abbas dicitur ante benediſctionem.*
11 *Conſecratio tribuit epicoſcopo ordinem.*
12 *Benediſctio abbati non conſert ordinem.*
13 *Abbas ante benediſctionem nihil poteſt.*
14 *Pontificis appellatione non uenit electus. fallit in ſummo Pont. nu. 16.*
15 *Imperator ante coronationem, an dicatur Imperator, & de conſuetudine adminiſtrat ſtatim poſt electionem. nu. 20.*
16 *Priuilegium Imperatoris ante coronationem, an ualeat.*
17 *Electio ſola Imperatoris habet adminiſtrationem.*
18 *Deſtor non dicitur ante inſignia ſuſcepta, ſed licentiaſtus.*
19 *Electioſis appellatione uenit capitulum ſine epicoſcopo. Itẽ prior & decanus nu. 23.*
20 *Decanus quando dicitur de capitulo.*
21 *Mandatum & præceptum differunt.*
22 *Reſcriptiſ ſarſcriptio conſideratur ſecundum tempus datæ.*
23 *Delegatiſ habiliſ conſideratur ſecundum tempus datæ.*
24 *Canonicus & Archidiaconus ſui eſſe poteſt in eadem eccleſia.*
25 *Item canonicus, & epicoſcopus. nu. 29.*
26 *Iudex factus Chriſtianus eſt capax beneficij, et in eccleſia cathedrali.*
27 *Laicus eſt incapax beneficij.*
28 *Conuerſus de nouo ad fidẽ dicitur neophitus, & prohibetur ordinari. inq. & etiam ad officia ſecularia publica. inter Chriſtianos prohibetur aſſumi. nu. 33.*
29 *Nollatenus, eſt diſtictio vniuerſalis negatiua.*
30 *Procurator vniuerſitatis non eſt idoneus in cauſis ſingularium.*
31 *Epicoſcopi electio debet in primis ſicri de canonicis, ſi ibi reperitur aliquis idoneus.*

1 **A**nte Summat, & diuiditur, ut per Abb. ꝑ In
tex. ibi, in ben. bene meminimus & in ſimili di-
citur, ni fallor, in l. 1. in prin. ff. de iuſt. & iu. & in fi. ff. de
orig. iu. Iſta tñ uerba pro affirmatiua a ſimplici accipi-
tur, vt no. Bal. & Doct. in d. l. 1. ff. de iuſt. & iu. In tex. ibi, decano, &
eccleſiaſia recti rex in c. ex parte decani, inf. & in cap. cum inter
uniuerſas. ibi, ad decanum, & alios canonicos ueſtros. inf. de ele.
& in c. poſt electionem. ibi, decano de conceſ. præb. ꝑ Nam iſ-
ſpecialiter decanus nominatur, quia ipſe eſt honorabilior pars
capituli, ut per gl. in c. cum inter uniuerſas. ꝑ Sed ꝑ hoc facit, q.
decanus dñ a plurib. archipreſby. c. ad hoc de off. Archi. & Archi-
diaconus eſt maior Archipreſbytero, q. illi eſt ſubiectus. d. ad
hoc. & in c. i. de off. Archipreſbyteri. Et cum in iſta eſt Archi-
diaconus, ut probat hie in fi. potius illi ſcribendũ fuiſſet attenta
maiori dignitate. Et iſtò dicendũ vñ, ꝑ hic, & in iuriſus pallegat
ſcribatur

A D D I T I O.

a Ald. Affirmatiua. Iaf. tamen in d. l. j. col. 4. uer. 4. pondera tex. alleg. multo te-
nentes, conuariat.

C. Eam te. de rescriptis.

[illegible]

a Doctore. Et ex eo. qđ dictū est de epō nō sēcrato, insert Bal.
 in l. nōdum. C. de fur. in uer. si uer. si ciuitas, qđ si ciuitas
 interfecit electum, non tñ dī interfecisse epm, iuxta c. ita nos, 25.
 q. 2. & facit gl. cle. 2. de celebr. missi. qđ Abb. allegat hic, ubi priuile
 gium datum epīs nō habet locum in electis. Ad idem gl. in cle.
 1. in prin. in uer. quis, in fine penis, & in c. 1. de reli. do. Et hoc tñ
 ne intelligitur, nisi mī esset pariter proportionabilis electo, &
 confirmato, sicut consecrato, ut concludit Domi. per illum tex.
 22 in c. fi. circa fi. de priuile. in 6. t. Secundo nō ibi, decano, & ecclesie,
 qđ nomine ecclesie venit capitulum sine episcopo, ut per
 Abb. hic, tex. tñ loquit de decano. De episcopo vero, & capitulo,
 quia reputatur unū corpus, in c. nouit, de his, qua fiunt a prela.
 dicendū est, ut tradunt Mod. 5. eo. in proē, & in c. cū olim. 2. col.
 de re iudi. Sed de capitulo, & decano, put loquitur tex. hic, repe
 23 rito Bal. in c. fi. de elec. qui dicit in fi. col. t. quod nomine capitu
 li priuilegiorum prior & decanus, & nō Abb. p illū tex. in c. cū inter
 24 diuersas, 1. nō. j. de elec. ubi inquit, t. quod decanus est de capitu
 lo, & hoc, fm cum, ibi intelligitur, quod decanus sit canonicus, als
 fecus. Sed ista resolutio nō vī bona, quia si decanus sit canoni
 cus, tunc erit de capitulo rōne canonicatus, & nō erit verum dī
 cere, quod decanus sit de capitulo, & ideo concludendum est, qđ
 decanus non sit de capitulo, quia decanus, archidiaconus, & pro
 positus, & alij, qui hñt inferiores dignitates ab epō, non dñt esse
 de capitulo, ut nō. Abb. concludit in c. dilecti, in primo notab.
 de maio. & obe. in c. cum olim, col. 4. de re iudi. & in c. auditis,
 col. 2. de elec. & nō. Do. in c. fi. de præb. in 6. Et hoc intelligitur,
 nisi alio iure spālī talis hñet uoce in capitulo, arg. c. cum in ec.
 25 clesia, de præb. in 6. t. Tercio nō ibi, mandatū & pceptū, qđ dñā
 K est inter mandatū, & pceptū. Nā mādatū de se non necessi
 tat, ut in tit. ff. manda. secus ubi sit a superiore, ut per Abb. hic, &
 sic fm cñ, mādatū quod emanauit a superiore. pceptū dñ. Et fa
 cit, quod nō. Pau. de Ca. in l. 1. in prin. ff. quod iussu, ubi dñt, qđ mā
 datū scñ illi, qđ est in præte, dñ iussu, & pceptum. Vnde māda
 tum, & iussus. qñq; ponunt p eodem, ut nō. Card. in cle. dudum,
 in 8. nō. de iudi. Et pcludendo, pceptum in se sp hñt necessitate,
 14. q. 1. in c. quod pceptū, mandatū uero pñt esse uoluntarium, ut
 in tit. ff. mand. Et dicit Archi. quem Abb. hic refert in d. c. quod
 pceptū, qđ mādatū tener mediū inter pceptū, & pñsiliū, sed ta
 lis dñā nō pbatut iure, quia tale mediū nō reperit, & in superio
 re idem vñt esse mādatū, & pceptū, ut colligitur in c. 1. de offi. de
 le. ubi in eodem casu appellat mandatū, qđ prius appellabatur
 6 & facit gl. in aut. de māda. prin. in pri. t. Quarto nō ibi, si darā,
 qđ in pñderando uim scripti circa surreptionem tempus da
 1 ta. t. pñderando, ut per Abb. hic. t. Et ē in pñderando habilitatē
 27 delegati, tps darā inspicit, ut per gl. in c. statutu, in uer. canoni
 s, in fi. de recip. in 6. & nō. Bal. in l. pñcipimus, §. fi. C. de app. Car.
 & Imo. in cle. fi. col. pe. de refcrip. & Pau. de Ca. confi. 32. 5. ad pri
 mum, 4. col. Facit quod de iudice excoicato nō gl. in c. dilectio,
 el. 2. de præb. & Spe. in ti. de iudi. delega. in prin. Quinto nō, quod
 28 t. quis poterat fm ista ppa esse canonicus, & archidiaconus in
 eadem ecclesia, de quo per gl. in c. 1. de consue. in 6. uer. unicū,
 & in cle. fi. de præb. & nō. Dom. in d. c. 1. in d. gl. in uer. unicū,
 & hic vñt procedere de iure spālī, sicut ēt quis potest esse cano
 29 nicus, t. & ep̄s in eadē ecclesia, c. cum in ecclesia. de præb. in 6.
 & nō. in c. ex l'iteris, ubi Ant. de Bur. & Imo. cum si. ut tradunt
 30 Mod. ibi, in prin. de prob. t. Sexto, & ultimo nō. quod iudeus fa
 ctus Christianus est capax bñficij ecclesiastici, ēt in ecclesia cathedra
 li, & ista conclusio procedit in casu isto, in quo pñponit, qđ esset
 31 ordinatus, t. qđ purus laicus nō est capax bñficij, c. cū adeo. j. eo.
 vnde

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Indignari. Adde Deci. in c. clerici, in prin. de iudi.
 b Syl. Al. Episcopo per. Adde Ant. de Butr. in consi. 19. quia hic agitur, col. 2.
 Deci. in c. ar. fi. clerici, §. 1. col. 12. in prin. de iudi.
 c Electus. Scilicet confirmatus.
 d Syl. Ald. Vt dicunt. Idem uoluit Bar. in rub. pro. ff. in fine, dies enim corona
 tionis ortus est imperij. l. omnes, cum gl. in uer. ortus. C. de feriis.
 e Syl. Ald. Coronationem. Communis Doctorum conclusio est, qđ ualeant gesta
 per electum Imperatorem ante coronationem, ut uoluit Ang. Ar. in pro. In
 tit. in uer. Imperator, col. 3. Signo. in consi. 126. Propositi. c. per uener. bñlem,
 col. 89. uerfi. quia, qui fil. int. legi. Soc. in consi. 63. col. 1. lib. 3. Cur. post tra.
 c. de uen. consi. 1. Deci. qui multa allegat in consi. 194. laic. Hier. Cag. in rub. pro.
 f. 6. de 6. nu. 38.
 f. Moder. Scilicet Prepositi. Medioli. Idem Alber. in d. l. bene a Zenone. Marti.
 laud. de priuile. §. 25. Cald. de priuile. consi. 8. Bar. in extrauag. ad ripimen. uerfi.
 Reges. Ant. Roie. in tract. legitima. Lud. Sardis eodem tract. Guid. Pap. con
 sil. 65. Gul. Ocean. in dialogo, fol. 259. lac. Aluar. in tract. de suprema potestate
 re laica. Pet. Philip. Corn. in consi. 177. lib. 1. Phil. Deci. consi. 194. & consi. 988.
 nu. 7. quamuis contrarium teneat. Ord. l. 7. col. 180. cum seq. Bonifa. de Vitali. c.
 ne Rom. de electio. cle. fi. de censu.
 g Syl. Al. Licentiaris. Vide Fely. in pro. Grego. col. 1.
 h Syl. Al. Decanus. Et quid de prelo, uide Fel. sup. in pro. Grego. col. 4. uerfi.
 non oblat, & quid de archibresbytero. Fel. ibi, col. 5. in prin.
 i Decanus. Et uera est opi. Abba, quicquid dicat Deci.
 k Syl. Ald. Preceptum. Adde Fel. in c. nam consuepitiu, de consi.
 1. Dat. Deci. sup. de prob. c. post electionem. 5. Fran. Ripa hic cum seq.

A D D I T I O N E S.

a Syl.Ald.Idignari. Adde Deci. in c. clerici. in prin. de iudi.
b Syl.Ald.Episcopos per. Adde Anto. de Butr. in conf. 19. quia hic agitur, col. 2.
Deci. in c. ar. clerici, §. 1. col. 12. in prin. de iudi.
c Electus. Scilicet confirmatus.
d Syl.Ald. Vt dicunt. Idem voluit Bar.in rub. proax. ff. in fine, dies enim coronationis ortus est imperij. l. omnes, col. 1. in iur. ortus, C. de ferijs.
e Syl.Ald. Coronationem. C. communis doctorum conclusio est, q. ualeant gesta per electum Imperatorem ante coronationem, vt uoluit Arn. Are. in prog. in fti. in iur. Imperator, col. 3. Signo. in conf. 126. Praposition. c. per venerabilem, col. 89. verfi. quæro, qui fil. sint legi. Soc. in conf. 63. col. 1. lib. 3. Cur. poit trac. d. 6. conf. 11. Deci. qui multa allegat in conf. 194. late Hier. Cag. in rub. prog. ff. col. 5. no. 38.
f Moud. Scilicet Prepositi. Mediola. Idem Alber. in d. l. bene à Zenone. Marti. Laude. de priuileg. §. 5. Cald. de priuileg. conf. 8. Bar. in extrauagat. reprimen. uerfi. Reges. Anto. Role. in trac. legitima. Lucio. Sardus eodem trac. Guid. Papæ conf. 65. Gul. Ocean. in dialogo, fol. 259. Jac. Aluar. in trac. de suprema potestate laica. Pet. Philip. Cornu. in conf. 177. lib. 1. Phil. Deci. conf. 194. & conf. 388. no. 7. quamuis contrarium teneat Oldr. q. 180. cum seq. Bonifa. de Vitali. cle. ne Rom. de electio. cle. fi. de cenfi.
g Syl.Ald. Licentiaris. Vide Fely. in prog. Grego. col. 5.
h Syl.Ald. Decanus. Et quid de prelato, uide Fel. sup. in prog. Grego. col. 4. uerfi. non obitat, & quid de archibresbytero. Fel. lib. 1. col. 5. in prin.
i Decanus. Et uera est opi. Abba. quicquid dicat Deci.
K Syl.Ald. Preceptum. Adde Fel. in c. nam consuefcentiam, de confi. 1. Dilat. Deci. sup. de prob. c. post cessionem inu. §. Fran. Rapa hic cum seq. m Syl.Ald. Confideratur. Vide Rotam dec. 409. circa tertium, in nouis.

Philip. Dec. super Decretalibus.

vnde si fuit dignus ordinari, et ad beneficium reputari debet. ca. accipimus. de aet. & qual. Et talis ordinatio, q. hic supponitur, q. 2. tunc, q. de gra. facta fuerit, q. de nouo conuenerit ad fidem Christianam, q. neophitus dicitur, phibet ordinari. 48. di. c. j. & 2. Vel et dicitur, q. ordinatus esset in minoribus ordinibus, in quibus et neophiti ordinari possunt, ut no. Domini. post alios, in c. quicunque. in gl. in verba tim. 78. di. Vel tertio dicitur, q. ordinatus fuerit propter vitam perbitatem, de qua post questionem apparuit quo casu talis non prohibetur ordinari, ut pbat. 57. dist. in ca. si quis aegritudine & hoc pro singulari Rom. tradit in fin. 496. an factus Christianus. Et et notandum est, q. talis neophitus et ad officia publica secularia inter Christianos phibet assumi, 16. q. 4. c. pstituit, & no. Ro. in fin. 672. nunc ueniamus. & lo. de Ana. in c. cum sit in prin. de iud. Mod. r. ibi dicitur, p. istu. rex. q. si pnt habere ecclesiastica beneficia, ergo & secularia. Sed r. ibi p. q. ecclesiastica conceditur per ordinationem, q. prius facta fuisse supponitur, secus q. immediate beneficium ecclesiasticum, vel secum are deberet conferri. Vel secundo r. ibi dicitur, q. illud non habere locum, q. n. apparet q. sit bonae conversationis, & vita, quia sicut tali casu ordinari pnt, ut s. dcm. est ita pariter poterit cōsequi beneficia secularia, & ecclesiastica. Expe. dicitur no. circa intellectum decretalis multum laborat Doc. hic. Et primus intellectus quod Abb. refert, cōter reprobat, q. tex. intelligit pcedere ex gra. in fauore noniter recepti ad fidem, p. rones quas Abb. inducit. Et ulterius mihi v. q. iste intellectus sit p. tex. hic, in si. dñ. rñder tacit. q. n. & dicit, q. eps non debet dedignari, ex eo q. iste fuerit iudeus, ergo dat intelligi, q. tex. hic superius gñat loquatur, & non restringatur in isto casu particulari de lu. 34. dco. Secundo bñ facit tex. hic, dum dicit nullatenus b. facere de b. uisitis. Ita vñs negatur p. bare vñ, q. nec de iure speciali, eps poterat exculari. facit tex. in c. statum. §. cum vero. de rescri. in 6. in c. qm. in si. ibi, nullatenus absoluat. de immu. ecc. in 6. & in c. 2. de dec. in 6. facit gl. no. in cle. j. in ver. nullatenus, & quod ibi Ant. de Bu. & Imo. de leque. pos. & fruc. & no. lo. An. & Do. ibi.

35. c. Romana. §. inas. de app. in 6. §. Secundus etiam intellectus reprobat, q. mandatū factū capto nō afficit singulares, per tex. in c. si de pñb. in 6. & facit tex. in si. de si hac. §. qui manu mittit. ff. de in ius uoc. & hoc et procedit si persona particularis sit caput capituli, ut Abb. hic dicit in tertio intellectu. Et ad hoc et facit, quia qñ mandatū debet referri ad singulos de capto, vel universitate, illud exprimit, ut in c. nimis. in si. de excels. pñla. in c. generali. in prin. de elec. in 6. & in c. 2. de suppl. negli. pñla. in 6. Et ex ista pñlione inferitur, quod aliud est capitulum, vel universitas, & aliud sunt singuli de capto, vel de universitate. Et ad hoc facit, quod pcurator pñstitutus ab universitate, nō est idoneus in causis singulorum. 1. 2. quod cuius, vñuer. & in simili in c. casu tradit Pe. de Anch. cons. 205. in c. vñs pñ. vt late pgerunt Mod. hic, & dixi ego cons. 61. col. 3. in prin. & et tradit Compo. pñ. 1. §. 8. uñs. col. 2. in si. facit, quod no. Old. cons. 100. in executione, cum si. ut dixi in c. cum oēs. §. de pñ. in nouis scriptis. Subiicit et Abb. hic, quod iste scds intellectus alio medio reprobat, q. dato, qd singuli canonici obligati fuissent, ex quo illa obfo pp qualitate canonicatus causat, cessante illa qualitate eps q. definit esse canonicus, non fuisset obligatus. ar. c. uenerabilem. in si. de ele. Sed illa rō non vñ vera, q. pñla singulariter erat in consideratione, & simp. quidem, & non rōne canonicatus, & si qualitas canonica tunc deberet considerari, satis erat, quod illa qualitas adesset tpe mandati, vt per gl. in c. statum. in uer. canonicis. de rescri. in 6. cū si. allega. §. in 4. no. Non ob. c. uenerabilis. in si. nam ibi omnino cessat cā, pp q. erat scā promissio. alia tñ rōne vñ, quod iste intell. nō pcedat, q. tpe data, quod ibi ponderatur, canonici et ut singuli non hēbant pñtē conferendi, & istud mandatū nō debuit trahi ad pñtē superuenientē, ar. c. si. j. de rescri. Successiue Abb. refert tertium intell. qm. reprobat, & bñ & finat rñst cū quarto intellectu Inn. quod hic fuit rescriptū capitulo, tanq. gerenti uices epi, q. p. coniunctionem, q. habet eps cum capto, ut in ca. nouit. de maio. par. c. nō erat alius cui puenientius scribi potuisset, & iō creato epo, q. est principalis, cessat officiū vicegerentis. Sed iste intell. q. cōter approbat, et nō latifacit, quia hic multū pōderat, quod eps creatus erat canonicus tpe madati, & fin istum intell. in idē fuisset in quocunq. alio, q. fuisset eps, licet nō fuisset de capitulo, & non pñonat, q. sine misterio dicatur hic, q. eps creatus erat de capitulo, vt Abb. & Doc. dñt, q. in hoc fundat decisio tex. dum reprobat exultationē episcopi, ibi dum inquit, cum tpe, quo literę datę fuerunt, de capto esset, & idē i. pñ. dñt ibi, & adhuc in eodē capto existēte, qd pfecto nō vñ fine misterio. Præterea diuinare est, q. scriptu sit capto tanq. vicegerenti. Potuisset. n. capitulum tali casu madatum adimplere, cuius pñ. rñt in tex. hic dñt, & iō iste intellectus nullo mō vñ pcedere. Et cer. te difficile vñ perferuari uerum intell. sed tñ placet, vt dicam, quod mandatū hic factū fuit capto uacante sede, & cū deberet electio fieri de epo, mandatū factū capto in isto casu vñ scñ singulariter unicuiq. de c. casu quo eligeretur in epm, q. ab ipsis ca. 36. nōicis erat faciēda electio, vt per gl. in c. q. quam. de elec. in 6. Et

de ipsis canonicis in primis electio dñt fieri si idoneus reperire ne pro defectu, circa si. de elec. c. cum inter canonicos. ubi gl. in uer. aliam. c. i. de elec. & facit tex. in c. oblitum. 61. di. Talis. casu mandatū non poterat habere locum respectu capituli, q. non habet talem pñtē, ut dñt in tex. hic, & hñ in ca. illa ne sede vacante etiam respectu singulorum canonicorum, q. a mandatū factū capitulo, non afficit singulares de capitulo, c. si. de pñb. in 6. Sed in isto casu, quia uacabat sedes, & erat eligendus eps, vt tale mandatū factum simp. ualeat, & fortiat effectum, intelligendum vñ, quod iniunctum sit unicuiq. canonico, casu quo eligeretur in epm, & ita vñ casus singularis hic, & considerando hoc modo, cessant rationes, quæ in prius allegari possunt, Et si iste intellectus non placet, cogitetis de meliori.

ADDITIONES.

- a. Hiero. Gig. Ecclesiastica. Pro ista opi. facit no. consilium eiusdem Decij in cō. 75. inc. licet in casu proposito in 3. co. ubi uoluit, q. habitus ad actus spirituales, censetur habitus ad actus seculares, per c. per uenerabilem, qui fuit legiti. & ideo consilium ibidem, q. dispensatus super beneficio cum cura, & sine cura, etiam ad seculum admittetur ratione pñdicta.
- b. Hiero. Gig. Nullatenus. Ista dñtio apposta in prohibitionem superioris hñt uim clausule decretalis, vt per Fel. in c. ex parte. col. 5. ver. quintus casus est, & consilium eundem Fel. in c. Rodolphus in 18. col. ver. nullatenus fiat p hoc, cōdem tñ. no. iō.
- c. Syl. Ald. Singulorum. Adde Rotam dec. 426. si decanus in nou.
- d. Tanquam. Hec uer. aliam. in l. i. in prin. si ex noxa. cau. aga. quidquid dicat Dec. & quamuis Fran. Ripa, nu. 50. putat mandatū capitulo, ut executori apostolico, quod deterius est.

SYMMA R I P M.

1. Decanus, Archidiaconus, precentor, sunt nomina dignitatis.
2. Decanus dicitur pars honorabilior capituli, & a multis dicitur archiprestiter. num. 1.
3. Archidiaconus et q. non habet administrationem, dicitur habere dignitatem.
4. Precentor dicitur habere dignitatem.
5. Precentoria quid.
6. Nobilitas & diuitiarum, an habeat fieri mentio in impetratione.
7. Nobilitas facilius beneficia, an conferantur, & nu. seq.
8. Qualitas beneficii notabilis, an & quando debeat fieri mentio in impetratione.
9. Cura animarum mentio fieri debet in impetratione beneficii.
10. Beneficium curatum non comprehenditur, nisi e. preste.
11. Beneficium curatum non dicitur, quando cura accessorie annexa est, vel quando ex accidenti nu. 14.
12. Cura non dicitur facta mentio per clausulas in executione positas, in quibus de cura animarum fiat mentio.
13. Cura u. de beneficium, siue habeat curam fori cōtētiōis, siue pñtētiā, siue pñtētiā, siue pñtētiā.
14. Cura animarum proprie est in foro penitentiali.
15. Cura fori contentiosi, vel penitentialis, utrum sit dignior.
16. Curatum beneficium dicitur, quando quis ex necessitate facit.
17. Curatum beneficium non facit baptismum, & christiana.
18. Residētia fieri debet mentio in impetratione.
19. Qualitatem, quæ insunt de iure cōtētiōis, non est necesse facere mentionem.
20. Dignitas an fieri debeat in impetratione.
21. Dignitas & curatum beneficium equiparatur.
22. Ordinis requisiti defectus, an sit faciēda mentio in impetratione.
23. Surreptio nō inducit ex taciturnitate orātionum sacrorum requisitorum.
24. Valor beneficii exprime dñs nō est in impetratione si dñs in antiquis, sed de stylo sic. nu. 28. & quid si motu proprio gratia facta sit. nu. 29.
25. Clausulas, motu proprio, operatur circa pluralitatē beneficiorū, & vñ operetur circa valorem exprimentum.
26. Valor falsus expressus plus uñt, quam taciturnitas valoris.
27. Clausula uñt gratiam, licet motu proprio factam.
28. Clausula, motu proprio, non operatur, qd cōstat principē errasse. (nih.)
29. Cardinales impetrates, an teneat uñt exprimere valorē in impetratione.
30. Impetrationes dispensationum super beneficiis retinendis exigunt expressionem qualitatum, sicut licet beneficiales.
31. Surreptionis vitium facilius purgatur, q. dispensatio inducat.
32. Impedimentorum vñ sublati, si plura sint, aliud non tollitur.
33. Vitiosus ingressus mentio faciēda est in dispensatione.
34. Qualitatem beneficii debet fieri mentio specialis.
35. Licet ad beneficia impetrari possunt sine speciali madato, secus ad literas.

Adaures. No. primo tria beneficia, que sonant in nomen dignitatis, Decanus, Archidiaconus, & Precentor, vt colligitur ibi, vel aliis ecclesiasticis pradii dignitatibus. Decanus enim dicitur pars honorabilior capituli, secundum glo. cap. cum inter vniuersa. in prin. de elec. allegat tex. in cap. post electionem. de conce. preben. ubi Docto. presupponunt pro constanti, quod habeat dignitatem, ut no. ibi Imo. colum. tertia. Et ad hoc facit, q. quod Decanus a multis dicitur archiprestiter. cap. ad hoc. de off. archyepresby. 30. dist. cap. in capite. 40. dist. cap. 1. & 2. Archidiaconus uero dato etiam, quod non haberet administrationem,

ADDITIONES.

- a. Syl. Ald. Capituli. Adde Decan. c. pñced. in prin. ubi idem dicit.

nomen, dicitur tamē habere dignitatem, vt Abb. post alios pñtētiā in c. de multa. col. penul. uer. secunda conclusio, de pñb. Et precentor etiam dicitur habere dignitatem, fm statum, vel consuetudinem, quæ esset in loco, fm no. in c. i. de consue. in 6. & in c. cum olim. de consue. ubi etiam tex. de precentore. Et alias reperitur precentor, & precentoria, de qua in c. cum deputati. de iudi. & in c. Abbate sane, in suprascriptione, de iud. in 6. §. Secundo no. q. impetrans beneficium, etiam minime debet facere mentionē specialiter de dignitate, quam obtinet, quo j. videbimus post Abb. qui late infisit. Successiue Abb. post alios opponit, & in effectu concludit, q. dñt tex. loquitur de impetratione facta super minoribus beneficiis, dñt subauit, maxime, quia idē esset in maioribus beneficiis, quia Papa facit minora pcedit, q. maiora, & quia de quolibet minimo debet mentio fieri, c. si motu proprio, de pñb. in 6. Sed certe maximum ratio vñ, q. subaudiatur, maxime, ut patet nō si Papa hoc uoluerit, dixisset, i. 1. §. fm ar. C. de cad. tol. Et ideo dicendum vñ, quod iste tex. hñt locū tñ in minoribus beneficiis, vt loquit, & necessario supponendū est, q. iste fecisset mentionē de alio beneficio, & tñ gñe, q. a. nō ualuerit impetratio, per iura q. Abb. addit, & facit tex. in c. cū adeo. j. eo. & in c. cū teneamur, de pñb. & probatur hic, dum tex. facit uim, q. nomen dignitatis expressum non fuit. Nam non esset opus facere uim in taciturnitate nominis dignitatis, si de beneficio nulla mentio facta esset, quia ex regula cōtētiōis non ualeret. Et ideo in tex. hic ponderat, q. nō fuit expressum nomē dignitatis, q. Papa uoluerit tale beneficium tenere reuerere pauperibus clericis. In beneficiis uero b. maxime satis est facere mentionem de primō beneficio, dato q. di. gñas exprimat, & ita vñ uelle tex. hic, qui facit uim in dignitate pñdicta. Et in effectu iste vñ intellectus Card. fm quem inferitur, q. regulariter non requiritur, q. fiat in specie mentio de beneficio, q. impetrans habet: sed sufficit, q. simp. & in genere facit mentio de beneficio, vt per gl. in cle. 1. de pñb. Sed Abb. reprobat istum intellectū, quia simp. hic appellauit se clericū, & nulla penitus erat facta mentio de beneficio, & in genere, fm cum. Sed rñderi pnt, q. imo presupponendum est, q. hic fuisset facta mentio de beneficio in gñe, ex quo tex. uim facit in qualitate dignitatis, ut s. dixi. Si. nulla mentio penitus facta fuisset de beneficio, alia rōne gñali nō ualuerit impetratio, per regulam, quæ hñt in c. si motu proprio, de pñb. in 6. & non fuisset opus facere uim in qualitate beneficii, prout tex. facit. Secō Abb. arguit q. intel. Card. quia induceret ius nouū, q. nō est dicēdū, quia Papa nō potest ad pñtētiā. Sed rñderi pnt, non esse hoc inconueniens, q. si pñtētiā in casu alias non determinato. Tertio Abb. allegat, quia vñ rñ, q. deat fieri mentio de qualitate beneficii, per cle. 1. de Romade. pñb. ubi in illo casu spāle est, ergo in pñtētiā est ius. Sed rñderi pnt, q. ibi spāle non est pp qualitatē beneficii, sed absolute: quia in illo casu non est opus facere aliq. mentionē de beneficio, de hoc j. uidebimus. Successiue ex dictis Abb. colligit, q. post lo. And. & alios q. Hosti. q. de nobilitate, & diuitiis impetrantis non dñt mentio fieri. And. Sic. hic tenet opi. Host. quidam rñb. leuibus. quibus Mod. rñderi, & sequuntur opinionē eadem, q. quia facilius nobilibus dñt beneficia conferri, ut no. in c. de multa, de pñb. Et adde tex. no. in c. uenerabilis, inf. de pñb. ubi in collatione beneficiorum nobilitas non attenditur, & acceptio personarū nō hñt. Videtur tñ, q. si nobilitas capitur pro pñtētiā, & diuitiis, & agatur de beneficio tenui, q. deberet mentio fieri in tali casu de nobilitate, per rñnem tex. hic. Et licet tex. loquatur in illis, qui abundant ex redditibus beneficiorum, vñ tñ q. nam ad intentionem superioris militare rō, quæ in tex. allegat, ne fiat praiudicium pauperibus clericis. Et notandum est, quod hic vñ considerari praiudicium alterius, et in spē multum remota. Sed dicendū est, q. hic potius consideratur intentio superioris, q. alterius praiudicium, & ad pñdicta cōferunt, quæ de patrimonio tradunt Mod. in c. postulasti, col. 13. j. eo. & de nobilitate in cum adeo. col. pe. j. eo. Pro resolutione aliorum, quæ Abb. hic scribit, videndum est de tribus. Primo, an & qñ debeat mentio fieri de qualitatibus beneficii impetrandi. Secundo specialiter, an de valore beneficii debeat mentio fieri. Tertio, an de qualitatibus beneficii obtenti. Circa primum Abbas concludit, quod de qualitate beneficii notabilis mentio faciēda sit, quia qualitas inducere potest Papam ad non concedendum, fm regulam c. postulasti. j. eo. Et istam conclusionem et Abb. tradit in c. super literis, in gl. in uer. litera, in prin. j. eo. Domini in c. dudum, co. pen. in gl. in uer. de ipso, de pñb. in 6. & idē tradit Lapsus alle. lxxxix. factum, super quo, co. 3. uer. item sciēdū, & Rora decisio. 3. 2. qui dam habens canonicatū, de rescrip. in nouis, & in decisio. 61. d. Papa Gregorius, de conce. pñb. in antiquis, & Old. cons. 22. ad questionem, in si. Alex. cons. 114. ponderatis his, col. 2. lib. 1. dñt allegat pro singulari illum tex. in d. c. postulasti. Et aduerendū est, quia de qualitate, quæ induceret superiorem ad facilius concedendum, est de consilio, quod exprimat, sed de necessitate non requiritur. Et pñdicta conclusio procedit in qualitatibus;

de quibus non est iure cautum, q. exprimentur, secus est in his, in quibus iura disponunt, q. expressio deat fieri, quia tunc precise expressio faciēda est, nec consideratur tunc intentio superioris, ut no. Domini in c. dudum, in loco praeallegato, per c. si motu proprio, de pñb. & no. Mod. in c. in nra. col. 10. uer. theoria. j. eo. §. Secundo Abb. specialiter infert, q. deat mentio fieri de cura animarum, si q. illud beneficium habet, cum in illis, de pñb. in 6. ubi Domini. per illum tex. dicit, q. beneficium curatum nunquam includitur, nisi facta sit mentio de ipso, & no. Card. 2. fil. 30. in hac dubia q. cum si ut per Mod. in c. in nostra, in 10. cor. relario. j. eo. & fuit dictū Cald. in d. c. in nostra, ubi Imo. col. fi. Et adde, q. quod hoc est uerum, nisi cura accessorie annexa sit, quia tunc non reputatur curatum beneficium, cap. super eo. de pñb. in 6. & dicit Do. in d. c. super eo. col. fi. q. quod ad iudicandū beneficium curatum nō attēditur illud, q. ex accidenti pñtētiā, sed eius nā pñtētiā, & hoc idem Old. dicit cons. 102. factum tale est. §. Secundo, q. non vñ facta mentio de cura, licet in executione dicatur, quod cura animarum nō negligatur, text. sing. in cle. 1. in prin. de pñb. §. Tertio adde, qd curatum dñt beneficium, siue hñt curam fori contentiosi, siue fori penitentialis, vt no. Inn. in c. dudum, el. 2. de elec. & Abb. ibi in 9. no. & idem Abb. in c. de multa, col. fi. de pñb. & per gl. in extranagati. ex c. rabilis, in uer. curam animarum. §. Sed tñ proprie, & stricte cura animarum est in foro penitentiali, & nulli conuenit, nisi sacerdoti, ut no. Inn. in c. cum faris. de offi. Archi. ubi Ant. de But. col. 2. uer. circa 18. primum. Card. cons. 48. ad dubia. §. Et quæ sit dignior cura fori contentiosi, uel fori penitentialis, disputat Car. in cle. 1. in prin. cip. 7. & Imo. ubi col. 1. in si. Et curatum beneficium proprie in 19. intelligitur, quando quis facit illud ex necessitate, q. quia ipse adstringitur, & alij coguntur accedere, ut no. Abb. in d. c. de multa. col. fi. ubi alle. gl. in cle. dudum, in uer. impēdant. de sepul. & ibi 20. Abb. & notandum est, q. quod habere baptismum, & christiana, non faciunt, ut beneficium curatum sit, ut tradit Fed. consil. 80. 21. factum tale est, col. fi. & Card. in cle. 1. 4. q. de baptismo. §. Tertio specialiter Abb. infert, quod debeat mentio fieri de qualitate continuæ residentie, ut per Cald. in c. in nostra, ubi Imo. col. fi. de rescrip. per no. in c. si. de cle. non residen. Sed ob stare uiderit, quod omnia beneficia de iure communi non requirunt residētia, ut no. Inn. lo. And. & Abb. & post alios in d. c. si. de clericis. nō ref. Et de qualitatibus, quæ insunt beneficio de iure cōtētiōis, non est opus facere mentionem, ut tradit Rot. deci. 80. dominus Vrbanus, de rescrip. in antiquis, facit q. tradit Rom. sing. 37. utrū nobilis, in si. cum si. ut tradunt Mod. in c. in nostra, in 4. correlario. j. eo. & in c. super literis, col. 8. uer. secunda regula. j. eo. Sed responderi potest, q. pñdicta conclusio procedit habito respectu ad consuetudinē gñalem, quæ est, q. simplicia non requirunt residētia, ut no. in c. gratia. de rescri. in 6. §. Quarto Abb. infert, q. debeat mentio fieri de dignitate, per istum tex. Sed iste text. parum facit, qui loquitur in isto casu particulari, qñ agitur de minoribus beneficiis, per ea quæ s. dixi fm intellectum Card. Et ideo pro ista conclusione bene facit tex. in c. de multa. de pñb. 24. ben. ubi dignitas, & curatū beneficium aquirantur. Sicut ergo debet fieri mentio de cura, ita uidetur etiam de dignitate. Secundo probatur in c. si. de pñb. ubi mandatū, ut provideatur alicui de beneficio, non includit dignitatem, ex quo datur intelligi, quod dignitas sit qualitas notabilis, de qua mentio fieri debet. Tertio facit tex. & ibi Abb. in si. per illum tex. in cap. ad hac, de pñb. dicit, quod quilibet dignitas residentiam requirit, ergo mentio fieri debet, ut supra dictum est. Vltimo Abbas concludit, quod de defectu ordinis requisiti non est opus facere mentionem, per cap. ei, cui. de pñb. in 6. no. Calde. in d. cap. in nostra, & refert Imo. ibi, colum. fina. & est etiam tex. in c. si pro clericis pauperibus, de pñb. in 6. Et ibi Domini.

ADDITIONES.

- a. Syl. Al. Administrationem. Adde Card. in clem. si. de pñb.
- b. In beneficiis uero, inter has varietates uide per do. Fely. hic. adde Phil. Franc. in c. si apostolice, nu. 6. de pñb. lib. 6.
- c. Reprobat. Et bene Fely. hic, Fran. Ripa. late, quicquid dicat Barbatia.
- d. Syl. Al. Nobilitate. Adde Dec. in c. cum adeo. in gl. in c. eo.
- e. Syl. Al. Videtur. Et quod magis nobilibus sit providendū, dicit Goffre. in summa, in tit. de temp. ordin. §. sed circa hospitalitatem. in si. facit tex. in c. de multa. de pñb. in c. cum adeo. inf. co. in c. constitutus, el. 2. de app. gl. in l. societas, §. societas, si pro soc. & quod no. gl. in c. altitimus, in uer. uolamus esse potiori, emp. de maio. & ob. cum si. quæ late deducit Bonus de Curtili Brix. in suo tracta. nobilitate. uer. in 1. privilegio.
- f. Hier. Gig. Animarum. Adde quod licet fieri debeat mentio de cura animarum, non propterea opus est exprimere an cura sit magna, uel parua, ita dicit Car. notanter in consil. 30. hic allegato in 1. col. in si. & assignat rationem, quia hoc iure non cauetur. Præterea quando ad idem concurrunt cura collegij, & cura parochie, non est opus facere mentionem de cura parochie, sed sufficit exprimere cura collegij, ita uoluit Car. in d. consil. col. 1. uer. 3. ad idem. ubi ad hoc allegat c. statum, de elect. lib. 6. Et quæ sit ratio, quod siendā sit mentio de cura animarum, quando impetratur beneficium, uide eundem Card. in d. consil. 1. uer. item omnis ratio.
- g. Syl. Al. Capituli. Vide qualiter idem Dec. declarat hoc, inf. ea. col. nu. 27.

26 Domi. in secundo no. dicit, q. taciturnitas ordinu sacroru requiritorum non inducit surreptionem in literis beneficiis, & hoc, nisi expresse illud disponat, ut dicit Domi. ibi. in 5. no. per tex. in c. nemo deinceps. de elec. in 6. & uide Abb. qui hoc nota biliter declarat, in c. cum in cunctis. §. inferiora. de elec. col. pe. 27 Circa secundum articulum, an debeat mentio fieri de valore beneficii, ex dictis Abb. tres conclusiones colliguntur. Prima est, q. de iure non requiritur, q. exprimat valor beneficii, ut per gl. in cle. 1. de prab. in gl. 5. quam sequitur ibi Car. & Imo. & Ant. de Bu. & Imo. in c. in nra. j. e. Et rōnem huius pōtionis Abb. hic adducit, quia beneficium debet principaliter pferri p pūa lia, tpalia uero accessorie ueniunt, & non sunt in pōsideratione. Facit q. s. dixi de cura, q. accessoria est, de qua mentio fieri non debet. c. super eo. de pō. in 6. cum simi. ut tradunt Mod. in ca. in nra. in correlario 33. j. eo. & Rot. deci. 46. eo. tit. in antiquis. Sed tñ considerandum est, q. rō Abb. v. procedere in accessoriis nō necessariis: non sic v. in accessoriis necessariis, prout sunt tpalia, sine quib. spiritualia esse non possunt. i. q. 3. c. si quis obiecit, sicut anima sine corpore esse nō pōt, ut per gl. in c. illud, de maio. & obe. Secundo conf. ista conclusione Abb. in fi. ponderauit tex. hic, qui solum facit mentionem dignitatis, dum annullat literas, ergo valor, & redditus beneficii non vñr esse in cōsideratione, ut latius per eum hic. Sed respondetur, q. finis intel ligitur fm pcedentia, & pcedentibus paret, quia de dignitatibus loquitur respectu reddituum. Nā in principio dicit, q. supprimunt nomen dignitatis. Deinde infert tex. q. nō est cōueniens, q. pluribus redditibus abundantes habeant talia minora beneficia. Ex quo patet, q. in principio tex. loquitur de dignitatibus respectu reddituum, quia ex dignitate ueris psumitur de redditibus. Et hoc mō inducendo tex. v. probare pūm eius, q. Abb. dicit. Et q. sit de iure, q. valor beneficii exprimat, facit rō, quam Abb. adducit ad iustificandum illud, q. est de stylo curia, dum dicit, q. quantitas valoris posset principem mouere, uel inducere ad cōcedendum, iuxta rām, q. hñ in c. postulasti. j. eo. Nam ista rō ē v. militare de iure. Et iō cōcludendum v. q. non est de iure pcedere, q. valor exprimat, quia iure cautum nō reperitur, sicut est casu de beneficio, licet minimo, c. si motu ppro. de prab. in 6. Sed quantum ad cōiecturandum intentionem superioris, est de iure, fm regulam d. capitu. postulasti. 28 Circa secunda conclusio Abb. est, q. de stylo curia est, q. ualor exprimat, & ita ordinauit Urbanus Papa VI. ut hñ p Rotam in 19. decisione. licet impetrans eo. ti. in nouis, & no. Pet. de Anc. conf. 296. pro clariori, euidentia. in prin. & conf. 298. efficacib. in prin. & idem statutū fuit per Ioānē Papā XXII. ut refert Pet. de Anch. conf. 128. de natura, & idem temporibus nostris ordinauit Inn. VIII. in regula 61. inci. itē uoluit, q. in gratijs. & hui. styli Abb. hic rōnē adducit, q. quantitas redditu posset Papam remouere a concessione, fm qualitatē psona, ar. d. c. postulasti. Sed aduertendum est, quia ista rō ē inferre v. q. hoc sit de iure, ut s. dixi. Et stante stylo, prout Abb. hic loquitur, ista rō non debet attendi, q. tunc stylus debet pcedere obseruari. Nā quēdam modū dictū est, q. de iure debet fieri mentio de alio beneficio ē minimo. c. si motu ppro. de prab. in 6. & tali casu non attenditur intentio superioris, sed pcedere seruandum est, q. a iure disponitur. ita ergo v. in stylo, & ex quo ita statutum fuit a plurib. pōtificibus, iā v. esse non tñ de stylo, sed ē de i. j. Ter tia conclusio Abb. est, q. pā pcedens pōt ampliat, uidelicet q. ē si gñ motu proprio facta sit uitiā, tñ si ueris ualor non exprimat, q. uia licet motus proprius extinguat surreptionē. c. si motu proprio, de pō. in 6. & in cle. si Romanus. de prab. non tñ firmat grām q. uoluntatem concedentis, ut latius p eum hic. Sed q. hoc facit tex. in d. c. si motu proprio, & in d. cle. si Rom. ubi uitiū taciturnitatis alterius beneficii, purgat, & tollitur p clausulam, motu proprio. Et certe hoc v. q. uoluntatem pcedentis, q. alias non psumitur uoluisse providere beneficiato, ut in c. cum adeo. j. eo. & in c. cū teneamur, de prab. & ita arguit Are. in c. causam, el. 2. de testib. & in terminis nostrae quæstionis ptra Abb. tenet Pet. de Ancha. conf. 137. de natura, & efficacia. ubi inquit, sicut clausula, motu proprio, operat circa pluralitatem bñficiorum, ita debet operari in quantitate valoris, & allegat, q. no. lo. And. in d. c. si motu proprio. vbi inquit, q. sicut motus proprius purgat uitium taciturnitatis aliorum bñficiorum: ita oēm aliam taciturnitatem, q. alias uitiaret. Et facit quod de clausula, motu proprio, ē no. Pet. de Anc. conf. 296. p clariori. in prin. & Ro. conf. 27. iste sunt. col. si. cum si. ut tradunt Moder. hic, concludentes q. Abb. in ista tertia conclusione. Et facit, q. d. clausula, motu proprio, no. Bar. in l. uniuersu. in prin. C. de leg. li. 10. cum similib. tradunt Are. & Mod. in c. cām. el. 2. de testib. facit tex. in l. 3. in prin. ff. q. quisq. iuris, & glo. no. in l. qui autem. ff. si quis cau. & quod ibi Ale. post alios, q. no. Ang. in l. sed & si quis, in §. quæstium, in fi. ff. si quis cau. & idem Ang. in l. e. omnes, in prin. ad fi. C. de quadrien. pæfer. & q. no. Abb. in cap. 2. col. 5. de immu. eccl. Non ob. q. motus proprius non operetur

q. uoluntate pcedentis, put Ab hic dicit, q. dñu pbari uidet in d. c. si motu ppro. Et iō distinguendū est de uoluntate pcedentis, quia aut loquimur quoad uitiū surreptionis, & isto reipe ctu bñ opere ratur ē ueris uoluntate pcedentis. d. c. si motu ppro. ut s. dixi. Aut quoad dispensandū circa inhabilitatem impetratā & motus ppro. non operat. Et p ista distinctione bñ facit tex. in c. nō pñ. in fi. de pō. in 6. vbi pūso alicui facta a summo Pontifice de bñficio, non obstat, q. aliud hñt bñficiū, ista uerba nō inducunt dispensationē, ut retinere possit utruq. bñficiū, sed solum operantur, q. gñ non sit surreptitia. Et sic remanet firma opi. Pet. de Anch. p Abb. q. ualeat gñ facta motu proprio, licet ueris ualor nō exprimat, talis. n. taciturnitas non uitiat: secus tñ esset in ualore expreso, q. si falso exprimat in notabili quantitate, gñ uitiat, licet motu ppro. pcessa fuerit. ut not. pcludit Pet. de Anch. in pñ. 137. de natura, & efficacia. & sic in effectu plus uitiat falsitas expresa in ualore bñficii, quā taciturnitas. 32 tas. nā qñ falsus ualor exprimit, v. expressa falsā tñ cā. quo casu nō ualeat gñ, licet motu ppro. fca sit, ut no. Abb. in c. q. circa. eo. fi. de pñ. & affi. ver. sed qñ, & Card. cō. l. 116. v. unio. in pñ. & Pet. de Anch. conf. 188. uisus consilij. col. pe. cū simi. ut hic p. 33 Mod. Et adde Bal. in l. imperialis. §. similes. in fi. C. de nup. p vbi inq. q. ppro. motus principis erratis, si facit ualere priuilegiū. 34 Et q. tñ dictū est de ualore exprimendo fm stylo curia, nō habet locum in Cardinalib. s. ut concludit Pet. de Anch. in conf. 296. p clariori euidentia. in simili casu tradit Roma. conf. 358. In casu de quo queritur, cū simi. ut tradunt Mod. hic. & adde q. istam qñem late psequitur Bar. Bell. in trac. de chari. sub. in q. 65. vbi sequitur opi. Pet. de Anc. & late reprobato Ro. in conf. 5. all. Venio ad tertium dubiū, uidelicet an debeat mentio fieri de qualitatibus beneficii impetrati. in quo ex dictis Abb. dñz pcones colliguntur. Prima est, q. si agatur de dispensatiōe, ita q. liceat retinere fm cū primo, nō ualeat dispensatio, nisi sit mentio de qualitate primi: & iō habens ppositurā si impetrat, ut possit habere aliā dignitatē, & simul retinere cū ppositura, si non fecit mentionē, q. ppositura esset curata, nō ualeat dispensatio, ut pbat in cle. 1. in prin. de pō. Et ad hoc facit, q. iura, q. requirunt in lris beneficiis expōsitiōē certaru quali tati, habent ēd locū in impetrationibus dispensationū sup bñficijs retinēdis, ut no. Do. per gl. ibi, in c. non pōt. in prin. ad fin. 36 de prab. in 6. & ille tex. bene facit in fi. tñ q. uitiū surreptionis facilius purgat, q. dispensatio inducat. Et in ista prima conclusiōe notandum est, q. incidenter dicit Abb. q. ubi sunt im pedimenta, uno sublato, aliud non tollitur. ut no. Bart. per il lum tex. l. si domus. de ser. urb. pñ. & Old. q. allegat illum tex. in d. l. si domus. conf. 237. factum tale est. no. Bal. in l. 1. col. pen. C. de fur. facit, quod no. Bal. in l. eam. quam. co. 9. uer. sed pone q. dam. C. de fideicom. cum simi. ut late per Mod. in c. postulasti. in prin. j. eo. Secundo notandum est, quod Abb. dicit de illo, q. impetrat dispensationem super beneficio, tñ quod illicite occupauit, non facta mentione de uitio ingressu, quia dispensatio non ualeat, & idem no. Do. in c. eum, qui. col. fin. de prab. in 6. Imo. in cap. postulasti. pe. colum. cum si. ut late ibi conge runt Mod. in c. in car. fin. tñ Secunda conclusio Abb. est, quod de qualitatibus beneficii obtenti, debet fieri mentio specialis, ut probatur hic, & idem Abb. in cap. in nostra, in ult. no. per illum tex. infra. eod. & facit tex. in cle. 2. de offi. ord. cum si. ut per Mod. in prin. hoc est uerum, q. And. Sic. hic tenet cōtrarium, q. bñfidam.

ADDITIONES.

- a Valore. Q. Tholosa. 435.
b Syl. Ald. Beneficij. Adde Deci. in conf. 262.
c Syl. Ald. Non potest. Indignum sane uerbum homine Christiano, nihil enim aliud est homo, nisi ex spiritu carne facere, & ex carne spiritum.
d Syl. Ald. Habetur. De hoc uide late Gomezium in commenta. regu. cancell. de valore beneficiorum, in impetrationibus exprimendo, in prin.
e Syl. Ald. Personæ. Vera ratio fuit pp fraudem annatarum euitandam. nā uide mus, q. in beneficijs non soluuntur annatas non exprimitur valor, ut in mona sterijs monialib. & hospitalib. datis in administrationē. Item q. Cardinales, q. nō soluunt annatas non tenentur hac regula, ita uoluerunt Fernan. Corda. eu. Hisp. in trac. de annatis, & Bellenzi. in trac. de charita. sub. q. 16.
f Syl. Ald. Exprimat. Aduertatur, quia q. hac superuacanea est, attēto q. fm sty lum curie ualor non exprimitur in coactionib. motu proprio factis. quamuis enim olim ita statuerit in sua regula Vrba. 7. & eam secutus sit Martinus 5. prout de ea meminit Pet. de Anc. conf. 296. efficacibus & conf. 297. pro clariori tamē lo. 23. primus d. regulam subulit, quem excepto Martino vñ ad hac tempora omnes sunt imitati, & uide Fel. in c. dudum. col. 3. uer. sed ultra omnes alios, de psump.
g Syl. Ald. Cardinalibus. Hac opi. communis est, & recepta Rome, & cum eā tra cit Bellenzi. in trac. de char. sub. q. 66. col. 6. R. p. conf. 15. l. 1. respōd. And. Sic. in conf. 23. col. 5. in 3. du. l. 1. & in c. nostra. col. 2. infra eo. ubi dicitur, q. hac op. est firma sicut petra, quamuis contrarium teneat Gomez. in d. reg. cancell. de valore exprimendo in 1. q. ubi uidentur.
h Sil. Al. V. no. Adde laf. in l. fi. col. 8. ff. de confi. princ. Dec. in conf. 10. col. fin. Ale. conf. 40. colum. pe. lib. 2. in conf. 195. col. 3. lib. 2. Fel. in c. postulasti. col. 4. de rescip.
i Obtenti. Fel. hic & Ioan. de Sel. in tra. de benef. par. 3. q. i. nu. 51.

bñfidam rationibus, quibus Mod. hic respondet. Sed concordā do opi. dicendum v. q. si facta sit mentio simpliciter de benefici o in genere, uidetur purgari uitiū pluralitatis, iuxta cap. quia in tñ. de pō. Et quia hoc est expresse in iure, debet exprimi, Et si minimum beneficium sit. c. si motu proprio. de pñ. in 6. Et tali casu non debet attendi intentio superioris, qualis ueris simili ter fuisset, sed pcedere debet fieri mentio de beneficio, saltem in genere, quia ita est statutum a iure, d. c. si motu proprio, & no. Doan. c. dudum. de prab. in 6. Sed de qualitatibus beneficii ob uenti non vñ cautum iure absolute, q. exprimat, sed debet cō siderari, an sit talis qualitas, quæ uerisimiliter haberet retrahere impetrem ad non concedendum, secundum regulam c. postu luti. in fi. eo. in gl. in fi. no. ex ista gl. secundum Abb. q. litera ad beneficium per aliam impetrari posset sine speciali mādato, tñ se cus est in literis ad lites. & idem gl. in c. nonnulli. in §. j. in glo. magna. in fi. in fi. eo. & no. Abb. in c. ex ore. primo no. de his, quæ s. mai. parte cap. de quo dicendum est, ut tradunt Docto. in d. c. nonnulli. §. ubi Mod. col. 14. uer. fallit primo.

ADDITIONES.

- a Syl. Ald. lites. Adde Deci. qui idem dicit in c. ad hoc. in 2. no. inf. eod.
b Syl. Ald. lites. Adde Deci. qui idem dicit in c. ad hoc. in 2. no. inf. eod.
c Syl. Ald. lites. Adde Deci. qui idem dicit in c. ad hoc. in 2. no. inf. eod.
d Syl. Ald. lites. Adde Deci. qui idem dicit in c. ad hoc. in 2. no. inf. eod.
e Syl. Ald. lites. Adde Deci. qui idem dicit in c. ad hoc. in 2. no. inf. eod.
f Syl. Ald. lites. Adde Deci. qui idem dicit in c. ad hoc. in 2. no. inf. eod.
g Syl. Ald. lites. Adde Deci. qui idem dicit in c. ad hoc. in 2. no. inf. eod.
h Syl. Ald. lites. Adde Deci. qui idem dicit in c. ad hoc. in 2. no. inf. eod.
i Syl. Ald. lites. Adde Deci. qui idem dicit in c. ad hoc. in 2. no. inf. eod.
j Syl. Ald. lites. Adde Deci. qui idem dicit in c. ad hoc. in 2. no. inf. eod.
k Syl. Ald. lites. Adde Deci. qui idem dicit in c. ad hoc. in 2. no. inf. eod.
l Syl. Ald. lites. Adde Deci. qui idem dicit in c. ad hoc. in 2. no. inf. eod.
m Syl. Ald. lites. Adde Deci. qui idem dicit in c. ad hoc. in 2. no. inf. eod.
n Syl. Ald. lites. Adde Deci. qui idem dicit in c. ad hoc. in 2. no. inf. eod.
o Syl. Ald. lites. Adde Deci. qui idem dicit in c. ad hoc. in 2. no. inf. eod.
p Syl. Ald. lites. Adde Deci. qui idem dicit in c. ad hoc. in 2. no. inf. eod.
q Syl. Ald. lites. Adde Deci. qui idem dicit in c. ad hoc. in 2. no. inf. eod.
r Syl. Ald. lites. Adde Deci. qui idem dicit in c. ad hoc. in 2. no. inf. eod.
s Syl. Ald. lites. Adde Deci. qui idem dicit in c. ad hoc. in 2. no. inf. eod.
t Syl. Ald. lites. Adde Deci. qui idem dicit in c. ad hoc. in 2. no. inf. eod.
u Syl. Ald. lites. Adde Deci. qui idem dicit in c. ad hoc. in 2. no. inf. eod.
v Syl. Ald. lites. Adde Deci. qui idem dicit in c. ad hoc. in 2. no. inf. eod.
w Syl. Ald. lites. Adde Deci. qui idem dicit in c. ad hoc. in 2. no. inf. eod.
x Syl. Ald. lites. Adde Deci. qui idem dicit in c. ad hoc. in 2. no. inf. eod.
y Syl. Ald. lites. Adde Deci. qui idem dicit in c. ad hoc. in 2. no. inf. eod.
z Syl. Ald. lites. Adde Deci. qui idem dicit in c. ad hoc. in 2. no. inf. eod.

I autem. Summa, & diuide, ut per Abb. hic. tñ No. mentionem de primo, habet effectum data negligentia pmi impetrantis. Ex quo datur intelligi, q. non est nullum ip sūre, quia si esset nullum non posset reconualescere, ut in rfa non firmatur, de reg. i. in 6. tñ Et hoc uerum intelligitur, nisi cō statet de mente Papæ, qui bene potest illud, q. est nullum quali tate, ut no. Inn. in c. 3. col. pen. tñ de his, quæ s. a. pñ. Secundo q. si rescriptum extinguitur data negligentia petentis, & hoc q. si impetratum fuit, & ita limitatur. l. fallo. C. de diuer. refer. fm Abb. hic. & Mod. sequuntur reiecta op. Bal. in l. peculio eius, qui dicebat istum tex. procedere de iure canonico, secus est de iure ciuili. Et q. Abb. hic dicit, tenet Bar. in d. l. fallo. & sequunt ibi Bal. & Pau. de Cast. & idem tenet gl. hic. Et ad hoc facit, quia in dubio non debet constitui dñia inter ius canonicum, & ius ci uile, ut no. in c. 1. de ope. no. nun. & quia tex. in d. l. fallo, loquitur respectu tps, quod tali respectu perpetuum est, quia tpe nō tol litur simpliciter. Sed in casu isto agitur de reuocatione primi rescri pti per fm, de quo nō agitur ibi. Tertio no. casum, in quo tñ do lus & negligentia æquiparantur. Ad idem facit tex. in c. signifi cant. de offi. ord. ubi Ant. de But. tñ Magis tñ dolus, q. negligē tia puniri debet, ut dñ in c. ad fallariorum. in fi. de fal. & in d. c. ni l. est. de elec. ubi Abb. tñ In gl. ex dictis Abb. hñ primo, quod dolus non psumitur per regulā l. quoties. §. qui dolo. ff. de pro ba. & ista regula limitatur, ut per Flo. ibi, cuius dicta simplici real fiantur Mod. hic. & adde, tñ quod pp hoc in notario ip potius psumitur tur error, quā dolus, ut no. Bar. dicit in l. quoties. §. j. fide heredi. inf. tñ Et idem de iudice, qui male iudicauit, quia po tus impetrit, q. malitia psumitur, ut no. Bal. in l. obleruare in pñ. c. l. 29. q. ff. de offi. procon. & lega. Et pñ. dñ. maxime pcedunt, qñ agitur de modico pñiudicio. c. accedens. de cri. 3. tñ Abb. ibi dicit, quod in re parua dolus non psumitur, nō intelligendum est, maxime. tñ Et etiam in eo, qui menda ciū dicitur psumitur dolus, nisi agatur de utilitate eius, d. v. p batur in l. eleganter. §. si cum l. seq. ubi Bar. ff. de dolo. & no. Ale.

in l. doli. C. de dolo. qui per hoc reprobatur Pau. de Cast. ubi sim pliciter dicit, quod ille, qui scienter asserit illud, quod ignorat, dr esse in dolo. & Mod. sequuntur hic. Sed dictum Pauli de Ca. saluari pōt, prout ipse loquitur, qñ quis pro certo constanter as seruit, qñ ipse ignorat, & non erat uerum. tñ Secundo Abbas concludit, quod dolus probet ex indicij, ut est tex. in c. 2. de re nun. in 6. & per gl. in lapud Celsum. in prin. in gl. 2. ff. de exce. do licum si. ut tradunt Mod. hic. & prius Alex. in l. dolum. C. de do 12 lo. tñ Et adde, quod ex qualitate facti dolus probatur. l. j. §. si ubi gl. in uer. ex facto. de exce. doli. facit tex. in l. summa cū rōne. §. i. ff. de pec. in l. oē. §. Luc. ff. de his, quæ in frau. cre. in l. doli. C. de rescin. uē. & in l. j. §. quod aut. ff. de eo, p quem fac. erit. Sitr ex qua litate tps dolus arguitur. tñ l. si mandauero. in fi. ff. mand. l. si qs 14 forte. ff. de pñis. tñ Similiter ex qualitate personæ dolus arguitur, l. uidua. C. de nup. l. ubi pupileduca. debe. & in auth. quibus conq. C. de sacro. eccl. Et ex pluribus alijs dolus psumitur, ut late Alb. psequitur in l. dolum. C. de dolo, post Pileum, quem ibi refert, & ibi etiam plures casus ponit, in quibus suspicio doli purgatur. Et adde tex. & gl. & Bar. in l. pp uenien. §. nec quis. ff. ad Syll. ubi inquit, quod ille, qui scit factum qñ ius, & facit, psumitur esse in dolo. Non tñ onis sciens in dolo est, ut dñ in l. nouis sime. ff. quod falso tut. aut. & in l. ait prator. §. quod ait. ff. de his, quæ in frau. cre. tñ Et adde, quod et ex non facto probatur, & psumitur. l. si procuratorem, §. si ignorat. uer. dolo aut. & in l. doli. ff. mand. in l. i. in fi. ff. de pñ. & no. Pau. de Cast. in d. l. doli. Et in dolo esse dñ, qñ quis non facit illud, ad quod tenet, & scit 16 te teneri, ut probatur in iurib. pñ. alle. tñ Tertio Abb. hic post gl. c. dicunt, quod negligentia probatur per lapsum termini tñ statu ti, & gñaliter quō probetur negligentia, late Bar. conf. cij. chari ssime domine. col. 2. Cor. conf. 5. in casu d. Christophori, cum con cor. ut late per Mod. hic. Et adde Ale. conf. 81. flantius his, lib. 4. ubi ponit quō probetur negligentia. Et tradit And. Sicu. 17 conf. 64. col. pen. inter confido. Lauren. Calcanet. tñ Et qñ quis dicatur negligens in faciendo, et no. Bar. in l. inficiādo. §. infans. col. j. ff. de fur. & quod no. Bar. in l. tutor. in prin. ff. de adm. tut. & in l. si seruum. in prin. ff. de uer. obli. cum si ub. tradit Alex. in l. si ab hostib. §. j. ff. sol. ma. tñ Et in probando negligentiam debent testes, et non interrogati, rōnem adducere, ut no. Bar. in l. qui te stamento. §. si circa si ff. de testa. & in conf. pñ. allegato, quem 19 refert, & sequitur Bal. in l. folam. C. de testa. col. fi. tñ Et quō dili gentia probetur, no. Ang. in l. & ideo. C. de his, quib. ut indi. An. Sicu. conf. vlt. in quinto dub. 3. lib. 2. ex his, quæ Abb. dicit, 20 tres pcones colliguntur. Prima est, tñ quod exceptio perpetua est, licet actio tpalis sit, & hoc secundum Ab. intelligitur, qñ excep tio non descendit ab actione, l. pure. §. ff. de excep. doli, ubi ratio in tex. allegat, quia non est in pñte rei, qñ uatur exceptio 21 ne. Sed aduertendum est, quia ista rō nō vñ uera, q. quia et reus, f cui exceptio competit, agere pōt, & exceptionem per uia actio nis deducere, & ut per gl. & Bar. in l. si contendat. ff. de fideiuf. & no. Abb. hic circa fi. Raph. Cu. ita arguit in d. l. pure. §. fi. post gl. ibi, & in l. 2. ff. de excep. respōdet, quod reus dum agit per excep tionem sua uatur remedio extraordinario. sed tex. in d. l. pure, in telligitur de remedio ordinario, & Mod. uidetur sequi in d. l. 2. 22 Et ad hoc facit, tñ quia ius agendi, quod reo competit, est per of ficiū iudicis, ut no. Bar. in l. j. col. 3. in prin. uer. sed q. opponit. ff. de condictione ex le. & est tex. in l. 3. C. qui bo. ce. pol. & per consequens est extraordinarium remedium, l. pecunie uerbū. §. persequentes. de uerb. sign. l. cum filius. ff. si cer. per. l. j. C. de liber. & eor. lib. cum sim. ut dixi in rub. inf. de iudi. ista tñ respon sio non vñ tollere rōnem, quæ consideratur in d. l. pure, §. fi. quæ est, quod actor potest conlequi ius suū agendo. Et ita vñ in reo, quia et ipse de iure suo experti pōt. Et licet extraordinario iure agatur, non refert in effectu. Vnde aliter ad d. l. pure, tñ responderet Alex. in l. si finita. §. eleganter. col. pen. uer. si. nec ob. ff. de dam. inf. uidelicet, q. ibi dñ non esse in pñte rei, qñ pueniatur, uerū est,

ADDITIONES.

- a Syl. Al. Rescriptum. Vide Deci. in c. j. in 8. no. de app.
b Syl. Al. Non. Vide laf. in l. qui accusare. in 3. no. C. de eden.
c Syl. Al. Dolus. Vide Deci. in conf. 7. col. pen.
d Syl. Al. Eius. Et an qñ reus perit declarari se liberatum, & aduersario silentiū imponi, dicatur actor, uel reus, uide Deci. conf. 43. col. 1. Pau. de Cast. in l. de pup. §. si remissionem. ff. de ope. no. nun. & de hac materia uide Alex. in conf. 103. li. 5. Et ad pñtiam huius materie, uide Afflicum de C. Neap. 254. nu. 1. & qui iudex hoc casu adiri debeat, Ale. in d. con. 103. li. 5. & uide q. scripsi in conf. 45. li. 2. & q. habeat hoc locū et in re l. i. uide Deci. in c. in pñtia. in 3. & 4. no. inf. de prob. & uide multa p Io. de Milin. fuo reper. i. uer. actor agēs. col. 4.
e Hic. Gig. Termini. Negligentia probatur per lapsum termini statuta, dñ tñ q. licet q. petere debuisset certū suū creditū certo, & statuto termino, non ppa si in dicto termino nō perit probat eius negligentia, qñ petendo in termino, exceptione repellit pterat, ita uoluit Pet. de Ancha. conf. 5. inci. pro parte, in vlt. dub. quem refert, & sequitur idem Dec. in l. non vñ. in prin. ff. de reg. iu. f. Reus. Adde Alex. conf. 70. nu. 1. l. 1. uer.
g Deducere. Vide eū sup. j. c. co. 7. uer. quarta cōclusio. ubi vñ uelle cōtraria.

est, fed qñ reus agit pro sua exceptione, non petit q̄ conueniat, sed q̄ declaret illum non teneri. Et ita ēt dicit Pau. de Cast. in l. si contendat. ff. de fideiul. Sed ista rñsio ēt non satisfaciť, q̄a verbalis vñ nātis est, q̄ inest in facultate rei, yus suo p̄seruet, cū de iure suo experiri possit. Añr ēt rñdet Bal. in l. 3. C. quibo. ced. pos. ubi inquit, q̄ si reus nō possidet, agere non pōt, led expectare debet, q̄ ad iudicium prouocet. d. l. pure. secus si possidet. Sed ista distinctio non sapit, quia tex. in d. l. pure. §. si. gnātr loquitur; & quia ille, qui possidet, minus vñ hñe facultatem agendi. §. aq̄. Inst. de actio. Et itē concludendū vñ, non esse uerum rñs, q̄ reus agere possit, per d. l. pure. §. si. prout efficaciter probat Imo. in l. si contendat. ff. de fideiul. ubi rñdet ad oīa allegata in p̄rimo, declarando q̄ habeant locum in casib. particularib. ¶ Et retēta p̄missa p̄fōne, q̄ exceptio perpetua sit, inferatur q̄ alicui cōpetat ius

S V M M A R I V M.

- Bar.in l. pignori, in 2. memb. dit. ff. de uluca. Ant. de But. in c. qm̄
frequentur. in fi. ut. l. non cont. & Signo. conf. l. 60. casus. A. pre-
torio libarum in fo. col. 1. & Ang. Are. in §. actionum. char. l. 11. re.
24 ex his oibus, Insti. de act. §. Secunda p̄cto Abb. est. q̄ qñ ius exci-
b piendi non habet cām distindtam a iure agendi, & si p̄petit, q̄
habet ius agendi, tunc sublatō iure agendi, tollit ius excipiendi.
Papin. §. si filius. ff. de inof. test. ubi eo tpe quo filius excluditur a
querela et̄ a iure excipiendi excluditur, & ita ille rex. allegat per
Abb. & Modic. post alios. Sed tñ ista p̄cto non v̄t probari ibi,
quia in d. §. si filius. nullum uerbum de tpe d̄t, sed solum tex. di-
cit. q̄ si filius exheredatus possidet rem hereditariā, & queniāt
per modum d̄ditionis, querelam inducat, quemadmodū age-
ret, si non possideret, sed peteret. Ista. ē. equiparatio alio respectu
uerificari p̄t, v̄ respectu t̄pis, ut no. Bar. in d. §. si filius. fm̄ unum
intel̄m. Ista tñ p̄fectionem Abb. in effectu ē. ponit Bar. in l. 2. co-
lu. ff. de excep. ubi inquit, q̄ quādam est exceptio compensa-
35 tionis, & huic exceptioni p̄scribit, quia est in p̄tate tua, qñ illa
exerceas, & sic cessat rō d. l. pre. allegat l. fi. in fi. rem rat. hab.
ubi ille, qui excludit tpe a iure agendi, q̄d sibi p̄p̄erebat, et̄ a iure
excipiendi excludit, & no. Ang. in l. 2. in fi. c. unde ui. Et ista con-
clusio v̄t bene procedere in exceptione compensationis, prout

¶ **H**æc sumus. Summa, & diuide, ut per
Abbatē In tex ibi. ut aſſerit.

- 27 pto operationis. l. quia cunq. ff. de compens. & † quia exceptio
 operationis non est proprie exceptio, † quia habet in se im-
 pugnacionē, quia qui operatur, d. petet. l. amplius non peti. f. rem
 rat. hab. Et iō bene dicit Bar. quōd exceptio operationis operit,
 quia actio competit ad debitum, quod debet compensari. Et ta-
 li casu hęc secunda pēlo Abb. bene procedit, quia exceptio cō-
 pensationis prouenit ex alio fonte, & non respicit actionē pro-
 positam, nec continet meram defensionem, per d. l. pure. §. fi. &
 licet, C. de excep. In tali enim exceptione licet ius expicēdi vi-
 deatur habere cām a iure agendi, quia ex eodem facto actio, &
 exceptio oriuntur, & cui datur actio, a fortiori ex eodem facto
 exceptio competit. inuitus. §. cui damus, ff. de re. iul. i. §. quod
 autem. ff. de superflue. Et sic vī, quōd exceptio perpetua si licet
 actio temporalis sit, d. l. pure. §. fi. & ibi ius expicēdi non uidet-
 ur habere cām distinctam a iure agendi, quia ex eodem facto
 actio, & exceptio produciuntur. Non obst. quōd actio de dolo re-
 spicit poenam, & exceptio respicit interesse, ut Abb. hic dicit, &
 idem Card. & Imo. hic: quia ratio iuramenti in d. l. pure. §. si. uide-
 tur etiam habere locum, dato qd actio non esset pēnalis, quia
 considerat ibi tex. qd in potestate aitoris sit agere, quando uelit,
 & non in potestate rei, quando conueniatur. Nam ista ratio ē
 militat, dato quōd actio non esset pēnalis, & solum in exem-
 plo compensationis, ut dictum est, uidetur procedere ista secun-
 28 da conclusio Abb. per rationes, quas superius induxit. † Tertia
 conclusio est, quōd replicatio regulariter secundum naturam
 actionis respectu temporis, quia tanto tēpore durat, sicut actio,
 ut per glo. in l. licet, C. de excep. Et ad hoc est tex. qui allegatur
 29 in l. quæ situm. §. fi. & gl. ibi, ff. de peculio. † Secus est in alijs, quia
 replicatio habet naturam exceptionis. † l. 2. de excep. & non Bar.

A D D I T I O N E S.

- ne eadem ratio uideatur, quia in exceptione, ut debeat esse perpetua, quia non potuit actor cogitare de replicatione respectu exceptionis, de qua diuinare non potuit, & debuit: quia potest responderi, quod actori imputandum est, qui potuit, & debuit cogitare, & omnia periclitari, antequam ageret. Et de materia nota Salycin dicta. licet. C. de exceptio. Alber. in l. nec non. §. ex glo. ff. ex quibus causis. maior. † Postremo Abb. concludit, quod reus, qui habet exceptionem praenunire potest, & petere, quod declaretur, actori nullum ius competere iuxta glo. in l. si contendat. ff. de iudic. cum similibus. & no. Bartolus in l. si finita. §. elegerant. ff. de damn. infec. ubi late Alexander insinuat. & hoc petitur officio iudicis. l. 3. C. qui bo. ce. pot. & no. Bar. in l. 1.

qua tex. hic uidetur procedere concurrentibus his de quibus
 in tex. † Et quod dictum est de incertitudine iudicis, limitatur
 non habere locū qñ datus sit unus iudex cum potest et eligē-
 di sibi collegā, ut no. Domi. in c. studeas, p. illum text. in 3. no. 30.
 diffin. ita dicit limitari istum tex. hic. Sed tñ vñ, qñ etiam alteri
 cōmitti possit fñ electio iudicis, qñ tex. hic loquitur in parte, quā
 venisset fauorabilem sibi, & aduersario suspēctū eligeret, put in
 tex. expresse dñt. In alio mista ratio cessāret. † Glo. concludit se-
 curandum Abb. quod incertitudo reprobat, qñ pōt declarari p-
 agentem, ut impetrantē, aliās secus, ut in contrariis. † Et ad hoc
 dicit, qñ libellus incertus uaiet, qñ incertitudo penderet a factō
 iudicis. §. qui autem, ubi Bar. ff. quo. le. cū si ut tradit Alex. in l. ubi
 iud. §. qui illud. ff. de verb. ob. † Et plures casus, in quibus incertitudo
 uitatur, not. Spe. in t. de emphy. §. nunc aliqua. q. 39. & per
 glan. c. 2. de ele. in vi. & tradit Bar. in l. qdam recte. ff. de reb. dub.
 ubi plura dicit, & qñ no. Bar. Alex. & Mod. in l. 3. §. incerta. ff. de
 acqui. pōt. & quod no. Bar. cōf. §. col. 2. & cōf. fur. col. 2. & 3.
 Et inter alios casus dñr ne executor, qui non pōt pstitui putat
 de egerit, ut no. Io. An. & Do. & in c. iuer. licet, de procu. in 6.
 de legu. Bal. in l. 8. & in epistola. C. de fidei. uer. quāro nunquid
 retrorū, & idem Bar. in l. id qd pauperib. col. 3. in 4. q. C. de epi.
 & de le. & in l. executorum. col. 3. in prin. uer. sed nunquid, C. de
 execu. rei iud. no. Bar. in d. l. quidam. col. 3. uer. quid in executori-
 bus & Mod. ibi, & idē Pau. de Ca. in cōf. 145. in qñe, qñ ueritur.
 Et ultimo illud no. qñ de equitate canonica incertitudo in ipsa
 libus nunqñ uitatur, ut no. Arch. dicit in c. sunt no nulli. j. q. 1. & sic
 quāt Ant. de Bar. & Ab. in c. ex parte, de cōf. & idē Ab. in c. 1. de
 dec. in glo. 2. circa intellectū decretalis. Ab. pcludit, qñ si facta
 in pmissio in forma iustitię, non ualet rescriptū, in quo oīa ne-
 gōcia alicuius pñtia, & futura cōmittunt. Et eodem mō non va-
 let rescriptū, in quo iudex incertus sit, & qñ pñtia negōtia bene
 committi pñt, ut per eū hic, quem posteriores sequuntur. Sed ad
 uerendū eñ, qñ si oīa pñria negōcia committi possent, ergo de
 bailliet hanc esse rescriptū, ubi simpfr oīa negōcia cōmissa fue-
 rint, nā ut cōmissio ualeret, debuit interpretatio fieri de pñtibus
 nō. l. quoties. ff. de reb. du. & ipse Ab. hic expresse tenet, qñ si sim-
 pliciter cōmittantur oīa negōtia, nō intelligit de futuris. c. si j.

præ, in quo oīa negotia vnius pñtia, & futura cōmittunt, quia
fieri respectu plurium, ut Ab. fatetur, non uideo rōnē,

- ceteri non possit respectu unius. Non ob. tex. in c. f. eo. quia
 de futuris expresse dictum non fuit, sed commissio facta fuit
 simpliciter, prout etiam Abb. inferius dicit allegando illum tex.
 Similiter iudex hic non reprobat rōne incertitudinis, sed quia
 data fuit electio aīori, qui elegit suspectum, & ideo videt dicē-
 dum, q̄ tex. hic intelligatur, prout loquitur, his oī. concurrentib.
 videlicet, q̄ oīa negotia impetrantis cōmittant illi, quē ip-
 se impetrans elegisset, & extra istum casum, decretalis ista non
 habet locū. f. in f. gl. no. est f. m. Abb. q̄ actus, qui aliis non valet
 de iure cōi, ex certa scientia Papæ confirmatur. ^b Nam qđ prin-
 ceps facit ex certa scientia, non potest in dubium reuocari, ut
 no. Bal. in l. cōficiuntur. §. codicillis. in prin. ff. de iure codi. Pa.
 de Cal. conf. 105. aliās 178. lib. 1. donatio prædicta. col. 2. ubi al-
 leg. gl. hic, & idem Bar. conf. 196. ciuitatis Camerini. col. 2. Io.
 de Ana. con. 8. i. uiso instrumento. col. f. Oldr. conf. 257. factum
 tale est. col. 4. Alex. conf. 215. nec arguendi sumus. col. 6. uer. 6.
 confirmatur. lib. 2. f. Ex quo inferitur, f. m. Abb. hic, q̄ clausula
 ex certa scientia, habet uim ^a clausulæ de plenitudine potesta-
 tis. Et idem Abb. dicit allegando gl. hic, in c. cū inter, col. 1. uer.
 de fias. j. de excep. & idē Abb. in c. cum olim. col. 6. uer. an aūt
 princeps de re iud. & idem Bal. in l. eos. in prin. C. de appell. ubi
 expresse dicit, q̄ illud, quod facit princeps ex certa scientia, uide-
 tur facere de plenitudine potestatis, & no. Rom. conf. 369.
 circa prin. in 6. dubio, circa fi. ubi allegat istam glo. hic, & idem
 Alex. conf. 3. ponderatis. col. 3. lib. 5. f. Et prædicta conclusio p-
 tradit in his, in quibus princeps præsumitur habere notitiam, fi
 cut sunt ea, quæ in iure consistunt. secus est in his, quæ præsu-
 muntur ignorare, ut sunt facta, & consuetudines, & statuta loco-
 ri, quia tali casu dicta clausula nihil operatur, f. ut no. Bald. di-
 cit in l. f. col. 2. uer. dicas etiam. C. fen. reit. non pos. & sequitur
 Alex. conf. 125. uiso titulo qōnis. in fi. lib. 2. & no. Pau. de Cal.
 conf. 159. qđ ista uertitur in fi. bene facit quod no. Ab. in c. pa-
 thoralis. §. præterea. col. 1. de of. dele. & And. Sic. conf. 13. col. 7.
 lib. 3. Secundo Abb. dicit allegando Inn. in c. innouit. de elec.
 q̄ Papa non debet ubi plenitudine p̄tatis sine cā. ^q & idē Abb.
 tradit in cilla quotidiana. in 2. no. de elec. ubi et alie. Inn. in fi.
 in c. innouit. & ibi et Ab. in fi. in d. innouit, dicit illud de elec.
 Inn. singulare, Et hoc et no. Bal. in l. 2. de cōm. realie. uer. not.
 & idē in l. f. testm. in prin. C. de test. f. Tertio Abb. concludit, q̄
 iudex de certa scientia Papæ apparet, qñ expresse dīr, prout uoluit
 gl. in cle. & fi. principalis de rescrip. & in c. statutum. in uer. li-
 terum. in fi. de rescrip. 6. & no. Bal. in c. 1. in fi. per quos fiat
 iudicij, ubi alie. Oldr. qui hoc tenet, conf. 325. thema. Cald. conf.

[illegible]

A D D I T I O N E S.

- a Syl. Al. Facto. Vide Iaf Inf. de act. & act. iij. co. xvij. ubi dicit tenere cōtrarii.
b Hic. Gg. confirmat. Adde. q. act. nullus de iure confirmat ex certa sciē-
tia Deci. in confi. 7. 2. in ul. col. in fi. inci. vbi puncto. ex cuius dictis ibi limita-
tur hoc procedere. quando princeps. qui actum confirmet ex certa scientia.
poterat illum actum gerere de iure. aliās fecus.
c Ald. Reuocari. Adde. D. de col. 463. col. 3. in fi. in cōfi. 614. & in confi. 655.
n. 19. ubi. q. cōtra illud non debet quis audiri. & vide eundē in c. seq. col. 1.
d Vim. Adde. Dec. in l. testamento. C. de testa. mil. in confi. 497. 516. & 719.
n. 10. & Cur. Sen. in confi. 1x1.
e Syl. Al. Potestatis. Vide Soc. in confi. clxxij. col. 2. in confi. 3. col. 2. uer. confir-
matur etiam. lib. 3. Dec. in confi. 655. n. 22.
f Syl. Al. Operatur. Adde. Alex. in confi. 2. 2. vilo processu. lib. 3. Fel. in c. cū inter.
de exce. col. 2. ver. utrum. atq. Gui. Papæ. off. 83. in fi. And. Sic. in cōfi. 25. col.
4. & col. 8. lib. 4. & in confi. 40. col. 15. eod. lib. ubi dicit sufficere & appolita.
aliqua uerba. ex quibus appareat. tunc habuisset qualemque noticiam.
& uide Parisi in confi. 1. & idem Dec. in c. si quando. in 2. col. 2. inf. e.
g Syl. Al. Cauia. Adde. Dec. in c. cum adē. in 1. no. inf. eo.
h Syl. Al. Sufficit. Adde. Dec. in d. ca. cum inter. in 8. no. de excep. quod declara-
vt per Lancel. Galia. in repe. l. Centurio. colū. 26. in prin. ff. de vulga. & pup.
Are. omnino in l. pōr quis. col. 3. uer. fed ita differētia. ibi. pro ista differen-
tia faci. ff. de vul. & pup.
i Syl. Al. Recusandi. Vide Dec. ubi hanc materiam late examinat. in c. cū inter.
in 3. col. de excep. & vide omnino in c. propoluit. in 2. no. de app.

- A**udientiam. Summa, & diuide, ut per
1 Ab. † No. primo non esse
credendum asserenti se esse absolutum ab excoꝛcacione,
nisi lūme probeꝛ. Ad idē tex. in c. proposuit, ubi glo.
2. & Abb. de cle. excoꝛi. ministran. & in c. sicut, ubi Abb. in 1. no.
de sen. excoꝛ. & no. Ro. in 2. dec. in ti. de sen. excoꝛ. in anti. Ro.
confi. 288. in terminis propoꝛtaꝛ consultationis, & Imo. in cle. 1.
de priu. & est etiam tex. in c. post cessationem, de prob. fm̄ intelle
ctum, quē posui ibi, colu. 1. 2. § Sedo no. ibi, prima facie, pro cōi
2 vſu loquendi. A et dñ prima facie, id est, primo aspectu, ad idē
tex. in d. c. dilectꝛs, § praterea, de ap. & in l. 1. § si vero non omnes
D. C. de cad. tol. & in l. alieno, § p. ff. de fidei. lib. ibi, prima fa
cie videtur, & Inst. de replica. in prin. § rursus, & alibi dñ prima
3 fronte, in l. quinquaginta, ff. de prob. † Terrio no. ibi, peccatum,
qꝛ peccatum accipitur hic pro vitio, & defectu, & non pro peccato
mortalī, vel veniali. facit l. sancimus, Cod. de pꝛ. ibi, peccata
suos teneat auctores, & sic peccatum accipit pro delicto, ad idē
tex. in § penam autem, & in §. si autem per vim. Insti. de publ.
4 iud. † Facit, qꝛ peccatum est voluntas retinendi, vel faciendi, qꝛ
iustitia vetat. tex. 1. § q. 1. in fi. & no. Do. post Arch. in c. decet, col.
5 1. de immu. eccl. in 6. † Et dñ inter peccatum, & delictum po
nit Arc. 2. §. vlt. c. ita nos Alb. in l. fi. c. si aduer. delic. † Successe
6 rit in mā decretalis de falsa latinitate, d. Ab. tres firmavit cōclu
siones. Prima est, qꝛ falsa latinitas uitiat referentia, si manifesta
sit, & idem tenet Bar. in l. Plautius, in fi. de au. & ar. & leg. ubi al
le, tex. hic, & idem Bal. in l. Imperator. 2. col. 1. de statu ho. Arch.
in c. in memoriam, 9. dist. & no. per gl. 2. §. q. 9. c. appoꝛtolice, in gl.
1. Facit quod no. Barto. in l. cum in testamento, in fi. de aur. &
ar. leg. Et ista conclusio, qꝛ uitietur rescriptū, intelligitur respec
tu scripturā, qꝛ rescriptū nō facit fidē, put tex. hic loquitur, sed p
hoc nō vñ uitari id, qꝛ pñet in rescripto, qꝛ aliter poterit proba
ri. qm̄ licet tollat probatio, quē sit p rescriptum, non tū tollitur
dispō, qꝛ pñet in rescripto, ut in simili no. Bal. de instro. in l. fina.
C. de falsa cā. ad ic. le. Bar. in l. si quis legatū, col. fi. ff. de fal. Pau. d.

A D D I T I O N E S.

a Syl. Al.loquendi. Adde tex. in l. i. §. si uero non omnes. C. de caduc. tol. 8. q. 1.
 operentur hæc uerba in iudice, uel in teste, uide l. in l. i. in prin. col. fin. ad
 iust. 8. u. item adde tex. in l. hæredes mei. §. cum ita. ff. ad Treb.
 b Mod. Scilicet Feji. & bene, quia præsumitur non exiisse de cancellaria, qui
 quid dicat Deci. Sed hoc cap non obseruatur de consuetudine, secundum Feji.
 in c. ex parte, de fide inf. Car. in consi. 95. Fran. Ripa in c. j. n. 3. infra de iud.
 c Syl. Ald. Sin. Contrarium uoluit Deci. in consi. 317. uisus, quæ acutissime, col.
 fi. uer. sic etiam falsitas.
 d Hier. Gig. Non creditur. Quod Doctores afferenti ita esse de consuetudine
 creditur absque alia probatione, uoluit vltra alios idem Dec. in consi. 14. n. 1.
 c. & pro tenui facultate, in 2. col. uer. solum superest.
 e Syl. Ald. Figuram. Adde eundem Dec. in c. 1. col. 6. in fide iud.

C. Ad audientiam. de rescriptis.

In hac vltima lectione si aliquā decretalem inchoare nō possem expedire, idcirco fm̄ qualitatem t̄pis, dicam aliquā q̄ respiciunt salutem animarū. Primo de quadagesima. & n̄m̄io. 2. Secundo de confessione. Tertio de Eucharistia. † Primo, quadagesima instituta fuit, vt decima t̄pis Deo reddatur, quare ē 30. diebus, prout ē quadagesima, exceptis diebus dominicis, & ulterius additi sunt quatuor dies, & sic sunt quadraginta ad imitationem Christi, qui diebus quadraginta ieiunauit, ut p̄ quadagesima de consec. dist. 3. Ecclesia vero Mediolanensis non accepit illos quatuor dies. † Et in quadagesima ieiunium est de praecepto. d. cap. quadagesima. in prin. † Et in tali ieiunio illud p̄cipuū est, q̄a nō est comedendū, nisi post vesp̄am q̄ hac rōne dñr in mane c. solent. de p̄sec. dist. 3. & nō. Abb. in p̄uide obfer. ieu. † & ibi dicit, q̄ in alijs ieiunijs non est hora p̄hibita ecclesia. alle. Arc. in d. c. solēt. & ille tex. v̄ ē t̄ p̄bare aliqd̄ p̄p̄le, q̄ in quadagesima singulis diebus missa audiri dēt. al̄s vero missa nō est de p̄cepto, nisi dieb. dñicis, & festiuis. c. missas. v̄ de cons. dist. 1. nō. in cap. vt dñicis. in prin. vbi Ab. de prob. Et nō norādū est, q̄ missa debet audiri, ut iura dicant, & non dēt tunc q̄ orōnes dicere, nec legere, q̄a nō p̄t ēsse intentus plurib. nō in cas. literis de prob. & tradit lum. Angelica, in ver. feriaz. §. 46. q̄ ad notandum est q̄ dños Gallos, q̄ p̄ legunt, † Et norandum est ēt, q̄ diebus festiuis oblaro dēt fieri. de p̄e. dist. 1. omnis Christia m̄nata dicit Host. in c. d. de verb. sig. sed Ab. dicit hoc ēsse verū si presbyter sit pauper, & parochiani dñices, alias stādum est p̄uocari t̄m̄. † Et ēt aliud praeceptum in ieiunio quadagesimae, quia nullo mō licet ut lacticijs. c. deniq; 4. dist. q̄ ita intelligitur, q̄ esset in alijs ieiunijs. quibus q̄s p̄t uti ouis, & caieo, si confueuerit in loco, nō. Arc. in c. rogationes. de consec. dist. 3. & ita q̄ Ab. concludit in rub. de obfer. ieu. 3. q̄ † Et norādū est ēt, q̄ po uanare, vel post cibū nō frāgri ieiunium, fm̄ Abb. post Inn. in rub. de obfer. ieu. Sed dubiū est de potu Gallorū, q̄ comēdāt botulum panis. Et idem videret, quia intentio principalis est ad potuē q̄a quae habentur in l. si quis nec causam. ff. si cer. pet.

ADDITIONES.

Confessio. Clarum est, qd est de pcepto, saltem semel
in anno. c. ois vtriusq; lexus. de poe. † & rem.
Et non dicatis, q loquitur tantum de hermafroditis, ut quida
Portugallensis senex dicebat. Nec ab isto sacramento confessio
penitentiae quibus debet retrahi prextru desperationis, † q
nemodesperandus, dum est in hoc corpore constitutus. de poe.
cap. i. Nam cum conuersus ingenuerit, tunc saluus erit, vt
stat in cap. si. de poen. di. 8. 26. q. 6. in c. his, qui tempore. † Et
cetera ecclesia nunquam claudit gremium redeuntis. l. inter cla.
de sum. di. 1. Trinit. & super eo. de deci. in 6. † Et ideo hae
sim sapit dicens, q ille, qui vixit in peccatis usque ad senium, pe
nitere non possit, vt tradit Oldr. consi. 27. questio talis est. Et
cetera confessionem non insisto, quia longum esset, solu notis
duo, vel tria, q occurrunt scholaribus. † Primu est, q ille, qui est
in facis, vel beneficiarius, peccat mortaliter, si non deferat clericum,
vel tonsuram, vt no. Abb. per illum tex. in c. si quis clericis.
den. & hone. cle. † Et tonsura intelligit, q pncmdatur capilli vs
que ad aures, vt per gl. in cle. 2. in uer. tonsurā, de ui. & hon. cler.
6. l. tex. in can. liceat. 23. di. & no. lmo. in d. c. si qs. † Secda est, q
quibz, sit beneficiarius, & quilibet, q sit in facis; tenet dicere
officiu, vt Abb. cludit in c. i. de celebra. miss. col. 3. † & iste, qui
ponit officiu, tenet ad restitutionē fructuū beneficii, ° ut tenet
Cald. in d. c. a. & Do. sequitur in c. si. de reser. in 6. Contrariu
tenet Car. & Abb. in d. c. i. quibusdam rōnibus, quibus nō dicitur

ADDITIONES.

a Præcepto. Vide p. Bea. Io. Chris. super epistola ad Hebr. c. 11. & homil. 3. i. c. 12. & super ps. s. pal. fo. 10. m. 1. Aug. in epistola ad Iulian. Comiten. in l. x. cōfessio. c. 3. Amb. de Pe Petri sermo 46. & de pen. d. j. c. Petrus. gl. pen. dif. i. in sum. Armach. super 4. sen. Paul. d. c. omnis verusq. in 18. Th. Caie. in tentaculo.

b Syl. Al. beneficii. Adde Deci. in c. cum omnes. in 2. lect. nu. 16. de consi.

+Græce latine bona.

A D D I T I O.

a Et ideo. Hæc consequentia est contra tex. in c. comperimus, de consecra. dist.
2. in Evangelio fundatum.

SKMMABIKM

- Ex